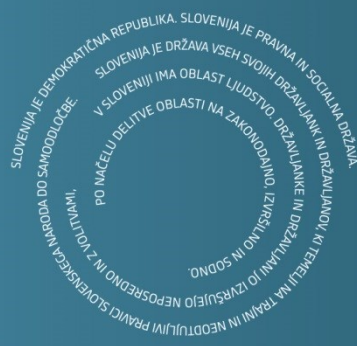

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

SEJNI ZAPISI DRŽAVNEGA ZBORA 8. SEJA

(18., 19. in 20. maj 2015)

MANDAT

VII

SEJA

8

UVOD

Državni zbor kot najvišja predstavniška in zakonodajna institucija v Republiki Sloveniji, ki opravlja tudi vse ostale funkcije sodobnega parlamenta, izvaja večji del svojih pristojnosti na rednih in izrednih sejah. Seje javnost lahko spremlja v dvorani ali preko televizijskih in spletnih prenosov.

Vsebina sej pa postane pregledno dostopna v obliki sejnih zapisov.

Državni zbor vsako sejo zvočno posname. Simultano ob zvočnem zajemanju nastaja besedilo, ki je na spletu dostopno s približno polurnim zamikom. V uredništvu sejnih zapisov se ob poslušanju zvočnega posnetka preveri avtentičnost zapisanega, besedilo pa se uredi v skladu s strokovnimi merili prenosa govorne besede v zapisano. Takšno preverjeno in jezikovno urejeno besedilo na spletnem naslovu zamenja prvi zapis.

Besedilo celotne seje se izda tudi v publikaciji Sejni zapisi Državnega zbora. Sejni zapisi vsebuje dnevni red, sprejet na seji Državnega zbora, kazalo, iz katerega je razviden potek seje in v katerem so točke dnevnega reda in govorniki, osrednji del je besedilo seje, zapisano v prvi osebi, na koncu pa je dodan še indeks govornikov.

Sejni zapisi so zgodovinski dokument in vir za preučevanje parlamentarne zgodovine, tradicije, predstavniške demokracije in jezikovne kulture.

Sejni zapisi Državnega zbora. 8. seja (18., 19. in 20. maj 2015)

ISSN 2385-9490

Pripravi: Dokumentacijsko-knjižnični oddelek

Urednici: Tatjana Mirt Kavšek, dr. Vesna Moličnik

Izdajatelj: Državni zbor

Naslov: Šubičeva 4, 1102 Ljubljana

Telefon: +386 1 478 94 00

Leto izida publikacije: 2016

www.dz-rs.si

DNEVNI RED 8. SEJE

1. točka dnevnega reda: VPRAŠANJA POSLANK IN POSLANCEV
  2. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA (ZOPA-A), SKRAJŠANI POSTOPEK, EPA 416-VII
  3. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SODELOVANJU V KAZENSKIH ZADEVAH Z DRŽAVAMI ČLANICAMI EVROPSKE UNIJE (ZSKZDČEU-1A), DRUGA OBRAVNAVA, EPA 382-II
  4. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O PRIDOBIVANJU IN PRESADITVI DELOV ČLOVEŠKEGA TELESA ZARADI ZDRAVLJENJA (ZPPDČT), PRVA OBRAVNAVA, EPA 434-VII
  5. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O PRIKRITIH VOJNIH GROBIŠČIH IN POKOPU ŽRTEV (ZPVGPŽ), PRVA OBRAVNAVA, EPA 448-VII
  6. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O DAVČNEM POTRJEVANJU RAČUNOV (ZDavPR), PRVA OBRAVNAVA, EPA 497-VII
  7. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O RATIFIKACIJI SPORAZUMA MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN KRALJEVINO ŠPANIJO O IZMENJAVI IN MEDSEBOJNEM VAROVANJU TAJNIH PODATKOV (BESIMVTP), EPA 2053-V
  8. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA ZAVODU ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE (ZZZS) V ZVEZI Z NEIZVEDBO SKLEPOV VLADE, VEČJO TRANSPARENTNOSTJO PLAČIL IN PRIPRAVO SISTEMSKIH REŠITEV UČINKOVITEGA NADZORA NAD IZVAJANJEM ZDRAVSTVENIH STORITEV, EPA 451-VII
  9. točka dnevnega reda: POROČILO O DELU KOMISIJE ZA NADZOR OBVEŠČEVALNIH IN VARNOSTNIH SLUŽB V LETU 2014 (TAJNO), EPA 478-VII
  - 9A. točka dnevnega reda: ZAHTEVA SKUPINE POSLANK IN POSLANCEV, DA DRŽAVNI ZBOR ODLOČI O ODLOČITVI KOLEGIJA PREDSEDNIKA DRŽAVNEGA ZBORA, DA SE PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VOLITVAH V DRŽAVNI ZBOR (ZVDZ-C), EPA 483-VII, OBRAVNAVA PO SKRAJŠANEM POSTOPKU
  10. točka dnevnega reda: MANDATNO-VOLILNE ZADEVE
- Določitev kandidata, ki bo v skladu s 14. členom Zakona o poslancih opravljal funkcijo poslanca namesto poslanke, ki opravlja funkcijo ministrice, EPA 509-VII

VSEBINA

Določitev dnevnega reda	12
10. točka dnevnega reda: MANDATNO-VOLILNE ZADEVE	12
Določitev kandidata, ki bo v skladu s 14. členom Zakona o poslancih opravljal funkcijo poslanca namesto poslanke, ki opravlja funkcijo ministrice, EPA 509-VII.....	12
9A. točka dnevnega reda: ZAHTEVA SKUPINE POSLANK IN POSLANCEV, DA DRŽAVNI ZBOR ODLOČI O ODLOČITVI KOLEGIJA PREDSEDNIKA DRŽAVNEGA ZBORA, DA SE PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VOLITVAH V DRŽAVNI ZBOR (ZVDZ-C), EPA 483-VII, OBRAVNAVA PO SKRAJŠANEM POSTOPKU	12
JOŽE TANKO	13
DR. MILAN BRGLEZ	13
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	15
1. točka dnevnega reda: VPRAŠANJA POSLANK IN POSLANCEV	15
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	15
DR. SIMONA KUSTEC LIPICER	15
JOŽE TANKO	15
1. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	16
LJUDMILA NOVAK	16
DR. MIROSLAV CERAR	16
LJUDMILA NOVAK	17
DR. MIROSLAV CERAR	17
MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK	18
DR. MIROSLAV CERAR	18
MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK	19
DR. MIROSLAV CERAR	19
JANEZ (IVAN) JANŠA	20
DR. MIROSLAV CERAR	20
JANEZ (IVAN) JANŠA	20
DR. MIROSLAV CERAR	21
JANEZ (IVAN) JANŠA	21
MAG. LILIJANA KOZLOVIČ	21
DR. MIROSLAV CERAR	22
MAG. DEJAN ŽIDAN	23
BOJAN PODKRAJŠEK	23
MAG. DEJAN ŽIDAN	23
ANDREJ ČUŠ	24
JELKA GODEC	24
DR. PETER GAŠPERŠIČ	24
JELKA GODEC	25
DR. PETER GAŠPERŠIČ	25
JELKA GODEC	25
LUKA MESEC	25
DR. DUŠAN MRAMOR	26
LUKA MESEC	27
DR. DUŠAN MRAMOR	27
LUKA MESEC	27
IGOR ZORČIČ	27

DR. PETER GAŠPERŠIČ	28
DR. VINKO GORENAK	28
IVA DIMIČ	29
FRANC JURŠA	29
DR. ANJA KOPAČ MRAK	30
MAG. ANŽE LOGAR	30
DR. DUŠAN MRAMOR	31
MAG. ANŽE LOGAR	31
DR. DUŠAN MRAMOR	32
MAG. ANŽE LOGAR	32
SUZANA LEP ŠIMENKO	32
DR. DUŠAN MRAMOR	33
SUZANA LEP ŠIMENKO	34
DR. DUŠAN MRAMOR	34
MARIJAN POJBIČ	34
MAG. ALEKSANDER KAVČIČ	35
BORIS KOPRIVNIKAR	35
NADA BRINOVŠEK	36
DR. MATEJ T. VATOVEC	36
DR. PETER GAŠPERŠIČ	37
DR. MATEJ T. VATOVEC	38
DR. PETER GAŠPERŠIČ	38
MARUŠA ŠKOPAC	38
IRENA MAJCEN	38
MAG. MARKO POGAČNIK	39
DR. DUŠAN MRAMOR	39
MAG. MARKO POGAČNIK	40
DR. DUŠAN MRAMOR	40
MAG. MARKO POGAČNIK	40
JERNEJ VRTOVEC	40
MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR	41
JERNEJ VRTOVEC	42
MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR	42
LJUBO ŽNIDAR	42
DR. PETER GAŠPERŠIČ	43
LJUBO ŽNIDAR	43
DR. PETER GAŠPERŠIČ	43
IVAN HRŠAK	44
TOMAŽ LISEC	44
BORIS KOPRIVNIKAR	45
TOMAŽ LISEC	45
BORIS KOPRIVNIKAR	46
MATJAŽ HAN	46
DR. PETER GAŠPERŠIČ	46
MATJAŽ HAN	47
DR. PETER GAŠPERŠIČ	47
MATJAŽ HAN	48
JOŽE TANKO	48
JOŽEF HORVAT	48
DUŠAN RADIČ	49
BOJAN PODKRAJŠEK	49
MAG. DEJAN ŽIDAN	50
BOJAN PODKRAJŠEK	50
MAG. DEJAN ŽIDAN	50
FRANC BREZNIK	51
DR. DUŠAN MRAMOR	51
FRANC BREZNIK	52
DR. DUŠAN MRAMOR	52

FRANC BREZNIK	52
KSENIJA KORENJAK KRAMAR.....	53
ZVONKO LAH.....	53
DR. PETER GAŠPERŠIČ	54
ZVONKO LAH.....	54
DR. PETER GAŠPERŠIČ	54
ZVONKO LAH.....	55
MIHA KORDIŠ	55
DR. DUŠAN MRAMOR.....	55
MIHA KORDIŠ	56
DR. DUŠAN MRAMOR.....	56
MIHA KORDIŠ	57
MARJANA KOTNIK POROPAT	57
DR. ANJA KOPAČ MRAK.....	57
MARJANA KOTNIK POROPAT	58
DR. ANJA KOPAČ MRAK.....	58
ANDREJ ČUŠ	59
MAG. DEJAN ŽIDAN	59
ANDREJ ČUŠ	59
MAG. DEJAN ŽIDAN	60
ANDREJ ČUŠ	60
ŽAN MAHNIČ.....	60
DR. DUŠAN MRAMOR.....	61
ŽAN MAHNIČ.....	61
DR. DUŠAN MRAMOR.....	62
URŠKA BAN	62
ANJA BAH ŽIBERT	63
MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR.....	63
ANJA BAH ŽIBERT	64
MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR.....	64
ANJA BAH ŽIBERT	64
FRANC LAJ	65
FRANC LAJ	65
VIOLETA TOMIČ	65
DR. PETER GAŠPERŠIČ	66
VIOLETA TOMIČ	66
DR. PETER GAŠPERŠIČ	66
VIOLETA TOMIČ	67
UROŠ PRIKL	67
DR. PETER GAŠPERŠIČ	67
UROŠ PRIKL	68
DR. PETER GAŠPERŠIČ	68
MARKO FERLUGA	68
DR. PETER GAŠPERŠIČ	68
MARKO FERLUGA	69
ERIKA DEKLEVA	69
DR. ANJA KOPAČ MRAK.....	69
ANJA BAH ŽIBERT	70
ANDREJ ČUŠ	70
ŽAN MAHNIČ.....	71
DR. PETER GAŠPERŠIČ	71
ŽAN MAHNIČ.....	71
DR. PETER GAŠPERŠIČ	72
VIOLETA TOMIČ	72
MAG. DEJAN ŽIDAN.....	73
VIOLETA TOMIČ	73
MAG. DEJAN ŽIDAN.....	74
VIOLETA TOMIČ	74

10. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	74

5. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O PRIKRITIH VOJNIH GROBIŠČIH IN POKOPU ŽRTEV (ZPVGŽ), PRVA OBRAVNAVA, EPA 448-VII	74

LJUDMILA NOVAK	75
DR. ANJA KOPAČ MRAK	75
EVA IRGL	76
UROŠ PRIKL	79
MARIJA BAČIČ	80
VIOLETA TOMIČ	82
MAG. MATEJ TONIN	84
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	85
DR. LÁSZLÓ GÖNCZ	86
DR. MITJA HORVAT	87
LJUDMILA NOVAK	88
MAG. LILIJANA KOZLOVIČ	89
JOŽEF HORVAT	90
IGOR ZORČIČ	91
LJUDMILA NOVAK	92
UROŠ PRIKL	92
MARIJA BAČIČ	93
MAG. BRANKO GRIMS	93
MAG. BRANKO GRIMS	94
MAG. BRANKO GRIMS	94
MAG. BRANKO GRIMS	94
MAG. BRANKO GRIMS	94
VIOLETA TOMIČ	95
ANJA BAH ŽIBERT	95
MAG. BRANKO GRIMS	95
DR. DRAGAN MATIČ	96
DR. MATEJ T. VATOVEC	97
JERNEJ VRTOVEC	97
MARINKA LEVIČAR	98
LJUDMILA NOVAK	98
DR. MILAN BRGLEZ	99
ANJA BAH ŽIBERT	100
MARKO FERLUGA	101
JANKO VEBER	102
ANITA KOLEŠA	103
ANDREJ ČUŠ	103
ANDREJ ČUŠ	104
ANDREJ ČUŠ	104
FRANC JURŠA	105
DR. MITJA HORVAT	105
LJUDMILA NOVAK	107
IVA DIMIČ	107
ŽAN MAHNIČ	108
LJUDMILA NOVAK	109
MAG. ALENKA BRATUŠEK	110
MATJAŽ NEMEC	110
DR. VINKO GORENAK	111
VIOLETA TOMIČ	113
JOŽE TANKO	114
MARTINA VUK	115
LJUDMILA NOVAK	116
JOŽEF HORVAT	116

DR. VINKO GORENAK	117
PRIMOŽ HAINZ.....	117
IVA DIMIC	118
LJUDMILA NOVAK	118

6. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O DAVČNEM POTRJEVANJU RAČUNOV (ZDavPR), PRVA OBRAVNAVA, EPA 497-VII	119

MAG. MATEJA VRANIČAR	119
MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ.....	119
JANKO VEBER.....	120
LUKA MESEC.....	121
JOŽEF HORVAT	122
MAG. ALENKA BRATUŠEK	124
TILEN BOŽIČ	125
SUZANA LEP ŠIMENKO.....	127
UROŠ PRIKL	128
MAG. MATEJ TONIN.....	129
MAG. MATEJA VRANIČAR	130
URŠKA BAN	132
MAG. MARKO POGAČNIK	133
MAG. MATEJA VRANIČAR.....	134
MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ.....	136
MATJAŽ NEMEC	136
MARKO FERLUGA	137
JERNEJ VRTOVEC	137
MAG. MATEJA VRANIČAR	138
FRANC LAJ	139
MAG. ANŽE LOGAR	140
MAG. MATEJA VRANIČAR	142
MAG. ANŽE LOGAR	142
MAG. ANŽE LOGAR	143
VOJKA ŠERGAN.....	143
MARIJAN POJBIČ.....	143
IVAN HRŠAK	146
MARIJAN POJBIČ.....	146
MAG. BOJANA MURŠIČ.....	147
BOJAN PODKRAJŠEK.....	147
MIHA KORDIŠ	148
ANDREJ ČUŠ	151
MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK	152
MAG. BRANKO GRIMS	153
MARUŠA ŠKOPAC	154
MARIJA BAČIČ	154
JOŽE TANKO	155
TILEN BOŽIČ	156
JANKO VEBER.....	157
MAG. MATEJA VRANIČAR	158

5. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	158

LJUDMILA NOVAK	159
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	159

6. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	159

1. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	159

LUKA MESEC.....	159
MIHA KORDIŠ	160
9. točka dnevnega reda: POROČILO O DELU KOMISIJE ZA NADZOR OBVEŠČEVALNIH IN VARNOSTNIH SLUŽB V LETU 2014 (TAJNO), EPA 478-VII.....	161
9. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	161
MAG. MATEJ TONIN.....	161
MAG. BRANKO GRIMS	162
BENEDIKT KOPMAJER.....	163
DR. JASNA MURGEL	163
ŽAN MAHNIČ.....	163
MATJAŽ NEMEC	163
PETER VILFAN.....	163
MAG. BRANKO GRIMS	164
MAG. BRANKO GRIMS	164
ANDREJA KATIČ	165
MAG. BRANKO GRIMS	165
MAG. MATEJ TONIN.....	165
3. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SODELOVANJU V KAZENSKIH ZADEVAH Z DRŽAVAMI ČLANICAMI EVROPSKE UNIJE (ZSKZDČEU-1A), DRUGA OBRAVNAVA, EPA 382-II.....	166
DARKO STARE	166
MAG. BOJANA MURŠIČ.....	167
IVA DIMIC	167
MAG. ALEKSANDER KAVČIČ	168
DR. VINKO GORENAK	169
MARJANA KOTNIK POROPAT	169
MATJAŽ NEMEC	169
2. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA (ZOPA-A), SKRAJŠANI POSTOPEK, EPA 416-VII	170
TOMAŽ GANTAR	170
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER.....	171
MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC	171
JOŽEF HORVAT	172
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER.....	173
IRENA GROŠELJ KOŠNIK	173
NADA BRINOVŠEK.....	174
TOMAŽ GANTAR	174
MAG. BOJANA MURŠIČ.....	175
MIHA KORDIŠ	176
4. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O PRIDOBIVANJU IN PRESADITVI DELOV ČLOVEŠKEGA TELESA ZARADI ZDRAVLJENJA (ZPPDČT), PRVA OBRAVNAVA, EPA 434-VII	176
MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC	176
ERIKA DEKLEVA	177
JELKA GODEC.....	177
TOMAŽ GANTAR	179
MAG. BOJANA MURŠIČ.....	180

DR. MATEJ T. VATOVEC	180
IVA DIMIC	182
MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ	183
IRENA GROŠELJ KOŠNIK	183
TOMAŽ GANTAR	184
ERIKA DEKLEVA	185
IVA DIMIC	185
NADA BRINOVŠEK	186
ANDREJ ČUŠ	186
DR. MATEJ T. VATOVEC	187
JELKA GODEC	188
MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC	188

8. točka dnevnega reda: PREDLOG PRIPOROČILA ZAVODU ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE (ZZZS) V ZVEZI Z NEIZVEDBO SKLEPOV VLADE, VEČJO TRANSPARENTNOSTJO PLAČIL IN PRIPRAVO SISTEMSKIH REŠITEV UČINKOVITEGA NADZORA NAD IZVAJANJEM ZDRAVSTVENIH STORITEV, EPA 451-VII.....	190

TOMAŽ GANTAR	190
JERNEJ VRTOVEC	191
MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC	192
NADA BRINOVŠEK	193
TOMAŽ GANTAR	194
MAG. BOJANA MURŠIČ	195
MIHA KORDIŠ	196
IVA DIMIC	198
BRANKO ZORMAN	198
JOŽEF HORVAT	199
TOMAŽ GANTAR	200
MARIJAN POJBIČ	201
MARIJAN POJBIČ	203
TOMAŽ GANTAR	203
JERNEJ VRTOVEC	203
MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK	206
MARIJAN POJBIČ	207
JOŽEF HORVAT	207
ANDREJ ČUŠ	208
ANDREJ ČUŠ	209
ANDREJ ČUŠ	209
ANJA BAH ŽIBERT	209
JELKA GODEC	209
MIHA KORDIŠ	210
MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC	210
JERNEJ VRTOVEC	211
JOŽEF HORVAT	212
ANJA BAH ŽIBERT	213
PRIMOŽ HAINZ	213

9. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	214

PETER VILFAN	214
MAG. BRANKO GRIMS	214
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	215
PETER VILFAN	215

3. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	215

2. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	216
JANI (JANKO) MÖDERNDORFER	216
4. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	216
8. točka dnevnega reda – NADALJEVANJE	216
MIHA KORDIŠ	216
JERNEJ VRTOVEC	217
DR. FRANC TRČEK	217
TOMAŽ GANTAR	218
7. točka dnevnega reda: PREDLOG ZAKONA O RATIFIKACIJI SPORAZUMA MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN KRALJEVINO ŠPANIJO O IZMENJAVI IN MEDSEBOJNEM VAROVANJU TAJNIH PODATKOV (BESIMVTP), EPA 2053-V	218

Državni zbor VII. mandat

8. seja

18., 19. in 20. maj 2015

Predsedujoči: dr. Milan Brglez.....predsednik Državnega zbora
Primož Hainz.....podpredsednik Državnega zbora

Seja se je začela 18. maja 2015 ob 12.02.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Spoštovane kolegice poslanke in kolegi poslanci, gospe in gospodje!

Začenjam 8. sejo Državnega zbora, ki je bila sklicana na podlagi prvega odstavka 57. člena Poslovnika Državnega zbora. Obveščen sem, da se današnje seje ne morejo udeležiti naslednji poslanke in poslanci: mag. Tanja Cink, gospa Vesna Vervega do 15. ure, gospod Matjaž Han, mag. Matej Tonin, mag. Andrej Šircelj in gospod Peter Vilfan.

Na sejo sem vabil predsednika Vlade, ministrice in ministre ter generalnega sekretarja Vlade k 1. točki dnevnega reda, predstavnika Državne volilne komisije in kandidata za poslanca k 10. točki dnevnega reda ter predstavnike Vlade k vsem točkam dnevnega reda.

Vse prisotne lepo pozdravljam!

Prehajamo na **določitev dnevnega reda** 8. seje Državnega zbora. Predlog dnevnega reda ste prejeli v petek, 18. maja 2015, s sklicem seje. O predlogu dnevnega reda bomo odločali v skladu s prvim odstavkom 64. člena Poslovnika Državnega zbora.

Predlogov za umik posamezne točke z dnevnega reda oziroma predlogov za širitev dnevnega reda seje nisem prejel.

Zboru predlagam, da za današnjo sejo določi dnevni red, kot ste ga prejeli s sklicem. Prehajamo na odločanje. Poslanke in poslance prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Glasujemo. Navzočih je 77 poslank in posancev, za je glasovalo 76, proti nihče.

(Za je glasovalo 76.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je dnevni red 8. seje zbora določen.

Prehajamo na **10. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA MANDATNO-VOLILNE ZADEVE.**

Prehajamo na **Določitev kandidata**, ki bo v skladu s 14. členom Zakona o poslancih opravljal funkcijo poslanca namesto poslanke, ki opravlja funkcijo ministrice. Ker je bila Andreja Katič imenovana za ministrico za

obrambo, v skladu s prvim odstavkom 14. člena Zakona o poslancih ne more opravljati funkcije poslanke, dokler opravlja funkcijo ministrice. Državna volilna komisija je zboru posredovala sklep o tem, kateri kandidat ima pravico nadomeščati poslanko, ki je nastopila funkcijo ministrice. Sklep Državno volilne komisije je obravnavala Mandatno-volilna komisija kot matično delovno telo, ki je zboru pisno poročala in predložila predlog sklepa. Poročilo ste prejeli in je objavljeno na e-klopi. Želi poročevalec komisije besedo? Ne.

Prehajamo na predstavitev stališč poslanskih skupin. Želi kdo besedo? Ne. Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Ker ne želi nihče več razpravljati, zaključujem razpravo.

Prehajamo na glasovanje. Na glasovanje dajem naslednji predlog sklepa: V času ko poslanka Andreja Katič, ki opravlja funkcijo ministrice za obrambo, v skladu s prvim odstavkom 14. člena Zakona o poslancih ne more opravljati funkcije poslanke, opravlja to funkcijo v skladu z drugim odstavkom 14. člena Zakona o poslancih od današnjega dne gospod Jan Škoberne, rojen 2. 8. 1987, Šalek 66/A, Velenje.

Glasujemo. Navzočih je poslanek in poslanec 80, za je glasovalo 80, proti nihče.

(Za je glasovalo 80.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

Poslanskega kolega vabim, da se nam pridruži in zasede svoje poslansko mesto. Kolegu želim, da bi v poslanskih klopih uspešno opravljal delo poslanca.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda, ki jo bomo nadaljevali jutri ob 10. uri.

Prehajamo na **9.A TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO ZAHTEVE SKUPINE POSLANK IN POSLANCEV, DA DRŽAVNI ZBOR ODLOČI O ODLOČITVI KOLEGIJA PREDSEDNIKA DRŽAVNEGA ZBORA, DA SE PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VOLITVAH V DRŽAVNI ZBOR OBRAVNAVA PO SKRAJŠANEM POSTOPKU.**

Kolegij predsednika Državnega zbora je na 27. seja 8. maja 2015 sklenil, da se Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v Državni zbor obravnava po skrajšanem postopku. Na podlagi desetega odstavka 21. člena Poslovnika Državnega zbora je skupina 21 poslank in poslancev, s prvopodpisanim gospodom Jožetom Tankom, 13. maja 2015 zahtevala, da Državni zbor odloči o navedeni odločitvi Kolegija.

Besedo dajem predstavniku vlagatelja zahteve gospodu Jožetu Tanku za predstavitev stališča.

JOŽE TANKO (PS SD): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik. Vsem lep pozdrav!

Naslednja seja, junijska seja Državnega zbora ima obsežen dnevni red. Najobsežnejši del predstavlja paket volilnih zakonov. Polovico točk dnevnega reda obsega. Moram povedati, da pravzaprav koalicija nima očitno nobenih prioritet, ne uresničuje nobenih zavez iz koalicijskih pogodb in se očitno ukvarja samo z določenimi vprašanji v zvezi organizacije dela vlade, kadrovskimi zadevami in z mandatom Janeza Janše. Za to smo porabili prve tri mesece tega mandata, in očitno v naslednjih petih mesecih se je delo usmerilo intenzivno v iskanje novih tehničnih ovir, ne samo da Janez Janša ne bi mogel biti več izvoljen, ampak tudi da ne bi niti mogel kandidirati. To se pravi, zakon o volitvah v državni zbor, ki ga je vložila široka mavrična koalicija, uvaja nekatere nove ovire. Mislimo, da v tem delu tudi v nekaterih delih najbrž posega tudi v ustavne določbe o pravici kandidiranja.

Pasivna volilna pravica je pomemben kriterij, pomemben institut. Kandidirati in biti izvoljen je pač dopuščeno praktično vsem državljanom, ki izpolnjujejo določene pogoje, zdaj pa se ti pogoji za kandidiranje v temelju spreminjajo. Prav tako se s tem zakonom bistveno spreminjajo kvote. Vprašanje kvot je pravzaprav sploh nesmiselno vprašanje, kajti ko ste nedavno spremenili zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ste določili, da so sedaj samo še osebe. In določevanje spolnih kvot je pravzaprav od tega trenutka dalje, dokler se to ne uredi z ustavno odločbo, ne odobri Ustavno sodišče oziroma izpelje referendum, nesmiselno. Prav tako ste intenzivno posegli tudi v predčasne volitve. Koalicija, namesto da bi se lotevala reševanja problemov na vrhu pravosodja, ki je z neustavno odločitvijo povzročilo velike probleme, veliko škodo državljanu, poslancu, posamezniku in njegovi družini in poslanskim kolegom, se ukvarja s tem, kako tej osebi, ki je bila žrtev nekaterih posameznikov v pravosodnem sistemu, še dodatno onemogočiti možnosti, da kandidira in da je tudi izvoljena. S tako izjavo je bila ta novela Zakona o volitvah v državni zbor tudi pospremljena v postopek. Prvopodpisana in predsednica Odbora za notranjo politiko je to argumentacijo opravila na primeru z Ustavnim sodiščem razveljavljene sodne odločbe

Vrhovnega sodišča. Namesto da bi se spraševali in ukrepali proti tistim, ki so pripeljali do neustavne odločitve, se ukvarjate s žrtvijo tega sistema. To je precej podobno, kot se je dogajalo v nekaterih obdobjih slovenske zgodovine, ko smo bili v skupni državi. Tam tudi nikoli povzročitelji niso bili sprocesirani in dani v postopek, ampak se je vedno ukvarjalo samo z žrtvami. In žrtvam se je potem prilepilo še veliko etično breme in poiskali so se tudi na tak ali drugačen način neki razlogi za krivdo. Točno z istim namenom in na točno isti način je umeščen v zakonodajni postopek tudi ta zakon. Jaz mislim, da morate tisti, ki ste zavezani spoštovanju etičnim kriterijem, ki ste zavezani načelom delovanja pravne države, pravice, pravičnosti, verjetno najprej urediti področja – in za to imate tudi veliko večino v tem državnem zboru – kjer točno te zadeve ne delujejo in ne funkcionirajo. To pa je vrh tožilske organizacije, to je vrh vrhovnega sodišča.

Predlagam, da glasujete proti temu, da se ta zakon obravnava po skrajšanem postopku, kajti ni normalno, da se ključni zakoni s področja volitev ... / znak za konec razprave/... skoraj brez razprave. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Prehajamo na odločanje. Na podlagi desetega odstavka 21. člena Poslovnika zbora Državni zbor o odločitvi Kolegija odloči brez razprave in obrazložitve glasu.

Na glasovanje dajem naslednji predlog sklepa: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor se obravnava po skrajšanem postopku.

Glasujemo. Navzočih je 79 poslank in poslancev, za je glasovalo 7, proti 71.

(Za je glasovalo 7.) (Proti 71.)

Ugotavljam, da sklep ni bil sprejet, zato bo zbor predlog zakona obravnaval po rednem postopku.

V skladu s prvim odstavkom 122. člena Poslovnika Državnega zbora z jutrišnjim dnem začne teči 15-dnevni rok za vložitev zahteve za splošno razpravo o predlogu zakona.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Preden preidemo na 1. točko dnevnega reda seje, dovolite da na kratko nagovorim Državni zbor.

DR. MILAN BRGLEZ: Spoštovani! Pred kratkim me je na Kolegiju predsednika Državnega zbora vodja Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke gospod Jože Tanko prosil, da z ozirom na nedavno resolucijo Evropskega parlamenta z dne 15. 4. 2015 ob 100. obletnici armenskega genocida tudi sam spregovorim v imenu pietete in pomena ohranjanja spomina ter obsodim takšna hudodelstva, ki so se zgodila v naši preteklosti na evropski ali na drugih celinah.

Danes nihče izmed nas ne more in sme zanikati težkega zgodovinskega bremena, ki ga

hkrati s pozitivnimi prizadevanji za mednarodno varstvo človekovih pravic nosi Evropa, ko odpremo vprašanje odnosa do našega sočloveka, preden obsojamo sebe in druge. Vprašanje je samo, kje in kdaj začeti, če skušamo biti načelni. Med drugim lahko omenimo inkvizicijo ter trpljenje in smrt več milijonov Evropejcev ter zlasti Evropejk od 13. pa vse do 19. stoletja. V času novoveških velikih odkritij ter ob nastopu moderne zgodovine so evropske kolonialne velesile v imenu civiliziranih narodov in boju zoper barbarstvo sejale smrt onkraj meja naše celine, ker tam živeli naj ne bi bili ljudje. Skorajšnje uničenje domorodnih ljudstev današnje Namibije s strani takratne imperialne Nemčije je zgolj najbolj kričeč in kravo slikovit izraz nekdanjega odnosa Evrope do drugega. Enako, če ne še slabše so evropske države in politični režimi v imenu ideologij počeli s svojim prebivalstvom, dokler je bilo vprašanje človekovih pravic s strani mednarodne skupnosti priznано kot izključna pristojnost vsake države. Spomniti se velja holokavsta in ukrajinskega gladomora. Žal se to stanje v dobi Združenih narodov do danes ni izboljšalo in ohranjamo spomin na Kambodžo, Ruando in Srebrenico, obenem pa nočemo prepoznati tudi drugih primerov, kjer je politično in ekonomsko primerno, da se nihče v mednarodni skupnosti ne oglasi. O tem neizpodbitno priča tudi resolucija Evropskega parlamenta z dne 2. 4. 2009 o evropski zavesti in totalitarizmu, ki je doživljala svojo kalvarijo tudi v tem parlamentu. Končno moramo tudi mi najprej razčistiti pri sebi, v sebi in med seboj, preden vrednotimo tisto, kar se je zgodilo in dogaja drugod, pri tem pa paziti, da politizacija ne krni spomina in dolžnosti govoriti.

Ne glede na vse navedeno, 20. stoletje priča, da se Evropa in svet nista naučila dovolj ali pa vsaj da se uči ta prepočasi. Letos obeležujemo stoto obletnico okrutnih hudodelstev, ki jih je nad armenskim narodom zagrešila roka rabljev otomanskega cesarstva. Množični poboji, pohodi smrti in vzpostavljanju nemogočih življenjskih pogojev so v pogubo pahnili milijon in pol Armencev. Začelo se je z intelektualci in moškimi ter nadaljevalo z najbolj ranljivimi ženskami in otroki. Nepredstavljiva grozodejstva tako imenovanega velikega zločina oziroma Medz Yegherna so pustila pogubne posledice na identiteti armenskega ljudstva, na njegovi zgodovinski in kulturni dediščini.

V imenu Državnega zbora Republike Slovenije se zato pridružujem vsem tistim, ki so v duhu solidarno izrazili sočutje žrtvam omenjenih zločinov, vsem, ki z armenskim narodom delijo spomine na neizmerno trpljenje in bolečino vseh žrtev in njihovih zanamcev, vsem, ki se zavedajo, da je ohranjanje spomina na preteklost ključnega pomena za prihodnost, saj brez spomina in resnice sprava ostane nedosegljiv ideal. Pa vendarle bi bilo nepošteno trditi, da se kot ljudje, kot svet nismo naučili čisto nič, da se nas človeka nevredna in zavržna

dejanja niso dotaknila. Prepričan sem, da nekateri pomembni mejniki 20. stoletja kažejo, da dejanja, ki simbolizirajo utelešenje zla proti človeku samemu, nikoli in nikdar ne morejo biti sprejeta kot opravičilo kakršnegakoli višjega cilja. Cilj globalne moralne skupnosti je lahko le eden in edini: ohranjanje človeštva, človečnosti in človeka samega. Da se moramo ravnanjem, ki slednje zanikajo, zoperstaviti, priča tudi nastanek konvencije o preprečevanju in kaznovanju zločina genocida, prvega univerzalnega mednarodnega pravnega dokumenta o človekovih pravicah, ki je bil leta 1948 sprejet pod okriljem Združenih narodov. Konvencija je postavila definicijo najbolj izprijenega zločina, poznanega človeštvu, in za njegovo dokazovanje predpisala rigorozne pravne standarde, saj zgolj izpolnjevanje le-teh namenja genocidu mesto, ki si ga zasluži, mesto zločina vseh zločinov. V naš besednjak je dokončno in za vedno vstopil izraz, ki nepredstavljivemu zlu, hudodelstvu zoper človečnost nadreja še hujše zlo. Ne nazadnje je imel ameriški literat Edgar Allan Poe prav, "besede nimajo moč vplivati na um brez prefinjene groze njihove realnosti, zato moramo paziti, da te realnosti ne razvrednotimo".

Spoštovani! Kakšno je torej sporočilo, ki ga moramo prenesti bodočim generacijam? Kaj sploh lahko storimo, ko pa vidimo, da je trpljenju nedolžnih otomanskih Armencev v 20. stoletju po istem kopitu sledilo še trpljenje premnogih drugih narodov, etničnih, družbenih, verskih in drugih skupin. Golo upanje, da stoletja grozot ne bomo prenesli v našo prihodnost, ni dovolj. Odgovor moramo iskati v odločnosti in odgovornosti. Odločnosti, da grozodejstva zoper človeštvo in genocidnih dejanj ne bomo nikoli pozabili, marveč jih ohranili v spominu z namenom, da se iz njih učimo, da jih ne ponovimo. Odločnosti, da oblikujemo in razvijemo, kot nam v Republiki Sloveniji narekuje tudi naša ustava, mirovno politiko ter kulturo miru in nenasilja. Politiko, ki od nas in drugih znotraj mednarodne skupnosti v primeru kakršnihkoli nesoglasij, sporov in konfliktov terja njihovo mirno in miroljubno reševanje v dobri veri, kulturo, ki zavrača sovraštvo, spodbuja uveljavljanje človekovih pravic ter dosledno in sistematično obsoja vsakršno uporabo nasilje kjerkoli po svetu. Hkrati morajo biti naša odločna dejanja tudi odgovorna. Narediti moramo vse, kar je v naših močeh, da žrtvam velikih zločinov omogočimo spravo z njihovimi krvniki, da jih spodbujamo na teh težkih korakih ter da jim omogočimo, da pot sprave vodijo v duhu medsebojnega spoštovanja in miroljubnega sodelovanja. Zgolj na ta način bomo lahko zaprli premnoge rane, ki jih je človeštvo prizadejalo samemu sebi.

Dovolite mi, da svoj nagovor zaključim s pomenljivimi besedami politične mislice Hannah Arendt: "Resnica je, da pripovedovanje razkrije pomen brez napake, da bi ga definiralo, da prinese soglasje in spravo s stvarmi, kot

dejansko so, in da mu lahko celo zaupamo, da bo sčasoma posredno vsebovalo tudi tisto zadnjo besedo, ki jo pričakujemo od sodnega dne." Zato, spoštovani, pripovedujmo in nikoli ne pozabimo.

Postopkovno, gospod Jani Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB):

Spoštovani predsednik, spoštovani zbor!

Smo pred točko, kjer po navadi in običajna parlamentarna praksa je, da poslanci in poslanke, predstavniki ljudstva v resnici sprašujemo izvršno oblast posamezne teme in terjamo od njih določene odgovore. Še kako pomembno, je da so ta vprašanja postavljena v javnosti, kajti ne odgovarjajo samo nam, ampak celotnemu ljudstvu. Vendar v zadnjem času se je pojavila praksa, da pravzaprav vlada to vedno manj spoštuje predvsem z vidika, ker je, tamle vidite, vedno več praznih prostorov. Tam kjer ne, pa pošljejo državne sekretarje, da sedijo zato, da zamašijo prazne prostore, kajti veste, da državni sekretar ne more odgovarjati na poslanska vprašanja. Tisto, kar je pravzaprav boleče, je to, da je predsednik Državnega zbora že zastavil svojo avtoriteto pri Vladi in jo pozval, da pravzaprav glede na to, da je urnik za celo leto znan v naprej, kdaj so ta poslanska vprašanja, v resnici dobil odgovor, da se bo to stopnjevalo in delalo naprej. In če pogledamo opravičila teh ministrov in ministric, bomo videli, da pravzaprav sploh ne gre za najbolj upravičene v bistvu odsotnosti. Dva ministra bosta zasedala na istem zasedanju, en minister bo celo v Sloveniji in se pogovarjal z visokimi predstavniki OECD, ki bi jih lahko opravili tudi drugi visoki državni uradniki in bi bilo tudi ustrezno. In pa tudi določena posvetovanja v tujini, kjer ni nujno, da je prisoten minister. Zato sem čez vikend razmišljal naslednje. Glede na to, da gre za proceduralno vprašanje, kako pomagati institutu predsednika Državnega zbora in pa samemu Državnemu zboru, da damo neko jasno sporočilo Vladi, da naj se neha hecat za, bom rekel, tovrstna poslanska vprašanja. Zato v skladu s prvim odstavkom 65. člena Poslovnika Državnega zbora predlagam, kar smo že enkrat storili – ko predsednik Vlade ni uspel odgovarjati na poslanska vprašanja poslancev, smo zato ta datum predstavili v tekočem tednu. Predlagam, da ta dan poslanskih vprašanj prestavimo na četrtek, kajti na vlado uspešno pridejo vedno, ne glede na to, kaj se zgodi, in to v večini. Zato predlagam, da imamo poslanska vprašanja, ker v četrtek pravzaprav nimamo zasedanja, dnevni red je prekratek, in po drugi uri, ko končajo sejo vlade, lahko pridejo sem v državni zbor in nam odgovorijo na vprašanja.

V skladu s poslovníkom, predsednik, želim da glasujemo o tej odločitvi. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kot sem že napovedal na 28. seji Kolegija predsednika Državnega zbora 15. maja 2015, da se bom o

tej zadevi pogovoril s predsednikom Vlade, sem se tudi pogovoril. Ta se mi je za odsotnost toliko ministrice in ministrov opravičil, vsaj eden od njih je pa poleg tistega, kar je bilo do sedaj že navedeno, tudi zbolel. Torej mi je te razloge dodatno pojasnil. Poleg tega smo te odločitve že sprejeli, zato o tem ne bomo odločali.

Prehajamo na **1. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO SO VPRAŠANJA POSLANK IN POSLANCEV.**

Proceduralno po tistem, ko bom jaz končal.

Sedaj pa imate proceduralno. Gospod Jani Möderndorfer, izvolite.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB):

Predsednik, ne bi rad bil nadležen. Daleč od tega. Upam, da ne razumete tega, vendar po Poslovníku Državnega zbora 65. člena sem v skladu, tako kot je parlamentarna praksa, predlagal predlog sklepa. Vaše je po poslovníku, da ugotovite, ali je predlog usklajen oziroma v skladu s poslovníkom, ne da ga ad hoc kar tako zavržete. Preprosto ne gre. Imate parlamentarno večino in naj parlament pove, ali se s tem predlogom, ki je s poslovníkom možen, lahko odloči. In če je tako, potem bom jaz zadovoljen, kajti večina je prepričana, da se ta slika lahko ponavlja v nedogled. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vaš predlog sklepa je, da se ta točka dnevnega reda prestavi na četrtek, ta teden? Postopkovno? Ni obrazložitve glasu o tem.

Postopkovno, dr. Simona Kustec Lipicer.

DR. SIMONA KUSTEC LIPICER (PS SMC):
Hvala lepa.

Če ste uvrstili to na glasovanje, bom povedala, da bo Poslanska skupina SMC glasovala proti. Argumenti zakaj, so bili s strani predsednika Državnega zbora že dani. Kolegi Möderndorferju pa predlagam, da v funkciji predsednika Vlade lahko potem presoja, kdaj so njegovi člani upravičeno kdaj pa neupravičeno odsotni. Vsi člani ministrske ekipe, ki danes niso tukaj, so odsotni s pojasnilom, da so na pomembnih službenih odnosih, ki predstavljajo stališča Republike Slovenije na svojih področjih v mednarodnem okolju. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:
Postopkovno, gospod Jože Tanko.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

To opozorilo, ki ga je dal gospod Möderndorfer, je na mestu. Jaz bi samo njegov predlog delno modificiral. Predlagam, da opravimo ta del točke v tistih delih, ko ni ministrov, v četrtek, da bi pa ostali del, se pravi odgovore predsednika Vlade in pa ministrov, ki so tukaj, opravili danes, kot imamo to na programu, in da bi v četrtek te odgovore poslušali samo še od tistih ministrstev, ki jih ni. Mislim, da bi bil to tudi dober kompromis.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Okej. Preden bomo odločali, bom prebral relevantni del prvega odstavka 65. člena: "Posamezne točke dnevnega reda se obravnavajo po določenem vrstnem redu." Ta je bil že določen. "Med sejo Državni zbor lahko največ dvakrat spremeni vrstni red obravnave posameznih točk dnevnega reda, če temu ne nasprotuje tretjina navzočih poslancev." Ta je relevanten za odločanje v tem primeru.

Torej na glasovanje dajem sklep, po katerem Državni zbor prestavi današnjo točko na četrtek. Glasujemo. Navzočih je 79 poslank in poslancev, za je glasovalo 13, proti 61.

(Za je glasovalo 13.) (Proti 61.)

Sklep ni bil sprejet.

Nadaljujemo s 1. točko dnevnega reda, to je z Vprašanji poslank in poslancev.

V zvezi s to točko dnevnega reda sem v poslovnem roku prejel pisne prijave 47 poslanskih vprašanj. Vrstni red postavljanja poslanskih vprašanj je določen v skladu z 244. členom, drugim odstavkom 245. ter 247. členom Poslovnika Državnega zbora. Na prva tri vprašanja poslank in poslancev opozicije in na poslansko vprašanje poslanke vladajoče koalicije bo odgovoril predsednik Vlade. Vsak poslanec oziroma poslanka ima za postavitev vprašanja na voljo tri minute. Predsednik Vlade, ministric in ministri odgovorijo na vprašanje v največ petih minutah. Če je vprašanje postavljeno več ministrom, imajo vsi skupaj na voljo pet minut za odgovor. Poslanec, ki ne bo zadovoljen z odgovorom, lahko zahteva dopolnitev odgovora, ne more pa postaviti dodatnega vprašanja. Poslanke in poslance prosim, da ste na to pozorni. Obrazložitev zahteve za dopolnitev odgovora poslanec predstavi v dveh minutah, dopolnitev odgovora pa sme trajati največ tri minute. Poslanec, ki je postavil vprašanje, lahko zahteva, da se na naslednji seji opravi razprava o odgovoru predsednika vlade, ministric ali ministra. O tem odloči Državni zbor brez razprave. V primeru, da poslanec na postavljeno vprašanje danes ne bo dobil odgovora, mu morajo predsednik Vlade, ministrica ali minister v 30 dneh predložiti pisni odgovor. Poslanec, ki je postavil vprašanje, na katerega ni bilo odgovorjeno, lahko izjavi, da vztraja pri ustnem odgovoru. V tem primeru bom vprašanje uvrstil na naslednjo redno sejo Državnega zbora.

V zvezi s to točko so se za danes opravičili gospa Alenka Smerkolj, ministrica, pristojna za razvoj, strateške projekte in kohezijo, do 17. ure, mag. Lilijana Bizjak Mlakar, ministrica za kulturo, od 15. ure dalje, gospod Karl Viktor Erjavec, minister za zunanje zadeve, gospod Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, dr. Maja Makovec Brenčič, ministrica za izobraževanje, znanost in šport, mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje, gospa Marija Milojka Kolar Celarc, ministrica za

zdravje, ter gospa Andreja Katič, ministrica za obrambo.

Na e-klopi je objavljen pregled poslanskih vprašanj, na katera v poslovnem roku ni bilo odgovorjeno. Prehajamo na predstavitev poslanskih vprašanj. Na prva štiri vprašanja bo odgovarjal predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

Kot prva mu bo poslansko vprašanje zastavila gospa Ljudmila Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Predsednik, hvala za besedo. Spoštovani predsednik Vlade, ministric, ministri, kolegice in kolegi!

V teh dneh obeležujemo spomin na konec 2. svetovne vojne. Zvrstile so se mnoge prireditve. Skoraj na vseh so različni govorniki spomnili tudi na povojne slovenske delitve in govorili o potrebni spravi in narodni pomiritvi. V Ajdovščini na osrednji slovesnosti ob 70. letnici prve slovenske vlade po 2. svetovni vojni ste dejali: "Sposobni moramo biti izkazati tudi ustrezno pieteto do vseh mrtvih, še posebej do žrtev vseh vojn in totalitarnih sistemov." Tudi predsednik Državnega zbora dr. Milan Brglez je na osrednji državni proslavi poudaril: "70 let pozneje je zadnji čas, da pokopljemo naše mrtve. To od nas ne zahteva le naša zgodovina in civilizacija, katere del smo, temveč tudi dejstvo, da smo ljudje." Predsednik Pahor je na sprejemu Združenj borcev dejal: "Čas je, da zaradi tragičnega narodovega razkola v polpretekli zgodovini danes ne živimo drug proti drugemu, temveč kljub temu drug z drugim in drug za drugega. Kako je mogoče, da smo skoraj tri četrto stoletja po koncu 2. svetovne vojen odpustili Nemcem in Italijanom, brat bratu pa ne."

Spoštovani predsednik Vlade sprašujem vas:

Kaj boste storili, da ne bo ostalo samo pri besedah, ampak da bomo v resnici naredili konkretne korake in pokopali žrtve revolucije medvojnih povojnih pobojev, ki se še vedno nahajajo v prikritih in neurejenih grobiščih? Ti ljudje še niso dobili civilizacijske pravice do groba in pokopa.

Katere ukrepe ste ali boste izvedli, da uresničite pomembno zavezo iz koalicijskega sporazuma, da je treba dostojno pokopati vse mrtve?

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Hvala lepa.

Spoštovana gospa poslanka! Vsaka civilizirana država, ki se želi normalno in zdravo razvijati, mora imeti razčiščen odnos s preteklostjo. Ta odnos nam mora biti v poduk, iz katerega se lahko veliko naučimo, predvsem pa se moramo spoštovati in imeti pieteto do umrlih. Na žalost je to vprašanje, ki govori tudi o naših vrednotah, velikokrat izrabljeno v politične namene, s čimer seveda ne soglašam in si stalno prizadevam to presegati. Zato sem načeloma podprl tudi Predlog zakona o prikritih vojnih grobiščih in

pokopu žrtev, ki ga je v državnozbornsko proceduro vložila skupina poslank in poslancev, z vami kot prvopodpisano poslanko, gospa Ljudmila Novak. Enakega stališča je tudi Vlada, ki razume in podpira namene in cilje, ki jih želi s predlogom zakona doseči predlagatelj. To pa je, da je treba vsem žrtvam vojnega in povojnega nasilja na ozemlju Republike Slovenije zagotoviti pravico do dostojnega pokopa, obeležitve groba oziroma grobišča in spomina nanje. Delovanje Vlade je osredotočeno na prihodnost in razvoj, kar pomeni, da je treba najprej zaceliti rane, ki že več desetletij bremenijo slovensko družbo. Torej dostojno moramo pokopati vse mrtve in se potem na podlagi tega usmeriti, kot sem rekel, v prihodnost in razvoj. Vlada zato ceni prizadevanja predlagatelja, vse družbe in posameznikov, ki s svojimi predlogi predlagajo rešitve in s tem pripomorejo k skupnemu cilju, da žrtvam zagotovimo pravico do dostojnega pokopa. Tu so seveda odprta vprašanja, ki pa po moji oceni niso nepremostljiva. Zato je smiselno vložiti veliko volje, dialoga in vse te naše energije, da jih s skupno voljo presežemo. Že na podlagi sedaj veljavnega zakona je pristojno ministrstvo izvajalo postopke ureditve vojnih grobišč, med katere spadajo tudi prikrita vojna grobišča. Tako je bilo že izvedenih 600 evidentiranih prikritih vojnih grobišč, 185 sondiranj, 60 prekopov in izkopov ter druge aktivnosti v povezavi z varstvom vojnih grobišč. Ministrstvo je v letih 2013, 2014 in 2015 izvedlo iznos posmrtnih ostankov iz 45 kraških jam in jih shranilo v kostnico v Maribor. Prav tako je v preteklih letih pristojno ministrstvo že uredilo prikrita vojna grobišča na območju Kočevskega roga, opravilo je iznos posmrtnih ostankov iz kraških brezen, zgradilo spominski park Teharje, kostnico v Mariboru in Škofji Loki in še potekajo aktivnosti v zvezi z ureditvijo spominskega parka in vojnih grobišč na območju Kamniške Bistrice, aktivnost v zvezi z začasno ureditvijo vojnega grobišča Barbara rov v Hudi jami in aktivnosti v zvezi s postavitvijo spomenika vsem žrtvam vojn. Veliko je teh aktivnosti. Med drugim so tudi tukaj prisotne aktivnosti za vzpostavitev nove informacijske baze za vodenje evidence prikritih vojnih grobišč in registra vojnih grobišč. Prav tako so občine v procesu sprejetja OPN obveščene o vseh lokacijah prikritih vojnih grobišč, ki so vpisane v evidenco prikritih vojnih grobišč Republike Slovenije. Na podlagi tega občine v svoje OPN za lokacije, kjer se nahajajo prikrita vojna grobišča, določajo posebne varstvene režime. Te podatke sem navedel zato, da se ve, da se tu veliko dela, da je tu prisotna aktivnost. Seveda pa bi si želel, da so vse te aktivnosti še bolj intenzivne, pri čemer pa se vsi zavedamo in se moramo zavedati, da gre za zelo zahtevne in kompleksne postopke, ki terjajo nezanemarljiva finančna sredstva in v katere morajo biti vključeni strokovnjaki različnih profilov. Toda prepričan sem, da bomo, če bomo dovolj strpni, dovolj modri, lahko naredili pomembne premike v tej smeri k nadaljnjemu

sporazumevanju, da se vsi skupaj v skladu s civilizacijskimi načeli tukaj zavežemo temu, da bomo te rane iz preteklosti, te bolečine dokončno zaprli.

Namen vlade je torej, da Slovenija, njeni državljani in prebivalci ponovno postanemo del odprte, poštene, solidarne, pravične, napredne in samozavestne družbe. Mislim, da k temu nujno bo in mora prispevati tudi naš pietetni odnos do vseh mrtvih, do naše preteklosti. Tako si bomo prizadevali, da skupno, upam tudi z vami in poslanci vseh strank storimo pomemben korak v to smer. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospa Ljudmila Novak, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

LJUDMILA NOVAK (PS NSI): V zadnjem času smo lahko spremljali, da so posmrtni ostanki iz Barbarinega rova še vedno spravljani v zabojnikih, in bi bilo treba pospešiti akcije na tem področju. Zaradi tega je tudi Nova Slovenija pripravila ustrezen zakon. Potreben je boljši, bolj jasen zakon, potreben je denar in tudi volja. Zato me zanima:

Ali vaši koalicijski partnerji dejansko podpirajo vaša prizadevanja ali so to samo vaša prizadevanja, kajti večkrat sem dobila takšen občutek?

V soboto je bila na Brezjah spravna maša, ki ste se je udeležili, prav tako predsednik Državnega zbora in tudi nekateri drugi politiki, kar je hvalevredno. In tam je ljubljanski nadškof Stanislav Zore dejal: "Ker so mimo domov hodile različne vojske, največkrat ni bila odločitev posameznika, katera ga bo vzela s seboj. Ko so zahtevali, je moral z njimi, v nasprotnem primeru bi trpeli domači. Zaradi tega so naši možje in fantje nosili uniforme vseh vojskujočih se strani." Prav tako je dejal, da je napočil čas, da se 70 let po vojni končno ozremo naokrog in se vprašamo, kje so naši bratje.

Pa še citat Janeza Stanovnika, častnega predsednika Zveze borcev: "Pieteta pomeni, da smo vsaj po smrti vsi enaki", in dodal "da zato greši proti temu osnovnemu zakonu civilizacije tisti, ki karkoli deli kosti."

Spoštovani predsednik Vlade, vi imate izvršilno oblast. Želim vam, da bi zmogli narediti te odločilne korake, pokopati mrtve in da bi vam pri tem stali ob strani tudi koalicijski partnerji, tako kot ste zapisali v koalicijskem sporazumu. Sprašujem:

Ali vas pri tem tudi podpirajo?

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Predsednik Vlade dr. Miro Cerar dodatno odgovarja.

DR. MIROSLAV CERAR: Hvala lepa.

Koalicijski partnerji smo si enotni v ciljih, ki sem jih navedel in ki jih navajate tudi vi. Vsi si želimo istega, torej pietetni odnos do naše zgodovine, do vseh mrtvih, dostojen pokop.

Skratka, vse to, kar ste navajali, da ne ponavljam. To mislim, da je zelo dobro, ker kaže da smo dozoreli, pravzaprav širše politično in tudi družbeno do neke točke, ko to počasi postaja nek nesporen skupni cilj.

Se pa koalicijski partnerji v določeni meri razlikujemo v tem, kako dojemamo pot do tega cilja. In tu potekajo še diskusije. Kot veste, bodo potekale tudi v Državnem zboru. Ampak za to pa smo tu, Vlada, poslanci, da najdemo skupne poti do tega cilja. Jaz sem prepričan, da bo to sporazumevanje obrodilo s sadom.

Naj samo omenim, da je vlada tu že naredila tudi pomemben korak, kar zadeva Barbarin rov. Tukaj smo že prerazporedili sredstva, prav pristojno ministrstvo, ki ga vodi kolegica dr. Anja Kopač Mrak, ki je iz koalicijske stranke in je tudi tu sodelovala, da se zagotovijo sredstva, da se ta zadeva ustrezno uredi, ker situacija je ta hip res nesprejemljiva. V naslednjem tednu bo šel v javnost razpis, na podlagi katerega bo to urejeno.

Ne samo sam, tudi drugi si prizadevajo za to, seveda pa moramo razumeti, da so pogledi, kako doseči ta cilj, še vedno do neke mere različni. Tu pa je zdaj pred nami napor, ki ga moramo premagati. Upam, da ga bomo in da bomo dosegli to pomembno točko, ki si jo vsi želimo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kot druga bo predsedniku Vlade dr. Miru Cerarju zastavila vprašanje mag. Mirjam Bon Klanjšček.

MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK (PS ZaAB): Hvala lepa. Lepo pozdravljeni.

Evropska komisija je maja razgrnila novo migracijsko strategijo, ki vključuje tudi predlog za uvedbo kvot za razporeditev pribežnikov po Evropski uniji. Slovenija naj bi po bruseljskih izračunih prevzela 207 od skupaj 20 tisoč beguncev zunaj Evropske unije. Spoštovani gospod predsednik Vlade! Iz vašega odziva na predlog Evropske komisije o kvotah je bilo mogoče razbrati nestrinjanje s predlaganimi kvotami. Dejali ste, da bi morala odločitev o tem, koliko beguncev bi bila posamezna država pripravljena sprejeti, temeljiti na načelu prostovoljnosti. Hkrati pa ste dejali, da Slovenija sicer ne beži od problema pribežnikov in da je določeno število beguncev pripravljena sprejeti v duhu solidarnosti.

V Poslanski skupini Zavezništvo smo prepričani, da je prišel čas, ko bomo spoznali resnično pripravljenost vlad in Evropejcev, da si nehamo sramotno zatiskati oči in pomagamo ljudem v stiski. Ljudem, ki ne uživajo zaščite svoje države, še več, pogosto je prav njihova lastna država tista, ki jim grozi s preganjanjem. Evropska azilna emigracijska politika je namreč tista, ki odloča o usodi človeških življenj. Podatki o žrtvah so zastrašujoči. Samo letos je morje terjalo že več kot tisoč 800 življenj. In ne pozabimo, v primeru ko begunce druge države zavrnejo in jim ne dovolijo vstopa, so le-ti lahko

obsojeni na smet ali na življenje v senci brez vsakršnih pravic in možnosti preživetja. V Poslanski skupini Zavezništvo bomo vedno znova opozarjali na stiske beguncev. Še več. Prizadevali si bomo, da se želje mnogih migrantov in beguncev ob podajanju na nevarne in tvegane poti k lepšemu življenju nekje na evropskem kontinentu tudi uresničijo. Prepričani smo, da v družbah, ki spoštujejo človekove pravice in temeljijo na solidarnosti in državi blaginje za vsakogar, to ne bi smelo predstavljati nobenih ovir. V Zavezništvu si želimo, da bi predlog o prevzemu beguncev tudi med Slovenkami in Slovenci doživel primeren sprejem. Ne gre za številke ali kvote, gre za odločanje o usodi človeških življenj.

Spoštovani gospod predsednik! Sprašujem vas: Kako bo Vlada Republike Slovenije pristopila k reševanju krize z begunci, ki umirajo v Sredozemlju, in k odpravi vzrokov za nevarne migracije?

Kakšno je vaše mnenje glede predloga za uvedbo kvot za razporeditev pribežnikov po Evropski uniji?

Nam boste pomagali, ko bomo javnost prepričevali, da v tem primeru dokaj visoka stopnja brezposelnosti v Sloveniji ne pomeni, da bomo dobili manj beguncev, temveč da bi lahko bili bolj solidarni?

Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Spoštovana gospa poslanka! Hvala za vaše vprašanje.

Naj najprej rečem, da Slovencev nikakor ne sme biti nikoli sram, ko naletimo na vprašanja, ki ste jih izpostavili. Slovenci smo lahko ponosni na našo solidarnost, kajti izkazujemo jo v veliki količini tako doma kot tudi nasproti ljudem, ki so v težki situaciji, otroci, revni, trpinčeni, lačni, tisti v vojnah v tujini in po svetu. Tudi v tem primeru, ki ga zdaj obravnavamo tukaj, smo Slovenci že izkazali naš občutek in namen biti solidaren z ljudmi v stiski. Kot je znano, smo že leta 2010 sodelovali v mednarodnem projektu Eurema in sprejeli begunce iz Malte. Konec leta 2013 in v začetku leta 2014 smo z našo vojaško ladjo Triglav priskočili na pomoč v projektu Mare Nostrum pri reševanju beguncev. Sedaj aktivno sodelujemo pri operaciji Triton. Kot veste, in to sem javno izpostavil, smo tudi že Evropi javno povedali, sam sem na Evropskem svetu nastopil, da smo pripravljeni tudi konkretno morebiti s ponovnim angažmajem ladje Triglav pa tudi s sprejemom določenega števila beguncev, ki za to izpolnjujejo določene pogoje, sodelovati v tem projektu solidarnosti. Tako da tukaj ni dvoma, Slovenija je solidarna in bo solidarna. Seveda pa smo sedaj soočeni s predlogi Evropske komisije, ki bodo do konca meseca postali uradni. Tukaj je treba biti jasno previden, ne moremo obljubljati več, kot zmoremo, moramo pa si

prizadevati, da naredimo vse, kar zmoremo za to pomoč.

Če govorimo o prerazporeditvi. Za to bo predlagala komisija neko shemo, ki jo pričakujemo do konca tega meseca. Ko pa govorimo o preselitveni shemi za 20 tisoč beguncev iz tretjih držav, o čemer se zdaj govori, ki naj bi jih vse države članice EU sprejele prostovoljno, pa naj bi Slovenija po doslej predvidenem ključu, o katerem bo seveda še tekla razprava, sprejela 1,03 % oziroma 207 oseb. To so neki podatki, ki terjajo temeljito proučitev in razpravo s strani pristojnih institucij pri nas. Naj opozorim, da po tej predlagani preselitveni shemi je manj beguncev namenjenih samo Cipru, Malti in Luksemburgu, torej državam, ki so nam primerljive po gospodarski moči, kot so recimo Češka in Portugalska oziroma po velikosti, kot je Latvija, pa celo več. Tako da Slovenija je tukaj v neki ustrezni poziciji, vendar to ne pomeni, da ne bomo o tem imeli temeljite razprave. Ampak kar je pomembno, tukaj govorimo o ljudeh. Ne govorimo o odstotkih, o številkah, govorimo o ljudeh v stiski. Zato si bo Slovenija prizadevala, da izpolni svojo solidarnostno dolžnost, bo pa jasno opozorila tudi na ravni Evropske unije, da je treba upoštevati integracijsko sposobnost naše države, pa tudi vse varnostne dejavnike, kajti mi moramo ob naši solidarnosti, ki jo poudarjam in jo nenehno izkazujemo, tudi zagotoviti ustrezen nivo notranje varnosti za naše prebivalce, za naše državljane. O tem bo tekla razprava v vladi, na ravni ministrstev pred tem, pa zagotovo tudi na ravni Evropske unije, kjer bom tudi sam o tem sodeloval na Evropskem svetu v juniju. Kot veste, bo odločal o teh zadevah tudi Državni zbor, saj boste pristojni odbori tukaj potrjevali stališča, ki jih bomo predstavniki slovenske vlade potem zastopali na zasedanjih različnih formacij Sveta v Bruslju.

Če zaključim. Vesel sem tega vprašanja, kajti prav je, da zelo jasno povemo, da Slovenija je bila, je in bo solidarna, in to je neka naša hvalevredna značilnost. Jaz se ob tej priliki, če dovolite, zahvaljujem vsem državljanom in državljanom, ki so doslej Slovenijo tako lepo, vedno tako srčno izpostavili v tej solidarnostni luči in zagotavljam, da bo vlada storila vse, da bo solidarna, da pa bo hkrati tudi zavarovala varnostne interese naše države in situacijo v Sloveniji, da ne bo bremenila državljanov in državljanov. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Mag. Mirjam Bon Klanjšček imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

MAG. MIRJAM BON KLANJŠČEK (PS ZaAB): Hvala lepa.

Spoštovani gospod predsednik Vlade, hvala za vaš odgovor. To, da direkten pritisk zaradi pribežnikov čutijo samo nekatere države članice, še ne pomeni, da si lahko v drugih državah zatiskamo oči. Naj spomnim ob tem na aktivnosti

socialne liberalne vlade dr. Janeza Drnovška, ki je dokazala solidarnost in v Slovenijo sprejela 70 tisoč beguncev iz nekdanje Jugoslavije. In smo preživeli. Slovenija je že vse od vstopa v Evropsko unijo izgubila cilj, na katerega bi se osredotočila pri zunanji politiki. Imamo priložnost, da to spremenimo. Zato želimo izvedeti:

Kako bomo aktivno sodelovali pri tem, da begunci ne bodo več čutili potrebe, da s tveganjem svojih življenj zapustijo nemirne domove?

Sprašujem vas torej:

Ali je slovenska vlada pripravljena narediti več, da bi begunsko problematiko reševali tam, kjer se je pravzaprav začela?

Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Hvala lepa.

Tudi to vprašanje je povsem na mestu. Tako v kratkem času je težko odgovoriti na vse dimenzije, ki jih ta problematika zajema. Slovenska vlada podpira vsa prizadevanja, tudi prizadevanja Evropske unije kot celote, ker je tukaj zelo pomembno, da delujemo sinhrono, povezano, da se pravzaprav vzroki za to begunsko in sploh migracijsko problematiko, ki je ne nazadnje zelo široka, kajti vemo, da se v skupine migrantov lahko tihotapijo zelo različne osebe, ne le begunci, ampak tudi drugi. Vse to je treba reševati z neko enotno, premišljeno politiko. Evropska unija in Slovenija z njo se zavzema za to, da čim prej začne odpravljati vzroke v samih okoljih, ki povzročajo migracije, zato Slovenija zelo podpira vsa diplomatska prizadevanja EU na ravni Afrike, Bližnjega vzhoda, vseh teh okolij, ki sprožajo to krizo.

Zelo podpiramo tudi preventivne in druge varnostne ukrepe, da ne bi v okviru teh migracij prihajale v Evropo ali celo v našo državo osebe, ki bi pomenile varnostna tveganja. Je pa treba poudariti, in to smo tudi izpostavili na Evropskem svetu, da je to treba vse početi v skladu z mednarodnim pravom. Evropa pri reševanju teh vprašanj ne sme prekoračiti načel in pravil mednarodnega prava. Tudi na predlog Slovenije je bilo to stališče na Evropskem svetu v juniju zapisano, tako da si zdaj Evropa prizadeva, da bi pod okriljem OZN lahko bila pooblaščenca za nekatere radikalnejše ukrepe, še posebej zoper tiste, ki so tu, bi rekel, zli, to so tihotapci in vsi tisti, ki trgujejo z ljudmi in njihovimi usodami in povzročajo to trpljenje in smrt. Gre za zelo širok okvir ukrepov, in jaz sem prepričan in vem, da tudi naša ministrstva in druge institucije, kot so ministrstvo za notranje zadeve, za obrambo in znotraj njih številna druga telesa in strokovnjaki zelo intenzivno sodelujejo, so vpeti v ta vprašanja, da se bo to reševalo na čim bolj ustrezen način.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kot tretji bo vprašanje predsedniku Vlade dr. Miru Cerarju postavil gospod Janez Janša.

JANEZ (IVAN) JANŠA (PS SDS): Spoštovani!

Minister za finance te vlade je 19. aprila ob robu letnega zasedanja Svetovne banke in Mednarodnega denarnega sklada v Washingtonu presenetil z izjavo, da je Slovenija spet zgodba o uspehu. O tem se nekaj let ni govorilo, ta primerjava se ni uporabljala, še bolj zanimiva pa je bila njegova utemeljitev. Bom citiral, dejal je: "Izpeljali smo pokojninsko reformo, reformo trga dela, dokapitalizirali smo banke, ustanovili smo slabo banko in Slovenski državni holding. Strukturnih sprememb je Slovenija naredila celo vrsto, tako da so ti rezultati posledica teh sprememb." V Washingtonu je verjetno nekoliko težje blefirati kot doma, zato so bile te resnične besede tam izgovorjene, doma jih redko slišimo.

Zanima pa me:

Kako vi osebno ocenjujete rezultate vseh teh reform, ki ste jih izvedli?

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Spoštovani gospod poslanec, vaše vprašanje je nekoliko hudomušno. Odgovoril pa bom seveda nadvse resno, ker ima tudi resno konotacijo.

Naš minister za finance gospod Mramor je v tej izjavi izhajal iz drže, ki v Sloveniji ni ravno bila uveljavljena v zadnjih letih. Namreč, ko nekdo reče, Slovenija je storila to in ono, je izvedla reforme, ljudje zaradi praks preteklih vlad iščejo, kdo je to storil. Minister je to izjavo podal v državotvornem duhu, ki ga naša vlada uveljavlja. To je storila država Slovenija. Se pravi, mi smo na neki poti, v kateri sodelujejo vse pretekle, sedanje in jutri bodo prihodnje vlade. In zato vedno znova poudarjam, da naša vlada ne zanika dosežkov prejšnjih, seveda pa tudi izpostavlja pomen te vlade in vseh prihodnjih za sedanjost in prihodnost. Ko je minister govoril o vseh teh reformah, pokojninski in drugih, je zagotovo mislil tudi na prehodna obdobja, kajti to je neka kontinuirana zgodba. V tem smislu vas verjetno zanima, kakšen imam odnos oziroma stališče do tega obdobja.

Poglejte, nobena od teh reform še ni na nek način zaključena. Nas čaka nadaljevanje pokojninske reforme. Mi moramo storiti velik korak na področju zdravstva, torej reformo. Mi moramo sedaj pravzaprav zakonodajo, ki so jo postavile prejšnje vlade, tudi tiste, ki ste jo vodili vi, izvajati. Mi moramo to spraviti v življenje. Pri tem seveda ugotavljamo, da je treba še marsikaj dograditi tudi na normativnem nivoju in da je treba marsikaj v praksi sedaj pa resnično izvesti. In včasih, ko poslušam komentarje, tudi danes je bil prisoten na začetku seje, da Vlada ni predlagala veliko zakonov. Ja, Vlada dela tudi marsikaj drugega. Vlada bo predlagala še zelo

veliko zakonov. Poglejte si normativni program za letošnje leto. Ampak gre tudi za politike. V Sloveniji ne moremo od tega toliko, da bi imeli premajhno število zakonov. Mi smo bolani od tega, da jih ne izvajamo prav in da so ti zakoni iz preteklosti v marsičem nedorečeni in ne dovolj dobri. Absolutno ni dvoma, ukrepi, ki so pripeljali do teh reform so bili na nek način pravi, šli so v pravo smer, vendar niso bili dograjeni, dovršeni. In to je sedaj naloga te vlade. Moram pa nekaj reči, da so vlade iz časa pred nastopom te svetovne krize, ki je udarila leta 2008, 2009, pa tudi takoj po njej, čakale predolgo časa s temi reformami, da so pravzaprav te vlade v času tako imenovanih, lahko bi rekli, debelih krav, ko je Slovenija bila ne neki dobri poti, nepravočasno in nezadostno ukrepale, niso imele pred očmi, da lahko pride do krize. In odsotnost te preventive, tega dobrega gospodarjenja v času, ko imaš dovolj, ko se lahko pripraviš na težke čase, je pripeljala tudi dodatno do tega, da je kriza Slovenijo udarila še hujše. Vlada pred krizo tudi ni delovala proticiklično, kar je bilo vsaj soglasno po stroki ocenjeno kot problem, kajti stroka je priporočala proticiklično delovanje.

Naj povzamem, glede na to, kar ste sedaj izpostavili vprašanju, mi gradimo naprej. Ne zanikamo dosežkov prejšnjih vlad. Moramo pa se zavedati, da ko je naša vlada prišla v to vlogo, ko smo jo postavili, je Slovenija bila še vedno v zelo zahtevni krizni situaciji iz katere sedaj počasi, postopno, preudarno se prebijamo ven. In zato je treba vse te ukrepe, ki jih imate v mislih, nadgraditi. Tako nas čaka recimo v prihodnjih letih dodaten velik poseg na področju demografskih dejavnikov, treba bo dograditi dosedanja pokojninski sistem. Delamo zelo intenzivno na tem, da naredimo zdravstveno reformo. Moramo pa bistveno reformirati to, kar še ni uspelo prejšnjim vladam, javno upravo, odpraviti administrativne ovire in tako naprej. Absolutno je to nek proces. Jaz sem pravzaprav, če zaključim, vesel tega, da je naš minister dal izjavo v nekem duhu, ki si ga moramo vsi navzeti. Mi vsi smo ena država, ena skupnost, in gradimo skupaj naprej. To je tudi tisto, kar smo prej govorili. Treba je spoštljivo gledati v preteklost, ampak se učiti na napakah in jih ne ponavljati v prihodnje. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Janez Janša, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

JANEZ (IVAN) JANŠA (PS SDS): Poglejte, izjavi ministra ni kaj očitati in jaz ji tudi nisem. Kar se tiče rezerv, ki jih je ustvarila Slovenija pred krizo leta 2009, so bile te ogromne. Slovenija je bila en najmanj zadolženih držav v Evropi, na svetu v tistem času. 8 milijard je znašal naš državni dolg. Danes znaša 30 milijard. Se pravi, je bilo teh rezerv za 22 milijard evrov. Če jih ne bi bilo, jih ne bi porabili. Sicer tudi na račun prihodnjih generacij, ker smo se

zadolžili, samo očitno so to delale tudi druge države in so te rezerve vendarle bile. Pravo vprašanje je, kako smo jih porabili.

Kar se tiče pa nadgradnje, to se strinjam z vami, zagotovo. Še posebej po situaciji, ki se je spremenila, je treba te reforme, o katerih je govoril minister za finance v Washingtonu, nadgraditi. Ampak tukaj je pomembna časovna dimenzija. Vlada leta 2012 je vse te ukrepe, ki jih je našteval minister, sprejela v devetih mesecih. Vi imate sedaj za seboj že približno enak dolg mandat. Tako da nekaj od te nadgradnje bi že lahko bilo tukaj. Danes smo začeli majsko sejo Državnega zbora, končana bo v sredo. Jaz sem bil doslej izvoljen v vse sestave tega parlamenta, pa se ne spomnim, da bi kdaj redna seja v maju imela eno vsebinsko točko dnevnega reda in bila končana v treh dneh. Vlada ima zagotovo tudi drugo delo, ostaja vam pa ob tem, da je prazen dnevni red, zagotovo tudi veliko časa.

In me zanima, če v tem času kdaj razmišljate o tem in vas obhajajo dvomi glede lastne legitimnosti, kajti po tej zadnji sodbi Ustavnega sodišča je tudi pravnoformalno jasno, da je bila politična konkurenca, proti kateri ste zmagali na zadnjih državnozborskih volitvah, izločena nezakonito.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Spoštovani gospod Janša!

Ta vlada dela in ta vlada je dobila v svoje roke prazno vrečo z ogromno luknjo od prejšnjih vlad, z nenormalno velikim javnim dolgom, glede na kratek čas, v katerem smo ga naredili, kot pravite, s številnimi neustreznimi praksami, tudi koruptivnimi in z vsem ostalim, kar ne bi rad omenjal, kajti rad bi res gledal naprej. Ta vlada je že vzpostavila situacijo, da so tri ključne bonitetne hiše povišale naše bonitetne ocene. Ohranjamo gospodarsko rast na visokem nivoju. Ne posegamo v gospodarstvo tako, da bi ga rušili, da bi rušili predvidljivost, nek krhek v okviru, v katerem se lahko razvija. Ta vlada je prišla do točke, ko je donosnost na državne obveznice najnižja pravzaprav v zadnjih letih, celo nižja, kot je zahtevana donosnost na španske in italijanske obveznice. Ta vlada je prišla do točke, ko ji je Evropska komisija priznala, da je v zadnjem letu, seveda tudi na podlagi prejšnjih ugodnih gibanj, ki jih tudi gospodarstvo spodbuja in ugodnih okoliščin, dosegla največji napredek v razvoju. Februarja so ugotovili na ravni Evropske komisije, da neravnotežja v Sloveniji niso več presežna. Toliko o tem, koliko dela ta vlada.

Kar zadeva pa legitimnost – lahko bi govoril seveda še dlje, ampak ni časa v treh minutah – kar zadeva pa legitimnost te vlade in mojo legitimnost, pa v njo nikakor ne dvomim, nikoli nisem podvomil. Lahko o tem kdaj posebej spregovoriva. Tukaj ni časa. Ta vlada je

legitimna, je legalna in dela dobro. Jaz mislim, da je to tisto, kar ta hip potrebujemo in tako bomo delali tudi v naprej. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Janez Janša, imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

JANEZ (IVAN) JANŠA (PS SDS): Hvala lepa.

Res sem nameraval to storiti. Ta nadgradnja reform, o katerih je v Washingtonu govoril finančni minister, je seveda osrednje vprašanje kvalitete življenja Slovencev v bližnji in srednjeročni prihodnosti. O tem bi veljalo veliko razpravljati, vendar sem se po tem zadnjem odgovoru predsednika Vlade, ki nima nobenih dvomov glede legitimnosti, odločil, da razprave ne bom zahteval. Bila bi brezpredmetna. S tem odgovorom je pravzaprav predsednik Vlade sam odgovoril na vprašanje.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Janez Janša, veste, da gre za zlorabo te postopkovne možnosti. Ker ne zahtevate razprave, dejansko je pa edina možnost, ki jo imate na tej točki razprava, tako da vas moram opozoriti kot vsakega drugega.

Naslednja zastavlja vprašanje mag. Lilijana Kozlovič.

MAG. LILIJANA KOZLOVIČ (PS SMC): Hvala za besedo, predsedujoči. Spoštovani predsednik Vlade!

Nekako ste že govorili, kakšni so ukrepi in kakšni so vplivi vlade na stanje, ki je trenutno v Sloveniji, in ste pretežno povedali, da je to bil nekako rezultat vseh vlad. Vseeno bi pa želela konkretnije, če poveste:

Kako je, kakšni so v bistvu odzivi oziroma rezultati ukrepov te vlade?

Ugotavljamo, kot ste že sami rekli, da v Sloveniji v zadnjem obdobju beležimo gospodarsko rast, ki je nad povprečjem tako v Evropi kot tudi v evroobmočju. Vse mednarodne in domače institucije, ki ocenjujejo napovedi gospodarske rasti, so jo izboljšale za letošnje in tudi za naslednje leto. Prav tako ugotavljamo, da je število brezposelnosti v zadnjem času upadlo in kaže, da je konec aprila 2015 registriranih 114 tisoč 223 brezposelnih oseb, kar je 3 tisoč 176 oseb oziroma 2,7 % manj, kot marca meseca. V primerjavi z aprilom 2014 pa je brezposelnost manjša za 7 %. Prav tako se tudi povečuje število tistih ljudi, ki so zaposleni. S 692 tisoč 990 zaposlenih februarja 2014 se je to povečalo na 703 tisoč 594 zaposlenih februarja 2015. Na te ugodne kazalce vsekakor vplivajo zunanji faktorji. Vemo, da naša podjetja veliko izvažajo in na mednarodne trge nimamo vpliva. Vsekakor pa so tudi faktorji, na katere lahko vlada vpliva s svojimi ukrepi.

Kako ocenjujete ukrepanje vlade v obdobju od oktobra 2014, ko smo pravzaprav začeli v smislu prispevka, ki so ga aktivnosti vlade imele na izboljšanje ekonomskega položaja države?

Prav tako ste ravnokar omenili, da še pred novim letom je bilo zadolževanje Republike Slovenije za financiranje državnega proračuna po višjih obrestnih merah, kot pri Španiji in Italiji. Tako smo letos že obe prehiteli in se zadolžujemo ceneje. Na primer, še v petek se je obrestna mera za 10-letne obveznice Republike Slovenije gibala krepko pod 10 %, še leta 2013 pa je bila blizu najvišje vrednosti pri 7 %.

Zaradi tega vas prosim, če obrazložite prav konkretno, torej za to vlado:

Kako so ukrepi te vlade vplivali na ekonomski položaj države?

Katere so tiste aktivnosti, ki pomenijo podporo vlade h krepitvi ugodnim ekonomskim kazalcem tudi z vidika ohranjanja tako nizke cene zadolževanja za potrebe delovanja države, ki je v primerljivih nemških obrestnih merah višja le za 1 odstotno točko?

Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja predsednik Vlade dr. Miro Cerar.

DR. MIROSLAV CERAR: Spoštovana gospa poslanka, hvala lepa za vprašanje.

Navedel sem že pri predhodnem odgovoru nekaj pozitivnih kazalcev, nekaj ste jih tudi vi. Jaz mislim, da je zelo pomembno za to, da se zdaj giblemo v pravi smeri, da pravzaprav počasi a zanesljivo izhajamo iz krize, pomembno ne le to, da se, kot vsi vemo, pojavljajo konjunkturna gibanja oziroma so bila prisotna že lansko leto v Evropi in širše tudi v evrskem območju in da naši izvozniki dobro delajo in tako naprej.

Pomembno je tudi to, da je ta vlada vnesla v naš družbeni in politični sistem neko večjo politično stabilnost. Počasi se v gospodarstvu, na finančnem področju, pa tudi v širši družbi, čeprav seveda gre to zelo počasi, pojavlja več zaupanja, zaupanja v državo, v to, da bo vzdržala na nekih poteh, ki si jih je načrtala. Do tega občutka smo pripomogli tudi z enim zelo pomembnim dejavnikom, to je s socialnim sporazumevanjem. Kot veste, v situaciji, ki je izjemno težka, v kateri smo morali takoj izvesti dva rebalansa proračuna, začeti zagotavljati zelo intenzivno fiskalno konsolidacijo. Vemo, da bomo moramo deficit držati pod 3 % in ga v nadaljevanju zmanjševati še naprej, še posebej pa strukturni deficit, kar je poseben izziv. V tem času smo dosegli socialni sporazum s socialnimi partnerji, kar pomeni, da smo se bili sposobni po nekaj letih nesposobnosti v tem smislu končno dogovoriti o nekih skupnih ciljih na področju gospodarstva, sociale in tako naprej. To je tisti okvir, v katerem potem tudi socialni partnerji in tudi državljani posledično lahko čutijo več zaupanja v to, da gremo v pravi smeri. Seveda pa bo vlada pri tej svoji usmeritvi doslej in tudi v letošnjem letu zagotovo in tudi v prihodnje bo sledila predvsem dvema ciljema. Če se zdaj osredotočim bolj na te ekonomsko-finančne dimenzije, kajti vlada

ima tudi druge dimenzije, ki jih mora upoštevati seveda, socialna in ostale. Ampak če se osredotočim na to. Na eni strani želimo krepiti rast, na drugi pa zagotavljati fiskalno konsolidacijo. Če samo z vidika rasti omenim nekaj dejavnikov. Na bančnem področju smo dokončali sanacijo bančnega sistema z dokapitalizacijo Abanke in Banke Celje in prenosom slabih terjatev na DUTB. Sprejeli smo zelo pomemben zakon – bil je sprejet nek zakon, ko ste prej rekli, da jih ni – zelo pomemben zakon, ki vzpostavlja organ in sklad za reševanje bank, kar bo v prihodnosti omogočilo sanacijo bank brez uporabe javnih sredstev. Izjemno velik korak naprej. In tu je še nov zakon o bančništvu.

V zvezi z razdolževanjem podjetij smo oblikovali delovne skupine za nadzor nad postopki prestrukturiranja podjetij, pripravila se ob tem tudi krovni načrt za prestrukturiranje, in nadaljujemo s postopki nadzorovanega prestrukturiranja podjetij. Eden od takih primerov dobre prakse v zadnjem času je primer Cimos. Na področju upravljanja podjetij v državni lasti smo vložili velik napor, da smo pripravili strategijo, ki je v Državnem zboru, strategijo za upravljanje z državnimi naložbami, ki kaže smer, ki končno slovensko državno premoženje uokvirja po nekih strokovno političnih, predvsem pa strokovno sprejemljivih standardih, kar nam je potrdil tudi OECD, ki dajejo neke jasne cilje za državo, za delničarje, za širši kapitalski trg in za splošno javno, da se ve, kam Slovenija gre, da želi biti dober gospodar, da želimo gojiti kulturo dobrega upravljanja, torej to visoko menedžersko kulturo in tako naprej. Hkrati seveda nadaljujemo s privatizacijo. Umirjeno, premišljeno, ampak nadaljujemo s tem procesom, tako kot smo se zavezali, s čimer naša kredibilnost tudi v mednarodnem oziru ne pada, ampak kot sem že večkrat rekel, vse te zadeve, ki jih navajam, delamo v prvi vrsti zaradi samih sebe.

Sprejeli smo tudi Zakon o poroštvu Republike Slovenije za obveznosti Dars, ki bo omogočil normalno poslovanje te družbe v prihodnje. Omenil sem že dva rebalansa proračuna, ki sta bila zelo zahtevna, seveda pa imamo že v teku tudi pregled izdatkov v zdravstvu. Zelo veliko malih ukrepov je bilo že tudi sprejetih in bodo nadalje na področju racionalizacije, optimizacije javne uprave, bistveno pa smo izboljšali našo uspešnost na področju črpanja evropskih sredstev. Za veliko mest smo tukaj napredovali.

Naj omenim še preureditev obremenitve študentskega dela, kar je tudi ena od pomembnih pokazateljev, da želimo tudi na trgu dela biti aktivni. Toliko zaenkrat. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Predsedniku Vlade se zahvaljujem za podane odgovore.

V skladu z 247. členom Poslovnika Državnega zbora prehajamo na poslanski

vprašanji, postavljeni na 6. in 7. seji Državnega zbora.

Najprej bo minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan odgovoril na vprašanje Bojana Podkrajška v zvezi z obdavčitvijo pridelave zelenjave.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Hvala, gospod predsednik, za besedo. Spoštovane poslanke in poslanci lep pozdrav!

V bistvu sem dobil od gospoda poslanca Bojana Podkrajška na nek način dve vprašanji. Prvo vprašanje je:

Zakaj se kmetje, ki pridelujejo zelenjavo, morajo registrirati kot espe?

V bistvu kmetijska zakonodaja tega ne določa. Kmetje so lahko kot kmetija, lahko tudi kot samostojni podjetnik, lahko tudi kot deo registrirani in pridelujejo zelenjavo.

Drugo vprašanje, ki je pa verjetno podvprašanje tega, je:

Zakaj morajo voditi knjige?

To je pa vprašanje dohodninske zakonodaje, za katero niti Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ni pristojno. Smo pa, spoštovani gospod poslanec, pridobili mnenje Ministrstva za finance, ki je pa naslednje. Tovrstna ureditev ni nova, saj ta ureditev velja v Sloveniji od leta 2007. Podobno rešitev pa je uveljavljal tudi prvi Zakon o dohodnini iz leta 2004, ki je kot osnovno kmetijsko dejavnost opredelil pridelavo žit in drugih poljščin, vključno s pridelavo vrtnin v njivskem kolobarju. Torej ne gre za nobeno novo obveznost, ki bi jo kmetije morale imeti od leta 2015. Ob tem bi rad povedal, da predvidevam, da je to tako tudi zato, ker je zelenjadarska proizvodnja izrazito intenzivna in kot takšna intenzivna proizvodnja tudi ni vključena v izračun katastrskega dohodka. Kmetije namreč plačujejo lahko tudi pavšal in pavšal se potem izračunava preko katastrskega dohodka.

In dovolite še, gospod poslanec, sveži podatek, ki je povsem današnji. Mi z letošnjim letom uveljavljamo proizvodne vezave za zelenjadarstvo. Tega do sedaj v Sloveniji ni bilo. Želimo pa stopnjo samooskrbe, ki se giblje nekje med 30 do 40 %, odvisno od vremenskih okoliščin, pomembno dvigniti. In subvencijska kampanja, ki se je končala v petek, 15. 5., kaže, da se je 644 kmetij vključilo v ukrep proizvodne vezave za zelenjadarstvo, to je tisoč 79 hektarjev, kar v praksi pomeni, da bodo koristili dodatna proizvodna plačila. Mora se nekje izračunati, verjetno bodo okoli tisoč evrov na hektar.

Do nas pogosto pride vprašanje, zakaj je obveza pri tem vodenju knjig. Ampak odgovor poznate. To je stvar dohodninske zakonodaje, ki ni naša pristojnost, ima pa naše ministrstvo do tega zelo jasno stališče, ki pa mislim, ga bom opisal pri vprašanju 36., ker ste me o mnenju ministrstva do vprašanj, ki se vežejo na odločitve kmetov, vprašali in takrat podam odgovor na vsa vprašanja. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Bojan Podkrajšek, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

BOJAN PODKRAJŠEK (PS SDS): Spoštovani predsednik Državnega zbora, hvala za dano besedo. Spoštovani minister, vsi ministri Vlade Republike Slovenije, kolegice in kolegi!

Najprej hvala za vaš odgovor. Naj povem, da sem to vprašanje pred dvema mesecema postavil zaradi tega, ker oba veva, pa vsi vemo v Državnem zboru, pa predvsem tisti, ki so zunaj, ki se ukvarjajo z zelenjadarstvom, da smo zelo slabo samooskrbni z zelenjavo. Mislim, da je okoli 35 % pridelamo v Sloveniji. Če moj podatek drži, vse ostalo uvozimo iz tujih držav. Moje vprašanje je bilo, ker se mi zdi ta segment zelo nelogičen. Povsem razumem tiste pridelovalce, ki se izključno ukvarjajo z zelenjavo. Je pa težava pri tistih kmetijah, ki imajo še kakšno drugo panogo, pa bi želeli en del proizvodnje imeti za zelenjavo. Zakon pravi, če več kot eno vrsto zelenjave vsadijo na leto, potem je treba odpreti espe. In to je moja skrb, zato se to moje vprašanje nanaša na vas, spoštovani minister. Vi ste zgolj odgovorili tisto, kar ste preverili na področju Ministrstva za finance, pa seveda hvala za tisti sveži podatek iz prejšnjega tedna. Želel bi opozoriti na to področje, ki se mi zdi pomembno, kako bi olajšali, da bi v Sloveniji pridelali lahko veliko več zdrave zelenjave, ki bi jo pojedli naši državljani in državljanke, predvsem naše šole, vrtci, pa še kdo. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, mag. Dejan Židan.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Hvala, gospod predsednik.

Dovolite še eno pojasnilo. Uvedli smo dejansko spremembo lansko leto preko Zakona o kmetijstvu. Verjetno se še spominjate afere, ko se je ugotovilo, da imajo nekateri prodajalci na tržnicah slovensko sadje ali zelenjavo, kupovali so ga pa v tujini. Takrat smo se odločili in zelo jasno razmejili, kar se tiče kmetijske registracije, kar se tiče registracije kot dopolnilne dejavnosti in kar se tiče registracije kot samostojni podjetnik. Kje je ta razmejitev? Kmetija, ki proizvaja in prodaja izključno svojo zelenjavo, je enostavno kmetija. To je kmetija, ki deluje kot kmetija, s stališča kmetijske zakonodaje ni nobene potrebe, da se tudi računi izdajajo, ker je to kmetija kot kmetija. Kadar kmetija, ki nima zadosti lastnih produktov, prodaja tudi produkte od sosedov, mi temu rečemo lokalne proizvodnje, ki je v praksi Slovenija, to kmetija še vedno lahko počne brez nekih večjih obremenitev, ampak takrat jo ljudje, ki kupujejo na tržnici, spoznajo kot kmetijo z dopolnilno dejavnostjo. Kadar se pa kmetija preusmeri v to, da želi svojo količino proizvodov, ki jih proizvaja, razširiti z dokupom iz tujine, kar je čisto legitimno, pa se mora registrirati kot samostojni

podjetnik, da potem ko kupci pridejo na tržnico, lahko to kmetijo enostavno definirajo, da je to kmetija, ki pa ima pravico, da dokupuje tudi od drugod. Večinoma so kmetije s to novo razdelitvijo zadovoljne, bi si pa posamezne kmetije, ki dokupujejo in se registrirajo kot espe, želele, da bi lahko bile samo kmetija. Vendar zaradi zaščite potrošnikov, mislim, da je pa ta odločitev, ki je bila lansko leto sprejeta, pravilna. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ministrica za zdravje Marija Milojka Kolar Celarc bi morala odgovoriti na vprašanje gospoda Andreja Čuša v zvezi z urgentnim centrom Ptuj, vendar je danes odsotna zaradi udeležbe na generalni skupščini Svetovne zdravstvene organizacije v Ženevi. Poslanca sprašujem, če vztraja pri ustnem odgovoru ali morda želi pisni odgovor ministrice.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovane, spoštovani!

Rad bi samo izpostavil, da so se od časa, ko sem postavljал ustno poslansko vprašanje, pa vse do danes, močno spremenile okoliščine, v katerih sem postavljал ustno poslansko vprašanje. V javnost je prišel osnutek pravilnika o organizaciji oziroma izvajanju nujne medicinske pomoči, iz katerega se da jasno razbrati, da je v Ptuj predviden urgentni center. Zato bi se seveda zahvalil vsem, ki ste prisluhnili Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke in pa mojim več kot enoletnim prizadevanjem za vzpostavitev urgentnega centra.

Odgovor bi želel seveda v pisni obliki. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prav. Naj bo odgovor v pisni obliki. Prvi del je bil pa zloraba.

Prehajamo na vprašanja poslank in poslancev v prvem krogu. Prva bo vprašanje zastavila gospa Jelka Godec, in to ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču.

JELKA GODEC (PS SDS): Najlepša hvala za besedo, predsednik in gospod minister.

Od kar sem nazadnje postavila to poslansko vprašanje, to je nekje konec leta 2014, pa do danes se na tem področju, torej na področju rekonstrukcije regionalne ceste Dole–Ponikva–Dolga Gora ni spremenilo popolnoma nič v smislu torej zagotavljanja rekonstrukcije. Kar se pa tiče v smislu slabšanja cest, pa veliko. Kljub temu vam bi osvežila spomin. Leta 2008 je tedanje ministrstvo za promet umestilo to cesto tretjega reda Dole–Ponikva–Dolga Gora v proračun Republike Slovenije, in sicer na osnovi ugotovitev podjetja Voc Celje, vzdrževanje in obnova ceste, d. d., Policijske postaje Šentjur, Občine Šentjur in pa seveda uporabnikov cest, da je cesta potrebna temeljite rekonstrukcije. Izvedena je bila prometna študija in štiri leta kasneje je Državni svet na svoji 44. redni seji

obravnaval problematiko rekonstrukcije oziroma sanacije državnih cest na območjih, kjer so se gradile avtoceste in železniška infrastruktura. Ravno na pobudo državnega svetnika gospoda Koržeta je bil takrat tudi sprejet amandma, da se tudi vse tiste ceste, ki so bile v času gradnje železniških tirov, uvrstijo kot prioritete za rekonstrukcijo. Državni svet je takrat s svojim sklepom ocenil, da je treba obnoviti poškodovane državne ceste, torej tem cestam dati prioriteto.

V vašem pisnem odgovoru ste mi v mesecu novembru zapisali, da v proračunu za 2015 ni denarja za to, da si boste pa prizadevali skupaj z Direkcijo Republike Slovenije za ceste zagotoviti dodatna finančna sredstva z rebalansom. Mislim, da neka mala sredstva, nekih 200 evrov so zagotovljena. Ne vem, zakaj, kako bi ta sredstva lahko pripomogla. Dogaja se pa nekaj. V teh dneh poteka obnova železniških tirov v Dolgi Gori, Dolga gora–Poljčane. Cesta je bila v letu 2008, še enkrat poudarjam, pa do leta 2012 poškodovana zaradi rekonstrukcije železniških tirov na področju Grobelno–Dolga gora. Sedaj se gradi Dolga gora–Poljčane in v prejšnjem tednu so vsak dan osem ur in več vozili kesonarji, torej ta tovorna vozila do 38 ton, na deset minut dva s priklopniki. Prebivalci so začeli slikati svoje hiše. Namreč hiše so začele pokati. Hkrati se uničuje cestišče. Na nekaterih območjih nastajajo dobesedno velike mreže, jame itn. Jaz vas sprašujem:

Kakšna je časovnica obnove, rekonstrukcije te ceste Dole–Ponikva–Dolga Gora–Loče? Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala, predsednik, za besedo. Spoštovane poslanke, poslanci, spoštovana gospa poslanka Jelka Godec!

V zvezi s projektom rekonstrukcije te regionalne ceste na odseku Dole–Ponikva–Dolga Gora–Loče je bilo res postavljenih že kar nekaj poslanskih vprašanj, tako pisnih kot ustnih. Tudi midva sva si že izmenjevala. In dejansko smo na zadnje nekako zaključili s to informacijo, da si bomo prizadevali, da bomo v rebalansu proračuna za leto 2015 skušali zagotoviti ustrezna sredstva, ki bi lahko omogočila nadaljevanje tega projekta, ki je bil, kot ste že rekli, zastavljen v letu 2008. Žal moram še vedno nekako nadaljevati v tem smislu, da sredstva tudi po rebalansu na tem projektu niso zagotovljena v tolikšni meri, da bi lahko zagotavljala nadaljevanje kakršnihkoli del. V letošnjem letu je pravzaprav po dodelitvi vseh zakonsko zavezujočih obveznosti, ki jih mora direkcija zagotavljati za izvajanje obvezne gospodarske javne službe, pravzaprav za investicijsko vzdrževanje in za nove odseke ostalo na voljo približno 2 milijona evrov. Tekom leta bomo skušali sicer z prerazporeditvami iz drugih postavk, kjer dela bodisi ne bodo

izvedena v predvideni količini, sicer zagotoviti še sredstva za nekatere druge najnujnejše, vendar po obsegu manjše projekte. V tem konkretnem primeru pa gre za precej veliko investicijo. Ocenjena vrednost je namreč 21 milijonov evrov in je seveda treba računati, da se bo ta investicija izvajala etapno, in sicer več let.

Terminskega plana, po katerem sprašujete, vam zato v tem trenutku ne morem podati. Kot rečeno, ta sredstva sedaj niso zagotovljena. Si pa bomo prizadevali, da jih bomo zagotovili v proračunih v naslednjih letih. V kolikšni meri je tudi nemogoče sedaj karkoli zagotavljati. Lahko pa povem, da si bomo za zagotavljanje ustreznega financiranja, tako rednega, investicijskega vzdrževanja in tudi novih investicij na cestni in železniški infrastrukturi, na ministrstvu prizadevali za vzpostavitev tako imenovanega infrastrukturnega sklada, ki bo predstavljal nek stalen namenski vir sredstev, na podlagi katerega bo tudi možno potem neko načrtovanje vzdrževanja in tudi novih gradenj na cestni in železniški infrastrukturi. Naš cilj je, da zagotovimo nek stalen vir, ki bo potem zagotavljal torej neko dolgoročneje načrtovanje tekom več let in na ta način bomo lahko tudi potem predvideli, kdaj bo lahko kakršenkoli posamezen odsek prišel na vrsto. V tem trenutku vam pa, žal, ne morem dati nekega terminskega plana. Lahko samo rečem, da si bomo prizadevali, da bomo v naslednjem letu, torej začeli z izdelavo projektne dokumentacije in potem v odvisnosti od ostalih razpoložljivih sredstev tudi z ostalimi fazami investicij. To je odkupi zemljišč in potem tudi s samo izgradnjo. Toliko zaenkrat. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospa Jelka Godec, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

JELKA GODEC (PS SDS): Najlepša hvala.

Res je, nič novega niste ne obljubili, ne povedali. V letu 2011 lahko beremo, da v proračunu za 2011 niso zagotovljena sredstva, ampak bodo v 2012. To lahko beremo 2012, 2013, 2014, 2015. Cesta pa je bila 2008 uvrščena v proračun Republike Slovenije. Jaz želim na nekaj opozoriti, kar sem prej povedala. Naj tej cesti več ni kaj vzdrževati. Na tej cestni ni za vzdrževati ne cestišče, ne bankine. Na tej cesti, še enkrat ponavljam, v prejšnjem tednu zaradi rekonstrukcije železniških tirov je bilo nevzdržno hoditi skozi naselje. Ker otroci hodijo iz šole, ni pločnika, kesonarji pa so peljali od 70 do 80 kilometrov na uro. Prebivalci so klicali redarsko službo, da želijo radarje na cesti. Opozorjeni so bili izvajalci del. Ampak to so vozili polni, da ne govorim, kako so vozili tisti, ki so bili prazni. Eno je torej varnost otrok, prebivalcev, ko vozijo tovornjaki skozi naselje. Kadar je obvozno zaradi avtoceste je enako. Tam pa vozijo potem priklopniki in avtomobili, katerih vozniki pa ne poznajo cest in tako naprej. Cesta je ozka, bankine niso vozne, če se želiš srečati z drugim

avtom, se moraš ustaviti. In glede na to, da kimate, gospod minister, jaz vas še enkrat pozivam, da nismo ali nehati na ministrstvu govoriti: v naslednje letu pa bomo mogoče omogočili nekaj sredstev. Ljudje pozivajo dobesedno k zaprtju ceste. Jaz se bojim, to pa sem vam že v začetku leta povedala, pa ne bi želela, da se to zgodi na tem območju, da se bo cesta zaprla.

Enako opozarjajo prebivalci Šentjurja, ker ti kesonarji vozijo tudi čez mesto Šentjur, ker ni obvoza mesta, da bodo pristopili k akciji. In boste v občini Šentjur imeli upor, potem pa se bo mogoče zadeva kje premaknila.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa.

Jaz lahko na te dodatne informacije, za katere moram reči, pa nisem vedel, da se zdaj v času rekonstrukcije železniške infrastrukture oziroma posodobitve izvaja ta težak tovorni promet na tem odseku, lahko zagotovim, da bomo preverili, kakšne so možnosti za samo umiritev tega prometa, drugo pa je tudi, kakšne so potem eventualne možnosti, da se iz naslova odškodnin za povzročene poškodbe karkoli nameni tudi za kakšno sanacijo še v letošnjem letu.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospa Jelka Godec imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

JELKA GODEC (PS SDS): Jaz bom rekla tako, gospod minister, odškodnine ne bodo dovolj, treba bo popraviti cesto, ker drugače boste dali preveč denarja za odškodnine. Jaz pa vas na tem mestu, pa oprostite, gospod predsednik za to, vljudno vabim, javno vabim, da pridete v občino Šentjur in si ogledate omenjeno državno cesto in verjetno bomo potem lažje razpravljali o tem. Pa ne, prosim vas, posladi uradnikov, ampak pridite sami. Vabilo pa boste dobili tudi javno oziroma uradno na mail. Najlepša hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ja, danes ste pa res vsi pri tem postopkovnem zadnjem kar izenačeni. Pravzaprav nihče ne zahteva razprave, ker že kar ve, kaj bo potem rezultat, in poziva k nečemu drugemu. Tudi vas moram opozoriti zaradi tega.

Zdaj pa vprašanje zastavlja gospod Luka Mesec, in to ministru za finance dr. Dušanu Mramorju.

LUKA MESEC (PS ZL): Hvala za besedo, predsednik. Spoštovani gospod minister! Moje vprašanje se dotika privatizacije Telekoma in nedavnih razkritij, da naj bi prišlo v prodaji Telekoma oziroma v postopkih prodaje do dogovarjanj med Deutsche Telekomom in zdajšnjim najverjetnejšim prevzemnikom, se pravi britanski sklad Cinven. Privatizacijski

postopek Telekomoma je problematičen že kar nekaj časa. Javnost mu večinsko nasprotuje, tudi večina ekonomskih in razvojnih argumentov je proti, ampak se je vendarle razvil do zavezujočih ponudb. Ampak ne brez zapletov, kot sem že na začetku povedal. Tednik Mladina je namreč 8. maja 2015 poročal, da sta sekretar na Ministrstvu za finance, se pravi, gospod Metod Dragonja, in minister za gospodarstvo Zdenko Počivalšek za tednik Mladina razkrila, da imata informacije o povezanem nastopu sklada Cinven, zdaj edinega ponudnika za prevzem Telekomoma, in pa Deutsche Telekomoma, ki je pred tem velja za nekakšnega favorita za prevzem in je podobne projekte v regiji že izpeljal. Cinven je problematičen že zaradi tega, ker je sklad tveganega kapitala in zato najverjetneje ne bo dolgoročni strateški lastnik Telekomoma, vsaj v primeru, da do prevzema pride. Poslovna logika teh skladov namreč temelji na tem, da podjetje kupijo, nato ga prestrukturirajo, se pravi, znižajo stroške, odpuščajo zaposlene ali pa na kakšen drugi način optimizirajo vrednost, nato pa ga prodajo. Se pravi, da se napajajo iz te marže, iz razlike med nakupno in prodajno ceno. Takšno prakso je Cinven na določenih evropskih telekomunikacijskih podjetjih že pokazal, in mislimo, da tudi na primeru slovenskega Telekomoma ne bo bistveno drugače. Nek drug član vlade, ki ne želi biti imenovan, je med drugim za neke slovenske medije razkrival, da naj bi bila vloga Cinvena v prodaji Telekomoma prav to, se pravi da ga kupi, opravi umazano delo, se pravi odpušča delavce, optimizira stroške, nato pa ga proda naprej Deutsche Telekomu.

Zato me iz teh razlogov zanima:

Ali ste vi kot minister za finance in pa celotna vlada kot je navajal tednik Mladina bili seznanjeni s temi praksami?

Če ste bili, kako in kdaj je vlada do teh podatkov prišla?

Nadalje me zanima:

Ali zagovarjate prodajo Telekomoma Cinvenu?

Če jo, zakaj in ali jo tudi pod temi pogoji?

Če je prišlo do teh dogovarjanj, ali še vedno zagovarjate in boste naročili mogoče kakšne dodatne ukrepe, da razjasnijo to zgodbo, ki se je nedavno odprla?

Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Spoštovani poslanec Luka Mesec, hvala za to vprašanje.

Kot verjetno veste, Ministrstvo za finance teh posameznih postopkov privatizacije, ki jih vodi SDH, ne more pojasnjevati, zato ker je SDH v skladu s 15. členom Zakona o slovenskem državnem holdingu edini pooblaščen izvajati postopke samostojno in ni vezan na nobeno soglasje oziroma omejitve. Iz informacij, ki so o dosedanjih aktivnostih dostopna širši javnosti, vam lahko pojasnim

naslednje. Nicolas Paulmier iz Cinvena je že 28. januarja v intervjuju za časnik Finance javno pojasnil njihove cilje v primeru uspešnega nakupa Telekomoma. In ti cilji so naslednji: ohranitev sedeža v Sloveniji, samostojnost družbe, ki bi jo vodil lokalni menedžment, racionalizacija poslovanja, vlaganje v infrastrukturo približno za 100 milijonov evrov, neizplačevanje dividend in na koncu prodaja družbe, običajno preko javne ponudbe na eni od borz. To, da namerava Cinven v primeru uspešnega nakupa Telekomoma tega na koncu prodati, torej ni nobena skrivnost. Če k temu prištejemo zadnje javne informacije, da naj bi se iz tekme za Telekom Slovenije umaknil Deutsche Telekom, kot ste tudi omenili, se seveda pojavlja tudi ugibanje o domnevni povezanosti obeh tekmecev oziroma njunem domnevnem usklajevanju delovanja. Ne glede na to, so bile navedbe novinarja za tednik Mladina glede izjave državnega sekretarja Metoda Dragonje napačne in nepošteno, saj on takšne izjave ni dal, niti ni bil s strani novinarja zaprosen za izjavo, ampak sta v neprimernem trenutku o tej zadevi izmenjala ne nekaj besed, kar je novinar izkoristil in vse besede državnega sekretarja vzel grobo iz konteksta neformalnega pogovora. Glede vprašanja o mojem zagovarjanju, bom dal to v narekovaje, "prodaje Telekomoma" pa bi rad ponovno poudaril, da je to skladno z Zakonom o Slovenskem državnem holdingu strokovna in neodvisna pristojnost SDH, ki vodi postopek. Podlaga za to je sklep Državnega zbora iz leta 2013 o privatizaciji 15 družb v državni lasti. Ta sklep je bil sprejet v času največje finančne krize, iz katere smo se tudi na podlagi tega sklepa lahko rešili sami, to je brez mednarodnega posredovanja oziroma trojke. Sklep je ob dejstvu, da je naš obseg državnega lastništva v državah EU eden najvišjih in hkrati eden najmanj donosnih, torej slabo upravljan, podal mednarodnim finančnim institucijam, investitorjem in bonitetnim agencijam jasen signal, da bo Republika Slovenija kljub temu zmožna odplačevati vse svoje finančne obveznosti. Predlog strategije upravljanja kapitalskih naložb, ki ga je vlada sprejela prejšnji teden, pa k temu dodaja še ukrepe za izboljšanje korporativnega upravljanja preostalega državnega lastništva v podjetjih. Vprašanja o privatizaciji – da ali ne so torej hkrati tudi vprašanja o likvidnosti Slovenije ter njeni konkurenčnosti, kredibilnosti in verodostojnosti. Dodatno potrditev o nadaljevanju prodajnih postopkov na podlagi sklepa Državnega zbora iz leta 2013 pa je SDH dal tudi Državni zbor v sedanjosti, saj so bili vsi predlogi o preklicu tega sklepa iz leta 2013 z veliko večino zavrnjeni že na sejah matičnega Odbora za finance in monetarno politiko. SDH ima torej še vedno vse potrebne pravne podlage, da te prodajne postopke vključno s Telekomom Slovenije izpelje do konca.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Luka Mesec, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

LUKA MESEC (PS ZL): Hvala.

Ja, razumem, da ima SDH vse pravne pristojnosti, da ta postopek izvede do konca. Me pa zanima, vi ste finančni minister in neka politična odgovornost vendarle je na vas, da preverite vsaj to, če so se pojavili utemeljeni sumi, da je prišlo do dogovarjanja med sedanjim prevzemnikom in najverjetnejšim strateškim lastnikom, ki je že kupil določena podobna podjetja v tujini in se je tudi javno zanimal za nakup. Mislim, da tukaj, če je prišlo do dogovarjanja, bi tudi vi kot minister za finance morali preveriti, če je bilo vse v teh postopkih izvedeno v skladu s slovensko zakonodajo.

Glede namigov oziroma odgovorov gospoda Metoda Dragonje Mladini, pa ne vem. Jaz sem šel iskat citate in tukaj piše zelo jasno, kaj je Metod Dragonja za Tednik povedal. On je rekel, ker so ga vprašali, ali je seznanjen z dokumenti, ki kažejo, da naj bi Cinven v dogovoru z Deutsche Telekomom, da naj bi prišlo do tega, kar sprašujejo, Metod Dragonja pa je rekel: "Da, to smo sklepali." In dodal: "Če pogledamo aktivnosti obeh ponudnikov, ne gre za nič drugega kot za usklajeno delovanje z namenim maksimalnega zniževanja vrednosti delnice ali podjetja." Še bolj neposreden pa je bil minister Zdravko Počivalšek, se pravi gospodarski minister, ki je na vprašanje, ali je seznanjen s tem, da je Cinven povezan z Deutsche Telekom oziroma da sodeluje z njim pri nakupu slovenskega Telekomu odgovoril s kratko, citiram: "Da." In me zanima v tem pogledu: "

Ali to drži?

Če ste bili seznanjeni tudi vi, ali boste ukreпали?

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Hvala, za to dodatno vprašanje.

Jaz bi samo rekel, seveda sem preverjal. V tej fazi preverjanja nimam nobenih dokazov, da je šlo za povezano delovanje. Tisto, kar sem povedal glede izjave Metoda Dragonje, je tisto, kar je bilo tudi sporočeno meni. Bi pa rad povedal še nekaj. Mogoče bi bilo pametno to vedeti, da Slovenija je dosegla eno relativno visoko stopnjo zaupanja s strani mednarodnih institucij in zaradi tega se nam je takrat v februarju obrestna mera znižala na raven Irske. Po vseh teh dogajanjih okrog Telekomu pa je obrestna mera zopet narasla nad tisto raven Irske za približno 45 bazičnih točk. In če to sedaj preračunamo približno ob nekih predpostavkah, da je ves naš dolg sedaj 45 bazičnih točk višji, kot bi lahko bil. Gre za približno 125 milijonov evrov. Vse te dejavnosti nas izjemno veliko stanejo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Luka Mesec, imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

LUKA MESEC (PS ZL): Glede na to, da je zaskrbljujoče, če naša mednarodna kredibilnost temelji na tem, da nam finančni skladi zaupajo in nam nižajo obrestne mere zaradi tega, ker smo pripravljeni finančnim skladom, kot je Cinven, pri prevzemih strateških podjetij gledati skozi prste in pozabiti tukaj celo na svojo lastno zakonodajo, če na tem gradimo zaupanje, so to zelo problematične prakse in mislim, da bi se tudi zagovorniki privatizacije in tisti, ki jo udeležujejo, morali držati vsaj tistega higienskega minimuma, da če se že podjetja prodajajo, naj se prodajajo vsaj v skladu z obstoječo zakonodajo oziroma če se pojavijo utemeljeni sumi, da je prišlo do kršitve te zakonodaje, da se stvari preverijo in razjasnijo, preden se postopki nadaljujejo. V nasprotnem primeru pa se taki skladi oziroma kupci izločijo iz postopkov. Zato predlagam, ker minister ni pokazal interesa za kaj takega, da potem opravimo razpravo v Državnem zboru oziroma mogoče tudi na kakšnem delovnem telesu ali pa na preiskovalni komisiji. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Postopkovno se nanaša predvsem na razpravo v Državnem zboru.

Sedaj pa bo ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču vprašanje zastavil gospod Igor Zorčič.

IGOR ZORČIČ (PS SMC): Spoštovani predsednik, hvala za besedo. Spoštovani gospod minister!

Vaš predhodnik, minister za infrastrukturo gospod Samo Omerzel, je dne 20. 8. 2015 izdal Pravilnik o izpitnih centrih za opravljanje voznškega izpita za voznike motornih vozil. S tem pravilnikom se je ukinilo opravljanje praktičnega dela voznškega izpita v nekaterih krajih, kot so Brežice, Velenje, Ilirska Bistrica, Ajdovščina, Tolmin, Idrija, Zagorje ob Savi, Kočevje. Spremenjeni pravilnik je v lokalni skupnosti, sploh tistih, ki sem jih naštel, povzročil veliko slabe volje. V zvezi s tem je bil na Ministrstvu za infrastrukturo opravljen tudi sestanek, mislim da, v januarju 2014 s predstavniki občin, ki so vam predstavili težavne posledice spremenjenega pravilnika. Iz informacij, ki ste jih podali tako predstavnikov občin kot tudi na izrecno vprašanje Državnega sveta pa izhaja, da bo ministrstvo vendarle preverilo te predloge in pomisleke in v zvezi s tem Javni agenciji Republike Slovenije za varnost prometa oziroma preko te agencije preverilo možnost alternativnih predlogov, s čimer je razumeti, da bodo v bistvu ta praktična usposabljanja vožnje morebiti vrnjena v nekatere od teh krajev.

Zanima me:

Kako daleč je ministrstvo s proučevanjem te možnosti, da se opravljanje praktičnega dela izpita vrne v omenjene kraje oziroma kdaj se lahko v teh krajih obetajo spremembe v to smer? Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala, gospod predsednik, za besedo.

Spoštovani poslanec, gospod Igor Zorčič, na začetku bi želel pojasniti, da je bil pravilnik uveden z namenom, da se zagotovi primerljivo raven primerjanja znanja med vsemi izpitnimi centri. Skratka, kandidati kjerkoli v kateremkoli izpitnem centru opravljajo te izpitne vožnje, naj bi imeli možnost primerljivega preverjanja znanja. To do uveljavitve tega pravilnika po oceni agencije, ki te zadeve izvaja, ni bilo zagotovljeno, zaradi tega so potem tudi te spremembe bile uvedene. In se je takrat tudi predvidela ukinitve opravljanja izpitnih voženj za določene kategorije v določenih izpitnih centrih. Temu so potem v tangiranih občinah nasprotovali, zato smo na ministrstvu organizirali dva sestanka z župani iz teh občin. Več sestankov pa je bilo tudi v okviru Agencije za varnost prometa. Na zadnjem sestanku, prvi je bil v januarju, kot ste že omeni, na zadnjem sestanku, ki je bil v letošnjem aprilu na ministrstvu, pa je bilo dogovorjeno, da bo Agencija za varnost prometa v nekem preizkusnem obdobju, ki bo trajalo od meseca junija do konca letošnjega leta, da bomo v tem preizkusnem obdobju omogočili začetek izvajanja praktične vožnje v dodatnih krajih. Takrat smo na tem sestanku soglašali, da bomo ustregli uporabnikom storitev in začeli z vožnjo v njihovem kraju. Prav tako pa smo se strinjali, da bomo nekatere elemente vožnje preverili v večjih krajih, ker jih ni možno v tistih krajih, kjer je bila predvidena ukinitve opravljanja izpitnih voženj, to je, recimo, v krajih, kjer ni bilo možno preverjati vožnje po avtocesti ali vožnje skozi semaforizirana križišča, skozi krožišča na štirih pasovnih cestah oziroma pri menjavi vozniških pasov, tudi ni bilo zagotovljena možnost preverjanja voženj v gostem raznolikem prometu. Skratka, to so bili razlogi, ki jih ni bilo možno enakovredno zagotoviti v določenih manjših krajih. Zaradi tega, da se torej izpitna vožnja lahko omogoči v nekem takem kraju, pa je treba zagotoviti preverjanje teh dodatnih elementov, pa bo posledično morala biti izpitna vožnja v določenih krajih po trajanju daljša, da se bodo te možnosti preverile. Trajalo bo lahko tudi več kot teh običajnih 50 minut. Pred uvedbo izvajanja praktične vožnje v ukinjenih krajih, bo agencija tudi poslala dopis šolam vožnje, kjer bo pojasnjeno, na kakšen način in kako se bodo izvajala ta preverjanja praktičnega dela izpita. Po končanem preizkusnem obdobju pa se bomo s predstavniki lokalnih skupnosti znova sestali ter analizirali stanje, predvsem tukaj mislimo, da

bomo videli, koliko kandidatov bo pravzaprav koristilo to možnost izvajanja teh izpitnih voženj v lastnem kraju ali se bodo raje odločili, da bo izvajali izpit v izpitnem centru in imeli zaradi tega krajšo izpitno vožnjo. Skratka, te zadeve bomo analizirali in se bomo na podlagi tega potem odločili in uskladili glede morebitnih sprememb pravilnika. Sicer pa je bilo na tem zadnjem sestanku v aprilu dogovorjeno, da bomo v tem preizkusnem obdobju izvedli naslednje spremembe, in sicer v Idriji, Tolminu, Ajdovščini, Ilirski Bistrici se uvede izvajanje, se izvede možnost začetka izpitnih voženj za izpite B kategorije. V Litiji se bo dodalo izvajanje izpitnih voženj za izpite kategorij A1, A2 in A, v skladu z možnostmi agencije pa tudi izpitna vožnja B kategorije. V Kočevju in Črnomlju se izvaja začetek izpitnih voženj za vse kategorije in ne samo za kategorijo B kot doslej, v Brežicah pa se omogoči opravljanje izpitnih voženj za kategorije A1, A2, A in B. Toliko mogoče na kratko. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kot naslednji bo vprašanje zastavil dr. Vinko Gorenak, in to ministru za pravosodje mag. Goranu Klemenčiču, ki je žal odsoten, zato poslanca sprašujem, če vztraja pri ustnem odgovoru ali pa morda želi pisni odgovor.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa za besedo. Seveda bi prosil za ustni odgovor. Danes Državnotožilski svet odloča o usodi generalnega državnega tožilca gospoda Fišerja. Zdaj sem jaz imel namen z ministrom spregovoriti o vprašanju, kaj bo storil po tej odločitvi. Ta odločitev je seveda lahko taka, kot bi naravno morala biti glede na okoliščine, to pa je, da Državnotožilski svet predlaga Državnemu zboru, da gospoda Fišerja razreši. Lahko pa je seveda tudi obratna. Ta odločitev v tem trenutku še ni znana, ker Državnotožilski svet, kolikor vem, še ni sprejel odločitve na današnji seji, lahko pa je ta odločitev tudi taka, da gospoda Fišerja zaščiti. Lahko pa je seveda tudi taka, ki ne gre nekako v sozvočje z ravnanjem predsednika Vlade in pravosodne ministra, to pa pomeni, da bodo odločili nekoč kasneje. Morda tudi leta 2016 ali pa 2017, konec koncev nekoč kasneje.

Zato sem imel namen ministra vprašati:

Kaj bo storil, ko bo ta odločitev znana?

Seveda ga to tudi sprašujem in pričakujem odgovor na naslednji seji.

Naj pa pojasnim seveda to, da je država Slovenija v tem trenutku edina država, ki ima na čelu tožilske organizacije osebo, ki je osumljena koruptivnega ravnanja. Torej, ki je koruptivno ravnala, ni to osumljenec, ampak je oseba, ki je koruptivno ravnala po poročilu Komisije za preprečevanje korupcije, še več. Slovenija ima na vrhu tožilske organizacije osebo, ki je zlorabila oblast. Ne vem, če globino teh dveh besed, ki izhajajo iz sodbe Upravnega sodišča, večina tukaj prisotnih ali pa večina ljudi

sploh razume. Namreč to, da je nek funkcionar, to je tožilec, prvi tožilec države po ugotovitvi sodišča, ki je dokončno ugotovilo, pritožba ni več mogoča, da je v zadevi imenovanja generalnega državnega tožilca, direktorja Vrhovnega tožilstva zlorabil oblast. Zlorab oblasti v tej državi ne manjka, tudi v pravosodni veji oblasti ne. Vendar ključno vprašanje, ki pri tem je, je ravnanje tistih, ki so za to odgovorni in lahko na to vplivajo. To pa je Vlada Republike Slovenije, to je minister za pravosodje in nenazadnje, ker so se ti, ta dva nekako izognila tej odgovornosti, je to ravnanje največje koalicijske stranke vezano na generalnega državnega tožilca. Največja koalicijska stranka seveda ravnala tako, kot bi človek pričakoval, bo gospod odšel, če ne, seveda ne.

Ministra torej sprašujem:

Kako bo ravnal po odločitvi Državnotožilskega sveta?
Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sedaj bo vprašanje zastavila gospa Iva Dimic in to ministrici za zdravje Mariji Miložki Kolar Celarc, ki je žal odsotna, zato tudi njo sprašujem, ali želi pisni ali ustni odgovor?

IVA DIMIC (PS NSi): Bi želela ustni odgovor, predsednik. Spoštovani predsednik, kolegice in kolegi!

V javni razpravi je zdaj predlog novega pravilnika o službi nujne medicinske pomoči, s ciljem reorganizacije tega področja zaradi povečanja hitrosti in učinkovitosti obravnave akutnih stanj pacientov. Načrtovana ukinitve neprekinjenega dežurstva zdravnikov v zdravstvenih domovih in prehod na službo nujne medicinske pomoči v obsegu in na način, kot jo predvideva predlog novega pravilnika o službi nujne medicinske pomoči, bo kakovosti in hitrost nujne medicinske pomoči pacientov v najbolj oddaljenih krajih poslabšal. Z gotovostjo lahko rečem, da bo temu tako tudi na območju Notranjske, konkretno na območjih občine Bloke, Loška dolina, Cerknica in tudi Logatca. To območje je namreč pretežno ruralno, z zelo razpršeno poselitvijo, če za primer izpostavim samo kraj Babno polje. Ta kraj je od Cerknice oddaljen več kot pol ure vožnje in infrastruktura ceste do tega kraja so v zelo slabem stanju in je dostop do tega kraja v tem sistemu otežkočen in slab. Ob načrtovanju, vzpostavitvi najbližjega satelitskega urgentnega centra v Postojni, se bo čas intervencije za najnujnejše primere na tem območju še poslabšal. Območje občin Cerknice, Loška dolina in Bloke morata zaradi geografskih značilnosti nujno imeti lasten satelitski urgentni center, da bo občanom zagotovljena učinkovita in hitra nujna medicinska pomoč vsaj v obsegu, kot so ga bili deležni do zdaj.

Zato spoštovano gospo ministrico sprašujem:

Ali bo načrtovano mrežo satelitskih urgentnih centrov razširila še z novimi centri, med katerimi bo tudi satelitski urgentni center v Cerknici?

Želela bi še enkrat poudariti, da pri pripravi predloga verjetno ni bilo v obziru, kje, kako in kakšne so ceste povezave in vsa ostala infrastruktura, da se je to začelo združevati. Zato še enkrat poudarjam, da v omenjenih občinah je več kot 130 naselij zelo oddaljenih in pričakujem pozitiven odgovor predvsem pa razumevanje državljanov in državljanov, da nujno medicinsko pomoč vsi potrebujemo. Hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Vprašanje bo zastavil gospod Franc Jurša, in sicer ministrici za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anji Kopač Mrak.

Izvolite.

FRANC JURŠA (PS DeSUS): Hvala za besedo, gospod podpredsednik. Lep pozdrav kolegicam in kolegom! Spoštovana ministrica!

Nepremičninski sklad pokojninskega invalidskega zavarovanja je bil ustanovljen namensko za upravljanje stanovanj in s stanovanjskimi hišami in drugimi objekti, ki so bili prvenstveno zgrajeni s sredstvi prisilcev pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Republiki Sloveniji oziroma so bili zgrajeni namensko za upokojece kakor tudi za borce narodnoosvobodilne vojne. Namen sklada je torej neprofitno zagotavljanje namenskih najemnin, stanovanj in oskrbovanih stanovanj za upokojece in druge starejše osebe. Name osebno in na našo poslansko skupino se obrača vse več upokojencev, ki ne zmorejo plačevati stroškov najemnin teh stanovanj. Namreč dejstvo je, da je prejšnji pokojninski zakon ZPIZ-1, jasno določal, da gre za neprofitne najemnine, medtem ko v novem pokojninski zakonodaji ZPIZ-2 neprofitnost najemnin ni določena in se iz leta v leto povečuje. Pravila in statut sklada sicer določajo, da se najemnina v prvi vrsti oblikuje neprofitno. Drži tudi, da je bila spremenjena zakonodaja in je poostрила pogoje za pridobitev subvencij k najemninam, vendar je danes vse več upokojencev z izjemno nizkimi pokojninami, ki ne zmorejo plačevati teh stroškov.

Zato me zanima:

Kakšno je število neplačanih stanarin?

Ali sklad morebiti odpisuje dolgove? V kolikšnem številu?

Ali sklad odpoveduje najemnine oziroma najemne pogodbe zaradi neplačanih najemnin? Koliko je teh primerov?

Največje ogorčenje ljudi pa je, da je iz nove pokojninske zakonodaje izostal termin neprofitne najemnine. To je pripeljalo do tega, da sklad deluje po tržnih načelih, se pravi, da zasleduje čim večji dobiček. To pa nikakor ne pomeni uresničevanja socialne politike Vlade na področju varovanja starejših ljudi – ali pač?

Kako bo ministrstvo pristopilo k reševanju te problematike?

Ali nameravate ZPIZ-2 spremeniti v smer, da se zakonsko določi neprofitnost teh najemnin?

Pokojnine naših upokojencev ostajajo že več let zamrznjene, medtem ko sklad povišuje najemnine s stopnjo inflacije.

Kakšen je vaš komentar, ali bo predstavnik ministrstva v nadzornem odboru sklada ukrepal v tej smeri in kako?

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovorila bo gospa dr. Anja Kopač Mrak. Izvolite, gospa ministrica.

DR. ANJA KOPAČ MRAK: Hvala, spoštovani podpredsednik. Poslanke in poslanci! Hvala, gospod Jurša, za vprašanje.

Spremembe v vrsti stanovanj, ki jih zagotavlja nepremičninski sklad, do katere je prišlo res s spremembo ZPIZ-2 je pa to posledica uskladitve z novo stanovanjsko zakonodajo. Stanovanjski zakon iz leta 1991 namreč še ni poznal kategorije namenskih najemnih stanovanj, pač pa je stanovanja, torej od leta 1991, ločeval na kategorijo profitnih, službenih, neprofitnih in socialnih. Torej tak je bil stanovanjski zakon. Ker je bil nepremičninski sklad ustanovljen za zagotavljanje stanovanj določeni kategoriji prebivalstva, stanovanjski zakon pa take kategorije ni poznal, so bila stanovanja vpisana v najemnih pogodbah kot neprofitna, še najbližje namenu zagotavljanja prilagojenih stanovanj posebej za potrebe upokojencev in drugih starejših. Spremenjen stanovanjski zakon, torej sprememba 1, je dotedanjo kategorijo socialnih stanovanj združil s kategorijo neprofitnih, kategorijo profitnih pa nadomestil s kategorijo tržnih najemnih stanovanj in uvedel novo kategorijo namenskih najemnih stanovanj ter definiral oskrbovana stanovanja. Namen Nepremičninskega sklada je zagotavljanje stanovanja upokojencem in drugim starejšim osebam. Navedena sprememba ZPIZ-2 pa pomeni uskladitev s stanovanjsko zakonodajo, saj Nepremičninski sklad ne zagotavlja socialnih stanovanj, saj se izbor najemnikov ni nikdar izvajal po kriterijih za socialna stanovanja. Nepremičninski sklad tudi nikoli ni imel statusa neprofitne organizacije, niti ni bil vpisan v register takšnih organizacij pri pristojnem ministrstvu, kar pomeni, da ni bil dolžan upoštevati za te organizacije predpisanih pravil. Stanovanja Nepremičninskega sklada tudi ne spada v kategorijo tržnih najemnih stanovanj, tako za ta stanovanja v skladu s stanovanjskim zakonom 1 ostane samo še kategorija namenskih najemnih stanovanj, kar tudi dejansko le-ta so.

Kar se tiče problematike, ki jo izpostavljate v vprašanju, se vsekakor zavedam, da ob povprečni višini pokojnin imajo starejši ljudje vedno večje težave pri zagotavljanju sredstev za plačilo najemnin in je treba ta vprašanja reševati s spremembo stanovanjskega zakona, ki se predvideva za

naslednje leto. In tam znotraj se tudi že sedaj z Ministrstvom za okolje in prostor dogovarjamo o bolj jasni definiciji socialnih stanovanj in tam potem celovito urediti za vso populacijo socialna stanovanja. Je pa seveda lahko tudi na mestu debata o tem, da bi Nepremičninski sklad, če se tudi njemu spremeni status, zagotavlja prvenstveno socialna stanovanja za starejšo populacijo, kar seveda bi pomenilo spremembo pravil in tudi statuta Nepremičninskega sklada. Ni pa to v svojem temelju povezano toliko s spremembami Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju kot dejansko s temeljnim zakonom, to je stanovanjski zakon.

Kar se tiče števila neplačnikov, jaz sem danes oziroma smo v kabinetu govorili z direktorjem. Nismo pridobili te informacije, ker je treba predvsem povedati točno, katere se šteje za neplačnike, od kdaj, kateri računi so odprti, terjatve. Smo se pa dogovorili, da bomo tudi pogledali, če bi Nepremičninski sklad pristopil k odpisu dolgov, ki bo namenjen seveda tistim najranljivejšim. Torej, če je kdo, ki je najemnik, prejemnik varstvenega dodatka, kar je za starejšo populacijo ali denarno socialno pomoč dobil, če ima odprte terjatve, mi lahko Nepremičninski sklad pristopil k temu projektu odpisa dolgov najranljivejših. Toliko z moje strani. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Anže Logar bo postavil vprašanje ministru za finance dr. Dušanu Mramorju. Izvolite.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala predsedujoči.

Spoštovani minister, predsednik Vlade je prej dejal, da ste naredili v tujini neko državotvorno dejanje, ko ste dejali, da je Slovenija zopet zgodba o uspehu. To je stanje, ki si ga, verjamem, želi vsak dotični Slovenec in Slovenka, je pa to zagotovo neka izjava, ki terja kljub vsem makroekonomskim kazalcem neko podrobnejšo analizo. Namreč ta izjava, da je Slovenija zopet zgodba o uspehu, je potem dobila nadaljevanje v izjavi predsednika Vlade, da bo v prihodnje sprostila nekatere ukrepe, ki so zavirali rast socialnih transferjev in ostalih ukrepov s področja socialne države in seveda tudi ukrepe na področju javnega sektorja. Do sedaj smo iz ust ministra za finance in tudi ostalih predstavnikov predvsem na Odboru za finance večkrat slišali tezo ali pa izjavo, da ravno obljubljena gospodarska rast dovoljuje v okviru makroekonomskega finančnega planiranja države precej bolj proste roke. Temu pogledu sledi tudi nacionalni razvojni program, ki ga je do konca aprila vlada poslala v Bruselj, v katerem za leto 2016 napoveduje 2,25 % proračunski primanjkljaj, kar je slabih deset desetin manj kot v letošnjem letu. Glede na to, da gospodarska rast, četudi predsednik Vlade tu v tem prostoru pravi, da je na visokem nivoju, vsi vemo, da je ta

gospodarska rast vendarle precej skromna v primerjavi s tistimi gospodarskimi rastmi, ki so bili v času konjunktura.

Zato sprašujem:

Katere konkretne ukrepe in katere razvojne programe z učinkovanjem v letu 2016 bo Vlada na predlog ministra za finance sprejela, da bo dosegla proračunski primanjkljaj v omenjeni višini?

Ali se minister za finance navezuje zgolj na dobro gospodarsko rast?

Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovoril bo gospod minister dr. Dušan Mramor.
Izvolite.

DR. DUŠAN MRAMOR: Hvala lepa, spoštovani poslanec Anže Logar za vprašanje.

Drži, da je Vlada v tem postopku priprave proračuna za leto 2016–2017 in potem tudi okvira proračunskega za 2018 in 2019 pripravila nacionalni reformni program in potem na osnovi tega tudi program stabilnosti, ki predstavlja vrednostne okvire, v katerih se bomo javnofinančno gibali. V tem nacionalnem reformnem programu je navedla celo vrsto ukrepov, ki jih bo uporabila v prihodnjem obdobju, se pravi v letošnjem in naslednjem letu. Seveda bodo ti ukrepi imeli potem učinke tudi v nadaljevanju do leta 2019 s ciljem, da 2020 dosežemo strukturni deficit nič. Ključna stvar, in to sem večkrat poudaril – in to je tudi Vlada sprejela – za doseg tega cilja, da bo strukturni deficit dejansko enak nič v letu 2020, je gospodarska rast. To je številka ena. Brez gospodarske rasti, kot smo videli v precej državah, se samo, po domače povedano, zaciklaš v spirali navzdol. Zato da bi pospešili gospodarsko rast, smo predvideli celo vrsto ukrepov. Prvi ukrepi se nanašajo na področje spodbujevanja naložb, in to so vsi tisti ukrepi, ki odpravljajo tako omejitve pri financiranju, recimo, malih, srednjih podjetij, aktivno delovanje znotraj Junkerjevega programa, potem izboljšanje kakovosti investicij, ki so bile relativno slabe v preteklosti, z multiplikatorjem vloženega denarja na bruto domači proizvod kar z 0,7, torej en evro je dal 0,7 evra bruto domači proizvod, so posebni ukrepi namenjeni temu področju. Potem to drugo področje, kamor se usmerja ta nacionalni reformni program, je področje strukturnih reform. En del teh strukturnih reform se nanaša na izboljšanje poslovnega okolja, ki bo spodbudilo gospodarsko rast, recimo, to je pač konkurenčno poslovno okolje in enostavnost poslovanja. Prva takšna je zmanjševanje administrativnih bremen. En od teh sklopov je poenostavitev davčnih postopkov, imamo zdaj skupino, ki dela na tem in pripravlja spremembo Zakona o davčnem postopku. Potem so ključne spremembe na področju prostorskega načrtovanja graditve objektov in umeščanje v

prostor, kjer imamo ene največjih problemov s temi administrativnimi omejitvami, predvidene so spremembe vrste zakonov, ki naj bi to področje naredilo bolj učinkovito. Potem je tudi zopet davčno področje, kjer smo se s socialnimi partnerji dogovorili, da bomo prestrukturirali davčne obremenitve, in sicer zmanjšali davčne obremenitve dela in povečali davčno obremenitev premoženja. Posebej bom mogoče poudaril še eno področje, in sicer pravosodni sistem, ki mora postati bistveno bolj učinkovit, in smo predvideli, kakšni ukrepi bi povečali učinkovitost pravosodnega sistema.

Potem pa so te strukturne spremembe, ki se tičejo neposredno javnih financ, in sicer, recimo, na tem demografskem področju, kjer je Slovenija res v izjemno težki situaciji. Če poenostavljeno povem, imamo predolg študij, prehitro se upokojujemo, je logika, da se bomo osredotočili na spremembe na področju visokega šolstva in poskušali doseči učinkovitejšo visoko šolstvo s hitrejšim zaključevanjem. Na drugi strani bo nujno podaljšanje delovne dobe v skladu s podaljševanjem življenjske dobe. Hkrati pa bomo imeli ukrepe, ki bodo omogočali večjemu delu teh, ki so zdaj trajno brezposelni, da se vključijo med aktivno prebivalstvo. S tem lahko povečujemo gospodarsko rast. Skratka, poleg ostalih javnofinančnih ukrepov bodo ti ukrepi doprinesli k temu, da se spustimo na 2,25 % deficita na koncu leta 2016.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Anže Logar, izvolite, zahteva za dopolnitev odgovora.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala lepa, predsedujoči. Zahvaljujem se tudi ministru za odgovore.

Vendar pa, vaša beseda je tekla predvsem o nekih splošnih dolgoročnih ukrepih, za katere mi poslanci in seveda tudi državljanke in državljani še ne vidijo konkretno v predlogih zakonov.

Gospod Cerar je na začetku dejal, da, ko so prevzeli vlado, je bila malha prazna. Vi pa že v letu 2016 napovedujete za slovenske razmere rekordno nizek finančni primanjkljaj oziroma proračunski primanjkljaj. Sprašujem se, na podlagi česa – namreč, da spomnim, z letom 2015 preteče Zakon o uravnoteženju javnih financ, vrednost 250 milijonov evrov. Ministrica Kopač Mrakova je napovedala sprostitev nekaterih socialnih transferjev. Minister Erjavec je napovedal uskladitev pokojnin. Gospa Kolar Celarc je v odmevih napovedala odprtje novih pogajanj za plačni sistem v javnih uslužbencih. Ti zneski po navadi ne gredo navzdol, ampak gredo navzgor. Potem imamo ustavljeno privatizacijo, de facto ustavljeno privatizacijo. Dve, nevarnost tožb bivši varčevalci bivše Jugoslavije v zvezi z NLB 500 milijonov evrov, podrejeni, obveznice od 60 do 600 milijonov evrov, rok za predložitev proračuna 2016 pa je 30. 9. 2015.

O vseh ukrepih, ki ste jih, spoštovani minister, našeli, jaz za nobenega od njih ne poznam konkretnega zakonskega predloga, zato vas sprašujem:

Kako boste uskladili proračun na omenjeno raven 2,25?

Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Dušan Mramor, izvolite.

DR. DUŠAN MRAMOR: Hvala lepa.

Dejansko, to so omejitve, ki ste jih našeli, omejitve so še druge. Se pravi, javnofinančni prihodki v letu 2016 se predvidevajo nekoliko nižji kot v letu 2015, predvideva se pa sprememba teh kratkoročnih ukrepov v dolgoročne ukrepe. To se pravi vsi tisti, ki so bili v ZUJF in ki prenehajo veljati, kot tudi tisti, ki so v Zakonu o izvrševanju proračuna in bodo prenehali veljati. Možna je samo nadomestitev. Skratka, če se določeni ukrepi ne podaljšajo, bodo morali biti sprejeti ukrepi, ki se podaljšajo, ki bodo pač trajni, v isti višini. To je bil dogovor in tako tudi piše v Nacionalnem reformnem programu. S tega vidika jaz mislim, da je ta naš načrt okvir, v katerem bo pač vse skupaj javnofinančno zaprto, da je zaprt.

Glede ustavljanja privatizacije bi samo to rekel, da je trenutno v postopku privatizacije 10 podjetij, ostala so privatizirana. Z novo strategijo, ki smo jo sprejeli na Vladi, se sprošča še 62 podjetij, ki bodo lahko v večinski lasti zasebnega kapitala. To se pravi, da bi težko trdili, da je privatizacija s tem dokumentom zaustavljena. In to je okvir, v katerem se bomo gibali.

Seveda pa se proračunski postopki zdaj začnejo, okvir je dan, začnejo in znotraj njih se bodo dogovorili tudi ukrepi, ki trenutno še niso v pripravi. Eni so že, recimo, glede davčnih blagajn je bilo že sprejeto na Vladi, nekateri ukrepi so v zadnjih fazah priprave zakonskih sprememb, druge zakonske spremembe pa bodo še sprejete do konca leta. Konec koncev smo uspeli v bistvu rebalans narediti z vsemi možnimi ukrepi, 54 ukrepi, za dva proračuna od 1. oktobra do konca leta, praktično do konca leta. Tako da jaz vseeno računam, da bomo z vsemi temi ukrepi dosegli ta okvir. Ta okvir 2,25 je pa seveda okvir, ki nam ga postavlja evropska zakonodaja, ki zahteva 0,6 % strukturnega primanjkljaja, kolikor je treba strukturni primanjkljaj zmanjšati v letu 2016.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa. Mag. Anže Logar, postopkovno, izvolite. Postopkovni predlog za razpravo.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala, predsedujoči.

Moram ugotoviti, da minister pri svoje odgovoru ni bil konkreten. Namreč, napovedal je podaljšanje kratkoročnih ukrepov iz ZUJF v dolgoročne. Za to govornico se je predsednik

Vlade pred eno uro hvalil ravno o tem, da so v okviru socialnega dialoga dogovorili ukrepe, s katerimi bodo oziroma so zagotovili finančno vzdržnost dveh rebalansov proračuna. Glejte, do 30. 9. je zelo malo časa in dvomim, da bo Ministrstvo za finance ali Vlada te kratkoročne ukrepe, ki so bili dogovorjeni v socialnem dialogu, v socialnem dialogu dogovorila za dolgoročne ukrepe. Zato gre tu zgolj za na nek način akademsko razpravo, ki nima podlage v realnem delovanju Vlade. Govorjenje o tem, da je proračun za leto 2015, torej rebalans proračuna dober primer, kako se z ukrepi uskladi proračun, je v bistvu slab primer. Namreč spomnimo se, ravno rebalans proračuna je prinesel dodatnih 200 milijonov evrov deficita. V tem primeru pa, ko govorimo 2,25 %, moramo pa to zadolženost zmanjšati.

In ker me tudi preseneča, da minister med ukrepi, ki so bili in ki jih je podal, predvsem splošne, ni navedel enega ključnih, namreč sprejetje fiskalnega pravila. Me skrbi ravno to proračunsko planiranje za prihajajoče leto in zato želim, da v zvezi s tem na naslednji seji opravimo javno razpravo in da minister za finance o izpostavljenih dilemah in napovedanih ukrepih pride pred poslanke in poslance z dobro izdelanim odgovorom in s konkretnimi predlogi, kako namerava v proračunskem letu 2016 skladno s predvidevanji Nacionalnega reformnega programa uskladiti prihodke in odhodke državnega proračuna. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Anže Logar o vašem predlogu bo Državni zbor odločal jutri, 19. 5., v okviru glasovanj.

Vprašanje bo zastavila gospa Suzana Lep Šimenko ministru za finance dr. Dušanu Mramorju. Izvolite.

SUZANA LEP ŠIMENKO (PS SDS): Hvala za besedo, predsedujoči. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, spoštovani minister!

Spodbujanje investicij, ki je namenjeno tako domačim kot tujim investitorjem, pozitivno prispeva k rasti gospodarstva in seveda k krepitvi razvoja posamezne države. Zdaj, če se nekoliko omejim na tuje investicije, je med pozitivnimi lastnostmi zlasti razbrati dodatni kapitalski vir, pot do novih tehnologij in drugih znanj in seveda tudi dostop do novih trgov. Spodbujanje investicij pa zlasti pozitivno vpliva na sprejemanje odločitev tujih investitorjev o vzpostavljanju in upravljanju dejavnosti v posamezni državi. Zato je pomembno, da država svojo privlačnost za te investicije poveča z ustrezno politiko. Med najpomembnejše investicijske spodbude tako za domače kot tuje investitorje spadajo fiskalne spodbude, kot so na primer nižja davčna osnova, oprostitvev plačila davkov za novoustanovljena podjetja, pospešena amortizacija, davčne olajšave. Med

finančne spodbude spadajo nepovratna sredstva, posojila pod ugodnejšimi pogoji, garancije, spodbude za zaposlovanje, raziskave in razvoj in podobno. Seveda so tukaj še druge spodbude, kot so pomoč pri zagotavljanju storitev investitorjem, pomoč pri sami infrastrukturi, razni industrijski parki, prostotrgovinske cone in podobno.

Če smo po državnem lastništvu v Sloveniji v samem vrhu, pa smo žal v primerjavi z ostalimi evropskimi državami, kar se tiče tujih investicij, čisto na repu. V letu 2012 smo po moji oceni uvedli številne pozitivne ukrepe, ki bi morali vsaj malo spodbuditi investitorje, in sicer znižali samo davek od dohodkov pravnih oseb, kjer se je kasneje ustavil pri 17 %, v osnovi je bil cilj 15 %, dvignila se je olajšava za investiranje v razvoj in raziskave in razvoj na 100 %, dvignila se je olajšava za investiranje v opremo na 40 %, vendar bi bilo od tukaj treba narediti še korak naprej. Če pogledamo nekatere države, vidimo, da iz vidika privabljanja tujih investorjev omogočijo številna nova delovna mesta.

Spoštovani minister, zanima me:

Kakšne fiskalne in finančne spodbude za investiranje si lahko obetamo v Sloveniji?

Zavedam se, da je za kreiranje politike spodbujanja tujih investicij pristojno Ministrstvo za gospodarstvo, vendar pa se zlasti zakon na področju fiskalne spodbude nanaša pod vaše okrilje, zato to vprašanje postavljam vam. Hvala za odgovor.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovoril bo minister dr. Dušan Mramor.
Izvolite.

DR. DUŠAN MRAMOR: spoštovana poslanka Suzana Lep Šimenko, hvala lepa za to vprašanje.

Res, del tega vprašanja se nanaša na Ministrstvo za gospodarstvo, vendar se strinjam, da določeno precej pomembno vlogo igra tudi Ministrstvo za finance.

Jaz bi rad najprej povedal tole, da različne mednarodne študije na ravni EU, OECD, Svetovne banke, tudi tujih zbornic, tujih veleposlaništev ugotavljajo, da negativni dejavniki, ki vplivajo na atraktivno poslovno okolje, niso predvsem visoki davki ali nestimulativna davčna politika, ampak se ti dejavniki nanašajo predvsem na nefleksibilen trg dela, visoke prispevke, administrativne ovire, pravno varnost, logistično infrastrukturo in tako naprej. Pri tem izpostavljam, da se je v preteklih letih – to ste vi tudi že povedali – že veliko naredilo na področju davčne politike, s ciljem razbremenjevanja poslovnih subjektov in neposredno tudi privabljanja tujih investorjev. Pa ne bi tega ponavljal. Mogoče bi samo dodal, da pač, recimo, imajo podjetja tudi na določenih območjih Pomurja in problemskih območjih z visoko brezposelnostjo še dodatne ugodnosti,

saj lahko uveljavljajo višjo davčno stopnjo, višjo davčno olajšavo za zaposlovanje in investiranje kot na ostalih področjih Slovenije. Vse te spremembe v zadnjih letih pa primerjalno gledano pomenijo, da se je nominalna stopnja obdavčitve dohodkov pravnih oseb med leti 2006 in 2013 znižala za 8 odstotnih točk oziroma za več kot 30 %. Efektivna davčna stopnja, se pravi merjenje davka na davčno osnovo, je v letu 2013 po podatkih iz obračuna davka od dohodka pravnih oseb znašala 12 % in se glede na leto 2006 znižala skoraj za 6 %. Mednarodna primerjava kaže, da je nominalna stopnja obdavčitve dohodkov pravnih oseb v Sloveniji precej nižja od povprečne nominalne stopnje obdavčitve v državah članicah EU. Recimo za leto 2014 je 22,9 %. Da Slovenija že sedaj dosega dobre rezultate na področju davčne konkurenčnosti, potrjuje tudi podatek o indeksu davčne konkurenčnosti, to je, recimo, publikacija International tax competitiveness, glede na indeks davčne konkurenčnosti se je Slovenija uvrstila na deseto mesto. Odličen je bil predvsem rezultat Slovenije v kategoriji korporativnih davkov. V tej kategoriji je Slovenija med 34. članicami OECD na četrtem mestu, predvsem po zaslugi nizke stopnje davka na dohodke pravnih oseb. Je pa res, da na drugi strani pri obdavčitvi dela, predvsem obdavčitvi dela tistih, ki imajo višje dohodke, pa je Slovenija nekonkurenčna. Zato se bomo osredotočali in smo tudi socialni sporazum sprejeli, da bomo prestrukturirali davčne obremenitve predvsem iz teh področij.

Kot sem že prej rekel, so davčne ugodnosti samo en del tistega okolja, ki spodbuja investicije, predvsem so pa druga področja, ki so za Slovenijo zelo problematična. Običajno se izpostavljajo administrativne ovire na treh področjih. Prvo je področje, pa dajmo zato, ker je področje Ministrstva za finance, včasih je prvo, včasih drugo, včasih tretje, je pač davčni postopek, davčna negotovost za davčne zavezanke. Zato smo se tega področja posebej lotili z odpravo teh administrativnih omejitev. Drugo področje, ki je po navadi največkrat prvo področje, je področje dovoljenj, in to predvsem gradbenih dovoljenj, okoljskih dovoljenj. To je drugo področje, kar sem omenil že prej pri Nacionalnem reformnem programu, ki se ga lotevamo s spremembo zakonodaje in predpisov na tem področju. In tretje področje, ki se največkrat izpostavlja, je področje pravnega sistema, ki je neučinkovit, predolgo traja. To je tudi, kar smo zapisali v Nacionalni reformni program. Tako da, mi bo časa zmanjkalo. Tukaj je še cela vrsta, recimo, program internacionalizacije, uvedba enotne kontaktne točke, potem pa spodbujanje investicij s strani vseh tistih finančnih institucij, Podjetniški sklad, SID banka, Eko sklad in tako naprej, kar osredotoča njihova sredstva v boljše financiranje predvsem malih in srednjih podjetij ... /izklop mikrofona/

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospoda Suzana Lep Šimenko, dopolnitev oziroma zahteva za dopolnitev odgovora.

SUZANA LEP ŠIMENKO (PS SDS): Hvala za besedo.

Spoštovani minister, hvala za vaš odgovor. Jaz se popolnoma strinjam z vami, da moramo na več področjih narediti premik, če želimo spodbuditi investicije. Ampak kakorkoli, davčne ugodnosti in spodbude so en del, je pa to ravno tisti del, ki spada direktno po vaš resor, tako da bi morda želela malo bolj konkreten odgovor, ali se nam na tem področju obetajo kakšne spremembe. To, kar je bilo na tem področju rečeno, je že bilo spremenjeno v letu 2012. Želja je bila, da bi se še, posebej davek od dobička, znižal na 15 %, vendar se je ustavil v letu 2013 na 17 %.

Zanima me:

Katere so nove davčne spodbude oziroma fiskalne spodbude?

Bi morda tukaj želela, da bi se opredelili konkretno.

Kaj vi menite o sami pospešeni amortizaciji?

Če pogledamo sosednjo Avstrijo, imajo amortizacijske stopnje določene samo za zgradbe in avtomobile, okoli ostalih sredstev imajo tako rekoč prosto odločanje. Če si pogledamo Irsko, ki nekako velja za najuspešnejšo državo, kar se tiče področja spodbujanja tujih investorjev, nenazadnje so v zadnjih 30 letih privabili več kot tisoč tujih podjetij – tu gre za vodilne farmacevtske, finančne in internetne institucije – in imajo za cilj do 2018 ponovno 90.000 novih delovnih mest in seveda tudi oni uporabljajo pospešeno amortizacijo. Kaj si mislite okoli tega?

In tudi morda po vzoru Avstrije minimalna davčna stopnja za novoustanovljena podjetja.

Kaj konkretno mislite o tem?

Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovoril bo dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Hvala lepa.

Moje mnenje je, jaz sem dal takrat, ko sem bil prvič finančni minister, narediti eno analizo in potem smo jo ponovili neke leta 2012, se mi zdi, v zvezi s tem, kakšen bi bil vpliv znižanja davkov, predvsem davka od dobička, na investicije, predvsem pa tuje neposredne investicije. In rezultat je bil relativno slab. Se pravi, da od tega ne moremo pričakovati zelo veliko in se je izkazalo, da so drugi faktorji pri te višini, kot smo sedaj, pomembnejši kot pa samo nadaljnje zniževanje davčne obremenitve. To so ugotovili tudi sami gospodarstveniki, ki smo jih imeli v pogajanjih o socialnem sporazumu, ki so sami ugotavljali, da jih, recimo malo bolj preprosto, bistveno manj boli nekoliko višja efektivna davčna stopnja na davek na dohodek

pravnih oseb, da jih posebej boli v bistvu obdavčenje teh najboljših strokovnjakov, ki jih imajo v podjetjih. In zato smo se tudi odločili za to prestrukturiranje. To prestrukturiranje definitivno bo. Delovna skupina dela na tem. Jaz ne bi želel prejudicirati, kakšni bodo ti dogovori, ker je sestavljena iz strokovnjakov, iz gospodarstvenikov in na drugi strani tudi iz ljudi z ministrstva. Vendar definitivno bo šla v to smer, kot sem zdaj navedel. V tem okviru tudi pospešena amortizacija seveda znižuje zopet davek na dohodek pravnih oseb. To se pravi, to je vse v tem kontekstu.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Marijan Pojbič bo postavil vprašanje ministru za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravku Počivavšku. Glede na odsotnost ministra prosim, da se opredelite tudi do način odgovora.

Izvolite.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani gospod podpredsednik.

Čisto uvodoma bom povedal, da pričakujem ustni odgovor na naslednji seji Državnega zbora.

Na začetku februarja 2015 je bil med socialnimi partnerji podpisan socialni sporazum, v katerem se je Vlada zavezala, da ne bo dodatno obremenjevala gospodarstva. Vendar pa se Vlada dogovorov ne drži oziroma jih izvaja le deloma. Primer tega je napovedana uvedba davčnih blagajn, s katero se bo dodatno obremenilo gospodarstvo, predvsem obrtnike in male podjetnike. Namesto dodatnih obremenitev gospodarstva, bi morala Vlada izvajati predloge za boljše poslovno okolje, ki prihajajo iz gospodarstva. Prav tako je en največjih problemov, ki obremenjuje gospodarstvo, prevelika množica predpisov in pravil, ki se nenehno spreminjajo in s katerimi se gospodarstvu nalagajo nove in višje obveznosti. Prav tako gospodarstvo znova in znova opozarja, da je treba znižati stroške dela, ki so bistveno preveliki, saj tudi zaradi tega slovensko gospodarstvo težko konkurira ali pa je popolnoma nekonkurenčno v evropskem in svetovnem gospodarskem prostoru. Če primerjamo slovenske dohodninske razrede z dohodninskimi lestvicami primerljivih držav, lahko ugotovimo, da slovenski davčni zavezanci s sorazmerno nizkimi dohodki v primerjavi z njihovimi italijanskimi, avstrijskimi, nemškimi, poljskimi, češkimi in latvijskimi kolegi prehitro zapadejo v visoko progresivno stopnjo dohodninske obdavčitve. Zaradi tega so stroški dela neprimerljivo višji v primerjavi z državami, s katerimi Slovenija konkurira na svetovnem trgu, njihove neto plače pa so sorazmerno nizke, opozarjajo v Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. Tako je Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije med drugim izpostavila naj zahtev slovenske obrti in podjetništva. Prvič, drugačna umestitev davčnih blagajn, drugačna ureditev

povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu, regresni zahtevki, ustrezna obdavčitev nepremičnin z davkom na nepremičnine, razbremenitev stroškov dela, znižati stroške omrežnin, spremeniti Zakon o delovnih razmerjih, učinkovita izvršba in urejena insolvenčna zakonodaja za boljšo plačilno disciplino, celovita prenova sistema javnega naročanja, učinkovito črpanje evropskih sredstev in dostop do virov financiranja, in desetič, učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja v povezavi s premišljeno deregulacijo poklicev.

Zato sprašujem:

Katere od zgoraj naštetih zahtev, ki jih je pripravilo slovensko obrtništvo in podjetništvo, bo Vlada Republike Slovenije izvedla in kdaj?

Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Marijan Pojbič, dobili boste odgovor na naslednji seji, kot ste zahtevali.

Mag. Aleksander Kavčič bo postavil vprašanje ministru za javno upravo gospodu Borisu Koprivnikarju.

Izvolite.

MAG. ALEKSANDER KAVČIČ (PS SMC):

Spoštovani podpredsednik Državnega zbora, spoštovana ministra, spoštovani kolegice in kolegi, lep pozdrav. Hvala za dano besedo.

V Strategiji razvoja javne uprave 2015–2020 piše, citiram: "Poslovanje javne uprave na splošni in konkretni ravni v nekaterih primerih sledi preživetim birokratskih vzorcem, zaradi katerih je uprava odtujena od fizičnih in pravnih oseb kot uporabnikov svojih storitev. Uprava kot servis državljanov pri poslovanju z državo v takih primerih ne sledi takšnemu poslanstvu in deluje kot nedotakljiv birokratski sistem, zaradi česar prevladuje splošen občutek, da je uprava sama sebi namen." Konec citata. Ta navedek priča o dejstvu, da se Ministrstvo za javno upravo zelo dobro zaveda, da so birokratski postopki v Sloveniji večkrat nepotrebni in prezapleteni ter predolgotrajni. Vemo, da to odvrča tuje investicije v Slovenijo. Prav tako vemo, da se nekateri slovenski podjetniki odločajo za ustanovitev ali celo preselitev svojega podjetja v tujino.

Spoštovani minister za javno upravo, zanima me:

Kaj konkretno bo Ministrstvo za javno upravo storilo za odpravo nepotrebne birokracije v Sloveniji?

Predvsem me zanima odprava birokratskih ovir v podjetniškem okolju.

Kakšne rezultate ima vladni projekt STOP birokraciji?

Kakšne rezultate se pričakuje pri novem projektu Poslovni SOS, ki je javnosti še relativno nepoznan?

Komu je projekt namenjen in katere druge aktivnosti izvajate na področju boljše priprave predpisov in odprave administrativnih ovir?

Najlepša hvala za odgovor.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod minister za javno upravo.

BORIS KOPRIVNIKAR: Hvala za besedo, predsedujoči. Spoštovani poslanke in poslanci!

Naj uvodoma povem, da na birokracijo gledam nekako z dveh vidikov. Mi birokracijo dejansko potrebujemo, zato ker z birokracijo urejamo stvari zato, da lahko sobivamo, da lahko gospodarimo. Seveda pa je problem, kadar ta birokracija postane pretirana, kadar preveč stvari reguliramo in kadar začnemo posegati v svobodno delovanje tistih gospodarskih subjektov, ki naj bi jim z birokracijo dejansko omogočili stabilno okolje. Torej ne moremo reči, da birokracije ne potrebujemo, pomembno je samo, do katere mere je smiselno birokratsko stvari urejati. In prav tukaj menimo, da smo šli v Sloveniji v preteklih letih morda predaleč, da je ta birokratska reguliranost našega okolja postala zaviralo namesto pospeševalec razvoja v nekem stabilnem okolju. Ključ je seveda, da se osredotočimo na odpravo administrativnih ovir oziroma kot mi temu rečemo širše, boljše poslovno oziroma boljše zakonodajno okolje, in to v dveh smereh. Eno je, da že izvajamo deloma, predvsem pa načrtujemo celo vrsto ukrepov za boljšo zakonodajo, ko se ta sprejema. Tukaj je predvsem, recimo, prenovljen sistem sprejemanja zakonov, ki mora že v zgodnji fazi vključevati zainteresirano javnost, obvezno ocenjevanje učinkov zakonov na tiste, ki jih izvajajo, se pravi na podjetja, na same uradnike, kakšni stroški so s tem povezani in tako naprej. Ravno prejšnji teden smo zaključili eno dvomesečno izobraževanje tistih, ki pripravljajo zakone, tako imenovana RIA, za vključevanje javnosti, da tisti, ki predpise pripravljajo, zgodaj vključujejo javnost. In je bilo zelo odlično sprejeto.

Drugi del je pa usmerjen v to odpravljanje napak ali pa preburokratiziranosti. Na tem področju izvajamo projekte, kot ste ga omenili STOP birokraciji. To je permanenten projekt, v katerem zbiramo tiste predloge za izboljšanje zakonodaje. Poslovni SOS je nadgradnja STOP birokraciji. To ni ločen projekt, ampak nadgradnja, s katero želimo v naslednjih šestih mesecih prav od podjetnikov dobiti točne odgovore, kdaj se ne spoštujejo zakonsko določeni roki, kdaj se zamuja, kdaj so nedopustne poslovne prakse, kdaj so, recimo, nekorektni odnosi ali nerazumne odločitve posameznih uradnikov in pa katera je tista konkretna neustrezna zakonodaja, ki je posameznega podjetnika v določenem primeru zmotila. To sta ta dva ukrepa, ki se nadgrajujeta. Potem je pa seveda še zelo pomembno, zelo bi rad poudaril to, da imamo poleg STOP birokraciji, Predlagaj vladi, Poslovni SOS celo vrsto nekih komunikacij z uporabniki in smo v

zadnjih mesecih uspeli, da se vsi predlogi, ki jih iz različnih virov zbiramo, dejansko koncentrirajo v tako imenovanem enotnem dokumentu, kar je nabor zaželenih sprememb zakonodaje, ki so prišli iz različnih predlogov. Zame je to izjemen dosežek, da smo zdaj končno uspeli v enem dokumentu, na enem mestu zbrati vse te predloge, ki jih izvajamo. Če smem tako pokazati, prav prejšnji teden smo tudi lansirali aplikacijo, jaz vas vabim, da si jo naložite na svoje mobilnike STOP birokraciji, v kateri lahko vidite, kaj je bilo predlagano, kateri organ je za to zadolžen, koliko je ta organ že realiziral predlogov, ki jih je sprejel. Skratka, da imate tudi kot poslanec, kot podjetnik, kot državljan dejansko neposreden vpogled, lahko dnevno spremljate, ali se kaj dogaja, ali samo zbiramo težave. To je en tak pomemben ukrep.

Seveda pa veliko pozornost dajemo tudi tako imenovanemu MSP-testu, kar pomeni, da bo od začetka leta 2016 naprej za vsak nov predpis, ki ga bomo sprejeli, ne da bo predlagatelj rekel, ocenil, koliko ima vplivov, finančnih posledic ali vplivov, ampak bo že sam sistem izračunal, koliko ima nek predpis vplivov, finančnih ali pa kadrovskih, ko bo prišel v izvajanje. Na tak način bomo bistveno bolj zaostri tisto, saj veste, na koncu številnih zakonov piše: nima finančnih posledic. Praktično bi za malo katero zakonsko spremembo rekel, da nima finančne posledice. Skoraj, da vse jo imajo, samo nočemo si jo priznati. Tukaj bomo pa sedaj dejansko izračunali, če nek predpis zahteva toliko in toliko obiskov pri uradniku, ima to take finančne posledice. To bo avtomatsko tudi v predpisu zapisano.

Predvsem je pa pomembno, da vse te različne projekte, ki jih izvajamo, postopno sinhroniziramo, med seboj povezujemo, da imamo samo en kanal in samo eno zbiranje predlogov, ki se pa nanaša na različne resorje, ki jih potem morajo tudi izvajati. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Kavčič. Ne. Hvala lepa. Gospa Nada Brinovšek bo postavila vprašanje ministrici za zdravje Mariji Milojki Kolar Celarc. Glede na odsotnost ministrice prosim, da se opredelite do načina odgovora.

Izvolite.

NADA BRINOVŠEK (PS SDS): Hvala za besedo, predsedujoči. Lep pozdrav vsem v dvorani!

Prosila bi za pisni odgovor.

22. aprila je na Ministrstvu za zdravje potekala novinarska konferenca, na kateri je ministrica s svojo projektno skupino predstavila osnutek Pravilnika o izvajanju nujne medicinske pomoči. Prisotni na tej konferenci smo bili tudi seznanjeni s planom obiskov ministrstva na terenu. Tukaj bi rada poudarila, da je ministrica na obeh sejah odbora, se pravi nujnih sejah Odbora za zdravstvo poudarila oziroma zatrdila,

da bo skupaj s projektno skupino obiskala vsa področja in pa župane in direktorje javnih zdravstvenih zavodov in jim predstavila pravilnik. Ampak projekta skupina skupaj z ministrico na čelu je obiskala le kraje, kjer so predvideni sedeži urgentnih centrov, se pravi kraje, kjer teh težav ni. Za obiskati ima še samo 21. maja Brežice in Novo mesto. Vprašanje in pa pomisleki pa seveda tudi mnogo pripomb na pravilnik pa se pojavljajo na periferiji, ker se ukinja nujna medicinska pomoč in pa ukinja se tudi dežurstvo. Čeprav moram reči, da po drugi strani pa te njene obiske v krajih, kjer so urgentni centri, tudi nekako razumem, saj si je tako ogledala, v kateri fazi izgradnje oziroma dograditve so ti urgentni centri, in pa tudi verjetno je prav oziroma se je odločila, da gre tja, kjer jo bodo hvalili, ne pa tja, kjer so vsi zaskrbljeni in imajo tisoč pripomb in pa vprašanj. Žal so povsod, kjer je bil predstavljen pravilnik, s tem pravilnikom nezadovoljni. Povsod je vršalo od nezadovoljstva, od Murske Sobote, Ormoža, Ptuj, Slovenj Gradca, Celja, Zgornje Savinjske doline, Trbovelj, Jesenic, Bovca in tako naprej. Dosti je pa tudi protestnih pisem na to temo. Na nekaj takšnih predstavitev tega pravilnika na terenu sem bila tudi sama. Moram reči, veliko je bilo pripomb in bojim se, da bodo te pripombe obležale v predalih.

Žal ministrice ni, zato prosim za pisni odgovor, kot sem že dejala.

Ali bo ministrstvo vztrajala pri 7. členu pravilnika, ki nas bo delil na prvorazredne in drugorazredne državljane?

Na kakšen način bo ministrstvo seznanilo zainteresirano javnost, katere pripombe bo upoštevalo oziroma katere pripombe ne bo upoštevalo in zakaj ne?

Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa. Odgovor boste dobili.

Dr. Matej Tašner Vatovec bo postavil vprašanje ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču.

Izvolite.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala, gospod podpredsednik.

Gospod minister, 5. junija letos bo potekala otvoritev enega večjih infrastrukturnih objektov na obali, in sicer predora Markovec, ki s hitro cesto povezuje Koper in Izolo. Namen izgradnje tega dvocevne predora je bil v osnovi predvsem razbremenitev lokalnih cest in obalne ceste, predvsem pred zgoščenim prometom, ki poteka v poletnih mesecih, ko se dogaja velik pretok turističnega tranzita na tem predelu obale, bodisi tistega namenjenega na slovensko bodisi tistega namenjenega na hrvaško obalo. V teh obdobjih se namreč zaradi visokih cen vinjet oziroma pomanjkanja ustreznih alternativnih oblik bodisi dnevne, tranzitne ali pa kakšne druge oblike cestninjenja, velik del osebnih vozil izogne plačilu na tak način, da se preusmeri

bodisi na lokalne ceste ali pa na kakšne druge ceste in skuša tako zaobiti ta model cestninjenja. Taka strategija ima predvsem negativne učinke za lokalno prebivalstvo, ki se ob tako zgoščenem prometu znajde dobesedno v prometnem krču, saj nastajajo nepotrebni in včasih tudi nevarni zastoji. Poleg tega zaradi opisane specifičnosti priobalnega območja prihaja do povečanja obrabe lokalnih cest, katerih popravila in obnovo imajo na grbi občine same, če jih sploh še popravljajo. Gre torej za večplastno oškodovanje prebivalcev obalnih zalednih naselij, koder poteka ta preusmerjeni tranzit, in nenazadnje tudi vseh slovenskih davkoplačevalcev. Spomnimo se namreč, da je pogodbeni vrednost predora Markovec slabih 160 milijonov evrov oziroma 157 milijonov. Šlo je za zapletena dela, zahtevna vrtanja in miniranja ter za znatno preureditev hitre ceste pred, skozi in po predoru. In sedaj nekaj tednov pred odprtjem, se pravzaprav soočamo s tem, da bo šlo za investicijo, ki bo vsaj deloma oziroma po svoje neopravičena. Imeli bomo sodoben tunel, hitro cesto med Koperom in Izolo, katere glavni namen je bil razbremeniti lokalne in obalno cesto, ki pa bo ostal nefunkcionalen oziroma ne bosta služili temu osnovnemu namenu ravno v teh trenutkih, ko je najbolj potreben, se pravi takrat, ko je promet najbolj zgoščen.

Zaradi tega vas sprašujem:

Ali ste že pripravili oceno letnega zneska računanega cestnin na tem območju?

Se pravi, koliko vinjet dejansko kupijo lastniki motornih vozil na italijanski meji ali na hrvaški meji ali takoj po meji, da se zna oceniti, kolikšen bi bil upad, če teh cestnin ne bi bilo.

In seveda kot drugo:

Ali nameravate pokazati dovolj volje za razrešitev te situacije na tak način, da bi se ta del obalne ceste oziroma ta del hitre ceste izvzel iz sistema cestninjenja?

Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovoril bo minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala, spoštovani predsedujoči. Spoštovani poslanke in poslanci, spoštovani poslanec gospod dr. Matej Vatovec. V zvezi s tem vašim vprašanjem lahko uvodoma rečem, da se načeloma strinjam, da v času turistične sezone na obalnih cestah, skratka ne na hitri cesti, prihaja tudi do gneče zaradi tega, ker se določeni vozniki skušajo izogniti plačilu vinjete in zaradi tega skušajo do turističnih destinacij priti po cestah, ki niso vinjetne. Vendar pa tega problema ne moremo reševati na način, da bi oprostili ali pa izvzeli določene odseke hitrih cest iz vinjetnega sistema in jih oprostili plačila vinjet za uporabo teh hitrih cest. Navedeno pa utemeljujem s tem, gre za celotno hitro cesto, ki je že zdaj cestninska vključno z novim odsekom hitre ceste, ki se bo odprl s

predorom Markovec, do vključno krožišča. Skratka, vinjetni sistem je bil kot tak uveden že v letu 2008, in sicer na podlagi Zakona o javnih cestah, ki je določal, da so vinjete obvezne na vseh cestah, ki so v upravljanju in vzdrževanju družbe Dars, ki upravlja za avtocestnim omrežjem in z omrežjem hitrice cest. Na podlagi te zakonske določbe so vinjete postale obvezne tudi na določenih cestnih odsekih, ki do tedaj za osebna vozila pravzaprav niso plačevala cestnine. To je bila, recimo, celotna ljubljanska obvoznica, mariborska obvoznica, določeni odseki med posameznimi čelnimi cestninskimi postajami v odprtem sistemu cestninjenja in tudi ta cestni odsek med Škofijami in Koperom. To pomeni, da smo že od leta 2008 uvedli obvezno uporabo vinjet tudi na tem odseku hitre ceste skozi Koper, na katero se sedaj navezuje ta novozgrajeni cestni odsek hitre ceste skozi predor. Zakon o javnih cestah pa je bil z uveljavitvijo Zakona o cestninjenju že v tem sklicu državnega zbora, torej potem v aprilu, potem v marcu razveljavljen, in ta novi zakon o cestninjenju pravzaprav glede sistema cestninjenja ni uvedel nekih posebnih sprememb. Skratka, podobna ureditev kot jo je določil že Zakon o javnih cestah, velja tudi v letu 2008, se ohranja tudi še naprej. Torej velja, da je celotna obalna cesta vključno s predorom Markovec izpolnjuje vse zakonske zahteve in pogoje za njeno cestninjenje.

Glede na vaše vprašanje glede dodatnih prihodkov iz naslova prodanih vinjet na italijanski in slovenski strani bi z vidika veljavne zakonodaje rekel, da pravzaprav to vprašanje ni relevantno, ker motamo to cestno cestninito zaradi tega, ker tako določa zakonodaja. In ni glavni razlog, da se sedaj pogovarjamo o teh prihodkih, kljub temu, da pa je to pomembna kategorija. Skratka, zagotavljanje prilivov za vzdržno poslovanje družbe Dars je tudi eden od ključnih elementov, ki ga moramo pri obravnavanju teh vprašanj upoštevati. Skratka, mi vemo, da so pred družbo Dars še določeni novi investicijski projekti, in ne moremo se torej pogovarjati, da bomo zdaj kakorkoli ogrozili prilive, ki jih rabi družba Dars tako za zagotavljanje in odplačevanje že doslej najetih posojil, ki so bila najeta za izvedbo investicij, zagotavljati moramo tudi ustrezno vzdržnost, s katero bomo zagotovili sposobnost družbe Dars za najemanje novih posojil, s katero bomo financirali še nove investicije.

Prav tako je zelo težko oceniti, koliko bo dodatno prodanih vinjet zaradi tega, ker se bo dodatno v cestninski sistem vključil še predor Markovec in ta dodatni odsek hitre ceste. Skratka, na ta vprašanja, koliko bo to dodatnih prilivov povzročilo oziroma koliko bi bili prilivi manjši, če bi ta odsek v celoti izvzeli iz cestninjenja, je pravzaprav težko oziroma nemogoče z neko zanesljivostjo odgovoriti. Tako da vam v tem delu žal ne morem podati nekega korektnega odgovora. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Zahtevate dopolnitev odgovora?
Izvolite, dr. Matej Tašner Vatovec.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala.

Jaz bi temu vprašanju dodal še to širšo mednarodno vizijo. Dobro verjetno veste, da je Socialistična federativna Republika Jugoslavija z Italijansko republiko leta 1975 podpisala tako imenovani Osimski sporazum. 5. člen tega Sporazuma o spodbujanju gospodarskega sodelovanja med državami pa pravi: "Za spodbujanje cestnega prevoza bosta državi povezali avtocesto Trst–Benetke–Gorice–Trbiž s prometnicami Nova Gorica–Postojna–Ljubljana, Fernetiči–Postojna in Hrpelje–Kozina–Reka. Obe strani bosta tudi preverili možnost olajšav v medobmejnem prometu zlasti v turističnih predelih in bosta skupaj odločali o nadaljnjih ukrepih." Slovenija je seveda pravna naslednica Jugoslavije in na nek način tudi še vedno zavezana temu sporazumu. Zdaj lahko bi rekli, da Italija pravzaprav določbe tega sporazuma spoštuje, če greste, na primer, iz Kopra do Gorice tako rekoč pridete tja brezplačno razen tisti zadnji odsek, ko dejansko pridete v Gorico. Se pravi, upoštevajo to načelo prostega pretoka ljudi in blaga po svojih avtocestah in hitrih cestah in na nek način tudi oprostijo lokalno prebivalstvo plačila teh cestnin. Poleg tega, mislim, da je tudi, če ste že govorili o finančni dimenziji Dars, mislim, da bi veljalo omeniti tudi, da je Italija prispevala 221 milijonov oziroma 25 % celotne investicije pri gradnji hitre ceste H5, ki povezuje Novo Gorico in Razdrto. Mislim, da bi tudi v luči Videmskih sporazumov, ki so bili sprejeti leta 1978 in na nek način nadaljujejo to, kar je Osimski začel, tudi ta recipročnost morda v luči Evrope, mogoče je to tista prava dimenzija Evropske unije, se pravi dejansko več sodelovanja med državami tudi na takšen način, če je možno tudi v okviru teh sporazumov kaj narediti, se pravi pokazati voljo, do tega, da se izvzame ta del.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Izvolite, gospod minister dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa.

Poglejte, naša zakonodaja je jasna, nekaj takih izvzetij iz plačevanja cestnine ne predvideva. Tudi Osimski sporazum neposredno ne zahteva oziroma ne govori o tem, kaj bo cestninil in kaj ne bo cestninil, govori o zagotavljanju ustreznih povezav. Mi menimo, da te povezave zagotavljamo. In še enkrat bi opozoril, mi moramo zagotoviti vzdržnost od plačevanja že najetih posojil in zagotoviti možnost najemanja novih posojil za nove investicije. Mislim, da tudi vaša poslanska kolegica ima potem v nadaljevanju vprašanje glede financiranja in izgradnje tretje razvojne

osi. To so zadeve, ki jih moramo gledati v tej luči in tukaj res zaenkrat nimamo nobenih možnosti, glede na sedanjo zakonodajo, da odseke izvzemamo iz cestnine. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospa Maruša Škopac bo po stavila vprašanje ministrici za okolje in prostor gospe Ireni Majcen.
Izvolite.

MARUŠA ŠKOPAC (PS SMC): Hvala za besedo, predsedujoči. Spoštovani ministrici, spoštovani minister.

Ministrico za okolje in prostor Ireno Majcen sprašujem: Združenje slovenskih žičničarjev se že leta trudi znižati višino vodnega povračila, ki ga plačujejo za rabo vode za zasneževanje smučišč. Iz Sklepa o odločitvi višine vodnega povračila za osnove vodnih povračil za rabo vode, naplavin in vodnih zemljišč za leto 2015 izhaja, da višina povračila za rabo vode za zasneževanje smučišč za leto 2015 znaša 0,066 evra na kubični meter vzete vode, medtem ko za rabo vode za namakanje kmetijskih površin znaša le 0,0015 evrov na kubični meter odvzete vode. Iz tega izhaja, da je strošek namakanja kmetijskih zemljišč kar 44-krat nižji kot strošek zasneževanja smučišč. Pri tem naj poudarim, da smučišča pri zasneževanju samo spreminjajo agregatno stanje vode, ki se potem vrne v naravo. V tem procesu vode ne onesnažujejo, kot je to stvar pri drugih, ki vodo na primer uporabljajo za namakanje kmetijskih zemljišč. To vsekakor ni v skladu z zeleno davčno reformo, po kateri onesnaževalci plačajo več.

Kdaj lahko pričakujemo spremembo Sklepa o določitvi vodnega povračila, ki bo sledila ciljem, zapisanim v koalicijski pogodbi?
Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovorila bo gospa ministrica Irena Majcen, izvolite.

IRENA MAJCEN: Spoštovani predsedujoči, hvala za besedo. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci.

Spoštovana gospa Maruša Škopac, vprašanje, ki ste mi ga zastavili, je v obdobju, ko se je razgrnil načrt upravljanja z vodami, aktualno ne samo za žičničarje, aktualno je tudi za vse tiste porabnike vode, ki so zadolženi plačati vodno pravico za rabo vode ali naplavin. Ta načrt upravljanja z vodami bo namreč v strokovnem smislu neka podlaga za pripravo teh odškodnin v prihodnje, te stvari bodo strokovno zajete. Gre v smislu, da je treba za vse rabe pregledati, koliko se dejansko onesnažujejo vodni viri, in koliko je treba za takšno rabo vode plačevati. Sama ne soglašam z vašim razlaganjem, kaj bolj oziroma manj onesnažuje vodne vire. Je pa res,

da za to ceno, za določitev osnove vodnih povračil sprejema Vlada za vsako leto posebej. Tako jo je tudi sprejela letos. Res je ta odškodnina enaka kot lani. Kot pa sem že navedla, glede na strokovno različne možnosti, pa bo ta preverba in izdelava novih ekonomskih osnov izdelana v letošnjem letu oziroma bo uveljavljena v letu 2016. Res je, da je načelo vodnega povračila, gre za upoštevanje načela povrnitev stroškov, povezanih z obremenjevanjem voda, vezano na obveznosti, ki izhajajo iz direktive, kjer govori ta direktiva, da je treba upoštevati načelo povrnitve stroškov storitev za rabo vode skupaj z okoljskimi stroški in stroški virov, ob upoštevanju ekonomske analize, zlasti skladno z načelom "plača povzročitelj obremenitve". Tako bi lahko pričakovali, da se bo ta preverba opravila tekom letošnjega leta, tja proti koncu leta in bo uveljavljena v letu 2016, ne morem pa nikakor podati stališča, kako se bo po novem ta odmera obračunavala. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Marko Pogačnik bo postavil vprašanje ministru za finance dr. Dušanu Mramorju. Izvolite.

MAG. MARKO POGAČNIK (PS SDS): Spoštovani predsedujoči, hvala za dano besedo. V nadaljevanju bi zastavil vprašanje spoštovanemu ministru za finance dr. Dušanu Mramorju, in sicer je vlada Mira Cerarja prejšnji četrtek na predlog Ministrstva za finance potrdila klasifikacijo in strategijo upravljanja naložb državnega premoženja. Zdaj, ključna, ena izmed ključnih postavk te privatizacije oziroma države iz gospodarstva je, vsaj zame, so verjetno obveznosti, ki jih ima Slovenski državni holding po dveh zakonih, in sicer po Zakonu o žrtvah vojnega nasilja in Zakonu o denacionalizaciji. Po nekaterih informacijah, ki jih je na enem izmed odborov za finance navedel predsednik uprave Slovenskega državnega holdinga, naj bi Slovenski državni holding po dveh zakonih in obveznostih iz naslova kreditov do konca leta 2016 imel približno za 800 milijonov evrov obveznosti, ki jih mora izpolniti.

Zanima me, spoštovani minister:

Ali glede na predlagano klasifikacijo ocenjujete, da bo Slovenski državni holding lahko tekoče in pa pravočasno iz svojega likvidnostnega toka poravnal te obveznosti, ki mu jih narekujejo oba zakona?

Ali bo za to potrebno zadolževanje Slovenskega državnega holdinga ali je za to kakšen drug način?

Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Dušan Mramor, izvolite.

DR. DUŠAN MRAMOR: Spoštovane in spoštovane!

Gospod poslanec mag. Marko Pogačnik, dejansko je predlog strategije, kot jo je prejšnji teden sprejela Vlada, prvi tovrstni dokument v zgodovini Slovenije in bo SDH bistveno izboljšal zagotavljanje sredstev za poravnanje zakonskih obveznosti. Do zdaj je imel SDH oziroma njegov predhodnik Soda pri prodaji večjih družb zvezane roke, saj je za to potreboval soglasje Državnega zbora, ki ga je dobil le kriznega leta 2013 s privatizacijskim seznamom 15 družb. Glede zagotavljanja likvidnostnih sredstev iz lastnega premoženja SDH je treba pojasniti, da te izvirajo iz dividend in kupnin, tako kot ste tudi dejali. V zvezi s strategijo bi izpostavil samo dve rešitvi, ki bosta bistveno bolj pripomogli k zagotavljanju sredstev za plačilo obveznosti SDH, kot če strategije ne bi bilo. Zavarovalnica Triglav bo skladno s predlogom strategije po izpolnitvi določenih pogojev postala pomembna in bo SDH lahko svoj 28 % delež prodal. To je po tem, ko te glasovalne pravice preidejo v roke države, in po tem, ko je ustanovljen Demografski sklad in del ZPIZ prenesen na Demografski sklad in se sprostijo teh 28 % in SDH lahko išče sostratega.

In naprej, eden pomembnejših ciljev predloga strategije je tudi izboljšanje korporativnega upravljanja in povečevanje donosov in s tem dividend, ki jih prejema SDH. Poleg tega bi omenil tudi, da je bilo 47 podjetij oziroma naložb države označenih kot portfeljskih, to se pravi, teh 47 naložb se lahko ob zahtevah in obveznostih SDH proda brez klasifikacije, kot opredeljuje predlog strategije samo v primeru Zavarovalnice Triglav, bi bilo zagotavljanje sredstev za plačilo obveznosti SDH še bistveno težje. Poleg tega je Ministrstvo za finance SDH že izdalo soglasje za refinanciranje njegovih finančnih obveznosti, sicer bi plačilo zapadlo v tem in naslednjem letu. Bistveno je pa tudi, da imajo zadolžitve SDH poroštvo države in da so zavarovane s 16 % deležem SDH v Krki. S tem so po mnenju Ministrstva za finance obvladljive vse obveznosti SDH.

Glede te predlagane klasifikacije bi pa rad rekel, da mi je zelo žal, da je Ministrstvo za finance konstruktivno predstavilo osnovni predlog strategije vsaki poslanski skupini posebej in ji v izpolnitev poslalo tudi model za klasifikacijo naložb, vendar ga ni izpolnila niti ena opozicijska poslanska skupina. Enako velja za vse socialne partnerje v okviru Ekonomsko-socialnega sveta. Mi smo pač tisto metodologijo posredovali in prosili za vaše inpute. Ampak ne glede na to, seveda bi rekel, da po našem mnenju se lajša situacija SDH glede obveznosti, ki jih ima, kot jih je imel prej Sod in so bile prenesene na SDH.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Marko Pogačnik, izvolite, zahtevate dopolnitev odgovora.

MAG. MARKO POGAČNIK (PS SDS):

Spoštovani predsedujoči, hvala za dano besedo. Spoštovani minister, v enem delu se strinjam z vami, ko bo Državni zbor sprejel to klasifikacijo, SDH ne bo več potreboval nobenih soglasij za odprodajo naložb. Ko si pogledamo to klasifikacijo, ki je bila predlagana, sem jaz osebno zelo skeptičen, da teh 46 podjetij, ki ste jih uvrstili med portfeljske, da bodo zadostovali za poplačilo obveznosti, ki jih ima SDH. Zdaj dejstvo je, da med temi 46 podjetji, gre tukaj večinoma za manjše naložbe ali za naložbe, ki verjetno nimajo neke velike vrednosti, po drugi strani pa so tudi podjetja, ki so v nekih velikih težavah. Nenazadnje je med temi portfeljskimi naložbami tudi družba Peko, za katero smo danes iz medijev slišali, da bo SDH predlagal njeno likvidacijo.

Zanima me tudi, spoštovani minister:

Zakaj v tej strategiji pri razvrstitvi kapitalskih naložb upoštevate knjigovodske vrednosti iz konca leta 2013?

Danes smo maja 2015 in v tabeli navajate podatke iz konec leta 2013. Jaz sem skeptičen. Tudi glede teh portfeljskih naložb, da ste s to klasifikacijo še dodatno zvezali roke Slovenskemu državnemu holdingu in da Slovenski državni holding v primeru, da bo potrjena v Državnem zboru takšna klasifikacija naložb, ne bo mogel poravnati tekoče obveznosti, ki mu jih narekuje ta zakon.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Dušan Mramor, izvolite.

DR. DUŠAN MRAMOR: Če grem po vrsti. Najprej, zakaj so podatki iz leta 2013. Zaradi tega, ker so podatki za 2015 od AJPes ravnokar prišli, in še ti so nekateri nerevidirani, in za Državni zbor bomo vnesli podatke za 2014. To je tudi sklep Vlade, tako da na Državni zbor to pride.

Glede knjigovodske vrednosti se z vami strinjam. Seveda, to je neka osnova, po čem jo bo lahko SDH prodal, je drugo vprašanje. Vendar bi rad omenil tudi to, da od tistih, ki so pomembne naložbe, se pravi od 21, jih bo samo v končni instanci, trenutno je Zavarovalnica Triglav še predlagana kot strateška, ampak po izpolnitvi pogojev, če postane pomembna, bo 6 izmed teh 21 takšnih, med njimi tudi Krka, kjer delež drugih ne more biti večji kot delež države, za vse ostale pomembne naložbe pa ni te omejitve, tako da je še 15 ostalih pomembnih naložb, kjer je ta prodaja nad seveda 25 % možna. Iz tega vidika je vprašanje na mestu in jaz ne vem točno, kakšen bo končen izplen. Zagotovo pa povečanje uspešnosti poslovanja teh družb omogočajo določeno zadolžitev SDH, ki za poravnavanje tekočih obveznosti in potem odplačevanje iz večjih dividend v prihodnosti. Naša ocena je, da je vsaj za določen čas za te obveznosti dovolj sredstev znotraj SDH. Če ne bo, potem bo pa treba to jamstvo države

izkoristiti oziroma tudi zavarovanje s 16 % deležem Krke.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Pogačnik, izvolite.

MAG. MARKO POGAČNIK (PS SDS):

Spoštovani predsedujoči, v skladu s poslovníkom predlagam, da se opravi javna razprava v zvezi s tem vprašanjem, in sicer ali bo SDH lahko glede na predlagano klasifikacijo naložb tekoče poravnal svoje obveznosti, ki izhajajo iz teh dveh zakonov.

Spoštovani minister, jaz tudi pri vas vidim, da ste v nekaterih trenutkih bili malo skeptični, ali bo takšna predlagana klasifikacija naložb zadostovala, da bi SDH poravnal tekoče iz svojega premoženje oziroma iz likvidnostnega toka svoje obveznosti. Na eni strani pa že zdaj nakazujete, da se ne izključuje mogoče tudi kakšno unovčevanje državnega poroštva oziroma da se bo SDH moral dodatno zadolževati.

Po drugi strani, zakaj tudi ta skepsa in pa vprašanje, ali bo SDH lahko to poravnal, predvsem izhajajoč iz tega, da ne vaše ministrstvo ne Vlada ne v klasifikaciji ne v strategiji upravljanja z državnim premoženjem ni navedla niti enega terminskega roka. Tudi za te portfeljske naložbe, ki jih je približno 46, in pa pri pomembnih naložbah, kdaj bodo nastopili ti pogoji oziroma kdaj bo SDH začel te naložbe prodajati. In v SDS smo že opozarjali na vrsto pomanjkljivosti pri teh dokumentih. Verjetno ena velika pomanjkljivost je tudi to, da ni določenega niti enega roka, kdaj se naj bi portfeljske naložbe oziroma pomembne naložbe začele prodajati. In glede na predlog strategije upravljanja pri pomembnih naložbah, sem jaz osebno mnenja, da glede na razpršeno lastništvo to ne pomeni neke dodane vrednosti in da bo predvsem zaradi pogoja razpršenega lastništva pri šestih naložbah, ki ste jih notri navedli, predvsem Slovenski državni holding in proračun Republike Slovenije izpostavljen velikemu tveganju, da bo dobil bistveno manjšo kupnino za te naložbe, kot če ta pogoj razpršenosti lastništva ne bi veljal. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa, mag. Pogačnik.

Državni zbor bo o vašem predlogu odločal jutri, 19. 5., v okviru glasovanja.

Gospod Jernej Vrtovec bo zastavil vprašanje ministrici za notranje zadeve mag. Vesni Györkös Žnidar. Izvolite.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovani kolegi in kolegi, spoštovana gospa ministrica!

Leta 2014, takoj ko je v Sočiju v Rusiji ugasnil olimpijski ogenj, se je začela tako rekoč agresija na Ukrajino oziroma priča smo bili najprej priključitvi Krima, političnim sporom in

nazadnje kaj kmalu tudi vojaški agresiji, spopadu. Ne bom se opredeljeval, ali je bil to napad ene države na drugo in tako naprej, ampak dejstvo je, da v Ukrajini je divjala, deloma še divja vojna in je vojno stanje. Posledično številni Ukrajinci zaradi preganjanja bežijo iz države ter iščejo v drugih državah mednarodno zaščito, med drugim tudi v Republiki Sloveniji. Po naši veljavni zakonodaji se mednarodna zaščita prizna državljanom tretjih držav, "ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem, temelječem na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenem političnem prepričanju, ne morejo ali nočejo vrniti v matično državo oziroma obstaja utemeljen razlog, da bi v primeru vrnitve v matično državo te osebe utrpele smrtno kazen oziroma usmrtilitev, mučenje ali jim grozi nevarnost za njihovo življenje, če gre za mednarodni ali notranji oboroženi spopad."

V skladu z navedenim, spoštovana gospa ministrica, vas sprašujem:

Koliko prošenj za mednarodno zaščito, poudarjam mednarodno zaščito, prosilcev iz Ukrajine smo prejeli v letu 2014 in v letu 2015, neke do maja meseca?

Nadalje me zanima:

Kolikšno je število oseb – prebivalcev Ukrajine, ki jim je bil priznan status begunca oziroma status oseb s subsidiarno obliko zaščite?

Kakšni so bili upoštevani kriteriji za priznanje takega statusa?

To me zanima tudi zaradi tega ... potem naprej vam lahko še zastavim vprašanje v drugem delu glede same varnosti. Namreč, nekaj dni nazaj smo bili priča, ko je ena deklica bila iskana v Ljubljani, ne vem, to je bila Ukrajinka, ne vem, kje so zdaj ti postopki, kaj je bil razlog in tako naprej. To je na kratko, dopolnitev pa v nadaljevanju.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovorila bo ministrica za notranje zadeve mag. Vesna Györkös Žnidar.

Izvolite.

MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR: Gospod predsedujoči, hvala za besedo. Spoštovani poslanec, spoštovani poslanke in poslanci!

V Republiki Sloveniji je v preteklem letu, torej v letu 2014, za mednarodno zaščito zaprosilo 16 državljanov Ukrajine, v letu 2015, do 30. aprila, pa je v Republiki Sloveniji za mednarodno zaščito zaprosilo 9 državljanov Ukrajine. Trenutno se v Republiki Sloveniji nahaja 19 prosilcev za mednarodno zaščito, ki so državljani Ukrajine in so v postopku priznanja mednarodne zaščite, odločitev o prošnji še ni pravnomočna. V letu 2014 so Republiko Slovenijo tudi zapustili štirje prosilci za mednarodno zaščito iz Ukrajine, v letu 2015 do 30. aprila pa 2 prosilca, državljana Ukrajine, ker pomeni, da niso počakali do odločitve o njihovih prošnjah. V letu 2014 je Ministrstvo za notranje

zadeve v postopku priznanja mednarodne zaščite sprejelo 8 odločitev, v letu 2015 pa tri odločitve o prošnji za mednarodno zaščito državljanov Ukrajine, od tega 6 sklepov o ustavitvi postopka, kot posledica zapustitve države prosilca po lastni odločitvi.

V nobenem primeru Ministrstvo za notranje zadeve ni priznalo statusa mednarodne zaščite, torej statusa begunca ali statusa subsidiarne zaščite. V Ukrajini namreč obstaja možnost notranje zaščite, kar tako po evropskem pravnem redu, torej po 8. členu Direktive 95/2011, kot pa nacionalnem pravnem redu, torej 68. člen Zakona o mednarodni zaščiti, predstavlja razlog za takšno odločitev. Pri odločanju o možnosti notranje zaščite v posameznem primeru se upoštevajo tako splošne okoliščine, ki prevladujejo v tem delu države, kot tudi posebne okoliščine prosilca. Moram pa poudariti, da so pa vse odločitve Ministrstva za notranje zadeve lahko predmet presoje v okviru upravnega spora na sodišču, če se prosilci za to odločijo. Glede na to, da Zakon o mednarodni zaščiti določa, da so podatki o prosilcih za mednarodno zaščito zaupne narave in da je državljanov Ukrajine v Republiki Sloveniji relativno malo, podrobnejših kriterijev in razlogov za sprejetje odločitve ni dopustno navajati, saj bi prepoznava prosilcev lahko vplivala tudi na njihovo varnost.

Za varnost vseh nastanjenih prosilcev za mednarodno zaščito v azilnem domu skrbi varnostna služba, ki izvaja tako fizično kot tehnično varovanje, pri vseh obrokih so v kuhinji poleg osebja zaradi varnosti prisotni tudi varnostnik in uslužbenec Ministrstva za notranje zadeve. Prosilci so v azilnem domu nastanjeni v ustreznih oddelkih, in sicer so kategorizirani v oddelku za samske ženske, mladoletnike brez spremstva, za družine, samske moške in invalide. Prehajanje nastanjenih oseb v oddelkih ni dovoljeno. Na vsakem oddelku je tudi prisoten socialni delavec, ki je v primeru, da bi zaznal elemente ogroženosti ali nasilja, lahko takoj ustrezno ukrepa in zaščiti varovance. Poleg tega so v azilnem domu tudi dnevno prisotni predstavniki nevladnih organizacij. V primeru pa, da gre za prosilca za mednarodno zaščito, za katerega azilni dom ni primerna institucija, se ga lahko nastani tudi v drugi primerni instituciji.

Kar se pa tiče konkretnega primera, ki ga omenjate, torej konkretno deklice, mladoletne deklice, v primeru katere so dejansko bili prepoznani elementi ogroženosti. Konkretni primer je obravnavala strokovna skupina Spolno nasilje in nasilje po spolu, ki je ustanovljena na podlagi sporazuma Standardni operativni postopki za preprečevanje in ukrepanje v primerih spolnega nasilja in nasilja po spolu sestavljajo predstavniki nevladnih organizacij, Visokega komisariata Združenih narodov za begunce in predstavniki Ministrstva za notranje zadeve, ki so tudi sopodpisniki omenjenega sporazuma. Omenjena komisija je ta primer, ki ste ga omenili, tudi obravnavala in prepoznala

elemente ogroženosti in sprejela sklepe, na podlagi katerih je tako obvestila center za socialno delo in policijo. Po opravljenih razgovorih s strani predstavnikov centra za socialno delo in policije, se je deklica najprej nastanilo v krizni center, nato pa v eno od ustanov pristojnih za mladoletnike, kjer se nahaja tudi sedaj. Prav tako je njeni družini bila zagotovljena ustrezna psihosocialna pomoč. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Zahteva za dopolnitev odgovora, gospod Jernej Vrtovec. Izvolite.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovana gospa ministrica.

Najlepša hvala za izčrpen odgovor. Podali ste mi konkretne številke. Me pa kot dopolnilo zanima še odgovor na eno vprašanje. Namreč jaz ločim, kaj je mednarodna zaščita ter kaj je azil. Sploh, če govorimo lahko o primeru Ukrajine, tudi za politični azil, kajti gre za notranjo problematiko same države tudi.

Nadalje me zanima predvsem tudi:

Koliko časa, če morda imate podatek, traja postopek od same prošnje, ki so jo te osebe vložile za politični azil ali za mednarodno zaščito, pa do same odobritve za azil?

Nekje smo zasledili tudi podatek za slabo organizacijo tudi v samem direktoratu, tudi za pomanjkanje kadrov, da ne poteka vse tako, kot bi moralo, da je kadrovska okrnjenost zelo velika, sploh če bomo zdaj v okviru Evropske unije morali sprejeti še 205 beguncev, da bo to zelo velik zalogaj za vaš direktorat, Direktorat za migracije, da je tudi to dolgo časovno obdobje od same prošnje do odobritve za azil zelo problematično, kar tudi nenazadnje stane državo.

Nadalje glede varnosti. Problem je trgovina z belim blagom. V primeru Ukrajine gre še poleg tega za eno drugo stvar, morda tudi za politične obračune, kajti Ukrajina je relativno blizu in vemo, da tam divja dejansko državljanska vojna. Zaradi tega bi jaz nekako apeliral na vaše ministrstvo, da je treba biti pri političnih prosilcih za azil iz Ukrajine zelo sočuten, zaradi tega, ker gre za dvoje, torej trgovina z belim blagom in nenazadnje tudi za politične obračune. Najlepša hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovorila bo mag. Vesna Györkös Žnidar, izvolite.

MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR: Kar se tiče trajanja konkretnih postopkov vam žal ne morem odgovoriti, ker teh podatkov v tem trenutku nimam.

Kar se pa tiče Direktorata za upravne notranje zadeve, enako velja tudi za vse notranje

organizacijske enote na Ministrstvu za notranje zadeve, če se pokaže potreba, da bi lahko prišlo do kadrovskega deficita oziroma do manjših zmogljivosti enote, zmeraj pristopimo in tudi te deficite sproti rešujemo.

Mogoče bi tukaj na temu mestu pojasnila samo ta koncept notranje zaščite, ki sem ga omenjala v uvodu, da bo mogoče malce bolj razumljivo, zakaj je takšen razlog za odločitev v konkretnem primeru pravzaprav pomeni. Koncept notranje zaščite se lahko torej v skladu z evropskim in nacionalnim pravnim redom uporabi, kadar prosilec ne potrebuje mednarodne zaščite, ker v delu njegove izvirne države ni razlogov za utemeljen strah pred preganjanjem oziroma utemeljenega tveganja, da utrpí resno škodo, ali pa da ima v temu delu dostop do zaščite pod preganjanjem ali resno škodo. Pogoji za uporabo koncepta notranje zaščite pa je, da prosilec lahko v ta del držav varno in zakonito potuje in se nekako od njega lahko tudi razumno pričakuje, da se bo v njem nastanil. Še enkrat pa poudarjam, da je vse odločitve Ministrstva za notranje zadeve možno podvreči tudi upravnemu sporu do sodišča, če se prosilci za to odločijo.

Bom pa vse te vaše današnje pripombe upoštevala in po potrebi vam lahko tudi pisno odgovorim, če menite, da je to potrebno. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Postopkovno? Hvala lepa.

Gospod Ljubo Žnidar bo postavil vprašanje ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču.

Izvolite.

LJUBO ŽNIDAR (PS SDS): Hvala lepa, predsedujoči. Spoštovana ministrica, spoštovana ministra, kolegice in kolegi!

S koncem letošnjega leta se zaključuje finančna perspektiva 2007–2013. Do konca letošnjega leta je tisti končni datum, do katerega je možno dokončati vse infrastrukturne izvedbene projekte oziroma koristiti še tudi vsa preostala sredstva. Če se omejim na največje infrastrukturne projekte v naši državi, ki izhajajo iz področja železnic, to so projekt GSM-R, v vrednosti nekaj več kot 110 milijonov, potem je elektrifikacija in prenova železniškega omrežja Pragersko–Hodoš, nekaj manj kot 500 milijonov, in potem še prenova železnice Divača–Koper, cirka 200 milijonov evrov. To so zelo veliki projekti. Vsi ti projekti so še v polnem teku, vemo, da je do konca let dobrega pol leta časa, da se ta dela dokončajo in spravijo v funkcionalno uporabo in se seveda porabi še ta preostali del evropskih sredstev.

Pa me, spoštovani minister, zanima:

Ali bodo ti projekti dejansko v letošnjem letu glede na še potrebno veliko realizacijo, nekaj več kot 150 milijonov, če bodo dejansko dokončani?

Ali je kje kakšen projekt, kjer je sama izvedba ogrožena, kakor tudi črpanje evropskih sredstev?

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovoril bo minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.
Izvolite.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala, predsedujoči. Spoštovani poslanec, gospod Ljubo Žnidar, v zvezi s črpanjem sredstev finančne perspektive 2007–2013 na železniški infrastrukturi drži, da je v izvajanju več pomembnih, kar velikih projektov. Glavni med njimi, ste jih že tudi sam omenil, so nadgradnja in rekonstrukcija proge Pragersko–Hodoš, vključno z modernizacijo nivojskih prehodov na tem istem odseku. Potem je modernizacija obstoječe proge Divača–Koper. Potem je izvedba sistema GSM-R ter nadgradnja odsekov proge Slovenska Bistrica–Pragersko in Dolga gora–Poljčane. V zvezi s projektom modernizacije obstoječe proge Divača–Koper lahko rečem, da je v zaključni fazi, večji del projekta je že bil zaključen konec lanskega leta. Preostala dela na rekonstrukciji postaje Divača bo dokončana v prvi polovici meseca junija. Na projektu je do tega trenutka počrpanih več kot 90 % sredstev od približno 68 milijonov predvidenih oziroma dodeljenih evropskih sredstev. Na največjem kohezijskem projektu, to je nadgradnja rekonstrukcije in elektrifikacije ter modernizacije evropskih prehodov na progi Pragersko–Hodoš, je nadgradnja same proge bila zaključena tudi v lanskem letu. V zaključni fazi pa so dela, ki se nanašajo na rekonstrukcijo in gradnjo elektronapajalnih postaj ter še dela na elektrifikaciji same proge. Prav tako so že zaključena vsa zahtevnejša dela na modernizaciji nivojskih prehodov, ki se nanašajo predvsem na gradnjo 19 podvozov in nadvozov. V okviru projekta bo počrpanih dobrih 219 milijonov evrov evropskih sredstev. Do konca aprila je bilo počrpanih približno 62 %. Preostali znesek se pa nanaša na dela, ki so v teku, in na zadržana sredstva, ki bodo počrpana do konca letošnjega leta. Glede projekta GSM-R sistema na celotnem železniškem omrežju lahko rečem, da ta poteka uspešno. Postavljenih je že skoraj 200 baznih postaj od predvidenih 246 in zaključen na 75 % kabliranja tras z optičnimi povezavami. Do tega trenutka je bilo na projektu počrpanih približno 50 % evropskih sredstev od načrtovanih 93 in pol milijonov. Preostali znesek pa bo črpan do konca leta in se nanaša na preostala dela in zadržana sredstva. V teku sta še dva manjša projekta, to je nadgradnja odsekov Pragersko–Bistrica in Dolga gora–Poljčane, v okviru katerih bo počrpanih 33 milijonov evrov evropskih sredstev. Prvi odsek je v zaključni fazi in bo končan v mesecu juliju letos, drugi pa se bo izvajal do konca tega leta. Na osnovi nižje realizacije sredstev na področju

železniške infrastrukture, za kar je vzrok predvsem prejeta finančna korekcija s strani Evropske komisije glede uporabe diskriminatornega pogoja naročanja naročnika za ugotavljanje sposobnosti inženirjev in nadalje posameznih javnih naročil za bistveno nižjo vrednost od ocenjene vrednosti, je Ministrstvo za infrastrukturo v letu 2014 predlagalo v sofinanciranje dodatni projekt, to je modernizacija obstoječe železniške proge Divača–Koper, in sicer etapa D, kjer zagotavljamo optimalno prometno, tehnološko funkcionalnost tovarne postaje Koper v višini 17 milijonov evrov. In ta projekt bo tudi zaključen do konca letošnjega leta.

Skratka, ocenjujemo, da bomo na teh projektih, ki sem jih navedel, počrpali celotno višino kohezijskih sredstev finančne perspektive 2007–2013, in sicer bodo ta sredstva znašala 415 milijonov evrov. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Ljubo Žnidar, izvolite, zahteva za dopolnitev odgovora.

LJUBO ŽNIDAR (PS SDS): Spoštovani minister, jaz sem z vašim odgovorom zelo zadovoljen, ker ste danes podali, da projekta, ki bi ogrožal 100 % črpanje evropskih sredstev, dejansko na največjem infrastrukturnem delu vašega področja tako rekoč ni. To se pravi, da bodo vsi projekti v roku dokončani in seveda vsa sredstva tudi počrpana. Dejansko smo pa, jaz bi rekel, že kar krepko zakorakali v prvo tretjino nove finančne perspektive 2014–2020. Izteka se že drugo leto. Novih razpisov, dejansko, praktično še ni.

Pa imam vprašanje:

Kakšen je plan na infrastrukturnem delu glede novih razpisov?

Ali posledično z razpisi dobi tudi gospodarstvo delo, saj je to del, ki je pomemben za razvoj in okrevanje naše države?

Po drugi strani pa me tu zanima, da se čim več sredstev v tej drugi finančni perspektivi počrpa, zato sprašujem:

Kako je s to plansko dinamiko naslednjih razpisov in investicij?

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa.

Za naslednjo finančno perspektivo, se pravi 2014–2020, lahko povem, da na področju železniške infrastrukture načrtujemo investicije v višini približno 2,1 milijarda evrov. Od tega predvidevamo črpanje evropskih sredstev v višini približno 700 milijonov evrov, in sicer je predvideno, imamo tukaj dva vira, in sicer sama sredstva kohezijskega sklada v višini 153 milijonov evrov in sredstva tako imenovanega inštrumenta za povezovanje Evrope, tako

imenovana IPE kohezija, kjer imamo dodeljena sredstva na tako imenovani nacionalni ovojnici v višini 160 milijonov, ostalo pa načrtujemo počrpati na tako imenovanih odprtih razpisih, kjer s projekti konkuriramo. Tako smo, kot vam je verjetno že poznano, v letošnjem letu že podali prijavo na ta prvi razpis, kjer smo v okviru nacionalne ovojnice prijavi dve investiciji v železniško infrastrukturo, in sicer nadgradnjo železniške povezave Poljčane–Slovenska Bistrica in tako imenovano gradnjo izvalnega tira iz tovarne postaje Koper, ki pravzaprav po svoji vsebini že predstavlja začetek gradnje drugega tira. Poleg tega pa smo še preostali del projekta drugega tira prijavi na tako imenovani odprti razpis, kjer pa konkuriramo s tem projektom do višine 30 % upravičenih sredstev. Ocenjujemo, da je nekje do višine 400 milijonov evrov teh sredstev mogoče dobiti za ta projekt. Odločitev same Evropske komisije pričakujemo v juliju 2015, izvedbena dela pa bi se potem na samem izvalnem tiru kot tudi na odseku nadgradnje povezave Poljčane–Slovenska Bistrica lahko pričela konec tega leta. Mi smo že v zaključni fazi s pripravo razpisa za tako imenovani izvalni tir, tako da načrtujemo, da bo objava za izbiro izvajalca del že zelo v kratkem šla ven, vsekakor pa v mesecu juniju. Razen tega potem pripravljamo še projektno dokumentacijo za sofinanciranje projekta nadgradnje železniške povezave Zidani most–Celje, katerega izvedba bo potekala v letih 2016 in 2017. Tukaj načrtujemo potem tudi še nadgradnjo železniškega vozlišča Pragersko ter nadgradnjo železniške proge Maribor–Šentilj in gradnjo drugega tira te proge. Skratka, to so še projekti, ki jih torej v okviru te naslednje finančne perspektive načrtujemo. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Žnidar? Hvala lepa.

Gospod Ivan Hršak bo postavil vprašanje ministrici za zdravje Mariji Milojki Kolar Celarc. Glede na odsotnost ministrice prosim, da se izjasnite tudi o načinu odgovora. Izvolite.

IVAN HRŠAK (PS DeSUS): Hvala za besedo, predsedujoči, spoštovana ministrica, ministra, spoštovani kolegi in kolegice!

Na svoje vprašanje bi želel ustni odgovor ministrice na naslednji seji.

Problematika uporabe prepovedanih drog v Republiki Sloveniji je še vedno zelo velika. Dostopnost do prepovedanih drog je lahka, saj preprodajalci kar sami iščejo svoje stranke že med osnovnošolci, kjer se otroci srečajo najprej z marihuano, nato pa jih napelje na uporabo tako imenovanih trših drog. Vse prepovedane droge so zelo drage in mnogim zaradi visoke cene težko dostopne, zato so se v zadnjih letih pojavile nove oblike tako imenovane nabave drog – takšne, ki ti jo plača

država. Gre za vse bolj pogosto zlorabo metadonskih programov oziroma programov substitucijskega zdravljenja odvisnosti od drog. V Zasavju, verjetno pa tudi drugje po Sloveniji, se dogaja, da se kar nekaj zasvojenцев vključi v te programe substitucijskega zdravljenja, ki se izvaja z metadonom in drugimi sredstvi le zato, da pridejo do, če povem po domače, do zastonj droge oziroma učinkov, ki jih imajo na posameznika. Te iste osebe se med znanci rade pohvalijo, kaj počnejo, zato takšne zlorabe niso več skrivnost. Seveda moramo poudariti, da ne bo pomote, da to ne velja za vse, ki so vključeni v te programe. Večina jih je v te programe substitucijskega zdravljenja vključena z iskrenim namenom rehabilitacije.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je v letu 2013 za substitucijska zdravila namenil kar 2,5 milijona evrov, v programe substitucijskega zdravljenja pa je bilo vključenih 2 tisoč 42 oseb.

Ministrice za zdravje sprašujem:

Ali so na ministrstvu seznanjeni s problematiko zlorabe programov substitucijskega zdravljenja in kako bodo ukrepali, da jih preprečijo?

Zanima pa me tudi:

Kakšni so konkretni učinki programa substitucijskega zdravljenja?

Za odgovor se ministrici že vnaprej najlepše zahvaljujem. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Ivan Hršak, odgovor boste dobili na naslednji seji.

Gospod Tomaž Lisec bo postavil vprašanje ministru za javno upravo Borisu Koprivnikarju. Izvolite.

TOMAŽ LISEC (PS SDS): Hvala, spoštovani podpredsednik, za besedo. Spoštovani ministrski zbor, kolegi in kolegice!

Pred dobrimi tremi meseci smo sprejeli zakon o interventnih ukrepih za uravnoteženje javnih financ občin. Vsi smo pričakovali, da sedaj pa bodo občine resnično razbremenjene tako posameznih administrativnih bremen, predvsem pa, da bodo lažje finančno zadihale tudi zaradi te gospodarske krize. Pa je bil že prvi finančni, bom rekel, osnutek 15 milijonov evrov za vse občine, potem pa, ko smo tekom prve, druge in tudi tretje obravnave pa šli boljše skozi vse postopke zakona, pa ste, minister, tudi sami vsaj deloma ugotovili, da je teh 15 milijonov – če bo oziroma ko bo vse obdelano.

V tem trenutku me zanima:

Kakšni so prvi učinki tega zakona tako na finančni ravni kot na administrativni ravni?

V drugi fazi pa me seveda zanima:

Ali se v letu 2015 ali pa morda tudi v letu 2016 predvidevajo še kakšni nadaljnji ukrepi za bolj stabilno delovanje oziroma bolj stabilno financiranje občin?

V tej poanti me tudi zanima, ko se pripravlja strategije razvoja lokalne samouprave:

Kje se ta zgodba preko tega interventnega zakona vpeljuje tudi v to strategijo, ki je, bi rekel, že skoraj napisana in sprejeta?

Toliko za uvod. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovoril bo minister za javno upravo gospod Boris Koprivnikar. Izvolite.

BORIS KOPRIVNIKAR: Hvala, predsedujoči, za besedo. Spoštovane poslanke in poslanci! Poslanec Lisec, hvala za vprašanje.

Kot ste sami ugotovili, je bil zakon o uravnoteženju javnih financ sprejet februarja letos, se pravi pred tremi meseci. Finančna ocena, ki smo jo takrat predložili, je bila 15 milijonov evrov in po treh mesecih delovanja dejansko nimamo niti konkretnega empiričnega dokaza in niti razloga, da bi od te ocene odstopali, zato še vedno stojimo na tem stališču in opozarjam, da so to ukrepi, ki se pokažejo skozi daljše obdobje poslovanja občin. Vedeti pa moramo, da smo s temi predpisi oziroma s tem interventnim predpisom posegali v 11 različnih predpisov, s katerim imamo v osnovi tri različne tipe učinkov, ki jih s temi posegi v predpise dejansko pričakujemo oziroma se dogajajo. Deloma je to odprava administrativnih ovir na odločenem, deloma so to prihranki občin zaradi tega, ker ne zahtevamo določenih pogojev, ki so bili pred tem zahtevani, deloma je pa pričakovani učinek ta, da se občinam omogočijo novi viri za prihodke v občinske proračunu. To so glavni trije tipi ukrepov, ki se skozi teh 11 posegov v zakone tudi odražajo v vsakdanjem življenju občin.

Je pa ob tem treba poudariti – in s tem se skozi debate s predstavniki lokalnih skupnosti tudi stalno srečujemo – vsi ti ukrepi zelo različno vplivajo na različne občine. Zelo različno zato, ker imajo različno strukturo porabe. Različno pa tudi glede na pripravljenost posameznih občin, kako določene ukrepe lahko uporabijo, predvsem na tistem področju možnosti dodatnih prihodkov. Ob tem je pa nekaj ukrepov tudi takih, da imajo s predpisi prehodne določbe ali šele postopno stopijo v veljavo, tako da po treh mesecih od sprejetja zakona težko dajemo eno celovito oceno, ali je bila ta prvotna ocena finančnih učinkov primerna ali ne.

Mogoče bi pa poudaril na tem mestu, ko sprašujete za naprej, predvsem to, da se glavnina, tretji del dogovorov z občinami, nanaša na bolj sistemske spremembe predpisov, za katere smo tudi na Vladi po posameznih resorjih določili celo vrsto konkretnih posegov v sistemsko zakonodajo, ki bo bolj na dolgi rok vplivala. Tukaj pa smo že opravili dva kroga – Ministrstvo za javno upravo kot koordinator – s predstavniki občin in posameznimi resorji pogovorov s posameznimi ministrstvi za konkretne posege v zakone, nekaj

ukrepov, ki pa niso bili prvotno predvideni, je pa tudi že ali v končni fazi priprave ali uveljavljeno. Tukaj bi izpostavil predvsem zakonodajo s področja javnega naročanja, ki začenja svojo pot, novelo zakona o upravnem postopku, ki bo imela tudi za občine kar konkreten finančni učinek. Ni pa zanemarljivo tudi to, da je velik del tistih ukrepov za odpravljanje administrativnih ovir, o katerih je bilo danes že govora in se nanašajo na poenostavitve postopka, poenostavitve zakonodajnega okolja, tudi takih, ki bodo tudi občinam ali poenostavljale postopke, izboljševale njihovo poslovno okolje ali pa dejansko zmanjšale stroške.

Če bi, recimo, samo nekaj takšnih konkretnih ukrepov, ki so že bili načrtovani ali so v izvajanju, omenil, je to postopno doseganje normativov za vrtce, kar pomeni, da občine ne bodo imele tako velikega stroška tako hitro. Pomembni ukrepi s področja financ se tičejo glede obveznosti finančnih svetovalcev za občine, predvsem pa samega postopka oziroma pravilnika o zadolževanju za občine, v katerem še pričakujemo nekaj korenitih sprememb. Ministrstvo za okolje in prostor pripravlja spremembo finančnih jamstev za odlagališča, ki močno bremenijo tudi lokalne skupnosti. Cela vrsta je ukrepov, ki se nanašajo na različne predpise in predpisujejo frekvence obdobjnih pregledov, obdobjnih obveznosti ali pa, recimo, tehnične predpise, za katere ugotavljamo, da so določeni res pretirano pogosto navedeni, in se tukaj tudi frekvence teh ukrepov zmanjšujejo.

Strategija razvoja lokalne samouprave pa še zdaleč ni napisana, izvedli pa smo že širok prvi krog posvetovanja s predstavniki lokalnih skupnosti in tudi regijsko s posameznimi lokalnimi skupnostmi, pri čemer smo ugotavljali, kakšna so stališča, in ta stališča bomo tudi uporabili v sedanjem trenutku, kot res delamo osnutek te strategije, ki bo šla ponovno v javno obravnavo.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Tomaž Lisec, izvolite, zahteva za dopolnitev odgovora.

TOMAŽ LISEC (PS SDS): Hvala, minister, za zelo izčrpen odgovor.

Ali mislite, da to, kar ste zapisali v osnutku zakona – torej, da bodo občine privarčevale v letu 2015 15 milijonov evrov – drži ali ne drži?

Kako namerava ministrstvo, ali preko organizacij – SOS, ZOS, ZMOS – ali pa preko samih občin prisiliti občine, da bodo izvajale določene ukrepe, ki smo jih zapisali v zakon?

Kajti v ta zakon o interventnih ukrepih smo velikokrat zapisali, "pričakuje se, da bo ..." Ampak, saj veste, če nekaj ni prisila in če same občine odločijo ali da to prinese tako majhne pozitivne učinke za njihov proračun, da se niti ne splača ... Nekateri župani so rekli, da zakaj pa bi spremenili, ne vem, nek odlok ali glede vrtcev,

pa tukaj so še kar dobre finančne pozitivne spremembe, predvsem pa kakšne druge odloke, če pa rečejo, da so izračunali, da sama sprememba odloka prinese več stroškov, kot bi bili pozitivnih učinkov sprejetja tega odloka za občinski proračun.

Predvsem me zanima:

Zakaj in kako je s temi 15 milijoni?

Vsi vemo, kaj smo zapisali v zakon – povprečnina v prvi polovici leta 525 evrov, če pa bo vse O. K. z dodatnimi ukrepi, pa bo povprečnina od 1. julija šla navzdol na 500 evrov. Delim skrb vseh tistih županov, ki se ne samo za preživetje v letu 2015, predvsem pa pri pripravi za leto 2016 bojijo, kako preživeti s takšno povprečnino ob še nekoriščenju evropske perspektive do leta 2020 in s slabim stanjem na področju sofinanciranja državnih in lokalnih investicij.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Boris Koprivnikar, izvolite.

BORIS KOPRIVNIKAR: Hvala za besedo.

Vedeti moramo, da govorimo o skupnem prihodku občin 1,1 milijarde letno in pri 1,1 milijarde evrov s celo vrsto konkretnih ukrepov popolnoma upravičeno pričakujemo 15-milijonski prihranek. Menim, da je ta prihranek več kot realen.

Županov ministrstvo ne more prisiliti, zato ker lokalna uprava deluje avtonomno, dali smo možnost, da se ti ukrepi tudi izvedejo, in pričakujemo, da bodo te možnosti tudi izkoriščene. Ob tem je pa treba tudi vedeti, da so transferji lokalne samouprave praktično edina velika skupina transferjev v tej državi oziroma porabe v tej državi, ki je v časih največje krize dejansko naraščala. Recimo, državni proračun se je skrčil za 9 %, vsota občinskih se je pa povečala za 8 %.

Torej menimo, da so ta pričakovanja realna, možnosti dane, predvsem je pa pomembno tudi to, da smo vzpostavili zelo tesno sodelovanje s predstavniki lokalnih skupnosti. Ravno v naslednjem tednu imamo spet s predstavniki vseh teh združenj širši sestanek, na katerem bomo spet konkretno obravnavali, kateri ukrepi se izvajajo, kateri dajejo učinke, kjer so potrebne intervencije, nadomestni ukrepi, in mislim, da je en pomemben rezultat teh priprav teh pogovorov ravno to, da skupaj ugotavljamo, kje so možnosti, in skupaj tudi preverjamo, ali se dogovori izvršujejo.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Matjaž Hanžek bo postavil vprašanje ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču.

MATJAŽ HANŽEK (PS ZL): Hvala lepa.

Spoštovani minister, v četrtek, 7. maja, se je v Termoelektrarni Šoštanj začel tehnični pregled bloka 6. Komisija je vlagatelja zahteve za izvedbo tehničnega pregleda obvestila, da bo pregled dokončala v roku enega meseca. Komisija se bo namreč naslednjič v polni sestavi sestala 25. maja. Po naših informacijah so se naročnik in dobavitelji dogovorili, da se obratovanje novega bloka nadaljuje in da ima status uradnega preizkusnega obratovanja kar na osnovi vloge za tehnični pregled objekta in ne osnovi zaključkov komisije, ki jo je v ta namen imenovalo pristojno ministrstvo.

Prva naloga komisije za izvedbo tehničnega pregleda je ugotoviti, ali je bil objekt zgrajen v skladu s projektom za pridobitev gradbenega dovoljenja, druga pa določitev monitoringa, s katerim bodo naročnik in izvajalci v času preizkusnega obratovanja dokazali, da naprava dosega s projektom zastavljene ekološke standarde in seveda tudi varnost za delavce, ljudi in okolje. Po naših informacijah kljub remontu nuklearke deluje blok 6 v zmanjšanjem obsegu zaradi pomanjkanja premoga. Pojavljajo se težave z daljinskim ogrevanjem Velenja, ki je vezano na obratovanje bloka 5. Poleg tega po informacijah iz medijev ni mogoče zagnati bloka 6, ne da bi mu eden od preostalih blokov dobavljal potrebne količine pare.

Zaradi tega sprašujem:

Ali je v skladu z izdanim energetskega dovoljenjem za blok 6 Termoelektrarne Šoštanj, da le-ta potrebuje zunanjo delujočo napravo za lasten zagon?

Ali se je dejansko pričelo uradno preizkusno delovanje bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj?

Ali so res v pogodbi z Alstomom predvidene kazni v višini 50 tisoč evrov za vsak dan zamude s pričetkom preizkusnega obratovanja?

Daljinsko ogrevanje in hlajenje Velenja je povezano z obratovanjem bloka 5.

Kako je predvideno zagotavljanje te komunalne storitve, potem ko bo blok 5 prišel v hladno rezervo, kar je bilo napovedno ob objavi, da je blok 6 nadomestni blok za domnevno iztrošena bloka 4 in 5?

Kolikšne količine premoga dnevno zagotavlja rudnik Velenje v teh dneh?

Ali bo ta količina omogočala obratovanje bloka 6 s polno močjo predvidenih 3 tisoč 500 ur letno oziroma zagotavljanje načrtovanih letošnjih količin električne in toplotne energije iz Termoelektrarne Šoštanj?

Hvala lepa za odgovor.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovoril bo minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala, predsedujoči, za besedo.

Spoštovani poslanec gospod Matjaž Hanžek, osredotočil se bom kar na ta vprašanja,

ki ste jih na koncu nanizali. Za vprašanje v zvezi z izdanim energetske dovoljenjem za šesti blok Termoelektrarne Šoštanj je odgovor sledeč. Namreč, v energetske dovoljenju, ki je bilo izdano v letu 2005, in v odločbi iz leta 2006 je v 7. točki navedeno, da bo energetski objekt sposoben zagona brez zunanje napetosti in pomožnega vira. Tukaj je razprava mogoča, kaj je to energetski objekt. Dejstvo pa je, kot ugotavljate, da je blok 6 v okviru Termoelektrarne Šoštanj mogoče zagnati brez napetosti iz pomožnega vira, vendar pa v okviru Termoelektrarne Šoštanj to pomeni, da rabi za ta svoj zagon delujoč vsaj en od preostalih blokov; se pravi, da brez delujočih ostalih blokov pa bloka 6 ni mogoče zagnati.

Potem na vprašanje, ali se je dejansko pričelo uradno preizkusno delovanje bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj, je odgovor sledeč. Trenutno se uradno preizkusno obratovanje v skladu z ZGO, Zakona o graditvi objektov, v bloku TEŠ 6 še ni pričelo, ker za to niso izpolnjeni pogoji.

Na vprašanje glede pogodbenih kaznih v pogodbi z Alstomom, glede zamud s pričetkom preizkusnega obratovanja: pogodba za dobavo in montažo glavnega pogonskega objekta, ki je bila podpisana med Termoelektrarno Šoštanj in Alstomom, dopušča možnost odškodninskega zahteva v primeru zamude pri začetku pogodbenega poizkusnega obratovanja v primeru, da krivda za morebitno zamudo ni na strani izvajalca, vendar pa višina dnevne odškodnine v pogodbi ni izredno navedena.

Glede daljinskega ogrevanja in hlajenja za mesto Velenje pa je treba povedati sledeče, da glede zanesljivosti oskrbe s toplotno energijo je treba ločiti dve obdobji obstoja Termoelektrarne Šoštanj; in sicer prvo obdobje zaznamuje dejstvo, da je v Termoelektrarni Šoštanj bilo v obratovanju pet blokov, ki so vsi lahko s toplotno energijo napajali dve toplotni postaji in skrbeli za pokrivanje potreb po tej toplotni energiji. V drugem obdobju pa bomo imeli na voljo manj blokov in bistveno manj virov napajanja toplotnih postaj.

Druga pomembna razlika pa je cena električne energije na trgu. Tržne cene so namreč včasih dovoljevale, da sta bila vedno v obratovanju najmanj dva proizvodnja bloka, s čimer se je zagotovila 100 % zanesljivost preskrbe s toplotno energijo. V določenem obdobju pa smo in bomo prisiljeni obratovati samo z enim od blokov, to je blok 4 ali blok 5, kasneje z blokom 6. Ob izpadu le-tega pa bi bila seveda možnost prekinitve tudi oskrbe s toplotno energijo. Po 1. januarju 2016 bo v TEŠ v rednem obratovanju blok 6, občasno pa tudi blok 5. Pri tem bodo na razpolago dve toplotni postaji, saj je v okviru bloka 6 bila zgrajena nova toplotna postaja z močjo preko 120 megavatov, kar zadostuje za pokrivanje koničnih moči v zimskem času. Za toplotno postajo 1 pa je za prehodno obdobje načrtovana povezava z enim izmed obstoječih kotlov, kar bi omogočalo tako imenovano

redundantno oskrbo v primeru izpadov ostalih virov.

V tem obdobju nikakor ne smemo pozabiti tudi nizkih tržnih cen električne energije, ki vsaj preko vikenda in praznikov ne omogočajo ekonomsko upravičenega sočasnega obratovanja več blokov Termoelektrarne Šoštanj. Trenutno na podlagi navedenega preko vikendov in praznikov TEŠ obratuje samo z enim blokom, kar v primerjavi s prejšnjim obdobjem pomeni neke vrste potencialno manjšo zanesljivost dobav toplotne energije, še posebej, če upoštevamo, da je blok 6 še vedno v fazi zagonskih preizkusov in kot tak še ni dosegel normalne zanesljivosti obratovanja.

Glede količin premoga pa lahko povem, da v teh dneh Premogovnik Velenje zagotavlja 13 do 18 tisoč ton premoga na dan in da po zagotovilih Premogovnika Velenje letošnja dobava premoga bo zadoščala za planirano proizvodnjo električne in toplotne energije iz Termoelektrarne Šoštanj. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Matjaž Hanžek, izvolite.

MATJAŽ HANŽEK (PS ZL): Spoštovani minister, hvala za izčrpni odgovor, čeprav nisem čisto prepričan, da sem razumel vse skupaj.

Prvič, pri prvem vprašanju glede dodatne energije za zagon. Tako kot ste točno povedali, da je bilo novembra leta 2005 in potem energetske dovoljenje in potem malo popravljeno, ampak glede tega nič popravljeno, v točki 7 govori, da bo energetski objekt sposoben zagona brez zunanje napetosti in pomožnega vira. Sicer sem v vašem odgovoru zasledil, da zunanji vir pomeni izven Termoelektrarne Šoštanj.

Ali to pomeni izven Termoelektrarne Šoštanj, blok 6?

To mi ni bilo čisto jasno, ker zdi se mi, da je bilo to mišljeno, česar jaz pa nisem mislil – da cel TEŠ, od 1 do 6, pomeni enoto, drugo pa izven. To je osnovna stvar.

Drugo. Ni mi čisto jasno, kaj bo sedaj:

Ali bo TEŠ 5 še deloval ali ne bo deloval?

Ker enkrat je bilo rečeno, da brez njega ne moremo, drugič, da bomo lahko. Že ves čas od začetka gradnje bloka 6 je bilo rečeno, da je 6 nadomestek za blok 4 in blok 5.

Sedaj bi pa rad konkretno, da mi samo odgovorite na ti dve vprašanji. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Odgovoril bo minister dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa.

Glede na to, kaj je v dovoljenju napisano, je sedaj stvar interpretacije, kaj je to energetski objekt. Če rečemo, da je Termoelektrarna Šoštanj kot celota energetski objekt, glede tega ni nobenih težav. Če je bilo mišljen z energetske objektom samo blok 6, pa potem to

pomeni, da zadeva seveda ni tako narejena, kot bi morala biti.

Glede tega sočasnega delovanja blokov 5 in blokov 6 pa je zadeva sedaj, kot je bilo razloženo, predvideno, da se bo občasno dopuščalo tudi obratovanje bloka 5, seveda pa je vsa zadeva odvisna od ekonomičnosti in rentabilnosti in potreb po zagotavljanju električne energije. Dopustno je torej tudi sočasno obratovanje bloka 6 in bloka 5, ni pa to predvideno, da bo to ves čas, niti ne, da je to izključno samo blok 6. Skratka, dopustno je sočasno delovanje bloka 5.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Izvolite, gospod Matjaž Hanžek. Zahteva po ...

MATJAŽ HANŽEK (PS ZL): Glede na to, da je bilo sedaj rečeno, 7. točka energetskega dovoljenja, da energetski objekt bo sposoben zagona brez zunanje napetosti in pomožnega vira, vi ste rekli, da če mislimo TEŠ kot celoto od 1 do 6 – saj nekatere več ne stojijo –, potem bo tej zahtevi, tehničnemu pogoju številka 7 zagotovljeno. Če pa mislimo, da govorimo o objektu TEŠ 6, potem temu pogoju ne bo zadovoljeno.

Mislim, da tukaj ni dvoma, da se govori samo o objektu TEŠ 6, ker če preberemo, "Energetsko dovoljenje investitorja Termoelektrarne Šoštanj, d. o. o." in tako naprej, "... se izdaja energetsko dovoljenje za energetski objekt blok 6 v Termoelektrarni Šoštanj pod naslednjimi pogoji..." To natančno piše, to je blok 6, ne pa Termoelektrarna Šoštanj od 1 do 6. To pomeni, da temu pogoju v energetskem dovoljenju ni zadoščeno.

In pod sedmimi tehničnimi pogoji, "Imetnik energetskega dovoljenja je dolžan vsako spremembo, ki pomeni odstopanje od bistvenih določb energetskega dovoljenja, nemudoma prijaviti ministru, pristojnemu za energijo. Do odločitve ministra sme imetnik izvajati le dejavnosti, ki so v skladu s pogoji iz izdanega energetskega dovoljenja ..." Če bi jaz sedaj tu zelo natančno vse skupaj vlekli, bi to zame pomenilo, da TEŠ 6 – ne glede, ali ima dovoljenje ali nima – ne sme delati, ker krši energetsko dovoljenje iz let 2005 in 2006, in kolikor vem, niso zaprosili ali sporočili ministrstvu.

Zato bi prosil, da v skladu s proceduro o tem odločamo na naslednji seji. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Hanžek, o vašem predlogu bo Državni zbor odločal jutri v okviru glasovanj, torej 19. maja.

Gospod Jože Tanko bo postavil vprašanje ministrici za zdravje Mariji Milojki Kolar Celarc. Glede na odsotnost ministrice prosim, da se opredelite tudi do načina odgovora. Hvala lepa.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

V zadnjem času se veliko govori o pravilniku glede izvajanja nujne medicinske pomoči. Ta pravilnik je naletel na veliko nasprotovanje tako tistih, ki izvajajo nujno medicinsko pomoč, to so predvsem stroka, zdravstveni delavci, veliko nasprotovanja med občani in tudi med lokalnimi skupnostmi. Problem tega je tudi to, da ta mreža, ki se postavlja, ni v skladu z obstoječo mrežo urgentnih centrov in to prinaša tudi velike posledice. Praktično celotnemu delu Slovenije, razen mestnih središč – tam, kjer se ne spreminja nič –, se dostopnost do nujne medicinske pomoči poslabšuje. V nekaterih primerih celo bistveno poslabšuje. Satelitski urgentni centri, ki so postavljeni, so marsikje postavljeni tako, da se kaže, da tisti, ki je to delal, ne pozna niti zemljevida Slovenije niti prometnih tokov. Skratka, ljudje, ki živimo na podeželju, dobivamo občutek, da se ta sprememba urgentne mreže in tudi posledično dežurstev dela izključno zaradi interesa dveh velikih kliničnih centrov v Sloveniji in ne zaradi tega, ker bi bilo to v interesu državljanov oziroma občanov.

Glede na to, da tudi ta del urgentne mreže najbrž predstavlja del košarice pravic, ki se plačuje skozi prispevno stopnjo, se postavljata tu več vprašanj. Prvič se postavlja vprašanje strokovne usposobljenosti tistih, ki bodo izvajali to nujno medicinsko pomoč na terenu. Po sedanjem predlogu se ta bistveno poslabšuje, spušča na nižjo strokovno raven, kot je obstoječa. Drugič, izrazito se marsikje povečuje časovna dostopnost.

Zdaj sprašujem dve stvari. Prvič:

Kdo bo odgovoren za posledice v tistih primerih, ki bodo nastale zaradi tega, ker se bo strokovnost in časovna oddaljenost, dostopnost poslabšala?

Se pravi, kdo je tisti, ki bo prevzel – če vemo, da je bila nedavno obsojena ena izmed zdravnic, ker ni šla na urgenco, tako kot bi morala iti v času svoje ambulantne dejavnosti. Sedaj se to bistveno spreminja.

Drugič, sprašujem:

Ali bo ministrstvo oziroma Vlada za tiste, ki se jim bistveno poslabšuje dostopnost do te košarice pravic nujne medicinske pomoči, znižalo prispevno stopnjo?

Rad bi, da ministrica na naslednji seji ustno odgovori. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Odgovor boste dobili na naslednji seji.

Gospod Jožef Horvat bo postavil vprašanje ministrici za zdravje Mariji Milojki Kolar Celarc. Glede na odsotnost ministrice tudi vas prosim, da se opredelite tudi do načina odgovora. Izvolite.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala za besedo, gospod predsedujoči. Spoštovana gospa

ministrica, gospoda ministra, drage kolegice in kolegi!

Ja, pričakujem, da bo ministrica za zdravje Milojka Kolar Celarc na naslednji seji ustno odgovorila na moje poslansko vprašanje.

Predlog novega pravilnika o nujni medicinski pomoči bi naj med drugim tudi omogočil delovanje že izgrajenih in tudi načrtovanih urgentnih centrov, ki so po mojem trdnem prepričanju velika pridobitev in dopolnitev obstoječe zdravstvene mreže. Za slovensko javnost naj povem, da bo pravilnik sprejela ministrica, ne Vlada in ne Državni zbor. Cilj je gotovo kakovostnejša in enakopravna, poudarjam enakopravna obravnava življenjsko ogroženega pacienta ne glede na to, v katerem delu Slovenije je človeško življenje ogroženo.

Strokovnih pripomb na osnutek pravilnika o nujni medicinski pomoči oziroma na mrežo urgentne zdravstvene pomoči je veliko in so utemeljene. Kaže se tudi tendenca nadaljnje centralizacije Slovenije, česar mi, ki prihajajo s periferije, enostavno ne bomo pustili. Med drugim naj povem, da je neustrezno načrtovana mreža satelitskih urgentnih centrov, in pri tem se osredotočam predvsem na statistično regijo Pomurje.

Po sedanjem sistemu je zagotovljena 24-urna nujna medicinska pomoč občanom Pomurja v zdravstvenih domovih v Murski Soboti, Gornji Radgoni, Lendavi in Ljutomeru. Pravilnik postavlja v funkcijo zgrajeni urgentni center v Murski Soboti, razen tega centra pa v Pomurju ni načrtovanega nobenega satelitskega urgentnega centra, v okviru katerega se sicer pacientom zagotavlja neprekinjena zdravnikova prisotnost 24 ur dnevno.

Posebej je nerazumljivo, da v mreži satelitskih urgentnih centrov ni načrtovana vzpostavitev satelitskega urgentnega centra v Lendavi, prostorske pogoje in pogoje glede opreme namreč Zdravstveni dom Lendava že ima. Še posebej pa bi radi izpostavili dejstvo, da je območje občine Lendave in tudi občine Dobrovnika narodnostno mešano območje, na katerem živi skoraj polovica madžarsko govorečega prebivalstva in bo sporazumevanje s temi prebivalci pomenilo dodatno oviro za hitro ukrepanje in posledično še dodatno podaljšanje dostopnega časa.

Tudi statistika, s katero ministrica operira, ni točna, treba je pogledati realno statistiko, s katero operira in razpolaga konkretno Zdravstveni dom Lendava.

Zato spoštovano ministrico sprašujem:

Ali bo – glede na predstavljene argumente tudi zadnjič v Rakičanu – v mrežo satelitskih urgentnih centrov vključila tudi satelitski urgentni center v Lendavi?

Za odgovor se zahvaljujem.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Dušan Radič bo postavil vprašanje ministrici za zdravje Mariji Milojski

Kolar Celarc. Gospa ministrica je odsotna, zato tudi vas prosim, če se opredelite do načina odgovora.

DUŠAN RADIČ (PS SMC): Hvala za besedo, predsedujoči, lep pozdrav vsem v dvorani!

Ministrico za zdravje Milojko Kolar Celarc sprašujem. Konec aprila je bil javno predstavljen predlog Pravilnika o službi nujne medicinske pomoči, ki je vključeval celotno mrežo urgentnih centrov, satelitskih centrov in razpored reševalnih vozil. V javnosti je bil predlog pravilnika sprejet različno. Ponekod so novo ureditev sprejeli kot primeren sistem, ki teži k večji optimizaciji dela in bo pomembno pripomogel k reorganizaciji dela v zdravstvu, spet drugje se pojavljajo negativni odzivi in strah pred tem, da ljudje ne bodo več deležni iste stopnje zdravstvenega varstva kot doslej. Vemo, da maja strokovna skupina Ministrstva za zdravje, ki je pristojna za pripravo nove ureditve nujne medicinske pomoči, na terenu predstavlja nov koncept organizacije nujne medicinske pomoči. Ti sestanki so namenjeni usklajevanju s strokovno javnostjo in drugimi akterji na lokalnih ravneh.

Zato vas sprašujem:

Kakšni so odzivi na terenu oziroma kakšne rezultate prinašajo ta usklajevanja s predstavniki lokalnih skupnosti?

Kot poslanca, ki prihaja iz tega okolja, me zanima:

Kako potekajo pogovori z lokalno skupnostjo iz Ormoža, ki je zbiralala podpise proti ukinitvi dežurne službe in nujne medicinske pomoči v Ormožu?

Sodeč po odzivih iz lokalnega okolja, so bili po predstavitvi na Ptuj predstavniki lokalne skupnosti pomirjeni.

Pojasnite nam, prosim:

Kje je prišlo do napačnega razumevanja predloga pravilnika?

Prosim za ustni odgovor na naslednji seji.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Bojan Podkrajšek bo postavil vprašanje ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejanu Židanu. Izvolite.

Gospod Radič, lahko izključite mikrofona? Hvala.

BOJAN PODKRAJŠEK (PS SDS): Spoštovani podpredsednik, hvala za dano besedo. Cenjeni minister!

Naj postavim vprašanje glede katastrskega dohodka na kmetijah. Moramo se zavedati v Sloveniji, da tiste, ne največje kmetije se srečujejo z mnogimi težavami na kmetijah.

Zato vas, spoštovani minister sprašujem glede katastrskega dohodka, predvsem tistega cenusa, ki ga presegajo kmetije nad 7 tisoč 500 evri. Nova zakonodaja nalaga tem kmetijam novo obdavčitev predvsem, ker so obdavčene subvencije. Seveda največ kmetij ta cenzus

presega in se srečujejo s težavo, ker morajo vstopati v obvezno računovodstvo.

Zato, spoštovani minister:

Kakšne so možnosti, da se ta cenzus dvigne, mogoče na deset, dvanajst tisoč evrov, in da bi te manjše kmetije ostale izven tega cenzusa? Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Dejan Židan, minister, izvolite.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Hvala, predsedujoči, hvala gospod poslanec za aktualno vprašanje.

Dovolite, da vam takole odgovorim, sicer dohodninska zakonodaja ni v pristojnosti priprave Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, vendar kljub vsemu imamo pravico do svojega mnenja, ki smo ga tudi že posredovali pristojnemu ministrstvu. O tej temi pa je bilo tudi govora, ko so se slovenske kmetijske organizacije srečale s predsednikom Vlade in z nekaterimi ministri naše vlade. Znan mi je tudi zakon, ki bo sedaj vložen, ki ga pripravlja Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije.

Naš predlog, o katerem se pogovarjamo s finančnim ministrstvom, pa moram reči, da imam občutek, da smo blizu uskladitve, je naslednji.

Kot prvo – meja. Ker se potem kmetija mora prestaviti iz pavšalne obdavčitve, ki jo imenujemo katastrski dohodek, v obdavčitev, ki temelji na knjigah, po našem mnenju ni potrebno, da je urejena za zakonom. Tudi kmetija, ki ne vodi svojih knjig, je obdavčena, ampak obdavčena je preko pavšala, ki ga imenujemo katastrski dohodek, in naš predlog je, da se kmetija prostovoljno odloči, kdaj je prišel čas, da grede v knjige. S stališča, kar se pa tiče prihodkov v proračun države Slovenije, pa ne vidimo neke razlike. Verjamem, da tu bomo dosegli uskladitev, saj ne prinaša ničesar novega, kar se tiče državnega proračuna – to je Zakon o dohodnini, o čemer govorim.

Kar se pa tiče katastrskega dohodka, pa v tem trenutku mislim, da država preko pavšala pobere neke približno 36 milijonov evrov letno. Obstaja skupina, ki jo sestavljajo predstavniki države, torej Vlade in strokovnjaki, ki so jih predlagale nevladne organizacije s področja kmetijstva. Ta skupina se je sesala v preteklosti osemkrat in je predlagala, da zakonodajo, ki jo imamo sedaj, dopolnimo. Vlada se je odločila, da tej skupini v začetku tega leta razširi mandat, in sicer da v tem primeru naj skupina tudi strokovno predlaga katerega od modelov pavšalnega obdavčenja, torej katastrskega dohodka, naj Slovenija prevzame. Vlada sedaj pričakuje njihovo končno poročilo, na podlagi tega bo pripravljen tudi ustrezen zakon.

Še vedno velja naslednje: količina davka, ki ga pobere država, se ne bo spremenila, medtem ko pa so mogoče različne oblike tega obdavčenja. S stališča države si pa želimo takšen sistem, ki

bo za kmetije čim bolj preprost in ga bodo lahko izvajale. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Podkrajšek, izvolite, zahteva za dopolnitev odgovora.

BOJAN PODKRAJŠEK (PS SDS): Hvala, spoštovani minister, za vaš odgovor, pa tudi hvala za vaš trud.

Upam, da vam bo uspelo, kar sem slišal – seveda kot minister, del Vlade pa tudi podpredsednik Vlade.

Tako kot se država srečuje s finančnimi težavami, se tudi te manjše kmetije in neka ocena je, da tisti, ki mora stopati v računovodstvo, da to znese neke sto evrov na mesec oziroma dobrih tisoč evrov na leto. Predvsem je pa tudi en dodaten strošek; preden vstopaš v to računovodstvo, je treba kmetijo dati oceniti in je ta strošek neke od tristo do petsto evrov po tej manjši kmetiji.

Še enkrat, hvala za vašo skrb in upam, da vam bo uspelo v dobrobit teh kmetij. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Še enkrat najlepša hvala za besedo, gospod predsednik.

Poglejte, pomembno je vedeti, da vodenje knjig ima smisel v državah, kjer vodijo v bistvu neke vrste proticiklične kmetijske ukrepe. Recimo, primer tega so Združene države Amerike, recimo tudi Kanada, tam država poseže v kmetijsko politiko v trenutku, ko se zaradi neke višje sile – ali so to naravne nesreče ali so to, recimo, neke hude spremembe na trgu – kmetijam dokazljivo zmanjšajo prihodki in tonejo v izgubo. Vendar takrat država v teh državah pomaga le, če kmetije vodijo tudi računovodstvo. V tem trenutku ne v Evropski uniji ne v Sloveniji tovrstnega sistema nimamo, tako da s stališča izvajanja kmetijske politike v bistvu vodenje knjig, torej računovodstvo, ni potrebno, ker država tako pobere svoj davek preko pavšala. Imajo pa nekatere posamezne kmetije željo, da vodijo knjige iz več razlogov. Nekaj so poslovne, nekaj so tudi čisto navadni procesni razlogi in te kmetije vodijo.

Kolikor je meni znano, so cene uslug, ki jih računovodski servisi nudijo, različne. Recimo, sam prihajam iz Pomurja. Tukaj je v tem trenutku neke povprečno na mesec 35 evrov. Vem pa, da neke v Sloveniji so pa tudi to višje številke. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sedaj bo ministru za finance dr. Dušanu Mramorju ter ministru za gospodarski razvoj in tehnologijo gospodu Zdravku Počivalšku, ki je žal odsoten, vprašanje postavil gospod Franc Breznik.

FRANC BREZNIK (PS SDS): Gospod predsednik, hvala.

Moje vprašanje je vprašanje, ki sem ga že nekajkrat izpostavil, glede optimalnega modela za pobiranje trošarin v Republiki Sloveniji. Naj povem, da je vprašanje postavljeno ministru za finance in ministru za gospodarstvo, predvsem je pomembno mnenje ali pa odgovor ministra za finance. Posledično po mojem mnenju in mnenju mnogih strokovnjakov, ki se ukvarjajo tako na znanstvenem nivoju s področjem davkov, kot tudi številnih diplomskih del – pred seboj imam dve diplomski deli glede optimalnega pobiranja trošarin v Sloveniji – pa lahko rečem, da jih neoptimalno pobiramo in da na podlagi takega pobiranja tudi kreiramo neko gospodarsko politiko te države, zato ker določene panoge v tej državi s takšno kvaliteto geostrateško lego, lahko rečem, bi lahko pobrale več, lahko bi boljše živele, lahko bi imele večji odstotek prodaje in tako naprej.

Naj povem na začetku tega vprašanja, da so trošarine ena izmed najstarejših davčnih oblik in predstavljajo poseben davek, s katerim so praviloma obdavčeni tako imenovani monopolni izdelki, ki jih ni mogoče nadomestiti s podobnimi izdelki. Temelji v zvezi s trošarinsko politiko v Evropski uniji segajo v leto 1992. Med trošarinske izdelke se v glavnem uvršča alkohol in alkoholne pijače, tobaki izdelki, med te pa tudi energenti, električna energija. Prihodki iz naslova pobranih trošarin predstavljajo pomemben delež proračuna posamezne države članice Evropske unije.

Direktive Evropske unije nam določajo samo minimalne trošarinske stopnje, s katerimi morajo države članice obdavčiti trošarinske izdelke, zgornjih omejitev pa zakonodaja Evropske unije ne določa, kar pomeni, da so med državami članicami Evropske unije velike razlike. Pri alkoholu in alkoholnih pijačah se na lestvice držav z visokimi trošarinami na vino uvrščajo Finska, Irska, Velika Britanija, Švedska in Danska, tudi pri trošarinah na hektoliter piva je po višini na prvem mestu Finska, sledijo pa Velika Britanija, Švedska, Irska, na četrtem mestu pa žal že tudi Slovenija.

Naj povem, da dvig trošarin predvsem v obdobju vlade Alenke Bratušek in sedanji vladi izkazuje predvsem na območjih, ki so mejna na Republiko Avstrijo, od koder sam prihajam, torej z območja Slovenskih goric, velik padec potrošnje predvsem s strani tujih turistov, ki so prihajali k nam, tako imenovani cigaretni turizem, bencinski turizem in tako naprej, in da tudi ta optimalen statičen trošarinski model glede energentov, ki ga imamo v Sloveniji, torej imamo enotno ceno goriva po vsej Sloveniji, zmanjšujejo predvsem prodajo energentov na območjih, ki mejijo na sosednjo Avstrijo. Po mojem mnenju je ta model izredno zastarel, je glede na geostrateško lego neprimeren in bi ga bilo treba nekako poenostaviti, izboljšati.

Moje vprašanje ministru je:

Ali Vlada načrtuje v smeri tega nek drug, boljši trošarinski model, predvsem na področju energenta?

Najlepša hvala za odgovor.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Spoštovani gospod poslanec Fran Breznik, samo nekaj uvoda v trošarinsko politiko.

Drobnoprodajne cene trošarinskih izdelkov se oblikujejo na podlagi osnovne cene brez dajatev, ki so mu dodane vse predpisane dajatve, med katerimi je tudi trošarina. Ob upoštevanju te geostrateške lege in vpliva na državne prihodke se pri oblikovanju trošarinske politike spremlja tudi povpraševanje po najbolj prodajanih – govorim predvsem o pogonskih gorivih, se pravi dizelskega goriva in bencina. Cene pogonskih goriv v Sloveniji se oblikujejo v skladu z uredbo oblikovanje cen naftnih derivatov, ki v pristojnosti MGRT, in se gibljejo glede na svetovne borzne cene in tečaj dolarja. V skladu z uredbo se oblikuje 14-dnevna modelska cena, ki se oblikuje tako, da se v povprečju borznih kotacij dodaja trgovska marža in prispevek za plačilo posebnega nadomestila za izvrševanje gospodarske javne službe. Modelski ceni se dodajo naslednje dajatve in davki: prispevek za učinkovito rabo energije, prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnje električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije, okoljska dajatev za obremenjevanje zraka z emisijo ogljikovega dioksida, trošarina in davek na dodano vrednost. Trošarina je tako le eden izmed elementov, ki vplivajo na višino drobnoprodajne cene.

Pri oblikovanju politike trošarin na goriva v Sloveniji Vlada Republike Slovenije upošteva tako cilje ekonomske politike, zaveze na področju doseganja okoljskih ciljev kot tudi gospodarsko situacijo ob upoštevanju omejitev, določenih v zakonodaji, sprejeti na ravni EU. Prav tako se pri oblikovanju trošarinske politike upošteva proračunski vidik, saj so prihodki od trošarine na energente pomemben in stabilen proračunski vir. Višina trošarine je rezultat premisleka, ustrezen uravnoteženju med navedenimi dejavniki. Vlada s trošarinsko politiko želi v prvi vrsti maksimirati proračunske prihodke, ki jih lahko doseže tudi, če so cene na določenih obmejnih bencinskih servisih malenkost višje kot v sosednji državi, saj se večina pogonskih goriv proda v notranjosti Slovenije.

Opozorili bi, da se drobnoprodajne cene v sosednjih državah oblikujejo prosto in se zato lahko pomembno razlikujejo med posameznimi bencinskimi servisi tudi do 20 %, za razliko od cen v Sloveniji, kot ste že omenili, ki so na večini bencinskih servisih enake. Praviloma so drobnoprodajne cene na avtocestnih bencinskih servisih v sosednjih državah višje, na manjših

bencinskih servisih v mestu pa nižje kot v Sloveniji. Tako domači kot tuji avtoprevozniki so upravičeni do vračila dela trošarine, kar jim omogoča, da je njihova končna cena goriva nižja kot v sosednjih državah, z izjemo Madžarske.

Izpostavljamo pa, da je trošarina le eden izmed elementov, ki oblikujejo drobnoprodajno ceno energenta. Na drobnoprodajne cene energentov v Sloveniji tako vplivajo tudi spremembe drugih dajatev, ki so predmet politik drugih resorjev. Znesek obračuna na trošarine na najbolj prodajna pogonska goriva se je v letu 2014 v primerjavi z letom 2007 zvišal za približno 33 %. Od leta 2007 je znesek obračunane trošarine naraščal do leta 2012, ko je bil najvišji. V letih 2013 in 2014 se je v primerjavi z letom 2012 znižal, vendar ohranja visok nivo iz let, ko je bil visok. Znesek obračunane trošarine na pogonska goriva v celoti je v letu 2014 v primerjavi z letom 2013 zoper višji, ob tem da je pri obeh bencinih v letu 2014 v primerjavi z letom 2013 nekoliko nižji, višji pa je pri dizelskem gorivu. In višina trošarine, pobrane pri dizelskem gorivu, je druga najvišja v letu 2014 in to za letom 2012.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Franc Breznik, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

FRANC BREZNIK (PS SDS): Najlepša hvala.

Večji del odgovora na vprašanje ste me, minister, nekako poučevali, kako se pobirajo trošarine, to je tehnično. Tega odgovora ne rabim, ga poznam. Iščem pa kot ekonomist nek optimalen model. Slovenija s pomembno geostrateško lego, lahko povem, da Luksemburg ima eno najmanjših trošarin, velik del BDP pridobiva iz naslova trošarin. Temu bi rekel, da na relativno poceni zadevah nekako gradi nek svoj resen proračunski vir. Torej, minister je sam priznal, da smo pobrali v letu 2013 in 2014 manj davkov iz naslova trošarin kot v letu 2012. Jaz sem na to opozarjal. Opozarjal sem glede na poseben model in sem povedal, da smo dosegli točko preboja, kjer na eni strani zasledujemo pravilno, tudi zdravstveno politiko te države, po drugi strani pa najvišji odstotek pobranih trošarin glede na neko ceno v soseščini.

Lahko povem najboljše zadnje podatke; ugotavljajo, da se je na račun neoptimalnega modela izredno dvignil črni trg na področju tobačnih izdelkov, da je vstopila v Evropsko unijo med tem časom Hrvaška, ki ima cenejše trošarine na cigarete. Da se je dvignil tudi črni trg na področju, lahko rečem, tudi goriv, energentov, kjer največkrat še vedno goljufajo s kurilnim oljem in dizelskim gorivom. Najhujše je to, da se je izredno dvignil črni trg na podlagi alkoholnih izdelkov, kjer kot substitut pivu, ki je relativno še zdrav alkoholni izdelek, če lahko tako rečemo, potrošniki z najnižjo kupno močjo, to so Slovenci, kupujejo ponarejene alkoholne izdelke z večjim odstotkom alkohola in povzročajo dodatno škodo svojemu zdravju.

Tako, spoštovani minister, upam, da se zavedate, da nimamo optimalnega modela, da smo zaspali in da Avstrijci, Hrvatje in Madžari izkoriščajo ta naš statični model trošarin in da bi na področju tega lahko pobrali izrazito več trošarin. Samo podatek, mislim, da smo leta 2013 pobrali približno 70 milijonov evrov manj trošarin zaradi statike, ker Vlada ne reagira... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Mogoče stvar ni tako preprosta, ker se ne maksimira samo obseg trošarin, ki se pobere, ampak, kot sem prej rekel, je cela vrsta drugih ciljev, okoljskih, zdravstvenih, ki so pri tem pomembni.

Slovenija ima določeno specifično na tem področju, predvsem kadar govorim o gorivih, da je relativno malo ponudnikov goriv v Sloveniji. Zato smo uvedli modelsko ceno za celo Slovenijo, ker smo opažali, da so se začeli pobirati monopolni dobički in so cene zletele v nebo. Zato smo to v letu 2002 tudi uvedli.

Glede na to, kako se pa pobirajo, moram pa reči, glede na višino teh trošarin in primerjava, kar delamo štirinajstdnevno, pregledamo, kakšna je primerjava cene v Sloveniji z državami, na katere mejimo. Pregledamo tudi, kaj se dogaja s količinami, ki se prodajo v Sloveniji v primerjavi z državami, ki mejijo na Slovenijo, in potem glede na več faktorjev, ne samo na razliko v ceni, ugotavljamo, ali je smiselno prilagoditi trošarino ali ne. Recimo, ko sem postal finančni minister, smo gledali, kako se gibljejo količine v Avstriji in na Madžarskem tudi na Hrvaški, zato ker Italije tako nima smisla primerjati, ker ima te trošarine toliko višje ... Ugotavljali smo, da se gibljejo količine v Sloveniji celo hitreje, se pravi, povečujejo hitreje kot, recimo, v Avstriji in na Madžarskem. Če bi samo gledali ceno in ugotavljali na podlagi cene razlike, to ne bi bilo korektno. Zato smo potem prilagajali trošarino tem razlikam.

Model je malo bolj zapleten in ima veliko več dejavnikov, ki jih je treba upoštevati, ne samo izkoristek, se pravi, pobrane trošarine, in ne samo razlike v ceni.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Franc Breznik, imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

FRANC BREZNIK (PS SDS): Ja, spoštovani gospod predsednik, prav to.

Mislim, da bi razprava glede optimalnega pobiranja trošarin tako z vidika okoljske obremenjenosti, tako z vidika zdravstva, torej poškodovanja zdravja naših državljanov in državljanek, bila potrebna.

Rad bi samo dejal, da številni tuji avtoprevozniki s slabšimi, lahko rečemo s slabšimi tovornimi vozili, z nižjimi evrostandardi izpušnih sistemov,

ki območje Slovenije prevozijo, tankajo v vseh drugih državah, za vsa svoja vozila imajo zgrajeno celo vrsto računalnikov, ki so nekako povezani z dobavitelji goriva v sosednjih državah. Torej, ne točijo, ne plačujejo trošarin tukaj. Številni slovenski avtoprevozniki me opozarjajo, da ne zahtevajo, ne vlagajo zahtevkov za povračilno trošarin, zato ker so zapleteni postopki, prav tako pa je ta odstotek izredno majhen. Zato tudi večina naših avtoprevoznikov toči goriva v sosednjih državah. To je ta primer.

Naslednji primer je zdravje ljudi. Ugotovljeno je, da cela vrsta državljanov, ki so kadilci, Slovenci nismo nehali manj kaditi, ampak smo začeli kaditi substitute. To je drobno narezan tobak, ki ima manj trošarin, in na podlagi tega še dodatno škodujemo zdravju. So pa zmanjšali nakup cigaret v Sloveniji tujci; tisti tujci, ki bi bili najbolj blagodejni. Kot turistična država, da bi imeli nizke trošarine, da bi ljudje, ko pridejo v Slovenijo, čim več kupovali teh trošarinskih izdelkov. Mi jih nekako odpravljamo iz te države. Slovenci nismo nehali piti manj alkoholnih pijač, ker mislim, da morajo tudi druge politike v zdravstvenem sistemu temu pomagati. Nismo nehali kaditi. Zamenjali smo svoje navade – slabši tobačni izdelki, ki povzročajo še več škode zdravju – in zmanjšali smo prihod v proračun, kar mislim, da bi pa moral biti tudi nek cilj. Mislim, da sem dokazal, lahko tudi dokazujem s številkami, največ smo pobrali še v letu 2012 v času Janševe vlade; v energentih 1 milijardo in 19 milijonov evrov, pri tobačnih izdelkih, mislim da, 445 milijonov evrov, in v alkoholu in alkoholnih pijačah, mislim da, 94 milijonov 612 tisoč evrov. Vse ostalo se je potem po letu 2012 začelo to zmanjševati. Res da se je 2014 ta odstotek nekoliko dvignil, ampak ta model je zgrešen.

Tudi odgovor ministra, da je pomembno, da se v notranjosti države pobere ... Pri nas v Slovenskih goricah, ko ljudje izredno težko živijo, smo zaradi tega zmanjšali celo vrsto delovnih mest majhnih ljudi. Torej ne podpira tudi neke privatne iniciative, ko bi manjši privatni bencinski servisi lahko na račun tujcev tudi živeli. Pogovarjal sem se tudi s predstavniki Petrola. Ravno predstavniki Petrola so tisti, ki spodbujajo ministra, da uvede nov trošarinski model, tako da ti odgovori meni ne drži.

Zato na podlagi člena poslovnika želim – in mislim, da boste tudi vi potrdili – eno širšo javno razpravo glede tega, da dobimo tudi več proračunskih sredstev, zasledujemo oba cilja; torej samo našo podnebje in zdravje naših državljanov in državljanov. Najlepša hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: O vašem predlogu bo Državni zbor odločil jutri, 19. maja 2015, v okviru glasovanj.

Sedaj pa bo gospa Ksenija Korenjak Kramar postavila vprašanje ministru za pravosodje mag. Goranu Klemenčiču, ki je žal

odsoten, zato jo prosim, da pove, ali želi pisni ali ustni odgovor.

KSENIJA KORENJAK KRAMAR (PS SMC): Hvala lepa za besedo, spoštovani predsednik. Spoštovani ministri, spoštovani kolegi!

Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora kot tudi Zakon o kazenskem postopku omogočata med drugim zaseg premoženja nezakonitega izvora, kar je povezano z določenimi stroški v smislu upravljanja z zaseženim premoženjem. Na podlagi omenjenih zakonov sta bili sprejeti tudi Uredba o postopkih hrambe, upravljanja in prodaje premoženja nezakonitega izvora in tudi Uredba o postopku upravljanja z zaseženimi predmeti, premoženjem, varščinami na podlagi Zakona o kazenskem postopku. V zvezi z navedenim me tako zanima:

Ali ocenjujete, minister, da je obstoječi sistem dovolj pregleden in omogoča učinkovito upravljanje z zaseženim premoženjem? Je glede na razpršenost upravljanja z zaseženimi predmeti oziroma premoženjem omogočen učinkovit nadzor?

Ali obstajajo kakšne ocene, o kako velikem obsegu sredstev v smislu letnega zasega in letnih stroškov shrambe oziroma eventualnimi odškodninami govorimo?

Glede na to, da zaradi službenih obveznosti minister ni prisoten, torej je zadržan, bi prosila za ustni odgovor ministra na naslednji seji. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kot naslednji bo ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču vprašanje postavil gospod Zvonko Lah.

ZVONKO LAH (PS SDS): Hvala za besedo, predsedujoči. Spoštovana ministrica, ministri, kolegice in kolegi!

Gospoda ministra za infrastrukturo sprašujem sledeče. S sprejetjem novega energetskega zakona so se spremenile podpirne sheme za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov. Do septembra lanskega leta je bil en način sofinanciranja proizvodnje električne energije, od takrat naprej pa se je to sofinanciranje prekinilo in se čaka novi način sofinanciranja. Zanima me:

Kdaj bo sprejeta podpirna shema oziroma nov način financiranja električne energije?

Ta praksa, na katero so računali tudi investitorji, se na nek način prekinja in me zanima:

Na kakšen način bo od zdaj naprej in kolikšna bo podpora v primerjavi z dosedanjimi podporami?

Ali bo sploh še interesantna za investitorje ali se bo to enostavno prekinilo, ker smo dosegli že kar visoko stopnjo proizvodnje električne energije iz obnovljivih virov?

Mislim, da nam manjka še nekaj odstotkov do tistega cilja, ki nam ga je določila Evropska skupnost. Mnenja sem, da smo šli preveč hlabro

v fotovoltaike, da smo tam porabili preveč sredstev, da imamo še veliko bolj gospodarnih in tudi načinov in virov, ki bi jih veljalo bolj podpreti, kot pa fotovoltaike, in da bodo tudi učinki boljši. Nekateri so celo povezani z gospodarsko dejavnostjo in bi pomagali tudi h konkurenčnosti te gospodarske dejavnosti, pa žal verjetno ne bo teh podpor. Zato me zanima: Kako od zdaj naprej in na kaj lahko računajo investitorji?

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala, predsednik, za besedo. Spoštovani poslanec! Glede tega vašega vprašanja – ja, drži, da je shema subvencioniranja obnovljivih virov energije v preteklosti na nek način, bom rekel, ušla z vajeti in smo v preteklih letih sklenili veliko število pogodb za sofinanciranje, zlasti obnovljivih virov iz fotonapetostnih elektrarn, in da moramo zdaj v nadaljevanju poskrbeti za večjo vzdržnost te sheme sofinanciranja obnovljivih virov energije, kajti s sedanjimi obveznostmi ugotavljamo, da je ta letna obveznost, ki jo moramo s pogodbo zagotavljati, že blizu 150 milijonov evrov letno. Tako nekih novih velikih, skratka dodatkov v to podporno shemo si na nek način ne moremo več privoščiti, zato je bilo z energetskega zakonom tudi predviden drugačen pristop k sofinanciranju teh obnovljivih virov, kar bom v nadaljevanju tudi razložil.

Skratka, Agencija za energijo lahko na podlagi energetskega zakona, ki je bil sprejet v lanskem letu, objavi razpis, če ima za to podlago v načrtu za izvajanje podporne sheme. Na našem ministrstvu pa se bomo v okviru priprave letne energetske bilance in v okviru sprejemanja te bilance na Vladi zavzeli, da se vanjo vključi tudi načrt za izvajanje podporne sheme za leto 2016, ki bo predvidel zagotovitev določene količine dodatnih sredstev za izvajanje podporne sheme in vstop novih proizvodnih naprav v to shemo. V zvezi z višino podpore za konkretno vrsto proizvodne naprave za soproizvodnjo toplote in elektrike na lesno biomaso, pa vam žal ne morem dati točnega odgovora, kajti nova ureditev na podlagi energetskega zakona predvideva, da morajo ponudniki projektov, ki se prijavljajo na razpis, ponuditi svojo ceno, za katero so pripravljene zgraditi in potem tudi obratovati proizvodno napravo. Ta ponudba mora biti nižja od referenčne vrednosti, ki bo kot mejna vrednost objavljena z uredbo o podporah, ki je tudi v pripravi na ministrstvu. Ponudniki električne energije enakih tehnologij si bodo na razpisu tako konkurirali med seboj, Agencija za energijo pa bo razdelila razpoložljiva sredstva med projekte z najnižjo ponujeno ceno.

Skratka, tukaj uvajamo način, da bomo v okviru razpoložljivih sredstev s subvencijo res nagradili tiste, ki so najbolj konkurenčni, in bomo

za vložek te podpore dobili torej najbolj učinkovito in najbolj uspešen objekt. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Zvonko Lah, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

ZVONKO LAH (PS SDS): Gospod minister, sem razumel vašo težavo, vendar v konkretnem primeru, ki ste ga tudi vi omenili, ko gre za kogeneracijo na lesno biomaso, je vprašanje konkurenčnosti glede take kogeneracije oziroma proizvodnje električne energije v tujini. To bo verjetno tudi ministra za kmetijstvo zanimalo glede podpore lesni verigi.

Zavedati se moramo, da je v Sloveniji odkupovalcev manj kvalitetnega lesa, predvsem listavcev, zmanjkalo in poleg kurjenja oziroma porabe za drva praktično ni odkupa. Da v primeru, ko lesni obrati imajo določene odpadke in bi jih lahko koristno uporabili, jih ne bodo mogli za proizvodnjo električne energije oziroma bodo zanje iztržili bistveno manj kot pa konkurenti v tujini. Istočasno pomeni nekonkurenčnost v primerjavi s tujimi proizvajalci in se bo še vedno vozil les ven in ker subvencije, recimo, v sosednji državi so bile bistveno višje že do sedaj kot naše, nekajkrat višje, in namesto da bi se ti odpadki koristno porabili doma, se bodo celi hlodi vozili v tujino, ker naši ne bodo več konkurenčni.

Bilo bi prav, da se širše gleda tudi z vidika podpore gospodarstvu in da se čim več lesa uporabi doma, s tem da se tudi subvencionira proizvodnja električne energije višje.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa.

Strinjam se, da imamo v primeru objektov za soproizvodnjo toplote in električne energije na lesno biomaso primer, ki bi ga bilo smotno in smiselno podpirati, ker prinaša večkratne koristi za naše gospodarstvo. Vendar pa, kot rečeno, tukaj smo omejeni s temi sredstvi, ki jih imamo na voljo za te subvencije. Vedeti moramo, da moramo na nek način poskrbeti še za pokritje manjkajočih sredstev za pokrivanje že sklenjenih pogodb, ki jih moramo zagotoviti za pogodbe še v letošnjem letu, in dodatno zagotoviti še neko okno, ki bo omogočalo tudi te nove vstopne, kot sem jih omenil, vendar na način, kjer se bodo objekti, projekti kandidirali na razpisu. Skratka, neka količina sredstev bo na voljo, izbrani bodo najbolj konkurenčni objekti. Upam in računam, da bodo med njimi tudi objekti za soproizvodnjo toplote in energije na lesno biomaso. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Zvonko Lah imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

ZVONKO LAH (PS SDS): Gospod predsednik, izkoristil bi to poslovniško možnost, da se glasuje o možni javni razpravi na seji Državnega zbora, ker je treba na to problematiko gledati širše; tudi z vidika gospodarstva, ne samo izključno glede cene električne energije. Imamo poleg kogeneracij, kjer se proizvaja toplota in električna energija. Proizvajalci, ti manjši, trdijo, da samo eno z drugim, da se oboje koristno oziroma dobro proda, da so lahko konkurenčni. Imamo tudi še male hidroelektrarne. Povsod tam, kjer so bili mlini, bi lahko to izkoristili, ker nam gre tam praktično vodna energija v nič. To bi tudi treba subvencionirati prej kot pa fotovoltaike. Kljub temu da je pomanjkanje denarja in da smo dosegli že tak rezultat, je treba najti možne vire, ker podpiranje takih proizvajalcev ima multiplikativen učinek. Ni samo cena energije ali cena toplote, tudi kar se tiče CO₂, je tukaj učinkov več. Zato mislim, da ne glede, če v preteklih letih vlada na tem področju ni najbolj gospodarno ravnala in smo prehitro zapravili ta denar, ki bo znašal do konca podpisanih teh pogodb v vrednosti enega TEŠ 6. Kljub temu mislim, da moramo preprečiti, da bi to naravno bogastvo, kot je les, se izvažalo še naprej ven; da se ga koristno predela doma, da bomo pa konkurenčni, je pa treba predelati vse, tudi tiste odpadke, ki so pri sami proizvodnji. Če ne bomo subvencionirali tako proizvedene električne energije v približno taki meri, kot to delajo tujci, se bo zgodilo, da ne bomo konkurenčni tudi pri tistih lesnih izdelkih in se bo dogajala gospodarska škoda in se bo les izvažal v tujino in potem bomo polizdelke ali pa celo izdelke iz našega lesa še naprej uvažali. Zato mislim, da velja premislek, da bi morala Vlada, tudi ministrstvo za kmetijstvo in ministrstvo za gospodarstvo, tukaj sodelovati in res zagotoviti neko pravo gospodarsko politiko tudi na tem področju, ker tukaj je lahko tista mala dodana vrednost pri prodaji električne energije, ki vzpostavlja konkurenčnost našega gospodarstva.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: O vašem predlogu bo Državni zbor odločil jutri, 19. maja 2015, v okviru glasovanj. Zdaj pa minister za finance dr. Dušana Mramorja sprašuje Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Predsedujoči, najlepša hvala za besedo! Mednarodne organizacije, kot sta to Mednarodni denarni sklad in Svetovna banka igrajo strašno pomembno vlogo pri konsolidaciji javnih financ. Zelo pogosto postavljajo neke cilje in zahteve, s katerimi potem narekujejo ukrepe, ki odločilno vplivajo na posamezne države oziroma na posamezne ključne družbene podsisteme znotraj teh držav.

Tako bi lahko opisali stanje stvari, če bi ga opisali prijazno. Dejansko te organizacije veljajo za rablja številnih malih držav, kadar se te države znajdejo v dolžniški krizi, pa tudi, če so

padla v dolžniško krizo ne po lastni krivdi, jih pač v zameno za podporo v obliki tako imenovanega stand by aranžmaja prisilijo v to, da zmanjšajo javno porabo, v to, da odprejo deželo za kapitalne in trgovske tokove, in jih prisilijo naprej še v privatizacijo. Mednarodni denarni sklad je na tak način ravnal ne samo v tretjem svetu, ampak tudi v primeru nekaterih evropskih držav, ki so se znašle leta 2010 v finančnih težavah. V nasprotju s popularno propagando ali pa popularno vero, te države niso zašle v finančne težave, ker bi bil njihov javni sektor prevelik, ampak zato, ker so reševale nasedle banke, pogosto nasedle privatne banke. Najbolj eklatantni primeri tukaj so Irska, Portugalska in seveda Grčija.

Se je pa zgodilo, da je Mednarodni denarni sklad med vodenjem svoje stare politike kar naenkrat zamenjal neko retoriko in priznal, da varčevanje v javnem sektorju v resnici duši gospodarsko rast oziroma je celo sprožilec za recesije v nekaterih primerih in je naprej svetoval, da so pot iz krize javne investicije, ki imajo visoke multiplikativne učinke. Skratka, enkrat po letu 2010 je Mednarodni denarni sklad postal popolna shizofrena institucija, po eni strani izvaja popolnoma nerazumne in uničujoče politike, s katerim je ustvaril vedno večjo ekonomsko, socialno, tudi politično katastrofo v določenih državah, na drugi strani pa s svojimi lastnimi ekonomskimi analizami sproti priznaval nerazumnost teh istih politik. Padlo nam je pa v oči v Programu stabilnosti naslednja stvar, citiram, "postopna vpeljava poročil o učinkovitosti sistema javnih financ. Skupaj z IMF bo opravljen benchmark in pregled postopkov na področjih socialne politike in šolstva, ki bo služila za oblikovanje izboljšav v sistemu." Konec citata.

Gospod Dušan Mramor, zanima me: Kaj točno predstavniki Mednarodnega denarnega sklada ugotavljajo in preverjajo pri nas? Kakšen status bodo imele njihove ugotovitve? Koliko znašajo stroški dela in bivanja predstavnikov IMF v Sloveniji in iz katere postavke se financira njihovo delo? Zakaj je bil za pregled izbran IMF? Kateri kriteriji so se upoštevali ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Spoštovani gospod poslanec Miha Kordiš!

V prizadevanjih za trajnostno fiskalno konsolidacijo, ki poleg kratkoročnih ciljev, to je znižanje proračunskega primanjkljaja pod 3 % v letu 2015, med drugim zajemajo izravnavo proračuna sektorja države in doseganje vzdržne ravni zadolženosti želi Ministrstvo za finance vzpostaviti proces rednega pregleda proračunskih izdatkov. V letošnjem letu bo ta pregled zajemal tri področja, ki predstavljajo

največje deleže na odhodkovni strani javnih financ. To so socialno varstvo, zdravstvo in izobraževanje. Glede na to, da pregled za področje zdravstva v sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo že poteka, bo proces na novo zajel le področje socialnega varstva in izobraževanja. Namen pregleda izdatkov je ugotoviti, ali se javna sredstva na določenem področju uporabljajo učinkovito in smotno. Redni pregledi izdatkov so zato osnova oblikovanja politike javnofinančnih izdatkov na podlagi programskega proračuna. Ocenjujemo namreč, ali bi dani obseg javnofinančnih odhodkov – gre za 1,2 milijarde za transfere posameznikom in gospodinjstvom in 1,6 milijarde za transferje javnim zavodom s področja izobraževanja –, lahko izkoristili bolj učinkovito in določene odhodke celo znižali, ne da bi to imelo negativen vpliv na raven pravic oziroma storitev, ki jih na danem področju zagotavljamo.

Predstavniki Mednarodnega denarnega sklada oziroma njihovega oddelka za fiskalne zadeve so se odzvali na mojo prošnjo, da bi nam pri procesu vzpostavitve rednega pregleda pomagali s tehnično pomočjo. Njihovi predstavniki so bili v času od 30. 4. do 12. 5. na tehnični misiji v Sloveniji. Pripravili so primerjalno analizo izdatkovne strani proračuna različnih evropskih držav in jih predstavili na delavnici na ravni ministrov. V naslednjih dneh pa so sodelovali s področnimi eksperti Ministrstva za finance, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za izobraževanje in šport, UMAR, Računskega sodišča in nekaterimi zunanjimi strokovnjaki ter svojo ugotovitev predstavili v poročilu Ustanovitve procesa pregleda izdatkov.

Ugotovitve in predlogi Mednarodnega denarnega sklada bodo služili kot osnova za vzpostavitev delovnih skupin in pripravo pregleda javnofinančnih izdatkov iz omenjenih področij. Skupine bodo pripravile predloge na strokovni ravni, odločevalni telesi glede uveljavitve določenih predlaganih ukrepov pa bosta seveda Vlada in Državni zbor.

Z obiskom Mednarodnega denarnega sklada niso nastali stroški za državni proračun, saj Mednarodni denarni sklad svojim članicam nudi brezplačno tehnično pomoč. Seveda, izbran je pa bil Mednarodni denarni sklad zaradi svojih referenc na fiskalnem področju, ker je pač na temu področju številka ena. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Miha Kordiš ima besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Predsedujoči, hvala za besedo.

Vsekakor bi želel dopolnitev tega odgovora. Če sem vas pravilno, gospod Dušan Mramor, razumel, ste bili vi tisti, ki ste povabili IMF v našo državo. Kaj točno? Omenjali ste

neka poročila, da so nastala poročila kot posledica obiska IMF pri nas ... Teh poročil jaz nisem videl, ne vem, kaj v teh njihovih poročilih piše, tako da lahko samo ugibam glede na pretekle prakse s temi institucijami. Tako ne bom veliko zgrešil, če jih bom primerjal z nekimi stališči, ki jih je podala Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj, OECD, ki je neka druga neoliberalna trdnjava in je prišla s svojim poročilom na plano dva tedna nazaj.

Konkretno OECD navaja podobno kot do zdaj IMF, da so stroški izobraževanja pri nas primerjalno previsoki. Kot rešitev tega problema priporoča, da se na primer poveča število učencev na posameznega učitelja, priporoča izstop zaposlenih v visokem šolstvu iz sistema javnih uslužbencev, predvidoma zato ker je akademska elita še podplačana, in zaključuje svoja priporočila s tem, da bi bile pa šolnine dobra stvar v visokem šolstvu.

V tej luči vas, dr. Mramor, sprašujem:

Ali se strinjate s stališčem OECD in s pričakovanim stališčem Mednarodnega sklada?

Ta je, kolikor slišim, je že postregel s temi stališči, da gre za naš šolski sistem preveč denarja. In če ja:

Kje točno se to kaže?

Ali je res število učencev tisto, ki je preveliko?

So šolske malice tiste, ki so preveč radodarne?

Ali imamo pa nemara štipendij preveč in so preveč obsežne?

Še to me zanima:

Na kateri seji Vlade oziroma kateri organi je Mednarodnemu denarnemu skladu sploh podelil mandat za seciranje našega šolstva in sociale ali je bila to čisto vaša solo akcija, ali kakšna je zgodba tu zadaj?

Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Bom zelo kratek.

V bistvu te tehnične pomoči s strani teh mednarodnih institucij, kjer smo člani, seveda imamo že desetletja. Že ko sem bil prvič finančni minister, smo dobivali na različnih področjih primerjave našega sistema s sistemom drugih držav in s tega vidika smo si lahko glede na dobre prakse drugih držav ustvarili tudi mnenje, kaj bi bilo pametno narediti pri nas. Oni so nam, kot sem rekel, predstavili poročilo Ustanovitve procesa pregleda izdatkov, kjer so nam v poročilu predstavili, na kakšen način se naj te strokovne skupine, ki zdaj delajo, pač lotijo teh področij. Končni cilj je za določen obseg denarja dobiti čim več storitev oziroma pravic oziroma z druge strani pač s čim manj denarja dane pravice oziroma storitve. Tako gre samo za čisto normalno stvar, ki jo mora finančni minister narediti; in sicer skrbeti za racionalno porabo denarja, in to tako, da pač storitve, ki so potrebne s strani države, tudi zagotavlja. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Miha Kordiš, imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji redni seji.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Predsedujoči, hvala za besedo.

Seveda bi želel, da o odgovoru gospoda Mramorja, našega finančnega ministra, ta državni zbor opravi razpravo.

Kadarkoli finančni minister neke države, neke domnevno suverene države povabi na seciranje zdravstva, šolstva in sociale Mednarodni denarni sklad, je pač vredno o tem razpravljati v najvišjem zakonodajnem telesu v državi. Če gre pa res za neke zelo nedolžne racionalizacije, se bo pa ne nazadnje tudi pokazalo na tej razpravi. Vsekakor pa je izredno problematično, da imamo IMF pri nas in da se pač tega nikakor ne problematizira in dajmo o tem kakšno reči. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: O vašem predlogu bo Državni zbor odločil jutri, 19. 5. 2015, v okviru glasovanj.

Kot naslednja bo ministrici za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anji Kopač Mrak vprašanje postavila gospa Marjana Kotnik Poropat.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS): Hvala za besedo, spoštovani predsednik. Spoštovani ministrici, ministri in seveda kolegice in kolegi!

Postavila bom vprašanje ministrici za delo, družino, socialne zadeve spoštovani gospe Anji Kopač Mrak. Delo in zaposlovanje na črno ter različne oblike prekarne delo so v prvi vrsti za takšne delavce ne samo škodljive za njih same, saj nimajo prav nobene oziroma nudijo zgolj minimalno socialno varstvo, ampak predstavljajo tudi škodo za pokojninsko, zdravstveno in druge socialne blaginje. So tudi nelojalna konkurenca zaposlenim, saj zbijajo ceno dela, pomenijo utajo davkov ter so vzrok za neupravičen dostop ali pa neupravičeno višino raznih socialnih pravic, na primer denarne socialne pomoči, otroški dodatki, štipendije in tako dalje. Dejstvo je, da so danes ne samo mladi posamezniki, ampak tudi tisti iz srednjih in starejših generacij včasih res prisiljeni poprijeti za vsako delo, bodisi prekarno, bodisi celo delo na črno. Enostavno so za svoje lastno preživetje, to je za preživetje svoje družine in svojih otrok, dobesedno prisiljeni poprijeti tudi za nelegalno oziroma delo na črno. Seveda je plačilo na roko zgolj skromno plačilo.

Državni zbor je leta 2000 sprejel Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ta zakonodaja se je sicer v vseh nadaljnjih letih spreminjala in dopolnjevala, prepričana sem, da v pozitivno smer. Seveda je po mojem mnenju pri tem, da zajezimo oziroma ustavimo delo na črno in s tem sivo ekonomijo ter da s tem tudi izkoreninimo izkoriščanje s strani delodajalcev,

nujna tudi učinkovitost dela pristojnih inšpekcijskih služb.

Gospa ministrica, zanima me naslednje:

Ali lahko že komentirate učinke nove, lani sprejete zakonodaje?

So že vidni rezultati?

Ali so pozitivni v smislu zmanjšanja obsega dela na črno?

Ali imamo več prijav s strani delavcev samih in morebiti tudi s strani drugih prijaviteljev?

Ali so inšpekcijske službe bolj oziroma več na terenu glede na preteklo podhranjenost v smislu terenskega dela?

Glede na nedaven posvet v zvezi s prekamimi oblikami zaposlitev me, na kratko, zanimajo nadaljnji konkretni koraki ministrstva oziroma vlade na tem področju.

Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anja Kopač Mrak.

DR. ANJA KOPAČ MRAK: Spoštovani predsednik Državnega zbora, kolegi in kolegice! Hvala za vprašanje.

Se mi zdi, da ste odprli temo, ki je vsekakor zelo pomembna, delo na črno, siva ekonomija. Torej, delo na črno je samo del sive ekonomije, problematiko ste pravilno izpostavili, gre za problem na eni strani pravic posameznikov, ki so oropani za temeljne pravice tako s področja delovnopravne zakonodaje, socialne varnosti, seveda pa trpi družba oziroma skupnost kot celota, ker niso plačani prispevki in to seveda zajeda v našo državo, blaginjo, po drugi strani seveda predstavlja nelojalno konkurenco.

Leta 2014 sprejete spremembe Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, ki so se uveljavile z 18. 8. lanskega leta, so pomemben korak naprej predvsem zato, ker se je s tem zakonom vzpostavila Finančna uprava Republike Slovenije in predvsem prenesla se je pristojnost za ugotavljanje dela na črno z Inšpektorata Republike Slovenije za delo na to novoustanovljeno finančno upravo. Kar je zelo pomembno, ker smo uspeli aktivirati carinike, ki danes opravljajo nadzor nad preprečevanjem oziroma nadzor nad delom na črno, kar pomeni, da so aktivirane mobilne enote, Inšpektorat Republike Slovenije pa v vsej luči podhranjenosti vseeno ima več časa in več moči, da se ukvarja s kršitvami delovnopravne zakonodaje. Na primer, pozitiven rezultat je, da smo lansko leto na inšpektoratu ugotovili na 100 opravljenih pregledov za 16 % več kršitev, kar se tiče delovnopravne zakonodaje, kar je pomembno. Več o samem poročilu bo tudi v okviru Državnega zbora na matičnem odboru razprava o Poročilu dela Inšpektorata Republike Slovenije za delo, ki bo v naslednjem mesecu, prav tako pa bo še v tem mesecu zasedala Komisija Vlade Republike Slovenije za odkrivanje in preprečevanje dela in zaposlovanja

na črno, kjer poda oceno stanja, priporočila, kjer bo tudi natančno, kaj se je dogajalo v lanskem letu. Tudi Vlada je že sprejela ta Projekt siva ekonomija, kjer aktivno posegamo na celotno področje – torej delo na črno je samo eno, kjer je pa predvsem pomemben prikaz višjih prilivov, tako davčnih, torej celovito – in Vlada nadaljuje na tem področju tudi z uvajanjem davčnih blagajn.

Kar se tiče prekarnih oblik zaposlitev, je tako politika našega ministrstva kot skupaj ministrstva za finance in zdravje, logika, da vsako delo šteje, s tem da, bomo rekli, bolj prekamnim oblikam zaposlitve, ki jih enačimo s tem, da je manj delovnopравnih in socialnih pravic glede na pogodbe iz zaposlitve, poskušamo s tem, da tudi stroške teh oblik dela označujemo na trgu in s tem seveda delamo manj zanimive te oblike za delodajalce, hkrati pa ljudem, ki delajo v teh oblikah zaposlitve, damo osnovno socialno varnost. Torej, na primer študentje s plačevanjem prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje si zagotavljajo bodoče pravice v pokojninskem sistemu, hkrati pa gradimo medgeneracijsko solidarnost, ki je še kako pomembna v naši družbi.

S tem bomo nadaljevali, torej z logiko vsako delo šteje. Je pa pomemben vladni projekt, kjer lahko uspemo samo vsi skupaj, celovita davčna reforma s ciljem zmanjšanja stroškov dela in prerazporeditve od premoženja oziroma od stroškov dela, da se prerazporedi tudi na druge postavke, to je premoženje in kapital. Torej, osnovno je, da se stroški dela znižajo. Ob tem bomo bolj konkurenčni, vendar ne na račun socialnovarstvenih blagajn, kjer so prispevki ključni predvsem z vidika zagotavljanja nemotenih sredstev za pokojninsko, zdravstveno zavarovanje in tudi za druge prispevke, torej za denarna nadomestila in starševsko varstvo, ki so v osnovi del sistema socialnega zavarovanja. Toliko z moje strani. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospa Marjana Kotnik Poropat imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS): Hvala, gospod predsednik.

Spoštovana ministrica, vprašala bi vas še naslednje. Namreč, imam občutek, pa tudi podatki kažejo, da prekarno delo narašča. Dobro, rekli smo, vsako delo šteje, ampak vseeno se mi zdi ... To agencijsko delo na primer, ki se povečuje, leta 2013 je bilo 6 tisoč 645 zaposlenih, julija 2014, torej po enem letu, 10 tisoč 638. Tukaj me predvsem skrbi to veriženje oziroma nedosledno izvajanje predpisa, da se delavca po določenem času, če se v podjetju izkaže, da je to njegovo delo permanentno potrebno, redno zaposli. To se marsikdaj ne naredi. Poleg tega pa tudi delo samozaposlenih, tako imenovanih espejev narašča. Menim, da bi kazalo zaposliti več

inšpektorjev in več teh na finančni upravi, ki bi bolj poostreno kontrolo izvajali v družbah, in sem prepričana, da bi s svojim delom, ko bi ugotovili kršitve, in s temi globami pokrili strošek svojega dela. Tudi za delo na črno imam občutek po poznavanju razmer, ko pač slišiš, vidiš, ugotoviš, da delavci delajo na črno, čeprav bi jih lahko redno zaposlili, si lastniki teh podjetij v svoje žepe dajejo ogromne zaslužke, delavcu pa plačujejo na roko. Tu se mi zdi, da bi bilo treba pojačati inšpekcijsko službo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anja Kopač Mrak.

DR. ANJA KOPAČ MRAK: Hvala.

Naš Zakon o delovnih razmerjih je eden redkih v Evropi, ki jasno določa, da če gre za elemente delovnega razmerja, da je treba skleniti pogodbo o zaposlitvi. Na žalost se to ne izvaja. Inšpekcija poostreno nadzira in tudi v prihodnjih dneh bo kar nekaj akcij na tem področju, o čemer bo tudi javnost širše seznanjena. Strinjam se, da bi, če bi imeli več inšpektorjev, bili lahko morda bolj učinkoviti, vendar ne zatiskajmo si oči. Nikoli ne bomo imeli dovolj inšpektorjev, da bodo nadzorovali, saj gre tudi za neko splošno kulturo v državi, v kateri živimo.

Glede agencijskih delavcev bi želela obvestiti, da se je s spremembo, ki je bila uveljavljena v letu 2014, vseeno kar nekaj pozitivnih stvari znotraj agencijskega dela storilo. Namreč, pred tem smo imeli – in to je bil osnovni cilj, ki je bil dogovorjen tudi s socialnimi partnerji – samo 48 % agencijskih delavcev zaposlenih za nedoločene čas, s spremembo zakonodaje, res so še vedno agencijski delavci, vendar imajo v 84 % zaposlitev za nedoločene čas, ker je bila taka sprememba zakonodaje, kar pomeni z njihovega vidika večjo socialno varnost. To je bil eden izmed osnovnih ciljev. Tudi število posrednikov, torej agencij, ki lahko posredujejo delo, se je s spremembo zakonodaje bistveno zmanjšalo. Dejstvo pa je, da je določeno fleksibilnost na trgu treba zagotavljati. In seveda je ključno merilo, da pristanemo na to, da je neka fleksibilnost potrebna, vendar ne na račun socialne varnosti delavcev in tukaj znotraj je treba najti določeno pravo ravnovesje.

Kar se tiče prekarnih oblik zaposlitve, vsekakor je to na žalost globalni evropski problem. Sem pa vesela, da nas je Evropska komisija izbrala za primer države dobre prakse in bomo v naslednjem mesecu gostili, k nam prihajajo predstavniki Portugalske, Litve in Poljske, ki jih bomo seznanili z ukrepi, ki jih Slovenija kot država na tem področju pelje. Namreč, če primerjate slovenski položaj in slovenski trg dela, je še vedno delež prekarnih zaposlitev bistveno nižji, kot je drugje. Dejansko imamo samo večji delež samozaposlenih, kjer pa tudi pristopamo v okviru nove aktivne politike zaposlovanja k drugačni politiki, in tudi ob tem, ko govorimo o davčni politiki in prispevkih, bo

treba odpreti diskusijo o tem, kako zagotoviti mehanizme varnosti in solidarnosti tudi med temi, ki so espeji. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sedaj bo ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejanu Židanu vprašanje postavil gospod Andrej Čuš.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik. Spoštovani gospod minister, tudi drugi člani Vlade, kolegice in kolegi!

Dober mesec nazaj sem udeležil javnega posveta o kmetijstvu v Spodnjem Podravju, ki je potekalo v Gorišnici v organizaciji Biotehniške šole Ptuj in Kmetijsko-gozdarske zbornice – iz pisarne na Ptuj. Moram povedati, da je bila razprava zelo dolga, široka, vsebinska in kvalitetna. Bili so tudi prisotni nekateri predstavniki ministrstva. Predvsem pa je bilo govora o Programu razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020. Evropska komisija je 13. februarja uradno potrdila naš program, torej smo eni izmed prvih v Evropi, ki ima ta program potrjen, dne 24. 4. 2015 pa sem na spletnih straneh zasledil tudi predlog uredbe za mlade kmete.

Moram povedati, da me veseli, da se tudi na ravni Evropske unije odločevalci zavedajo, da se vse manj mladih odloča, da za svojo prihodnost ali pa si za svoj poklic izbere poklic kmeta. Zato seveda tudi sam podpiram takšne ukrepe, kot je, recimo, uredba za mlade. Na samem posvetu je bila tudi predstavljena oziroma v nekaterih segmentih uredba za mlade kmete in moram povedati, da vse lepo in prav, saj glede na podatek, da je starost lastnikov kmetij v Sloveniji 56 let in se še vse bolj staramo, imamo v primerjavi z drugimi državami nadpovprečno zelo stare oziroma stare lastnike kmetij in kmete, so takšni ukrepi pravi. Zanima pa me:

Kdaj bo uredba sprejeta? Mislim, da jo sprejme Vlada.

Je ob tej javni razpravi, ki je bila objavljena, prispelo kaj konkretnih pripomb?

So bile katere upoštevane?

Kdaj lahko pričakujemo tudi prve razpise, ki so posledica sprejetja omenjene uredbe?

Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Hvala za besedo, gospod predsednik. Vam, spoštovani poslanec, hvala za aktualno vprašanje.

Dovolite, da vam povem časovnico. 11. 5. se je končala javna razprava. V tem trenutku potekajo še dodatna pogajanja s socialnimi partnerji. O tem smo se pogovarjali tudi na zadnjem Svetu za kmetijstvo in mi gremo na ta način naprej, da načrtujemo, da bo Vlada predvidoma uredbo potrdila 24. 6. 2015. Tako prve razpise pričakujemo ob polovici tega leta.

Glavna vprašanja, ki so se pojavila tekom razprave, je vprašanje, koliko nazaj se lahko posega. Poznate, da v evropskem pravnem redu velja načelo dvanajstih mesecev. Nam je uspelo, da smo izpogajali osemnajst mesecev, torej tisti, ki so izpolnjevali pogoje pred osemnajstimi meseci, še vedno pridejo kot mladi kmetje v poštev.

Druga vprašanja pa so bila: Ali se lahko znižajo kriteriji? V tem trenutku imamo naslednje kriterije, to je 6 hektarjev primerljivih površin ali 15 GVŽ in mislim, da še, ali 60 panjev čebel. Zakaj so takšni kriteriji? Takšni kriteriji so zato, ker se je Slovenija odločila za visoko prvo subvencijo, to je v bistvu kot start-up subvencija 45 tisoč evrov in smo morali dokazovati, da to pomeni eno minimalno plačo na mesec. Če bi spustili ta znesek, recimo na 20 tisoč, bi nam verjetno pustili tudi nižje pragove in ko smo to dilemo predstavili mladim in kmečkemu prebivalstvu, moram reči, da je naenkrat nastalo predvsem zelo dosti vprašanj, ne pa odgovorov. Kako razumemo zdaj razpise? Slovenski kmetijsko-gozdarski zavodi so pregledali teren in imamo prvi popis, ki je začasen, lahko se številke nekaj spremenijo, sicer popis je takšen, da bo v prvem razpisu predvidoma kandidiralo 191 mladih kmetov ali kmetov, ki so zavarovani iz kmetijstva, enkratni znesek je 45 tisoč evrov – tako mora biti znesek za ta del razpisa 8,6 milijona evrov –, in verjetno 207 mladih kmetov ali mladih kmetov, ki so zavarovani izven kmetijstva. Tukaj pa je znesek enkratne podpore 18 tisoč 600 evrov in to bomo seveda naredili neke v polovici tega leta.

Dovolite pa, da vam povem še en podatek. Če združimo obe številki, bomo predvidoma pridobili 398, torej 400 mladih kmetov in kmetov, ki bodo začeli voditi kmetije. Podatek je pa povsem nov, kar pa se tiče trenutnega števila pa je naslednji: približno 55 tisoč kmetijskih gospodarstev je dalo vlogo za neposredna plačila, to je približno 440 tisoč hektarjev, znotraj tega se je za shemo za mlade kmete, kar pomeni za 5 let 25 % višje plačilo, prijavilo 3 tisoč 670 mladih kmetov.

Iz tega sklepamo, da 6,7 % kmetij, ki so se prijavile, vodijo kmetije in kmetije, ki sodijo v skupino mladi kmetje. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Andrej Čuš, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Kot poslanec in predstavnik vsega ljudstva sem pa še posebej veliko na mojem območju, tako sem veliko tudi na območju občin Juršinci, Markovci, Gorišnica. Povedati moram, da je veliko mladih pristopilo do mene v poslanskih pisarnah, preko socialnih omrežij in podalo tudi nekaj pripomb.

Dovolite, če smem prebrati eno: "Naša kmetija je pred delitvijo obsegala 20 hektarjev sadovnjakov in 10 hektarjev gozdov in njiv. S sadjarstvom se ukvarjamo že več kot 30 let. Zraven očeta in matere sva še z mlajšim bratom, ki pa se želi

prav tako ukvarjati s sadjarstvom. Letošnjo pomlad smo se odločili, da jaz prevzamem del kmetije, 7 hektarjev jabolk, slab hektar jagod in 5 hektarjev gozda. Preselil sem se na svoje, ustanovil sem si MID kmetije, uredil vso papirologijo, imam izobrazbo, sem v postopku Global G. A. P. Skratka, vse kar je potrebno. Izpolnjujem vse pogoje, razen enega – ker bom prevzel le del kmetije. Mlajši brat, ki pa ima prav tako izobrazbo, pa bo čez čas prevzel domačijo in ostala zemljišča. Zato vas sprašujem, zakaj omejujete kmetije, ki imajo več otrok, pri pridobivanju omenjenih sredstev. Z bratom z velikim veseljem opravlja delo na kmetiji. Zakaj bi morala biti zaradi tega zapostavljena? Zakaj bi morala biti zaradi tega, ker si želiva oba opravljati dejavnost na kmetiji, prikrajšana za del pomoči? Izpolnjujem čisto vse pogoje, razen enega. Zdi se mi nepošteno, da nam na takšne način omejujejo razvoj. Ali bi bilo bolje, da bi sam prevzel celotno kmetijo, brat pa bi šel na zavod za zaposlovanje? Morali bi spodbujati tiste mlade, ki si želijo gospodariti na kmetiji, ne pa, da jih omejujete. Želimo si delati, ustvarjati. Želim si samo enakovrednih pogojev. Glede na to, da sem šel na svoje, bi mi omenjena pomoč prišla še kako prav." To je ena izmed pripomb in upam, da jo boste upoštevali. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Morem reči, da smo skušali čim več pripomb upoštevati. Dejstvo pa je, da ne smemo spodbujati delitve kmetij. Treba se je zavedati, da je prvo plačilo namenjeno dodatni širitvi kmetije, ni pa namenjeno drobljenju kmetij. Zato je tudi potem v ozadju to petletno obdobje. Kot drugo se moramo zavedati, da je zadaj ta zahteva, da mladi kmet, ki želi celotno plačilo 45 tisoč evrov, mora biti zavarovan iz kmetijstva. Če pa dela nekje drugje in je drugje zavarovan, pa je to neke vrste dodatna dejavnost in je potem plačilo 18 tisoč 600 evrov.

Naslednje vprašanje je, kako je z višino zneska. Pri nas se pogosto rada naredi primerjava s sosednjo Avstrijo, za katero veste, da je nosilka programa razvoja podeželja. Evropski program razvoja podeželja je nastal v bistvu v Avstriji in Avstrija ima enotno plačilo 15 tisoč evrov, ne pa 45 tisoč evrov. Ko smo mi morali svojo mejo, torej 45 tisoč evrov zagovarjati pred komisijo Evropske unije, smo imeli naslednja dva argumenta. Prvi argument je bil, da zaradi specifičnosti. Torej mi smo začeli proces prestrukturiranja nekoliko kasneje kot recimo Avstrija in druge nam konkurenčne države oziroma njihovi kmetje, potrebujemo večji znesek. Kot drugo pa, da imamo izrazito dosti področij, ki štejejo za področja z omejenimi dejavniki za kmetovanje. Mimogrede, od teh 440 tisoč hektarjev je v Sloveniji 330 tisoč hektarjev z OMD. To je bil tudi razlog, da so nam dovolili.

Če pa mi sedaj kriterije spremenimo, jih spustimo, pa to za seboj potegne, da moramo višino plačil, ki jih dobijo kmetije kot prvo pomoč za zagon svoje kmetije, znižati. In to je razprava, kjer je mnenje znotraj tudi mladega kmetijskega prostora različna. Želje so bile, da bi bili prvi zneski 70 tisoč evrov, kar ni bilo možno, in je 45 tisoč evrov tisti kompromis.

Dovolite, da povem še tole. Nam dinamika izplačil, kakršna je, na voljo imamo 60 milijonov evrov denarja, omogoča, da pridemo nekje znotraj populacije do 4 % novih mladih kmetov, ki prevzamejo kmetije. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Andrej Čuš, imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala za besedo, še enkrat.

Z nekaterimi argumenti, ki jih je podal gospod minister, se strinjam, z nekaterimi pač ne. Problematično se mi zdi, da na tem področju torej v tej uredbi ni rešitve za družinske kmetije oziroma tudi za kmetije, ki imajo več otrok. Ob tem je treba tudi izpostaviti, da bo omenjeno besedilo uredbe sprejela Vlada in da Državni zbor pri tem ne bo igral nobene vloge. Zato bi bilo še kako primerno in prav, da bi mogoče o tem razpravljali tudi na naslednji seji Državnega zbora, in podajam v skladu s poslovnikom predlog, da opravimo razpravo o odgovoru na naslednji seji Državnega zbora. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: O vašem predlogu bo Državni zbor odločil jutri, 19. 5. 2015, v okviru glasovanja.

Zdaj pa bo ministru za finance dr. Dušanu Mramorju vprašanje zastavil gospod Žan Mahnič.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovani gospod minister, kolegi in kolegi!

Slovenija ima veliko perspektivo predvsem v turizmu in v kulturi, seveda lahko ti dve stvari tudi povežemo. Turisti se zadnje čase zelo zanimajo za obisk kulturnih objektov in pa zgodb, ki jih v povezavi s kulturo lahko ponujajo lokalne skupnosti. V tem parlamentu sem že opozoril na Tavčarjev двореc Visoko, ki ga imamo v Poljanski dolini. Na Ministrstvo za kulturo sem tudi že naslovil pisno poslansko vprašanje, kako je s sredstvi za obnovo tega dvorca, da nam ne bo propadel, ker smo že zagnali turistično ponudbo. Gospa ministrica je odgovorila, da so možnosti za sofinanciranje obnov kulturnih spomenikov in objektov javne kulturne infrastrukture v lasti občin iz naslova operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 izčrpane. Problem pa je, ker v partnerskem sporazumu z Evropsko komisijo prejšnja vlada Alenke Bratušek za obdobje 2014–2020 ni zagotovila prednostne naložbe varovanja, ohranjanja

promocije in razvoja kulturne dediščine, da bi bilo možno neposredno črpanje nepovratnih evropskih sredstev iz tega naslova. Zaradi tega si bo Ministrstvo za kulturo prizadevalo zagotoviti sredstva drugje. 12. maja se je končala javna obravnava Predloga zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe v kulturi. Moram reči, da pozdravljam ta zakon, ki so ga pripravili na ministrstvu, saj gre v smeri ohranjanja kulturne dediščine in pa za spodbujanje, lahko temu rečem, zgodovinskega spomina in ohranjanje tistih objektov, ki so povezani z zgodovino slovenskega naroda. Ocena tukaj notri je bila, konkreten podatek, da je bilo v obdobju 1999–2013 porabljenih 94 milijonov 500 tisoč evrov, kar pomeni 31 % vseh predvidenih sredstev. Ta zakon predvideva tudi sanacijo najbolj ogroženih in najkvalitetnejših enot kulturne dediščine tako v lasti države kot v lasti občin. Z veseljem ugotavljam, da je naš Tavčarjev dvorec tudi tukaj notri.

Me pa zanima sama shema. Ta zakon bomo poslanci dobili v Državni zbor, ko si bo, jaz upam, da si bo, ministrica uspešno pri Ministrstvu za finance izpogajala tudi znesek. Perspektiva je obdobje 2016–2020, program je težak 167 milijonov 922 tisoč 536 evrov. Od tega za leto 2016 9 milijonov evrov.

Moje glavno vprašanje, gospod minister, je:

Kakšen je vaš pogled na ta program?

Ali bo ta številka realna?

Ali bo mogoče, tako kot je tukaj predvideno, že v letu 2016 za te programe zagotoviti 9 milijonov evrov in da bo potem seveda tudi sledila uspešna realizacija?

Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Spoštovani gospod poslanec Žan Mahnič, to vprašanje seveda ni vprašanje zame, ampak za resorno ministrico.

Pa naj vam pojasnim, se opravičujem. Pri nas v Sloveniji je priprava predloga državnega proračuna dvostopenjska. Prva stopnja je končana, ko Vlada na svoji proračunski seji sprejme okvire in potem razrez proračunskih izdatkov po programski strukturi in po predlagateljih finančnih načrtov. V tej drugi stopnji pa vsak resorni minister postane svoj finančni minister. Se pravi, da poskuša v planiranih, v okvirih danih vladnih omejitev pripraviti svoj program dela in finančni načrt za naslednja planirana obdobja, kar pomeni, da mora v okviru limitov, potrjenih s strani Vlade, pripraviti finančni načrt, v katerem bodo upoštevane vse zakonske obveznosti, ter da sredstva podrobneje načrtuje za posamezne programske vsebine. To se pravi, to ni stvar finančnega ministra več, ampak po razrezu je to stvar kulturne ministrice.

Bom pa vseeno odgovoril na to vprašanje. Mi smo imeli ta zakon o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi, ki je bil sprejet prvič leta 1998, veljal je od leta 1999 do leta 2003, s katerim so se zagotavljala sredstva v višini približno 103 milijone evrov. Dejansko je bilo porabljenih 34 milijonov evrov, približno 32,5 % od predvidenih sredstev. Več ni bilo mogoče, ker je bila vsota previsoka glede na zmožnosti. V letu 2002 je bil sprejet zakon o spremembah in dopolnitvah, s katerim se je podaljšalo izvajanje zakona za obdobje 2004–2008, s katerim bi morale biti z državnim proračunom zagotovljenih skupaj 122 milijonov evrov. Od tega je bilo realiziranih 42 milijonov, se pravi 35 %. V letu 2008 se je z zakonom o spremembah in dopolnitvah ponovno podaljšal rok za izvedbo nerealiziranih projektov do leta 2013. Republika Slovenija naj bi za uresničevanje nerealiziranih programov z vsakokratnimi letnimi proračuni v obdobju od leta 2009 do 2013 zagotavljala sredstva v višini 80 milijonov evrov. V obdobju 2009–2013 je bilo za realizacijo zagotovljenih, se pravi skupaj v celotnem obdobju je bilo porabljenih in zagotovljenih 22,4 % predvidenih sredstev. Če vzamemo celo obdobje 1999–2013, je bilo porabljenih 94 milijonov oziroma 31 % vseh predvidenih sredstev. Iz predstavljenega lahko vidimo, ko je bil v veljavi ta zakon v obdobju 1999–2013, so bili plani glede na omejene finančne vire zelo nerealno zastavljeni. Zato menimo, da ni smiselno, da se še naprej določa seznam projektov z nerealno dinamiko financiranja. Obstaja namreč tretji del proračuna, t. i. načrt razvojnih programov za obdobje štirih let, z vsemi viri financiranja, proračunskimi in ostalimi, ki prikazuje načrtovane izdatke po skupinah projektov, projektih in ukrepih ter virih financiranja po posameznih letih za celovito izvedbo projektov oziroma ukrepov.

Po našem mnenju je navedeno zadosten razlog, da sprejemanje zakona oziroma njegovo podaljševanje ni potrebno. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Žan Mahnič imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod predsednik.

Gospod minister, jaz se z vami ne morem strinjati, da to ni vaše področje, kajti jaz sem vas spraševal o finančnih posledicah oziroma finančni konstrukciji tega zakona in ne o sami vsebini tega zakona in sem se tudi prej na Ministrstvu za kulturo pozanimal, kako je s tem. Oni so rekli, da so svoj del s tem naredili, zdaj pa jih čaka neka težja stvar, to je pogajanje z Ministrstvom za finance za zagotovitev teh sredstev. In sem se odločil, da pač vam zastavim poslansko vprašanje, ne ministrici, ki bo prišla do vas se pogajati za ta sredstva, in vem, da bo storila vse, da bo ta sredstva dobila. Ampak sprašujem vas, ki ste ne nazadnje tisti, ki

pripravljate ta proračun tudi za leto 2016 in naprej in imate po navadi zadnjo besedo. Kulturna dediščina nam propada, v koalicijski pogodbi imate pod kulturo, pod 10. točko zapisano Obnova kulturne dediščine. Ta zakon pa predstavlja ravno uresničevanje koalicijske pogodbe, kar je seveda samo za pozdraviti. Tukaj notri je zajeto vse, od kulturnih spomenikov, javnokulturna infrastruktura, bibliobusi, trajna hramba in digitalizacija, slovenski jezik v digitalnem okolju in tako naprej. Celotna vrednost 167 milijonov, zelo specificirano.

Moje vprašanje je podobno, kot sem ga zastavil prej. Kar se tiče NRP, vemo, kako je. Ja, za 4 leta naprej, NRP so namenjeni temu, da nekako vidimo, kakšen bo razvoj določenih projektov, da država ima neke cilje, kje želi biti v naslednjih štirih letih. Ampak s temi NRP je tudi tako, vidimo iz preteklosti, da se iz leta in leto potem prestavlja in zamika.

Ali bo torej ministrica za kulturo, ko bo prišla k vam, pri tej številki uspešna?

Kar pa se tiče notranjega razreza, pa se strinjam z vami. Ampak to je potem njena naloga, da tudi reže potem te projekte, v kolikor te številke, ki si jo je zastavila, ne dobi.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za finance dr. Dušan Mramor.

DR. DUŠAN MRAMOR: Hvala lepa.

Saj vem, da ne boste zadovoljni z mano, ker pač zakon napisati in noter napisati določeno vsoto, je relativno lahko, relativno težko pa je dobiti ustrezna sredstva za takšno financiranje. To je zame spisak želja. Vlada bo obravnavala svoj proračunski okvir za leta 2016, 2017 in naprej do 2019. V tem okviru bo prišlo do razreza, ki bo približno tak, kot je bil razrez v letu 2015. Znotraj tega razreza morajo ministrstva razporediti, sfinancirati svoje obveznosti. In seveda sem sodi tudi ta obseg obveznosti, ki si jih je zaželelo Ministrstvo za kulturo za te namene. Seveda so ti nameni zelo smiselni in s tega vidika je temu težko oporekati, vendar so na drugi strani še zelo smiselni nameni tudi na drugih področjih, in je treba tehtati med infrastrukturo, cestami, železnicami, več denarja za šolstvo in tako naprej. Področij je zelo veliko, vlada bo naredila razrez in potem bo morala ministrica znotraj tega tudi odločati, kaj je njena prioriteta na kulturnem področju.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Zdaj bo vprašanje zastavila gospa Urška Ban, in to ministrici za kulturo mag. Julijani Bizjak Mlakar, ki pa je odsotna, zato sprašujem, ali želi pisni ali ustni odgovor.

URŠKA BAN (PS SMC): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik.

Moje poslansko vprašanje se nanaša na ureditev ustreznih pogojev, namenjenih delovanju lokalnih in regionalnih medijev, ki jim

je bil podeljen tako imenovani status izvajanja programov posebnega pomena. Lokalni oziroma regionalni radijski in televizijski programi posebnega pomena so pomembna dopolnitev izvajanja programov javne RTV Slovenija. Oboji imajo podobne in zavezujoče programske zahteve glede vsebin, vezanih na status posebnega pomena. Hkrati so lokalni in regionalni mediji ključni zato, ker ustvarjajo neposredno vez med javnostjo in lokalno skupnostjo ter na ta način dopolnjujejo storitev javnega servisa. Priprava tovrstnih vsebin pa je primerjalno dražja kot priprava komercialnih vsebin, zato je zadostno sofinanciranje tovrstnih medijev posebnega pomena iz javnih sredstev nujno. Upoštevati je namreč treba naš temeljni skladni cilj: skladen regionalni razvoj Slovenije. Z zakonom o medijih država sicer zagotavlja projektno sofinanciranje tovrstnih programskih vsebin, vendar so ta proračunska sredstva pogosto premajhna in iz leta v leto nižja, da bi zadostila namenu. Hkrati skladno z veljavno shemo državnih pomoči ni dopustno teh proračunskih sredstev namenjati za razširjanje programov. Takšna nesistemska ureditev financiranja programov posebnega pomena, katerim se je priključil še strošek oddajanja preko multipleksa, tako pogosto ne omogoča kakovostnega izvajanja njihovega zakonskega poslanstva in namena. Po prehodu z analognega na digitalno prizemeljsko oddajanje so namreč morali izdajatelji televizijskih programov posebnega pomena sami financirati prehod na digitalno oddajanje, kar jim je seveda povzročalo visoke stroške. Poleg tega pa je to povzročilo poseg v že pridobljene pravice, saj se je s tem uveljavila neenakopravnost med radijskimi in televizijskimi mediji. Zaostrene razmere v lokalnih in regijskih medijih posebnega pomena se poslabšujejo iz meseca v mesec, zato je njihova prihodnost zelo negotova.

Glede na povedano, sprašujem naslednje:

Kakšno je stališče Ministrstva za kulturo o izvajanju programa posebnega pomena, ki v določenem lokalnem okolju zagotavlja prepotrebno količino in kakovost informacij?

Ali je ministrstvo na podlagi dokumenta Pregled medijske krajine pripravilo strategijo nadaljnjega izvajanja tovrstnih vsebin ter ureditve statusa le-teh?

Ali ministrstvo načrtuje pripravo spremembe Zakona o medijih in Zakona o RTV Sloveniji, ki bi programom posebnega pomena zagotovile sistemski in dolgoročnejši način financiranja ter zagotovile neodplačno razširjanje preko multipleksa A?

Na kakšen način se lokalnim in regionalnim programom posebnega pomena nudi tehnična podpora RTV Slovenija?

Kako RTV Slovenija zaračunava stroške razširjenja programa posebnega pomena?

Po mojih informacijah kljub določbi 114.a člena Zakona o medijih, ki omogoča oprostitev stroškov odplačnega razširjanja ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sedaj bo ministrici za notranje zadeve mag. Vesni Györkös Žnidar vprašanje zastavila gospa Anja Bah Žibert.

ANJA BAH ŽIBERT(PS SDS): Spoštovana ministrica, minister, predsedujoči!

V razmerju do policije je med vašimi nalogami tudi usmerjanje in nadzorovanje izvajanja nalog policije. Minister oziroma v tem primeru ministrica daje policiji usmeritve in obvezna navodila za delo. Policiji lahko naloži, da v mejah svoje pristojnosti opravi določene naloge ter sprejme določene ukrepe. V povezavi z omenjenimi pristojnostmi me zanima:

Kakšne usmeritve in navodila dajete policiji vi, ko gre za področje javnih prireditvev in zbiranj in ko govorimo o varnosti države, saj pri obravnavanju tovrstnih zadev prihaja do dvojnih meril?

Dovolite, da to pojasnim na primeru. V času shodov Odbora 2014 so pred sodišče prihajali provokatorji s simboli totalitarnega komunističnega režima. Glede na sicer znano dejstvo, da ste do teh poveljevanj nedemokratičnih pozivov hkrati skrajno tolerantni, vas tokrat sprašujem:

Zakaj takšna nezainteresiranost in mlačnost, ko se je med provokatorji pojavila zastava somalijske skrajno islamistične stranke Hizbul Islam?

Omenjena stranka se je že znašla v dokumentih Združenih narodov in EU. Povezujejo jo z novačenjem, uporabo in zlorabo otrok v oboroženih spopadih. Njihove tarče v spopadih so civilisti, tudi otroci in ženske. V času, ko ves demokratični svet obsoja in se združuje zoper terorizem in grozodejstva islamskih skrajnežev, se odgovorni pri nas obnašate na nek način brezbrizno in pokroviteljsko do tistih, ki s tem javno simpatizirajo. Upam, da se sploh zavedate, kaj s takšnim ravnanjem počnete. Na drugi strani pa je bil na nedavni prireditvi Zveze združenj borcev za vrednote NOB v Ljubljani s prizorišča odstranjen posameznik, ki je zgolj z mirnim protestom izražal svoje nezadovoljstvo, kar pa je seveda povsem človekova in ustavna pravica. Torej gre ministrica za dvojna merila represivnega organa, kar je seveda ne samo nesprejemljivo, ampak predvsem nevarno. Zato vas javno sprašujem:

Kaj počnete z našo policijo?

Ali lahko govorimo celo o tem, da jo spreminjate nazaj v ljudsko milico?

Hvala za odgovor.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja ministrica za notranje zadeve mag. Vesna Györkös Žnidar.

MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR: Hvala, predsednik, za besedo.

Kot prvo moram reči, da se vaša najavljena vprašanja popolnoma razlikujejo od tega, kar me sprašujete danes, zato bom v tem kontekstu tudi odgovarjala. Vprašali ste me, kako ministrstvo ter policija zagotavljata enako obravnavanje na področju vzdrževanja javnega reda ter varovanja življenja ter osebne varnosti v primeru javnih zbiranj oziroma na javnih prireditvah in shodih.

Kar se tiče vašega preteklega poslanskega vprašanja, moj odgovor ostaja enak. In tudi še vedno za vas tudi v kontekstu današnjega vprašanja velja, da če imate podatke o kakršnihkoli konkretnih ravnanjih, da podajte kazensko ovadbo. Veste, kakšen je postopek, bodisi na tožilstvo bodisi na policijo.

Kar se pa tiče načina uresničevanja ustavne pravice do mirnega zbiranja in javnih zborovanj na javnih shodih, dobro veste, da je to urejeno v Zakonu o javnih zbiranjih, ki tudi ureja pravico do organizacije in udeleževanja na teh dogodkih, kjer je tudi določeno, da nikomur ni dopustno preprečevati udeležbe tudi na javnem shodu ali prireditvi, razen kadar tako določa zakon, in da tudi je prepovedano motiti ali ovirati potek shoda ali prireditve. Prav tako je v 6. členu določeno, da je prepovedano organizirati shode oziroma prireditve z namenom, da bi se na njih izvrševala kazniva dejanja oziroma pozivalo k izvrševanju kaznivih dejanj ali z namenom povzročanja nasilja, motenja javnega reda oziroma oviranje javnega prometa. Če imate vi kakršnekoli podatke, ki nakazujejo, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ste nekako tudi dolžni podati kazensko ovadbo. Postopek je predpisan v Zakonu o kazenskem postopku.

Kar se tiče ravnanj policije. Policija v okviru svojih pooblastil dosledno izvaja vse ukrepe, ki so v skladu z zakonom za udeležanje tako ustavnih določb kot tudi določb, ki so določene v Zakonu o javnih zbiranjih. Policija v vsakem primeru ob sumu zaznave ali prijave bodisi kršitev ali, še huje, znakov kaznivega dejanja ukrepa in tudi zagotavlja nemoteno zagotavljanje vseh ustavnih pravic. Temeljna dolžnost policije, kot vemo, je varovanje življenja, osebne varnosti ter premoženja ljudi ter vzdrževanje javnega reda, kar opravlja z izvajanjem nalog in vseh pooblastil, ki jih ima po zakonu in podzakonskih aktih. Policija pri izvajanju nalog vsekakor zagotavlja enako obravnavo vseh udeležencev javnih zbiranj, ker namreč tudi za državno upravo kot tako velja v vsakem primeru, da je dolžna ravnati na podlagi načela strokovnosti, zakonitosti in enakega obravnavanja. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospa Anja Bah Žibert, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora, ne pa za postavitev dodatnega vprašanja.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Čas mi je že tekel. Hvala lepa.

Poglejte ministrica, jaz mislim, da sem vas čisto konkretno vprašala in tudi najava je bila povsem konkretna. Govorimo o dvojnih merilih, ko gre za javni red in mir na prireditvah. Eno in drugo je bil dogodek in policija je bila ravno zato tam, da bi zagotavljala javni red in mir. Jaz sem vam povedala o grožnji, ki je bila na eni strani, in neke drugje, kjer je bil protestnik, pa je bil odstranjen. Torej govorim o dvojnih merilih. Res pa je, da sem vam v tem državnem zboru zastavila že kar nekaj vprašanj in do zdaj nisem dobila nikoli konkretnega odgovora. Tudi danes je tako. Jaz verjamem, da gre to zgolj za aroganco in vaš odnos do poslanke, in upam, da je temu tako, ker sicer bom začela razmišljati o tem, da enostavno niste kos funkciji, ki jo opravljate. Jaz govorim o grožnji, ki se dogaja tudi pri nas. Povedala sem vam konkreten primer, kaj se je dogajalo, vemo, kaj se dogaja po Evropi in jutri se lahko zgodi to nam. In govorila sem o tem, da ni bilo nikakršnega ukrepanja, na drugi strani pa zgolj zaradi tega, ker je nekdo bil tam, je bil s prizorišča odstranjen. Jaz sem vam povedala dvojna merila. Vi ste ministrica in vi ste dolžni v tej državi ukrepati, kajti če boste od posameznikov zahtevali, da ukrepajo, ko gre za grožnjo miru, potem se nas pa res bog usmili.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja ministrica za notranje zadeve mag. Vesna Györkös Žnidar.

MAG. VESNA GYÖRKÖS ŽNIDAR: Hvala lepa.

Glede na to, da ste vi ta diskurz sedaj skanalizirali tudi na vsebino vašega poslanskega vprašanja, vi meni v vašem poslanskem vprašanju sploh niste nakazali, kaj konkretno vas zanima. Danes me pa sprašujete o konkretnih dejanskih okoliščinah, torej o konkretnih dogodkih, ki bi se naj neke zgodili na terenu. Jaz vam v svojstvu ministrice za notranje zadeve konkretnih odgovorov ne morem danes podati, ker vi konkretnega vprašanja niste zastavili. Veste, spoštovana poslanka, jaz nisem organ odkrivanja in preiskovanja, jaz opravljam politično funkcijo, in tudi menim, da je vaša funkcija veliko preresna, da vi meni pošljete samo en stavek, medtem ko pa vaši kolegi pošljejo celotno stran in pojasnijo ozadje vprašanja, kaj pravzaprav želijo. Vi ste meni postavili teoretično vprašanje, sedaj pa od mene zahtevate konkreten odgovor. Veste, jaz ne delam na policiji, jaz sem ministrica za notranje zadeve. In tudi menim, glede na to, da vi meni oporekate moje kapacitete, pa vam jaz povem, da je vaša funkcija veliko preresna. Vi izvajate nadzor nad izvršilno vejo oblasti in funkcija poslanskih vprašanj ni igrati se skrivalnice z ministrico čez vikend, ampak v bodoče mi zastavite vprašanje, konkretno povejte, kaj se je zgodilo, kje se je zgodilo, dali bomo poizvedbe in vam bom tudi konkretno odgovorila. Ker žal

na takšen način, kot vi meni pošiljate poslanska vprašanja, jaz vam konkretno ne morem odgovoriti. In to ni prvič.

Jaz vas res pozivam, da dajva dvigniti na drug nivo, dajte pojasniti, povejte, kaj ste zaznali kot poslanka in potem boste vi lahko dosti bolje izvajali kontrolo nad mojim delom. Ker na takšen način jaz nimam podatkov, jaz nisem organ preiskovanja in jaz vam ne morem odgovoriti. Jaz vam lahko teoretično odgovarjam, ampak mislim, da to niti ni potrebno, ker vi dobro poznate zakonodajo, poznate Zakon o javnih zbiranjih, poznate verjetno tudi Kazenski zakonik. Tako da predlagam, da mi v bodoče zastavite tako, da vam bom lahko konkretno in tudi dejansko konstruktivno odgovorila, ker na ta način vam ne morem. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospa Anja Bah Žibert, imate besedo da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Spoštovana ministrica, jaz sem konkreten primer podala zato, da bo razumljeno, zakaj govorim o dvojnih merilih. Jaz sem pa vas vprašala zelo jasno, kaj počnete s policijo oziroma kakšna navodila jim dajete vi, glede na to, da prihaja do dvojnih meril. To je bilo izhodišče mojega vprašanja.

Poglejte, ne se jeziti name, če na to niste bili sposobni oziroma niste želeli odgovoriti. In prosim, ne delati tukaj iz tega vprašanja, zdaj, kako dolgo je bilo ... Bilo je čisto konkretno moje vprašanje in tudi na začetku sem povedala, o čem sprašujem. Govorim o tem, kakšna so vaša navodila. Vi ste ministrica tudi zato, da nemoteno dela naša policija. In predvsem, da je to organ, ki bo skrbel za vse državljane.

Jaz mislim, da glede na to, da se to pojavlja, bi bila takšna razprava še kako pomembna. Veste, ne gre tukaj za to, kdo bo koga ali pa kdo bo glasnejši, ampak gre za to, da moramo vsi skupaj poskrbeti, da bo ta država varna. In s takšnim odnosom, kot ga imamo zdaj, da se lahko po cesti sprehajajo z zastavami, ki pozivajo in pomenijo grožnjo svetovnemu miru danes, je nekaj narobe. In samo na to bi mi odgovorili. Kakšna navodila dajete? To je bilo moje vprašanje glede dvojnih meril. Hvala lepa.

Jaz upam, da bo Državni zbor opravil razpravo, seveda bom to povedala, tudi če bi me hotel predsedujoči opozoriti, tako kot ste danes kolegico Simono Kustec Lipicer, ki je uvodoma zlorabila institut proceduralnega, pa seveda opozorila ni dobila. Jaz upam, da si ga zdaj ne bom zaslužila. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: To ste pravilno ugotovili, ampak tisto je bilo res čisto na samem začetku in moja napaka. O tem vašem predlogu bo Državni zbor odločil jutri, 19. 5. 2015, v okviru glasovanj.

Moram pa vseeno na splošno povedati, in to pa na splošno velja, da bi res bilo dobro, recimo v tem vašem primeru, če bi ta dva primera bila notri navedena, bi se ministrica veliko lažje znašla. Govorim na splošno o tem, kako konkretno so vprašanja. Nekatera so res zelo, zelo konkretna, nekatera so pa res enostavna in potem je včasih zelo težko izpeljati kako in kaj. Zato govorim, ne govorim na splošno, o tem mislim, da se bomo morali enkrat na Kolegiju ali pa na zaprtem delu Kolegija pogovoriti. Vem, da so bila navodila včasih in da ste, če so bila preveč konkretna, so vas pa takrat zatirali, da predsedujoči niso pustili takšna vprašanja zastavljati. Ampak mislim, da bi bilo primerneje in tudi za vse prijetneje, če bi bila ta vprašanja malo bolj konkretna. Ni pa zdaj to opozorilo kot tako, ampak velja za cel sklop poslanskih vprašanj, ki prihajajo sicer, žal, s te strani, ampak druga so vsaj daljša, to lahko vidim.

Gremo naprej. Zdaj bo gospod Franc Laj zastavil vprašanje ministrici za zdravje gospe Mariji Milojki Kolar Celarc, ki je žal odsotna. Zato vas sprašujem, ali zahtevate pisni ali ustni odgovor.

FRANC LAJ (PS SMC): Spoštovani predsedujoči, spoštovani predstavniki vlade, drage kolegice in kolegi!

K postavitvi ustnega poslanskega vprašanja me je spodbudil objavljeni članek v Delu 23. 4. 2015 z naslovom V Sloveniji manjka tisoč zdravnikov, informacije, ki sem jih dobil v Splošni bolnišnici Murska Sobota v zvezi s kadrovsko podhranjenostjo na eni strani in težavami pri zaposlovanju celo svojih študentov, diplomantov, medicinskih fakultet na drugi strani in ne nazadnje proces javne razprave v zvezi s Pravilnikom o izvajanju nujne medicinske pomoči. Kje je problem? Oni imajo trenutno 21 študentov, od tega 8 absolventov. Za čas pripravništva imajo možnost, da jih zaposlijo, vendar se potem pojavi problem, kako naprej. Problem predvsem ovira specializacija. Zakaj? Zaradi tega ker razpis za specializacijo največkrat ni ustrezen, ne po številu in ne po profilu. Tako se največkrat zgodi, da je kakšen dober diplomant prisiljen iskati drugo rešitev, največkrat rešitev izven države, kar dolgoročno zagotovo izredno negativno vpliva na sam zdravstveni sistem, kvaliteto zdravstvene oskrbe in ne nazadnje tudi glede na to, koliko družba vloži v enega takšnega diplomanta, ki se meri neke po mojih dosegljivih podatkih tudi neke do 300 tisoč evrov, kar je tudi zelo velika škoda z vidika celotne družbe. Če pa že uspejo priti do specializacije, pa se največkrat tudi zgodi to, da so še v času specializacije zaposleni, vendar ko pa specializacijo končajo, pa žal ne morejo dobiti zaposlitve zaradi ovire ZUJF.

Ministrico sprašujem:

Ali pripravlja ukrepe za rešitev tega problema in s tem omogoči zaposlovanje domačih

zdravnikov, prepreči beg kvalitetnega kadra in izboljša zdravstveno oskrbo?

Ministrici se za odgovor iskreno zahvaljujem.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Pisni ali ustni?

FRANC LAJ (PS SMC): Pisni.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Zdaj bo ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču vprašanje zastavila Violeta Tomić.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Hvala za besedo. Spoštovani minister Gašperšič.

Odgovor na moje pisno poslansko vprašanje sem dobila tako pozno, da sem se že ustrašila, da ga sploh ne bo. Namreč, zastavljen je bil 5. 5. 2015, prišel je šele 30. 3.

Skratka, veseli me, da vam bodo sredstva v višini 3,4 milijona evrov, ki vam jih je po našem posredovanju omogočila Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, koristila za aktivnosti na južnem odseku 3. razvojne osi od priključka Maline do Metlike oziroma Črnomlja. Vendar me v pisnem odgovoru z nekonsistentnostjo niste prepričali, da bo temu res tako. Na začetku odgovora pišete, "kljub temu se na ministrstvu preverjajo možnosti porabe razpoložljivih sredstev tehnične pomoči 2007–2013 v višini 3,4 milijona evrov za izvedbo drugih aktivnosti, ki se izvajajo na projektu južnega dela 3. razvojne osi, in sicer za plačilo že opravljenih storitev v postopku umeščanja drugega odseka od priključka Maline do Metlike oziroma Črnomlja." Odgovor pa zaključujete z: "S strani ministrstva so bile proučene in realizirane vse možnosti za racionalno izkoriščenost razpoložljivih EU sredstev za namene cestne infrastrukture ter izvedene aktivnosti za kontinuiran potek aktivnosti na prvem odseku južnega dela 3. razvojne osi." Kar je moč razumeti kot negativen rezultat. Čas pa še vedno neusmiljeno teče in vse kaže, da zaradi počasnega reagiranja ne bodo narejeni projekti za gradbeno dovoljenje za predor v času, ki bi omogočal rabo zemljine iz predora za gradnjo odseka Mačkovec–Revoz. Graditelji bodo morali torej zemljino kupovati in prevažati od drugod, namesto da bi uporabljali tisto iz predora, kar pomeni dodatne nerazumne stroške, ki se bodo potem še povečali, ko bo treba odvečno zemljino iz predora spet nekam odpeljati. Iz vašega pisnega odgovora namreč ni bilo moč razbrati, ali bo prenos investitorstva na Dars, d. d., omogočil premostitev že nastale vsaj štirimesečne časovne zamude in ali so zagotovljena sredstva za takojšnjo izdelavo projektov za predor.

Zato vas sprašujem:

Ali boste porabili zagotovljena sredstva v višini 3,4 milijone evrov za aktivnosti v zvezi z južnim delom tretje razvojne osi ali ne?

Če jih ne boste porabili, ali bodo ostala neizkoriščena?

Kdaj bo Dars kot pristojni investitor začel projektirati na etapi od razcepa Poganci do priključka Maline s predorom Gorjanci?

Ali ima Dars že zagotovljena finančna sredstva za te aktivnosti in iz katerih virov?

Kako boste zagotavljali finančno in materialno učinkovitost projekta glede na dejstvo, da je v tem trenutku očitna časovna neusklajenost gradnje odsekov, ki zemljino potrebujejo, in tistih odsekov, na katerih se bodo pojavljali viški zemljine?

Kakšni so v tem trenutku časovni mejniki za posamezne etape na južnem odseku tretje razvojne osi?

In ali je v vašem urniku predviden termin za sestanek z belokranjskimi županjama in županom in kdaj?

Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa, predsednik.

Spoštovana poslanka, iz vašega ustnega vprašanja, kot že prej tudi pisnega, zaznavam skrb za ureditev dveh pomembnih zadev, to je zagotovitev črpanja evropskih sredstev obstoječe, iztekajoče se kohezije 2007–2013 ter čimprejšnjo realizacijo projekta izgradnje južnega dela tretje razvojne osi.

Jaz ne želim tukaj razpravljati o tem, ali smo v kakšni zamudi ali ne, ker do nedavnega ta odsek pravzaprav ni imel nobene perspektive, kdaj bo zgrajen, kako bo zgrajen in tako naprej. V času, od kar sem jaz prevzel to ministrstvo, smo začeli zadeve premikati v neko smer, ki nakazuje možnost realizacije, in sicer tako, kot je bilo tudi že pojasnjeno v pisnem odgovoru, da prenašamo pristojnost z realizacijo tega dela projekta od avtoceste do Malin, torej vključno s predorom pod Gorjanci v pristojnost družbe Dars, ki ima določene zglede in tudi kapacitete in možnosti, da te zadeve sfinancira. Zlasti je tukaj prioriten ta prvi odsek mimo Novega mesta, ki je vključen tudi v financiranje s sredstvi nove finančne perspektive, kjer je za ta odsek v vrednosti 75 milijonov evrov predvideno približno 39 milijonov evrov financiranje izgradnje tega odseka.

Kar se tiče pa porabe sredstev teh 3,5 milijona tehnične pomoči iz pretekle finančne perspektive, pa smo vam tudi že v pisnem odgovoru skušali nekako pojasniti, da za izvedbo ... namreč za ta sredstva smo ugotovili, da bodo ostala, šele v začetku tega leta. In v tem letu preprosto z aktivnostmi projektiranja, če bi jih začeli z razpisi in z oddajo del, torej takoj takrat, ko je bilo to ugotovljeno, preprosto na aktivnostih projektiranja nekega znatnega črpanja teh sredstev niti ne bi mogla zagotoviti. Zato smo ocenili, da bo za porabo teh sredstev mnogo racionalneje, če jih namenimo za druge potrebe, kot je bilo rečeno, torej za realizacijo umeščanja v prostor na teh še ostalih odsekih

na temu delu južnega dela tretje razvojne osi, torej do Metlike in do Vinice, ter še za druge projekte, ki so v intenzivni realizaciji in kjer je možno ta sredstva črpati.

Za reševanje problema projektiranja in gradnje tega odseka, ki pa vas prioriteto zanima, torej vključno s predorom pod Gorjanci, pa bomo, kot rečeno, angažirali družbo Dars, ki bo zagotovila s svojimi resursi, da bo ta projekt tekel nemoteno in kolikor je možno tudi skladno. Opozarjate na te probleme, ki se izkazujejo z zagotavljanjem izravnave teh zemeljskih mas. Skratka, jaz računam, da bo Dars tej zadevi zelo veliko pozornost posvetil in skladno s tem tudi koordiniral potem vsa dela na projektiranju tega prvega dela in na projektiranju drugega dela. V letošnjem letu ima sicer že majhen delež v letnem programu za izvedbo teh aktivnosti v programu, vendar ta del še ni tako znaten, ker ta primopredaja dokumentacije še poteka, pripravljajo se ti projekti. Ko bo primopredaja izvršena, pa bo Dars, bom rekel, zelo aktivno in z načrti tudi v naslednjem letu in še v naslednjih letih, potem 2017, 2018, zagotovil izvedbo tega projekta. Lahko omenim samo še to, da ta prvi odsek mimo Novega mesta, se pravi od avtoceste do Revoza oziroma do Pogancev, je predvideno, da bi se gradnja začela v letu 2017. Skratka, to je tudi cilj, kjer bi torej tudi z aktivnostmi potem na izgradnji predora potem bilo treba doseči. Jaz računam, da bo Dars to v največji možni meri tudi uskladi. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Violeta Tomić imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Ravno zato, ker vemo, da Dars ni upravičen do sredstev tehnične pomoči, smo pravočasno zagotovili sredstva za Direkcijo za ceste, da bi lahko pravočasno začela s projektiranjem in izdelek predlaga Darsu v nadaljnje izvajanje. Zato jaz pričakujem bolj obvezujoč urnik nadaljnjih opravil v zvezi z južnim delom tretje razvojne osi. Predvsem pa imam občutek, da je nekako podcenjevalen odnos do Bele krajine in njenih prebivalcev. Kar se med drugim kaže tudi to, da belokranjski župani že več kot dva meseca, natančneje od 9. marca 2015, čakajo na termin za sestanek z vami. Simptomatično za to vlado je, da se zanemarjanje Bele krajine širi tudi v druge resorje. Zato bi vas ob tem trenutku povabila na srečanje s prebivalci Bele krajine s povednim naslovom Iz ljudskih ust neposredno v parlament, ki bo v Črnomlju 27. maja in belokranjski župani in tudi mi, iz Združene levice vas bomo tam zelo veselili. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Denimo, da je to vprašanje.

Besedo ima minister za infrastrukturo, dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa.

Jaz se zahvaljujem za vabilo. Dobil sem tudi vabilo na Vinsko vigred, pa sem ga moral odkloniti, ker res nisem imel časa takrat, sicer bi se z veseljem udeležil. Še enkrat poudarjam, mislim, da zelo resno vodimo aktivnosti, da se bodo ti projekti tudi na južnem delu spravili v življenje in da bi res v letu 2017 prišlo tudi to gradbenih aktivnosti. Kar se pa tiče porabe teh sredstev minule perspektive pa tudi, kot rečeno, Dars jih niti ne bi mogel koristiti, jih bo pa direktna na tistih odsekih, ki sem jih omenil, skratka do Vinice in do Metlike, na aktivnostih umeščanja v prostor, preostanek bomo pa tudi še na drugih projektih, ki jih na ministrstvu izvajamo in so intenzivno v teku, tako da neporabljenih sredstev iz tega naslova ne bo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Violeta Tomić, imate besedo za postopkovno zahtevo za razpravo.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): hvala vam za odgovor, ki je bil tokrat bolj precizen. Vabilo za 27. maja pa še vedno ostaja. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Zdaj je pa ponovljeno. Zdaj pa moram dati opozorilo, uradno. Opozarjam. Opomin.

Kot naslednji sprašuje gospod Uroš Prikl, in to isto ministra za infrastrukturo dr. Petra Gašperšiča. Prosim.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Predsednik, najlepša hvala za besedo. Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi, spoštovani gospod minister!

Tudi moje vprašanje bo nekoliko lokalno obarvano. Obarvano bo štajersko, mariborsko, če hočete, ker pač iz tega okolja prihajam in se zavedam vseh deprivilegiranosti, ki jih Maribor s svojo širšo okolico tudi ima. V akcijskem načrtu prioritarnih aktivnosti ministrstev in vladnih služb za leto 2015 so kot ena ključnih aktivnosti v poglavju Zaključevanje projektov stare perspektive 2007–2013 navedena tudi dela na Letališču Maribor. Mariborsko letališče lahko ob povezavi s cestnim in železniškim omrežjem regiji prinese izjemne razvojne možnosti. V bližini letališča naj bi sodobni kopenski logistični center, ki bi naj nastal, odprl na široko vrata novim naložbam, novim investicijam, zato pa bi seveda bilo nujno posodobiti letališko infrastrukturo. Z investicijam v to infrastrukturo, bi se posledično povečala dostopnost celotne Podravske regije, pa ne samo Podravske regije, ampak tudi Pomurske regije, Savinjske regije, Koroške in še bi seveda lahko našteval, tako za gospodarstvo kot seveda tudi za turistični razvoj oziroma za dostopnost turističnih destinacij, ki jih tukaj seveda ni malo. Logistično seveda ima lokacija velike prednosti, saj se v neposredni bližini letališča nahaja avtocestno križišče petega in desetega evropskega cestnega koridorja, velike možnosti

pa bi odprla tudi železniška povezava, ki je od letališča oddaljena nekaj sto metrov. Vladojanje v letališče tako predstavlja možnost za policentrični razvoj, predstavlja potencialno prosperiteto severovzhodne regije in hkrati, to je moje osebno mnenje, tudi pomeni prenehanje deprivilegiranosti Maribora z okolico.

Spoštovani gospod Gašperšič, sprašujem vas:

Katera dela, navedena v akcijskem planu prioritarnih aktivnosti ministrstev in vladnih služb za leto 2015, se bodo opravljala na Letališču Maribor?

Koliko je za to namenjenih sredstev iz perspektive 2007–2013?

In tretjič, če lahko še malo dopolnim vprašanje, pa ne želim tukaj izven konteksta izhajati:

Kakšna je perspektiva mariborskega letališča v naslednjih letih v očeh ministrstva in v vaših očeh?

Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa za postavljeno vprašanje.

Tudi sam sem pravzaprav hotel začeti odgovor pravzaprav s tem, kar ste na koncu vprašali, s perspektivo in vizijo mariborskega letališča. Namreč, ni dovolj samo to, da gradimo infrastrukturne objekte, če ti objekti potem ne služijo nekemu svojemu namenu. Vemo pa, čemu naj bi letališče služilo. Tam naj bi se izvajale letalske aktivnosti. Poleg tega pa samo letališče odpira še druge možnosti, ki ste jih tudi omenil, v navezavi z ostalo pomembno infrastrukturo, ki je tam v bližini. Vendar to je potem že širša zgodba, kako bomo vse te logistične povezave uspeli zagotavljati. Skratka, sama vizija in razvojni potenciali mariborskega letališča so prepoznani tudi na ministrstvu. In z aktivnostmi, ki jih izvajamo, bomo, sem prepričan, tudi te potencialne nekako uspeli potem spraviti tudi v življenje. Tu mislim predvsem na aktivnosti, ki se tičejo razgovorov in proučevanja možnosti, da se podeli večletna koncesija za izvajanje gospodarske javne službe. Mislim, da smo tukaj zelo blizu neki rešitvi, ki bo potem to omogočila. Ravno tako tudi vsem drugim aktivnostim, ki bodo, recimo, če povem zelo konkretno, omogočile tudi podaljšanje letališke steze in tudi ureditev vseh ostalih zemljiškoknjižnih vprašanj, ki tam obstajajo.

Glede aktivnosti na sami prenovi letališča in teh objektov v okviru obstoječe finančne perspektive pa lahko povem, da so bila dela, ki so zajemala dokončanje obstoječega potniškega terminala in izgradnjo novega dela ter dela, vezana na pripravo glavnega letališkega načrta, pravzaprav že izvedena in zaključena. Trenutno pa se zaključuje še izvedba obnove letališke infrastrukture na

samem letališču, ki zajema tehnični objekt. To je trakt, kjer bodo nameščeni gasilci. Potem objekt, kjer bodo garaže. In objekt tri, v katerem bo hangar v vrednosti milijon in približno 500 tisoč evrov. V postopku pa je tudi javno naročilo za nakup opreme za sprejem in odpremo letal, potnikov in blaga na letališču Edvarda Rusjana v Mariboru, ocenjena vrednost tega naročila je približno 2 milijona 200 tisoč evrov.

Celotna vrednost vseh investicij, ki so se izvajale in se bodo letos na tem letališču zaključile, pa znaša približno 18 milijonov evrov. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Imate še dopolnilno? Gospod Uroš Prikl, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Hvala lepa.

Mene v tem trenutku izjemno veseli, da je država, da je resorno ministrstvo prepoznalo ali pripoznalo, da se skriva tudi v tem koncu naše države velik potencial in da lahko ima mnoge pozitivne učinke na razvoj v severovzhodnem koncu Slovenije, ne samo Maribor, okolica, ampak tudi cela Slovenija. Jaz seveda vam želim, da se ti načrti, ki jih z mariborskim letališčem imate, tudi uresničijo. Seveda se absolutno strinjam s tem stališčem, da sama investicija, da sam objekt, pa naj bi so še takšen ali drugačen, sam sebi seveda ne bo služil, ampak da je seveda to matematično povedano nujen, ampak ne zadosten pogoj, da nekaj na tem področju naredimo. Verjemite, gospod Gašperšič, Mariborčani, pa tudi širše, bomo še kako zadovoljni, če se bo tukaj na tem področju v tem smislu naredil korak naprej. Da si ne bom prisluzil opomina, vas seveda ne bom vabil na rezanje traku, ko bo ta investicija zaključena, znali bomo pa to dolgoročno ceniti tako Mariborčani kot tudi tisti, ki smo z Mariborom tako ali drugače povezani.

Še enkrat, najlepša hvala za ta odgovor. Želim si pa tudi, kot bi se temu reklo, da besede meso postanejo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sedaj bom pa dal besedo gospodu ministru, da nekaj doda, ker v nasprotnem primeru vam res moram dati opomin.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa.

Z veseljem sprejemam tudi vabilo na otvoritev teh objektov. Mislim, da tudi načrtujemo nek dogodek, da se obeleži zaključek tega projekta. Namreč, objekti, ki so tam bili narejeni in bodo še dokončani, so vredni ogleda in pozornosti tudi širše javnosti, tako da bomo primerno obeležili tudi zaključek tega projekta. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Zdaj bo ministrici za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anji Kopač Mrak ... Opa, spregledal sem. Pardon. Najprej bo ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču zastavil

vprašanje še gospod Marko Ferluga. Se oproščam, ker nisem prej opazil.

MARKO FERLUGA (PS SMC): Hvala lepa. Sprejemam opravičilo. Lep pozdrav vsem prisotnim, ki so tu še v naši športni areni, bi rekel jaz. Pozdrav najbolj popularnemu ministru, tudi na obali.

Saj vemo, to je kot iz filma o Fantozziju: "dopo lunghi anni e anni di trasmissioni siamo arrivati a" tunel Markovec. In tukaj se pa začne naša zgodba. Se pravi tunel Markovec je ena izredna infrastrukturna pridobitev na obali, ampak in če ne bi bilo tega ampak, bi bilo vse lepo in prav. Tukaj pa se začnejo vprašanja, problemi in tudi nezadovoljstva. Nezadovoljstva lokalnega prebivalstva. Zakaj to govorim? Dejansko tukaj nastajata dve vprašanji. Eno vprašanje je to, kar najbolj muči moje obalne sonarodnajke, in sicer ali bo vinjeta oziroma ali ne bo, od kje bo in zakaj je ne bi bilo. In tukaj je dejansko res eno veliko vprašanje na strani ministrstva in vlade, kako se bo ta zadeva opredelila. Druga, ki je zame tudi enako pomembna, mogoče dolgoročno še celo bolj kot, ali bodo vinjete in kje bodo vinjete, je pa naslednja zadeva, in sicer obalna cesta. Obalna cesta. Tukaj moram povedati iskreno, da so vsi obalni župani pokazali izredno veliko mero, to moderno besedo bom uporabil, proaktivnosti, da imajo že neke načrte, kako in kaj bi bilo s to obalno cesto seveda, če bi prišla v njihove, bom rekel v navednicah, roke za upravljanje in izrabljanje tega potenciala. Tukaj gre za dejansko 6 kilometrov deviškega ozemlja, obalnega ozemlja, ki bi se dalo predvsem za turizem in gospodarstvo zelo dobro razviti in narediti dodatno turistično ponudbo. Seveda je pa to verjetno povezano s tem, kako se da to nekako v dogovoru z obema občinama, tako s Koprom kot Izolo, in seveda z Ministrstvom za infrastrukturo dogovoriti, kakšne so možnosti. Tukaj je dejansko tudi na vas nekako, da pomagate pri teh reševanjih, in sicer v tej preategorizaciji lokalnih v regionalne ceste in uporabi te ceste v neke turistične namene. Tako da bi vas prosil za ta dva odgovora. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala lepa za besedo.

Glede vaših dveh vprašanj v zvezi s predorom Markovec bom odgovoril, tudi je bilo podobno vprašanje že danes postavljeno, tako da delno je pravzaprav že verjetno bilo odgovorjeno. Jaz si tudi ne bi upal soditi o kakšni moji priljubljenosti, ne delam si utvar, da bom s temi aktivnostmi, ki jih moramo izvajati, požel kakšno veliko priljubljenost. Tudi del, ki ste ga povedali v italijanščini, moram reči, da ga nisem razumel, ampak kakorkoli, se bom zdaj osredotočil na vprašanja.

Glede tega, ali smo se odločili, da bomo v predoru oziroma v tem novoodprtem odseku uvedli vinjete ali ne, bi želel pojasniti, da pravzaprav to ni nikakor odločitev ministrstva. Tukaj pravzaprav nimamo kaj se odločati, ali vinjeta bo ali ne bo, ker je zakonodaja na tem področju jasna. Namreč zakonodaja pravi, da vse hitre ceste in avtoceste, ki so v upravljanju cestninskega upravljavca, to je družbe Dars, morajo biti cestninske. In v tem smislu nimamo pravzaprav nobenega manevrskega prostora, da tukaj razpravljamo o tem, ali bo kakšen odsek cestninski ali ne bo cestninski. Žal mi je, da moram pravzaprav tako suhoparno, uradniško, birokratsko odgovoriti na ta del vprašanja, ampak to so pač dejstva, mimo katerih ne moremo ne mi na ministrstvu, ne tukaj v poslanski dvorani, niti ne župani mestnih občin. Skratka, to so dejstva, s katerimi so se morali sprijazniti tudi drugi uporabniki slovenskih avtocest, ko smo leta 2008 uvajali vinjete. Namreč, iste, podobne, identične razprave smo takrat lahko poslušali, ko so se uvajale vinjete že na vseh avtocestnih odsekih, ki takrat na nek način nosi bile cestninjene v tem odprtem cestninskem sistemu, kjer smo ga plačevali po prevoženem kilometru, pa spet ne čisto po prevoženem kilometru, skratka, nekateri so takrat uporabljali omrežje čisto zastonj, drugi so ga kar drago plačevali. Vinjete so povzročile, da ga plačujemo vsi v sorazmerno približno enakem znesku. Pri tem pravzaprav ne določajo več nobene izjeme, ali je to odsek na Primorskem ali je to odsek ljubljanske obvoznice ali je to odsek mariborske hitre ceste, skratka, vsi uporabniki teh cest moramo poslej za uporabo teh cest imeti vinjeto. In tako bo tudi v tem delu nadaljevanja obstoječe hitre ceste, kjer je vinjeta že obvezna, tudi v tem delčku, ki se bo torej zaključil na krožišču pri bencinski črpalki.

Kar se tiče vseh vizij razvoja ob obalni cesti, pa seveda smo na ministrstvu tudi zelo jasno povedali in poudarili, da pravzaprav podpiramo te vizije in razvojne možnosti, ki bi se odprle s tem, da se obalna cesta sprostí prometa. Edini pogoj, ki ga pri tem imamo, da prenesemo to cesto v upravljanje lokalni skupnosti, je ta, da se v zameno za to, da se ta cesta izroči v upravljanje lokalnih skupnosti, zagotovi ustrezna necestninska, nevinjetna povezava regionalnega značaja, kot državna regionalna cesta, ki bo potekala v tem primeru edino možno preko samega Markovca, naselja Markovec, ki bo omogočala ta nevinjetni, necestninski promet in bo tudi služila v primeru, da bo prišlo do kakršnihkoli zapor na sami hitri cesti, za odvijanje tega prometa, če bi prišlo do zaprtja obalne ceste, ker bo služila nekim drugim namenom. Za nek tranzitni tovorni promet pa predvidevamo v takšnih primerih možnost obvoza preko ceste preko Šmarij in na Dragonjo. Skratka, to so naše možnosti, ki jih tukaj imamo in jih dajemo na mizo kot ponudbo, kajti za izvedbo, za realizacijo tega dogovora je treba doseči soglasje z obema lokalnima

skupnostma. Ne more tega prenosa teh pristojnosti izvesti samo ministrstvo, ne da bi se lokalne skupnosti s tem strinjale. Skratka, mi bomo to ponudbo dali, smo jo že dali, večkrat sem o tem govoril, to konkretno bomo tudi oblikovali v smislu sklepov oziroma spremembe Uredbe o kategorizaciji cest. Upam, da bo prišlo do ustreznega dogovora, ki bo omogočil ... / znak za konec razprave/ Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: gospod Marko Ferluga, imate besedo, da zahtevate dopolnitev odgovora.

MARKO FERLUGA (PS SMC): Hvala.

Saj ne bom dolg, sem hotel samo ministru povedati, "dopo lunghi anni e anni" pomeni to, da smo dolgo čakali na ta nesrečni tunel. Samo to, ni bilo nič, pa ne mi zameriti, ko sem rekel, da ste popularni na Obali, to tudi nisem misel v neki negativni konotaciji ali kaj takega. Samo toliko. Pa hvala za odgovore, jasno.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: In hvala vnaprej za opomin, seveda.

Prav, zdaj pa pridem do tistega, kar sem se prej zmotil, in to je, da bo gospa Erika Dekleva končno lahko zastavila vprašanje ministrici za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anji Kopač Mrak.

ERIKA DEKLEVA (PS SMC): Hvala za besedo. Spoštovana ministrica, v tem mandatu smo vam že zastavili poslansko vprašanje glede izgradnje objekta na Debelem rtiču za osebe s posebnimi potrebami. Veseli smo prejetega zagotovila, da se bo izgradnja začela še v letošnjem letu in da so deloma, v višini 1,4 milijona, zagotovljena tudi finančna sredstva, preostanek pa naj bi bil zagotovljen v letu 2016. Sprašujem vas:

Kdaj točno oziroma kdaj v tem letu se načrtuje začetek gradnje doma za osebe s posebnimi potrebami?

In seveda hvala za odgovor.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anja Kopač Mrak.

DR. ANJA KOPAČ MRAK: Hvala za besedo. Spoštovani predsednik Državnega zbora, kolegice in kolegi!

Hvala za vprašanje. Upam, da vam v letošnjem letu ne bo več treba podobnega vprašanja postaviti, ker se bo začela sama gradnja in bo končana ta dolga zgodba, trinajst let trajajoča, če tako rečem. Namreč, Vlada Republike Slovenije je 12. maja 2015 sprejela sklep, da se v veljavni načrt razvojnih programov 2015–2018 uvrsti nov projekt novogradnja Centra obala Debeli rtič, enota CUDV Dolfke Boštjančič, ki izhaja iz evidenčnega projekta.

Na MFERAC je bilo to potrjeno 14. maja, prerazporeditev smo na Ministrstvu za

delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti zagotovili, dejstvo pa je, da je v skladu s 184. členom in prvim odstavkom 186. člena ZUJF potrebno soglasje Vlade. Kot po navadi smo čakali na soglasje Ministrstva za finance, smo ga pridobili, tako da bo jutri na pristojnem odboru Vlade obravnavana ta odobritev naročila in v četrtek na Vladi. Potem ko bomo imeli soglasje, pričakujemo, da bomo sklep o pričetku postopka predmetnega javnega naročila dali v objavo do 5. junija 2015 in predvidoma do 31. julija 2015 bo, če ne bo vloženega zahtevka za revizijo, zaključen postopek javnega naročila in izbran izvajalec gradbenih del. Najkasneje do 15. avgusta 2015 pa bo nato izvedena uvedba izbranega izvajalca v delu, s čimer se bodo začela izvajati gradbena dela na projektu izgradnje novega Centra obala Debeli rtič.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Dobro.

Sedaj bo ministrici za zdravje Mariji Milojki Kolar Celarc, ki je upravičeno odsotna, vprašanje postavila gospa Anja Bah Žibert, ki jo prosim, da pove, ali želi pisni ali ustni odgovor.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa.

Glede na to, da ministrice ni, bi želela pisni odgovor, ker mislim, da bo hitreje glede na čas.

Ob znanem dejstvu, da ministrica v temu času predvsem razburja javnost z ukinjanjem nujne medicinske pomoči, pa problematika na otroški srčni kirurgiji Kliničnega centra v Ljubljani ni zato prav nič manjša ali pa še manj, da bi bila to postranska reč. Gre namreč že za zelo dolgotrajen problem, ki pa nekako ni in ni prišel do rešitev. Bilo je kar nekaj slabih odločitev na tem področju, veliko obljub, da bo do rešitve prišlo, vendar pa na tem je nekako tudi ostalo.

Zdi se mi, da je treba poudariti, da je pri tem res problem in nekako ne vodi k končni rešitvi tudi odnos odgovornih, tistih, ki so najbolj odgovorni za to, ko so staršem, ki so se povezali na eno od spletnih omrežij oziroma socialnih omrežij, izjavili, da je to neprimerno in da se na takšen način tem stvarjem ne streže. Dejstvo je, da so starši iskali neko poto, da bi do rešitev prišlo. Ne nazadnje je tudi dr. Kenda, direktor Pediatrične klinike, nedavno v eni od izjav, ko so starši zopet izpostavili enega od problemov, nekako odgovoril, da negodovanje v temu smislu ni potrebno. Mislim, da na takšen način do rešitev ne bomo prišli, zato bi bilo dobro in upam, da bom nekako dobila odgovor ministrice, da le pridemo do neke dolgotrajne rešitve, ki bo v interesu vseh. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Zdaj bo gospod Andrej Čuš postavil vprašanje ministru za pravosodje mag. Goranu Klemenčiču, ki je odsoten. Zato sprašujem, ali želi pisni ali ustni odgovor.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

Naj kar na začetku povem, da želim pisni odgovor predvsem zaradi časovne komponente, saj sedaj čakati en mesec na konkretne odgovore, ni resno glede na to, da zastaralni roki v primeru odškodninskih tožb zastarajo novembra. Tako prosim za čimprejšnji odgovor.

Dobre tri tedne je, kar sem v Državnem zboru postavil ustno poslansko vprašanje, vezano na poplave reke Drave leta 2012, in sicer ministrici za okolje in prostor ter ministrici za notranje zadeve. Moram povedati, da so se poplave Drave takrat v veliko primerih politično izkoriščalo za samopromocijo. Poplave so se zgodile en teden pred predsedniškimi volitvami in marsikdo je prišel tja, malo dal rokavice na roko, dvakrat lopato premaknil, pa je že rekel, da so naredili nekaj. Ampak ljudje na območju Koroške in vse do Gorišnice in Markovcev in proti Hrvaški so ostali sami, praznih rok. Življenje se jim je čez noč spremenilo, vse, kar so celo življenje pridelali, recimo stanovanja, hiše, je zalilo čez noč – ne samo kleti, tudi višje. Seveda so se ljudje ukvarjali predvsem s preživetjem. Svoje prihranke in marsikaj drugega so morali nameniti temu. Skratka, šlo je za ogromno humanitarno katastrofo, ki je v Sloveniji povzročila kar za 373 milijonov evrov škode. In vse do danes smo nekako na to pozabili. To ni prav.

Nazadnje sem tudi spraševal ministrici za okolje in notranje zadeve, kako daleč je kazenski pregon, kako daleč je poplačilo odškodnin oškodovancem. Gre za približno 300 družin. Ugotovili smo, da žal nismo daleč. Analize, ki so bile opravljene, so pokazale, da je za poplave Drave leta 2012 odgovoren tudi človeški faktor. Ne bi rad sicer govoril, kdo in kaj, ker vem, da to ljudje poslušajo, ampak – človeški faktor. In v Avstriji je to vodo nekdo spustil proti Sloveniji. Mislim, da sem s tem povedal vse. Ministrstvo je sicer pripravilo neko analizo, ki pa seveda ni korenita. Izvedel sem, da se Republika Slovenija pogaja z Republiko Avstrijo o izplačilu odškodnine, ki je nastala v poplavah, ampak izključno za škodo, ki je nastala na javni infrastrukturi. To pomeni, da bo vseh teh 300 družin, ki so bile oškodovane v poplavah, prikrajšanih, jih ima država za kolateralno škodo, se jih je država čez noč odrekla, in mislim, da to ni prav.

Zato seveda na ministra naslavljam vprašanje:

Kako bo spoštoval Ustavo?

Kako bo Državno pravobranilstvo sledilo temu, da tudi sliši potrebe ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Sedaj bo gospod Žan Mahnič postavil vprašanje ministru za gospodarski razvoj in tehnologijo gospodu Zdravku Počivavšku, ki je upravičeno odsoten, ter ministru za infrastrukturo dr. Petru Gašperšiču.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovana gospoda ministra, kolegice in kolegi!

V tej državi že leta in leta poslušamo, da je cestna infrastruktura velik problem. V vseh teh letih, odkar je nastopila kriza, smo s tem, ko smo gasili požare na drugih področjih, nekako zanemarili cestno infrastrukturo, kar lahko državljanke in državljani občutimo dnevno, ko se vozimo po cestah, ki so zagotovo ene izmed najslabših v Evropski uniji, vsaj kar imam jaz izkušenj, pa grem kdaj v tujino in vidim, kakšna je situacija tam.

V tem času smo pod vlado Boruta Pahorja naredili še korak naprej, da se še bolj poslabša cestna infrastruktura. Del sredstev, ki so prišla iz naslova cestnin, registracij in tako dalje, smo prenesli za obnovo železniške infrastrukture, kar je seveda nepravilno, nepošteno, da tisti, ki se vozimo po cestah, plačujemo za železniško infrastrukturo, ob dejstvu, da danes počasneje prideš iz Ljubljane tja gor do Jesenic, kakor pa si prišel v času Avstro-Ogrske.

Posebno pa je problem za gospodarstvenike. Vemo, da smo zaprli nekatere mostove, zaradi slabih cestnih povezav do določenih predelov v Sloveniji se gospodarstveniki zelo pritožujejo. Ne samo tisti, ki se vozijo s tovornjaki in imajo taka podjetja, ampak tudi tisti, ki dnevno sklepajo posle v takih krajih. Poseben problem so tukaj tudi gospodarske cone, v državi imamo predele, kjer ni ustrezne cestne infrastrukture, ceste niso ustrezno urejene, imamo pa gospodarske, industrijske cone, ki zaposlujejo kar precej ljudi. Konkreten primer je tudi občina Žiri, kjer industrijska cona zaposluje 1000 ljudi, ampak, kdor se je tam vozil, približno ve, kakšna je situacija.

Zato me zanima gospod minister, vem, da je problem s sredstvi, kakor slišim, boste ta denar, ki bo prišel iz naslova gospodarske rasti, vložili vse drugam kot pa v cestno infrastrukturo. Ko vprašam na Direkciji Republike Slovenije za ceste, pravijo, da so edini organ v javni upravi, ki ima roke, ki mora izvesti, edina stvar, ki je, je denar. Vemo, da 210, 212 županov dnevno sprašuje Direkcijo, dnevno izpostavlja svoje projekte, ti pa se seveda izgovarjajo, absolutno upravičeno, na finance.

Gospod minister, ker je to pomembna tema tudi za razvoj gospodarstva, mene zanima: Ali je pričakovati, da se bo bodisi ob rebalansu bodisi ob proračunu za leto 2016 ta stvar izboljšala, posebej na področju cestne infrastrukture, ki vodi do industrijskih in pa gospodarskih con?

Hvala za odgovor.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovani poslanec, hvala tudi za vprašanje.

Pravzaprav bom lahko odgovoril na vprašanje, ki ste mi ga že predhodno posredovali in je bilo zelo splošno, tudi bolj na splošno. V vprašanju ste konkretno omenili obrtno cono Žiri, za katero pa konkretno žal ne bom mogel povedati, kakšni so načrti. Načelno pa je tako, že danes sem, mislim, da pri enem poslanskem vprašanju pojasnjeval, kakšen je naš cilj, da se zagotovi ustrezno, torej tako redno kot investicijsko vzdrževanje obstoječe infrastrukture in tudi potem viri za izgradnjo novih odsekov državne cestne infrastrukture.

Vemo, da ta infrastruktura, ki se izvaja in gradi v okviru družbe Dars, ima svojo zgodbo financiranja, medtem ko to, kar pa gradimo v okviru državne cestne in železniške infrastrukture, pa financiramo izključno iz virov proračuna in seveda z evropskimi sredstvi, ki so nam v teh letih precej pomagala pri izboljševanju stanja. Seveda pa se strinjam, da so na vzdrževanju obstoječe infrastrukture zadeve v zadnjih letih šle samo navzdol, in ravno to je naš cilj, da bomo v naslednjem letu, kot sem že omenjal, skušali zagotoviti nek stalen vir v ustrezni količini v obliki infrastrukturnega sklada, ki bo torej zagotavljal ta potencial za neko, bom rekel, tudi daljnosežnejše načrtovanje, potem prioritizacijo teh projektov. Skratka, če bomo vedeli, koliko sredstev se bo namenjalo za cestno in železniško infrastrukturo v obdobju, recimo, 5, 6 let, lahko za to obdobje naredimo nek tak dokaj zanesljiv terminski načrt in potem ta terminski načrt tudi lepo spremljamo, izvajamo in tudi bistveno drugače bo potem odgovarjati na taka vprašanja, kaj se bo zgodilo tukaj, kaj se bo zgodilo tam, če bomo imeli neko vizijo teh sredstev in na ta sredstva potem tudi napet nek načrt izvedbe.

Skratka, toliko mogoče lahko na splošno v tem trenutku odgovorim, sicer se strinjam seveda, da tudi pri načrtovanju in določanju prioritet, katerih odsekov, katerih investicij se bomo najprej torej lotili izvajati, ima vse bolj pomembno in ključno vlogo tudi vidik gospodarstva, zagotavljanje gospodarskega razvoja, zato smatramo, da je tudi vzdrževanje obstoječega omrežja, ki je ključno, zato da se po tem obstoječem omrežju gospodarski tokovi čim bolj nemoteno izvajajo, da je financiranje tega obstoječega omrežja treba čim prej zagotoviti v ustrezni možni meri. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Gospod Žan Mahnič, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala, minister, za kar konkreten odgovor.

Že takrat sem vas opozoril na industrijsko cono Todraž v občini Gorenja vas – Poljane, pretekli teden pa sem si z žirovskim podžupanom ogledal njihovo cestno infrastrukturo, ki vodi do

industrijske cone Žiri. Tam je zaposlenih tisoč ljudi in dejal mi je, da je glavni problem ta, da do Žiri vodi cesta, ki bo sedaj, ko se bosta letos odprli škofjeloška obveznica in obvoznica v občini Gorenja vas - Poljane, dokaj razbremenjena. Problem pa je za tiste tovornjake, vemo, do Logatca je avtocesta, potem pa je cesta Žiri-Rovte, ki je bila v preteklih letih že deloma obnovljena. Te ceste je še 25 kilometrov, vendar urgentnih je samo 5 kilometrov. Ljudje ne zahtevajo celotne obnove, ampak tistih 5 najbolj kritičnih... In kaj se dogaja? Ko se dogovarjajo za sestanke, ko se dogovarjajo za to, da bi sklepali nove posle, jim ljudje rečejo, da tja gor v Žiri se pa ne bodo vozili, ne bodo uničevali svojih avtomobilov, svojega voznega parka. Če želite, pridite vi k nam v Ljubljano, pridite v druge kraje v Sloveniji in se bomo tam zmenili, ker se mi pač gor ne bomo vozili.

Midva sva se že pogovarjala o tistih treh sklopih A, B, C, to se pravi, če sem takrat prav razumel, prvi je del za zagotavljanje sredstev tistih najnujnejših projektov, drugi je, ko bodo sredstva za dokončanje že obstoječih gradenj, ki niso tako prioritete, in pa tretji sklop predstavljajo nove gradnje. Vem, da s temi 200 milijoni Direkcija Republike Slovenije za ceste težko karkoli naredi, pa vendar upam in si želim, da bosta z gospodarskim ministrom uspešna pri izpogajanju sredstev za naprej. Če kdo, imata vidna tukaj visoko podporo. Upam, da bomo tudi v občini Žiri prišli do tega preboja, da se to uredi, seveda potem tudi tista obvoznica še do industrijske cone, ki gre skozi stare Žiri, da se prenese lokalna cesta sedaj na državo in potem tisti novi del tja.

Tako če bi se drugo leto dalo iz te kategorije A, da bi bila zagotovljena še sredstva za B kategorijo, kamor bi tudi ta zadeva se... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima minister za infrastrukturo dr. Peter Gašperšič.

DR. PETER GAŠPERŠIČ: Torej, spet zgolj načelno. Mi si bomo prizadevali, na ministrstvu pravzaprav že pripravljamo gradivo, ki ga bomo posredovali tudi na Vlado, s katerim bomo podali ta predlog za vzpostavitev tega infrastrukturnega sklada in v okviru katerega potem računamo zagotoviti ta ustrezen stalen vir financiranja za vse te projekte. Potem se bo tudi lahko naredil terminski plan in skladno s tem bo mogoče se tudi pogovarjati, kdaj bodo vsi ti projekti prišli na vrsto. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kot zadnja bo vprašanje postavila Violeta Tomić, in to ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejanu Židanu.

VIOLETA TOMIĆ (PS ZL): Hvala za besedo. Pozdravljeni tudi vsi, ki ste še vedno tukaj z nami!

Kmetijska zadruga Ormož je v stečaju od avgusta 2014, potem ko poizkus prisilne poravnave ni uspel. Neposredni razlog za začetek stečajnega postopka so seveda neporavnane obveznosti do upnikov. Posredni in tudi pravi razlog za stečaj Kmečke zadruge Ormož pa je plačilna nedisciplina njihovega največjega poslovnega partnerja P&F Jeruzalem Ormož, d. o. o. Iz medijskih objav gre razbrati, da dolgovi kmetijske zadruge izhajajo predvsem iz tega, da omenjeno podjetje kmetijski zadrugi in v njo združenim vinogradnikom ni nikoli v celoti izplačalo dolgov za dobavljeno grozdje, zadruga pa je dobavljeno grozdje kmetom vsaj delno izplačevala, saj je šlo za njihovo preživetje. Neplačani dolgovi do zadruge in do malih vinogradnikov se vleče vse od leta 2012. Kar pa najbolj bode v oči pri vsej stvari, pa je dejstvo, da je po podatkih dostopnih preko aplikacije Supervizor P&F Jeruzalem Ormož od leta 2011 naprej redno dobivalo kmetijske subvencije, čeprav je bila plačilna nedisciplina do upnikov splošno znana, podjetje pa je imelo v tem času tudi večkrat blokirane vse transakcijske račune. Od januarja 2011 do danes je podjetje iz naslova kmetijskih subvencij od države prejelo več kot 3 milijone evrov za namen predelave grozdja, ki pa ga vinogradnikom ne plačuje. S P&F Jeruzalem Ormož je lastniško povezana oseba, ki je na seznamu najbogatejših Slovencev. Medtem ko imamo na eni strani veliko bogastvo, ki še dodatno raste na račun državnih subvencij, pa imamo na drugi strani male vinogradnike, ki so zaradi plačilne nediscipline tega podjetja iz dneva v dan v bolj revni. Mnogi so že začeli krčiti svoje vinograde.

A kljub temu glavni krivec za nastalo stanje še kar naprej dobiva državne subvencije, med drugim tudi 671 tisoč 849 evrov oktobra lanskega leta, ko je KZ Ormož že bila v stečajnem postopku in ko so mnogi vinogradniki že opustili svojo obrt. Zaradi tega vas, minister, sprašujem: Kako je mogoče, da je podjetje, ki ima za več let neporavnanih obveznosti do svojih dobaviteljev in pogosto blokirane račune, prejemniki milijonskih kmetijskih subvencij?

Ali so po vašem mnenju kmetijske subvencije še vedno namenjene spodbujanju vinogradništva ali je njihov namen le še uničevanje malih vinogradnikov?

Imate kakšen nasvet; nasvet oziroma pripravljate kakšen ukrep za vse bolj revne vinogradnike?

Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, mag. Dejan Židan.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Hvala, gospod predsednik za besedo in spoštovana poslanka, hvala za tri vprašanja.

Če potegnem številko od leta 2007 naprej, je podjetje do današnjega izpisa Agencije za kmetijske trge Jeruzalem Ormož, d. o. o. dobilo skupaj 7,1 milijon evrov – od leta 2007 naprej. Sam sem tudi pogledal, zakaj so dobili izplačila v letu 2014, če želite, lahko pogledamo potem tudi za ostala leta. Vidim, da je v letu 2014 največje plačilo, ki so ga dobili, ukrep, ki ga izvajamo po celotni Sloveniji, to je prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov. V praksi pomeni, da je tukaj delež Evropske unije 75 %, gre pa za to, da v bistvu vinograde prestrukturiramo – torej vlaganje v vinograde. Drugi največji znesek, ki so ga dobili, je pa za izvajanje okoljskih ukrepov, ki so jih očitno izvajali.

Rad bi povedal tudi tole: kar je pomembno za razumevanje današnjega stanja, je, da kar se tiče izplačevanja kmetijskih subvencij oziroma drugih plačil iz programa razvoja podeželja ali neposrednih plačil, je Agencija za kmetijske trge dolžna izplačati upravičencem, razen v primeru, če je upravičenec dolжник v odnosu do Agencije zaradi obveznosti vračila neupravičenih sredstev, takrat pride do kompenzacije dolga.

Kar se tiče samih gospodarskih odnosov med eno gospodarsko družbo, to je to, ki jo omenjate, oziroma drugo, to je kmetijsko zadrujo, ki je v stečaju. To je stvar poslovnega odnosa, tisto, kar je pa država naredila, je pa, da smo lansko leto sprejeli zakon, ki nam prvič dovoljuje, da kontroliramo plačilne roke. Namreč, do takrat to v Sloveniji ni bilo mogoče, ker je veljalo splošno plačilo o plačilnih rokih, ki je govorilo takole, da je plačilni rok v državi šestdeset dni, razen, kadar se stranki dogovorita drugače. Za prehransko verigo velja, da sta stranki v neenakopravnem položaju; kupec je praviloma mnogo močnejši, kakor je prodajalec kateregakoli kmetijskega produkta. Zato smo šli na kmetijske roke, kjer pa v tem trenutku tudi kontrole potekajo. Res pa je, da do takrat v Sloveniji ni bilo posebnih agro rokov, ampak so bili splošni plačilni roki, ki so imeli to napako v sistemu.

Drugače, kar se tiče vinogradništva, to bi želel povedati, slovenski vinogradniki lahko dobijo tri vrste podpor: prva je podpora za prestrukturiranje vinogradov – to pač kdorkoli želi, naredi vlogo in vloži. Drugo so podpore za okoljske ukrepe, znotraj tega tudi ekološki ukrep. In kot novost, ki pa se bo letos prvič izvajala, pa so plačila na hektar. Sicer ta plačila ne bodo velika, nekaj deset evrov, postopoma se bodo zviševala in s tem bomo tem osemnajst tisoč hektarjem, ki jih imamo v Sloveniji, ker je takšen dogovor z vinogradniškim sektorjem, tudi skušali pomagati.

Poznate, da proizvodnja vina v Sloveniji sicer niha nekje med sedemdeset, včasih tudi do devetdeset milijonov litrov in je približno enaka,

kakor je potreba v Sloveniji, s tem da približno 10 % proizvodnje se izvozi. Ta izvoz tudi narašča, marsikaj tudi po boljših cenah, kakor jo slovenski vinarji dosegajo v Sloveniji, po drugi strani pa k nam prihaja uvoz cenejšega vina, zato ker nekatere druge države – zlasti Makedonija, Moldavija – imajo bistveno nižjo ceno grozdja. To je nekajkratnik kakor v Sloveniji.

Na ministrstvu že nekaj časa podpiramo slovenske vinogradnike in s tem potem tudi vinarje takole, da podpiramo njihov skupni nastop pod marelo I fell Slovenia na ključnih trgih, ki so jih sami izbrali. Trije sejmi so znani: to je Verona v Italiji, to je Düsseldorf v Nemčiji in londonski sejem. Tam, če gredo z državnim denarjem, morajo biti skupaj. Hkrati pa podpiramo njihov strateški nastop tudi na petih trgih in tudi to so večletni programi. Na ministrstvu mislimo, da tudi zaradi tega, ker to počnemo, slovenski izvoz vin počasi narašča.

Kar se tiče tega, ali imamo kakšne posebne ukrepe za vinogradnike ali za male vinogradnike? Kot prvo, to je novost. Uvajamo neposredna plačila na hektar. Kot drugo, tudi kar se vinogradnikov tiče, bodo lahko stopili v shemo majhna kmetija, ki je dosti manj zapletena kot običajno vodenje kmetijske politike. In kot tretjo, tudi tukaj imamo startup-podpore kakor za vso ostalo kmetijsko dejavnost. Nimamo pa podobnih ukrepov, kakor jih imajo, recimo, gospodarske družbe, ki so del Ministrstva za gospodarstvo, zato ker mi ukrepe izvajamo preko programa razvoja podeželja. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Violeta Tomić, imate besedo za postavitev zahteve za dopolnitev odgovora.

VIOLETA TOMIĆ (PS ZL): Hvala za vaš odgovor.

To kar ste omenili v začetku, kompenzacija dolga. To podjetje je davčni neplačnik in ne predlagatelj, kar pomeni, da ne plačuje prispevkov za delavce. Tukaj imam bonitetno poročilo s 15. 5., kjer piše, da imajo po 268 dni blokad Jeruzalem Ljutomer, d. o. o., potem hčerinsko drugo podjetje Jeruzalem Ormož, d. o. o., ima 135 dni blokad, 7 tožb in tako naprej. Tako mislim, da bi s temi subvencijami lahko fino kompenzirali te njihove blokade in bi bili ljudje plačani. Kar mene še bolj skrbi, je, da ti vinogradniki niso bili plačani od leta 2012 in enostavno ne morejo več živeti, zato ker potrebujejo tudi sredstva za to, da škropijo in pobirajo to grozdje.

Zato me zanima:

Čemu služijo te kmetijske subvencije?

Kajti jaz sem bila tam v petek in sem videla, da vinogradnik, ki pridno dela in proda grozdje, ne dobi plačila, tisti, ki poseka vinograd, pa dobi odškodnino.

Se pravi:

Ali subvencije spodbujajo sekanje vinogradov in uničevanje vinogradnikov?

V bistvu bi morale spodbujati vinogradnike, tako da prosim, če mi to razložite. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Odgovarja minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan.

MAG. DEJAN ŽIDAN: Mogoče eden od razlogov, zakaj se subvencije oziroma neposredna plačila ali okoljski ukrepi, ki jih izvajajo posamezna kmetijska gospodarstva, ne morejo za druge namene uporabljati; zato ker je to namenski denar, ki ga dobimo iz Evropske unije. ta denar se ne more uporabljati za davčni dolg, ta denar se ne more uporabljati za dolg do poslovnih subjektov, ker je to namenski denar, ki pač mora biti za konkreten namen tudi porabljen. Verjetno bi bilo drugače, če bi to bil 100 % slovenski denar iz državnega proračuna, vendar je znotraj tega, kar mi izplačujemo, predvidoma 75 %, v nekaterih primerih pa 100 % evropskega denarja.

Kar se pa tiče izvajanje tudi poseka. To je ukrep, ki se izvaja na ravni celotne Evropske unije, tudi v Sloveniji. To je ukrep, ki je z vinogradniki usklajen, izvaja se pa tam, kjer enostavno iz nekih razlogov vinogradniki opuščajo svoje vinograde in se preusmerjajo v neko drugo dejavnost. Lahko je zelo različna in bil je dogovor s slovenskim kmetijskim sektorjem in Slovenija je pač povzela enega od ukrepov, ki je na voljo v Evropski uniji.

Ob tem bi pa rad povedal tudi naslednje. Ko država svoje ukrepe nadgrajuje, ko jih dogovarja in potem ko jih tudi sprejema – mislim, da imamo dosti dober sistem sprejemanja teh ukrepov, in to je, da se usklajujemo z nevladnimi organizacijami s tega področja. Naši partnerji na področju vinogradništva so pa trije kot asociacija. Prva asociacija združenje malih vinogradnikov, potem srednjih, družinskih kmetij in vinskih kleti. Preden gremo mi kot država v nek ukrep, s temi asociacijami ukrepe tudi uskladimo. Generalno gledano pa je treba povedati, da v Sloveniji proizvodnja vina ne upada. Imamo sicer ves čas vprašanje, zakaj se na vinu ne uvedejo trošarine. Potem to tudi skušamo razložiti. To je pa zato, ker v Sloveniji, ki je tako zelo pomembna vinska dežela, imamo podobno stališče kakor bolj ali manj vse vinske dežele v Evropski uniji. To je, da je vinogradništvo – v končni fazi se s tem ukvarja v Sloveniji 30 tisoč ljudi – ne obremenjujemo s trošarinami. Upam, da bo takšna politika ostala tudi za naprej. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Violeta Tomić imate besedo, da postopkovno zahtevate razpravo o odgovoru na naslednji seji.

VIOLETA TOMIĆ (PS ZL): Rekla bi samo, da druga dejavnost sredi vinorodnih goric seveda ni mogoča. Ljudje opuščajo vinograde.

Zanima me pa samo še to, če lahko:

Kako pa vi, ko pravite, da so v glavnem evropska sredstva, ali se nikjer ne pregleda, ali človek posluje v redu ali ne, preden dobi ta evropska sredstva?

Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ja, ni več časa za vprašanja. Tako vam moram izreči opomin. To tudi ni bilo mišljeno kot splošna razprava ... / oglašanje iz dvorane/ Ja. Ne ni treba, zaradi tega, ker smo pravzaprav dokončani postopkovno to sejo in tudi v relativno dobri volji.

Tako se predsedniku Vlade, ministricam in ministrom zahvaljujem za podane odgovore, pač vsem tistim, ki so tokrat bili, ostalim se za to, da niso bili, ne zahvaljujem in jih opozarjam, da naj naslednjič, prosim, pridejo, ker je to vnaprej dogovorjeno, drugače bo moral Državni zbor razmisliti o kakšnih drugačnih ukrepih.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda, ki jo bomo nadaljevali jutri, 19. maja 2015, ko bo Državni zbor v okviru glasovanj odločal o predlaganih sklepih.

Prekinjam tudi 8. sejo Državnega zbora, ki jo bomo nadaljevali jutri ob 10. uri.

(SEJA JE BILA PREKINJENA 18. MAJA 2015 OB 19.07 IN SE JE NADALJEVALA 19. MAJA OB 10. URI.)

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci, gospe in gospodje!

Začenjam nadaljevanje 8. seje Državnega zbora. Obveščen sem, da se današnje seje ne moreta udeležiti naslednje poslanke in poslanci: mag. Tanja Cink, mag. Jana Jenko, gospa Irena Grošelj Košnik do 13.30, mag. Andrej Šircelj in gospod Roberto Battelli. Vse prisotne lepo pozdravljam!

Nadaljujemo s prekinjeno 10. točko dnevnega reda, to je z Mandatno-volilni zadevami.

Ker Mandatno-volilna komisija z obravnavo na seji Državnega zbora ni pripravila nobene zadeve oziroma ker do začetka nadaljevanja te točke ni bila predložena nobena druga zadeva, zaključujem z 10. točko dnevnega reda. Obenem obveščam zbor, da bom svoje vodenje in vodenje te seje prilagodil dejstvu, da nimamo podpredsednika. Torej lepo počasi. Če bo kakšna prekinitev, bo pač prekinitev.

Prehajamo na 5. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA PRVO OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA O PRIKRITIH VOJNIH GROBIŠČIH IN POKOPU ŽRTEV.

Predlog zakona je v obravnavo zboru predložila skupina petih poslank in poslancev, s

prvopodpisano gospo Ljudmilo Novak. V zvezi s tem predlogom zakona je skupina 21 poslank in poslancev, s prvopodpisanim gospodom Jožetom Tankom, zahtevala, da Državni zbor opravi splošno razpravo.

Za dopolnilno obrazložitev predloga zakona dajem besedo predstavnici predlagatelja predloga zakona gospe Ljudmili Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovana gospa ministrica, kolegice in kolegi!

Pieteta je globoko spoštovanje do vseh pokojnih in je temelj človeške civilizacije. Zavezuje nas, da mrtve pokopljemo, ne glede na to, na čigavi strani so se vojskovali, in ne glede na njihova politična prepričanja. Gre za civilizacijsko normo človeka in je izraz njegove človečnosti. K temu dejanju pa nas zavezuje tudi Ženevska konvencija. Po sedanjih podatkih Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bilo do sedaj v Sloveniji evidentiranih okrog 600 prikritih grobišč, v katerih se po nekaterih podatkih nahajajo posmrtni ostanki okoli 15 tisoč Slovencev in Slovenk. Vse žrtve imajo v skladu z načeli človečnosti pravico do spomina in do groba. Ob tem poudarjamo, da uveljavitev zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev ne pomeni abolicije odgovornih za dejanja usmrtilcev. Pristojnost za preiskovanje teh dejanj in odgovornosti ostaja na strani organov preiskovanja, kazenskega pregona in sodstva.

Cilj predloga je celovita ureditev področja prikritih vojnih grobišč za vse žrtve revolucije vojnega in povojnega nasilja, s čimer bo vsem žrtvam zagotovljena pravica do dostojnega pokopa, groba oziroma grobišča in ohranjanja spomina nanje. V Novi Sloveniji smo prepričani, da potrebujemo nov zakon, ki bo zagotovil zadostno pravno podlago za nadaljnje delo evidentiranja, odkrivanja, prekopa, identifikacije, pokopa, vpisa v register grobišč in register kulturne dediščine ter tudi varovanja le-teh. Dejstvo je, da veljavni zakon o vojnih grobiščih to področje pomanjkljivo ureja in ne omogoča celovitega postopka odkrivanja teh grobišč in je v posameznih delih v nasprotju z drugimi zakoni. Tudi sosednja Hrvaška je to materijo uredila v posebnem zakonu in je to nalogo že opravila. Prednost našega predloga zakona je tudi v sestavi in pristojnostih vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč, ki je bila do sedaj zgolj posvetovalno telo pristojnega ministrstva. Področje urejanja vojnih grobišč, vključno s prikritimi vojnimi grobišči, nastalimi zlasti po koncu druge svetovne vojne, se tako zakonodajno približuje ureditvam, kot ga imajo druge države članice Evropske unije.

Spoštovane poslanke in poslanci! Vedno znova z vseh strani slišimo pozive k spravi in pokopu žrtev. Ali si upamo narediti korak naprej ali se bojimo, da bomo na volitvah za to kaznovani od svojih volivcev? Imamo priložnost, da postanemo vsi zmagovalci in

nosilci upanja, da zmoremo tudi najtežje probleme naroda dostojno in primerno reševati sami. K več miru v slovenskem narodu nas v avli Državnega zbora nagovarja tudi 70 klekljanih golobov miru. Ker je bilo narejenih že nekaj neuspešnih poskusov sprave, so ljudje nezaupljivi in vedno znova se pojavijo zlonamerni podpihovalci množic, ki jim sedanje stanje odgovarja in ga izkoriščajo za svoje namene, zato med ljudi sejejo dvom in nezaupanje. Ali bomo zaradi vseh neuspešnih poskusov odnehali in obupali?! Prepričana sem, da si je kljub nezaupanju treba vedno znova prizadevati za mir in spravo, ker smo to dolžni slovenski domovini in slovenskemu narodu. Resnica osvobaja in samo resnica ima trajno vrednost, pomagajmo ji, da spregovori. Pomagajmo mrtvim, da dobijo svoj grob in živim, da bodo lahko žalovali. Vsem nam pa naj bodo ti grobovi v spomin in opomin, da se te grozote ne bi ponavljale. S tem bomo pomagali tudi sebi in slovenskemu narodu.

Spoštovani! Pred nami je torej zakon, ki bo, tako smo Krščanski demokrati prepričani, mnogim svojcem žrtev teh pobojev dal upanje, da bodo njihovi domači pokopani tako, kot nam to narekuje človeško dostojanstvo. To smo dolžni storiti ... / znak za konec razprave/... kot narod in kot država, ki svojo prihodnost gradi iz izkušenj preteklosti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Za uvodno obrazložitev mnenja dajem besedo predstavnici Vlade, ministrici za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dr. Anji Kopač Mrak.

DR. ANJA KOPAČ MRAK: Spoštovani predsednik Državnega zbora, poslanke in poslanci!

Skupina poslank in poslancev, s prvopodpisano gospo Ljudmilo Novak, je dne 9. 4. 2015 Državnemu zboru Republike Slovenije predložila v obravnavo in sprejetje Predlog zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev. Po mnenju predlagatelja je cilj predloga zakona celovita ureditev področja prikritih vojnih grobišč za vse žrtve vojnega in povojnega nasilja, s čimer bo vsem padlim zagotovljena pravica do dostojnega pokopa, obeležitve groba oziroma grobišča in spomina nanje. Vlada Republike Slovenije v zvezi z navedenim ugotavlja, da področje vojnih grobišč in tudi prikrita vojna grobišča, po obstoječem zakonu imenovana grobišča žrtev vojne, po vojni usmrčenih oseb normativno že ureja veljavni zakon o vojnih grobiščih. Veljavni zakon že ureja vrste vojnih grobišč, območje vojnih grobišč, pristojnost države, obseg varstva, upravljanje in urejanje vojnih grobišč, register vojnih grobišč, varstveni režim, postopek izkopa ali prekopa, novoodkrita vojna grobišča in finančne obveznosti. Na podlagi veljavnega zakona pristojno ministrstvo izvaja postopke ureditve vojnih grobišč, med katere spadajo tudi prikrita

vojna grobišča. Tako je bilo že izvedenih 600 evidentiranih prikritih vojnih grobišč, 185 sondiranj, 60 prekopov in izkopov ter druge aktivnosti v povezavi z varstvom vojnih grobišč. Na podlagi navedenega je pristojno ministrstvo v preteklih letih že uredilo prikrita vojna grobišča na območju Kočevskega roga, opravilo iznos posmrtnih ostankov iz kraških brezen, zgradilo spominski park Teharje, kostnico v Mariboru in Škofji Loki. Trenutno potekajo še nadaljnje aktivnosti v zvezi z ureditvijo spominskega parka in vojnih grobišč na območju Kamniške Bistrice, aktivnosti v zvezi z ureditvijo vojnega grobišča Barbara-rov v Hudi jami in aktivnosti v zvezi s postavitvijo spomenika vsem žrtvam vojn. Potekajo tudi aktivnosti v zvezi s postavitvijo nove informacijske baze za vodenje evidence prikritih vojnih grobišč in registra vojnih grobišč. Kljub navedenemu pa Vlada Republike Slovenije meni, da je treba predlog zakona, ki je predložen, preučiti v smislu sistemskopravnega vidika, ali bi bilo boljše, da se cilji in nameni predlagatelja zakona uredijo s spremembo že veljavnega zakona o vojnih grobiščih. Vlada Republike Slovenije razume in podpira prizadevanja predlagatelja zakona, da je treba vsem žrtvam vojnega in povojnega nasilja na ozemlju Republike Slovenije zagotoviti dostojni pokop in s tem vsem žrtvam zagotoviti pravico do dostojnega pokopa, vendar je vprašanje, kako to doseči na najboljši možni način. S tem mnenjem Vlada Republike Slovenije ne želi odpirati tem, ki spodbujajo ideološki boj in ustvarjajo nove delitve. Namen Vlade Republike Slovenije je, da Slovenija, njeni državljani in prebivalci ponovno postanemo del odprte, poštene, solidarne, pravične in napredne ter samozavestne družbe. Končni namen Vlade Republike Slovenije je, da vsi deležniki, ki si prizadevamo za rešitev dostojnega pokopa vseh žrtev povojnega, vojnega in povojnega nasilja, združimo moči in najdemo najboljšo možno rešitev. Razpravo danes jemljemo predvsem kot možnost, da poslušamo različne argumente in skupaj najdemo najboljšo možno rešitev. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Prehajamo na predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, zanjo gospa Eva Irgl.

EVA IRGL (PS SDS): Najlepša hvala za besedo. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci!

Na območju Slovenije so se po koncu druge svetovne vojne izvajali množični pomori vojaških ujetnikov in civilistov. Med njimi je bilo tudi veliko število žensk in otrok. Nekateri to danes utemeljujejo z naravnim pravom, drugi pa z zlonamerno interpretacijo takrat veljavnih mednarodnih konvencij. Zato besede, ki jih je izrekel predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB gospod Tit Turnšek, da je zakon vojne, da se izdajalce umori, pri čemer se kot

izdajalce označi nasprotnike ideologije komunistične revolucije in njihove družine, vsakega razumnega človeka pustijo brez besed. Sploh če vemo, da so na primer v Ormožu po vojni komunistične oblasti do smrti pustile izstradati 39 otrok, starih od nekaj mesecev pa do petih let. Človek, ki pusti stradati otroka do smrti, je razčlovečen človek. In prav takšnega razčlovečenega človeka je ustvarila totalitarna ideologija, ki je še vedno nismo sposobni enotno obsoditi in jo tako pravno kot moralno diskvalificirati. In seveda se samo po sebi na tem mestu postavlja vprašanje – ali so bili tudi ti otroci izdajalci? Vemo tudi, da se čast in pogum vsakega vojaka ne merita po tem, koliko vojnih ujetnikov in civilistov je likvidiral. Septembra 2013 so tem otrokom na ormoškem pokopališču postavili spomenik. Njihova imena so na slovesnosti prebrali ormoški otroci. Množični pomor, ki se je zgodil v Sloveniji, je za seboj pustil več kot 600 množičnih morišč, kar kaže na velikost bremena in na tragiko, ki je bila in je še vedno povzročena slovenskemu narodu. Vsem, zlasti pa mladim generacijam, med katerimi so tudi takšne, ki nekritično malikujejo Tita in takratni čas, torej tisti totalitarni režim, moramo jasno povedati, da ne glede na razloge in ne glede na vzroke brez sodnih procesov v vsakem civiliziranem in demokratičnem svetu velja takšen pomor za zločin. Naj ob tem spomnim na Srebrenico, na armenski genocid, na katinski pokol, na holokavst, na množični pobjo pripadnikov ljudstva Hererov, na ukrajinski holodomor oziroma gladomor. Ena od definicij genocida pravi takole, citiram: "Genocid v splošnem pomenu se nanaša na množično pobijanje velikega števila ljudi, ki ni vojaška akcija zoper oborožene sile odkrito priznanega sovražnika, v okoliščinah, ko so žrtve v bistvu nemočne in se ne morejo braniti." Konec citata. Odgovorna in iskrena obsodba genocida in zločinov zoper človečnost ne sme biti obsodba samo iz moralnega vidika, ampak mora biti zavest in zaveza vsakega civiliziranega naroda, da se genocidi ne ponovijo. Slovenija je bila po 2. svetovni vojni del komunističnih držav, kjer je genocid bil prikrito uzakonjen, legitimiran.

Če pogledamo skozi zgodovino, lahko vidimo, da se na primer ni obsodilo v pravem času holodomora, gladomora, prav tako kot se ni ob pravem času obsodilo povojne morije na naših tleh, kar pomeni, da če se napake iz zgodovine ne priznajo in se ne obsodijo, je velika verjetnost, da se bodo ponovile, čemur smo bili tudi priča ob razpadu SFRJ. Odgovornost za morije na slovenskih tleh nosijo tisti, ki so dajali ukaze za pobjo, in tisti, ki so te ukaze izvrševali. Do sedaj še nihče ni odgovarjal za ta zločin, pa čeprav je policija, zlasti prek kriminalistične akcije, imenovana Sprava, pod vodstvom Pavla Jamnika izdala v svojem poročilu pomembne ugotovitve, ki so pripeljale vsaj do enega imena – imena Mitje Ribičiča, takratnega pomočnika načelnika Ozne. Pa se ni, spoštovane kolegice in kolegi, v nadaljevanju prav nič procesiralo

oziroma je bil postopek s strani tožilstva in preiskovalnega sodnika ustavljen kljub utemeljeni kazenski ovadbi. Dokument Glasom majorja Mitje je bil dokaz, ki pa našega tožilstva ni prepričal. Postopek je bil nedvomno namerno ustavljen. Proti ostalim pa se niso mogli niti ustaviti, ker teh postopkov niso nikoli niti začeli. Na slovenskih tleh se je torej zgodil zločin brez zločincev. Žrtvam tega zločina pa se že 70 let odreka pravica do dostojanstva in groba. In kdo je tisti, ki že 70 let deli kosti, kot se je izrazil nedavno dr. Janez Stanovnik, tako da mnogim odreka pravico do groba, svojcem pa pravico do spomina zgolj na podlagi ideološkega kriterija? Leta 1996 je bila v Državnem zboru ustanovljena preiskovalna komisija o raziskovanju poveljnih množičnih pobojev. Vodil jo je dr. Jože Pučnik. Na osnovi pričevanj je komisija med drugim ugotovila, da je komunistična partija odredila likvidacije, da so bili transporti na morišča organizirani, da je bila Ozna tista, ki je ob pomoči Knoja izvrševala likvidacije, postopek z žrtvami pa je bil po izpovedi prič brutalen. Pobijanje civilistov, med njimi tudi otrok in žensk, kar najbolj številčno in nazorno izpričujejo spletene kitke ženskih las iz Hude jame, ki jih je izvrševala komunistična oblast, katere dediči imajo še danes največjo moč vplivanja na vse sisteme in podsisteme v državi, je potekalo na različne načine. To po navedbah zgodovinarjev izhaja iz seznamov, na katere so po skupinah razvrščali ljudi za določen način likvidacije. Ocene o številu pobitih so različne, vendar ostaja dejstvo, neizpodbitno, grenko in žalostno, da je Slovenija prepredena s posmrtnimi ostanki ljudi, ki so bili žrtve revolucionarnega nasilja in katerih pravica do groba še vedno ni udejanjena. Dostop do morišč je bil do osamosvojitve prepovedan, čeprav se je veliko šušljalo o tem in čeprav so okoliški prebivalci na tiho vedeli, kaj se skriva v zemlji. Po osamosvojitvi so se stvari nekoliko spremenile, vendar ne povsem. Še obstajajo območja, na primer na idrijsko-cerkljanskem območju, pa tudi drugod, ki niso raziskana oziroma niso dovolj raziskana, pa čeprav v globini gozdov skrivajo človeške gosti, ki jih je tja zagrebla revolucionarna komunistična oblast in upala, da se nikoli ne odkrijejo. Vendar pa imajo takšna dejanja dolge sence. Nekoč z vso silo butnejo na plan in takrat jih ni moč ustaviti. Kakšno sporočilo o našem vrednostnem sistemu bomo pustili zanamcem, če ne dosežemo civilizacijske norme pokopa, ki je bila samoumevna že v stari Grčiji? Pomor, ki se je zgodil, je v narodu pustil veliko rano, o kateri se je dolga leta moralo molčati. In še danes marsikdo molči. Tako tisti, ki jih je strah, ker je bil teror s strani komunistične partije prevelik, kot tisti, ki vedo, kaj se je zgodilo, ki so celo soodgovorni za to, kar se je zgodilo, pa ne želijo spregovoriti, pa čeprav bi morali. Evropski parlament je pred leti sprejel resolucijo o evropski zavesti in totalitarizmih, v kateri med drugim piše, da mora Evropa, če želi biti

združena, sposobna oblikovati enoten pogled na svojo zgodovino, da morajo države članice Evropske unije opraviti poglobljeno razpravo o zločinih tako nacizma kot fašizma in komunizma. Gre namreč za našo skupno dediščino. In še da je, citiram: "... končni cilj razkritja in ocene zločinov, ki so jih zagrešili totalitarni režimi, tudi komunizem, sprava, ki jo je mogoče doseči le s priznanjem odgovornosti in prošnjo za odpuščanje". Danes torej ne govorimo o nikakršnih ideoloških vprašanjih, ampak govorimo o vprašanjih skupne odgovornosti, o vprašanjih človekovega dostojanstva, o tem, kaj je etično, o tem, kaj je prav ter o tem, kaj je pravično. Govorimo o pravici do groba, ki je neodtujljiva pravica, govorimo o nedotakljivosti človeškega življenja, ki je lepo pojasnjena v komentarju k 17. členu Ustave Republike Slovenije. In govorimo o osnovnih civilizacijskih normah, ki vsak narod delajo civiliziran in ga ločujejo od barbarstva. Govorimo torej, še enkrat, o človeškem dostojanstvu, da ga tudi po smrti ne etiketiramo z ideološko podmeno, zlasti pa ne zlorabljamo za dnevno politične cilje. In prav tu je ključ do vsega. Civiliziran narod namreč ne potrebuje nobenega zakona, da pokoplje svoje mrtve. Civiliziran narod ve, kaj je prav, in naredi kar je prav. Ne, ker mu tako velewa zakon, ampak ker mu tako velewa vest. Država mora biti sposobna najprej enotno obsoditi bolečo zgodovinsko izkušnjo, mora biti sposobna obsoditi komunistični režim in povojno revolucijo, tako da to obsodimo vsi predstavniki ljudstva v okviru svojih ustavnih pristojnosti. To je v okviru kateregakoli formalnega akta. Dokler celotna politika in vsi mi, ki danes tukaj sedimo, tega ne stori, potem tega tudi z zakonom ne moremo doseči. To je, popraviti zgodovinsko krivico, ki se je zgodila določenemu delu naroda, in pokopati svoje mrtve, brez da bi jih ob tem še kdaj ideološko etiketirali. Zlasti se tega ne da doseči, če zakon, ki ga imajo pred seboj, konceptualno izhaja iz sedaj veljavnega zakona o vojnih grobiščih, kjer pa izhodišča in duh zakona ne izhajajo iz temelja pravičnosti in enakopravne obravnave dostojanstva žrtev in njihovih svojcev. Levica bo morala pogledati na vprašanje obsodbe komunizma kot totalitarnega sistema z vidika čisto osnovnih civilizacijskih norm, ne pa s stalnim podtikanjem očitka desnosredinski politiki, da želi s takšnimi obsodbami in s takšnimi razpravami rehabilitacijo kolaboracije in nekakšno revidiranje zgodovine. Spoštovanje osebnega dostojanstva pomorjenih ni rehabilitacija kolaboracije in ni revidiranje zgodovine, temveč etično ravnanje civiliziranega naroda, ki v sebi nosi tudi zgodovinski spomin. Obsodba komunizma in komunistične revolucije je predpogoj, je podstat za iskreno reševanje vprašanja povojnih morišč. Vse do takrat je lahko bolj populizem pa tudi piar na račun žrtev, zlasti če vemo, da so tisti, ki so najbolj vitalno povezani s povojno morijo, torej s svojci žrtev, izjemno zadržani do zakona, o katerem danes

govorimo. Kakšno pa je potem reševanje tega vprašanja, če se z njim ignorirajo tistim, katerim je namenjeno? Kot predsednica Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti pa tudi kot poslanka že dolgo obiskujem posameznike, ki raziskujejo povojno morijo, ter svojce žrtev, ki še 70 let po zločinu ne vedo, kje so posmrtni ostanki njihovih najdražjih. Spomnim se med drugim obiska pred leti pri skupini Moč preživetja, kjer sem govorila s svojci žrtev, ki želijo, preden umrejo, izvedeti samo to, kje ležijo njihovi najbližji. In tukaj na tej točki ne govorimo niti o pokopu, ampak samo o mestu, kjer so bili ti ljudje, njihovi svojci zagrebeni – da bi jim lahko na tem mestu prižgali svečko in se poslovili od njih. Imajo upanje in hvaležni so, da se s tem ukvarjamo tudi tisti, ki nismo direktno vezani na te zločinske dogodke, se pa zavedamo odgovornosti, da se popravi krivica. Ne bom pozabila, stiska rok teh ljudi, ki je bil prežet z eno samo prošnjo: ne odnehajte in vztrajajte. Po pripovedovanju poznam zgodbo, ko se je oseba, ki sprva ni kazala nekih občutkov do teh vprašanj, popolnoma zlomila, ko so ji pokazali lokacijo, na kateri je bil umorjen njegov bližnji. Pred časom smo na Komisiji za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti opravili razpravo o razumevanju dogajanja v Sloveniji v 20. stoletju. Tudi glede tega, da so se morali protagonisti revolucije za realizacijo ideologije oziroma za vzpostavitev režima zateči v skrajno nasilje, ki se je končalo s povojno morijo in več kot 600 množičnimi grobišči. Žal pa se poslanecem koalicije ni zdelo vredno priti na sejo. In kako naj potem tistim, ki si ne upajo priti na sejo, kjer govorimo o povojni moriji, ki si ne upajo izreči do te vsebine, zaupamo in verjamemo, ko skupaj s predsednikom vlade govorijo o reševanju vprašanja pokopa, še posebej, če za takšno dejanje v proračunu ni namenjenih nobenih sredstev. Prav tako se seje ni udeležil nihče iz tožilstva, da bi nam pojasnil, kaj je bilo z njihove strani narejenega za odkritje in procesiranje storilcev tega genocidnega kaznivenga dejanja, ki ga mednarodno pravo skupaj z vojnim hudodelstvom ter zločinom zoper človečnost opredeljuje kot najhujše kriminalno dejanje na sploh in dejanje, ki ne zastara. Zločini proti človeštvu so večinoma usmerjeni proti določeni skupini. V tem primeru proti tistim, ki so se tistim, ki so nasilno z revolucijo po vojni prevzeli oblast, zdeli moteči. Med njimi so bile tudi noseče ženske in otroci. In vsakršno udejstvovanje v smeri, da se kazensko preganjajo odgovorni za zločin, ni revanšizem, ni maščevanje in ni politično obračunavanje. V Nemčiji prav sedaj poteka proces proti 93-letnemu Oskarju Groeningu, računovodji v Auschwitzu zaradi domnevnega sostoritstva poboja Judov. Najprej moramo vsi skupaj ugotoviti, ali smo kot država sploh pripravljeni obsoditi zločin, ki je pripeljal do tega, da je Slovenija prepredena z morišči zaradi povojne morije. Za to, da se pokopljejo mrtvi, ni potreben zakon, sploh pa ne nov zakon.

Predlog takega zakona je tako v vsaki civilizirani državi zgolj gesta všečnosti. V vsaki necivilizirani državi pa je vseeno, ali je sprejet ali ne, saj se tako ali tako ne bo izvrševal. Že na podlagi obstoječega zakona o vojnih grobiščih navkljub pomanjkljivostim, ki jih ta zakon ima, je mogoče pokopati žrtve iz prikritih morišč. Evidentiranje omogoča obstoječi 13. člen Zakona o vojnih grobiščih, pokop oziroma postopek pokopa se je tako začel pred nedavnim v Kamniški Bistrici, kjer so bili pomorjeni črnogorski četniki. Dovolj je bilo samo, da je ministrica Anja Kopač Mrak temu morišču podelila status vojnega grobišča. In sedaj se vprašamo, ali bi potrebovali nov zakon, če bi na primer danes odkrili množično grobišče nacističnih ali fašističnih zločinov. Odgovor je ne. In prav je tako. Očitno je v tem delu Stanovnik imel prav, ko je dejal, da še danes delimo kosti, ampak delimo jih na podlagi v Evropi že preživete ideologije. Predlog zakona je tako nepotreben z vidika zagotavljanja dostojnega pokopa žrtev na več kot 600 prikritih moriščih v Republiki Sloveniji in ne služi zagotavljanju spoštovanja dostojanstva umorjenih, lahko pa bi služil zagotavljanju prestiža na tej občutljivi temi, kjer bi morala biti poenotena vsa slovenska javnost, politika pa bi jim morala pri tem biti zgled. Za slovensko politiko velja, da desnica zagovarja, da je treba obsoditi zločine na vseh straneh in pokopati mrtve na vseh straneh. To pomeni obsodba fašističnih, nacističnih ter komunističnih zločinov ter pokop njihovih žrtev. Za levico pa velja, da obsoja zločine le s strani fašizma in nacizma. Žrtve komunizma pa so vedno predmet relativizacije. Njih očitno v sedemdesetih letih ni bilo treba pokopati. Vendar pa pokop ne more biti le označitev morišča v naravi. Pokop je dejanje dostojanstva, pri katerem morajo sodelovati svojci in predstavniki žrtev, ki pa se s zakonom ne strinjajo ravno oziroma so do njega zadržani. Žrtve revolucionarnega nasilja morajo biti pokopane kot žrtve revolucionarnega nasilja, drugače dejanje pokopa ni vredno naziva pokopa in predstavlja tudi lahko norčevanje iz dostojanstva teh žrtev.

Že obstoječi zakon o vojnih grobiščih je neustrezen z vidika spoštovanja dostojanstva žrtev revolucionarnega nasilja. Predlog zakona, ki je pred nami, pa ta zakon skuša samo tehnično nadgraditi, saj ga v ničemer ne razveljavlja ali spreminja. Izhaja torej iz popolnoma istih izhodišč, zaradi katerih sta tako Slovenska demokratska stranka kot tudi Nova Slovenija leta 2003 že obstruirali sprejetje sedaj veljavnega zakona. V Slovenski demokratski stranki pri tem ostajamo tudi danes načelni in se ne odmikamo od jasnih stališč po spoštovanju dostojanstva žrtev, ne glede na to, ali so bile žrtve fašističnega, nacističnega ali komunističnega nasilja in ideologije. Naj spomnim, da ko je Novo Slovenijo vodil zdaj že pokojni dr. Andrej Bajuk, je bilo izhodišče za takratno obstrukcijo Nove Slovenije, kot že rečeno, je tudi Slovenska demokratska stranka

takrat obstruirala pri sprejemanju zakona, jasno, da mora obstajati soglasje o tej temi, se pravi politike kot celote, da zakon ne sme biti žaljiv do pobitih ljudi in njihovih svojcev, da se ne sme kovati politični kapital ob tem vprašanju, da mora biti spoštovana volja svojcev, da morajo biti obeležja na grobovih primerna, kar pomeni, da morajo upoštevati želje svojcev, tudi ko je govora o zapisu na spomeniku. Pietetni pokop je pomemben ne samo sedaj ampak tudi za našo prihodnost, mora biti pravno dejanje in temeljiti na dejstvih, ne na manipulacijah. Dr. Andrej Bajuk je tudi razumel, da, citiram: "... z zakoni seveda ni moč nadomestiti duhovnih dejanj, kakršna je narodna sprava, toda brez duhovne prostosti in odprtosti življenju ni mogoče pisati in sprejemati pravičnih zakonov." Konec citata. Zakon ima samo tehnične določbe, medtem ko se vsebina na pravi, celosten način ne dotakne oziroma je ne rešuje. V Slovenski demokratični stranki pozdravljamo vsakršne napore, ki jih Nova Slovenija udejanja na tem področju, ki gredo v smeri rešitve vprašanja pokopa po vojni pomorjenih. Vendar pa morajo biti izhodišča takšna, da varujejo dostojanstvo žrtev in njihovih svojcev ter da ne dopuščajo potvorne interpretacije zgodovine. V zakonu mora biti jasno zapisana tudi obsodba povojnega revolucionarnega nasilja, obsodba storilcev, česar pa zakon ne prinaša, kljub temu da se navezuje na resolucije in konvencije.

Zakon, ki ga imamo pred seboj, gradi na definiciji vojnega grobišča iz zakona iz leta 2003. Opredeleitev vojnega grobišča je bila neprimerna takrat in je neprimerna tudi danes. Tudi zato sta tako naša poslanska skupina kot poslanci NSi takrat obstruirali sprejetje zakona. Naj pojasnim, zakaj je pojem "vojno grobišče" po našem mnenju sporen vsaj z dveh vidikov. Prvič, ne gre za grobišče. To je namreč morišče, to je prizorišče zločina. Na teh mestih so se izvajale likvidacije. Tu ni šlo za pokop, zato tega ne moremo imenovati grobišče. Uporaba pojma grobišče pomeni, da žrtve že imajo svoj grob, da so že pokopane. Drugič, žrtve tudi niso bile usmrčene, ker usmritev pomeni odvzem življenja na neki pravni podlagi. Šlo je za umore, ker ni bilo za to niti ene pravne podlage, niti domače, niti tuje, niti niso bili speljani minimalni postopki za ugotavljanje krivde. Konvencije so to prepovedovale. Bili so izvensodno pobiti na podlagi ideološkega kriterija. Pojem "dokončen dostojni pokop", ki je v zakonu zapisan, lahko pomeni tudi degradacijo človekovega dostojanstva, saj se predlaga, da pomeni zgolj označitev novoodkritega vojnega grobišča v naravi, da ga je pač mogoče prepoznati. Če se resnično zagovarja enakost in dostojanstvo žrtev vseh totalitarizmov, njihovih svojcev in potomcev, se jim morajo omogočiti tudi enaki standardi za pokop. Predstavljajte si, da bi dostojen pokop žrtev Srebrnice potekal samo z označitvijo morišča v naravi, ki bi se ga potem samo proglasilo za grobišče. Mi si tega ne

moremo predstavljati, zato na takšna zakonska izhodišča ne moremo pristati.

Vztrajanje pri definicijah in pojmi, ki so bili sporni tudi za predlagatelje zakona že leta 2003, pomeni lahko tudi revidiranje zgodovinskih dejstev, saj večina žrtev med vojno zlasti pa po vojni, sploh civilisti niso bili umorjeni zaradi razloga vojne, ampak zaradi revolucije, zaradi nasilnega prevzema oblasti. Pristajanje na takšne definicije t. i. vojnih žrtev bi pomenilo, da se civilne žrtve in žrtve revolucije označi kot vojne žrtve in s tem na nek način opraviči njihove množične umore v smislu, saj so bile vojne razmere. Niso bile vojne razmere! Niso bile vojne razmere!

Naprej. Izvrševanje predlaganega zakona bo odvisno od komisije, ki jo bo imenovala Vlada, torej bo politično imenovana in bo imela popolno diskrecijo glede tega, da bo ocenila, ali je možno grobišče vpisati ali ne. Torej bo odvisno od politične odločitve, kot že do sedaj, kako hitro in ali sploh se bo uresničeval cilj zakona. Kakšne pa so bile te politične odločitve v zadnjih 70 letih pa nam nazorno govori več kot 600 morišč. Ivan Oman je dejal, da je zakonu mogoče nasprotovati le iz političnih, ideoloških ali prestižnih razlogov. Seveda lahko velja tudi obratno, da je zakon mogoče predlagati le iz političnih, ideoloških ali prestižnih razlogov.

V Slovenski demokratični stranki smo do zakona zadržani ne zaradi političnih, ideoloških ali prestižnih razlogov, temveč zaradi načelnih razlogov, tako kot že leta 2003. Slovenska demokratična stranka ne spreminja svojega mnenja čez noč, zlasti ne pri vprašanjih, ki bodo vplivala tudi na prihodnje generacije, in na to, kakšen vrednosti sistem bomo pustili našim zanamcem. V SDS zakonu ne bomo nasprotovali, saj pozdravljamo, da se je po 12-ih letih ponovno odprla razprava o moralnem dolgu, ki ga imamo vsi skupaj do žrtev revolucionarnega nasilja, in verjamemo, da je namen predlagatelja dobronameren. Ker pa zakon v obliki, kot je pred nami, ne rešuje prej izpostavljenih temeljnih vprašanj in ostaja v enakih vsebinskih okvirih kot zakon iz leta 2003, ne vidimo razloga, da bi ravnali tokratne nenačelno in neodgovorno. Še posebej v luči dejstva, da so do zakona zadržani tudi predstavniki tistih, ki jim je zakon prvenstveno namenjen. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije, zanjo gospod Uroš Prikl.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Spoštovani predsednik, spoštovane ministrica, spoštovani kolegi in kolegi!

Dovolite, da vam na kratko predstavim stališče Poslanske skupine Desus glede Predloga zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev. Že ko so predlagatelji, kolegi v Novi Sloveniji predstavili prvi predlog zakona o dostojnem pokopu, smo bili v Poslanski skupini

Desus do njega zadržani in moram povedati, da se naše stališče, kljub temu da je predlagatelj predlog popravil in spremenil ime zakona, ni bistveno spremenilo. Da pojasnim. Naši poglavitni pomisleki ostajajo.

Prvič. Veljavni zakon o vojnih grobiščih ureja vse tisto, kar je predlagano v novem zakonu, zato nas skrbi podvajanje zakonodaje ter morebitna zmeda, ki jo zna novi zakon povzročiti, saj se določene zadolžitve in rešitve, kot povedano, prikrivajo.

Drugič. Tudi mnenje Vlade RS je zelo zadržano. Poleg tega gre za normativno slab predlog zakona, saj naj bi bilo treba vsaj 18 členov predlaganega predpisa amandmirati, če bi prišel zakon v drugo branje. To so vsi členi. Kje je potem sploh smisel vsega tega? Ob tem pa nas izkušnje učijo, da zakon, ki je v pretežnem delu amandmiran, ne pomeni dobre popotnice za njegovo učinkovito izvajanje tudi v praksi.

Tretjič. Trenutno je v veljavi Zakon o vojnih grobiščih, ki je bil sprejet leta 2003, noveliran 2009. Prepričani smo, da lahko z morebitnimi ustreznimi amandmaji izboljšamo že obstoječi zakon, ki opredeljuje tematiko vojnih grobišč. Še več. Prepričani smo tudi, da veljavni zakon o vojnih grobiščih v resnici normativno ureja že vse to, kar je podlaga v novem zakonu, le izvajati ga je treba. Podobno mnenje deli tudi zelo široka civilna in družbena javnost. Dejstvo je, da se Zakon o vojnih grobiščih uresničuje počasi in nepopolno. Enako je z Zakonom o varstvu kulturne dediščine, sploh v delu, ki govori o vojnih grobiščih kot arheološki in memorialni dediščini, za kar ni nobenega resnega oziroma utemeljenega opravičila.

Četrtič. Ob upoštevanju vsega naštetega ni nobene, ampak resnično nobene potrebe za sprejemanje takih predpisov, ki imajo za posledico dodatne finančne obveznosti, ki v oceni finančnih posledic predlagatelja znaša med 500 tisoč in 700 tisoč evrov na letni ravni. Da slučajno tukaj ne bi bil napačno razumljen, finančna sredstva, taka ali drugačna, nikakor ne smejo biti in ne morejo biti opravičilo za nepietetni odnos do vseh umrlih.

Hkrati v Poslanski skupini DeSUS ugotavljamo, da je ključni problem v uvrstitvi lokacij iz evidence vojnih grobišč v sam register. Postopki med uvrstitvijo iz evidence v register trajajo predolgo, kar je po našem mnenju posledica samih dolgotrajnih postopkov, zapletenih in nemalokrat birokratskih, kakor tudi pomanjkanje resursov ter samega načina dela in organiziranosti. Tukaj bo potrebno zadeve bistveno pospešiti. Nikakor ne želimo, da s takšnimi in podobnimi zakoni odpiramo oziroma še poglobljamo ideološke delitve. Še manj želimo, da se ob tem in ob obeleževanju 70-letnice zmage nad nacifašizmom postavlja vprašanje rehabilitacije kvizlinštva, kar je nedopustno, prav tako ob takih vprašanjih ne dopustimo, da se omalovažuje narodnoosvobodilni boj, kot eno najsvetlejših obdobj v zgodovini slovenskega naroda.

Ponavljam, pietetni odnos do vseh mrtvih, vključno z njihovim dostojnim pokopom je eden izmed ključnih ciljev vlade, ki ga bo, jaz sem prepričan, tudi realizirala. Ob tem želim izraziti tudi veselje ob dejstvu, da je praktično pred realizacijo postavitve spomenika žrtvam vseh vojn, za kar smo si mnogi izmed nas prizadevali že kar nekaj časa nazaj.

Kolegice in kolegi! Ob tem velja vlado in za to pristojne institucije pozvati, da sprejmejo konkretni in zavezujoč operativni plan urejanja vojnih grobišč, da se v proračunu Republike Slovenije zagotovijo zadostna finančna sredstva, da se ustrezno organizira in po potrebi okrepi služba za vojna grobišča, ki bo pri tem imela ustrezna in dovolj velika pooblastila za svoje delo. Določiti je treba jasne rezmejitve in pristojnosti med Službo za vojna grobišča pri ministrstvu in Komisije Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč. Preveriti je treba, kako občine uresničujejo naloge v zvezi z vojnimi grobišči in z varstvom spomenikov in spominskih obeležij ter se sprejmejo ustrezni ukrepi. Zagotoviti je treba, da bo Inštitut za novejšo zgodovino lahko dokončal register in analizo slovenskih smrtnih žrtev v 2. svetovni vojni. Zavezati je treba vse pristojne organe in službe, da svoje naloge na področju vojnih grobišč opravljajo prednostno, učinkovito in z vso odgovornostjo in o tem ustrezno in kontinuirano obveščajo tudi Državni zbor.

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi! Iskreno upam, da na tej točki ne gre za nabiranje političnih pik na račun žalostnih človeških usod in osebnih tragedij. Ni treba sprejemati novega zakona, treba je sprejeti konkretni akcijski plan, morebiti amandmaje, pravilno organizirati delo, odpraviti vse administrativne ovire in postopke, ki nemalokrat hromijo delo na tem področju, predvsem pa se strniti in jasno izraziti voljo, da pridemo do skupnih ciljev.

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi! V Poslanski skupini Desus si bomo še naprej prizadevali za doseganje univerzalnega spoštljivega in brezpogojnega, ponavljam brezpogojnega, pietetnega odnosa do vseh pokojnih, vključno s postavitvijo osrednjega spomenika žrtev vseh vojn. Pri tem pa bomo podpirali rešitve, ki ne bodo povzročale ločevanj, temveč takšne, ki nas bodo povezovale. Slovenke in Slovenci smo v svoji preteklosti nemalokrat pokazali, da znamo in da zmoremo stopiti skupaj, da smo sposobni doseči poenotenje. In prav takrat smo bili najmočnejši. Tokratnega predloga zakona pa zaradi povedanega seveda nikakor ne bomo podprli. Hvala lepa za pozornost.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanj gošpa Marija Bačič.

MARIJA BAČIČ (PS SD): Spoštovani gospod predsednik, kolegice in kolegi!

Socialni demokrati Predloga zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev, ki ga je v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije predložila skupina poslank in poslancev, s prvopodpisano Ljudmilo Novak, ne bomo podprli. Prepričani smo, da veljavni zakon o vojnih grobiščih na sistemski ravni povsem ustrezno in dostojno ureja vsa temeljna vprašanja, ki jih predlagatelji izpostavljajo kot predmet ureditve tega zakona. Socialni demokrati tudi ne sprejemamo teze in pogostih namigovanj, da se veljavni zakon o vojnih grobiščih ne izvaja ter da se zlasti na področju prikritih vojnih grobišč v vsem času od uveljavitve zakona ni storilo praktično ničesar, kar je daleč od resnice. Če želimo objektivno in verodostojno spregovoriti o tem predlogu zakona, ki je danes pred nami, je zato nujno, da nekoliko osvetlimo dogajanje preteklih mandатов pri obravnavi in sprejemanju t. i. vojnih zakonov, kamor zagotovo tudi sodi tudi ta zakonski predlog.

Za tematiko vojnih zakonov velja, da urejajo različna vprašanja polpretekle zgodovine, ki zadevajo čas druge svetovne vojne in čas po koncu le-te. Hočemo ali ne, ostaja dejstvo, da so vedno znova v ospredju zlasti tista vprašanja, ki jih tudi po 70-ih letih dojemamo na različne načine ter gojimo do njih različna čustva, saj jih različno sprejemamo in vrednotimo. In od tu nas žal loči le še korak k temu, kar pogosto označujemo kot ideološki boj in nove delitve med ljudmi, česar, verjamem, si nihče med nami ne želi. To Socialni demokrati poudarjamo zato, ker iz izkušenj preteklih mandатов Državnega zbora vemo, da se je praviloma k razpravi o odprtih vprašanjih polpretekle zgodovine pristopalo drugače, kot smo priča danes. Šlo je za koordinirane razgovore s predstavniki vseh parlamentarnih političnih strank ter predstavniki veteranskih in domoljubnih organizacij, na katerih se je skušalo doseči čim širše soglasje o marsikaterih občutljivih vprašanjih, kar bi tlakovalo pot k skupnim ciljem, ki jih razumemo kot medsebojno spoštovanje, pomiritev, pietetni odnos do umrlih in spravo.

Socialni demokrati smo razumeli tedaj enako, kot razumemo danes, da ta vprašanja ne morejo in ne smejo biti v polju političnega prestiža in dominacije ene stranke ali poslanske skupine, če smo resnično dobroverni in si želimo tovrstna vprašanja rešiti na način, ki za seboj ne bo nikomur pušchal grenkega priokusa ter bo slehernemu razblinil vsak najmanjši dvom glede pravilnosti in pravičnosti skupnih odločitev. Ko je pred približno desetimi leti pristojni minister Drobnič iz politične stranke, iz katere danes prihajajo predlagatelji zakona, pripravil osnutke vojnih zakonov, je med tedanjimi političnimi strankami prevladalo zavedanje o tem, da ni vseeno, na kakšen način se lotiti reševanja tovrstnih vprašanj. Socialni demokrati smo pri tem vedno tvorno sodelovali. V pogovore in usklajevanja zakonskih rešitev je bilo vloženega precej časa in truda, pa kljub temu v mandatu

2004–2008 vojni zakoni niso dosegli zadostne uskladitve in se zakonodajni postopek o vojnih zakonih ni nadaljeval. Nadaljeval pa se je trud in iskanje rešitev o teh zakonih v mandatu, ko smo vladno koalicijo vodili Socialni demokrati in v letu 2009 je bila sprejeta zelo pomembna novela Zakona o vojnih grobiščih, ki jo je, kot rečeno, v osnovnih rešitvah pripravil že minister Drobnič. Zakon je bil usklajen v najširšem možnem političnem krogu, saj so ga poleg štirih levosredinskih vladnih strank podprli tudi v tedaj opozicijski Slovenski ljudski stranki. Po našem prepričanju je novela Zakona o vojnih grobiščih prinesla pomembne rešitve, ki jih bodisi danes še ne znamo bodisi jih nočemo korektno vrednotiti, in sicer je novela predvidela, da se v Ljubljani postavi spomenik vsem žrtvam vojn in z vojnami povezanih žrtev na Slovenskem s posvetilnim napisom Otona Župančiča, Domovina je ena, nam vsem dodeljena in eno življenje in ena smrt. Predvidela je, da se za posmrtno ostanke oseb, ki ne bodo imele samostojnega grobišča ali groba postavi na območje spominskega parka Teharje osrednja kostnica. Predvidela je tudi različna besedila posvetilne narave na grobiščih, pri čemer se je na grobiščih civilnih žrtev vojne in po vojni usmrčenih oseb napisalo: Žrtve vojne in revolucionarnega nasilja, Republika Slovenija. Predvideno je, da se svojcem omogoči prenos posmrtnih ostankov v drug grob na istem ali drugem pokopališču. Predvidela je natančnejša določila o evidentiranju vojnih grobišč ter je precizirala pravno podlago za varstvo vojnih grobišč Republike Slovenije v tujini, ki so urejena v meddržavnih sporazumih oziroma dogovorih.

Danes zato ni možno in ni pošteno govoriti o tem, da na področju urejanja in odkrivanja prikritih vojnih grobišč ni bilo ničesar storjenega. Vlada je v svojem mnenju zelo jasno zapisala, katere aktivnosti, ki zadeva prikrita vojna grobišča, je v preteklem času že izpeljala. Tako je bilo izvedenih 600 evidentiranih prikritih vojnih grobišč, 185 sondiranj, 60 pokopov in izkopov. V preteklih letih je vlada uredila prikrita vojna grobišča na območju Kočevskega roga, opravil se je iznos posmrtnih ostankov iz kraških brezen, zgrajen je bil spominski park Teharje, zgrajena kostnica v Mariboru in Škofji Loki. Ob tem potekajo še druge aktivnosti urejanja na različnih lokacijah vojnih grobišč ter aktivnosti za postavitev spomenika vsem žrtvam vojn v Ljubljani. In ne nazadnje tečejo tudi aktivnosti za vzpostavitev nove informacijske baze za vodenje evidence prikritih vojnih grobišč in registra vojnih grobišč. Res je, da je obseg aktivnosti na tem področju prvenstveno odvisen od zmožnosti financiranja oziroma od vsakoletne vsote proračunskih sredstev, namenjenih urejanju vojnih grobišč, še posebej v času javnofinančnih varčevanja na vseh področjih. Najbrž tudi ni mogoče zanikati, da bi se v preteklih letih lahko na tem področju storilo še kaj več. Pa vendar, to dejstvo ne daje nikomur

pravice zavajati s trditvami, da država na tem področju ni postorila ničesar.

Kot rečeno, Socialni demokrati ne delimo mnenja, da je treba za učinkovitejše in boljše urejanje prikritih vojnih grobišč sprejeti poseben zakon. Tudi predlagatelji sami v uvodu zakonskega predloga navajajo, da to področje ureja Zakon o vojnih grobiščih, ki se po njihovem izvaja prepočasi, pri čemer poudarijo, da je izvajanje zakona v veliki meri odvisno od politične volje vsakokratne vlade za reševanje tega področja, tudi zagotavljanje sredstev za ta namen. Torej predlagatelji sami ugotavljajo, da ob veljavni zakonodaji po njihovem mnenju ni toliko težava v sami pravni ureditvi, kot je po njihovem težava v pomanjkanju politične volje in proračunskega denarja. Zakaj torej poseben zakon? Predlagatelji nadalje sicer navajajo, da se pri prikritih grobiščih zatika pri vpisovanju tovrstnih grobišč v register, vendar to ne more biti tehten razlog za poseben zakon. Socialni demokrati na to vprašanje do danes nismo dobili prepričljivega odgovora, zato ne vidimo nobenega resnega argumenta, zakaj bi se za točno določeno vrsto vojnih grobišč sprejel poseben specialen zakon, poln takšnih določil, ki po svoji naravi sodijo v podzakonski predpis in nikakor ne v zakon. Prepričani smo, da bi s sprejetjem takega zakona na to pravno področje vnesli preveč pravne zmede, ob tem pa bi eno kategorijo grobišč brez tehtnih vsebinskih razlogov izvzeli iz sistemske ureditve, kot jo danes poznamo v Zakonu o vojnih grobiščih.

Socialni demokrati smo se o tem predlogu zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev pogovarjali tudi s predstavniki Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne borbe, ki so v preteklosti vedno tvorno sodelovali pri iskanju skupnih rešitev, kadar so bili na dnevnem redu tako imenovani vojni zakoni. Na tej točki z njimi delimo mnenje, da ta zakon po svoji vsebini ni primeren niti potreben, saj imamo to področje dokaj dobro urejeno v Zakonu o vojnih grobiščih. Prav tako pa delimo mnenje, da bi se na tem področju moralo kaj izboljšati zlasti pri učinkovitejšem izvajanju veljavnega zakona. Socialni demokrati ne nasprotujemo dostojnemu pokopu in pomiritvi, vendar tega ne gre povezovati z vprašanjem, ali ta predlog zakona podpiramo ali ne. Naš zadržek izhaja iz prepričanja, da glede novelacije obstoječega zakona ni bila opravljena širša razprava vseh deležnikov in tako dejansko nimamo stališč vseh zainteresiranih strani, nimamo pa niti prepričljivih vsebinskih pojasnil predlagatelja, kaj zavira ali ovira izvajanje zakona, če govorimo le o njegovi vsebini in če pustimo ob strani zmožnosti države pri zagotavljanju višjih proračunskih sredstev.

Socialni demokrati bomo zato na podlagi vsega navedenega glasovali proti sklepu, da je Predlog zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima poslanska skupina Združena levica, zanjo Violeta Tomić.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Spoštovane kolegice in spoštovani kolegi! Spoštovani predsednik, hvala za besedo.

V teh dneh praznujemo 70 let od zmage nad fašizmom, 70 let od osvoboditve. Žal pa te obletnice nismo praznovali vsi. Vsekakor pa nismo vsi praznovali istih stvari. Iz zmage nad fašizmom in narodne ter socialne osvoboditve so nekateri prešli na praznovanje konca druge svetovne vojne. Smo v obdobju zaostrenega zgodovinskega revizionizma, potvarjanja in spreminjanja zgodovine. To je proces, ki se odvija po celi Evropi, zelo intenzivno pa tudi pri nas v Sloveniji. Spreminjanje zgodovine ni brez posledic v sedanjosti. S tem, ko se skuša izbrisati spomin na osvobodilne, socialistične in druge upore, se skuša utrditi prevlada neoliberalnega ekstremnega centra tako leve kot desne in moderne sredine. Hkrati pa se skuša demonizirati in očrniti vse tiste alternative, ki ne pristajamo na krvoločni kapitalizem, izkoriščanje in zatiranje ter mračnjaštvo vseh vrst. Skuša se izbrisati upor proti tuji nadvladi, upor proti imperializmu, skuša se izbrisati socialna revolucija, ki je odpravila stari zatiralski režim predvojne kraljevine Jugoslavije. Skuša se izbrisati spomin na gradnjo socialistične družbe, skuša se izbrisati opomin, da je mogoča tudi drugačna prihodnost. Zakaj ta uvod k zgodovinskemu revizionizmu? Ker gre pri predlaganem zakonu o prikritih grobiščih in pokopu žrtev v veliki meri prav za to – za zgodovinski revizionizem. Veljavni zakon o vojnih grobiščih zadostuje svojemu namenu in primerno ureja to področje. Nujno je namreč treba ločevati dve dimenziji, osebno in politično. Zagotovo je vsaka izguba bližnjega zaradi nasilne smrti huda tragedija za svojce. Nobena vojaška barva, ki jo je nosil umrl, ne more zmanjšati trpljenja. Vsi mrtvi si zaslužijo grob. V smrti smo vsi enaki. Toda – in to je ključni vidik besed o spravi, civilizacijskih načelih in dostojnem pokopu, ki jih slišimo iz ust politikov vseh odtenkov – osebna, intimna razsežnost ne sme biti zlorabljena za politično izenačevanje antifašizma in fašizma, za izenačevanje partizanov in kolaborantov z nacisti. Pri predlaganem zakonu je na mizi vprašanje, kako bo danes glede tega ravnala država. Naloga države ni, da svojcem in potomcem žrtev narekuje, kaj naj čutijo ob svoji izgubi in kako naj jo sprejemajo. Naloga države je, da se jasno opredeli do političnih vrednot in posledic, delovanja sprtih strani. Antifašistični konsenz, ki je nekoč povezoval zahod in vzhod in ki je bil kljub velikim nasprotjem in sporom v bipolarnem svetu vsaj v grobem najmanjši skupni imenovalec celotnega sveta, je danes trd. To lahko vidimo v odnosu do zgodovine, kot je nedavna proslava v Moskvi, to lahko vidimo v

Ukrajini, kjer Evropska unija in Združene države Amerike brez sramu podpirata neonacistične organizacije in z njimi odkrito sodelujeta. Očitno se zahod lažje odpove antifašizmu kot svojim političnim in ekonomskim interesom v Ukrajini. Pa tukaj ne gre le za odpoved antifašizmu. V Evropi se vse močneje vzpenja fašizem. V zadnjih letih lahko spremljamo vzpon skrajno desnih strank, od Zlate zore v Grčiji do Nacionalne fronte v Franciji. Skrajna desnica uspeva zaradi nedemokratske Evropske unije, pa tudi njene migrantske politike, zaradi katere vsakodnevno umirajo emigranti v Sredozemlju in na mejah trdnjave Evrope. Uspeva zaradi varčevalnih ukrepov in zategovanja pasov, ki uničujejo socialno državo in standard delovnih ljudi, uspeva zaradi ukrepov desne sredine, ki tudi sama vse bolj prevzema fašistično retoriko, saj se je prisiljena odzivati na vzpon ekstremno desnih strank. Zato je ohranjanje spomina in zgodovinske resnice danes ključna naloga. Predloga zakona o prikritih grobiščih in pokopu žrtev ne moremo podpreti. Odpira namreč vrata za še večje odmerke zgodovinskega revizionizma. A to še ni vse. Ta revizionizem se dviguje na nivo uradnih dejanj države. Indikativno je, da se predlagani zakon že v 1. členu sklicuje na zlogasni evropski resoluciji o izenačevanju tako imenovanih totalitarnih režimov. Ti resoluciji sta izvrsten primer poskusa reinterpretacije zgodovine, na katero nikakor ne smemo pristati in na katero ne more pristati nihče, ki kritično razmišlja in pozna svojo zgodovino.

V predlogu zakona sta najbolj problematični dve točki. Prvič, ustanavljanje komisije, ki bi imela 9 članov, od tega 6 tako imenovanih strokovnjakov in 3 člane iz Združenja svojcev žrtev povojnega nasilja. Komisija ne bi bila podrejena nobenemu ministrstvu, ampak neposredno Vladi, med drugim pa naj bi popolnoma samostojno odločala o kraju in načinu pokopa žrtev ter kooordinirala delo drugih pristojnih organov. Utemeljeno lahko sklepamo, da bo takšna komisija močno nagnjena k politični rehabilitaciji kolaborantov z nacisti in fašisti, ki niso bili le taktični in pragmatični kolaboranti, ampak so že pred vojno v skupinah, kot je bila tista zbrana okoli glasila Straža v viharju ali organizacijah, kot je bilo gibanje Katoliška akcija, odkrito izražali naklonjenost nacizmu, antisemitizmu in rasni politiki. Neprimerni sta tako sestava komisije kot njene pristojnosti. Uradna dejanja države lahko odredijo in zanje odgovarjajo samo uradni državni uradniki.

Drugič, predlog zakona odpira možno za postavljanje spomenikov domobranstvu in kolaborantstvu. 11. člen predloga zakona predvideva postavitev žalnih obeležij in izvedbo žalnih slovesnosti, ni pa določeno, za kakšna obeležja dejansko gre. To je korak nazaj, glede na sedanji zakon, ki jasno določa, da, citiram: "Niso dovoljene označbe, ki povečujejo in slavijo pripadnost ali sodelovanje z okupatorji."

Konec citata. Hkrati bi bila po predlogu zakona vsa grobišča vpisana v register kulturne dediščine, kar bi prineslo določene pravne posledice, izhajajoče iz režima varstva kulturne dediščine, kar pomeni dodaten simboličen prispevek k normalizaciji fašizma in kolaboracije s fašizmom. V Združeni levici zgodovinskemu revizionizmu pravimo jasen ne. Prikazovanje domobranstva kot narodnega domoljuba, prikazovanje kolaboracije z nacizmom, ne pozabimo, slovenski domobranci so prisegli Adolfu Hitlerju osebno. Izdajali so, ubijali sonarodnjake, tudi ženske in otroke, in stražili konvoje, ki so vozili v koncentracijska taborišča. Izenačevanje kolaboracije kot enakovredne strani partizanskemu gibanju in kot ene od dveh popolnoma legitimnih izbir v 2. svetovni vojni je zavrženo in celo nevarno početje. Uradna državna proslava pred nekaj dnevi je bila posvečena koncu 2. svetovne vojne, ne pa zmagi nad fašizmom in osvoboditvi. Zato ni čudno, da je slavnostni govornik, predsednik Državnega zbora dr. Milan Brglez, večino svojega časa govoril o dogajanju pred in po vojni, kot pa o narodnoosvobodilnem boju in o žrtvah, ki so jih imele partizanske enote, da so porazile nemške, italijanske in madžarske okupatorje in njihove, zdaj menda nedolžne, domače sodelavce. Uradni predstavniki države so se s tem početjem in z drugimi dejanji, kot je bil bojkot praznovanja v Moskvi s strani predsednika Boruta Pahorja, distancirali od tiste strani, ki je v 2. svetovni vojni premagala fašizem in zatiralski predvojni režim, pridružili izenačevanju strani v 2. svetovni vojni. Izenačevanje tistega, ki je bil na pravi strani, s tistim, ki je bil na napačni strani, pa je razvrednotenje pravične stvari in rehabilitacija zavržene. Hkrati je to ilustracija, kam pripelje politika vsečnosti, sredinskosti in t. i. neideološkosti. Vsi trije najvišji politični predstavniki v državi, poleg omenjenih dveh še premier Miro Cerar, aktivno prispevajo k zgodovinskemu revizionizmu, sklicujoč se na ideale etike, morale in človekovih pravic. Popolnoma enako kot pri privatizaciji, kjer gre, če uporabim grobe a točne besede, za organiziran rop in pljenje, kar dokazuje nedavni primer Telekom in sklada Cinven, z načrtnim zbijanjem cene, s katerim je bila vlada seznanjena, a se kljub temu še naprej sklicuje na transparentnost, etiko in moralo. In ko smo že pri pokopih. Prav pod krinko besed o etiki in morali bo ta vlada pokopala razvoj in življenjskih standard ljudi s podivjano privatizacijo ter pokopala antifašistično tradicijo narodnoosvobodilnega boja s svojim zgodovinskim revizionizmom. Očitno so bile na mestu besede predsednika Državnega zbora, da tukaj v parlamentu sedijo le različni odtenki konzervativizma.

2. svetovna vojna je bila najbolj krvav in uničujoč vojaški spopad v človeški zgodovini. Čeprav je bila nacistična Nemčija že uradno poražena, so dnevi in tedni po zmagoslavju zahtevali številne

žrtve po vsej Evropi, kot jasno popisuje britanski zgodovinar Keith Lowe v knjigi Podivjana celina. Proporciji in intenzivnosti druge svetovne vojne so bili takšni, da so odzvanjali še mnoga leta. Povojno nasilje je treba najostreje obsoditi. Ampak prav tako tudi vojnega. A kruto nasilje je tisto, kar je skupno vsem vojnem in kar je skupno vsem vojskujočim se stranem. Nikakor, zares nikakor pa ne smemo pozabiti, katere strani so se v vojni spopadle in kdo se je boril za pravične stvari, za narodno in kulturno osvoboditev, za socialno osvoboditev in proti fašistični okupaciji. To je bilo partizansko gibanje, ki je osvobodilo Jugoslavijo, ki je osvobodilo Slovenijo. To je jasna zgodovinska resnica.

Zgodovinski revizionizem, ki to resnico skuša spremeniti, potvoriti, je obsojanja vredno in politično nevarno dejanje, zato v Združeni levici predloga zakona nikakor ne bomo podprli. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, zanjo mag. Matej Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSI): Spoštovane kolegice in kolegi!

Rojen sem bil 38 let po koncu 2. svetovne vojne. Sem eden izmed tiste srečne generacije, ki je 1. razred osnovne šole začela obiskovati v Jugoslaviji, končala pa ga je v samostojni in neodvisni Sloveniji. Samostojnost in neodvisnost Slovenije je nam vsem dajala veliko upanje, upanje za gospodarski preporod in tudi upanje za spravo, a so kasnejša leta pokazala, da se očitno nismo iz zgodovine nič naučili in da uspešno prosperirajo sovražni govori, kakršnemu smo bili priča pred menoj.

Nerazčističena zgodovina nas je začela obremenjevati in nam preprečuje, da bi lahko dosegli politično soglasje o ključnih razvojnih ciljih Slovenije. Zgodovina ni črno-bela. V vojni ni samo dobrih in ni samo slabih. Bolečine mater in žena za izgubljenimi sinovi in možmi so na vseh straneh iste. Kje je torej socialna človečnost tistih, ki razlikujete mrtve, ki razlikujete državljane na tiste, ki lahko žalujejo za svojimi žrtvami, in na tiste, ki ne smejo zato, ker naj bi bili na napačni strani? Zgodovina je siva in je kompleksna. Seveda zgodovine ni mogoče spreminjati, dejstva so dejstva. Lahko pa na zgodovinske dogodke gledamo pošteno, objektivno in jih tudi razumemo. Lahko pa za potrebe nabiranja političnih točk še naprej zgodovino predstavljamo navijaško in hujskaško. Vendar to Slovenijo še dodatno hromi in nam preprečuje, da bi naredili korak naprej. V vsaki vojni so storjene hude krivice, ki jih tudi čas ne more izbrisati. Pustijo neizbrisen pečat in 2. svetovna vojna je na slovenskem ozemlju zagotovo pustila izrazi negativen pečat. Zahtevala je ogromno človeških žrtev tako med Slovenci kot tudi pripadniki drugih narodov. In kot da to ne bi bilo dovolj, kot da 4 leta vojne ne

bi bilo dovolj, je revolucionarna oblast v povojnih pobojih brez kakršnihkoli obsodb likvidirala kar 14 tisoč 885 Slovencev. Gromozanska številka. 14 tisoč 885 Slovencev. Ne tujcev, ne Nemcev, ne Italijanov, ampak 14 tisoč 885 Slovencev. Teh žrtev naša država niti po 70 letih ni pokopala. Ti ljudje nimajo groba, njihovi posmrtni ostanki so raztreseni po vsej Sloveniji. Ni jim bila odvzeta le pravica do poštenega sojenja, temveč tudi pravica do groba in spomina. Dejstvo je, da so bila ta grobišča po 2. svetovni vojni prikrita in so o njih upali le malokateri glasno govoriti. Šele po resnični svobodi leta 1991 se je o teh stvareh začelo govoriti tako, kot je to značilno za civilizacijski narod.

V Novi Sloveniji si že dolgo prizadevamo, da bi Slovenci zaključili to poglavje naše polpretekle zgodovine s spoznanjem, da smo vsi del istega naroda. Čeprav smo bili ali so bili na različnih straneh, smo vsi del istega narodovega telesa, ki od nas terja enak pogled odgovornosti na svetost življenja in posvečenost mrtvih. Res je žalostno, da za dostojen pokop teh žrtev potrebujemo zakon in da moramo na normativni ravni urejati stvari, ki so v večini držav samoumevne. Tukaj se lahko s kolegi iz SDS strinjamo. Upam pa tudi, da kolegi v SDS razumejo, da nam zmanjkuje časa. 70 let po koncu vojne je še vedno veliko državljanov, ki neutrudno iščejo svoje svojce, ki jih želijo pokopati in se od njih posloviti. Vsi ti ljudje so v letih, 70 let po koncu vojne je dolga doba. Dragi kolegi iz SDS, nimamo časa, da čakamo, da krvniki končno spregledajo in obžalujejo svoja dejanja. Tega najverjetneje ne bodo nikoli storili. Tudi ni pričakovati, da bi se nekateri kmalu odpovedali branjenju revolucije. Prav zato smo skupaj dolžni storiti vse, da v okviru možnosti še živčimo omogočimo, da najdejo in pokopljejo svoje svojce. Zakaj pravzaprav potrebujemo nov zakon, če pa naj bi veljavni zakon o vojnih grobiščih iz leta 2003 že uredil pokop žrtev? Če bi bilo to res, potem danes ne bi imeli širom Slovenije 600 še neevidentiranih, neoznačenih in neurejenih morišč. Ozemlje naše države je prepredeno s trupli in posmrtnimi ostanki naših sodržavljanov, ki so morali obmolkniti. Kar 600 je takšnih morišč, ki jih je vladna komisija za reševanje vprašanj prikritih grobišč ob vseh svojih naporih doslej že odkrila. Ta grobišča so zgolj evidentirana in torej še niso varovana v skladu z Zakonom o vojnih grobiščih, ker niso vpisana v register vojnih grobišč. Preprosto in po domače povedano – zanje nihče ne skrbi in jih ne varuje. Dejstvo je, da z vsakim letom izgubljam živa pričevanja, ki bi nam pomagala odkrivati doslej prikrita vojna grobišča. Poleg tega sedanji zakon o vojnih grobiščih predstavlja mnoge tehnične in postopkovne ovire za učinkovito delo komisije in prav zato potrebujemo nov zakon, ki bo odpravil vse birokratke ovire, ki so na poti, da končno opravimo svojo civilizacijsko dolžnost. Žal

trenutno veljavni zakon o vojnih grobiščih tega ne omogoča. Temu pritrjuje tudi vladna komisija za reševanje prikritih grobišč, ki jo vodi dr. Dežman. Člani te komisije sprejetje novega zakona podpirajo, saj v njem prepoznavajo vso pravno podlago, na podlagi katere bodo lahko svoje delo še intenzivirali in ga tudi zaključili. Zaključeno delo pa pomeni, da bodo posmrtni ostanki teh žrtev ne le odkriti, temveč tudi pokopani kot vse ostale žrtve, padle med 2. svetovno vojno.

Krščanski demokrati se sprašujemo, zakaj že doslej pred obravnavo v Državnem zboru toliko nasprotovanj sprejetju našega zakona, zakaj toliko argumentov proti in malo oziroma skoraj nič za. Bodo žrtve, ki se niso mogle braniti, ne pozabimo, med njimi so bile tudi ženske in otroci, še naprej le neme priče tragičnega dogodka? Bomo še naprej gledali stran in rekli, da se to ni zgodilo, da so bili na napačni strani? V letu 2015, ko se po Evropi in v Sloveniji vrstijo spominske slovesnosti in obeležja ob 70. obletnici največje svetovne morije in zmage zavezniških sil nad razčlovečenim poosebljenim zlom, slovenski narod v svoji lastni državi že vedno težko občuti svojo tragiko državljanske vojne. V Hudi jami, ki je postala sinonim za težo naše vesti in vse večje razdvojenosti, so na človeško nedostojen način v plastičnih zabojih razmetane kosti žrtev povojnih pobojev, ki jih je naša demokratična država že ovrednotila kot zločin. Krščanski demokrati smo zato prepričani, da moramo v iskanju civilizacijske norme te človeške posmrtne ostanke dostojno pokopati. Ob tem dejanju bodo postavljeni prvi koraki in prvi temelji za spravo, ki bo po naši oceni temu šele lahko sledila. Spoštovane kolegice in kolegi, poslanke in poslanci! Naj bo danes tisti dan, ko bomo dokazali, da se zmoremo soočiti z neprijetnimi dejstvi naše polpretekle zgodovine in da bo danes tisti dan, ki bomo lahko skupaj upali in si želeli, da bo končno prišel čas, ko se bosta domobranec in partizan objela, tako kot sta se nemški vojak in ameriški vojak objela na bojiščih Normandije nedavno. In upamo si lahko le to še, da bo prišel čas, ko bomo desni in levi politiki vsem žrtvam vojne skupaj polagali vence, tako kot sta to storila nedavno v Sankt Peterburgu nemški in ruski zunanji minister.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Zavezništvo, zanjo gospod Jani Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB): Dober dan! Imam veliko papirja, pa nič ne bom bral, razen kakšno stvar pogledal.

Toliko ideologije, kot smo jo sedaj poslušali v zadnji uri in pol, od kar smo začeli to sejo, je v resnici predlagatelj, ko je predlagal ta zakon, verjetno ni predvideval, vsaj tako so nas prepričevali, ko so prišli v poslansko skupino in so nam zagotovili, da s tem zakonom želijo samo tehnično urediti tiste stvari, česar osnovni

zakon v resnici ne ureja. Pa vendar. Danes celo od predlagateljev poskušam, ki so se izogibali tej temi, kako je treba narediti spravo. Oprostite, z zakonom se sprava ne dela, in se tudi ne bo zgodila. Mi lahko danes pišemo, kar hočemo, desni in levi bodo ostajali. Ideološka prepričanja tudi. Sam osebno pa sem prepričan, da zgleda, da potrebujemo malo več časa kot nekateri drugi narodi, ki so to uspeli prej narediti, in zgleda, da bomo morali počakati na generacijski zamik ali pa bodo še nekateri svoje generacije in generacije "pumpali" na to večno sovraštvo. Sam osebno izhajam iz družine, kjer v resnici imam ene in druge. Moram reči, da če bi se doma tako pogovarjali, kot se sedaj pogovarjamo v tem parlamentu, bi bilo to res neverjetno. Glede na to, da smo predstavniki ljudstva, imamo v parlamentu demonstracijo tistega, kar mislite, da se lahko zgodi s tem zakonom, da se to ne bo zgodilo. In to ves čas demonstriramo tukaj kar naprej. Zelo malo pa sem slišal v stališčih o smislu samega zakona. Poslušal sem od tega, da nekateri ne razumejo, da je bila 2. svetovna vojna, ampak raje govorijo revolucija, drugih, ki kar naprej ponavljajo samo to, da je treba razpoznati, kdo je bil zmagovalec in kdo je bil tisti, ki je izgubil vojno in si pripenjal kolajne, zraven tega, da še danes ne razumem, kako lahko tisti, ki je izgubil vojno, v resnici postane zmagovalec. Zmagovalec je lahko samo takrat in tisti, ki lahko gleda z nekimi pogledi v naprej. Ko bomo tega razbremenjeni, se bomo lahko iskreno res šele pogovarjali v parlamentu, kaj resno mislimo za nazaj urediti.. S figo v žepu nekateri danes prepričujejo in spreminjajo celo izrazoslovje. Namesto grobišča uporabljajo besedo morišča, da bodo ja še bolj poglobili ta razkorak med Slovenci. In celo tako daleč gredo in rečejo, da na morišču pa ja kosti ne morejo biti pokopane, ampak morajo iti v grobišče. Pozabljajo pa, da je potem treba tudi Teharje prekopati, saj tam je bilo morišče. Če me razumete, v kakšni dimenziji in igri besed se mi pogovarjamo. To je na nek način za mene lažna sprava, je pa demonstracija ideje in demonstracija moči za prihodnost, kako počasi, perfidno, v bistvu na kosteh, ki bi lahko največ povedale same, pa danes ne morejo, nekdo te kosti zlorablja za to, da se bomo danes pogovarjali o tem, kdo je zmagovalec in kdo je tisti, ki je izgubil. In to je narobe. Sedaj pojdimo pogledat zakon. Najprej moram reči, da sem nenavadno presenečen, da je tudi vlada v resnici na nek način pokazala neko zbežnost pri sami opredelitvi do tega zakona. Zakaj je to umaknila s seje vlade in potem samo na dopisni seji sprejela neko stališče, več ali manj jasno govori, da tudi v vladi obstajajo deljena mnenja, kako je treba stvar rešiti. Se pravi, se niso mogli poenotiti. Na eni strani poslušamo predsednike najvišjih organov v tej državi, kjer poskušajo demonstrirati, da se je končno treba na nek način spraviti, po drugi strani pa v resnici ugotavljajo, da to zelo težko sprovedejo in izvedejo. In to je tisto, na kar smo v Zavezništvo

opozarjali. Če predlagatelj misli delati ta zakon zato, da bo popravljaj tehnčne napake ali ugotovitve, s katerimi bi odpravil birokratske ovire za to, da bi lahko pospešil na nek način samo odkrivanje grobišč in ne nazadnje tudi njihovo obeležitev ter na koncu tudi dostojni pokop, potem seveda ni dosegel tega namena. Če boste pogledali zakon, boste videli, da zakon v eni majhni stvari sicer res izboljša zadevo, pa dajmo kar povedati, kaj je to, da se ne bomo sprenevedali na dolgo in široko, da ločuje, kaj je arheologija, kaj pa je nekaj, kar se je zgodilo in je že vnaprej jasno, da gre za grobišče, zato s tem pocenimo in pospešimo postopek, po drugi strani pa imamo problem, ker s tem istim zakonom želimo nekaj zelo jasno zapisati v kulturno dediščino, predlagatelj pa pozablja, da tudi kulturna dediščina ima v nekem drugem zakonu neke druge postopke, ki pa zopet zadevo podaljšujejo in jo razvlečejo. Kaj bomo pridobili s tem zakonom? Pridobili bomo v resnici komisijo, ki bo svojevrsten poseben institut, ki bo zelo podoben Državni volilni komisiji, ki odloča o vsem, odgovorna pa ni za nič. Odgovorna bo Vlada, ki pa ne bo imela nobene besede. Še več, ena druga stvar je zelo pomembna, kaj se bo zgodilo. Ta komisija bo v resnici celo začela podvajati neko delo, ki ga opravlja že nekdo drug. V letu 2008 smo ustanovili v državi Študijski center za narodno spravo in temu študijskemu centru smo podelili tudi neka pooblastila za raziskovanja polpretekle zgodovine. Zdaj pa te iste naloge, nekatere, ki jih ima Študijski center, prenašamo na to komisijo. Kaj bo kdo zdaj delal? Kaj počne ta komisija? Jaz moram reči, če bi jaz bil odgovoren na ministrstvu za dostojne pokope, kakorkoli se že imenuje to ministrstvo, obstoječe je seveda Ministrstvo za delo, da se razumemo, ne bi pristal, če bi bil minister, da ena komisija odloča namesto mene, odgovornost pa bi nosil jaz. In prav to ta zakon zdaj dela. 18 členov ima ta zakon. Poslanci in poslanke, preberite si ta zakon. 18 členov! Edino zadnji člen se ne bo spreminjal z amandmajem, vsi ostali se pa bodo. Zadnji člen govori, kdaj začne veljati zakon. In ta je edini, ki je točno napisan. Imamo problem, da tehnični zakon na koncu krokarji napadejo in ga zlorabijo za politično idejo ter spomnijo na problem, ki ga v tej državi imamo. Podoben problem bomo imeli, ko bomo postavili spomenik – eni že danes napovedujejo, da se jim fučka za ta spomenik – vsem padlim, ker oni še zdaj pravijo, da to ni vse skupaj nič. Zato se včasih sprašujem, in prav je, da se spomnimo na en stavek, ki je bil tudi izrečen v zadnjih dneh, ko praznujemo 70. obletnico na različnih dogodkih. Ne vem, zakaj si Slovenci hočemo navleči toliko bremena na svoj hrbet, za katerega res nismo čisto za vse odgovorni.

Na koncu je prav, da povemo še nekaj drugega. Ta zakon tudi odkriva neko besedišče in s tem želi dodatno urediti določena vprašanja: prikrita vojna grobišča, domnevna vojna grobišča, novoodkrita vojna grobišča in dokončni dostojni

pokop. Oprostite, kolikokrat bomo še pokopavali? Kolikokrat?! Jaz sem za to. In povejte mi, ali danes v slovenskem prostoru ni mogoče narediti dostojnega pokopa. Tisti, ki to trdi, ali ne pozna zakonodaje ali pa to počne namenoma. Kdo danes v slovenskem prostoru ne more dobiti mrliškega lista, če pove ime in priimek in lokacijo in kje je bil ali pa če samo pove, da je bil? Povejte mi, kdo ne more dobiti mrliškega lista. Vsi ga lahko dobijo. Povejte mi, kdo danes načrtno prikriva poveljna grobišča. Ga kdo pozna? Mi dejansko delamo nekaj, kar ni potrebno. Je pa res, da ima obstoječi zakon probleme in tehnične ovire. In to se da popraviti. Predlagatelj pravi, da so najprej želeli popravljati obstoječi zakon, so imeli to idejo, in predlagatelj tudi pravi, da jim je stroka rekla, da je treba napisati nov zakon. Zakaj moramo v državi, kjer ugotavljamo, da imamo že na stotine in stotine zakonov, ki se duplirajo, sedaj zavestno duplirati še en zakon? Še en zakon duplirati in v resnici reči, da se starega ne da popraviti. Zakaj potem starega ne ukinemo? Zakaj v tej določbi ne piše, da star zakon preneha veljati? Ker ga rabimo. In to predlagatelj dobro ve.

Kaj prinaša novi zakon? Denar. Denar se da dobiti tudi brez novega zakona. To je stvar vsakokratne vlade, ko se bo odločila. Je pa tudi eno dejstvo. Tudi če danes nakažemo na račun eventualne nove komisije, da razpolaga z 10 milijoni evri, ta hip, tega problema ne bo rešila še najmanj v dveh, treh letih, ker je to fizično nemogoče. Neizvedljivo. Torej vsi vemo, da potrebujemo čas. Ne samo čas, predvsem strpnost in predvsem odklon od ideologije, da se lahko resno pogovarjamo. Smo zreli za to? Današnje uvodne razprave me v to niso še najbolj prepričale.

Kako se bomo odločili? Če bi se danes odločal na podlagi teh razprav, vam zagotovo povem, da bi rekel takoj ne. V Zavezništvu smo se dogovorili, da se bomo pogovarjali in dogovorili pred glasovanjem. Lahko pa z zagotovostjo danes povem, da ta zakon v resnici ni potreben in da se da starega popraviti. Predvsem pa je to naloga tistega, ki je na koncu tudi odgovoren za to. To pa je ministrstvo oziroma vlada. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti, zanjo dr. László Göncz.

DR. LÁSZLÓ GÖNCZ (PS IMNS): Hvala lepa za besedo, gospod predsednik. Spoštovani predstavniki Vlade, kolegice in kolegi! Kljub različnim stališčem v naši poslanski skupini ocenjujemo, da cilji Predloga zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev zasledujejo večinoma pravilno smer. Po dolгих letih nedoslednega reševanja te pietetne naloge ni treba trošiti preveč besed v podporo stremljenju, da se prikrita grobišča za vse žrtve vojnega in poveljnega nasilja dostojno uredijo. Označba oziroma obeležitev vseh tovrstnih grobov ter pravica do dostojnega pokopa je civilizacijska

norma, ki bi morala biti izpolnjena tudi brez zakonskih obveznosti. Lahko bi zadostovala tudi že Ženevska konvencija in tudi dosedanja zakonski okvir, kot je v svojem stališču ali nagovoru poudarila tudi ministrica nekaj minut ali približno uro pred menoj, če bi bilo v preteklosti dovolj politične volje. Vendar zaradi vseh nam dobro znanih okoliščin, nesoglasij in konfliktov po osamosvojitvi Slovenije, stroge ignorance enopartijskega režima do tega vprašanja ter vzdušja, ki se je takrat ustvarjalo, da enostranske interpretacije zgodovine niti ne omenjamo, tega žal doslej nismo bili sposobni celovito in dosledno urediti. Zato je korekcija zakonske ureditve po našem mnenju tako ali drugače potrebna. V zadnjih mesecih o tem sicer dokaj enovito govorijo v okviru večine političnih in družbenih subjektov. Tudi premier dr. Cerar je včeraj v okviru odgovora na poslansko vprašanje po mojem mnenju govoril o takšnem kontekstu. Skratka, upamo, da obstaja konsenz o potrebi po celovitem reševanju tega občutljivega vprašanja, zato tudi pri iskanju nadgradnje zakonskih rešitev ne bi smeli na novo odpirati konfliktnih področij, ki bi nas še naprej razdvajala. Končno je treba konkretno stopiti korak naprej v pravo smer, kar je lahko v neki meri tudi podpora temu predlogu zakona v prvem branju. Vendar tudi če podpore ne bo, se urejanje te pomembne naloge ne sme ustaviti. Čeprav imamo v zvezi z nekaterimi konkretnimi rešitvami predlaganega zakona različne poglede tudi z naše strani, lahko omenjena materija služi za izhodiščno podlago pri nadaljnji obravnavi in izpopolnjevanju besedila. Predvidevali smo, po dosedanjih stališčih tega več ne morem trditi, da bo največ razprave in tehtnega premisleka potrebnega pri iskanju pravilne oblike delovanja in sestave komisije za urejanje zadev v zvezi s prikritimi grobišči, pri iskanju najbolj smotrne oblike dela in priprave registra vseh prikritih in ostalih grobišč ter v zvezi s finančnimi vprašanji. Kljub vsemu bo verjetno nujno spreti marsikateri konsenz, naj bo odločitev takšna ali pa drugačna, vendar mora biti naša skupna odgovornost, da morebitna razhajanja ponovno ne zaustavijo celotnega postopka. Menimo, da se lahko pri nekaterih rešitvah prevzamejo tudi dobre prakse iz drugih držav. O tem danes praktično nihče ni govoril, čeprav takih imamo kar nekaj. Narodna pripadnost žrtev, podobno kot tudi politična, ideološka, verska, ni prvotnega pomena pri tem vprašanju, pa je vendarle treba poudariti, da zgolj omenjanje posmrtnih ostankov pripadnikov narodnih skupnosti, ki živijo v Sloveniji, je bila v preteklosti največkrat tabu tema, o kateri se ni smelo govoriti. V primeru madžarske narodne skupnosti smo v zadnjih letih postavili spominska obeležja tistim, in to res v zadnjih letih, v zadnjih dveh letih, ki so jih poleti 1945 po naključnem izboru, torej na osnovi tako imenovane kolektivne odgovornosti ali pa krivde po vzorcu totalitarnih režimov odpeljale boljševistične struje nove oblasti v koncentracijsko taborišče v Hrastovec oziroma

pozneje v Strnišče, današnje Kidričevo. Poudarjam, da skrajne struje omenjenih oblasti in s tem ne omalovažujemo partizanskega boja niti narodnoosvobodilnega boja. Torej tudi z naše strani oziroma z vidika narodnih skupnosti lahko omenim tudi italijansko narodno skupnost kot tudi nekatere druge etnične skupnosti, to vprašanje še niti ni raziskano, še manj pa celovito zaključeno. Če bi prišli korak naprej in bi se pogovarjali o konkretnih rešitvah zakona, bi bil naš predlog v okviru nadaljnje obravnave, da bi k sodelovanju povabili tudi pristojne narodnostne organizacije, predvsem kar se tiče zbiranja in pa obdelovanja podatkov. Hvala lepa.
PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo dr. Mitja Horvat.

DR. MITJA HORVAT (PS SMC): "Malo nas je, bratje, še ostalo."

Sem šel kar v citat iz zelo preprostega razloga, ker sem danes mislil, da bomo mi najbolj zadržani do predloga zakona, pa očitno temu ni tako. Vendar je treba uvodoma poudariti, da smo v Stranki modernega centra zavezani k iskanju resnice, zavezani k izražanju resnice, zavezani k tolerantnosti do te mere, da omogočimo enake možnosti za vse. Tukaj je naša peza in seveda naš izhod. Kajti danes, kot sem uvodoma povedal, nas je malo, ki stojimo na stališču, da je treba reči bobu bob, da je treba izraziti resnico, kot se je zgodila, in posledice tega, kar se je zgodilo, tudi spraviti z dnevnega reda tem, ki nas ločujejo. 2. svetovna vojna prežeta s sovraštvom in željo po uničevanju družbenih dosežkov zahodne civilizacije je vsem prihajajočim generacijam, ki še dolga leta po drugi svetovni vojni niso mogle zaživeti v sožitju ob spoštovanju različnosti, tako verske kot narodne, tiste povezane s politično usmeritvijo ter svetovno nazorskim pogledom, ideologijo, je za seboj pustila številne žrtve. Revolucija, ki ji je sledila, pa prav tako. Na to nas vsak dan opozarjajo posmrtni ostanki žrtev vojnih in poveljskih pobojev, njihovi svojci, katerih edina želja ostaja ohranjanje človekovega dostojanstva, spoštljiv odnos do pokojnikov, obiskovanje grobov svojcev, spoštovanje pravice do pietete in končno enaka možnost vključevanja v družbo, brez negativnih oznak.

Vse žrtve vojnega in poveljskega nasilja si zaslužijo dostojen pokop, in spoštovan. Ali smo kot družba sposobni preseči različnosti in dostojno pokopati vse žrtve vojnih in poveljskih pobojev? V Stranki modernega centra menimo da, a le, če bodo v ospredju žrtve in njihovi svojci. Odprta vprašanja so premostljiva, vztrajanje na ideološkem boju pa je nesprejemljivo. V Poslanski skupini Stranke modernega centra podpiramo cilj, ki ga je predlagatelj zakona izpostavil: celovito urediti področja prikritih vojnih grobišč za vse žrtve vojnega in poveljskega nasilja, s čimer bi bila vsem zagotovljena pravica do dostojnega

pokopa, obeležitve groba oziroma grobišča in spomina nanje.

Prav tako se strinjamo, da potrebujemo ustrezno pravno podlago za nadaljnje delo na področju odkrivanja prikritih vojnih grobišč in njihovega vpisa v register vojnih grobišč, identifikacijo žrtev v teh grobiščih in njihov dostojen pokop ter obeležitev grobišča v razumnem sorazmernem smislu. Pri tem moramo vnaprej vedeti, kateri so razlogi, da se že sedaj veljavni zakon o vojnih grobiščih v določenih delih ne implementira, in ali je možno cilj predloga zakona, ki ga danes obravnavamo, doseči tudi drugače, kot pa s sprejetjem še enega zakona, katerega vsebina odpira vrsto vprašanj. Danes mi je mnogo lažje, ko smo vam iskreno povedali, kakšni so naši pomisleki glede besedila, glede na to, kakšen je bil odziv drugih poslanskih skupin tega sklica parlamenta. Upam, da ste se lahko prepričali, da je bil naš namen konstruktiven, iskren in ne bi zahajal na tem mestu in v tem trenutku, ker je bilo že vse povedano. Tako kot poslanske skupine pred nami tudi mi menimo, da bo očitno, glede na to, da nismo našli skupnega jezika, v čem je treba določbe predlaganega zakona izboljšati, treba z amandmaji poseči praktično, kot je bilo tudi že povedano, v vse člene zakona. V takem trenutku seveda nastopi razum in resno se vprašamo, ali ima smisel nadaljevati s tovrstnim početjem ali ne bi veljalo na podlagi tega, kar bomo in kar lahko prinese današnja splošna razprava, če ne ravno sprejetja predloga kot primerne za nadaljnjo obravnavo, glede na to, da smo slišali, da nas je "malo bratje še ostalo", da bi tisti, ki bo predlagal zakon, celovito in učinkovito razrešil odprta vprašanja, dobil dovolj argumentov in dovolj podlag za to svoje početje. Ne glede na to, ali boste kot predlagatelj vztrajali še naprej in vlagali nove predloge ali bo ministrstvo oziroma vlada zmogla ta napor, da pridemo do rešitve odprtih vprašanj. Težko je razumeti, da za pokop vseh mrtvih potrebujemo dva zakona.

V Poslanski skupini Stranke modernega centra bomo vložili vse napore za doseg omenjenega cilja, enako pa pričakujemo tudi od predlagatelja zakona konstruktiven pristop, sodelovanje pri iskanju ustreznega sredstva za doseg cilja. Mladim moramo zapustiti družbo priložnosti in razvoja. Pomemben vidik razvoja je tudi razvoj na področju človekovih pravic, enakih možnosti. Da pa se bomo končno lahko osredotočili na prihodnost in razvoj, moramo najprej zaceliti rane, ki že več desetletij bremenijo slovensko družbo. Dostojno moramo pokopati vse žrtve. Predlagatelj ima danes možnost prepričati nas, da je za doseg našega skupnega cilja, to je, da dostojno pokopljemo vse žrtve, najboljša pot prav ta, ki jo sam predlaga, brez odpiranja ideoloških vprašanj. Na koncu dneva bomo morali živeti s svojo odločitvijo.

Bistveno je, da bomo z njo lahko živeli in zato podobno, kot je bilo rečeno že pri predhodnikih, bomo dokončno odločitev sprejeli po tem, ko

bomo slišali vse argumente v današnji razpravi. Najlepša hvala za pozornost.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Sledi splošna razprava poslank in poslancev. Prvi dajem besedo predlagateljici gospe Ljudmili Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Hvala za vašo mnenja, za vaše razprave.

Bom začela na koncu, tam kjer je gospod Horvat končal, ko je izrazil željo o našem konstruktivnem pristopu pri zasledovanju cilja. Dobro veste, da sem se sama skupaj s strokovno ekipo odpravila v vsako poslansko skupino in tudi v nekatera civilna združenja, da bi poiskali skupne točke oziroma da bi pogledali, kaj je moteče, kaj ni prav, da bi zakon izboljšali. Z nekaterimi smo se sestali celo večkrat. Žal je bilo konkretnih predlogov prav malo oziroma nekateri ste celo jasno izražali podporo, da je treba nekaj narediti. Kot pa sedaj vidim iz vaših stališč, pa vsak ostaja na svojem ideološke polu, če tako rečem.

Kot sem že tudi velikokrat razložila, v Novi Sloveniji smo se vprašali, zakaj ne napredujemo pri odkrivanju prikritih grobišč, zakaj je takrat bilo samo eno, zdaj mislim, da so tri vpisane v register, zakaj ni nobenega napredka, zakaj ne pokopljemo mrtvih. In vse to, kar je gospa ministrica naštevala, kaj je vse vlada storila, večina od teh stvari je bila narejenih do leta 2009. Takrat se je odkril rov v Hudi jami, očitno je bilo to preveč, in vse skupaj se je ustavilo. In kot veste, v plastičnih gajbicah so posmrtni ostanki. Zdaj je bil izveden en razpis, ki pa niti ni bil pravilno izveden oziroma ni bilo upoštevano mnenje stroke za to področje. Ko smo ugotavljali, kaj je, kje so problemi, smo dobili informacije, da je tudi zakon problem. Najprej smo Zakon o vojnih grobiščih želeli izboljšati, popraviti, dopolniti. Ko pa smo se sestali s komisijo, dosedanje vladno komisijo za prikrita grobišča, ki pa je posvetovalni organ vlade, so nam pa povedali, da so problemi drugje, da so tehnične narave. Seveda, dokler je volja in denar, lahko tudi napredujemo, če pa zmanjka volje na ministrstvu, če ni zagotovljenih dovolj sredstev, če niso spoštovani in upoštevani predlogi komisije, potem pa se stvari ustavijo. In tako so se ustavile. Zakaj je bilo vpisano grobišče v Kamniški Bistrici zdaj v register? Ker so tam v glavnem črnogorske žrtve in Črnogorci želijo tam postaviti spomenik. Ali ni to žalostno, da obžalujemo genocid v Srebrenici, da se spominjamo žrtev v Armeniji, Katinskem gozdu in še kje drugje, nismo pa zmožni in sposobni pokopati Slovencev? Ni bil namen Nove Slovenije povzročati novih ideoloških delitev, zato smo rekli, da želimo z zakonom reševati tehnično postopke, da bomo lahko dejansko ta zakon izvajali. In zakaj zakon o vojnih grobiščih ni ustrezen – nastal je leta 2003 po 5-letnem usklajevanju, noveliran leta 2009? Zato ker

takrat niti niso vedeli, s kakšnimi problemi vse se bodo pri izkopavanjih oziroma pri teh grobiščih srečevali. Niso vedeli. Že zdaj imamo mi tukaj različna stališča, kako bi se morala ta problematika urejati. Vsak ima svoje poglede in mnenje. Zato smo predlagali, da bi imela komisija več pristojnosti. Komisija bi bila sestavljena iz 9 članov, od katerih je 6 strokovnjakov z različnih področij: zgodovinarja, antropologa, arheologa, kulturna dediščina, v glavnem šest profilov in trije predstavniki civilne družbe, ki zastopajo tudi svojce žrtev. Ta komisija bi imela večje pristojnosti zaradi tega, da bi operativno delo bolje potekalo. Zdaj je komisija delala, nekaj predlagala, na ministrstvu pa se ni nadaljevalo to, ni se vpisalo v register. 600 prikritih grobišč, nekatera se že zaraščajo, jih skorajda ni več mogoče najti, čeprav so jih evidentirali. Priče umirajo, nekateri pa še vedno pravijo, da imamo še dovolj časa, da se mora prej zgoditi vse drugo, preden pokopljemo naše mrtve. Mi jih tudi nismo delili, ne na partizane, ne na domobrance, ne na civiliste, ne na Slovence, ne na Nemce ali kogarkoli drugega, ker so bili vsi ljudje. In vsak človek zasluži, da je pokopan, da ima grob, da je na njem zabeleženo njegovo ime, če ga seveda poznamo. In tudi vsak si drugače predstavlja, kako bomo ta grobišča urejali. Eden s takšnim znamenjem, drugi tako, tretji tako. Zato bi spet imela pristojnosti ta komisija, ki bi vendarle strokovno, s konsenzom, na strokovnih podlagah se o tem odločala, ali je v nekem primeru bolj potreben prekop, izkop ali je v nekem primeru grobnica ali vaško pokopališče oziroma kaj je v določenem položaju oziroma določenem grobišču najboljši in najpametnejši. Ta komisija, ki bi jo imenovala Vlada, seveda, vlada je politični organ, jo lahko tudi zamenja, vlada in komisija pripravita program dela. Vlada odobri sredstva za to, torej si komisija ne more kar samovoljno nekaj izmišljevati in delati, in tudi odgovarja vladi, ki jo tudi lahko razrešuje. Ali mislimo, da uradniki na ministrstvu poznajo vse konkretne probleme? Ali so strokovnjaki za vsa področja? Niso. Zelo me žalosti, ker smo imeli zelo produktiven, dober sestanek s predstavniki Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki je pristojno za to področje. Takrat so člani dosedanje komisije, nekateri že dvajset let sedijo v tej komisiji, podrobno povedali, s kakšnimi problemi se srečujejo. In tudi z ministrstva so potrdili, da imajo prav, da v mnogočem obstoječi zakon ne rešuje problemov. Ampak žal so si vzeli nekaj časa, nekaj dni in se spet odločili politično. To, kar se sedaj dogaja, to je gašenje požara, zato da izgleda, da se nekaj dela. Do leta 2009 so bile v glavnem vse stvari narejene, sedaj pa le malo. In še to, kot slišimo, svojci morajo plačevati za to, da lahko dobijo posmrtno ostanke svojih sorodnikov. Pa še takšen nesmisel v obstoječem zakonu, da lahko zahtevajo svojci izkop, če so prepričani, da so nekje pokopani njihovi svojci, na koncu pa še sami to plačajo, za stvari, ki jim

jih je povzročila vojna, povojno dogajanje, za katere niso bili sami krivi. Zelo me žalosti, da je v tem času, ko vsi govorimo, kako je treba nekaj narediti, ker mislim, da je zemlja pripravljena, zorana, da so tudi ljudje pripravljeni na to z obeh strani, spet vztrajamo vsak na svojem. Ni nam do tega, da se problem reši, ampak da se o tem govori, da vsak nabira svoje politične točke in da vsak zagovarja svoj prav. Lahko rečem, da nas je lahko sram, ker smo odgovorni za stanje v družbi. Žalostno je, da se tukaj manipulira z imenom pokojnega dr. Andreja Bajuka. Že v času življenja so nekateri dovolj z njim manipulirali, samo opravičiti bi se morali. Ko govorimo o prestižu – kakšen prestiž je to, če nekdo želi, da pokopljemo mrtve. Samo tisti, ki si to tako predstavlja, želi imeti neki prestiž. Ko govorimo o finančnih sredstvih – seveda, potrebna je dobra zakonska podlaga, potrebna je volja pristojnih in potreben je tudi denar. Spomnimo se zadnje, niti ni zadnja, ampak letalske nesreče strmoglavljenega letala, kako so pripeljali svojce na kraj, kjer se je to zgodilo, da so lahko žalovali. Kako so iskali, da bi ja vse posmrtno ostanke našli, jih lahko identificirali in pokopali. Kako je to pomembno. Kako je to pomembno, da vemo, kje so posmrtni ostanki oziroma da priznamo tem žrtvam dostojanstvo človeka, ne glede na to, kje je bil, kaj je počel. Kdor je poslušal pridigo nadškofa Zoreta na Brezjah, jaz bi priporočala, da bi vsi vsaj prebrali, če niste slišali, ko je dejal, da so mimo slovenskih domov hodile različne vojske in so vzele enkrat enega, enkrat drugega, malokrat je bila to osebna odločitev nekoga. Moral je iti, sicer so trpeli njegovi domači. Omenil je tudi to, kdo so največje žrtve teh časov. Tisti, ki so morali izvajati krvoločna dejanja. Tisti so največje žrtve, ker jim je nekdo ukazal, da so to naredili in ker so potem morali večji del krivde prevzeti. Ampak ne govorim sedaj o teh. Mislim, da je večina ljudi odpustila, oprostila, ampak vrnimo pa vendarle ljudem dostojanstvo in omogočimo, da bodo ta grobišča odkrita, urejena, prekopana, da bodo ljudje dobili pravico do groba, svojci do žalovanja. Seveda, sprave ni mogoče uzakoniti, lahko pa naredimo nekaj praktičnih, konkretnih korakov, da pridemo bliže reševanju problemov te naše žalostne preteklosti.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Lilijana Kozlovič, pripravi naj se gospod Jožef Horvat.

MAG. LILIJANA KOZLOVIČ (PS SMC): Spoštovani podpredsednik, hvala za besedo. Spoštovani kolegi in kolegice!

Tisto, kar vem, je, da se veselim, da živimo že 70 let v svobodi, jaz sicer nekoliko manj, ker sem mlajša, ampak mislim, da je to tista dragocenost, ki se je moramo dejansko zavedati. In tudi tisto, kar vem, je, da ne moja pamet, ne moj razum, ne duša ne morejo

razumeti niti dogodkov med 2. svetovno vojno, niti po 2. svetovni vojni, niti nobene svetovne vojne na splošno. Preprosto teh stvari sama pri sebi ne morem dojeti. Govorimo, da imamo še čas. Jaz se s tem ne strinjam. Veliko smo že zamudili. Veliko držav je to storilo že takoj po 2. svetovni vojni, in to bo morali storiti takrat verjetno tudi mi. In kje smo danes? Kje so razlogi? Ali nas je tega strah? Ali ni denarja? Kje so pravzaprav razlogi? Mislim, da predvsem ni bilo prave politične volje. To pa zato, ker verjetno vsak od nas spravo razume na popolnoma svoj način. Kot je rekel že kolega Horvat pred menoj, enako delim mnenje z njim, in mislim, da vsi člani naše stranke, da pravzaprav spravo razumemo na način, da razumemo, da so v času vojne ta dejanja počeli vsi. In to je povedal tudi Inštitut za novejšo zgodovino. Povedal je, da so to počeli vsi, ki si bili oboroženi takrat na našem ozemlju: okupatorji, domači izdajalci, domobranci, zavezniške sile, partizani, skratka vsi. In tisto, kar moramo storiti, je, da obsodimo vsa tista dejanja, ki so bila nedopustna, ne glede na to, kdo jih je storil.

Če se dotaknem samega zakona, ki je danes predmet razprave, predvsem se bom dotaknila enega elementa, in sicer evidentiranja in opisa. Naš cilj je, nekako vseh, da bi te žrtve ustrezno pokopali, evidentirali in da bi imeli ustrezno varstvo. Zakon pravi, da so poveljna grobišča oziroma na splošno grobišča so tista, ki so evidentirana, jih državno telo prizna in jim potem zagotovi tudi ustrezno varstvo. Ta element je nekako vključen, da pridemo do tistega končnega cilja, ki si ga želimo. Vidim, da je bila težava prav pri evidentiranju. Tako kot je gospod dr. Dežman rekel, da je zakon iz leta 2003 dober zakon in je imel dober namen, je pa manjkal določen segment, predvsem metodologija, kako določene stvari urediti. Torej je vprašanje, kako zagotoviti pravo evidenco, kako evidentirati. Kot vidimo, imamo okoli 600 grobišč, ki so evidentirana, niso pa vpisana v register grobišč, da bi dobila ustrezno varstvo. Tu nam lahko danes vlada pove, pa ne ta, verjetno tudi vse nazaj, zakaj se to ni zgodilo, kateri so razlogi, da do tega vpisa v register pravzaprav ni prišlo. Ker če bi bila vpisana, bi se danes verjetno o tem ne pogovarjali v taki meri.

Prav tako slišimo, da problem denar. In res je, našla sem samo eno, pa verjetno so vse vlade enako ravnale. Za leto 2013 je minister Vizjak določil 2 tisoč 500 evrov za poveljna grobišča, in sicer sklep, v katerem je navedeno, da je to za delo in za seje komisije. Več kot to ni bilo narejeno. Dejansko opozarjajo, da vpis, no danes slišim, da so trije vpisi in da je Kamniška Bistrica, prav ta primer sem našla, da so ugotovili, da ni dovolj ustrezne zakonske podlage. Se pravi, da je treba te stvari spremeniti. Ampak ko sem se pripravljala na ta govor, sem zapisala, da bom šele iz razprave razumela, kaj si pravzaprav želimo in kje ostajamo. Sedaj iz razprave ugotavljam, da

ostajamo vsak nekako na svojem bregu, da je vsak povedal svoje stališče in da ni tiste prave politične volje, da bi te stvari dejansko uredili. Naj pa še enkrat povem, da v Stranki modernega centra nismo obremenjeni z ideološkimi temami, čeprav nam skušate to včasih pripisati. Ne delimo našega naroda ne na leve, ne na desne. Tisto, kar si želimo, je, da naše ljudstvo živi v duhovnem miru, v ekonomski preskrbljenosti in predvsem, da je ljudstvo zadovoljno. Želimo si rešiti to vprašanje, a na povsem objektivni način, brez delitve na ideologijo, na levo in desno.

Eden ali dva zakona, to je bilo danes že rečeno. Če si želimo te stvari urediti, tudi zakona ne bi praviloma potrebovali. Pomembna je samo politična volja, da te stvari pripeljemo do konca. Mislim pa, čeprav smo slišali, naj nam bo to v opomin in spomin, da se ne dogodijo stvari ponovno, ampak prav skrajno leva in skrajno desna razmišljanja, se bojim, da nas lahko pripeljejo. Pa tudi določena brezбриžna mnenja, ki sem jih danes slišala, mislim, da tega problema ne bodo rešila. Mislim, da smo že veliko časa zamudili in da je čas, da te stvari rešimo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jožef Horvat, pripravi naj se gospod Igor Zorčič.

Izvolite, gospod Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSI): Hvala, gospod predsedujoči. Drage kolegice, dragi kolegi!

Na začetku se želim najprej iz srca zahvaliti članom komisije, vladne komisije za vprašanje prikritih grobišč, ki so ključno pomagali pri snovanju besedila, ki ga danes obravnavamo. Dr. Jože Dežman, dr. Mitja Ferenc, gospod Pavle Jamnik in mnogi drugi. Obžalujem, da vlada svoje vladne komisije absolutno ni poslušala in upoštevala. Zato, drage kolegice in kolegi, preko Udisa ste danes dobili pismo dr. Jožeta Dežmana, lepo prosim, preberite si, zelo kratko je, in razumeli boste, v čem je problem. In v čem je problem, ki ga želimo s tem zakonom rešiti? Na vprašanje, kdaj se je rodila civilizacija, antropologi odgovarjajo: "Človek je postal človek, ko je začel pokopavati svoje rajne in označevati kraj pokopa." Ko smo ljudje trupa drugih ljudi začeli dojemati kot nekaj svetega, smo odločno prestopili mejo, ki loči živalsko in človeško. Ko smo kraj pokopa svojih rajnih zaznamovali ter se tja vračali s spoštovanjem, je nastopilo nekaj, čemur lahko rečemo prvinsko, versko obnašanje, občutek za presežno, slutnja nesmrtnosti. Grob, ki ga med nami ni, kolegice in kolegi, pa bi moral biti, je lahko v medčloveških odnosih za stoletje in več dejavni vir napetosti, nesreče in sovraštva. Grob je svet, grob pomeni, da verujemo v človeško in vztrajamo v človeškem. Grob je enkrat že zgradil civilizacijo, naj jo ohrani in gradi tudi v naših časih.

In zdaj na praktični primer, drage kolegice in kolegi. Mi že 5 let stojimo pred odprtim grobom. Kaj grobom! Pred tisočimi odprtimi grobovi pri rovu Svete Barbare. In pravite, da zakon deluje, da vse normalno teče. Kakšna družba smo mi?! 5 let stojimo pred odprtimi grobovi, tisočimi odprtimi grobovi! Kje v Evropi, kje v svetu najdete takšen primer. Kje?! Kakšna družba smo mi, gospe in gospodje? 5 let zremo v odprte grobove in jih nismo sposobni zakopati. In pravite, vse deluje, vse je normalno. Da bomo to malo drugače pokopali. Da saj bo že, ne. Spominjam se tudi sam odprtega groba dr. Andreja Bajuka, ki ga je omenila kolegica Eva Irgl. Koliko ponižanja je doživel, šele pri odprtem grobu so vsi dahnil in se prerivali, kako bodo rekli: "Joj, bil je velik človek." Mi smo to vedeli že davno. Je moj politični oče, če koga zanima. Potem so se vsi prerivali, kako mu bodo peli hvalnice. Bil je ponižan. Edino Evropa mu je dala priznanje. In veliko si je prizadeval, da bi to slovensko rano zacelili. Mu ni bilo dano, bil je zasramovan, ponižan. Tako kot čutimo danes mi, predlagatelji, tega zakona. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Igor Zorčič, pripravi naj se gospod Uroš Prikl. Izvolite, gospod Zorčič.

IGOR ZORČIČ (PS SMC): Gospod podpredsednik, hvala za besedo.

Danes sem na začetku te točke pričakoval, da bo zadeva izpadla tako, kot je bila predlagana. To je, da bomo obravnavali zakon, ki bo v največji meri recimo temu tehnične narave, čeprav se morda grdo sliši. Obravnavamo pokope izvensodno po vojni pobitih. Pa vendarle zakon, kot je bil predstavljen, je bil mišljen v tem smislu, da se bo pač uredilo tisto, kar nam neke civilizacijske in humanistične norme nalagajo, torej da pokopljemo mrtve, ki niso bili pokopani, ki ležijo v jarkih, jamah in podobno. Človek se od ostalih živih bitij razlikuje prav po tem. Tudi po drugih stvareh, pa tudi po tem, da goji nek spomin do svojih prednikov, da goji nekakšno spoštovanje in da ta spomin tudi obeležuje na določenih mestih, kjer so pokojni pokopani. V tem smislu je bil po moji oceni na začetku mišljen tudi predlog tega zakona. Ampak danes smo bili priča razpravi, ki me je presenetila. Spet so se odprla nekakšna ideološka preračunavanja. Zdelo se je kot da ena stran provocira drugo stran. Eni pravijo, da pravzaprav sploh ne potrebujemo zakona, da bi kogarkoli pokopali, da takšne zakone potrebujejo samo barbari. Nekateri pa pravijo, da rabimo še določene pogoje izpolniti. Se pravi, da moramo obsoditi nekatere ideologije. Drugi spet pravijo, da je treba nekatere ideologije poveljevat ob takšnih dejanjih. Niti z enim, niti z drugim se ne moremo strinjati. Vse to pa kaže, da je v tem državnem zboru danes veliko nesoglasje glede tega

zakona. To je verjetno ena takšna dimenzija predloga zakona, ki je niti ne moreš predvideti, ko sam predlog zakona bereš.

Kar se tiče določil zakona, imam neke pomisleke. Mogoče mi bo predlagatelj tekem današnje razprave odgovoril nanje. Slišali smo že – ali je potreben nov zakon? Pravijo, stari zakon je. Vlada pravi, da se izvaja, sicer ne najbolje, vlada nam je postregla z informacijo, da je bilo doslej na podlagi obstoječega zakona izvedenih 600 evidentiranih prikritih vojnih grobišč, 185 sondiranj, 60 prekopov in izkopov. Predlagatelj pravi, da se ne izvaja. Jaz ne razpolagam s podatkom, kje so ti glavni problemi. Saj slišimo danes, da na neki načelni ravni ni v redu to, ni v redu, ono, ni denarja, ni metodologije, problemi tehnične narave, ampak ne vemo, kateri. In ker ne vemo kateri, ne vemo, če se bo pri novem zakonu spet odvila ista pesem. Se pravi, da se tudi po novem zakonu ne bodo stvari odvijale tako, kot bi se morale. V tem je problem. Če pa vemo, kateri so problemi, je pa tudi treba razmisliti o tem, da se stari zakon ustrezno spremeni ali pa da se z novim zakonom popolnoma nadomesti star zakon, ker soobstoja dveh zakonov, ki po svojem bistvu urejata isto materijo, prinaša cel kup nekakšnih nejasnosti, nelogičnosti in jih bo zagotovo tudi v bodoče pri delu komisij.

Eden od pomislekov, ki jih imam v zvezi z zakonom oziroma predlogom zakona so pristojnosti novoustanovljene komisije. Opredeljeni so nekako tako, da naj bi bil tajnik komisije tudi direktor direktorata oziroma vodja direktorata na ministrstvu. Jaz mislim, da v tem delu zakon posega tudi verjetno v Zakon o državni upravi in bi verjetno bilo tudi v tem delu treba ta drugi zakon o državni upravi spremeniti, ki v bistvu nekako določa, da ima nad direktorji glavno besedo minister. V tem delu lahko pride do nekih nesoglasij pri delu, pri izvajanju zakonov, katerim se lahko izognemo z ustrezno spremembo zakona, ki ga danes obravnavamo. Prav tako je nekako nejasno določilo v zvezi s plačili. V enem delu piše, da komisija deluje brezplačno, po drugi strani, da prejema nadomestilo v višini ene šestine oziroma ene četrte ministrske plače. V zvezi s tem jaz nimam nič proti, da tisti, ki nekaj dela, da dobi to plačo. Ampak nam iz tega zakona ni jasno, kaj bo delal. Sicer so obveznosti notri, da mora komisija narediti letni plan pa potem poročilo o tem, kaj je naredila v preteklem letu, ampak na tej podlagi ni nobenega vzvoda, nadzora, ki bi opredeljeval, ali je komisija delala dobro ali ne. Pravzaprav se zdi samo, da je ta komisija imenovana za petletni mandat in da se izteče ta mandat šele takrat, ko se izteče rok, ne glede na to, kaj je bilo opravljeno. Predvsem pa je ta predlog problematičen tudi zato, ker je po moji oceni premalo ambiciozen. Imamo komisijo za določeno obdobje petih let, ampak ta zakon nikjer ne omenja, kdaj naj bi ta komisija sploh svoje delo opravila. Je to delo za pet let, deset, petdeset, sto let? Jaz mislim, da bi zakon moral

biti naravnani v to smer, da se stanje analizira in da se točno doreče, da bo to in to opravljeno v tolikem času, potem pa se zadeve zaključijo. V tem delu torej mislim, da bi moral biti nekako bolj ambiciozen, sicer pa pričakujem tudi s strani predlagatelja njegovo mnenje v zvezi s temi pomisleki. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima predlagatelj. Gospa Ljudmila Novak, izvolite.

LJUDMILA NOVAK (PS Nsi): Gospod Zorčič je nanizal toliko stvari, da se bojim, da bom pozabila in zaradi tega bom takoj odgovorila.

Res, sedanja komisija, ki je posvetovalne narave, sploh nima omejenega mandata, zato so nekateri v tej komisiji že 20 let. Ta naš zakon pa točno predvideva postopek imenovanja. Torej vlada imenuje, komisija je sestavljena iz devetih članov, šest strokovnjakov, trije predstavniki civilne družbe, svojcev teh žrtev. Ima mandat pet let in pripravi program dela, vlada pa ta program potrdi. Torej ne more samovoljno kar nekaj delati, ampak mora v soglasju z vlado delati. Vlada tudi denar za to zagotavlja. Komisija potem poroča tako Vladi kot Državnemu zboru o svojem delu. Vprašali ste, kdaj se zadeve zaključijo, da smo premalo natančno predlagali, kdaj se zadeve zaključijo. Če ste brali zakon in v uvodu imamo primerjave, recimo Nemčija, tam so začeli delati takoj po vojni, pa še vsako leto odkrivajo nove grobove, jih urejajo. Če se prav spomnim, leta 2012, 2013, eno leto 38 milijonov, eno leto 37 milijonov. Torej ta stvar ne moremo reči, da bo jutri končana, še posebej ne glede na obsežnost te problematike in število grobišč. Kaj mi želimo s tem zakonom? Da bi ta komisija imela orodje, da se ne bi o vsakokratnem grobišču vneli prepiri, kako bomo neko stvar reševali, ampak ima ta komisija pooblastila, da kot strokovna komisija preuči in predlaga reševanje nekega problema. Mislim, da bi bilo potem tudi manj polemik okrog tega, kot da se v vsakem primeru posebej pogovarjamo. Zakaj je potreben ta zakon, kljub temu da imamo zakon o vojnih grobiščih? Zato ker Zakon o vojnih grobiščih natančneje ureja stvari takrat, ko je neko grobišče že vpisano v register. Mi pa imamo 600 prikritih grobišč, od katerih so samo tri vpisane v register, torej niso varovane, čeznje gradijo ceste, avtoceste, nekateri ko odkrijejo kosti, jih odpeljejo, da jih skrijejo, da ne bi imeli kakšnih problemov in podobno. To so stvari, ki se pojavljajo in ponavljajo. Več takšnih detajlov so nam povedali prav člani komisije, kje so problemi. Na primer, tukaj piše, da bo tudi komisija, če se pojavi več svojcev, ki želijo neke posmrtno ostanke, da bo komisija odločila. Zakaj? Ker en svojec želi, da bi šel v njihov grob, drugi lahko želi, da gre nekam drugam, tretji spet drugam. Veste, kot mi imamo tukaj različna stališča, se tam na terenu pojavijo prav tako

različni problemi. Zaradi tega je ta komisija tako intenzivno z nami sodelovala in predlagala rešitve, ker se oni rešujejo s problemi. In če je njihovo delo jalovo in ne pride do končne rešitve, ne pride do vpisa v register, potem ugotavljajo, da njihovo delo nima smisla. In zakaj denarne nagrade? Zelo so omejene, marsikdaj zagovarjamo, da nekateri imajo pravico, da dodatno zaslužijo, čeprav so honorarji zelo visoki. Tukaj ne gre za visoke honorarje, zdaj delajo prostovoljno, gre pa za to, da vsako delo, pošteno delo zasluži tudi neko plačilo in nagrado. Če delaš nekaj prostovoljno, ko se spomniš, da pač nimaš več volje do tega, nehaš. Če si za to vsaj minimalno plačan, imaš tudi večjo odgovornost, ne sme pa biti motiv za delo v tej komisiji plačilo, ne sme biti motiv. Je pa prav, da če nekdo odgovorno dela, da ima tudi neko, vsaj minimalno nagrado. Člani komisije z dolgoletnimi izkušnjami so samo iz konkretnih primerov izhajali. Naj povem, da je tudi Hrvaška imela takšen zakon, ki ga je potem ukinila, ko je rešila probleme. Bolj kot se bomo mi intenzivno lotili dela, hitreje bomo te probleme rešili. Če pa se samo delamo, da rešujemo te probleme in vsako leto nekaj naredimo za to, da opravičujemo svoje delo in trdimo, ja, saj delamo, v resnici pa ni videti konca temu delu, ker ni prave volje za to, potem pa imamo resnične probleme, ker ni prave in resnične volje, da se ta problematika reši in uredi. Upala sem, da smo vendarle toliko dozoreli, toliko človeški in toliko pripravljeni, da vendarle 70 let po koncu vojne naredimo korak naprej. Žal pa danes tukaj moram reči, da poslušam žalostne razprave. Še bolj žalostni pa so lahko svojci teh žrtev, s katerimi se znova tako zlahka manipulira.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Uroš Prikl, pripravi naj se gospa Marija Bačič.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Hvala lepa, predsednik za besedo. Še enkrat, spoštovane kolegice in kolegi!

Po tej razpravi je težko povedati kaj pretresljivo novega. Tudi mene na nek način zelo žalosti ta razprava. Skušam na nek način ugotavljati, kaj je skupnega tej razpravi. Jaz iskreno verjamem predlagatelju, da ima dober namen s tem predlogom zakona. Ampak mene na žalost s tem predpisom, s tem predlogom zakona ne prepričate. Bom povedal, zakaj ne. Prvič. Menim, da po zakonu o vojnih grobiščih, ki je v veljavi, lahko čisto normalno, korektno in dostojno izvajamo vsa določila. Vsi segmenti so jasno opredeljeni. Zakaj od 600 evidentiranih grobišč so samo trije vpisani v register, zakaj jih je relativno malo bilo tudi sondiranih, je seveda zdaj drugo vprašanje. Zagotovo so tukaj neke administrativne ovire, zagotovo je tukaj tudi razmejitev odgovornosti med vladno komisijo in ministrstvom oziroma za to pristojno službo, zagotovo je verjetno tukaj nekaj tudi v samih

sredstvih, ki verjetno niso zadostna, bi jih potrebovali več. Menim pa ali pa prepričan sem v to, da očitno ni ta prave volje. Dokler, kolegice in kolegi, ne bomo tega našli, se tukaj poenotili, lahko izpišemo kakršnikoli zakon, pa nam ne bo uspelo v končni fazi tega narediti, kar bi seveda želeli. Mene žalosti, da se na tej točki spuščamo v reinterpretacijo zgodovine, da se spuščamo na ideološko raven v tem smislu, da na nek način poskušamo morda celo potvarjati ali pa drugače interpretirati zgodovinska dejstva, ki so ena in edina. To nas ne bo pripeljalo do nekih pozitivnih zaključkov. Bi si želel v prihodnje, da tukaj strnemo vrste. Ne nazadnje tudi postavitev spomenika žrtvam vseh vojn, ki verjamem, da je tik pred realizacijo, da nas bo poenotil. Nobeden predpis, nobeden zakon nas ne bo v notranjosti poenotil, ne bo pomenil sprave in ne pomenil tega, da za enkrat vendarle razčistimo s preteklostjo in se zazremo v prihodnost.

Jaz ne bom podprl tega zakona. Slišali smo, da tisti, ki bi ga potencialno, hipotetično podprli, pogojno podprli, že vidijo amandmaje v njem, praktično v vsakem členu zakona. Sprašujem se, kakšen bo ta zakon. Jaz bi si tukaj želel, da strnemo moči, da združimo energijo in da poskušamo po najboljših močeh spremeniti tam, kjer je ugotovljeno, da obstoječi zakon ni najboljši ali pa so evidentne neke težave pri sami realizaciji, in se potem z iskreno voljo lotimo dela in enkrat tukaj zgodbo zaključimo in zaživimo v prihodnosti, ne pa, da brskamo po preteklosti in poglobljamo razlike med nami, ki verjamem ali pa si želim, da niso tako velike, kot morda iz kakšne razprave izhaja. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Marija Bačič. Pripravi naj se mag. Branko Grims.

MARIJA BAČIČ (PS SD): Hvala, še enkrat za besedo, gospod predsednik.

Spoštovani! Razumeti in spoštovati moramo besede Janeza Stanovnika na Poljani, kjer se je pred 70 leti odvijal velik finale druge svetovne vojne in da nas pieteta do preminulih zavezuje, da ne smemo bojevati političnih in ideoloških bitk preko grobov in da od preteklosti ne smemo hvaliti samo tistega, kar nam ustreza. Slovenski narod torej potrebuje enotnost in mir za življenje in napredek v Evropi, zato je potrebna sprava, razumevanje, odpuščanje, strpnost in spoštovanje drug do drugega. Vsak, ki je v veliki moriji 2. svetovne vojne izgubil življenje naj ima svoj spomenik, vendar napis na tem ne sme izkrivljati zgodovinskih dejstev in netiti sovraštva med našim mladim rodом, ki mora vedeti, kdo je izvajal nasilje nad našim narodom in kdo je prisegel zvesto izvajalcem tega zločina in kdo se je žrtvoval v boju za obstoj svojega naroda proti fašizmu in nacizmu. Sprava ne sme postati teror pozabe nad zgodovinskim spominom našega naroda.

V SD ne nasprotujemo dostojnemu pokopu in pomiritvi. Menimo pa, da zaradi tega ni potreben novi zakon. Treba je le najti najboljšo rešitev dostojnega pokopa vseh žrtv vojnega in povojnega nasilja. Določbe veljavnega zakona, ki je bil sprejet z široko podporo in konsenzom, urejajo tudi ta del, zato si v skupini Socialnih demokratov namesto podvajanja pravnih podlag želimo doslednejšega izvajanja obstoječega zakona. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Branko Grims. Pripravi naj se dr. Dragan Matić.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Hvala za besedo. Lep pozdrav!

Naj se vrnemo za hip nekaj let nazaj, manj kot mislite, v leto 2008, ko je Slovenija tako uspešno vodila Evropsko unijo. Takrat je v tej dvorani potekalo eno srečanje, ki sem ga vodil kot takratni predsednik komisije za izobraževanje. Bilo je o medkulturnem dialogu kot vrednoti. Kaj je bilo temeljno sporočilo medkulturnega dialoga kot vrednote? Da je treba spregovoriti odkrito in brez sprenevedanja. Se pa vprašajmo, ali smo pri taki temi, kot je danes tukaj dana pred vse nas, tega resnično sposobni. Kaj loči človeka od živali, gospe in gospodje, antropološko? Odnos do mrtvih. In v kakšni državi mi živimo? V državi, kjer so industrijske odplake na grobišču zločinsko pomorjenih ljudi, v državi, kjer praktično ne moreš iti v gozd, ne da bi naletel na ostanke trupel, v državi, kjer se reče, da naj tisti, ki so bili tam zločinsko pomorjeni, zvezani z bodečo žico, goli postreljeni, vrženi v kraške jame, kar ležijo tam. In ko nekje rečeš, da to ni prav, slišiš skandiranje, da so jih še premalo zmetali notri – to sem namreč osebno v Kranju že doživel. Govorimo v parlamentu, ki stoji točno nasproti spomeniku – ne spomeniku zmage v vojni, ne spomeniku borbe proti okupatorju, ampak pred spomenikom revoluciji. Gospe in gospodje, revoluciji! Tisti, ki so pustili cel voz dojenčkov, da jih je sonce sežgalo, in branili tistim, ki so jim hoteli pomagati, to so bili partizani. Kaj je partizan? To je partijski vojak, če kdo ne ve, od kod sploh ta beseda. Tisti, ki so živa zazidali mladoletna dekleta v Hudo jamo, kar je nepojmljiv zločin, to je genocid, gospe in gospodje, ki ne zastara, pač nimajo nobene moralne, etične ali kakršnekoli pravice drugim na tej osnovi soliti pamet ali pa uživati kakršnekoli privilegije. In v resnici v celi tej zgodbi, in zato se nikoli pri njej ne pride do konca, se samo odvija zgodba o privilegijih. Ob tem, ko se zanemarija tisto temeljno, s čimer sem začel – odnos do mrtvih, pieteta. Gospe in gospodje, trdim z vso odgovornostjo, da je treba sleherno truplo izkopati, tako kot se dela s tistimi iz 1. svetovne vojne, iz fronte. Kogar najdejo nekje v hribih, se lepo to uredi in se ga odnese v skupno kostnico. Če se ga lahko, se ga identificira, če se tega ne da več storiti, se ga shrani kot neznanega. To je

pieteti odnos. Ne pa da se jih pušča kjerkoli in kakorkoli, pa naj se za to zavzema kdorkoli. So bili nekateri tudi na tej strani, ki so menili, da je najbolje, da pustimo vse tam, kjer so. To ni prav, to ni pieteto, to ni človeško, gospe in gospodje. In dokler, gospe in gospodje, spomenik revoluciji stoji tam čez, pa še mnogi drugi, to je spomenik prav temu pomoru dojenčkov, živim zazidanim mladoletnim dekletom. Kaj so one komu storile hudega, ali pa dojenčki? Ta spomenik stoji tam čez, gospe in gospodje, da se razumemo. Dokler je tako, sem sam osebno proti temu, da se postavlja še en nov spomenik. Največ, kar lahko naredimo za spravo, če že o njej tako radi govorite, je to, da bi poskrbeli za dostojen pokop, da se ljudi pospravi, njihove ostanke v kostnice, da se identificira vse, kar je možno, kar pač ne, se ustrezno uredi, na pieteten način in da se odstrani vsa ta navlaka spomenikov in da se preneha z neko kvazi kulturo nošenja znakov, ki to poosebljajo, simbolizirajo. Rdeča zvezda simbolizira umirajoče dojenčke, gospe in gospodje, vi pa kar skačite še naprej pod rdečo zvezdo, če to želite, če kdo tega ne razume. In nič dobrega, kar je morda kdaj tudi pomenila, ne more odtehtati tega zločina, ki se je mimogrede zgodil, ko je bilo vsega drugega že konec. In zaradi tega je te stvari v Sloveniji tako težko ustrezno vrednosti. Te stvari je tako težko urediti, ker nekateri pa na tej osnovi seveda vlečejo političen kapital, pa materialni kapital, pa dobrine. Kaj so tam vse tiste palače, recimo od Mačkove vile naprej? Ali so jih ti ljudje sami sezidali? Ma ja, pobili so tiste, ki so bili notri, pa so se notri vselili. Za to je šlo. Kaj je bila revolucija? Organiziran pomor nedolžnih ljudi plus organiziran državni rop. Tega slovenske šole ne učijo. Ampak točno in samo to je revolucija. In spomenik temu stoji tam čez, gospe in gospodje! Dokler je ta spomenik tam, ne rabimo nobenega novega spomenika in po mojem mnenju tudi nobenega zakona ne. Rabimo pa ljudi na oblasti, ki bodo sposobni nekega občečloveškega dostojanstva, spoštovanja, vrednot in medčloveške empatije. Tudi empatije s tistimi, ki jih ni več med nami, iz takega in drugega razloga.

Govorili ste o osvoboditvi. Ne vem, če pustiš cel voz dojenčkov umreti na soncu – osvoboditev česa? Osvoboditev zla. Samo zlo se je osvobodilo, en sistem je zamenjal, drugi pa nič boljši ni bil. Kako je to kratkovidno, če se pri teh stvareh ne upa spregovoriti odkrito in da to rešujemo vedno znova in odpiramo vedno znova, naj vam ponazorim z enim primerom. Ker je bilo prej najbolj vehementno tisto, kar je izrekla gospa iz Združene levice, sem se malo poigral, pa sem nekaj njihovih tekstov pobral z interneta, kjer najdeš marsikaj, sem jih malo zložil skupaj, pa me pozorno poslušajte do konca, ker bom na koncu povedal poanto.

Ta vojna se bojuje s kapitalom. Okupacija je popolna in nismo še iznašli orožja proti njej. Vsak, prav vsak ima možnost, da spremeni svet, v katerem živimo. Dvigamo se. Mi smo

socialisti, sovražniki sedanjega kapitalističnega ekonomskega sistema, ki izkorišča ekonomsko šibke z nepoštenimi plačami, z neprimernim vrednotenjem človeškega bitja po bogastvu, namesto po odgovornosti in sposobnosti. Naj bo letošnji 1. maj ponovno dan jeze, odločnosti in poguma, dan sile združenega ljudstva, ki jemlje usodo v svoje roke. Naj praznik dela spet postane to, kar je nekoč že bil, upanje in grožnja. Upanje za ogromno večino, ki služi svoj vsakdanji kruh v potu lastnega obraza, grožnja maloštevilni eliti, ki tepta in ožema delovne ljudi. Da se potiskanju v bedo, podrejenost in siromaštvo zoperstavimo z jasno alternativo, ekološkim, demokratičnim socializmom.

Jaz se z nobenim od teh tekstov ne strinjam. Ampak vprašam vas – ali stojite za temi teksti, gospe in gospodje? Stojite. Odlično. Ravno kar ste se postavili v vrsto za Adolfa Hitlerja. Kajti tisti drugi odstavek, ki sem ga prebral, gospe in gospodje, je namreč tekst Adolfa Hitlerja, vam ga preberem še v originalu v angleškem besedilu. "We are socialists, we are enemies of today's capitalistic economic system for the exploitation of the economically weak, with its unfair salaries, with its unseemly evaluation of a human being according to wealth and property instead of responsibility and performance." Adolf Hitler.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Najprej.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Gospe in gospodje, zato ne sodite drugih, da ne boste sami sojeni, ker sploh ne veste, o čem govorite. Socialisti, vsi ste isti. Ali želite to slišati na ulicah? Zato gospe in gospodje je vrednotenje tudi tega, kar se je zgodilo po drugi svetovni vojni, tako težko ...

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kolega Grims, ...

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): ... in v Sloveniji tudi tako neprimerno. Ker je en socializem internacionalni zamenjal drugega – nacionalnega. Oba pa sta bila zločinska. In te stvari je treba enkrat za vselej urediti na pieteten način. Treba je ljudi pokopati, skupaj pospraviti v kostnice, treba je odstraniti vse, kar spominja ...

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ne bom ga izključil ...

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): ... na zločince in nehati to slaviti in potem graditi Slovenijo, ker ...

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kolega Grims, ...

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): ... dokler je Slovenija utemeljena na laži, ne more biti ekonomsko uspešna.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kolega Grims, zdaj pa tako. Govorili ste, začeli ste tako, kot je, okej razprava relativno široka, imamo splošno razpravo, potem pa ste usmerili v bistvu osišče na nasprotno stran in skušal dokazati z, bom rekel, uporabo slovenskega in angleškega jezika, vedno imamo v Sloveniji problem z uporabo angleškega jezika, še zlasti v tem parlamentu, kdaj ga lahko, kdaj ga ne. Moral bi vam nekaj opominov pravzaprav izreči. Izrečem vam opomin, vsekakor za to razpravo, ker ne prispeva k tej temi, o kateri se danes pogovarjamo, niti najmanj, hkrati pa bom dal postopkovno možnost za nasprotno stran, da tudi nekaj pove oziroma jim bom moral pustiti enako govoriti proti vam. In to je groza. Ona je to uporabila, in tukaj pa je ena stvar, ki je pa v tem parlamentu postala praksa. In ta praksa je, da se običajno ljudi, ko govorijo, predstavljajo stališče poslanskih skupin, nad samo to stališče, pa se pusti pri miru. So včasih zelo široka, so zlorabe celotne zadeve, ampak tokrat je bila ta, če je že bila zloraba, precej manjša, kot kdaj drugič, kar smo že slišali v tem parlamentu. Tako da ne bi jaz več razpravljaj o tej zadevi. Izrekam vam opomin za tisti del, ko ste naredili eksperiment z nasprotno stranjo, ki ga načeloma ne smete narediti. Lahko ga naredite preko mene, ne smete se pogovarjati z njo. Ja, govorite.

Zdaj bom pa postopkovno najprej dal besedo tisti, ki je zanjo najprej zaprosila, in to je Violeta Tomić.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Hvala za besedo.

Jaz najostreje protestiram proti tem besedam, kajti mi v Združeni levici se vedno zavzemamo za vrednote NOB in proti fašističnemu boju. Ravno nasprotno kot vaša stran, ki te fašistične prakse zagovarja in zagovarja ljudi, ki so kolaborirali. Zato si ne dovolim potvarjanja našega programa, naših izjav, česarkoli v parlamentu, in prosim, da me zaščitite, kajti proti takemu sovražnemu govoru pa ostro nasprotujem in ostro protestiram. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Takole bomo naredili. Zdaj imam jaz besedo, preden bom dal komurkoli besedo za postopkovno. Tisti del protestirate, je povsem pravilen in zaradi tega sem mu izrekel opomin. Tisti del, da njih obsojate za fašizem, ta del je pa žalitev in za to pa vam izrekam opomin. Tako da sta zdaj na svojem in prosim, da ne gremo več v to smer. Ne se na ta način ideološko tu opredeljevati. Govorimo o točno določenem zakonu, govorimo o pokopu žrtev, ne govorimo o čem drugem. Ne silite me, da kot predsednik Državnega zbora moram govoriti več, kot je nujno potrebno za to, da vodim sejo. Bom sam tudi spregovoril, upam, da bom prišel na vrsto. Tokrat pa prosim, da teče zdaj razprava relativno umirjeno in da umaknete tiste proceduralne predloge, ki jih imate. Ali je v redu? Postopkovno ali repliko?

Postopkovno, Anja Bah Žibert. Upam, da vam ne bo treba izreči opomina.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Jaz upam, da ga nisem res dobila preventivno. Predsedujoči, res vas prosim, ko je mag. Grims govoril, se mu je vpadalo v besedo. Ne samo to, celo z mano se je preko dvorane polemiziralo, kaj zagovarjam in česa ne. Dejstvo je, če ste kolegu Grimsu namenili opomin, bi ga morali že takrat nameniti tudi kolegici. Sama je odgovarjala, sama se je našla v teh besedah, nihče je ni pozval k odgovoru. In to res ni prav. In če želimo v neki mirni razpravi zaključiti to sejo, potem moramo biti dosledni do vsake razprave. Dejstvo je, da je bil vpad v besede, in tako je tudi težko, veste, govoriti in nastopati. Morda je vam lažje, nekaterim je to malo težje. Ampak dejstvo je, da je bil zlorabljen poslovnik tudi z druge strani. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: To opozorilo velja, ampak velja za večino razprav v parlamentu. Gledalci tega ne slišijo, medtem ko, recimo, nasprotne strani ali pa tisti, ki jim je to namenjeno ali pa ni namenjeno, na takšen ali drugačen način skušajo motiti tistega, ki govori. Predvsem gre za to. Ampak v tem primeru ni šlo za to, pač pa je šlo pravzaprav za, dajmo reči, dvoboj dveh ideoloških pozicij, ki skušata vsaka dokazati svoj prav. Vsaka pozicija v parlamentu je ideološka, ne more biti drugačna. Žal. Smo politiki in zaradi tega se temu povsem ne moremo izogniti. Hotel bi pa, da dostojanstveno naprej razpravljamo.

Kolega Grims, želite še besedo?

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Gospod predsednik, jaz zavračam vaš opomin. Zakaj? Zaradi tega, ker ta primer sem uporabil zato, ker sem, kot sem napovedal, hotel pokazati, zakaj se pač hoče na nek način vedno znova s poudarjanjem tega boja in tako naprej, kdo je zmagovalec in kdo je poraženec, deliti ljudi, in kako neprimerno je to. Tisti še sami niso ločili tekstov med seboj, a veste? To je problem. In enako je bilo ob koncu 2. svetovne vojne. In to je še kako relevantno za temo, pa tudi med 2. svetovno vojno, če želite. Ne samo, da so ljudje sledili besedam enih in drugih v dobri veri, ampak marsikdaj je bil čisto odpeljan proti svoji volji. In danes govorimo o ljudeh, ki so velikokrat žrtve, ki so se znašli nekje, kjer niti v sanjah ne bi želeli biti, ki so doživljali nekaj kot nočno moro, na koncu pa končali kot žrtve omadeževanja ali kakorkoli, zasramovanja ali po vojni zločinsko umorjeni. In o tem mi govorimo, in kako je to neprimerno, če potem še naprej delimo na zmagovalce, poražence in tako naprej, sem hotel pokazati s tem primerom. In mislim, da sem bil uspešen glede na to reakcijo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Uspešen z opominom, bom vztrajal pri tej zadevi.

Zdaj pa ima besedo dr. Dragan Matić, pripravi naj se dr. Matej T. Vatovec.

DR. DRAGAN MATIĆ (PS SMC): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovani predlagatelji zakona!

Mislim, da ste sedaj nazorno dobili sliko o tem, kaj je tisto pravo jedro problema. Jaz bom sicer govoril o tehnično-pravno-strokovnih težavah, ki jih vidim v povezavi s tem zakonom, ampak jedro problema je ravno v tem, da se ob neki splošni civilizacijski normi razvnamajo ideološke debate. In kot razumem, je ravno to bil namen vašega zakona, da se temu izognemo in da dosežemo nekaj, kar je pač človeški civilizaciji imanentno oziroma bi moralo biti imanentno. S Predlogom zakona o prikritih vojnih grobiščih se seveda v Stranki modernega centra strinjamo, ko govorimo o deklariranih intencah, ki jih predlagatelj izpostavlja. To je, da se pospeši reševanje vprašanja prikritih grobišč na ta način, da se jih bo reguliralo in spremenilo v običajna urejena vojna grobišča. Mislim, da se redko kdo najde v tej dvorani, pa tudi izven nje, ki bi nasprotoval, da se vprašanje neprimernega zadnjega počivališča skupine niso omejeni samo na 2. svetovno vojno, dogajali so se že prej, pa smo jih žal zaradi učinkov časa, ki vse potiska v pozabo, potisnili iz kolektivnega spomina. Tako se na primer sam spomnim, da sem v vasi v okolici Ljubljane, kjer sem živel, skoraj vsak dan hodil mimo stare kmečke hiše, ki je bila že takrat zapuščena, danes je na njenem mestu večstanovanjski objekt. Ganljiva je bila spominska plošča, ki jo je gospodar te hiše vzdal. Ker sta mu v 1. svetovni vojni padla oba sinova in ni vedel kje ležita, jima je pač spomenik vzdal v steno hiše. Na njem je pisalo, da sta se hrabro bojevala v Galiciji za svojo domovino, takratno Avstrijo. Zapisal je še približno nekaj takega: Spomin na vaju, draga sinova, bo živel, dokler bo stal temelj te hiše. Temelj te hiše ne stoji več. Ampak to samo kot ilustracija, da je s pravico do dostojnega groba žal tako kot s pravico do dela mladim. Načeloma se podpira, nikoli pa žal ni mogoče izpolniti tega za vse in v celoti. Tudi danes so cilji, ki jih predlog zakona izpostavlja, to je pravica do groba oziroma dostojnega pokopa, nekaj, kar je zamejeno z realnostjo. Ta realnost se ne sestoji samo iz politične volje, ampak tudi iz kadrovskih in finančnih kapacitet, ki so dejansko razpoložljive danes in tukaj, torej v današnjih razmerah, v katerih sta naša država in družba. Kakorkoli, namenom zakona pritrjujemo, zlasti zato, ker predlagatelj poudarja, da zakon nima namena odpirati ideoloških razprav. In točno to je meja, ki se je mislimo držati v Poslanski

skupini SMC. Namen zakona je za nas sprejemljiv do trenutka, ko bi se izkazalo, da bi ga nekdo želel izrabit za ideološke debate ter revizijo izida 2. svetovne vojne. Cilje zakona podpiramo do poskusa, da bi vrednostno spreminjali splošno civilizacijsko priznane ugotovitve, kdo je bil v 2. svetovni vojni na pravi strani in kdo pač ne. Če se z deklariranimi cilji zakona strinjamo, pa imamo resne pomisleke glede samih rešitev, ki jih predlog zakona prinaša. O tem je govoril že kolega Zorčič. Teh pomislekov je precej in na tem mestu ne mislim navajati prav vseh, ampak vendar – najbolj bi me zanimalo, kateri organ je imel predlagatelj za vzor, ko je pisal, kakšne pristojnosti naj ima vladna komisija za raziskavo prikritih grobišč. Te so v predlogu zakona zelo velike. Komisija si sama določa pogoje delovanja, pristojnosti in naloge; ni pa povsem jasno, komu odgovarja za svoje delo. Komisija ne samo, da sama sprejema plan dela, ki ga potem vlada samo potrdi, sama sprejema tudi pravilnik, na podlagi katerega dela. Sama sebi odreja honorarje, za administrativne zadeve pa si je omislila kot tajnika samega generalnega direktorata direktorata pristojnega ministrstva; in če ta ne bo po volji in dovolj pridno ubogal člane komisije, lahko predlagajo ministru njegovo zamenjavo. To je predlagatelj eksplicitno zapisal v predlog zakona. Skratka, predlagatelj predvideva, da bo komisija imela zelo velike pristojnosti, ki po Zakonu o državni upravi pripadajo ministrstvu oziroma državni upravi. To pa je že nekaj, kar je lahko v nasprotju z načelom pravnega varstva, saj po predlogu komisija, ki ni državni organ, lahko na primer sprejme določene ukrepe, s katerim lastnikom zemljišč, kjer naj bi se nahajali posmrtni ostanki, omeji uporabo njihove lastnine. Ni pa jasno, komu se lastniki potem lahko pritožijo.

Naj izpostavim nekaj, kar me osebno, saj sem 25 let delal na področju kulture, najbolj skrbi in čemur odločno nasprotujem. To pa je derogiranje Zakona o varstvu kulturne dediščine. Gre za določbo v 9. členu predloga zakona, da se določila Zakona o varstvu kulturne dediščine ne uporabljajo, če gre za lokacije, kjer se nahajajo posmrtni ostanki. Menim, da je to zelo škodljiva določba, ki lahko povzroči nepopravljive posledice kulturni dediščini. Mimogrede, Zakon o varstvu kulturne dediščine je pripravila vlada Janeza Janše in je bil sprejet v začetku 2008; v mandatu, ko je imela SDS s svojo koalicijo večino v parlamentu. Torej verjetno ne gre za neko zvijačo mračnih sil, ki bi nasprotovale pokopu žrtev izvensodnih pobojev. 3. člen Zakona o varstvu kulturne dediščine, ki ga želi predlog zakona razveljaviti, se glasi: "Arheološke ostaline so tudi stvari, povezane z grobišči, določenimi na podlagi predpisov o vojnih grobiščih, in z vojno, skupaj z arheološkim in naravnim kontekstom, ki so bile pod zemljo ali pod vodo vsaj 50 let. Strokovne identificirane in registrirane arheološke ostaline postanejo dediščina." Lokacije, na kateri se nahajajo

posmrtni ostanki, namreč vsebujejo tudi drug material, ki daje dragoceno informacijo o samem dogodku, bitki, usmrčitvi in podobnem. Pomembno je, da se z upoštevanjem arheološke metode skrbno raziščejo, da se ohrani celovitost konteksta najdišča. Tudi zato, da se zagotovi točnost informacije, kaj in kako se je dejansko zgodilo, to, kar se je – kdo so bili pokojniki, kdo so bili eksekutorji, kdo so bili udeleženci bitke ali podobno. Slednje je za vedenje o naši preteklosti nepogrešljivo. Tudi sama lokacija najdbe je, če njeno pomembnost ugotovi arheološka stroka, lahko razglašena za kulturni spomenik oziroma je vpisana v register kulturne dediščine. To pa je v pristojnosti Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije in o tem ne more odločati komisija za raziskavo prikritih grobišč. To so torej nekatere pomanjkljivosti, za katere verjamem, da jih je treba v nadaljnjem postopku v predlogu zakona odpraviti, če se bo uvrstil v nadaljnjo obravnavo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima dr. Matej Tašner Vatovec, pripravi naj se gospod Jernej Vrtovec.

Izvolite, gospod Vatovec.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala, gospod podpredsednik.

V Združeni levici ne podpiramo tega predloga, ker menimo, da je veljavni zakon pravzaprav boljši od predlaganega. Z novim zakonom bi tako imenovana strokovna komisija dobila pristojnost, da odreja kraj in način pokopa. Menimo, da je bilo že preveč zlorab stroke in civilne družbe v organih, kot je na primer Svet Radiotelevizije Slovenija za najbolj nestrokovne in čisto strankarske interese. Prav tako bi bilo treba v zakonu jasno opredeliti državne slovesnosti; obeležja ne smejo na noben način opravičevati in poveljevat sodelovanja z nacifašizmom. Močno dvomim, da bo spominsko obeležje črnogorskim četnikom, na primer, v Kamniški Bistrici, ki naj bi ga na otvoritvi obiskal celo predsednik republike Borut Pahor, izpolnjevalo te pogoje. Govorite o kraljevi vojski, o domovini maja 1945 potem, ko je celo sam kralj Aleksander II. uradno pozval četnike, naj se pridružijo narodnoosvobodilnemu boju, in ko so tudi zahodni zavezniki priznali Titove sile za edino zavezniško silo, je višek cinizma in tudi revizionizma. Ali pa, če ostanemo v Sloveniji, kako sprevrženo je govoriti o narodni vojski, čeprav je bilo domobranstvo pomožna enota SS, kateri je poveljeval general SS, in celo dvakrat prisegla rajhu in Hitlerju, nazadnje še tudi januarja 1945. V Združeni levici smo na stališču, da je stari zakon boljši od predlaganega in da bi lahko nekatere tehnične stvari glede evidentiranja in raziskovanja skritih grobišč uredili s spremembo starega zakona. To pa ne pomeni, da mislimo, da je obstoječi zakon dober. Leta 2009 je Pahorjeva vlada v zakon

dodala idejo o spomeniku žrtvam vseh vojn, kar je tudi svojevrstni revizionizem. V Sloveniji sta bili v prejšnjem stoletju dve svetovni vojni. V obeh vojnah smo imeli tudi svoje avtonomno odporiško gibanje. V prvi so bili to borci za severno mejo, pa tudi jugoslovanski prostovoljci in uporniki v avstrijski vojski, na primer znamenite judenburške žrtve. Veliko je bilo tudi civilnih žrtev, avstrijske represije, usmrčenih pacifistov in vojnih ujetnikov. Kaj je smisel skupnega spomenika za nekoga, ki je padel kot vojak v rokah imperializma, in za nekoga, ki se je boril proti njemu. Slovenski vojaki se v avstrijski vojski niso borili za svoj narod, ampak za avstrijsko-nemški imperializem; in to ne samo na srbski in ruski fronti, ampak tudi na fronti z Italijo. Kaj je smisel skupnega spomenika domobrancem in partizanom?! Eni so se bojevali proti nacizmu, drugi skupaj z nacisti za nacizem. Tukaj ni in ne more biti nobene skupne točke. Kje je pieteta v tem, da postaviš skupni spomenik tistim, ki so ovajali, izdajali, streljali talce in žrtvam teh dejanj. To je, kot bi silili nekoga v grob z največjim sovražnikom. V razpisni dokumentaciji je neke navedeno, da bo ta spomenik imel podobno vlogo, kot ga imajo spomeniki neznanim vojakom v drugih prestolnicah. To je grobo zavajanje. Ob kremeljskem obzidju je večni ogenj na grobu neznanega junaka, ampak jasno je, da je ta junak sovjetski vojak – osvoboditelj. Tudi v Ljubljani imamo spomenik Ilirskim provincam, v katerem so posmrtni ostanki neznanega francoskega vojaka. Skratka, nikjer na svetu ne boste našli spomenika žrtvam vseh vonj, v katerem bi popolnoma izbrisali resnico o tem, zakaj se je kdo boril, v katerem bi zabrisali razlike med žrtvijo in rabljem.

Toliko kot komentar ob robu k naši podpori staremu zakonu. Ne podpiramo ga zato, ker bi bil dober; ampak zato, ker je predlagan bistveno slabši in bistveno bolj škodljiv.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jernej Vrtovec, pripravi naj se gospa Marinka Levičar. Izvolite, gospod Vrtovec.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi!

Vse, kar je Nova Slovenija – krščanski demokrati, vse, kar smo želeli s predlogom zakona, je to, da pokopljemo mrtve, umorjene, ne glede na to, iz katere strani prihajajo oziroma so prihajali, kajti že večkrat smo danes slišali, da gre za osnovno civilizacijsko normo. Nekateri skozi to razpravo, žal, sram me je, ste ta dobronameren zakon izrabili za ponovno delitev. Sram me je, da nismo sposobni razprave o tem, kaj razlikuje ljudi in živali. Drži, če bi bili normalna država, ne bi potrebovali zakona, ki bi urejal pokop. Ampak mi žal, kolegice in kolegi, nismo normalna država in potrebujemo zakon, ki ureja pokop. Kakšni smo ljudje, da nismo

sposobni pokopati sočloveka; da ne mine pomlad, ko gredo kmetje na ledine, ne da bi odkrili kakšno žrtev po krivici umorjenega. Gospe in gospodje, ne izrabljajte dobronamernih zakonov. V Novi Sloveniji, kot sem že dejal, smo zakon pripravili izključno iz zavesti, kot tehnični zakon, da naredimo korak naprej k spravi naroda, k pomiritvi strasti. In na tem državnem zboru je, ali bomo zmogli korak naprej od naših preteklih mandatov, ali bomo zmogli korak naprej in sprejeli zakon, ki omogoča, prvič, osnovno civilizacijsko normo, in drugič, en korak naprej k pomiritvi. Pomiritvi slovenskega naroda, kajti država, narod, ki ni med seboj spravljen, tak narod ne more biti uspešen, država ne more biti napredna. Tudi sam se kot član Nove Slovenije, ki je sodelovala v koaliciji v mandatu 2004–2008, posipam s pepelom, kajti na račun ohranjanja koalicijske večine smo to področje zanemarili. Žal in hkrati škoda, da nam dostojni pokop, osnovna civilizacijska norma ni bila primarna prioriteta; in to v Novi Sloveniji obžalujemo. Tudi zaradi tega imamo ta zakon.

Spoštovani kolegice in kolegi, bodimo ljudje! Podprimo ta zakon. Zakon, ki ne bi smel deliti, ampak, žal, podprimo ta zakon, pokopljimo mrtve, umorjene – in lažje nam bo. Ne samo nam, tudi našim zanamcem, lažje bo naši domovini pri premagovanju vsakodnevnih ovir. Najlepša hvala in veliko modrosti pri odločanju.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Marinka Levičar, pripravi naj se dr. Milan Brglez. Izvolite, gospa Levičar.

MARINKA LEVIČAR (PS DeSUS): Hvala lepa za besedo in lep pozdrav vsem.

Iz predloga obrazložitve Zakona o prikritih vojnih grobiščih nisem ugotovila konkretnih razlogov, zakaj veljavi Zakon o vojnih grobiščih, ki je bil sprejet leta 2003 in noveliran leta 2009, ne more uresničiti osnovnega namena, ki ga želi uresničiti NSi z zakonom, ki ga sedaj predlagajo v sprejem; in to po skrajšanem postopku. Tudi utemeljenega razloga za tak postopek nisem mogla ugotoviti. Predlagatelji poudarjajo, da se veljavni Zakon o vojnih grobiščih izvaja prepočasi, saj da je njegovo izvajanje v veliki meri odvisno od politične volje vsakokratne vlade za reševanje tega področja in zagotavljanje denarja za ta namen. S tem se popolnoma strinjam in tudi sama mislim, da bi ta problem že davno moral biti rešen. In ko smo že pri finančah. Sami ugotavljate, da bi za izvajanje tega zakona potrebovali od 500 do 700 tisoč evrov letno brez predpostavke, koliko let. Torej rabili bi veliko denarja. Težko je napovedati koliko, ker tudi sami pravite, da ne veste, koliko let naj bi se ta zakon izvajal. Izvajanje predloženega zakona bi prav gotovo zelo podražila identifikacija žrtev, saj zakon predvideva, da se na posmrtnih ostankih, kjer je le mogoče, in na še živečih

sorodnikih delajo DNK analize in da se vzorci DNK hranijo kar 50 let. Kje naj država vzame toliko dodatnega denarja? Tega ne poveste. Zakon bi morali pripraviti tako, da bi bilo njegovo izvajanje čim cenejše in da bi tudi dosegli njegov osnovni namen.

Vsekakor moram poudariti, da se tudi sama zavzemam za pietetni odnos do mrtvih, in mislim, da bi morali dostojni pokop vseh žrtev pobojev, ki jih je povzročila 2. svetovna vojna, že davno opraviti. Ne vidim pa razloga, da zavoljo tega sprejmemo nov zakon, ker nam po mojem mnenju to omogoča sedaj veljavni, z ustreznimi novelacijami. Mislim, da je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti to pripravljeno storiti in da ima tudi že rešitve, koncept teh rešitev. Predsednik Vlade je včeraj na poslansko vprašanje gospe Ljudmile Novak poudaril, da si vsi želimo dostojnega pokopa in pietetnega odnosa do mrtvih, zato upam, da bo do tega res čim prej prišlo; in to po sedaj veljanem zakonu. Še nekaj moram poudariti iz današnje razprave. Večina razprav, ki sem jih danes slišala, kaže na to, da bo ta zakon zelo razdvajal poslance ter tudi naše državljanke in državljane. Poslanec Matej Tonin je v svojem uvodnem nagovoru označil predstavitev stališča Poslanske skupine Združene leve za sovražni govor. Že to kaže na to, da se tudi sam predlagatelj do tega tako opredeljuje oziroma da s tem deli naše državljane ter tudi nas poslance. / oglašanje iz dvorane/ Tako jaz mislim. Po mojem mnenju je sovražni govor, če ga tako zdaj jaz razumem, kot ga jaz razumem, je bil pa sovražni govor za mene še bolj govor poslanke Eve Irgl, medtem ko jaz mislim, da sovražni govor poslanke Violete Tomič ni bil. Ko je gospod Grims govoril o rdeči zvezdi, kaj simbolizira rdeča zvezda, jaz se s tem globoko ne strinjam in mislim, da se tudi ta stran parlamenta ne strinja. S to razpravo ste spet pokazali, kako smo razdvojeni, ta stran misli drugače kot misli vaša stran. Zato mislim, da je zdaj rešitev, kaj se bo iz tega zakona izcimilo, v sredini – na stranki SMC, kaj bodo oni odločili. Kakšna bo usoda tega zakona, je sedaj v njihovih rokah, ker ta stran ve, kako se bo odločila; vi tudi veste, kako se boste. Zdaj je vprašanje samo SMC, kako se bo SMC odločil. Mislim, da bi bilo zelo dobro, da bi se odločili tako, da sprejem tega zakona ne bi še naprej razdvajal. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Predlagateljica gospa Ljudmila Novak, izvolite.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): No, gospa Marinka Levičar, rada bi vam odgovorila, zakaj smo mi predlagali hitri postopek. Prav zaradi tega, da ne bi po nepotrebnem razvneli strasti in ideoloških bojev. Jaz sem govorila o konkretnih zadevah, kako rešujemo problematiko pokopa žrtev. Večina drugih je

govorila ideološko in tudi mi nismo želeli razprave o tej temi prav zaradi tega, da ne bi omadeževali še enkrat teh žrtev in njihovih svojcev z našimi razpravami; zaradi tega smo želeli hitri postopek. Kar se tiče identifikacije žrtev in DNK. Tukaj je mišljeno tako, na nekaterih grobiščih se predvideva, kdo naj bi bil v tistem grobišču; bodisi da so tam priče, da se približno ve; in tam je identifikacija mogoča. V množičnih grobiščih pa identifikacija najbrž v veliki meri ni mogoča. Gre pa za to, da se shranijo vzorci DNK, ker potrebujemo na nasprotni strani tudi vzorce sorodnikov, da se lahko primerjajo in ugotovijo; torej gre za shrambo vzorcev. Analiza se pa dela takrat, kadar imaš ti tudi druge vzorce, sorodnikov, in ko gre za verjetnost, da se ve, kdo naj bi bil v nekem grobišču.

Ker ne verjamem, da boste vsi prebrali pismo gospoda Dežmana, ki ga je naslovil na predsednika Vlade, bom prebrala samo en del. Dr. Dežman je predsednik te komisije za grobišča in pravi: "Presenetilo nas je stališče Vlade Republike Slovenije, po katerem naj bi obstoječi Zakon o vojnih grobiščih že urejal vsa vprašanja, povezana z evidentiranjem, raziskavami, postopki urejanja in skrbi za prikrita grobišča. Že v naših prejšnjih odzivih na dogajanja okoli priprave Zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev je komisija opozorila na potrebo po sprejetju zakona, ki bi uredil vsa tista področja ukvarjanja s prikritimi grobišči, ki jih obstoječi zakon ne ureja ali pa jih ureja tako pomanjkljivo, da delo v skladu s standardi razvitega sveta ni mogoče. Naštevaje do sedaj opravljenega dela se nam ne zdi argument, s katerim bi bilo mogoče opravičiti nenaklonjenost predlaganemu Zakonu o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev. Vse naštetu v mnenju Vlade Republike Slovenije je bilo opravljeno s skrajnim in predvsem nepotrebnim naporom; in sicer prav zaradi nejasnosti v veljavnem Zakonu o vojnih grobiščih. Večino dela je bilo opravljenega v letih 2000–2008, po vstopu v rov svete Barbare v Hudi Jami 3. marca 2009 pa se je začela sistemska blokada vseh opravil, ki je možna, ker Zakon o vojnih grobiščih iz leta 2003 ni predvideval, da bomo do leta 2009 topografsko evidentirali več kot 600 prikritih grobišč in morišč. Zaradi te blokade več kot 100 na novo ugotovljenih prikritih morišč in grobišč ni niti topografsko obdelanih niti vpisanih v uradne evidence." In tako naprej. In potem ta komisija poziva Vlado, naj vendarle ta zakon podpre, da bodo lahko delali.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima dr. Milan Brglez.
Pripravi naj se gospa Anja Bah Žibert.

DR. MILAN BRGLEZ (PS SMC): Hvala lepa, gospod podpredsednik.

Hotel bi opozoriti na nekaj zadev. Prva in osnovna je tista, ki sem jo že enkrat v

parlamentu povedal, kaj se je dejansko po vojni zgodilo. Tista klasifikacija oziroma kvalifikacija tega dejanja, edina, ki je možna, je zločin proti človečnosti. Nikakor ne moremo govoriti o genocidu, ker veljavne konvencije takrat še nismo imeli sprejete. Pa tudi ta konvencija se kot taka ne nanaša na tako imenovanega razrednega sovražnika, če kakorkoli hočemo kogarkoli razumeti pod to klasifikacijo. Zakaj je to tako važno poudariti – zaradi tega, ker če uporabljamo v vsakem primeru to besedo, razvrstimo to besedo. Genocid je zločin vseh zločinov in je treba zelo paziti, kdaj to besedo uporabimo, za koga jo uporabimo, na kakšnem primeru jo uporabimo. Zadeve so vsaj v sodobni politiki zelo jasne, naj recimo vzamem dva taka primera. Tisti trenutek, ko je ameriški predsednik Bush začel govoriti o človekovi varnosti, je ta koncept izgubil pomen. Tisti trenutek, ko je začel ruski predsednik Putin govoriti o odgovorno zaščititi kot predpostavka, zakaj so zasedli Krim, je tudi izgubil pomen. Moramo zelo paziti, kaj besede pomenijo, ker besede so tiste, skozi katere sicer politika dejansko operira; in je treba s temi pravnimi termini, ki imajo nek pomen, zelo paziti.

Drugo, s čimer se absolutno strinjam – in to sem večkrat izrazil tudi v govorih, – je, da moramo pokopati svoje mrtve zaradi tega, ker smo ljudje; to je osnovna definicija, kakor jo sam razumem. Zakaj je zopet važno eno dejstvo? Ja, podobne stvari, kot so se dogajale pri nas po vojni, so se marsikje dogajale. Ampak pri nas so tisti, ki so to počeli, čutili potrebo, da so to skrili in da se o tem ni govorilo. To je tisti del, ki govori o tem, da se je vedelo, da je nekaj narobe. Kako to opredelimo, kako ne opredelimo, je drugo vprašanje. In dejstvo, da o tem govorimo, je tisto pravo dejstvo; tudi zaradi tovrstnih zadev sem se v tistih govorih, kjer sem nastopal, moral na ta način opredeljevati. Tisto, kar je važno, je, da vidim tudi sprejemanje tega zakona v osnovi kot simbolni korak, ki bo pa možen samo, če ne bo prišlo bodisi do pravnih zlorab bodisi do dodatne politizacije. Ker ko enkrat pride do tega, potem je zelo težko iti preko celotne zadeve. Ocenjujem, da je v našem političnem prostoru, glede na tisto, kar je, recimo vaš prvak SDS napisal pod tistih sedem osnovnih točk, da je ta trenutek konsenz o štirih in pol. Te štiri in pol bom prebral, do kod ta konsenz sodi, to je iz včerajšnjega zapisa Mit o NOB; neka zadeva, ki je bila že zdavnaj prej predlagana, ampak je zdaj notri. Osnovno je: "Okupacija je bila podlaga vsega zla. Brez nje ne bi bilo vojne, ne revolucije, ne kolaboracije in ne povojnih pobojev." O tem se lahko vsi strinjamo. Drugo: "Upor proti okupatorju je bil častno dejanje." S tem se bodo vsi strinjali, brez kakršnegakoli problema. Potem se dve preskoči, ker ti dve ideološko delita ta prostor; in jaz kot predstavnik Državnega zbora moram to upoštevati, tudi kadar govorim. To je pojasnilo, zakaj so govori takšni, kot so, kadar govorijo o teh zadevah. Potem pride naslednja, ki je nesporna:

"Kolaboracija z okupatorjem je bila zavržno dejanje." Ja. Naslednja, za katero mislim, da nas spet ne bi smela deliti in je bistvena za tole stvar, ki jo imamo danes: "Medvojni in povojni poboji vojnih ujetnikov in civilistov so bili zločini, ne glede na to, kdo jih je izvedel." Tukaj se lahko absolutno strinjamo. In potem še prvi delček, ker pri zadnjem delčku, ki govori o kolektivni odgovornosti, bi najverjetneje šla zadeva predaleč in bi se spet marsikdo čutil napaden kot organizacija. In ta prvi delček sedme točke: "Posamezniki so imeli znotraj tragičnega dejanja v času vojne in po njej tudi svoje osebne razloge in odgovornosti. Zato je treba glede individualne krivde in odgovornosti vsakega soditi posebej." Do tod najverjetneje doseže naš konsenz in do tod je tisto, kaj je v tem političnem prostoru ta trenutek najverjetneje možno reči kot nekaj, kar bi predstavljalo ta politični prostor. Mislim, da bi se moralo glede na to osredotočiti, do kod smo to sposobni narediti in od tod iti. Ampak to vključuje priznanje povojnih pobojev in to, da pokopljemo svoje mrtve. Je del tega konsenza, ni izven dela tega konsenza; in to se mi zdi zelo pomembno. Je pa tudi važno, ko pravzaprav polemiziramo drug z drugim, da upoštevamo kontekste, v katerih so bile določene izjave izrečene. Recimo vsaj v tem istem, ki sem ga pogledal, sem bil tudi sam naveden, vedno sicer z napačnim priimkom, ampak to je manj pomembna zadeva. Bolj pomembna zadeva je, da je bilo navedeno, da nisem navedel genocida, ki se je pri nas zgodil. Tudi če pogledam svoj govor, sem vseeno en košček namenil tega, ampak je treba prvo vedeti, da je bil ta govor namenjen mednarodni javnosti. Kot predstavnik Državnega zbora sem nagovarjal mednarodno javnost. Nisem nagovarjal slovenske javnosti, za slovensko javnost je bil nagovor ob 70. letnici osvoboditve. In v tem nagovoru je samo ena kratka zadeva, ki je pomembna in govori o Sloveniji. In to je: "Končno moramo tudi mi najprej razčistiti pri sebi, v sebi in med sabo, preden vrednotimo tisto, kar se je zgodilo in dogaja drugod. Pri tem pa paziti, da politizacija ne krni spomina in dolžnosti govoriti." To je bilo tisto sporočilo, torej vsekakor zavedanje tega, da se je po vojni nekaj zgodilo; in tudi zaradi tega moramo zelo paziti, koga v tem svetu in zakaj pravzaprav obsojamo. Neodvisno od tega pa se vsekakor sam s predlogom zakona strinjam, smatram ga kot simbolni prispevek, ampak če bo ta simbolni prispevek bolj razdvojil kot karkoli drugega, bom sam pred veliko dilemo, kaj bom na koncu stisnil – za ali proti. Ampak vsekakor sem za to, da pokopljemo svoje mrtve; in če ta zakon lahko minimalno prispeva k temu, je to pravi korak. Bo pa treba narediti še veliko korakov, ker mira sam ne smatram kot neko stanje, ampak kot način življenja, ki ga je treba konstantno osveževati. Imamo korake, in tudi če bi govorili o spravi kot o stanju, ta praktično ni mogoča. Sprava je v bistvu proces, večino stvari je v tem procesu. Upam, da bo tekom let ta zadeva lažja, ampak s

tekom let najverjetneje bolečina svojcev ne bo nič manjša. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Anja Bah Žibert, pripravi naj se gospod Marko Ferluga. Izvolite, gospa Žibert.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa za besedo, predsedujoči.

Naj se v nekem delu vsaj delno navežem na svojega predhodnika. Osebnostno menim, da je dejansko problem, vse dokler ne bomo priznali vsega. Vaš kolega, predsednik Državnega zbora in poslanec, je nekako nanizal nekaj točk, ki so v tem tekstu. Kakorkoli imate stališče, vam res svetujem, da si ga vsi sami preberete. Pa vendar, a veste, dokler bodo posamezne točke problem, ne bomo prišli nikamor, pa lahko sprejmemo še ne vem koliko zakonov. Dokler izkoriščanje oboroženega odpora proti okupatorju za prevzem oblasti, da je bilo to zavrženo dejanje, predstavlja problem, ne bomo prišli daleč. In da predstavlja problem, da je bila samoobramba in upor proti revolucionarnemu nasilju, da je bilo to legitimno dejanje in da je to danes problem, tudi ne bomo prišli daleč. In tako naprej. Ampak dovolite, da danes svoj nastop povežem z družinsko zgodbo. Morda bo tudi lažje zato, ker bo na nek način tudi logično, zakaj danes odločitev, ki jo imam oziroma moj odnos do predlaganega zakona. Moj oče je bil rojen leta 1942 na Štajerskem, torej v času vojne. Družina je imela lepo kmetijo, imeli so celo mlin. Kot trimesečnega otroka so ga skupaj z le nekaj let starejšima bratoma in sestro odpeljali v nemško taborišče. Njegovega očeta oziroma mojega dedka so odpeljali v nacionalsocialistično koncentracijsko taborišče Dachau. Babico so kot mati štirih otrok odpeljali v Celjski Stari pisker in jo ustrelili. Pravi razlogi niso znani. Kot mati dojenčka – dojenčka, star je bil dva meseca – in treh povsem majhnih otrok naj bi delovala proti okupatorju. Po vrnitvi domov je bila domačija, v kateri so prej živeli, razdejana, veliko je bilo uničenega in odtujenega, ne boste verjeli, kje vse so videli lastne stvari. A tega ni bilo moč primerjati s tem, da so otroci in mož ostali brez matere in žene. Povojne oblasti so jim nato odpeljale kravo, ki je predstavljala vir preživetja za te majhne otroke. Sedeli so na hribu, ko so gledali, kako oblasti vozijo oziroma jemljejo tisto, kar jim je pomenilo hrano. A nekako so se prebili. Nikoli niso izvedeli, kje je materin grob, a njeno ime je moč najti na spomenikih v rodni občini in tudi v Gradcu. Njeno ime je danes na družinskem grobu. Ves čas je tam, kjer prižigamo sveče. Po njej se je nekaj časa imenovala celo vaška osnovna šola. Svoje mame oče ni nikoli poznal, posledično tudi jaz ne svoje babice. Ponosna sem, da nosim njeno ime. Dejstvo je, da je preživel v nemškem taborišču zgolj zato, ker mu je tam pomagala dobra slovenska roka

uslužbenke, ki je delala v tem taborišču, bila je Slovenka. Skozi življenje sta ga vodila nezavedni spomin in dejstvo, da je bil ljubljen in da se nima česa sramovati. Česa pa? Bil je otrok slovenske matere, ki mu jo je vzela kruta vojna. Veste, to je primer mojega očeta. Povsem drugačen pa je primer ali življenje njegovih vrstnikov, ki so se znašli v povojnem taborišču Petriček, potem ko so jih odpeljali iz povojnega koncentracijskega taborišča Teharje. Otroci so bili tam odvzeti svojim materam. Tudi oni so otroci slovenskih mater, slovenskih družin. Njihovih mater ni vzela vojna, vzela pa jih je krvava revolucija po njej. In njihove mame, trupla njihovih mater ležijo raztresena dobesedno po slovenski zemlji. Moč jih je najti na različnih moriščih, ampak nekatera poznamo, nekaterih ne. Njihove matere nimajo grobov, ker so bile razčlovečene. O tem, da so obstajale, so otroci morali molčati, zanikati in se jih sramovati. Poniževali so njihova imena, kajti le tako so verjeli tistemu, česar so jih učili. Nekateri otroci so skozi življenja dobili različna imena, niso pa smeli naglas povedati, kakšno ime so jim dali starši, ker teh staršev enostavno ni smelo biti. In žal, spoštovani, tudi danes jih ne sme biti. Ne boste verjeli, kako se življenja prikrivajo, poznali smo tudi osebo, ki je bila ena od teh otrok, in njene življenjske travme ni mogoče opisati.

Kolegice in kolegi, nekateri obračate oči, ko to govorim; jaz srčno upam, da bolj kot to odpiram oči. Kajti tega, o čemer govorimo, danes ne more spremeniti noben zakon. Govorimo o stvareh, ki presegajo politiko. Pravica do groba je eden od temeljev človekovega dostojanstva. Gre za pietetni spomin na umrle, to je naša osnovna človeška dolžnost. Leta 2003, ko je Državni zbor sprejemal podoben zakon, je pokojni dr. Andrej Bajuk dejal: "Z zakoni ni moč nadomestiti duhovnih dejanj, kakršno je narodna sprava." Takrat je Nova Slovenija skupaj s SDS sejo obstruirala, kajti pri sprejemanju tistega zakona nismo želeli sodelovati. Kako prav je imel, govori dejstvo, da danes, več kot deset let po tem, stojimo pred isto civilizacijsko dilemo. V istem najglobljem pogledu se ni spremenilo nič. Takrat je bil zakon sprejet, danes je pred nami nov. Mi pa smo, žal, priča vse glasnejšemu genocidnemu jeziku in opravičevanju zločinov. Bili so pravi, bili so nepravi in tako naprej. Nezaceljena rana našega naroda na ta način ne bo nikoli zaceljena, tudi celiti se ne bo mogla. Povsem verjamem, res iskreno verjamem, da je bil namen predlagateljev zakona kolegov iz Nove Slovenije dober; a kot rečeno, temeljnega civilizacijskega vprašanja z njim ne bomo rešili. Zato potrebuje naša družba, zato potrebuje Slovenija človeški obraz. Šele takrat bomo lahko podrl bariere in naredili korak v prihodnost. Rane se bodo, spoštovani, celile takrat, ko bodo lahko vsi tisti, kot moj oče, ki mu je, kot sem povedala, mater, mojo babico vzela vojna oziroma okupator, ter tudi njegovi vrstniki, ki jim je revolucija vzela mater, končno lahko prižgali

sveče na grobu svojih staršev. In ob tem ne bodo šli mimo spomenikov in hodili po ulicah, ki nosijo ime revolucionarjev, ki so jim te starše kruto pomorili. Vse do takrat sprave ne bo in vse do takrat je vsakršen zakon odveč. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Marko Ferluga, pripravi naj se gospod Janko Veber.

Izvolite, gospod Ferluga.

MARKO FERLUGA (PS SMC): Hvala za besedo.

Iz današnje razprave je jasno, da je leta zelo ideološka in politično obarvana. Mi kot "novodošli" v ta državni zbor, si zamišljamo to razpravo malce drugače. Zakaj to govorim? Dnevna politika se napaja in oplaja s to temo že vrsto let, to smo slišali že danes in verjetno bo to še v prihodnje. Dejansko se iz tega ničesar ne naučimo oziroma se nočemo naučiti. Poleg tega se tudi državljani od tega zastrupljajo ali napajajo, kar menim, da ni dobro za prihodnost Slovenije. Za kaj gre pri vsemu temu? Kot prvo, ne zmoremo dovolj politične modrosti mi sami – znotraj parlamenta in znotraj političnih strank. Vsak vleče na svojo stran, vsak je nekako obarvan z raznoraznimi zadevami, dejansko pa ne poslušamo ne zgodovine. Kot vemo, zgodovina je mati modrosti; in žal se od nje ničesar ne naučimo. Druga zadeva je pa ta, da nam niti časovna distanca ne pomaga k temu, da bi si jasno opredelili, jasno določili in jasno umestili te zgodovinske trenutke. Jaz ne bi zašel zdaj v zgodovinsko razpravo, ker se potem takoj začnejo kresati mnenja. Rad bi povedal to, da kot rešitev vsega tega vidim tri stvari. Prva je strpnost, drugo je odklon od ideologije in tretje je nek politični konsenz in politična modrost, ki bi jo morali imeti tukaj. Po mojem osebnem mnenju mislim, da imamo že zdaj kopico zakonov – in vsi ti zakoni z nekimi novimi, dodatnimi zakoni dejansko ne omogočajo neke preglednosti. Iz mojega vidika bi bilo pametneje, da bi obstoječi zakon tako naredili, da bi bil pregleden, operativen in bi dejansko funkcioniral. Če bomo pa vsakič pogledali in smatrali, da je treba že nek predhodni zakon popravljati s tem, da naredimo nov zakon, bomo izgubili na preglednosti. Jaz se zelo borim proti temu, ampak bi imel rad neko strukturirano zakonodajo, ki je pregledna, jasna in ima tudi svojo odgovornost. In če govorimo, ali bo ta zakonodaja naredila spravo. Zagotovo je ne bo. Ali bodo spomeniki naredili spravo? Zagotovo ne bodo. Vsi mi tukaj, zgodovinarji in stroka bi morali delati na temu, da govorimo z dejstvi, ne pa da operiramo z nekimi pavšalnimi ali iztrganimi zgodovinskimi dogodki, ki dejansko rušijo neko stabilnost naroda. Mi moramo nekako priti do te točke, da se s to zadevo na dostojen način spravimo, s čimer se vsi tukaj strinjamo, in potem nadaljujemo v prihodnost. Ker tole beganje iz preteklosti nazaj v prihodnost

ne vodi k ničemer. Ne vodi nobeni prihodnosti in zastrupljamo vse generacije, ki so za nami. Moramo enkrat postaviti konec, piko, križ, spomenik, karkoli in končati s to zadevo. Narediti tako, kot si vsi želimo, na pieteten in dostojanstven način. To je to.

In na koncu naj še to povem, da se mi zdi, da kot neka krščanska država bi morali tudi krščansko odpuščati, vsaj po teh dolgih letih. Mislim, da je prišel pravi čas, da začnemo to resnično odpuščati in začeti prihodnost na novo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Janko Veber, pripravi naj se gospa Anita Koleča. Izvolite, gospod Veber.

JANKO VEBER (PS SD): Hvala za besedo in lep pozdrav vsem!

Kljub vsemu se mi zdi, da bi bilo treba že takoj v uvodu povedati, da gre pri Zakonu o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev, ki so ga v sprejem Državnemu zboru posredovali poslanke in poslanci Nove Slovenije, predvsem za to, da se oblikuje komisija, ki ima povsem samostojen status, neodvisen status, in da se zagotovi denar za delovanje te komisije in tudi za vse aktivnosti, ki jih ta komisija potem izvaja. Treba je povedati, da ta komisija v tem zakonu nima jasno opredeljenega svojega pravnega statusa. Dejstvo pa je, da ima večje pristojnosti kot recimo ministrstvo, ki je pristojno za urejanje vojnih grobišč, ali pa celo večje pristojnosti, kot jih ima Vlada Republike Slovenije. To so dejstva, mimo katerih v Državnem zboru ne moremo, kajti zakon, ki ne spoštuje hierarhije zakonodaje oziroma našega pravnega reda, je seveda nemogoče sprejeti oziroma podpreti. To je osnovni razlog, zakaj je ta zakon v proceduri. Sredstva, ki so namenjena v mandatu komisije, so v višini letno pol milijona evrov do 700 tisoč evrov. To je tista razlika, pomembna razlika med Zakonom o vojnih grobiščih, ki že velja in smo ga sprejeli ravno zaradi tega, da se to področje tudi ustrezno ureja; pred tem pa je bil sprejet tudi Zakon o žrtvah vojnega nasilja, tako da je bilo res zelo veliko postorjenega na to temo. Ampak mislim, da se lahko vsi ali pa v veliki meri danes ponovno strinjamo s tem, da se soočamo ponovno s tem, kako se ta tema – pokop mrtvih – izkorišča v politične namene. Tako je, če zakon vložiš v proceduro v Državni zbor. Gre za politične namene in to je tisto slabo, kar je tudi v tem primeru, ko se skozi politične oči ocenjuje povojno obdobje ter tudi sama vojna in današnji čas. Zato mi dovolite, da vas mogoče na kratko spomnim na to, ko smo se leta 1990 na plebiscitu odločili za to, da Slovenija postane samostojna in neodvisna država, smo takrat resnično vsi iskreno mislili in glasovali za to odločitev. Zelo velika večina, 95 % vseh tistih, ki so prišli na volišče, se je tako odločilo. In mislim, da lahko tudi jasno povem, da je bila takrat

odločitev resnično iskrena in ni bila povezana z nobeno korupcijo, ni bila povezana z nobenim koristoljubjem, ni bila povezana z nobenimi interesi, da pride nekdo do denarja, da rešuje svoj status ali kaj podobnega. In zato smo tudi Socialni demokrati predlagali, da se praznik dan samostojnosti preimenuje v dan samostojnosti in enotnosti ravno zaradi tega, ker je bila takrat ta enotnost tako izkazana. V veliki meri lahko rečem, da smo takrat Slovenci naredili tako velik korak, kot ga drugi narodi v svoji zgodovini zagotovo niso, ko smo sprejeli to odločitev. In takrat smo sprejeli tudi to pomembno odločitev, da si lahko medsebojno zaupamo. Ta odnos je bil že takrat zelo dobro izpostavljen, kajti že pred tem je potekala v Kočevskem rogu pravna slovesnost, takrat sta si segla v roko tudi nadškof dr. Alojzij Šuštar in takratni predsednik predsedstva Milan Kučan; kar je bilo zelo jasno pokazano, da je velik interes med vsemi nami v Sloveniji, da se ta sprava opravi in da gremo s skupnimi močmi naprej. Tudi dr. Alojzij Šuštar je v svojih izjavah, ki jih je ob tem dejanju dejal, na to tudi vedno znova spomnil. In tudi sam je povedal, da je zelo pomembno, da izkažemo to pieteto, to spoštovanje do mrtvih; in da je sprava z mrtvimi pravzaprav že narejena. Za spravo z živimi se mora potruditi vsak sam, vsak posameznik, noben zakon je ne bo prinesel. Tukaj se strinjam z vsemi tistimi, ki so na to opozarjali, kajti tega, kar se je zgodilo, ni mogoče spremeniti. Vsak bo to nosil v sebi in od vsakega posameznika je odvisno, na kakšen način bo gledal svojega sogovornika, svojega sosedo, svojega sodržavljanca. Vendar, kot sem povedal, vse to smo bili pripravljeni preseči in smo presegli že leta 1990.

Kako hude posledice so imela dogajanja v 2. svetovni vojni – pa bi mogoče prebral samo en del, ki ga je izrekel italijanski general Ruggero leta 1942: "Povedal vam bom odkrito, kaj jaz mislim o MVAC." To je vojaška italijanska policija, ki je bila sestavljena iz slovenskih belogardistov. "Nisem Slovenec, a tako gledam na Slovence in njihov boj. MVAC nam Italijanom mnogo pomaga, a med vami Slovenci ustvarja takšno sovraštvo, da ga 50 let ne boste morali odpraviti," je ljubljanskega škofa Rožmana že jeseni 1942 opozarjal italijanski general Ruggero. Ja, tako daleč so šle te stvari takrat. In leta 1990 smo to vse presegli. In ne pozabiti, da smo v stanju to preseči tudi v tem obdobju. Odpiranje takšnih tem zagotovo ne pripomore k temu, da se pogovarjamo o svoji prihodnosti in o tem, kaj je treba postoriti za to, da premagamo finančne svetovne interese ter tudi druge tajkunske interese, korupcijske interese. To so sedaj tisti problemi, katere moramo v Sloveniji reševati, pa jih žal ne rešujemo dovolj učinkovito; tudi zato, ker se vedno znova poskušamo vrniti ne 50 let nazaj, kot je napovedal italijanski general Ruggero, ampak celo 70 let nazaj. In to je tisto, kar je treba čim prej preseči in omogočiti, da zakone, ki jih imamo sprejete, izvajamo v tisti višini in

tistem obsegu, da jih je seveda tudi fizično možno izvajati glede na obseg in zmožnosti, ki jih Republika Slovenija ima. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Anita Koleča, pripravi naj se gospod Andrej Čuš. Izvolite, gospa Koleča.

ANITA KOLEŠA (PS SMC): Spoštovani gospod podpredsednik, cenjeni navzoči na seji Državnega zbora!

Vse politične stranke tega parlamenta smo našim državljanom obljubile delovati v interesu izboljšanja družbenih razmer. In v ta namen imamo na voljo kot zakonodajni organ orodja, da sprejemamo zakonodajo, ki temu sledi. Resen tovrstni namen neke opozicijske stranke se manifestira v pripravljenosti dogovarjanja s parlamentarno večino. Zato je treba poudariti zadovoljstvo nad koraki, ki jih je ubrala Nova Slovenija – krščanski demokrati, saj predlog zakona niso zgolj vložili v proceduro sprejemanja, ampak so se želeli o vsebini predlaganih določil zakona predhodno posvetovati in ga dodobra predstaviti poslanskim skupinam. Takšno sodelovanje si v Poslanski skupini Stranke modernega centra predstavljamo kot najbolj učinkovit in državotvoren način sodelovanja z opozicijo. Tudi v tem sklicu državnega zbora smo tako že delovali in uspešno zaključili določene projekte. Upam, da smo tudi tokrat na dobri poti, saj ni dileme o tem, ali sta namen in cilj tega vloženega zakona, torej celovita ureditev področja prikritih vojnih grobišč za vse žrtve vojnega in povojnega nasilja, dobra. Seveda sta. Nikomur v tej državi ne sme in ne more biti vseeno, da se svojci zakopanih žrtev povojnih pobojev podajajo na mesta zločinov, namesto na kraj miru in spokoja. Vsak človek si zasluži grob in pravico, da se z njegovimi posmrtnimi ostanki ravna dostojno. In če verjamem v dobronamernost zakonodajalca leta 2003, je nekoč naša država že želela rešiti to etično in zdravo razumsko vprašanje z Zakonom o vojnih grobiščih. Morda res ne prinaša pravih odgovorov na vse zahteve in namene, cilje zakona; vendar je treba povedati, da tudi ta zakon opredeljuje pravico do dostojnega pokopa, pravno podlago za delo na področju odkrivanja prikritih vojnih grobišč, vpis prikritih vojnih grobišč v register, zagotavljanje možnosti identifikacije žrtev teh grobišč in nato njihov dostojen pokop ter obeležitev grobišča. Brez zakona ne bi bilo tudi aktivnosti, ki smo jih danes že slišali in so povezane z ureditvijo vojnih in prikritih povojnih grobišč. Očitno je torej najbolj res ugotovitev, ki jo je jasno izpostavil tudi predlagatelj, da tudi po sprejetju zakona ni bilo dovolj politične volje za ureditev stanja. Ta politična volja pa predvsem pomeni, da se za urejanje področja odkrivanja in urejanja vojnih grobišč ni zagotovilo dovolj sredstev in

zagotovilo oziroma angažiralo dovolj kadrovskih resursov. Sprejememo obrazložitve, da to ne drži in je treba sprejeti nov zakon, toda zgolj in samo na podlagi strokovnih argumentov, odgovorov, da je nov zakon v tem pogledu bistveno bolj operativen.

Vsi namreč trdite, da gre zgolj za tehnični zakon. Če je temu res tako, si moramo do naslednje obravnave popolnoma razjasniti dileme, ki smo jih tu že slišali in so jih predvsem moji kolegi dodobra predstavili. Prav tako so bili predstavljene tudi na poti vložitve zakona v postopek. V nasprotnem primeru, dragi moji kolegi in kolegice, bomo dobili samo še en mrtev zakonski akt in bomo, kot pravi gospa Spomenka Hribar, spet za kdo ve koliko časa odložili zadolžitev, ki jo imamo živi do mrtvih, in še naprej omogočili podaljševanje preteklosti na podlagi manipulacije z njimi. Torej spoštljivo pokopljimo mrtve in se veselimo življenja.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Andrej Čuš, pripravi naj se gospod Matjaž Hanžek. Gospod Čuš, izvolite.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Gospod podpredsednik, hvala lepa za besedo.

Naj na začetku te razprave, ki teče že nekaj ur, povem, da sam popolnoma podpiram vsako prizadevanje posameznikov in politike za spravo ter pomiritev strasti, ki žal trenutno prevladujejo na slovenskem političnem prostoru. Žal v preteklosti in v času do osamosvojitve pa vse do danes nikoli nismo uspeli v prizadevanjih za spravo in nas to boleče poglavje slovenske zgodovine še danes opominja in tudi boli. Menim, da bi si morali za spravo prizadevati vsi posamezniki, državljanke in državljani, mi poslanci bi morali po eni strani biti tudi za vzor, civilna družba in vse druge družbene pore. Žal pa smo pred nekaj dnevi, tedni spet videli ogromno proslav, ki pa po mojem prepričanju niso imele nekih pozitivnih korakov pri doseganju sprave. Jaz celo ocenjujem, da je šlo ponovno za poskus provokacije in metanje peska v oči, plačane s strani vseh davkoplačevalk in davkoplačevalcev. Govoriti o preteklosti ni lahko, je tudi zelo občutljivo, tudi meni kot mlademu posamezniku, a pravijo, da zgodovino pišejo predvsem zmagovalci. V resničnost tega rek sem se prepričal tudi, ko sem v zadnjem obdobju na televiziji gledal razna soočenja in javne tribune, vezane na spravo, ko sta bolj kot ne samo en ali dva zgodovinarja povečevala revolucijo, ki se je dogajala med in po 2. svetovni vojni. In na tem mestu je prav, če želimo imeti normalno prihodnost, neobremenjeno prihodnost za mlade in prihodnje rodove, da vsi skupaj podamo jasno zahtevo, da si želimo objektivne zgodovine. Kar se tiče zakonskega predloga, ki ga je v proceduro vložila Poslanska skupina Nove Slovenije, bi rad tudi sam povedal, da je že v

javni razpravi v sklopu priprave Zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev tudi sama Komisija Vlade Republike Slovenije za reševanje vprašanj prikritih grobišč opozorila na potrebo po sprejetju zakona, ki bi uredil vsa tista področja ukvarjanja s prikritimi grobišči, ki jih obstoječa zakonodaja ne ureja, ali pa jih ureja tako pomanjkljivo, da delo v skladu s standardi razvitega sveta sploh ni mogoče. Naštevane do zdaj opravljenega dela se komisiji ne zdi argument, s katerim bi bilo mogoče opravičiti nenaklonjenost vlade predlaganemu Zakonu o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev. Vse naštetu v mnenju Vlade Republike Slovenije je bilo sicer opravljeno s skrajnim in predvsem nepotrebnim naporom, in sicer prav zaradi nejasnosti v veljavnem Zakonu o vojnih grobiščih. Večino dela je bilo opravljenega v letih 2000–2008. Po vstopu v rov svete Barbare v Hudi Jami 3. marca 2009 pa se je začela sistemska blokada vseh opravil, ki je možna. Ker Zakon o vojnih grobiščih iz leta 2003 ni predvideval, da bomo v Sloveniji vse do leta 2009 topografsko evidentirali več kot 600 prikritih morišč in grobišč. Zaradi te blokade več kot 100 na novo ugotovljenih prikritih morišč in grobišč ni niti topografsko obdelanih niti vpisanih v uradne evidence. In mi se imamo za neko normalno evropsko razvito demokracijo. Mislim, da nam še kar nekaj manjka. Prav tako pa se ugotavlja, da zaradi številnih sprememb noveliranje obstoječega Zakona o vojnih grobiščih ni možno, to vlada ugotavlja, ampak bi bilo treba sprejeti nov zakon. Za kaj takega pa verjetno v tem trenutku nismo sposobni. Ob tem bi tudi rad omenil enega izmed zadnjih zapletov prav pri stvareh, ki jih Vlada Republike Slovenije v mnenju izpostavlja kot delo, ki nemoteno teče. Javni razpis za premostitev posmrtnih ostankov iz Hude Jame v krstice iz inoksa je bilo treba razveljaviti in ponoviti, ker je komisija ugotovila, da je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti razpisne pogoje pripravilo povsem neskladno s strokovnimi priporočili Inštituta za sodno medicino in brez dogovora s Pivovarno Laško. Da ne govorim o tem, da komisija o pripravi javnega razpisa sploh ni bila obveščena. Seveda se mi ob tem tudi poraja vprašanje, kdo si tako prizadeva in otežuje delo Komisije Vlade za prikrita grobišča? Žal se sam ne morem znebiti občutka, da je to politično motivirano, pri tem pa verjetno sodeluje kup privilegirancev, ki še danes moralizirajo vsem Slovenkam in Slovencem, sami pa se predčasno upokojujejo, redno dobivajo dodatke k prejemkom, za katere ni nobene osnove, in še bi lahko našteval. Slovenija je pač dežela dvojnih standardov.

Na vse dogajanje pri nas in razne proslave, katerim sem bil tudi sama priča v zadnjih dneh, pa bi lahko rekel, da je Slovenija država – polno ideologije in malo kruha. In dokler bomo s tem zastrupljeni, dokler ne bomo s tem razčistili, se spravili, žal ne vidim perspektive. Saj o tem lahko vsak pogleda, kako

se ljudje izseljujejo. Ob tem pa bi rad tudi citiral sociologa Tomšiča, ki je dejal, tudi vezano na razpravo v Državnem zboru: "Poveličevanje nedemokratskih režimov, opravičevanje njihovih praks in zmerjanje nasprotnikov z izdajalci je izraz miselnosti, ki nikakor ne spada v razviti svet. Ironično je, da to pogosto počnejo prav tisti, ki se imajo za zelo napredne. Izdajalec je tako vsak, ki zagovarja ureditev zahodnega tipa, utemeljeno na tržnem gospodarstvu in svobodni zasebni pobudi. Izdajalec je danes že vsak, ki zagovarja zahodne vrednote ..."

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Gospod Čuš, samo trenutek, se opravičujem, a lahko izklopite mikrofon, vam bom dal besedo čez nekaj sekund.

Spoštovani, dovolite, da razpravo na kratko prekinem. Pozdravljam predsednico parlamenta Ugande Rebecca Alitwala Kadaga z delegacijo.

/ aplavz/

Delegacija se nam je pridružila na galeriji velike dvorane, ki se sicer udeležuje mednarodne konference Dan Afrike, ki danes in jutri poteka v Ljubljani. Spoštovana predsednica, dobrodošli! Excellency, welcome in Slovenia.

Gospod Čuš, se opravičujem, nadaljujemo sejo, izvolite.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Saj ni problema, sicer zelo nenavadna praksa, ampak ne protestiram.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Po Poslovniku.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Naj nadaljujem s citatom. "Izdajalec je torej vsakdo, ki zagovarja zahodne vrednote in spoštovanje pravil Evropske unije." In ko je danes gospod Prikl, kot že velikokrat v zadnjih dneh, na televiziji govoril, kako moramo biti ponosni na svojo preteklost, na ne vem kaj vse, bi rad povedal naslednje – heroji so uničili 90 % arhivov o herojski preteklosti. Želim si, da bi tako kot večina držav Evropske unije stopili skupaj, si vsi prizadevali za spravo in brez provokacij vse dostojno pokopali. Šele takrat bomo lahko rekli, da smo razvita družba. Vse do takrat, ko tega ne bomo storili, pa se bomo vsako leto, predvsem maja, kregali in provocirali ter ukvarjali s tem, namesto da bi se ukvarjali s prihodnostjo države, mladih in prihodnjih rodov. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Če dovolite, še enkrat pojasnilo, da mi imamo po Poslovniku, da tuje delegacije, ko pridejo, lahko prekinemo sejo. Gospoda Čuša sem pa prosil, da je pritisnil zato, da mu ni šel čas. Prav, hvala lepa.

Besedo ima gospod Franc Jurša, pripravi naj se dr. Mitja Horvat. Izvolite, gospod Jurša.

FRANC JURŠA (PS DeSUS): Podpredsednik, hvala za besedo. Lep pozdrav velja vsem, ki smo v dvorani!

Začel bom tako – že v predstavitvi stališč poslanskih skupin in poznejših razpravah je bilo jasno videti, da danes zopet stojimo na dveh različnih bregovih. Eni stojijo na levi, drugi pa seveda na desni. In zanimivo – ko govorijo levi, se desni držijo za glavo; ko pa govorijo desni, se pa levi držijo za glavo. In z velikim nezadovoljstvom pospremijo razpravo oziroma predstavitev stališča razpravljalca. Sem predvsem za to, da se opravi pietetni pokop vseh mrtvih v vseh vojnah, da se bomo razumeli, da ne nasprotujem takšnemu dejanju. V vojni, po moji presoji, pa tudi tisto, kar so mi govorili moji starši, ki so doživeli grozote 2. svetovne vojne, ni zmagovalca oziroma nihče v tej vojni ne dobi. Je pa res, da obstajajo na nek način poraženci na bojišču in zmagovalci na bojišču. Pa še nekaj osebnega bom povedal. Moj oče – kljub njegovi mladosti, 17 in toliko let, glede na to, da je Hitler izgubljal drugo svetovno vojno – je bil nasilno mobiliziran v nemško vojsko. In je meni, ko sem odraščal, povedal ob priložnosti tako: Franc, zgodovino pišejo zmagovalci. Jaz bi k temu nekaj dodal, da jo pravilno oblikujejo zgodovinarji. Najmanj pa to, da jo oblikujejo politiki, ki jo uporabljajo za dnevne politične namene; temu pa osebno zelo nasprotujem. Veste, v vsaki vojni se je v danem trenutku treba opredeliti, kje boš sodeloval. In ta odločitev je ključnega pomena. Zakaj? Ker pozneje, če se pravilno opredeliš, se ti ni treba opravičevati, ali pa da se v imenu tebe tvoji sinovi in hčerke oziroma tvoji vnukinje in vnuki opravičujejo, zakaj si se opredelil tako, kot si se opredelil. Že iz svoje izkušnje iz leta 1991 vam moram povedati, da sem iskal nekatere rešitve in zapise zaradi tega, če bom imel kdaj vnuke, da me vnuki ne bodo spraševali, kje pa, dedi, si bil ti leta 1991. Tam, kjer sem moral biti, in sem odigral tisto vlogo, za katero sem bil takrat pooblaščen. Za osvežitev spomina vam bom povedal dogodek, ki se je pred kratkim zgodil v hiši demokracije, ko so nekateri predlagali – ve se, kdo – visokega častnika Slovenske vojske za višji čin. Kako smo se takrat spraševali, kje je bil gospod na ta in ta dan. Pa mogoče je nanj vplivalo to, da se v tistem trenutku in tistem dnevu ni mogel drugače odločiti; in se je zgodilo tako, kot se je zgodilo. Zato poudarjam to, da je zelo pomembno, kako se odločiš v danem trenutku v vojni, kjer nobena stran ne dobiva. Glede glavnega pomisleka do veljavnega zakona o vojnih grobiščih bom rekel tako, da zakon, ki ga imamo na tem področju, dejansko ureja določene zadeve; predlagani zakon, ki ga imamo pred sabo, pa zahteva kar nekaj popravkov. Skozi razpravo je bilo slišati, da mora biti na vsak člen napisan amandma. To se pravi, da bomo morali še nekaj korakov prehoditi, da bomo ta zakon sprejeli takšnega, kakršnega tudi potrebujemo. Zdaj ne bom rekel, da so finančne posledice zanemarljive. Gre za

denar, ki ga v tem trenutku pač nimamo, čeravno bi rekli, da bi ga za to bilo treba poiskati. S tem tudi do neke mere soglašam. Ampak osebno mislim, da bi mogoče to pieteto lahko izpeljali na bolj enostaven način, da ne bi delali vseh DNK analiz, ker je vprašanje, koliko jih sploh bo, saj jih vnaprej ni moč napovedati. Mislim, da so tudi relativno zelo drage. Veljavni Zakon o vojnih grobiščih ni problematičen po vsebini, ampak v tem, da ga pristojni organi ne izvajajo. In pristojni organi bi morali to izpeljati, ne pa da dobimo zadnji dan razprave predsednika komisije, v čem je problem. Predsednik komisije bi nam moral ta problem napisati že prej, da bi se mi lahko skozi njegovo pismo mogoče tudi bolj temeljito pripravili za današnje parlamentarno zasedanje.

Moram reči, da je tudi stališče Vlade relativno zelo, pod narekovaji, "mlitavo". Mogoče bi moralo biti malo bolj konkretno in jasno opredeljeno. Vlada meni, da je treba zakon proučiti v smislu sistemske-pravnega vidika ter proučiti vprašanje, ali ne bi bilo primerneje, da se cilji in namen predloga zakona naredijo s spremembo že veljavnega zakona. O tem sem govoril, če bi se ta zakon na nek način spoštoval in bi uradniki dosledno ta zakon izvajali, potem bi verjetno imeli bistveno boljše rezultate in verjetno tudi ne bi prišlo do predloga, ki ga je pripravila Nova Slovenija. Tudi stranka Desus, kljub temu, da so se prijemali za glave, ko so nekateri naši poslanci in poslanke razpravljali, diskutirali – pač, na nek način imamo vsi srce na enem mestu in ne smete zadev tako razumeti. Demokracija je, da usklajujemo stališča. In jaz sem za to, da jih, gospe in gospodje z one strani, usklajujemo. Potem bomo prišli do boljših, kvalitetnejših in dolgoročnih rešitev. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima dr. Mitja Horvat, pripravi naj se gospa Iva Dimic.

DR. MITJA HORVAT (PS SMC): Najlepša hvala, predsedujoči, za besedo. Spoštovani poslanke in poslanci!

Mislim, da je napočil čas, da malo pogledamo, kaj je v dokumentu, ki je pred nami in o katerem teče današnja razprava. Ko pogledam, kakšni so razlogi za sprejetje zakona, berem, da "se veljavni Zakon o vojnih grobiščih izvaja prepočasi, saj je njegovo izvajanje v veliki meri odvisno od politične volje vsakokratne vlade za reševanje tega področja, pa tudi z zagotavljanjem sredstev za ta namen." Mislim, da smo v precej nenavadni praksi, če se prepočasi izvaja nek zakon, da je treba sprejeti nov zakon. Ne vem, na kakšen način bo to pospešilo izvajanje veljavnega zakona, če bomo sprejeli nov zakon. To je moja prva logična zagata, ki jo imam s predloženim gradivom. Prav tako naj bi bilo tudi v praksi oteženo vpisovanje v register vojnih grobišč. Druge primerljive države, ki nimajo takšnega števila neodkritih

prikritih vojnih grobišč, nastalih s povojnimi poboji, so do danes to nalogo v pretežni meri opravile. Tudi to nas kot narod zavezuje, da poglavje polpretekle zgodovine zaključimo s pokopom vseh žrtev, obeležitvijo njihovih grobov in spominom nanje. Primerljive države – več kot očitno je, da se težko primerjamo z državami, ki so navedene kot primerljive države: Italija, Nemčija, Estonija. Najbližje temu, kar se dogaja pri nas, je Španija, zanimivo, ki ni vključena med primerljive države, ker je situacija nekoliko obrnjena od naše; pa vendarle gre za ista vprašanja – vprašanja prikrivanja grobišč. Zanimive so njihove rešitve in na to smo že opozorili predlagatelja. Mislim, da je treba na to opozoriti in opozoriti tudi na načine, kako se lotevajo reševanja, odkrivanja in zavarovanja, predvsem dostojnega ravnanja s tem, kar ta grobišča v sebi skrivajo. Prav tako pogrešam, da bi se v današnji razpravi kdo ukvarjal in izhajal pri svojih razpravah iz ciljev zakona. Cilj predloga Zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev je celovita ureditev področja prikritih vojnih grobišč za vse žrtve – torej ne samo Slovenci, temveč vsi – vojnega in povojnega nasilja, s čimer bo vsem padlim zagotovljena pravica do dostojnega pokopa, obeležitve groba oziroma grobišča in spomina nanje. Predlog zakona ureja pravno podlago za nadaljnje delo na področju odkrivanja prikritih vojnih grobišč in njihovega vpisa v register vojnih grobišč, identifikacijo žrtev v teh grobiščih in nato njihov dostojen pokop ter obeležitev groba oziroma grobišča. Področje urejanja vojnih grobišč, vključno s prikritimi vojnimi grobišči, nastalimi zlasti po koncu 2. svetovne vojne, se zakonodajno približuje ureditvam, kot ga imajo druge države članice EU. V teh ciljih ni sprave, v teh ciljih ni genocida, v teh ciljih ni vprašanja sodb in obsodb. Kolikor sem jaz razumel predlog zakona, se temu vprašanju zavestno ali nezavestno, to boste predlagatelji povedali sami, izogne. Povezovanje prikritih grobišč s spravo je seveda možno, ampak je konstrukt. Sprava je, kot je rekel tudi gospod Zore, proces – ne enkratno dejanje. To, kar jaz očitam razpravi in temu, kar se dogaja v družbi, je, da se želi z enkratnim dejanjem ali z nekaj dejanji vprašanje spraviti z dnevnega reda. Kadar bomo govorili o spravi, takrat bomo govorili najprej o vprašanju priznanja, da se je nekaj zgodilo, nato tudi iskanja resnice, kaj se je zgodilo, in na koncu z nekim simbolnim dejanjem sprave, sprave več, vsaj dveh strani, potem tudi opravilo kot simbolno dejanje. Vse to pogrešam pri tem zakonu; je pa ves čas prisotno v razpravi v družbi. Pod načeli tudi ne najdem tega, o čemer razpravljajo razpravljavci, da predlog zakona sledi temeljnemu civilizacijskemu načelu, da ima vsak človek pravico do dostojnega pokopa, do groba in spomina. Vprašanje odpuščanja je bilo prav tako že danes izpostavljeno. Vsem tistim, ki bi jih ta zanimiva tematika zanimala, lahko namignem, da je na pomenljivi strani 1914 stvarnega kazala

Svetega pisma Stare in Nove zaveze, standardnega prevoda iz izvirnih jezikov, ki jo je kot študijsko izdajo izdala Svetopisemska družba Slovenije v Ljubljani leta 2011, boste našli zanimivo napotilo na to, kaj odpuščanje pomeni in komu je namenjeno. Glede tega priporočam nekoliko skrbnejše ravnanje.

S čim se pravzaprav ukvarjamo? Očitno z najrazličnejšimi strahovi, kar opozarjam, v različnih primerih ob obravnavi različnih vprašanj v tem državnem zboru večkrat. Spet se ukvarjamo s strahom. Ukvarjamo se strahom tistih, ki so skozi desetletja morali molčati; ukvarjamo se strahom tistih, ki jim je to molčanje tudi koristilo. Zato pravim, če gremo v te procese, najverjetneje ne bo dovolj to, kar je predlagano, in tudi cilji najverjetneje s tem zakonom, kot je predlagan, ne morejo biti doseženi. Ampak je treba iskreno komunicirati v družbi in zato, kot sem napovedal na začetku, se veselim današnje razprave, pričakujem argumente, zakaj moramo to vprašanje, ki nas deli, spraviti z dnevnega reda v tej družbi. Ne pospraviti, pomesti pod preprogo, ampak opraviti z njim. Ne s simbolnimi enkratnimi dejanji in zlasti, seveda moj namig, ne tako, da se pretirano ukvarjamo s tem, kar je minilo; ampak da se ukvarjamo z aktualnimi problemi ljudi, ki so žrtve, ne samo tiste žrtve, ki so v prikritih grobiščih, čemur je namenjen ta zakon, in njihovemu dostojnemu pokopu, to je itak minimum, ampak temu, da se lahko vključijo v to družbo brez etikete. Jih ne bom imenoval, ker seveda vsakdo dobro ve, kakšne etikete so se prilepile potomcem teh žrtev, s katerimi morajo živeti danes in s katerimi morajo sami pri sebi tudi opraviti, ker jim v prostoru ne ponudimo možnosti, da bi o njih spregovorili, kot smo slišali že kakšno zgodbo, kajti zgodbe so imanentne politikom. Zgodbe so tukaj zato, da potrkajo na čustva ljudi, da jih zganejo in odprejo srca, da bi ljudje lahko sprejeli sporočila. Kadar so te zgodbe resnične, so toliko bolj ganljive, toliko bolj prepričljive. Je pa zelo nerodno, če se uporabljajo zgodbe, ki ne ustrezajo resnici, zato je prvi in osnovni pogoj, da se o stvareh pogovarjamo iskreno. In zato pogrešam tudi skozi vso razpravo, tudi mi daje vedno več argumentov, da je občutek pravi – vprašanje, ali gre pri tem zakonu res za iskren namen, da se zgodi to, kar je napisano kot cilj; kar pogrešam, kot sem v neformalnih pogovorih tudi že povedal, zlasti v 1. členu, tudi v 2., da se jasno definira, kakšen je namen tega zakona. Kajti nad nami bdi tesnoba občutek, da gre kot zelo pomemben razlog tudi za veliko proračunskega denarja. To je skrb, to je strah, upam, da ga boste predlagatelji lahko odpravili iz tega prostora, da bomo lahko šli neobremenjeno naprej. Lepo je bilo povedano že prej, po naših podatkih stane ena DNK analiza od 200 do 900, zelo različne številke krožijo. Nič ne vemo o tem, koliko bi taka komisija, ki ima najširša pooblastila, ki si sama določa, kaj bo delala, program dela; in kot smo ugotovili, tudi za to

zavezovala vlado, ministra, generalnega direktorja direktorata v obstoječem trenutku in vprašanje, koga v nadaljevanju, ker je zelo opisno določeno, ker se nikoli ne ve, lahko pride tudi do spremembe pristojnosti za vprašanja, ki so danes pred nami in s katerimi se ukvarjamo. 500 do 700 tisoč evrov za to, ker ne moremo iskreno pogledati problemu v obraz in ker ne moremo vložiti dodatnih naporov, da se odpravijo ovire, o katerih govori predlagatelj; in je moral očitno kot skrajni poskus predlagati zakon, da bi se zakon izvajal, kot je napisano na začetku zakona. Mislim, da moramo zmoči v tej družbi napor, da pristojni organi, ki izvršujejo zakone, ki so pred nami, da spremenijo njihovo vsebino, da jih spremenijo ali dopolnijo, da dosežemo končen namen. Ampak danes še nisem slišal, kaj je zares namen tega zakona. Sprava, ki je bila uporabljena, je pomembno vprašanje, ampak ne vidim v tem zakonu, da je namen doseči spravo. In zato tudi lepo prosim, izogibajmo se vprašanjem, kaj bomo storili s storilci, to je stvar drugih organov, ne vprašanje pietete, dostojnosti, pokopa vseh žrtev. Je pa zelo pomembno, da priznamo, ali te žrtve sploh obstajajo, in da storimo vse, kar je v naši moči, da se dostojno ravna s tem, kar najdemo v prikritih grobiščih. Moja osebna bolečina, metoda mora biti spoštovana. O njej smo predlagatelja obvestili, da imamo strokovne članke, ki govorijo o tem, kako je treba ravnati. Mi si resnično prizadevamo, da spoštujemo arheološke metode ravno zaradi tega, da ravnamo s posmrtnimi ostanki dostojno. Ne vem, ali je obstoječ način sondiranja, ga tudi ne bom izrekel zato, da ne bom preveč / znak za konec razprave/ ... veste, kako se sondira. Jaz imam resen zadržek sam pri sebi, ali je to sondiranje danes dostojno ravnanje s posmrtnimi ostanki žrtev povojnih pobojev. Najlepša hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Predlagatelj, gospa Ljudmila Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): V marsičem se moram strinjati z gospodom Horvatom. Današnja razprava poteka o vseh mogočih stvareh, samo ne o žrtvah oziroma pokopu žrtev. Mi smo želeli pripraviti samo orodje v pomoč, da bi se ti pokopi lažje izvajali. Pogrešam to pieteto do mrtvih, do njihovih sorodnikov, do žalujočih. Tukaj pripoveduje res vsak svojo zgodbo, vsak svojo bolečino, vsak svoje razumevanje zgodovine; nimamo pa v mislih tistih, ki so bili žrtve tega, katere želimo pokopati. Naš namen je bil, saj sem se v začetku srečevala z vsemi – pogledajmo, kaj je treba izboljšati, kako je treba izboljšati. Ko ste omenili arheološko stroko, naj povem, da so nas člani komisije prav na to opozorili, da je prav nepietetno, če govorimo, da so 50 let posmrtni ostanki teh žrtev arheološka najdba in zato moramo to obravnavati po arheoloških zakonih. Ampak po forenzičnih pravilih, pravilniku in tako naprej, ki je bil

pohvaljen tudi na mednarodnih simpozijih kot zgled dobrega načina obravnavanja teh žrtev oziroma posmrtnih ostankov; in zato moramo tudi vedeti, da je lahko komu tudi vir zaslužka ali priložnost, ko se morajo posmrtni ostanki žrtev obravnavati na nek način, ki prej otežuje, celo več stroškov je zaradi tega, ne pa olajša delo.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Iva Dimic, pripravi naj se gospod Žan Mahnič.
Izvolite, gospa Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa, predsedujoči. Spoštovani kolegice in kolegi!

Poslušala sem današnje razprave in dvome v resničen namen v tej državi, da imamo predlagatelji ali Nova Slovenija resničen namen doseči spravo v tej državi. Zdi se mi, da je bilo govora tudi o odprtih srcih v naši družbi. Se mi zdi, da če bi imeli vsi odprta srca, bi začutili namen Nove Slovenije, da naredi pomemben korak k spravi v tej državi, ko vsi že 25 let na nek način držijo glavo v pesek, tudi v tej naši samostojni državi. Pri nas na Notranjskem, od kjer prihajam, ima praktično vsaka hiša, vsaka hiša, vsaj enega svojca, ki leži v prikritem grobišču. Kako naj jaz tem svojcem razložim, da država tega področja ne uredi?! Kako naj razložim, da se ne da, ni pomembno, ali je padel na strani zmagovalcev ali poražencev; ker kot je bilo že povedano in tudi v pridigi nadškofa, da so hodile vojske mimo in tista, ki je prva prišla, jih je pobrala po vaseh. Mnogo jih je, ki so bili na strani zmagovalcev, pa so videli, za kaj se gre, pa so se potem vrnili domov, pa bi tam vsi hlastali po njihovih življenjih, pa so se potem tako ali drugače odločili – nekateri prebegnili čez mejo, nekateri se skrivali praktično skoraj celo življenje in bili tihi. In tisti, ki so verjeli in ki so bili pravi domoljubi, ni pomembno, na kateri strani, in če so bili na napačni strani, so bili etiketirani, tudi njihovi otroci, njihove vdove, njihove družine, njihovi potomci. V tem državnem zboru sem ena izmed mlajših generacij in vesela sem, da ugotavljam, da jih je veliko moje starosti. Mislila sem, ko sem se odločala za ta poklic oziroma za to poslanstvo, da bomo mi skupaj vendarle bili zmožni narediti en korak naprej, da bomo rekli – ja, res, ljudje ležijo tudi po jarkih. To je dejstvo. Dajmo jim možnost do groba, dajmo jim možnost, da prižgejo svečko, ker vsi, ki smo potomci takih žrtev, imamo del njihovih reber. Čudim se, da sem v tej državi še zmeraj etiketirana in manj vredna. Zakaj? Zaradi neke ideologije, ki se je zgodila pred 70. leti?! Ampak mi smo srednja generacija, stari dobrih 40 let, ker mislim, da zmoremo narediti ta korak naprej. Lahko povem, moj star ata leži v sosednji vasi, v Rakovem Škocjanu. Ustno izročilo govori o tem – ne leži sam, še kar nekaj možakarjev, ki so pri 33. letih izgubili življenje. Komu naj sporočim ta ustni vir? Komu naj sporočim, da mi že 70 let vemo, da leži v Rakovem Škocjanu? Ministrstvu

za delo kot najvišjemu organu v tej državi, ki pa nima niti ustreznih kadrovskih virov, resursov, da bi to področje lahko celovito pokrivalo. Prebrala bom del citata pridige. "Ko je namreč en del Evrope proslavljal mir in svobodo, si je drugi del Evrope nadel črne rute in potihoma, na skrivaj ihtel za pomorjenimi." To je citat nadškofa Zoreta pri pridigi. Ja, res je bilo tako. Res je bilo tako. Moja stara mama ni smela žalovati. Štirikrat na leto si je lahko nadela črno ruto, in to pred kvatno soboto. To so resnične zgodbe in nič drugega ne želim kot to, da tudi nam otrokom, ki smo potomci, omogočite, da izvemo za grobove in na njih prižgemo svečo. Jaz na našem grobu ne prižgem sveče, jo grem prižgati v Rakov Škocjan, tam, kjer naj bi se domnevno zgodil ta zločin ali kakorkoli, bo nekdo sedajle manipuliral z besedami. Jaz želim s tem zakonom omogočiti, da stopimo en korak naprej. Prepričana sem, da je prišel čas, ko smo bili, kot sem rekla, poklicani v svoje poslanstvo, tudi v Državnem zboru, da naredimo korak naprej. In še en citat tiste pridige me močno nagovarja, kako je mogoče, da smo skoraj tri četrt stoletja po koncu 2. svetovne vojne odpustili Nemcem in Italijanom, brat bratu pa ne? V normalni državi pravijo, da je to normalna norma, ampak kot vse povsod vidimo, da temu ni tako.

Zato srčno upam in želim, da le vidimo, da je naš predlog zakona korak naprej, da se v tej državi postavijo stvari na pravo mesto, da se starta s pomembnimi stvarmi. Do nobenega nimamo zamer, ljudje so vse odpustili, samo dajte, da začutimo tisti košček reber, nič drugega ni v tej državi. / znak za konec razprave/

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Žan Mahnič, pripravi naj se mag. Alenka Bratušek. Izvolite, gospod Mahnič.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod podpredsednik. Kolegice in kolegi!

Kljub temu, da je ta zakon takšen in da je ta tema takšna, da omogoča, da bi na dolgo in široko razpravljali o samih dogodkih, ki so se zgodili pred sedemdesetimi leti; če želite, da bi razpravljali o tem, zakaj je sploh prišlo do tega, da danes potrebujemo takšen zakon, da imamo toliko mrtvih, ki ležijo po gozdovih in povsod drugod, sem se odločil, da ne bom razpravljali o tem, ampak da bom razpravljali striktno in samo o tem zakonu, teh členih in o pomislekih, ki jih imam glede tega zakona. Velikokrat smo že slišali danes, da naj obstoječi zakon ne bi deloval, da se naj ne bi izvajal. In upravičen pomislek je, kdo nam pa garantira, da se bo ta zakon izvajal?! Kdo nam garantira, da se bo vse dogajalo tako, kot je tu notri predvideno? V Sloveniji imamo veliko zakonov, veliko kvalitetnih zakonov, ki pa se med drugim ne izvajajo. Poglejte štiri leta že imamo, recimo, Zakon o odvzemu nezakonitega premoženja;

kakor sem iz medijev izvedel, je prišlo samo dvakrat do zaplembe nezakonitega premoženja. Se ne izvaja, vsi pa govorijo o tem. Ko sem bral ta zakon, sem se spomnil na eno izmed mojih najljubših literarnih del – Antigono. Antigona predstavlja vse tiste etične in moralne norme, zaradi katerih je nastal tudi ta zakon. Kot je Antigona s svojo sestro Ismeno spremljala svojega slepega očeta Ojdipa in ko je on umrl, sta se njena brata Eteokel in Polinejk spopadla, kdo bo prevzel prestol za svojim očetom, kdo bo postal kralj Teb. In v tem dvoboju sta bila oba ubita. Kasneje je stric, ki je postal kralj, Kreon, prepovedal pokopati Polinejka. Dejal je, da naj izdajalec leži pred obzidjem, branitelja Eteokla pa bomo pokopali. Antigona je čutila tisto notranjo vest in je pokopala svojega brata, ki je ležal in razpadal pred obzidjem. Vemo, kako se je končalo. Mrtve je treba pokopati in jim dati pravico do groba, ne glede na to, kdo je bil na kateri strani.

Mogoče samo vprašanje in glavni pomisleki, ki jih imam, če pogledamo te člene, se mi zdi že v 1. členu mogoče malo ponesrečeno, ko piše "dokončen, dostojen pokop vseh žrtev vojnega in povojnega nasilja". Meni je beseda "dokončen" odveč, ker kakšen je lahko pokop drugačen kot dokončen?! Pokop je pokop, strinjam pa se s tem, da mora biti dostojen. V 2. členu imam mogoče malo težav z nekaj definicijami. Prikrita vojna grobišča – tukaj predlagatelj označi, kot da so to grobišča žrtev vojnega in povojnega nasilja oziroma po vojni usmrčenih oseb na ozemlju Republike Slovenije, ki so bila po 2. svetovni vojni prikrita. Ampak potem so vsa grobišča že zajeta, ker so bila vsa grobišča prikrita. In ne vidim potrebe, da bi potem, kot je bilo tudi že danes izraženo, še posebej imenovali domnevna vojna grobišča in novo odkrita vojna grobišča. Če grem naprej, 5. člen: Predstojnik direktorata se je dolžan udeleževati sej komisije in je odgovoren za realizacijo sklepov komisije. Oziroma še prej, ker sem izpustil 4. člen. 4. člen – mene osebno moti tudi sestava komisije. Komisijo sestavlja 9 članic oziroma članov. Menim, da bi morali točno specficirati, kdo od teh devetih članov je kdo, ne pa da smo preveč splošni, recimo – s področja različnih strok, zgodovinske, kriminalistične, arheološke, antropološke, sociološke in stroke s področja varstva kulturne dediščine. Menim, da bi morali tu opredeliti, bodisi dva zgodovinarja bodisi dva arheološka delavca, antropologi in tako naprej. Trije člani se imenujejo iz vladnih in nevladnih organizacij s področja združenj svojcev žrtev revolucionarnega nasilja. Zopet, kakšno bo razmerje? Vlada bo imenovala to komisijo, nekaterim verjetno ne bo všeč, če bo v to komisijo imenovan gospod Dežman; drugim ne bo všeč, če bo v tej komisiji gospod Pirjevec. Zopet bo potem lahko prišlo do tega, da se bomo obtoževali, kakšna je ta komisija in na katero politično stran se bolj nagiba. Potem v 5. členu: Predstojnik direktorata se je dolžan udeleževati sej te komisije. Kakor je že bilo

rečeno, ministrstvo bo odgovarjalo za delo te komisije. In kar me tu še moti, da je pa ta predstojnik zadolžen za realizacijo sklepov komisije; ne komisija sama, ampak ta predstojnik. V 6. členu: /.../ skupinsko ali posamično identifikacijo, če je to mogoče. Kako bi si jaz predstavljal približek tega dostojnega pokopa – bi bil na ta način, da bi vsi tisti svojci, ki imajo interes, da dobijo svoje bližnje, svojce, sorodnike, da sami dajo svoj DNK, da se naredi pri teh grobiščih, ki jih imamo, izkop, da se ugotovi, kje se ujema, tistim, ki jim je v interesu, da se pokoplje. Za ostale pa, za katere se ne najde svojcev teh pobitih, pa jih pokopljemo bodisi na civilnem pokopališču bodisi v kostnici, kot je potem naprej tudi v določeni meri nakazano. Potem v 9. členu: Komisija obvesti tudi lastnike in imetnike drugih stvarnih pravic o obstoju domnevnega vojnega grobišča na njihovem zemljišču ter o načrtovanih posegih na njihova zemljišča, o začasni zavarovanjih in zaznamovanjih. Spet se mi tu poraja vprašanje. "Če se v zvezi z domnevnim vojnim grobiščem ne izvedejo postopki v skladu z Zakonom o kazenskem postopku, komisija začne oziroma nadaljuje postopek odkrivanja prikritega grobišča v skladu s tem zakonom." Kako je s posegom v lastniško pravico, kako je, recimo, če se nekdo ne bo strinjal, da se na njegovem zemljišču izvaja sondiranje ali kakršnekoli druge aktivnosti? Vemo, da je lastnina pri nas sveta stvar in prav je tako, ker le imamo demokracijo, ki temelji na privatni lastnini. Torej me zanima, kako je s tem posegom v lastniško pravico. "Sondiranje se izvaja tudi na mestih, kjer ustni viri nakazujejo grobišče." Kako bo s temi ustnimi viri? Ali bo dovolj že, da nekdo to pove, ali bo treba potem pregledovati še pisne vire, ali bomo sondirali večje število lokacij? Kar me tudi zelo moti, je pa v 10. členu, kjer na koncu piše: O predaji posmrtnih ostankov svojcem odloči komisija, če več svojcev izkaže interes za prevzem posmrtnih ostankov. Tu me zanima, če več svojcev izkaže interes za prevzem posmrtnih ostankov enega okostja ali več okostij, ker dvomim, da si želimo, da bi bila ta komisija mediator med svojci, če si nekdo želi pokopa, nekdo si ne želi pokopa. Vemo, da obstajajo tudi stališča svojcev, da si nekateri ne želijo pokopa, ampak si želijo samo spominskega obeležja na kraju, kjer je bil posameznik ubit. Nekateri pa si želijo, da se ga pokoplje v družinskem grobu. Potem pa še v 11. členu: Način pokopa žrtev iz posamičnega vojnega grobišča določi komisija. Tukaj me zanima predvsem, na podlagi kakšnih kriterijev? Zelo se strinjam z mnenjem mojega predhodnika dr. Mitje Horvata. Zagotovo to ni zakon o spravi. Če želimo, se lahko v tem parlamentu pogovarjamo tudi o spravi, tudi o resnici, da se da na mizo vse argumente, enih in drugih, nekatere je tudi že predsednik Državnega zbora izpostavil. Svetujem vam, da si preberete sestavek, ki ga je omenil, našega predsednika gospoda Janeza Janše. Menim, da ta zakon ne

bo prinesel sprave. Bo pa prinesel to, kar potrebujemo, da pokopljemo žrtve in da se potem govori o spravi. Prav tako sprave ne bo prinesel noben spomenik, sploh me, recimo, pri tem spomeniku moti, da je postavljen v dveh stebrih, kot da je narod razdvojen. Če bi želeli res ponazoriti spravo, bi moral spomenik recimo biti, kaj jaz vem, kakšna piramida na začetku, nato narazen, potem se združimo. Ali pa kakšen spomenik, ki je na začetku narazen, da sta dva stolpa, potem pa pride skupaj. Jaz si tisti spomenik zdaj predstavljam, kot še vedno naprej, da gre v neskončno gor razdvojen narod; ampak to je stvar interpretacije, to ni stvar svojega zakona. Fokusiral sem le na ta zakon, ker je ta zakon danes v obravnavi. Upam, da bom, verjamem, da bom tudi dobil odgovore na te pomisleke in vprašanja, ki jih imam, predvsem kar se tiče tega, kar sem izpostavil. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima v imenu predlagatelja gospa Ljudmila Novak. Izvolite.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Moram reči, da mi je všeč, da se je kolega Mahnič skoncentriral na zakon in mu bom tudi z veseljem odgovorila.

Kdo nam garantira, da se bo ta zakon izvajal? Nihče nam tega ne garantira. Kot sem že večkrat poudarila, potreben je dober zakon, potreben je denar in potrebna je tudi politična volja. Mi smo želeli v tem primeru izboljšati zakon na podlagi trditve, pričevanj članov komisije, ki se konkretno ukvarjajo s problemi. Mi lahko tukaj imamo vse mogoče pomisleke, predloge, želje, zahteve; ampak mi nismo na terenu delali, mi se konkretno nismo s tem srečevali, zato jaz tej komisiji verjamem in zaupam. Ko ste govorili o definicijah: prikrito grobišče in tako naprej, to so dejansko že definicije, ki so uporabljene v Zakonu o vojnih grobiščih. Ker Zakon o vojnih grobiščih ureja tematiko po tem, ko je to grobišče že vpisano v register in ga mi ne ukinjamo, ker obstajata in živita drug ob drugem. Mi govorimo o zakonu do tistega trenutka, ko je grobišče evidentirano, do takrat, ko je vpisano v register in pride do dostojnega pokopa. Naprej pa tematiko ureja Zakon o vojnih grobiščih, zato so tudi definicije takšne, kot v tistem zakonu, ker se dopolnjujeta. Sestava komisije, mi smo opredelili sestavo komisije glede na profesionalno znanje, se pravi zgodovinar, arheolog in tako naprej; kdo bodo člani komisije, to pa bo imenovala vlada. Enkrat nam bodo všeč, enkrat nam ne bodo, eni bodo dobro delali, eni mogoče malo manj dobro. Vsega pa se v nobenem zakonu ne da naprej predvidevati. Pa vsak zakon lahko zlorabimo in v vsakem najdemo luknje in tako naprej. Ko smo govorili o ustnih virih, tudi pisni viri verjetno obstajajo. Če pogledamo, Nemčija ima celo, da mora vsaka organizacija, vsako društvo predati pisne vire, če jih ima, to je prav. Ustni viri, to so pa priče, ki še živijo, žal jih je vedno manj. Zakaj

odloči komisija, če več svojcev izkaže interes? Zato, ker kjer se prepirata dva, ne bom rekla, da tretji dobiček ima; ampak mora nekdo odločiti. Večkrat se dogaja, tudi v družinah, da nekateri bi nekoga pokopali tja, drugi tja – in nekdo pač mora odločiti. Če se pa sporazumejo, pa se komisija v to ne bo vmešavala.

Strinjam pa se in nikjer nismo trdili, da bomo s tem zakonom že dosegli spravo. Sprava je proces, vendar pokop žrtev se mora zgoditi; in to je lahko en korak na poti k spravi.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Alenka Bratušek, gospod mag. Matej Tonin bo premislil, kaj lahko naredi v 15 sekundah, nato pa je na vrsti gospod Matjaž Nemec.

Izvolite, mag. Bratušek.

MAG. ALENKA BRATUŠEK (PS ZaAB): Najlepša hvala in lep pozdrav tudi z moje strani vsem, ki smo prisotni!

Žalostna sem, ker danes ponovno izrabljate našo polpreteklo zgodovino za deljenje ljudi – na vaše in naše. Vsi smo državljani Slovenije in vsi imamo pravico do lepega življenja, do lepe prihodnosti v tej državi. Mi, ki smo tukaj, pa imamo celo odgovornost, da našo državo in naše ljudi peljemo v lepšo prihodnost. Zgodovine ne moremo spreminjati, lahko pa se na nek način s njo spravimo. Ob zadnjih proslavah ob koncu 2. svetovne vojne, ob 70. letnici konca 2. svetovne vojne je bilo ogromno takšnih, ki so govorili, da je potrebna sprava, da je treba ta del naše zgodovine dejansko zapreti – in to ljudje ali politiki z leve in desne. Danes sem priča nečemu povsem drugemu, in to tako z desne kot leve. In na tak način, spoštovani kolegice in kolegi, teh stvari ne bomo res nikoli zaključili in se bomo še leta in leta ukvarjali s svojo zgodovino. Zakon, ki je danes pred nami, potrebuje kar nekaj popravkov. Navedel jih je v mnenju naše poslanske skupine kolega Jani, in to absolutno drži. Ne bom jih zdaj še enkrat ponavljala. Brez teh popravkov zakon naše podpore ne bi ali pa ne bo nikoli dobil. Ne morem se strinjati s tem, da 70 let po koncu vojne, po koncu teh dogodkov neprestano odpirate stvari, ki verjamem, da so za marsikoga boleče in težko poslušati vsak dan znova in znova te zgodbe. Mogoče ta zakon res ne bi bil potreben, mogoče bi se določene stvari dalo urediti v obstoječem zakonu. Ampak, roko na srce, kolegice in kolegi, to ni in ne bo prvi tak zakon. Kar nekaj zakonov, jaz sem se spomnila enega, ki po vsebini tudi slučajno ne paše sem, to je Zakon o organu in skladu za reševanje bank. Vsi ali veliko nas je opozarjalo, da ta zakon ni potreben, da rešimo to v sistemskem zakonu – v Zakonu o bančništvu. Pa ste, spoštovani kolegi v koaliciji, brez problema sprejeli zakon, ki po oceni marsikoga ne bi bil potreben. Verjetno pa bi se tudi s korekcijo, dopolnitvijo obstoječega zakona stvari dale

popraviti. Tudi sama verjamem v dobronamernost predlagateljev; sem pa ob predstavitvi zakona v naši poslanski skupini, ko nam je kolegica Novakova prišla predstavljat ta zakon, podala predlog, da se skušamo pred vložitvijo zakona čim bolj uskladiti in bi se že pod predlog zakona podpisalo čim več poslanskih skupin. Mislim, da bi bil sam postopek sprejemanja bistveno lažji. Nekaj so besede, drugo so dejanja. Ko govorimo o spravi, je marsikoga med nami oziroma so marsikoga med nami polna usta; ko pa pride do dejanja, se pa vas veliko potegne nazaj.

Danes je bilo tukaj povedanih kar nekaj osebnih izkušenj, zato si bom tudi sama dovolila to narediti. Moj dedek oziroma star ata, kot sem mu jaz rekla, Maks Bratušek je bil partizan, sodeloval v bojih, bil zaprt v Begunjah med 2. svetovno vojno, lahko rečem – partizan z dušo in telesom. Živel v Arclinu, majhno naselje, skozi to naselje pa pelje cesta do Teharij. In že dolgo nazaj, ko v naši družbi še sploh nihče ni govoril o kakršnikoli spravi, o kakršnihkoli povojnih pobojih; mi je on kot partizan povedal, da so po tej cesti kar nekaj ljudi peljali v smrt, da so bili vmes tudi otroci in da to ni bilo prav. In jaz se strinjam, zelo dobro sem si te besede zapomnila. Res ni bilo prav. Ampak, spoštovani kolegice in kolegi, kaj sem jaz, Alenka, ki se je rodila 25 let po vojni, kriva za to, kar se je dogajalo? Kaj so za to krive generacije, ki danes živijo, kaj so za to krive generacije, ki prihajajo za nami? Nič. Zgodovine ne moremo spreminjati, pa če nam je to všeč ali ne.

Resnično si želim, da nehamo ta del naše zgodovine izkoriščati v politične namene, izkoriščati za deljenje ljudi na naše in vaše. Naredimo, kar je prav, da bodo mrtvi dostojno pokopani, in se končno enkrat začnimo ukvarjati z našo prihodnostjo.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Tonin, ste razmislili? Hvala lepa, dobro.

Besedo dajem gospodu Matjažu Nemcu, pripravi naj se dr. Vinko Gorenak.

Izvolite, gospod Nemec.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala lepa, predsedujoči.

Danes je ta dan, ko govorimo ne samo o naši zgodovini, ampak govorim o nas samih. Vsak od nas oziroma kar nekaj od nas je danes govoril tudi svojo osebno zgodbo, več ali manj so te zgodbe povezane s tragičnim zaključkom, ki ga, žal, nosimo zdaj že tretja, četrta povojna generacija, kot da bi bili mi kaj krivi za to. Zgodovino je treba spoštovati, jo je treba skušati razumeti. Ampak samo ščepec bom jaz še priložil svojega; prihajam iz Primorske, kjer je bil dvajset, petindvajset let na pohodu tisti fašizem, kjer je pisalo povsod Qui si parla soltanto italiano. Moji dedki, babice, niso se mogli izobraževati v slovenskem jeziku in so v temu

duhu tudi odraščali. Ampak naj povem nekaj, leta 1943 se je del naše družine, ki spada k Furlaniji, se pravi italijanski veji, razšel; želela je veliko Italijo. Drugi del naše družine je želel močno in veliko Jugoslavijo, kjer se govori slovensko. Z letom 1943 so se ti kontakti prekinili. Po smrti moje tete, ko je umrla v taborišču v Italiji, ta zgodba se je nadaljevala 68 let. V družini smo leta 2012 sklenili, smo se usedli za mizo in smo se spravili – italijanska in slovenska veja, enake, iste družine smo se usedli, o preteklih dejanjih se nismo pogovarjali; vsak je sebi nosil svojo bolečino, z enakim ciljem, da to presekamo in naredimo konec. To je potrebno našemu narodu, mi se po 70. letih nismo pripravljeni pogledati si v obraz, v oči in si oprostiti. Si preveč preprosto oprostimo za vse grehe, ki so jih počeli naši predhodniki. Kot vnuk, kot pravnuk za dejanja svojih staršev, dedkov in pradedkov nismo nič krivi, nisem nič kriv. Lahko pa jih samo obžalujem, se oprostim in opravičim. Ampak dejstvo je, da pot sprave ne vodi po cesti prikrititve zgodovine, dejstvo je, da so se, žal, nekateri na lastno pest, drugi pa ne, v preteklosti odločili narobe. Dejstvo je, da so bile v času vojne storjene tudi zaprisege okupatorju. Pa ne da bi rad govoril, kaj je večje zlo – komunizem, fašizem ali nacizem, ampak dejstvo je, da pod zadnjima dvema zagotovo tukaj ne bi govorili slovensko, pod prvim – pa lahko še diskutiramo.

Jaz bi rad na nek način poudaril to našo sago, ki traja že 70 let. Postavil bi mejnik, zgodil se je preteklega aprila in mislim, da večina od vas sploh ne ve, o čem govorim, ker mediji o tem sploh niso pisali oziroma zelo malo; so poudarili samo določene izseke. Zgodilo se je na Škofijski gimnaziji, kot je Mitja Klavara, generalni sekretar Zveze združenja borcev za vrednote NOB, dejal, da obžaluje revolucionarno nasilje, ki je bilo storjeno med in po vojni. Peter Sušnik, Nova Slovenska zaveza, je obžaloval zaprisego Nemcem in označil zaprisego kot najtemnejše dejanje, ki jo domobranska gibanja kadarkoli storijo. A nam ni to dovolj? Predstavnik organizacij sta se javno pred študenti, pred dijaki izrekla; in to dijaki, ki so predsedniku republike Borutu Pahorju in obema dvema predstavnikoma jasno povedala, da imata tega dovolj, da smo obremenjeni vsi, podedujemo obremenitve od naših staršev, od naših dedkov, od naših pradedkov. Kdo si jemlje pravico obremenjevati nadaljnje generacije s preteklimi slabimi dejanji naših predhodnikov? Ljudje so se odločali, kot so se. Jaz sem tudi svojega dedka vprašal, na bazi česa se je odločil, da je šel v partizane. Rekel je, saj nisem imel druge možnosti, saj nismo nič vedeli, kaj se dogaja. Fantje smo šli ali v gozd, ali so nas Italijani odpeljali v taborišča, ali deportirali v njihovo vojsko. Njihove odločitve krojijo še današnjo usodo, usodo tretje, četrte generacije. Jaz ne vem, če je kdo od vas bil, ampak sam sem bil v Teharjah, bil sem v Kočevskem rogu, bil sem v Hudi Jami, bil sem v Gonarsu, bil sem

na Pagu, prosim vas lepo; jaz bi predlagal dva avtobusa, da se vsi poslanci usedemo in skupaj obiščemo vse te kraje, za ene in za druge, in da se vsem poklonimo, kot sva z Matejem Toninom – ko tudi mediji niso videli kot veliko zgodbo – okoli meseca novembra naredila in sva postavila vence sprave oziroma, bom rekel, ponižanja v Kočevskem rogu ter na Svetem Urhu nad Ljubljano. Jaz bi na nek način tudi povabil poslance, da se udeležujejo tudi proslav, ki jih obeležujemo Primorci ob priključitvi Primorske; tam smo samo eni in isti. Vedno smo samo levi, ker nekatere moti zvezda, ampak dejstvo je, da se zaradi te osvoboditve na Primorskem govori slovensko. Brez tega bi bil jaz danes verjetno kje v Milanu, Rimu, Napoliju ali kjerkoli že. Se mi zdi zelo pojmljivo, pa bom nadaljeval, ker je kolegica Iva Dimić citirala predsednika republike, ko je dejal, kako je mogoče, da smo ob 70. obletnici 2. svetovne vojne, skoraj po treh četrtinah stoletja po 2. svetovni vojni odpustili Nemcem, Italijanom, brat bratu pa ne. Pustimo to vprašanje odprto, da si bomo sami pri sebi lahko odgovorili. Kdaj bomo dovolj močni, da bomo to sprejeli kot edino pot proti izhodu? Jaz bi samo nekaj rekel politiki, dajmo sprejeti izziv, ali smo sposobni eno leto ne govoriti o polpretekli zgodovini; pa vidimo po enem letu, kako se bo naša družba spremenila.

"Domovina je ena, nam vsem dodeljena, in eno življenje, in ena smrt." Oton Župančič. Imejmo to v mislih, hvala lepa.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Vinko Gorenak, imate besedo.

Pripravi naj se gospod Jože Tanko.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa.

Sedim danes cel dan v dvorani, pa res se trudim, razen kosila ni bilo nič, da bi bil odsoten, zato da vas vse poslušam. Rekel bi, da se ob mnogih nastopih spominjam pesmi Besede, besede, besede, besede. Naj se zdaj kar vzvratno dotaknem nekaterih nastopajočih. Gospod Nemec, moj predgovornik, lahko se z vami strinjam. Saj bi se podpisal pod to, kar vi govorite; ampak besede, besede, besede me mučijo. Zakaj? Proslava ob priključitvi Primorske – jaz sem bil na prvi proslavi, pa vas nisem videl. Zakaj sem bil na prvi proslavi? Ker je praznik priključitve Primorske Sloveniji vpeljala vlada Janeza Janše z nekim čistim namenom, čistega dejanja – priključitve Primorske Sloveniji. In spominjam se danes prve proslave, ki je bila za moje pojme fantastična. Fantastična! Ampak glejte, kaj se potem zgodi, kaj se je zgodilo kasneje? Ta praznik, ta proslava in zakaj danes mene ni tam več. Ta proslava je bila potem posvojena, ukradena. Ukradla jo je Zveza borcev in to je problem. Zdaj pa vi pravite, da nas ni tam. Ja, naredite proslavo priključitve Primorske Sloveniji in ne dopustite, da jo ukrade neka organizacija, ki predstavlja nadaljevanje saj vemo česa. Zločinov. Veste, to je pa

problem. Druga zadeva, govorili ste o gospodu Klavori in Sušniku. Ja, tudi tam se jaz podpišem spodaj. Ampak naj vas spomnim, da je taisti gospod Klavora leta 2012 na eni proslavi rekel, da je treba z mano, Pličaničem, pa še s kom, vlado Janeza Janše obračunati tako, kot leta 1945. Jaz sem podal ovadbo, pa veste, kam je šla. Vam je lahko jasno. Kako verjeti gospodu Klavori s temi besedami, ki jih je izrekel tem dijakom, tukaj se lahko podpiševa. Ne moreva pa se podpisati pod to in upam, da bi tudi vi obsodili to, kar je govoril leta 2012 taisti gospod. Potem ste govorili o tem, kako ste šli na vse kraje zločinov, takih in drugačnih. Jaz sem bil veliko pred vami. Veliko, veliko – na vseh. Prvo na partizanskih, potem na tistih, tudi kot predstavnik Državnega zbora. In prej, ko sem poslušal nekatere govornike, je situacija lahko precej drugačna. Jaz se lahko podpišem tudi pod to, kar govori gospa Bratušek. Ja, če tukaj to naredimo. Če pa k tem dodam "bandiera rossa la trionferà" v vlogi predsednice Vlade, "evviva il comunismo e la libertà"; potem pa vidiš, da so eno besede, besede, besede, dejanja so pa drugo. To je problematična zgodba. Kolegi iz Nove Slovenije, tukaj je samo še predsednica, jaz sem globoko prepričan, ampak res globoko prepričan, da je vaš cilj, vaš namen, vaš postopek, ki ste ga pričeli, dober. Kdo bi lahko obsodil to, kar želite doseči? Ampak se bojim, da se doseči ne da. To mene muči. Namreč, mi lahko sprejmemo po mojem še deset zakonov, pa tega ne bomo mogli urediti. Zakaj? Vam bom ponazoril na enem samem tipičnem primerku. Ministrstvo za delo med drugim deli denar za razno razne organizacije, tudi tiste iz leta 1991. Tudi tiste iz leta 1991. Predvsem pa za tiste iz leta 1945. Pojdite pogledat za zadnjih deset let nazaj, kako so se stvari gibale. Pa sva bila midva oba v vladi, ali pa še prej, med štiri in osem, smo nekoliko uravnotežili zgodbe, nekoliko uravnotežili zgodbe in po moji oceni – številke kažejo na to – pravično delili ta sredstva. Za leto 2012 se verjetno oba še najbolj spomniva. Nekaj mesecev kasneje, ko sva midva odšla, je prišla gospa Bratušek, so izginjala vsa sredstva za kakšne domoljubne organizacije iz leta 1991. Zveza borcev je šla gor 100 %, VSO je šel pa dol tako, da še komaj živi, če bo preživel. Denar je sveta vladar in eno so torej besede, besede, besede, potem pa so dejanja. Prepričan sem, tudi če ta zakon sprejmemo, tudi če bi to sprejeli, ali pa še kakšnega boljšega od tega, eventualno, me situacija v tem državnem zboru danes prepričuje v naslednje. Jaz nisem videl v tem zakonu, ki ste ga predlagali, ene besede o rehabilitaciji kvizlingov. Oboževalec tovariša Tita tam čez pa pravi, da ne pristajajo na to, da bi vi rehabilitirali kvizlinge. Ja, saj jih niste. Saj niste imeli tega namena. Mislim sem na oboževalca gospoda Kučana, se opravičujem. Niste tega imeli. Potem je bila vsaka druga beseda v njegovem naslovu pieteta, pieteta, pieteta. Potem pa tistemu, ki je bil na čelu organizacije,

ki je kršila vse človekove pravice, ki so obstajale v tej državi, reče, kako je krasen človek; in je imel pravi govor. To je dvoličnež. Dokler bomo mi imeli dvolično politiko v tem državnem zboru, ni mogoče, tudi če imamo, če spravimo ta zakon, ni mogoče pričakovati, da bodo učinki pravi. Tudi kasneje gospa Bašičeva, "obstoječi zakon ni dober." Seveda je dober, tudi jaz se strinjam, da je dober, ampak če ga pa nočemo izvajati – problem je v tem. O predstavnici Združene leve ne bom govoril, ker sem šel ven in bom to počel tudi v prihodnje. Dokler je ne bom srečal na kakem položaju predsednice Zveze borcev; verjetno, po govoru sodeč je res tako učinkovito.

Situacija je tudi naslednja. Zelo sem vesel nekaterih nastopov SMC; tudi vašega nastopa, predsednik, nastopa gospoda Horvata in še nekaterih, pod pogojem, da to niso besede, besede, besede. Jaz ne rečem, da so, ker vi ste vendarle – predsednik Janša je objavil včeraj – tisti, ki ste želeli brati, ste lahko brali – malo daljši tekst, ki govori o nekih pogojih za narodno spravo. Rekli ste, da 4,5 tistih pogojev podpišete, in ste jih naštel; dva sta pa vprašljiva. Z vidika vašega položaja tudi razumem, ker ste predsednik Državnega zbora. Razumem to situacijo. Ampak, glejte, kolegi iz SMC, če ne bomo priznali, poleg tistega, kar je predsednik Državnega zbora že naštel, če ne bomo priznali tudi naslednjega – izkoriščanje oboroženega upora proti okupatorju za prevzem oblasti je zavržno dejanje. Mislim, da bomo morali – tisti polovici tamle to govoriti je brez zveze, a veste, / nerazumljivo/ in to nima smisla, to je noro, da bi jim sploh govoril. Ampak verjetno bom morali priznati, da je leta 1945 šlo za nasilen prevzem oblasti in da to verjetno ni hvalevredno dejanje, ampak je obsojanja vredno dejanje. Verjetno bomo to morali priznati. Potem pa še tista druga: Samoobramba in upor proti revolucionarnemu nasilju sta bili legitimni dejanji. Verjetno potem še kakšne druge straže niso legitime. Mislim, da bo dozorel čas, da bomo tudi to sprejeli. Ker če bomo to sprejeli, potem smo pa pravzaprav na konju, če bi temu tako rekel, recimo da je bel. Čakati na to, da se bodo gospodje na oni strani vprašali, koliko je ura, je nesmisel, to je nesmiselno dejanje. Ker če nekdo zakona ne bere, pa govori o tem, kako rehabilitira kvizlinge, pa vse tiste partizanske govore, z izjemo gospoda Nemca ter mogoče še koga, ki sem jih slišal z nasprotne strani; saj te govore poslušamo od leta 1945. To je brez zveze, to so oprani možgani.

Kdaj bom jaz verjel v uspeh z zakonom ali brez zakona? Ko bom gospo Levičar in gospo Tomič videl v Barbara rovu, ko bosta položili venec, kot sem ga jaz, pa ste ga vi že tudi. Ampak jaz sem ga sposoben še na Frankolovem, pa še kje; ne vem pa, ali je obratno tudi tako. Ko vidiš tistih 800 kosti, tisoči so pa še spodaj, pa to sploh niso kosti, ampak so deli mumificiranih trupel, ko te iz tiste škatle ven gledajo oči, verjemite mi, da je hudo. Ampak

saj tam čakajo že 70 let. Potem je mogoče bolje, da še 10, 15, 20, pa se bo vsaj nekaj dostojnega zgodilo, če bo najpomembnejši del politike – gospodje na sredini – pripravljen narediti korak naprej. Ampak kakorkoli gledamo na situacijo, je treba priznati še eno zadevo. Jaz sem vendarle tista povojna generacija, pa ne misliti, da so bili kakšni moji svojci kje pri kakšnih ta belih, saj na Štajerskem tega, vemo, da ni bilo, večinsko. Moj oče je bil celo neko zelo kratko obdobje v 14. diviziji, da smo si na jasnem, da ne bi bilo kakšnih čudnih pogledov. Naš šolski sistem, ki ubija ljudi, ki ubija njihove možgane, ne 60 let, že več kot 70 let, je tisti, ki nas pohabi, jaz sem globoko prepričan, da nas pohabi, in da nismo sposobni razmišljati tudi s svojimi možgani. Kdaj sem jaz začel razmišljati s svojimi možgani na to temo? Kot otrok, ko me je mama peljala k svojemu očetu, ki ni imel nohtov. Jaz kot sedemletni otrok nisem razumel, zakaj moj star ata nima nohtov, ima neke bule na koncu prstov namesto nohtov. Pa sem vprašal, zakaj mu pa nohti niso zrasli? Imel je partizansko penzijo, da smo si na jasnem, ker je štiri leta gostil pet ljudi na svoji kmetiji, imeli so partizansko tiskarno. Potem so pa konec leta 1944–1945 mimo prišli partizani in so mu rekli, zakaj je kravo prodal Nemcem. Prodal za denar – in so mu zato nohte dol populili. Potem se je meni to / nerazumljivo/ in sem rekel, da moja tovarišica čudno govori, ko pravi, da so bili oni samo pridni in lepi, Nemci so bili pa barabe. Oni so plačali, ti so mu pa nohte dol potrgali. Potem začne človek razmišljati. Ampak jaz bi si želel, da začne razmišljati še kdo nasproti mene, predvsem s svojo glavo.

Naj nadaljujem z dejstvom, nekdo je prej rekel, pa ne vem več kdo, kaj bi se zgodilo, če bi se danes nekje našlo neko partizansko grobišče ali neka jama, ki bi jo bili partizani. Jaz upam, da imajo že vsi spomenike postavljene; in prav je, da jih imajo postavljene. Ampak pogledajte, postavili smo jih od 45 do 90. To je v času, ko nismo smeli vedeti, da obstajajo še eni drugi. Ampak če bi jih danes odkrili, sem prepričan, brez dodatnih sredstev Ministrstva za delo – proračun borcev je fantastično velik – bo čez 14 dni, tri tedne tam stal spomenik. In prav je tako. Ali pa bodo prekopani, prav je tudi drugo, drugo bi bilo boljše. Zakaj torej nismo sposobni tistih tisočev, pa mi danes govorimo o Barbara rovu, okej, baje je Pečovnik v Celju enkrat večji od Barbara rova. Menda je Pečovnik enkrat večje morišče – tudi v rudniku, ki ga še odprli nismo. Ampak zakaj ne bi vseh teh ljudi pokopali na dostojen način? Brez kvizlingov, brez ocen, kaj so naredili, česa niso naredili. To naj sodijo tisti, ki morajo sodijo; ki ne sodijo, to tudi vemo. Ampak na način, da dobijo svoj grob. Kakšen razlog obstaja, da ga ne dobijo? Ne, sem moram gledati, tam je nesmiselno. Še ena zadeva. Vseskozi, od leta 1990 naprej, veste, kje sem delal, ni treba razlagati, ampak vseeno – nekaj kazenskih ovadb je pa le bilo. Pa ne misliti, da je kakšna preiskava trajala dve leti ali kaj podobnega. Niti slučajno. Če je sploh prišlo

do preiskave, če je niso že tožilci zavrgli, so to preiskovanje sodniki zavrgli v petih, šestih mesecih. Vi mi pa ne reči, da imamo na eni strani deset tisoče mrtvih; na drugi strani imamo ljudi, ki povedo, da so to počeli, celo priznajo, da so to počeli – tožilci in sodniki pa nič. Zakaj že? Ali nimate občutka, da gre za oprane možgane – v šolskem sistemu, tudi pravne fakultete, če želite? Za deformacijo.

Kakorkoli že, če se vrnem k predlagateljici, predlagateljem, po moji oceni, še enkrat vam povem, vsebinsko ni kaj reči vašemu cilju. Cilj je pravi, ampak ta cilj bi mogli že leta 1991 imeti. Tudi če bi bil vaš zakon sprejet ob miselnosti, kakršna je, ob miselnosti, ko ti nekdo govori o kvizlingih in rehabilitaciji kvizlingov, pa o vsej zveličavnosti tovariša Kučana, pogledajte, ne gre skupaj. On predstavlja oblast, vsi ste pa opozicija, pa mi tudi. Jutri bo tam na Ministrstvu za delo dosegel, tudi če je vaš zakon sprejet, da pač slučajno denarja več ne bo za komisijo, pa bo ugasnila in je čisto ... Veste, kaj hočem povedati? Ni smiselno. Dokler mi ne bomo sposobni se odreči in priznati zgodovino takšno, kakršna je bila; ob tem, da sodišča opravijo svoje delo, če ga še sploh lahko kaj. V Nemčiji sodijo 93 let staremu človeku. In dokler zgodovine ne bodo postale tiste sile v družbi, ki na vsak način hočejo ne samo nadaljevati "tekovine revolucije", ampak prevzeti oblast in se verjetno podobno obnašati, ali kako, jaz na vem, do takrat ni nobenih realnih možnosti, da bi to naredili. In to je žal to. Torej, če so sedemdeset let čakali, pa naj še nekaj let za tisto dostojno, dostojno, dostojno.

Politika in čas pa morata očitno dozoreti. Zdi se mi, da dozorevata, vsaj po izjavah predsednika Državnega zbora, gospoda Horvata in še koga. Zdi se mi, da se nekaj malega pa vendarle premika. Jaz ne želim biti do vseh enak, ker tam, kjer se mi zdi, da opazim in da se mi zdi, da vendarle nekdo, pa tudi če je nasprotna politična opcija, dela prave korake, se mi zdi, da jih moram podpreti in da moram biti za takšne stvari. Tam, kjer pa ni pomoči, pa tudi vojska ne vzame, kot so rekli. Tam, kjer ni pomoči, tudi vojska ne vzame; kjer ni nič, tudi vojska ne vzame. Pri nekaterih nastopih tam nasproti mene, pač bog pomagaj – čas bo naredil svoje. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Violeta Tomić. Pripravi naj se gospod Jože Tanko.

Izvolite, gospa Tomić.

VIOLETA TOMIČ (PS ZL): Hvala za besedo. Kdor želi zapustiti dvorano, jo lahko, kajti spet imam besedo.

Danes smo videli zelo zanimivo situacijo, predlagatelj – Nova Slovenija skuša svoj predlog zakona predstaviti kot tehnično ureditev, ki bo pomagala k uresničevanju civilizacijskega napredka, spoštovanja človekovih pravic in tako naprej. K temu mu

najbolj pritrjuje Stranka modernega centra oziroma Stranka Mira Cerarja, od katere smo vajeni, da ne zavzema jasnega stališča in da krmari po sredini ter se sklicuje na etiko in moralo. Vsi tisti, ki zakonu nasprotujemo, naj bi širili ideologijo, medtem ko naj bi Nova Slovenija predlagala objektivno tehnično rešitev. Ampak to je daleč od resnice. Gre za popolnoma izkrivljeno perspektivo, ta perspektiva je najbolj jasna pri makroekonomskih vprašanjih in javnih financah, kjer predlogi zakonov veljajo za objektivno nujnost; vsi, ki smo kritični do teh predlogov, pa naj bi govorili ideološko. Ampak tole je, dragi moji, popolnoma zgrešeno. Ravno v predlogih, ki se kažejo kot najbolj objektivni, najbolj normalni, ravno tam je po navadi največ ideologije, pa če jo na prvi pogled vidite ali ne. Smo namreč v Državnem zboru, v njem smo zato, ker so volivci podprli različne ideologije in različne politične ideje. Prav zaradi tega v Združeni levici nasprotujemo predlaganemu zakonu.

Naj še enkrat kratko in jasno povzamem naše stališče; ne nasprotujemo ureditvi grobov za žrtve povojnega nasilja; ločevati moramo na osebno, intimno in politično razsežnost. Kar se tiče prve, je pieteta nujna, na osebni ravni veljajo besede Janeza Stanovnika – v smrti smo vsi enaki. Smrt je smrt, izguba je izguba, ne glede na to, na kateri strani čigav svojec pade. Kar se tiče druge, politične, tukaj pa mi ne bomo popuščali pri spreminjanju in potvarjanju zgodovine. Osebno dimenzijo trpljenja žrtev – osebna dimenzija se danes izkorišča za politične točke, izkorišča se za zgodovinski revizionizem. To spreminjanje zgodovine se v zakonu kaže v dveh točkah. Prva, v ustanavljanju komisije, za katero je jasno, da bo zlorabljena v politične namene, v namene zgodovinskega revizionizma; to kaže njena sestava, pa tudi njene pristojnosti. Na drugi strani pa imamo vprašanje obeležij, spomenikov, pri katerih obstaja velika nevarnost, da bodo postali spomeniki izenačevanja odpora proti okupatorju in sodelovanja z okupatorjem. Spomeniki izenačevanja partizanstva in domobranstva. Zaradi teh dveh določb v predlogu zakona temu predlogu nasprotujemo, ker politizira kosti, ker skuša skozi zadnja vrata pripeljati še več zgodovinskega revizionizma. Veliko ste govorili o tem, da moramo doseči spravo, da gremo lahko naprej v tej državi. Ampak ne pozabimo, ta država in ta narod sta utemeljena na antifašizmu, zato danes tukaj, v tem državnem zboru govorimo slovensko. Naprej gremo lahko samo tako, da se ta antifašizem neha rušiti, da se neha rušiti partizanski boj za narodno, kulturno in socialno osvoboditev. Le na teh temeljih antifašizma lahko gradimo prihodnost. Kar pa je najbolj nevarna posledica današnje razprave in zgodovinskega revizionizma nasploh, je pa normalizacija fašizma, normalizacija fašistične retorike. V Evropi spremljamo vzpon Zlate zore, Jobbika, Nacionalne fronte brez spreminjanja

zgodovine, brez načrtne pozabe upora proti fašizmu, upora proti izkoriščanju in zatiranju. Te politične stranke, ta skrajna desnica ne bi imela nobene možnosti za svoj vzpon. In ravno zato se moramo spominjati in spoštovati ter ohranjati antifašistično dediščino. Spominjati se moramo zato, da se zgodovina ne bi nikoli več ponovila. Nevarnost za ponavljanje grozot še nikoli ni bila tako blizu, kot je danes.

Med domobranstvom in partizanstvom kot dvema nasprotnima političnima gibanjema sprave najbrž nikoli ne bo. Na osebni ravni, na medčloveški ravni pa je bila ta sprava v veliki meri že dosežena – med živimi in mrtvimi. Vsi se strinjamo, grobišča je treba spoštljivo urediti, a za to zadostuje že veljavni trenutni zakon. Pustimo zgodovino pri miru, odpustimo najprej sebi, da bomo lahko odpustili drugim. Daleč od pietete pa je, da se kosti izrabljajo za politične namene. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Jože Tanko, pripravi naj se predstavnica Vlade.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

Mislim, da je kar mučno, da Vlada v petih urah, razen uvodnega stališča, ni zmogla niti besede, enega stavka, da bi vskočila v to razpravo. Druga stvar, ki je prisotna v današnjem dnevu, je to, da gre izredno težko z jezika številnim v tej dvorani beseda genocid v Republiki Sloveniji oziroma na ozemlju Republike Slovenije. Tudi prej, ko je v uvodu predsednik Državnega zbora nagovoril glede armenskega genocida, je naštel veliko raznih dejanj – to je bilo včeraj –, razen teh zadev, o katerih govorimo danes. Težko gredo te besede z jezika predstavnikov političnih oblasti v Republiki Sloveniji. Zakaj je to tako? Zakaj zlahka govorimo o Srebrenici, zakaj zlahka govorimo o kakšnem drugem genocidu, ne moremo pa reči neke besede v opomin in spomin na to, kar se je zgodilo predvsem v povojnem obdobju v Republiki Sloveniji? Zdaj je vprašanje, če je ta del naše zgodovine res stoodstoten, kot nekateri govorite. Ali obstajajo tudi še kakšna druga dejstva, kakšen drug del zgodovine, ki predstavlja težavo mnogim, ki o tej temi govorijo danes. Mislim, da obstajajo dejstva, da obstajajo dokazi, dokumenti in dejanja, ki govorijo o tem, da ta del naše zgodovine ni tak, kot govorijo nekateri o njem. Tudi mnoge ste tukaj citirali, med njimi gospoda tovariša Janeza Stanovnika. Če bi gospodje imeli res interes, da bi se sprava dosegla v narodu, so imeli ti gospodje ali pa ti tovariši čas 45 let že do osamosvojitve in še potem 20 let po osamosvojitvi, ali 25 let. Pa pogledjte, kaj se je v tem obdobju zgodilo. Ali so res imele te osebe in ta politična srenja, o kateri govorimo, res interes, da se te zadeve uredijo?! Sem sodi tudi gospod Milan Kučan.

Postavlja se tudi vprašanje, zakaj je treba poseben zakon. Če se recimo odkrije neke v

gozdu neko truplo, se opravi prijava, naznanilo, pride zdravnik, naredi se obdukcija, sodnomedicinski postopek steče. V primeru, da je ugotovljeno, da je žrtev kaznivega dejanja, steče tudi kazenskopreiskovalni postopek – avtomatično. Sedaj pa sprašujem, zakaj je za osebe, ki se jim je to zgodilo v času po vojni, potreben drugačen postopek, poseben zakon, da se to ugotovi. To je veliko ločevanje in tudi velika sramota za Republiko Slovenijo. Postopek bi moral biti popolnoma enak, ne glede na to, kdaj so bile te žrtve oziroma ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predstavnica Vlade – državna sekretarka na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti gospa Martina Vuk. Pripravi naj se predlagateljica.

MARTINA VUK: Hvala lepa, gospod predsednik. Spoštovani poslanke in poslanci!

Iz te razprave oziroma po tej razpravi sodeč obstaja neko splošno soglasje vsaj glede nečesa, da je dostojen pokop splošna civilizacijska norma, s katero se vsi strinjamo. Bilo je nekajkrat citirano pismo predsednika komisije; tudi mnogi ste omenili, da nima smisla, brez veze je govoriti, kar je bilo do sedaj že narejeno; dajmo se raje zmeniti, kaj bo naprej narejeno. Jaz pa mislim, da je vseeno pomembno povedati in se spomniti, kaj je bilo do sedaj narejeno ravno zaradi tega, ker se potem potegnejo zaključki, saj se ni nihče oglasil, saj ni nihče ničesar rekel, kar pomeni, da se strinjajo s tem, da se na tem področju ni nič dogajalo. Rečeno je bilo, da so do leta 2009 stvari tekle tako, kot je treba, potem pa ni bilo zagotovljeno ne politične volje, ne kadrov, ne financ. Treba se je vseeno spomniti, da je leta 2009 veljal enak zakon, kot velja danes, kar pomeni, če je vse lahko teklo, pomeni, da je tudi podlaga relativno ustrezna. Ampak mi in tudi vlada je ravno iz tega razloga sprejela stališče, ker ni želela reči, ni prav, da se sprejema še en zaklon, dovolj je to, kar obstaja, ni se treba sploh pogovarjati; zato smo se tudi, kot ste sami rekli, resno pogovarjali in je potekal nek konstruktiven dialog; ker namreč noben pogovor ni odveč, če so obojestranski nameni dobri in pozitivni ter je želja najti neko rešitev. Sedaj pa bom naštel, kaj se je dogajalo v letih od 2012 do aprila 2015, ko bomo govorili o teh zadnjih letih, torej o obdobju, za katerega se pravi, da ni bilo nič narejeno; in obdobju, jaz bi težko govorila, da zaradi pomanjkanja politične volje – zagotovo pa drži, da je bilo manj financ na voljo. Ampak to ni edino področje, na katerem je bilo na voljo manj financ, ker pač splošno stanje sovпада z ekonomsko in gospodarsko krizo, ki se je začela ravno po letu 2009; v Sloveniji je takrat prišla do izraza. Zato težko govorimo, da je nekdo namerno samo tam in zanalašč ravno na temu področju krčil finance. So bile pa tudi v letu 2012 v približno enakem obsegu finance namenjene

kot leto ali dve prej in kot leto, dve ali tri kasneje. Kar se tiče zadev, ki so bile izvedene v letih od 2012 do aprila 2015, sem notri spada redno letno vzdrževanje 120 vojnih grobišč na območju cele Slovenije; vzdrževanje in upravljanje kostnice na Dobravi v Mariboru; iznos posmrtnih ostankov iz 45 kraških jam in shranitev v kostnico Dobrava v Mariboru; ureditev prikritega vojnega grobišča Barbara rov, ta del, ki se tiče odločbe rudarske inšpekcije; sodelovanje z Ministrstvom za obrambo pri odkritju vojnega grobišča na območju vojaškega letališča Cerklje ob Krki in shranitev okostij iz tega območja v kostnici Dobrava v Mariboru; izvedba natečaja in priprava projektne dokumentacije za postavitev spomenika vsem žrtvam vojn; sodelovanje pri ureditvi spominskega parka in prikritih vojnih zemljišč na območju Kamniške Bistrice; odkop zemljišča na območju prikritega vojnega grobišča Mostec v občini Brežice; interventna sanacija po žledolomu in skrunitvi spomenika ter ureditev prikritih vojnih grobišč Konfin 1 in Konfin 2 v letu 2015; interventna sanacija spominskega parka Kampor na Rabu – potrebno ga je bilo urediti zaradi hudega neurja, kjer je bilo pokopališče praktično uničeno. Ureditev in sanacija vojnega grobišča Kozarje po žledu; sanacija in ureditev vojnega grobišča 1. svetovne vojne v Trenti; interventna ureditev grobišč 1. svetovne vojne v Ukancu in na Rebru; interventna ureditev vojnega grobišča in Ruske kapelice na Vršiču; ureditev vojnega grobišča in spominskega parka frankolovskim žrtvam ter sofinanciranje projekta Posočje – Poti miru.

Že uvodoma je bilo rečeno, da je v evidenco prikritih grobišč vpisanih 600 takšnih domnevnih grobišč; da so bila sondiranja opravljena v 185 primerih, da je bilo s tem sondiranjem 99 teh grobišč potrjenih kot grobišča, da so dejansko notri posmrtni ostanki; in da je bilo 86 takšnih grobišč nepotrjenih. Kar se tiče urejanja Barbara rova – vojno grobišča Barbara rov, Huda Jama, je bilo odkrito marca 2009. In takrat se je začela gradnja kostnice, ki je bila do konca leta 2009 dograjena. Ta kostnica omogoča primeren, pieteten pokop oziroma shranitev. Grobišče je bilo v novembru 2012 vpisano v register vojnih grobišč. Ministrstvo je na vhod v rudnik postavilo spominsko ploščo in uredilo prostor za položitev sveč in cvetja. Ministrstvo je z lastnikom rudnika Pivovarno Laško sklenila dogovor o upravljanju rudniških prostorov in na podlagi tega dogovora lastnik omogoča dostop do vojnega grobišča. Lastnik je dolžan skrbeti za varnostne razmere ter tudi za varnost obiskovalcev. Na podlagi pridobljenega statusa za vojno grobišče je začel veljati režim, ki je določen v 30. členu Zakona o vojnih grobiščih za območja vojnega grobišča. Lanske aktivnosti, se pravi v letu 2014 in 2015, ki so potekale v zvezi z Barbara rovom, pa so potekale predvsem v smeri sanacije rudniškega jaška na podlagi odločbe rudarske inšpekcije. Ta dela so bila zaključena 11. marca letos in za ta dela je bilo porabljenih približno 248 tisoč evrov.

Od začetka odkrivanja grobišča Barbara rov do konca leta 2011 je bilo za ureditev tega grobišča namenjenih približno milijon evrov. Stroške glede identifikacije in preiskave sta krila Ministrstvo za pravosodje in Ministrstvo za notranje zadeve in naj bi znašali približno pol milijona evrov. V letošnjem letu se je ministrstvo posvetovalo s strokovnjaki, ki menijo, da so posmrtni ostanki po procesu razkroja primerni za trajno shranitev, zato vodimo postopke, da se zagotovi trajna in bolj primerna shranitev posmrtnih ostankov ali tako imenovana shranitev v krste. Ali lahko temu tako rečem?

Ali bi se lahko naredilo več, ali bi lahko posamezna dela, odkrivanja, sondiranja potekala hitreje? Lahko, seveda bi lahko. Ali pa je bilo v danih okoliščinah na podlagi postopkov, ki morajo biti vodeni, na podlagi tudi financ, ki so bila za to zagotovljena, možno narediti več, pa težko rečemo, da nismo delali v skladu s tem, k čemur smo zavezani in kar se je dalo storiti. Bilo je rečeno, da je sprava v resnici proces; da ne more biti sprava rezultat enega dejanja. Govora o tem procesu je pri nas, v naši zgodovini že vsaj zadnjih 25 let. Ali dejansko gremo proti tej spravi? Ali smo soglasni, kaj naj bi ta sprava pomenila, kaj naj bi bila in kaj naj bi se s tem doseglo, je pa drugo vprašanje. Ker to, da pride do neke notranje pomiritve, to, da pride do soglasja generacij, da lahko mirno živijo naprej in da se lahko pietetno obnašajo do vseh žrtev, mora biti točno to – soglasje. In dokler ni soglasja, težko govorimo, da delamo korake v isto smer. Lahko delamo korake, lahko pa so ti koraki v nasprotno smer. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predlagateljica gospa Ljudmila Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Najprej bi rekla nekaj besed o denarju. Zagotovo denarja je bilo premalo in verjamem, če je ta postavka znotraj Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, se vedno najdejo razlogi, da je denar nekje veliko bolj potreben. Ja, imamo ga premalo za štipendije, za pokojnine, za brezposelne; ampak vendarle gre za dejanja pietete. Tukaj moramo rezervirati denar tudi za te namene. O tem sem se pogovarjala in pogajala s predsednikom Vlade in zaradi tega je tudi v zakonu posebna postavka, ki bi bila namenjena samo za to. Sicer je denar vedno mogoče razporediti kam drugam, ker je drugje bolj potreben. Ko pogledam nekatere spomenike vojne, bodisi partizanske bodisi spomenike drugim žrtvam, domobrancem, gledam letnice, kdaj se je nekdo rodil, kdaj je umrl. Tam so letnice – rojen 1918, 1920, 1922; umrl 1943, 1945. Če izračunamo starost, potem vidimo, da so bili stari mladeniči 20, 25 let, nekateri tudi več. Danes bi rekli, da so še naši otroci, da so to še študentje, tisti, nad katerimi še vedno držimo roke, ker so to mladi. Mi pa tukaj govorimo in jih z lahkoto uvrščamo med izdajalce – med te ali one. Mi smo želeli s tem zakonom govoriti o

dostojnem pokopu človeka, ne glede na versko, politično pripadnost. Danes imamo internet, pa še vendar smo zmedeni, ker ne vemo, katerim informacijam bi verjeli. Kako naj bi takrat vedeli, za katero stran se je treba ..., seveda, proti okupatorju. In tukaj moram reči, da so bile narejene napake, tudi na drugi strani. Nikar, nikoli tega ne zagovarjam, ampak vendar – mi prevečkrat jemljemo krivdo nase; mi, ki nismo bili takrat udeleženi, zakaj bi morala jaz prevzeti krivdo za dejanja mojih prednikov, ki so bili na tej ali oni strani. Jaz sem iz vzhodne Štajerske, kjer ni bilo ne partizanov ne domobrancev. Moj oče je bil v nemški vojski; pa ni šel z veseljem, ampak je moral iti. Je tudi pobegnul iz nje, hvala bogu, da zaradi tega ni bil zagrenjen, ampak je normalno lahko živel naprej. Tako se je dogajalo eni družini v različnih vojskah, na različnih straneh.

Zato vas še enkrat pozivam in prosim, da mislimo na te fante, može, dekleta, žene, ki so se rodili materam, očetom, kot mi vsi; ki so si želeli živeti to življenje tudi po svobodi, ki so sanjali morda o poroki, kako bodo ponovno orali, kako bodo imeli otroke; pa so bili pobiti in jim to ni bilo dano. In pomislimo na vse žalujoče, ki so za njimi ostali in še danes trpijo zaradi tega. To je bil naš namen – urediti dostojen pokop in tudi razumeti vse žalujoče.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vsi prijavljeni razpravljavci, ki ste to želeli, ste dobili besedo.

Ker čas, določen za razpravo, še ni potekel, sprašujem, ali želi na podlagi prvega odstavka 71. člena Poslovnika zbora še kdo razpravljati? Če želite razpravljati tudi predstavnica predlagatelja predloga zakona gospa Ljudmila Novak in predstavnica Vlade, prosim da se prijavita z dvigom roke; za vse ostale pa prosim, da se prijavite. Odpiram listo. Vsak razpravljavec ima na voljo štiri minute in trideset sekund.

Besedo ima gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, gospod predsednik. Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi, spoštovani predstavnice in predstavniki Vlade!

Najprej moram reči, da sem izjemno razočaran nad predstavnico Vlade oziroma ministrstva, pristojnega za to zakonodajo, ki je pravzaprav govorila o nekem poročilu. Veste, ta poročila jaz zelo podrobno berem in jih piše vladna komisija. Vladna! Vladna komisija piše ta poročila, najmanj tri takšne debele bukve z zelo pomenljivimi naslovi, teksti, številkami, fotografijami in tako naprej. Ne govorite mi, kaj je bilo narejenega; jaz potrebujem in zahtevam odgovor, zakaj Slovenija že pet let stoji pred tisočermi odprtimi grobovi pri rovu svete Barbare? Mi smo svetovni fenomen, tega ni nikjer na svetu. Nekaj tisoč odprtih grobov, pet let, gospe in gospodje, jih ne znamo pokopati. Kdo je za to odgovoren? Bom jaz povedal – ministrstvo, pristojno za to zakonodajo. Pa tudi

če se mi kaj zgodi, ko bom na cesti. Ja, kdo pa? Ja, kdo pa?! Danes, gospe in gospodje, ko je bilo približno 15, morda 20 % te razprave namenjene striktno tej zakonodaji, vidim, da tudi danes, v tretjem tisočletju, 70 let po 2. svetovni vojni ni te politične volje, da bi naredili to, kar smo v Novi Sloveniji iskreno želeli. Želeli pa smo samo to, da s tem zakonom pomagamo, da vendarle pokopljemo ostanke ljudi, ki so razmetani po naši državi, po naši ljubi deželi, ki nam je vsem ljuba; in prav zaradi teh prikritih grobišč še vedno krvava in še vedno krvavi. Samo to smo želeli, nikjer nismo uporabljali nobenih ideoloških pojmov, seveda pa mi ne moremo nadzirati razprave, ki je na trenutke šla v neke ideološke smeri. Ampak, vredu, tudi to ponižanje bomo sprejeli, ni problema. Ampak nekateri ste nakazovali, da ste seveda za to, da se pokoplje, seveda je to treba narediti, absolutno, to je civilizacijsko, to je človeško in tako naprej; ampak ne tako, kot predlaga Nova Slovenija. Torej, koalicija ima strahoten aparat, zadaj ima vlado, to je velika možganska potencia, ki – zdaj pa pričakujem – bo prinesla boljšo alternativno rešitev, pa recimo do dneva državnosti 2015. V tem času se da napisati dober zakon, boljši zakon, se da sprejeti ukrepe, če nočete zakona, s katerim bi dejansko vendarle najprej zaprli teh nekaj tisoč grobov pri rovu svete Barbare.

Ali se sploh zavedamo, kolegice in kolegi, kaj smo mi za en narod?! Stojimo nemo, nemočni, nimamo volje, ne politične in ne drugačne, da bi zaprli teh nekaj tisoč grobov v rovu svete Barbare in mnogih drugih. In na žalost v tem hramu demokracije še vedno ni dovolj volje, da bi omogočili, da bi slovenska Antigona pokopala svojega brata. Izjemno smo razočarani, izjemno! Ampak še vedno je dovolj časa, da pokažete svojo pravo voljo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima dr. Vinko Gorenak.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa.

Jaz bom relativno kratek, predsednik. Prej sem pozabil opozoriti na dve zadevi. Na eno zadevo in oglašam se tudi na to, kar je govorila predstavnica Ministrstva za delo, državna sekretarka. Poglejte si za leto 2013, vi ste govorili – enakomerna porazdelitev bremen in tako dalje. Poglejte si postavko Zveze združenj borcev v letu 2013 in pogledajte postavko VSO v letu 2013. In pogledajte si postavko Sever v letu 2013. Vi imate tudi Sever poleg Ministrstva za notranje zadeve. Mimogrede, Severu ste v času od 2004 do 2013 dodelili milijon evrov, mimogrede. V letu 2013, ne vem, če ste to vi, ker ne vem, če ste takrat bili državna sekretarka, predvidevam, da ne, ali pa ja, ste naredili kaj – Zvezi združenj borcev ste enormno povečali sredstva, mislim, da več kot enkrat. VSO ste znižali na skorajda nekaj tankov bencina. Oni imajo že vse spomenike postavljene, tile pa ne. Vmes pa ste prilagodili

zakonodajo in pravilnik, mimogrede, da ste to lahko izpeljali. To je tisto, o čemer sem govoril.

Želel pa sem govoriti in pozabil sem pravzaprav omeniti tisto, kar me je najbolj prizadelo iz nasprotne strani. Kolegica Eva Irglova je imela, jaz sem tisti govor poslušal, prebral še enkrat za našimi strojepiskami, ki so ga prepisale, in objavil, pa mislim, da ga je tudi stranka na svoji spletni strani. Namreč, zdi se mi, da je to bil tak – ne vem, koliko časa ja kolegica to pisala, to lahko sama pove, ampak to je bil izjemno poglobljen govor, izjemno poglobljen govor, izjemno zgodovinsko točen govor in pieteten govor, če želite. In pogledajte, da ga potem nekdo v tej dvorani, gospa Levičarjeva je to bila, razglasi za sovražen govor. Poglejte, vabim vse tiste poslance, ki je niste poslušali, in vabim vse tiste, ki nasprotujete SDS, pa nas gledate, da to preberete. Ugotovili boste, da gre za korekten nastop, nastop, za katerega se moraš dolgo časa pripravljati, kaj prebrati, in ne sprejemam tega, da nekdo takole reče, da je to sovražen govor. To bi terjalo celo opravičilo njej. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Primož Hainz.

PRIMOŽ HAINZ (PS DeSUS): Hvala lepa za besedo, predsednik.

Moral bi seveda reči, da sem danes mislil, da bom glasoval kasneje, ko bomo videli, kako se je razprava okoli zakona razvijala, seveda se potem razprava razvija tako, da je tisto, čemur pravi gospod Gorenak poglobljeno razpravljanje od začetka, mislim, da je bilo poglobljeno spolitizirana atmosfera v Državnem zboru danes. To ni nobenega dvoma. To je opazil celo gospod Tanko, ki je na koncu bil zelo kratek in samo par stavkov povedal, zato ker je hotel umiriti celotno atmosfero.

Začela se je namreč popolnoma politična razprava, o zakonu je bilo zelo malo oziroma mogoče polovico govora, ampak pustimo. Gre za to, da seveda potem človek, ko to posluša, si težko reče, ne bom se opredelil, ker smo pač tu vendarle v Državnem zboru, se je treba na nek način opredeljevati. Zato o zakonu ne bom govoril, ker je bil zakon napisan s strani tistih, ki ga bodo rabili oziroma s strani komisije, in mislim, da bi zahteval resnično, tako kot je bilo predlagano, veliko amandmajev, če bi sploh bil realen, ampak jaz sem vedno bolj na stališču, da je pač treba uresničevati prejšnji zakon, tak kot je bil.

Kar se tiče teh političnih vprašanj, je pa vendar tako, o spravi. Poglejte, pod znakom križa je bilo v zgodovini neizmerno tragedij, pustimo sedaj, ampak recimo v evropski zgodovini, tudi sicer. Tudi pod zvezdo; ampak zvezda je sporna, križ pa ni sporen. Namreč, mislim, če ljudje križ rabijo, naj ga imajo – nimam nič proti. Če ljudje rabijo zvezdo, naj jo imajo – in mislim, da ne bi smeli biti proti. To je zame sprava! Ne pa to, da moje ja, na nek

način; tisti, ki misli drugače, pa nima pravice glasu.

Pri takih vložkih, kot so pobite ženske in otroci ... Veste, seveda se lahko strinjam s to psihologijo, da je to bilo grozljivo, ampak moram vam reči, da med vojno so bili pobiti otroci in ženske na pragovih domačij, tudi nesodno pobiti, gospa Irgl. Tam so pač stali, prišli so, kdorkoli je pač prišel od Nemcev ali domobrancev; in to je bilo nesodno. Ker morate vedeti, da Nemci so med vojno, zato da so lahko pobijali – in seveda predvsem njihovi pomagači tudi, ker je to del pač te zgodovine –, Nemci so proglasili partizane za bandite, zato da ni bilo treba upoštevati vojne zakonodaje. To je bila zgodba. In ni res, da je šla vojna mimo. Vojna ni šla mimo, kot se sedaj vsi sklicujete na neko tezo. Elite so se opredelile; ene tako, druge drugače. Res pa je, da vojna je katastrofa, vojna je tragedija in se potem mnoge usode pa doletijo, ne da bi ljudje bili zanje krivi ali vedeli, kaj se z njimi dogaja. S tem se pa strinjam! Ampak elite, politične elite, so se popolnoma jasno opredelile! In v to ni nobenega dvoma. Tu mešati človeške usode s stališči političnih elit je seveda, milo rečeno, nezgodovinsko v najmanjši meri. Moram pa reči, kar se teh let tiče, še to. Vsaj od 16. junija 1944, od sporazuma Tito-Šubašić, so bile domobranske, nemške in ostale enote absolutno na drugi strani in je bila jugoslovanska partizanska vojska sprejeta kot angloameriški zaveznik v popolnosti, čeprav je bilo to seveda sprejeto že prej; ampak od takrat naprej pa definitivno in je treba to v zgodovini tudi nekako upoštevati.

Še eno psihološko, tako imenovani vietnamski sindrom rečemo danes temu, za nekatere se vojna ni mogla končati oziroma se žal ni končala 15. maja, ampak nekateri vojne niso mogli pozabiti čez noč in to je nek problem, ki je zelo velik in je bil gotovo problem tudi tistega časa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Iva Dimic.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa, predsednik. Kolegice in kolegi!

Prepričana sem, šla sem še enkrat preveriti, da nikjer v predlogu zakona nimamo omenjenih ne zveze ne križa. Da si pač vsak interpretira tisto, kar njegove oči slišijo, kar njegove oči vidijo, in sem prepričana, da je to za vsakega potem resnica, za vsakega posameznika.

Današnja razprava pa je pokazala, da med večino poslanskih skupin ni naklonjenosti našemu Predlogu zakon o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev. Ravno s strani poslancev SD in Desusa smo slišali trditve, da že imamo Zakon o vojnih grobiščih, ki ureja vse. Obe stranki sta bili v vladi ves čas zadnjih 8 let, SD mogoče eno leto manj. Katera ob obeh strank bo torej prevzela odgovornost za

neizvajanje po njihovem mnenju ustreznega zakona? Jaz tega danes tukaj nisem slišala.

Čeprav smo v Novi Sloveniji – krščanskih demokratih prepričani, da je sedaj veljavni Zakon o vojnih grobiščih pomanjkljiv predvsem v delu, ki se nanaša na postopke odkrivanja prikritih vojnih grobišč, dokaj dobro pa ureja vojna grobišča. Prav iz tega smo izhajali in smo prepričani, da je postopek odkrivanja prikritih grobišč samostojna pravna celota, ki jo je smiselno urejati v posebnem zakonu. Ravno iz tega smo izhajali, da je to celota, ki je enostavno obstoječi zakon ne more reševati, pa rečete, pa je treba amandmirati, pa je treba popraviti obstoječi zakon. Seveda ga je treba. Imeli ste moč – nič se ni naredilo! In polna usta danes enih besed ... Ob glasovanju o tem predlogu zakona gre za opredelitev vsakega posamičnega poslanca danes do tega, ali ima vsakdo pravico do pokopa, do groba in do spomina. Glas proti pomeni odrekanje te pravice tistim, ki te osnovne človeške pravice niso imeli 70 let od izgube življenja, pogosto na najbolj krut način.

Mislím, da temu predlogu ni mogoče oporekati. Nikogar ne obsojamo. Opuščanje je bilo že davno storjeno. Gre samo za to, da se jim da pravica do groba, da svojci najdejo svoje prednike, da lahko prižgejo luči in da gremo naprej, ker za vsem tem imamo vsi svoje otroke, ki jim želimo najboljše in gremo skupaj naprej.

V tem vidimo v Novi Sloveniji spravo, opuščanje, sodelovanje v dobro države, v dobro prihodnjih rodov. In danes s tem zakonom ponujamo prvi korak k temu.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: S tem zaključujem razpravo.

O predlogu sklepa, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo ... Predlagateljica.

LJUDMILA NOVAK (PS NSi): Danes smo že nekajkrat načeli zgodbo o Antigoni in to se pogosto uporablja v zadnjem času v Sloveniji. Nikoli pa nič ne rečemo o Kreonu. Torej Antigona, ki je želela pokopati svojega brata, je za to plačala z življenjem. Kreon ni želel preklicati svoje grožnje, ker je oblast, ker ima moč, ker ne sme preklicati tega, kar je obljubil, kar je rekel; ampak kaj se je zgodilo na koncu? Umrla je njegova nečakinja, umrl je njegov sin, zaročenec, umrla, vzela si je življenje tudi njegova žena. Kdo je bil na koncu najbolj kaznovan? On sam; zaradi svoje trdosrčnosti, zaradi vztrajanja pri svojem prav! In kdo je pri nas najbolj kaznovan zaradi takšnega trmastega vztrajanja? Mi sami, ker ne pridemo do resnice, ker ne pridemo do pomiritve in največja žrtev tega je slovenski narod in še posebej naša mladina. Niso krivi, nismo krivi za to, kar se je zgodilo v preteklosti, smo pa odgovorni za to, kako bomo živeli v prihodnosti. Kreon je vztrajal pri svojem in zato izgubil vse.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Torej zaključujem razpravo.

O predlogu sklepa, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo, bomo v skladu s časovnim potekom seje zbora odločali danes v okviru glasovanj, pol ure po prekinjeni 6. točki dnevnega reda.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 6. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA PRVO OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA O DAVČNEM POTRJEVANJU RAČUNOV.

Predlog zakona je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada. V zvezi s tem predlogom zakona je skupina 51 poslank in poslancev s prvopodpisano dr. Simono Kustec Lipicer zahtevala, da Državni zbor opravi splošno razpravo.

Za dopolnilno obrazložitev predloga zakona dajem besedo predstavnici Vlade državni sekretarki na ministrstvu za finance mag. Mateji Vraničar.

MAG. MATEJA VRANIČAR: Spoštovani gospod predsednik, hvala za besedo. Spoštovani gospe poslanke in gospodje poslanci!

Predlog zakona o davčnem potrjevanju računov je sestavni del ukrepov v boju proti sivi ekonomiji. S tem ukrepom bodo uvedene tako imenovane davčne blagajne v obliki postopka potrjevanja računov pri Finančni upravi. Postopek potrjevanja računov bo obvezen za vse osebe, ki izdajajo račune pri gotovinskem poslovanju. Temeljni cilj tega postopka obveznega potrjevanja računov je vzpostavitev sistema, ki bo omogočal pregledno in zanesljivo evidentiranje gotovinskega prometa davčnih zavezancev in tako zmanjšanju obsega sive ekonomije ter preprečevanje davčnih utaj ter goljufij na področju davka na dodano vrednost, davkov od dohodkov pravnih oseb, davka od dohodkov iz dejavnosti, dohodnine in drugih dajatev kakor tudi pravičen obračun prispevkov za socialno varnost ter nadzor nad zakonitostjo zaposlovanja oziroma dela.

Po predlogu zakona bodo blagajne zavezancev preko spleta povezane s centralnim informacijskim sistemom Finančne uprave, ki bo potrdila ter shranila podatke o računih v postopku njihove izdaje v realnem času. Postopek davčnega potrjevanja računov bo skupaj z veljavnima 31. a in 38. členom Zakona o davčnem postopku tvoril sistem, ki bo omogočal sledljivost in učinkovitost nadzora nad izdanimi računi ter prispeval k omejitvi sive ekonomije. V predlogu zakona je določeno tudi prehodno obdobje, v katerem bo zavezancem omogočeno, da postopoma preidejo na sistem potrjevanja računov. Prehodno obdobje bo trajalo dve leti, do 31. 12. 2017, v temu času pa se bodo lahko zavezanci samostojno odločili, ali bodo za izdajo računov uporabili elektronsko

napravo z vzpostavljeno elektronsko povezavo s Finančno upravo ali račune iz vezane knjige računov, ki jih bo potrebno naknadno, v roku desetih delovnih dni, potrditi pri Finančni upravi. Neobvezno izvajanje postopka potrjevanja računov je določeno s 1. 12. 2015, kar omogoča lažjo pripravo zavezancev na obvezno izvajanje postopka potrjevanja računov, ki je predvidena od 2. januarja 2016 dalje.

Iz naslova uvedbe obveznega potrjevanja računov v letu uvedbe tega ukrepa pričakujemo povečanje davčnih prihodkov v višini 50 do 100 milijonov evrov. Gre za dodaten učinek, ki ga je treba prišteti finančnemu učinku že uvedenih ukrepov za boj proti sivi ekonomiji.

Predlagani zakon predstavlja pomemben element boja proti sivi ekonomiji, nikakor pa ne daje niti ne more dati odgovora na vsa vprašanja, s katerimi se soočamo v povezavi z bojem proti sivi ekonomiji, zato ga bo treba okrepiti oziroma dopolniti s komplementarnimi aktivnostmi, na eni strani z ustrežno analizo rizika podatkov, ki jih bo Finančna uprava dobila v postopku potrjevanja, kot tudi z ustrežno izrabo razpoložljivih kadrovskih virov na Finančni upravi.

Spoštovani, ob upoštevanju vsega navedenega predlagam, da predlog zakona podprete in da Državni zbor sprejme sklep, da je zakon primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prehajamo na predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokoјencev Slovenije, zanjo gospa Marija Antonija Kovačič.

MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ (PS DeSUS): Spoštovani gospod predsednik, spoštovana sekretarka, spoštovani poslanci in poslanke!

Pred nami je povsem nov zakon, ki je bil oblikovan na Ministrstvu za finance na podlagi akcijskega načrta za uvedbo davčnih blagajn, ki ga je Vlada Republike Slovenije potrdila že v februarju letos. In od takratne prvotne seznanitve se je zdelo, da gre za zelo preprosto vprašanje: uvedba davčnih blagajn, da ali ne.

V Poslanski skupini Desus smo bili že od začetka prepričani, da ne samo da potrebujemo davčne blagajne v Sloveniji, ampak da jih je treba vpeljati čim prej, v nadaljnjih postopkih usklajevanj pa so se argumenti za uvedbo davčnih blagajn samo še bolj krepili. Pa ne samo zato, ker naj bi država dodatno napolnila blagajno s pobiranjem davkov, ampak iz razloga, da s težavami, ki so prisotne v praksi, končno naredimo konec. Dovolj je sive ekonomije in goljufije. Ne trpi samo gospodarstvo na splošno, ampak tudi posledično materialni in socialni položaj posameznikov, kajti zelo moteče je opazovati nepravilnost, ki se kaže v vse bolj naraščajočimi

razlikami med finančnimi položaji podjetnikov iz različnih branž. Najbolj očitne kršitve so ravno pri tistih, ki poslujejo izključno ali pa v večjem delu z gotovino. Račun po račun, pa se že gradijo imperiji iz nelegalnega gotovinskega poslovanja. Vendar ni samo problem v zaposlenih ali pa v lastnikih podjetij, temveč tudi v sami miselnosti kupcev storitev ali izdelkov. Pošteno poslovanje naj bi bila samoumevna karakteristika vsakega posameznika, vendar žal samoumevnosti na zmeraj bolj konkurenčnem trgu ni in je treba določene stvari tudi zapisati.

Nove ukrepe, ki bodo nedvoumno pripomogli v boju proti sivi ekonomiji, bo jasno določal današnji predlog zakona, med ostalim tudi globe za kršitev, ki ne bodo ravno nezanemarljive. V Poslanski skupini Desus še najbolj pozdravljamo določbo, s katerimi bo davčna odgovornost prenesena na vse deležnike prodajnega procesa; od zavezancev, razvijalcev programske opreme pa vse do kupcev. Cilj nam je zagotoviti spodbudno davčno okolje, ki bo hkrati omogočilo pravično prerazporeditev davčnega bremena. Še posebno podpiramo večjo vključenost nadzora tudi s strani samega kupca, kajti ne nazadnje imajo slednji veliko vlogo v celotnem prodajnem postopku.

Doslej je pristojno ministrstvo prejelo veliko pripomb na predlog zakona. Večina se jih nanaša na določene izjeme, kdo naj bi bil uvrščen med zavezance, na katere se ta zakon nanaša. Ministrstvo je opravilo odlično nalogo, saj so bile vse pripombe temeljito pregledane in upoštevane pri oblikovanju končnega besedila. Tako so bile dodatno vključene posamezne določbe, kot so denimo poenostavitve za male zavezance ter prehodno obdobje. Sedaj pa je tik pred sprejemanjem zakona mogoče zaslediti nasprotovanje v javnosti, da so kazni za kupce opredeljene previsoko. V Poslanski skupini Desus ocenjujemo, da se tudi kupci morajo zavedati pomena izdajanja računov, saj konec koncev je račun edino dokazilo, da na podlagi katerega lahko uveljavljajo svoje pravice.

Vloga ozaveščanja in informiranja je na tem mestu ključnega pomena. V ta namen naj bi se dodatni napor vložil tudi v medijsko kampanjo v obliki nagradne igre. Slednja spodbuja, naj bi zaživela po hrvaškem vzorcu, kakor tudi celotni model s pozitivnimi izkušnjami. Poslanke in poslanci Desusa si želimo, da bi tudi Slovenija izkusila samo dobre plati modela uvajanja davčnih blagajn, zato vladnemu predlogu zakona izrekamo podporo. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanka skupina Združena levica. Pardon. Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanjo gospod Janko Veber.

JANKO VEBER (PS SD): Hvala za besedo, predsednik. Lep pozdrav vsem v imenu Poslanske skupine Socialnih demokratov.

V Poslanski skupini Socialnih demokratov menimo, da Zakon o davčnem

potrjevanju računov oziroma tako imenovana uvedba pravih davčnih blagajn pomeni neko novo poglavje zoper boj proti sivi ekonomiji. Pomemben podatek pri tem je, da siva ekonomija nekako poje kar 10 % bruto domačega proizvoda, zato je prav, da Vlada poskuša oblikovati sistemski, predvsem pa ukrep, ki bo sprejet z največjim premislekom. V okviru tega premisleka opozarjamo, da boj zoper sivo ekonomijo ne more in ne sme postati zgolj mehanizem krpanja proračunske luknje, ki bo poskušal izpade iz naslova ponesrečenih ukrepov na področju davčne politike nadomeščati s pritiski na že tako obremenjeno gospodarstvo. Nasprotno! Postati mora pot, na kateri bo doseženo visoko soglasje vseh deležnikov in da bo to skupni projekt, ki naj v prvi vrsti ne nosi represivnega predznaka. Priložnost za to vidimo predvsem v dialogu z vsemi deležniki in znotraj pogajanj z Ekonomsko-socialnim svetom, zato tudi v Poslanski skupini Socialnih demokratov podpiramo stališče, ki je bilo zavzeto na Ekonomsko-socialnem svetu, da Ministrstvo za finance prouči v razpravi podane pripombe in predloge ter jih poskuša v čim večji meri tudi upoštevati. Nadalje menimo, da mora Vlada poleg ukrepov zaježitve sive ekonomije aktivneje poseči tudi na ostala področja, ki bodo blažila mnogo neposrečenih potez na področju davčne politike v preteklosti. Pri tej davčni politiki naj še posebej izpostavimo predvsem nižanja davka na dobiček pravnih oseb, na nepremišljene spremembe dohodninske lestvice ter seveda davka na izplačane plače.

Ali v kratkem, če lahko povzamem: ti ukrepi so v preteklih letih vztrajno rezali in še režejo po proračunskih prihodkih, veliko na način razbremenjevanja najbogatejših, namesto da bi razbremenjevali gospodarstvo in mu pomagali v pridobivanju dodatnega investicijskega kapitala. Investicijskemu potencialu pa je zaprl vrata tudi bančni sektor, ki kljub veliki državni sanaciji ostaja vzvišen in nepripravljen na vse večje povpraševanje tudi malih in srednjih podjetij. Začaran krog takšne kreditne politike, neposrečenih davčnih ukrepov in na drugi strani novih davčnih obremenitev, ki jih lahko zaznamo v danes obravnavanem zakonu, je lahko zelo vprašljivo za prihodnjo gospodarsko rast oziroma povečanje bruto družbenega produkta. Zato želimo, da se v tem obdobju, poleg teh zahtevnih vprašanj, ki sem jih navedel v uvodnem delu, podrobno prouči tudi nekatere rešitve, ki so zapisane v ta zakon in so, kot vse kaže, izjemno zahtevne predvsem za potrošnika. Namreč, vloga potrošnika je nekako v tem zakonu predvidena na način, da bo podvržen nadzoru, kontroli, saj naj bi, če ne bi imel shranjen račun določeno obdobje, bil v ta namen tudi kaznovan, in sicer z globo od 40 do 400 evrov. Menimo, da je treba tukaj dejansko zelo detajlno proučiti, ali je ta ukrep sploh smiseln, predvsem pa opozarjamo na nesorazmernost tega ukrepa, hkrati pa odpira tudi vrsto vprašanj

posega v zasebnost potrošnika in tudi njegove lastnine. Menimo, da bi bil zakon bistveno primernejši, če te določbe sploh ne bi bilo v zakonu.

Prav tako se bo tekom zakonodajnega postopka treba dotakniti vprašanja prehodnega obdobja v luči obveščanja in prilagajanja sistema ter tudi zadostnega informiranja zavezancev in porabnikov. In ne nazadnje, tudi sami stroški, ki jih bo prinesla uvedba davčnih blagajn, nikakor ne smemo dopustiti, da bi to postal samo strošek gospodarstva, kajti tudi to lahko postane še en od tistih kamnov, ki lahko oteži gospodarstvu, da voz potegne navzgor. Še posebej bi ob tej priložnosti opozoril na podatke, ki kažejo, da v zadnjem času vse več podjetnikov in obrtnikov potrebuje brezplačno zdravniško pomoč. To je eden od pokazateljev, ki nas je izjemno zaskrbel in če dodatno obremenjuješ obrtnike in tudi samostojne podjetnike tudi z nakupom davčnih blagajn, je to lahko za njih dodatno breme in tudi mogoče korak naprej k temu, da prenehajo s svojo dejavnostjo.

Še posebej pa bi tudi opozorili na zelo nepremišljene in hkrati tudi dolgoročno zelo zahtevne posledice razprodaj slovenskih podjetij. Namreč, če pogledamo podatke, ugotovimo, da slovenska industrijska produkcija v letošnjih treh mesecih dosega 6-odstotno rast. Če pa pogledamo dejavnost proizvodnje kemikalij in kemičnih izdelkov, je v prvih treh mesecih letošnjega leta upadla za 4 %. In analiza kaže, da večino tega sektorja predstavlja prav prodani Helios. Torej gre za prodajo brez resnega premisleka, kakšne posledice bo to imelo potem tudi v prihodnosti za industrijsko produkcijo v Sloveniji. Če se zavedamo tega, da je bil pred kratkim prodan tudi Mercator in da se plačilni roki za slovensko prehrabno in živilsko industrijo daljšajo in so se zahtevnejši za živilsko-pridelovalno in prehrabno industrijo in da ne nazadnje tudi izginjajo s polic Mercatorja izdelki slovenskih proizvajalcev, potem je seveda tudi to eden od mehanizmov, ki ga je treba zelo natančno proučiti, kaj pomeni dodatna obremenitev tudi z uvedbo davčnih blagajn. Če k temu dodamo tudi Žito, obstaja tudi velika nevarnost za kmetijstvo in prehrabno industrijo, da izgubi svoj trg. In ko izgubi ta svoj trg ob dodatni davčni obremenitvi, je to lahko zelo, zelo vprašljivo za nadaljnji gospodarski razvoj Slovenije.

Tako pričakujemo, da bodo v nadaljevanju postopka sprejemanja tega zakona vendarle dobro premišljeni vsi koraki in posledice vseh teh dejanj, na katere sem opozoril, da ne bomo doživeli mogoče nov šok s propadom podjetij in zopet z novo bančno luknjo, z nižjo gospodarsko rastjo, na drugi strani pa seveda posledično tudi s praznimi davčnimi blagajnam.

Hvala za vašo pozornost.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Združena levica, zanjo Luka Mesec.

LUKA MESEC (PS ZL): Gospod predsednik, hvala za besedo. Spoštovani kolegice in kolegi!

Vsi vemo, da so bili družbeni stroški reševanja krize v zadnjih letih zelo veliki, kar je posebej vplivalo na povečanje javnofinančne izdatke predvsem zaradi reševanja nasledlega finančnega sektorja. Posledica tega je bilo krčenje drugih postavk na odhodkovni strani proračuna, se pravi varčevanje, zaradi česar se še danes vse bolj zaostrojuje socialna slika v Sloveniji. Zato smo v Združeni levici mnjenja, da je skrajni čas, da družbeno krizo oziroma zdaj krizo javnih financ začnemo reševati na drugi strani, torej s povečevanjem prihodkov v proračun, da lahko omilimo pritiske na odhodkovno stran proračuna.

Davčne blagajne – torej predlog, ki je pred nami –, deloma rešujejo ta problem, saj širijo bazo davčnih zavezancev, s tem da omejujejo sivo ekonomijo, in bodo v tem smislu pozitivno prispevale k reševanju krize na ta način, zato načelno podporo Združene levice ta predlog ima.

Predlog za uvedbo davčnih blagajn sicer ni nov, ampak zaradi različnih pritiskov interesnih skupin do zdaj ni bil nikoli uspešen. Različna delodajalska združenja in nekateri mediji so v javnosti poskušali ustvariti vtis, da so davčne blagajne samo strošek in da ne bodo imele učinka. To ne drži, saj dejstva in izkušnje iz drugih držav kažejo, da davčne blagajne dejansko prispevajo k bolj enakopravni obravnavi davčnih zavezancev, se pravi, zmanjšujejo možnost za davčne utaje in da iz tega naslova tudi povečujejo davčne prihodke. Davčne blagajne so se v nekaterih državah pokazale za dobro rešitev in tudi pri nas je bilo kar nekaj pozitivnih izkušenj po uvedbi tako imenovanih virtualnih davčnih blagajn.

Ob tem pogosto slišimo argument, da tudi po uvedbi davčnih blagajn tisti podjetniki, ki goljufajo na ta način, da ne izdajo računov, še vedno ne bodo izdajali računov in zato še vedno ne bodo plačevali davkov. To je res, ampak treba je opozoriti, da marsikdo goljufa tudi drugače, na primer tako, da sicer račun izda, nato pa ga ne evidentira v poslovnih knjigah oziroma ga naknadno izbriše. Torej, navzven se zdi, ker je izdal račun, da posluje zakonito, ampak od tega prihodka kasneje ne odvede davka. Tukaj pa ne gre samo za DDV, ampak na koncu tudi za dohodnino samostojnih podjetnikov ali pa za davek od prihodkov pravnih oseb, če gre za večja podjetja. Davčne blagajne se nam zdijo koristne, ker omejujejo možnost tovrstnih zlorab. Do zdaj smo sicer imeli virtualne davčne blagajne, kjer je bilo brisanje ali spreminjanje računov sicer prepovedano, ni pa bilo tehnično onemogočeno. Ampak, že v prvem koraku, se pravi z uvedbo virtualnih blagajn, se je po navedbah predlagatelja povečala stopnja

plačevanja davkov, zato je uvedba pravičnih davčnih blagajn v temu smislu korak naprej in jo v Združeni levici podpiramo, saj pričakujemo pozitivne učinke.

Drugi razlog, zakaj podpiramo uvedbo davčnih blagajn, pa je, da se z njimi olajša nadzor. Dokler imamo samo virtualne davčne blagajne, torej zakonsko prepoved brisanja računov, lahko inšpektorji kršitve ugotavljajo samo z nadzorom na terenu. Predlog, ki ga imamo pred nami, pa predvideva online sistema davčnih blagajn, se pravi na način, da davčni organ sproti pridobiva podatke o prometu za vsak izdani gotovinski račun. Inšpektorji lahko po tem sistemu izvajajo nadzor brez samega obiska zavezanca.

Online sistem beleženja podatkov pa po našem mnenju prinaša še eno novost, ki jo podpiramo. Ko bo imel FURS na razpolago te podatke, bo lahko na podlagi statistike ugotavljal, pri katerih zavezancih je največja verjetnost, da utajujejo davke ali pa da kršijo delovnopravno zakonodajo. Ko bo FURS imel vse te podatke na mizi, bo lahko izvajal ciljni nadzor. Tako bo FURS lahko lažje preganjal tako davčne utaje kot kršitve delavskih pravic na drugi strani. Namreč, recimo podjetja, ki plačujejo samo z gotovino, ki poslujejo samo z gotovino, v njih obstajajo največje možnosti za zaposlovanje na črno.

Zadnje čase se širi praksa, da podjetje ali pa samostojni podjetnik delavca sicer zaposli, vendar samo za skrajšani delavni čas, v resnici pa delavec dela za polni delavni čas ali pa še več. Takemu delavcu teče samo polovična delovna doba, ker polovica denarja, polovico plače dobiva na roke in če izgubi delo, ima zato pravico samo do minimalnega nadomestila za brezposelnost. Delavci se v strahu za službe seveda sami tovrstnemu izmikanju in kršenju delavskih pravic pogosto ne upajo upreti, po drugi strani pa se zaradi tega neupravičeno siromašijo tako zdravstvena blagajna kot pokojninska in državni proračun, ker se od polovice plače, ki jo delavec prejema na črno, ne plačuje nikakršnih prispevkov in dohodnine. S predlaganimi davčnimi blagajnami bi po našem mnenju FURS dobil možnosti, da poveže podatke iz evidence o računih z evidencami o zaposlitvah in na podlagi primerjave teh dveh vrst podatkov zazna kršitve delovnega prava in osnovnih delavskih pravic.

V javni razpravi so o davčnih blagajnah so bile možnosti, ki jih daje ta zakon za pregon kršitve delavskih pravic, bile prezrte, ampak v Združeni levici menimo, da je to eden od glavnih razlogov, zakaj je uvedba teh blagajn smiselna. V zadnjih mesecih je FURS namreč končno začel preganjati delodajalce, ki silijo svoje zaposlene, da pridobijo status samostojnega podjetnika, namesto da bi jih zaposlili. Z uvedbo davčnih blagajn bi lahko brez kakršnihkoli proračunskih stroškov v tem nadzoru naredili ogromen korak naprej ne samo proti davčnemu dampingu, ampak tudi proti socialnemu dampingu.

In tretjič. V javnosti je bilo veliko strašenja glede stroškov, ki jih bodo imeli zavezanci zaradi uvedbe novega sistema. Tukaj je treba povedati, da se v celoti ohranjajo izjeme, ki veljajo po Zakonu o davčnem postopku, tako kmetom kot podjetnikom, ki imajo malo gotovinskega predmeta, tudi v bodoče ne bo treba imeti davčnih blagajn. Tistim zavezancem, ki so po sedanjih predpisih že dolžni voditi poslovne knjige in imeti blagajne, pa ne bo treba kupovati novih blagajn ali novih računalniških programov. Mali zavezanci bodo imeli na razpolago brezplačen program FURS, že obstoječi zavezanci pa bodo potrebovali samo nadgradnjo sistema, zato se nam ta problem ne zdi relevanten.

Na koncu pa bi se ustavil še pri obveznostih, ki jih zakon nalaga potrošnikom. Zveza potrošnikov je tukaj opozorila na visoke globe, problematične globe, če kupec ne shrani računa za blago ali za storitev. S tem argumentom se deloma strinjamo, nima namreč smisla, da bi nekoga kaznovali s 40 evri globe, če zavrže, recimo, račun za 10 evrov, zato bi bilo smiselno tukaj razmisliti o nekem pragu, spodnji meji pri takih kazenskih določbah in tudi o omilitvi samih glob, saj so dejansko previsoke. Po drugi strani pa nismo za popolno črtanje kazenskih določb v tem 17. členu, saj kupci niso samo fizične osebe, niso samo končni potrošniki, ampak pogosto podjetja, pravne osebe, ki lahko namerno dejavno sodelujejo, pomagajo drugim podjetjem pri davčnih utajah, da bi na ta način kupili cenejše blago. Zato se nam do neke mere ta nadzor zdi smisel.

V Združeni levici s temi pripombami zakon podpiramo, opozarjamo pa, da ureditev prinaša tudi veliko odgovornost. Sedaj po tehnični plati bi moral FURS zagotoviti preprosto in nemoteno in brezplačno uporabo teh aplikacij. Po drugi strani pa je politična odgovornost na Vladi. Namreč, širjenje davčne osnove je en korak do davčne pravičnosti, drugi korak do davčne pravičnosti pa je zaostritev davčne progresije, da bo država več davka zbrala predvsem pri ljudeh z višjimi dohodki in z več premoženja. Šele takrat, ko bo država začela bolj učinkovito zbirati davke od najpremožnejših, bomo lahko konec koncev tudi začeli razmišljati o zniževanju DDV in potem bo konec koncev tudi manj razlogov za poslovanje brez računov. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije - krščanski demokrati, zanjo gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSI): Hvala lepa, gospod predsednik. Spoštovani kolegice in kolegi, gospa državna sekretarka!

Državo bo iz krize potegnili samo gospodarstvo in ne politika in ne sindikati. To je dejstvo. To je aksiom, na katerega poslanci Poslanske skupine Nove Slovenije glasno opozarjamo v vseh razpravah o reševanju gospodarske in finančne krize v naši državi. Politika pa je tista, ki mora

ustvariti ustrezno poslovno okolje, v katerem bo gospodarstvo lahko poslovalo. Ključna naloga vsake vlade bi morala biti ustvarjanje boljšega poslovnega okolja, pot do tega cilja pa je davčna razbremenitev gospodarstva, zmanjšanje birokratskih ovir in globalizacija oziroma internacionalizacija Slovenije. Pri tem je najpomembnejše zaupanje vlade do gospodarstva, ki generira, zaupanje gospodarstva do vlade. Ali je uvedba davčnih blagajn tak ukrep sedanjosti vlade, ki bo izboljšala poslovno okolje? Po našem prepričanju zagotovo ne. To poudarjajo tudi v Obrtno-podjetniški zbornici, Trgovinski zbornici, ki uvedbi davčnih blagajn ostro nasprotujeta. Ta ukrep deluje ravno v nasprotni smeri, dodatno administrativno in tudi finančno obremenjuje gospodarstvo. To je dejstvo. Če se spomnimo dveh let nazaj, tedaj smo uvedli tako imenovane virtualne davčne blagajne za tiste zavezance, ki poslujejo z gotovino in uporabljajo registrske blagajne. Že tedaj smo gospodarske subjekte obremenili z nakupom opreme in programov, ki onemogočajo brisanje oziroma popravljanje vnosov. Da ne pozabimo, tako programsko opremo je potrebno ne le nabaviti, pač pa tudi vzdrževati in davčni zavezanci so sedaj že obremenjeni s stroški vzdrževanja te opreme.

Prej kot v treh letih bomo gospodarstvo znova obremenili, spet z novimi stroški in novimi pravili. Zlasti manjši poslovni subjekti, med katerimi so samozaposleni, samostojni podjetniki in lastniki mikro družb, se bodo odločali za zapiranje dejavnosti in bodo posledično prešli na breme socialnih služb, nekateri pa bodo šli v sivo ekonomijo. Nov strošek uvajanja davčnih blagajn, ki se ocenjuje na znesek od tisoč 500 do tisoč 800 evrov na posamičnega davčnega zavezanca, bo namreč za marsikoga preveliko finančno breme. Številni gospodarski subjekti, zlasti manjši, namreč zaradi krize in zlasti plačilne nediscipline že sedaj komaj komaj shajajo in poslujejo na pozitivni ničli. Poudarjamo, vlada Mira Cerarja krši lastne zaveze. V socialnem sporazumu 2015 do 2016 se je zavezala, da gospodarstva ne bo dodatno obremenjevala. Uvedba davčnih blagajn je kršitev tega dogovora. Sprašujemo se, koliko delovnih mest bo prinesel ta ukrep. Najbrž jih bo prinesel, na žalost pa z negativnim predznakom. Da bomo jasni, Vlada uvedbe davčnih blagajn ne načrtuje, zato da bi odpravila sivo ekonomijo, pač pa le z namenom polnjenja proračuna in dodatnega nadzora nad zavezanci, ker enostavno zavezancem ne zaupa. Če bi bile davčne blagajne pravi ukrep v boju proti sivi ekonomiji, ki se ocenjuje na nekaj milijard, morda celo 10 milijard evrov, potem bi morala njihova uvedba prispevati dodatne pol milijarde evrov več v državni proračun. Samo iz naslova davka na dodano vrednost. A vlada je v akcijskem načrtu uvedbe davčnih blagajn, ki ga je sprejela prejšnji teden, finančni učinek ovrednotila le na 50 do 100 milijonov evrov letno. Po našem prepričanju je tudi ta fiskalni

učinek pretiran, če upoštevamo dejstvo, da se bo zmanjšalo število subjektov, ki poslujejo na trgu, hkrati pa se bo zvečalo število prejemnikov denarnih nadomestil socialnih transferjev.

Naj opozorimo še, da davčnih blagajn seveda ne bodo uporabljali šušmarji, tako da država s tem ukrepom polja sive ekonomije ne bo zmanjšala, pač pa nasprotno, po našem mnenju celo povečala. Bolje bi bilo, da bi vlada priznala šušmarju njegovo pridnost, delavnost – to niso lenuhi –, da bi jim pa ponudila poenostavljeno pavšalno obdavčitev in bi mu priporočala, da odpre espe oziroma deoo; če bo pa seveda goljufal, za to pa morajo biti stroge sankcije.

Uvedba davčnih blagajn je le nadaljevanje negotovega in nepredvidljivega poslovnega okolja v Sloveniji. Na to dejstvo vse glasneje opozarjajo obstoječi poslovni subjekti, ki se morajo namesto s svojo osnovno dejavnostjo stalno ukvarjati z administracijo in računovodstvom, prebiranju in uvajanju vedno nove in nove zakonodaje in z njo povezanih novih informacijskih rešitev. Namesto da bi svoj čas, denar in energijo vlagali v upravljanje, v razvoj osnovne dejavnosti, jo morajo vlagati v računovodenje, administracijo in druge spremljevalne dejavnosti. Gre torej za farso ne za ukrep proti sivi ekonomiji. Nestabilnost poslovnega okolja bo še naprej odvrčala potencialne investitorje, tako slovenske kot tudi iz tujine, da bi se odločili za odprte dejavnosti ali gospodarske družbe v Sloveniji. Zaradi stalnih sprememb zakonodaje, predvsem davčnih predpisov, ne morejo načrtovati razvoja dejavnosti. Poslovni subjekti, ki nimajo le namena hitrega ustvarjanja dobička, pač pa predvidljivo poslovanje in stabilno rast, se pod takimi pogoji za investiranje pri nas ne bodo odločali. Pogled in odnos do predvidljivosti in stabilnosti poslovnega okolja bo sedanja vlada morala spremeniti, če si resnično želi novih investorjev. In še, potrošniki pozor, plačali boste globo, če ne boste hranili računov!

Kolegice in kolegi, dobili smo nekaj pisem slovenskih rokodelcev, med njimi tudi lektarjev in predstavnikov domače in umetnostne obrti, ki je pravzaprav del naše slovenske identitete, in nas opozarjajo in nas prosijo, da razmislimo o uvedbi davčnih blagajn. Mnogi bodo dejavnost opustili. In še nekaj, najprej bi morali odpraviti sive lise, kar se tiče internetne pokritosti, tudi pokritosti mobilnega signala, in za to potrebujemo po izračunih ministrstva približno 300 milijonov evrov. Poslanci Poslanske skupine Nove Slovenije - krščanskih demokratov Predlogu zakona o davčnem potrjevanju računov iz teh razlogov nasprotujemo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Zavezništvo, zanj mag. Alenka Bratušek.

MAG. ALENKA BRATUŠEK (PS ZaAB):
Predsednik, državna sekretarka, kolegice in kolegi!

Vse od uvedbe tako imenovanih kvazi davčnih blagajn, torej od 1. julija 2013 dalje, se v Sloveniji razpravlja, ali te registrske blagajne zadostujejo oziroma ali naj po zgledu sosednje Hrvaške tudi pri nas uvedemo tako imenovane prave davčna blagajne. Za osvežitev spomina naj spomnim na spektakularne akcije hrvaških organov, ki so sredi turistične sezone v letu 2013 zapirali gostinske lokale. Mnogo slovenskih turistov je takrat z odobravanjem spremljalo filmske akcije hrvaških davčnih organov in vsi smo razpravljali o njihovi uspešnosti. In če še nekoliko ostanem pri naših sosedih ter spomnim, kako je uvedba davčnih blagajn potekala pri njih; Zakon o fiskalizaciji so na Hrvaškem sprejeli novembra 2012, uvajal pa se je v treh fazah. Prva faza je predvidevala uvedbo blagajn za velika in srednja podjetja in je povezala okoli 22tisoč zavezancev. Druga faza je povezala še ostale zavezance, kot so trgovci, športniki, odvetniki, notarji, zdravniki, povezala pa je okoli 57 tisoč zavezancev. Tretja faza je pomenila obveznost za vse zavezance. S 1. 7. 2013 je na Hrvaškem postala uporaba davčnih blagajn obvezna za vse zavezance.

Sredi turistične sezone smo lahko opazovali na eni strani že omenjene spektakularne akcije hrvaških davčnih organov, na drugi strani pa smo lahko v dnevnem časopisju prebirali o nepričakovano dobrih rezultatih, ki jih je uvedba davčnih blagajn izkazovala. Tako so zavezanci prijavljali v povprečju do 40 % več prometa kot leto poprej. To so vsekakor podatki, ki so vredni dodatne pozornosti, medijske in politične. V približno istem časovnem okviru smo tudi pri nas poskušali z različnimi prijemi zaježiti sivo ekonomijo. Decembra 2012 sprejeta novela o Zakonu o davčnem postopku je začela veljati 1. julija 2013. Bistvena razlika med hrvaško in našo ureditvijo je, da je davčna uprava po hrvaški ureditvi s prometom seznanjena takoj, po slovenski ureditvi pa je stanje treba preverjati na lokaciji blagajne oziroma je treba počakati na poročanje zavezanca.

Spomnimo, novela o Zakonu o davčnem postopku je določala, da zavezanec za davek ne sme imeti ali uporabljati računalniških programov oziroma elektronskih naprav, ki omogočajo brisanje, popravljanje ali kakršnokoli spreminjanje zapisa v napravi. Če poenostavim, prometa s takšnih naprav ni več mogoče brisati ali spreminjati. In tudi slovenska različica davčne blagajne je v prvem letu uvedbe znatno povečala priliv davčnih dajatev.

Podatki iz leta 2014 kažejo, da je zaradi uporabe registrskih blagajn država v nekaterih dejavnosti mesečno pobrala za 24 % več DDV. Podatki za mesec oktober 2014 na primer kažejo, da je bilo v strežbi prijavljenega za 39,9 % več DDV, v proizvodnji kruha, pekovskega peciva in slaščic za 40 %, pri prodaji tekstila na

tržnici pa kar za 145 % več prijavljenega DDV. Obe varianti, hrvaška in slovenska, torej zasledujeta enak cilj, in sicer zmanjšanja obsega sive ekonomije z uvedbo sistema, ki bo omogočal pregledno in zanesljivo evidentiranje gotovinskega poslovanja.

Iz Predloga zakona o davčnem potrjevanju računov, ki ga imamo danes pred seboj, izhaja, da bo z zakonom predpisana obveznost izvajanja postopkov potrjevanja računov pri gotovinskem poslovanju za davčne namene določeno, kdo bodo zavezanci za izvajanje postopka potrjevanja računov in sam postopek potrjevanja računov, določena vsebina računa za namene izvajanja postopka potrjevanja računov, določene tehnične zahteve, urejen nadzor nad izvajanjem zakona in za nas zelo sporna obveznost prevzema izdanega računa pri gotovinskem poslovanju za kupca.

V Poslanski skupini Zavezništvo načeloma ne nasprotujemo predlogu zakona, ki ga danes obravnavamo v okviru prve obravnave. V samem besedilu je sicer nekaj določb, za katere pričakujemo, da jih bomo v nadaljnji obravnavi ustrezno dopolnili, popravili ali izključili iz samega besedila. Nekaj je tudi odprtih vprašanj, za katera pričakujemo, da bodo prejeli ustrezen odgovore. Je pa za nas popolnoma nesprejemljiv tretji odstavek 12. člena in 17. člen predloga zakona, ki določata sankcijo v primerih, ko potrošnik ne more predložiti računa za to pooblaščenim osebam.

Davčni organ je tisti, ki je dolžan nadzirati delo in poročanje davčnih zavezancev in ne potrošnik! V primerih, ko davčni organ pri zavezancih ugotovi nepravilnosti, pa jih lahko oziroma jih mora kaznovati – zavezance in ne potrošnike. Kaznovanje potrošnika v tem primeru razumemo kot prelaganje odgovornosti za pristojnost nadzora nad delom zavezancev in še posebej, ko je za potrošnika zagrožena globa v višini do 400 evrov. Menimo, da so vprašanja, na katera je opozorila Trgovinska zbornica Slovenije, takšna, da je potreben dodaten razmislek. Ne nazadnje je tudi hrvaški zakon nekaj dejavnosti taksativno izvzel. Ponovno želim poudariti, da so davčne blagajne namenjene zaježitvi obsega sive ekonomije, ki nastaja ob plačevanju z gotovino. Pa izpostavljam – to, kar zdaj govorim –, zato ker zakon tudi ne predvideva drugačne obravnave zavezancev, ki z gotovino ne poslujejo. Ustrezna dopolnitev bo po naši oceni tukaj vsekakor potrebna.

Strinjamo se, da izjem načeloma ne sme biti oziroma jih naj ne bo, sploh pa ne pri t. i. pavšalistih, kjer je izjemnega pomena točen zajem podatkov glede prometa, ki ga zavezanec ustvari.

In kot že rečeno in sledi tudi iz moje predstavitev, bo Poslanska skupina Zavezništvo zakon v prvi obravnavi podprla, naša podpora pa bo v nadaljevanju odvisna od tega ali bodo naše pripombe ustrezno upoštewane. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo gospod Tilen Božič.

TILEN BOŽIČ (PS SMC): Spoštovani predstavniki Ministrstva za finance, spoštovane poslanke, spoštovani poslanci!

V skladu s predvolilnim programom SMC, ki se je kasneje v veliki meri prenesel tudi v sklenjeno koalicijsko pogodbo, danes končno začnemo s prvo obravnavo Predloga zakona o davčnem potrjevanju računov, ki se v javnosti pogosto naslavlja tudi kot zakon o davčnih blagajnah. Siva ekonomija po oceni Statističnega urada Republike Slovenije presega 8 % BDP, kar prevedeno v denar znaša približno 3 milijarde evrov. Da je problem pereč in da ga je treba v prvi vrsti nasloviti s spremembami na področju davčne zakonodaje, nam pove dejstvo, da pretežni del predstavljajo ravno davčne utaje. V SMC se zavedamo, da vsega ni mogoče prestaviti iz sivega polja, menimo pa, da lahko s predlaganim zakonom in komplementarnimi ukrepi na tem področju naredimo bistveno več, saj se bo del znižanja obsega sive ekonomije odražal tudi v višjih prihodkih državnega proračuna in s tem posredno pometel z nekaterimi najbolj perečimi vprašanji tega časa: zakaj zmanjkuje denarja za socialne transfere, za pokojnine, za zdravstvo, zakaj so plače nekaterih temeljnih gradnikov naše države mizerne, zakaj ni raven storitev oziroma servisa, ki ga zagotavlja naša država višja.

Z davčnim potrjevanjem računov bomo zajeli del sive ekonomije, ki se še posebej razrašča pri poslovanju z gotovino, neevidentiran gotovinski promet s končnim potrošnikom se namreč širi navzgor po dobavni oziroma produkcijski verigi in postavlja v težak položaj tudi zaposlene, ki lahko včasih celo pretežni del dohodka prejmejo v gotovini. Gre torej za odpravljanje negativnega multiplikativnega učinka na gospodarstvo zaradi izkrivljanja konkurenčnega položaja družb na trgu in posledično neenakomerne porazdelitve davčnih bremen med zavezanci, na dodaten pritisk, ki ga vrši na prekarizacijo delavcev in dela ter zaposlovanja na črno, na dolgoročno vprašljiv položaj zaposlenih, ki se bodo nekoč upokojili in bodo zaradi nizkih pokojninskih osnov težko preživljali svojo jesen, in znatnih učinkov na javne finance, ki tudi zaradi takšnih izpadov danes nalagajo prihodnim generacijam nesorazmerno veliko breme. Odprava negativnih učinkov je obenem predpogoj za lažje prestrukturiranje oziroma premišljeno znižanje obremenitev, ki se nanašajo na dohodke iz dela. Na nujno po spremembah na področju gotovinskega poslovanja kaže tudi nesorazmerno velika obremenitev davčnih inšpektorjev z nadzorom blagajniškega prometa. V preteklih letih je bilo preko polovice angažiranih prav na inšpiciranju tega področja, z uvedbo davčnega potrjevanja računov v SMC predvidevamo, da bo na področju davčne kontrole, nadzora in preiskav prišlo najmanj do

naslednjih pozitivnih učinkov. In sicer: prenosa velikega dela zamudnih opravil, ki jih zdaj opravljajo inšpektorji na informacijski sistem, ki bo z naprednimi algoritmi lahko zaznaval in izpostavljал tvegane subjekte ter potencialne davčne utaje in tako omogočil, da se inšpektorji osredotočijo le na tiste subjekte, pri katerih bo zaznana visoko tveganje. Preko ciljnih nadzorov bo tako povečana učinkovitost inšpektorjev in zmanjšana administrativna obremenitev zavezancev, ki poslujejo zgledno, lažje zoperstavljanje trendu zniževanja števila davčnih inšpektorjev. Predvidevamo, da bo to prineslo tudi preusmeritev več kot 100 davčnih inšpektorjev na preučevanje zahtevnejših primerov in dalje tudi na učinkovitejše in lažje izvajanje nalog, ki so v pristojnosti davčnih kontrolorjev, ter ne nazadnje učinkovitejšega kombiniranja in koordiniranja dela s tržnimi in delavnimi inšpektorji.

V SMC se zavedam, da lahko učinkovitost predlaganega sistema močno načnejo morebitne izjeme in jim zato, razen v primeru trdno utemeljenih razlogov, nismo naklonjeni. Kot tako utemeljene razloge razumemo predvsem morebitne okvare strojne opreme, komunikacijskega omrežja, izpade električne energije in onemogočen dostop do spleta. Predlog zakona rešitve za takšne primere že predvideva.

V času javne razprave so se pojavili očitki, da za manjše zavezance izjema ni predvidena, zaradi tega sta predvideni dve rešitvi, ki ju bo najbrž treba še nekoliko dodelati, vendar ju štejemo za dobra nastavka prihajajočemu sistemu davčnih blagajn. Predlog v prehodnem obdobju dopušča možnost izbire med davčnim potrjevanjem računov v realnem času ali uporabo vezane knjige računov z naknadnim potrjevanjem, pri čemer se prva navedena možnost ponudi tudi v obliki spletne aplikacije za izstavljanje računov.

Aplikacijo bo brezplačno nudila Finančna uprava Republike Slovenije, kar v SMC pozdravljamo, saj ocenjujemo, da ima velika večina nevladnih organizacij in drugih malih zavezancev vsaj enega člana ali sodelavca s pametnim telefonom ali drugo napravo, ki ima sočasno omogočen dostop do svetovnega spleta. Prav tako se zavedamo očitkov dodatnega administrativnega bremena, ki ga bodo udeležene družbe. Ravno iz tega razloga se je ukrep najavil že pred dobrim letom v predvolilnem programu SMC, nato ponovno v koalicijski pogodbi lani jeseni, v akcijskem načrtu za uvedbo davčnih blagajn v začetku tega leta in sedaj utemeljeno pričakujemo, da se bo ta zakon uveljavil 6 mesecev, preden bo uporaba zakonskih določil postala obvezna.

Za razliko administrativnih razbremenitev, ki jih v SMC prav tako zagovarjamo in pripravljamo ter bodo oznanjena v kratkem, smo mnenja, da je treba utemeljeno povečanje administrativnega bremena napovedati bistveno prej, da se zavezanci

ustrezno pripravijo, konkretne administrativne razbremenitve se trenutno pripravljajo v večjem obsegu in po našem mnenju nekoliko krajši rok pred uveljavitvijo administrativnih razbremenitev zavezancem ne bi smel povzročati takšnih težav, kot bi jih morebitna uvedba davčnih blagajn tik pred zdajci.

Pri uvajanju davčnih blagajn Slovenija ni nikakršna posebnost, poznajo jih že številne države, tudi 15 držav članic Evropske unije in pričakovati je, da se jim bomo kmalu pridružile še nekatere druge. Ključna razlika pri tem je, da Slovenija uvaja sodobnejši sistem, saj države, ki so sisteme uveljavile že pred leti, na primer v 90. letih, še niso bile deležne takšnega napredka informacijskih tehnologij. Rešitev, ki jo predvideva predlog zakona, torej sprotno samodejno elektronsko potrjevanje računov pri Finančni upravi, je postalo mogoče šele z izjemnim porastom zmogljivosti prenosa podatkov preko spleta, napredka elektronskih naprav, programske opreme ter možnosti učinkovitega in varnega elektronskega komuniciranja in podpisovanja. S tem je bila za državo in zavezance osvojena možnost vzpostavitve cenovno bistveno bolj ugodnega in administrativno manj zahtevnega sistema, ki bo prinesel bistveno boljše rezultate.

Začetni pomisleki glede visokih stroškov, povezanih z nakupom posebne certificirane programske in strojne opreme, tako odpadejo. Z odprtim pristopom, ki predvideva zgolj opredelitev načina izmenjave podatkov s Finančno upravo, se bomo tako izognili omejevanju na katerikoli izmed specialnih in praviloma dražjih rešitev na trgu. Trg razvoja programske opreme za podporo poslovanju bo torej odprt za vse, tudi zakonska podjetja in mlade strokovnjake s področja informacijske tehnologije, ki bodo kmalu po objavi specifikacij v okviru podzakonskega akta lahko tudi sami našli svojo poslovno pot v pisanju inovativnih in uporabnikom prijaznih računalniških programov in aplikacij za pametne telefone, ki se bodo v prihodnje uporabljali za izdajanje računov pri gotovinskem poslovanju.

Razen iz razlogov hitrega napredovanja informacijske tehnologije v SMC podpiramo dveletno prehodno obdobje, saj bo v tem času prišla na trg še boljša in cenovno ugodnejša programska in strojna oprema za zavezance. Prav tako gre pričakovati znaten napredek v elektronski pismenosti uporabnikov in rešitvah na področju elektronskega poslovanja. V naslednjih dveh letih se na podlagi svetovnih in regionalnih trendov pričakuje pospešeno širjenje uporabe e-računov tudi med mikro in malimi podjetji in ne nazadnje lahko utemeljeno pričakujemo tudi izboljšanje dostopnosti do svetovnega spleta, pokritosti z mobilnimi frekvencami in novih generacij in vzpostavljanje sposobnosti Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije, da lahko za posamičnega zavezanca izda potrdilo o morebitni nezmožnosti dostopa do spleta, ki po

prehodnem obdobju predvidoma sorazmerno redka izjema.

Glede na to, da že več kot polovica držav članic Evropske unije pozna davčne blagajne, se nam za iskanje učinkov v praksi ni treba ozreti daleč. Hrvaška je po uvedbi davčnih blagajn, ki so po primerljivosti še najbližje različici, zastavljeni v tem predlogu zakona, zabeležila številne pozitivne učinke, na katere merimo tudi v SMC. Poleg povečanja števila zaposlenih v branžah, kjer se je predhodno zaposlene bodisi delno bodisi v celoti plačevalo v gotovini, in posledično davkov in prispevkov, povezanih z osebnimi dohodki, računamo tudi na povečanje obsega registriranega gotovinskega prometa in s tem večje prilive tudi iz naslova davka na dodano vrednost, davka na dohodek pravnih oseb in davka iz dejavnosti. Pričakujemo tudi povečano likvidnost in kapitalsko okrepitev družb, katerih del prometa je obšel blagajniško poslovanje in posledično transakcijske račune družb, kar bo pozitivno vplivalo tudi na izboljšane plačilne discipline in kreditne sposobnosti le-teh.

Kot omenjeno je po našem mnenju Predlog zakona o davčnem potrjevanju računov eden izmed ključnih ukrepov na področju omejevanja sive ekonomije in dodatnega orodja preprečevanja zaposlovanja ter dela na črno. Ob tem velja poudariti, da bo ta ukrep dosegel cilje, ki smo si jih v povezavi z omejevanjem sive ekonomije v SMC zastavili, le, v kolikor bodo sočasno začeli veljati tudi številni spremljevalni ukrepi. Posebej imamo tukaj v mislih ukrepe s področja osveščanja kupcev in spodbujanja zavezancev k prostovoljnemu razkrivanju prometa, kar bi po našem mnenju znatno prispevalo k dvigu davčne kulture v Sloveniji. Da je ta bistveno nižje, kot bi si v SMC želeli, govori pomenljivo dejstvo, da je Državni zbor v letu 2013 moral celo posebej uzakoniti opredelitev ter visoke globe za programsko opremo, ki je omogočala samodejno in sistematično goljufanje z brisanjem in prilagajanjem evidenc blagajniškega prometa, zalog in tako dalje. Inovativnosti nam Slovencem torej nikakor ne primanjkuje, bi jo pa tudi z našim delovanjem v Državnem zboru radi preusmerili tja, kjer bo porabljena v bolj konstruktivne in družbeno odgovorne namene. Davčno potrjevanje računov vidimo tudi kot pomemben korak v tej smeri. Nadalje v SMC menimo, da je za učinkovitost davčnih blagajn poleg osveščenosti kupcev o njihovih pravicah treba poudarjati tudi njihove dolžnosti, saj je dejstvo, da predlagani sistem ne deluje, v kolikor račun pri gotovinskem poslovanju ni izdan. Pri slednjem pa ima lahko veliko besedo ravno kupec bodisi kot tihi partner prodajalcu pri neizdaji računa, v kolikor je do tega indiferenten, bodisi v določenih primerih celo kot sprožilec, saj smo bili tudi sami deležni opozoril obrtnikov, da so postavljeni v neprijeten položaj, ko kupci včasih celo zahtevajo, da se jim blago ali storitve zagotovijo brez računa. V tujini tovrstne rešitve že obstajajo predvsem v smislu dolžnosti hranjenja računa za krajši čas.

Predlog zakona skuša nasloviti dva primera, in sicer hranjenje računa, ko je nakup opravljen v poslovnih prostorih zavezanca, in v primeru, ko se storitev ali blago zaračuna na domu. V SMC menimo, da so se dosedanje pripombe in objave v medijih razvile v solidno razpravo, ki jo bomo danes najbrž argumentirano tudi nadgradili in nato v nadaljevanju zakonodajnega postopka prišli do učinkovitih rešitev, ki bi na primeren in širše sprejemljiv način naslovile tudi odgovornosti in dolžnosti kupca. Obenem se zavzemamo za dodatno spodbujanje kupcev z ukrepi, ki so se že v preteklosti izkazali za učinkovite in ne obremenjujejo pretirano pristojnega organa. V mislih imamo seveda spodbujanje zavezancev k zahtevanju računa in morebitnemu samoiniciativnemu SMS oziroma spletnemu preverjanju le-teh ob uvedbi primerne nagradnega sklada. Ta rešitev ni del tega zakona, vendar jo vsekakor štejemo za pomemben komplementarni ukrep, ki bo pripomogel k doseganju zastavljenih ciljev.

Spoštovani! V Poslanski skupini SMC osnutek Zakona o davčnem potrjevanju računov in s tem uvedbo tako imenovanih online davčnih blagajn podpiramo, saj menimo, da gre za enega izmed ključnih ukrepov za omejitev obsega sive ekonomije in pomembnega dodatnega orodja za preprečevanje zaposlovanja ter dela na črno. Verjamemo, da bomo tudi na podlagi današnje argumentirane razprave v Državnem zboru lahko predlog v nadaljevanju zakonodajnega postopka skupaj nadgradili do te mere, da bo deležen široke podpore. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospa Suzana Lep Šimenko bo predstavila stališče Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke. Izvolite.

SUZANA LEP ŠIMENKO (PS SDS): Spoštovani predsedujoči, spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, spoštovani predstavniki ministrstva!

Davki so ob prispevkih, trošarinah in ostalih dajatvah pomemben vir financiranja države. Omogočajo financiranje zdravstva, izobraževanja, pokojnin, socialne varnosti, vzdrževanje javnega reda, varnosti, obrambe, zaradi visoke zadolženosti tudi v veliki meri za servisiranje obresti in našega javnega dolga.

V Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke se zavzemamo za pravičen sistem plačila davka in obsojamo sivo ekonomijo in delo na črno, vendar pa menimo, da s predlagano uvedbo davčnih blagajn ne bomo zaježili ključnega, to je, ne bomo zaježili sive ekonomije. S predlaganimi ukrepi namreč ne bomo dobili tistih, ki računov ne izdajajo, in ti predstavljajo resničen problem v družbi, saj ne plačujejo davkov in so resnično neloyalna

konkurenca vsem, ki pošteno opravljajo svojo dejavnost.

Država ima že danes ogromno mehanizmov in institucij, ki ugotavljajo in ustrezno sankcionirajo sivo ekonomijo in delo na črno. Prav tako morajo imeti podjetja od leta 2013 naprej tako imenovane virtualne davčne blagajne, ki onemogočajo brisanje računov. Z začetkom letošnjega leta morajo imeti vsi tisti, ki poslujejo z gotovino brez ustreznega računalniškega programa, vezane knjige računov, za katere vemo, da so ob sami uvedbi povzročile številne težave, saj računov v knjigarnah kar nekaj časa ni bilo mogoče dobiti.

Resnično se je treba vprašati, ali nima država na voljo zadosti drugih ukrepov, s pomočjo katerih bi lahko zajezila sivo ekonomijo. Ali morda tukaj ne gre za nesorazmeren in nerazumen ukrep? Verjamemo, da se je najenostavneje posluževati ukrepov, kot so dvigovanje davkov ali v temu primeru uvedbo davčnih blagajn. Žalostno pa je, da se na drugi strani ne ponudi popolnoma nič v smeri davčne razbremenitve podjetij, ki bodo s tem ukrepom najbolj prizadeta.

2. člen Ustave opredeljuje Slovenijo kot pravno državo, po pravni doktrini in ustavnosodni praksi se med bistvene sestavine pravne države uvršča tudi prepoved čezmernih posegov države. Pri uvedbi davčnih blagajn gre za poseg države na področje, kamor je država posegla že večkrat; v letu 2013 z virtualnimi davčnimi blagajnami in v začetku tega leta z uvedbo vezane knjige računov. Če bi že sprejeli tezo, da je ta poseg države nujen za zavarovanje javne koristi v obliki zmanjšanja sive ekonomije in preprečevanja davčnih utaj in goljufij na področju davkov, se pa vsekakor sprašujemo o nujnosti tega ukrepa. Nujnosti v smislu, ali zasledovalnega cilja predlagatelja zakona ni mogoče doseči z blažjim ukrepom ali celo z boljšim izkoristkom že uvedenih ukrepov, na primer z izboljšanim delovnih procesov državnih organov ali zgolj v obliki spremembe pooblastil organov, ki so zadolženi za ta področja. Morda bi ob tem poiskali tudi odgovor na vprašanje, ali so morda državni organi z lastno togostjo pri izvajanju pooblastil soodgovorni za stanje na področju sive ekonomije.

Naprej nas zanima tudi primernost tega ukrepa za doseg zastavljenega cilja; v preteklih letih je bilo že veliko časa in denarja namenjenega ukrepom za doseg cilja zmanjšanja sive ekonomije, ki ga zasleduje predlagatelj zakona. Seveda se nam ob tem pojavlja vprašanje, ali ni to še eden v nizu na hitro pripravljenih nedorečenih ukrepov in predvsem ukrep brez predhodno opravljene ustrezne analize in brez ustreznega vrednotenja nedavno uveljavljenih ukrepov. Morda bi ob tem ugotovili, da obstoječi ukrepi potrebujejo zgolj manjše spremembe, s katerimi ne bi prizadeli tako velikega števila subjektov, kot jih bomo, v kolikor predlagani zakon stopi v veljavo.

Prav tako je na mestu vprašanje, ali so posledice, ki bodo zlasti za mala podjetja ob uvedbi davčnih blagajn nastale, proporcionalne glede na vrednost zasledovanega cilja oziroma koristi, ki jo država ob tem zasleduje. Iz ocene finančnih posledic predloga zakona izhaja, da je povečanje davčnih prihodkov iz naslova ukrepa potrjevanja računa ocenjen na višini 50 do 100 milijonov evrov. Na tem mestu se sprašujemo, ali ocena povečanja davčnih prihodkov temelji na ukrepu samem, torej na prihodkih, ki bodo posledica nakupa davčnih blagajn programske opreme in tako naprej, ali na cilju, ki ga s predlogom zakona zasledujete, torej zmanjšanje sive ekonomije. Iz predloga zakona namreč ni razbrati, o kakšnem odstotku zmanjšanja sive ekonomije sploh govorimo. Upravičeno se tudi sprašujemo, ali bodo zlasti mala podjetja, teh 80 tisoč davčnih zavezancev, dodatni strošek nakupa davčne blagajne kot tudi nadgradnje in vzdrževanja programske opreme sploh še lahko prenesla. S tem ukrepom bomo najbolj prizadeli tista podjetja, ki se že danes borijo na trgu za svoj obstoj, a vendar zagotavljajo preživetje številnim družinam. Dnevno se ukvarjajo z marsikdaj nepotrebno birokracijo, pogosto ne morejo ali le s težavo pridobijo kredit, čeprav gre večinoma za kredite zelo malih vrednosti. Zaradi majhnosti težko dosegajo cenovno konkurenčnost, velik izziv jim predstavlja nakup novih strojev. Podjetniki pogosto niti ne gredo v bolniško, četudi so bolni, saj vedo, da nihče drug ne bo opravil njihovega dela. Prav ti majhni podjetniki, ki bodo s tem ukrepom najbolj oškodovani, zagotovo niso prizadeli naših javnih financ. Žal lahko predlagani ukrep uvedbe davčnih blagajn povzroči tudi to, da bo morda kateri od podjetnikov prenehal z dejavnostjo. Verjamem, da si tega ne želimo. Dodatno finančno breme za večino podjetij predstavlja velik problem.

Problem pa predstavlja tudi neenakomerna razvitost Slovenije. Še vedno imamo namreč območja, kjer ni ali je izjemno slaba pokritost z internetno povezavo. Predlagatelj je sicer to možnost predvidel in za te primere bo moral zavezanec nezmožnost vzpostavitve elektronske povezave dokazati s potrdilom Agencije za komunikacijska omrežja in storitve. Vendar, ali ne bi bilo prav, da bi najprej zagotovili pokritost z internetom po celotnem območju Slovenije? Takšna pokritost bi tudi sicer pozitivno vplivala na razvoj manj razvitih območij. Po predlogu zakona pa bodo morala podjetja iz že tako prikrajšanih območij pridobivati potrdila Agencije, torej jim nalagajo dodatno administrativno delo. Prav tako ne moremo podpreti dejstva, da se na stran kupca prenaša obveznost shranjena računa do poteka garancijske dobe. To, ali bo kupec hranil račun za primer uveljavljanja pravice do garancije, je in mora ostati njegova odločitev. V kolikor se želi kupec zavarovati za primer uveljavljanja pravic v primeru okvare ali napake blaga, je že tako dovolj motiviran in bo račun tudi shranil do poteka garancijskega roka.

Zato se nam predlagane kazni zdijo nepotrebne in glede na višino nesorazmerne.

V Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke nasprotujemo dodatnim obremenitvam gospodarstva, smo zagovorniki nasprotnega – zagovorniki davčne in administrativne razbremenitve. S predlaganim ukrepom uvedbe davčnih blagajn ne bomo zajezi sive ekonomije, saj davčne blagajne ne bodo rešile problema neizdajanja računov, bodo pa povzročile dodatno finančno in administrativno breme predvsem za malo gospodarstvo. Zato predlaganega zakona o davčnem potrjevanju računov ne bomo podprli. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Prehajamo na splošno razpravo poslank in poslancev. Besedo ima gospod Uroš Prikl, pripravi naj se gospod mag. Matej Tonin.

Izvolite, gospod Prikl.

UROŠ PRIKL (PS DeSUS): Hvala lepa, predsedujoči, za besedo. Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi!

Kot smo slišali, pred nami je povsem nov zakon, povsem nov predpis, ki ima za svoj prioritetni namen zajezi ali pa eliminirati v končni fazi sivo ekonomijo, predvsem pa zvišati preglednost pri gotovinskem poslovanju. Vlada nas je z akcijskim planom, kako priti do tega cilja, sprejetja zakona, seznanila že v mesecu januarju in prav je, da smo ji prisluhnili, in prav je, da se Vlada drži akcijskega plana, ki ima namen v končni fazi sprejetje tega predpisa. Seveda se lahko naša razmišljanja tukaj pri teh rešitvah deljena. Seveda rešpektiram vse tiste, ki izražate dvom, ali bomo dejansko dosegli namen samega zakona, me pa skrbi, da alternative tukaj ne predlagate. V preteklosti smo imeli, spomnite se, na Ministrstvu za delo tudi generalnega oziroma državnega sekretarja za preprečevanje sive ekonomije, pa tudi en organizacijski oddelek, ki se je s tem ukvarjal, pa rezultatov, čeprav je bila tudi takrat dobra volja, aktivnosti niso prinesle zelenih rezultatov.

Verjamem v ta zakon. Verjamem, na podlagi tega, kar smo bili slišali od Vlade, ki se je – to je moja ugotovitev, pa mislim, da se ne motim – zelo konkretno in zelo poglobljeno lotila priprave tega zakona in tu ji gredo vse pohvale. Želel bi si, da takšnega predpisa ne bi bilo treba, da bi bilo samoumevno, da se vsi držimo tega, da izdajamo račune, da ne potvarjamo zadev, da se ne gremo sive ekonomije, ampak kako je potem mogoče razložiti, da gre siva ekonomija oziroma da skozi kanale sive ekonomije spolzi, izpuhti, ponikne, kakorkoli, dvomestno število, v procentih govorim, slovenskega GDP. Očitno je nekaj treba narediti in moje stališče, moje mnenje, tako tudi mojih poslanskih kolegov v Desusu, ki ugotavljamo, da je to pravi korak. Seveda je še daleč do cilja. Tukaj si iskreno

želim, da se prisluhne s strani Vlade nekaterim mnenjem, ki govorijo o tem, da so nekatere izjeme tukaj potrebne, da pri tem ne delamo nekih novih administrativnih težav, da postopke maksimalno poenostavimo in da ni to dodatna bremenitev za vse deležnike v procesih. Verjamem, da nam bo to uspelo. Ne nazadnje govorili smo prej v nekaterih predhodnih razpravah, kolegice in kolegi ste poudarjali izkušnje Srbije, predvsem pa Hrvaške. Tam so suma sumarm pozitivni učinki. Ne vem, zakaj ne bi opazili dobrih rešitev iz dobre, pozitivne prakse držav, ki so to že naredile in samo naprej.

Morda velja tukaj eksplicitno opozoriti na tiste poglavitne, rekli smo, kaj je poglavitna rešitev – eliminiranje sive ekonomije in zvišanje preglednosti, predvsem pri gotovinskem poslovanju. Kaj so pa poglavitni cilji? Nekako bi jih v štirih točkah opredelil. Torej, prvič, preprečiti naknadno prirejanje podatkov o obdavčljivem prometu in izogibanje plačilu davčnih obveznosti zavezancev pri gotovinskem poslovanju. Drugič, pregledno in zanesljivo evidentiranje gotovinskega prometa davčnih zavezancev in s tem zmanjšanje obsega sive ekonomije in preprečevanja davčnih utaj in goljufij. Tretjič, zagotoviti učinkovitejše pobiranje obveznih dajatev. In četrtič, vzpostavitev enakopravnejših pogojev poslovanja, ureditev trga, preprečevanje nelojalne konkurence in hitrejši gospodarski razvoj. Hkrati pa bo s tem tudi zagotovljena večja zaščita tistih, za katere, verjamem, nam je najbolj mar, to so končni potrošniki.

Morda še samo refleksija na koalicijski sporazum oziroma koalicijsko pogodbo, ki je pač prav, da jo tukaj tudi izpostavimo. Ne nazadnje skušamo čim več ali pa vse, če želite, stvari, ki so tukaj zapisane, tudi realizirati. Tu smo zapisali pod točko ali pod alinejo, če hočete, plačilna disciplina in boj proti sivi ekonomiji, piše pa približno tako: "okrepiti bo potrebno nadzor nad plačevanje prispevkov in davkov s strani delodajalcev in uvesti davčne blagajne za zajezitev sive ekonomije. V ta namen bomo v mandatu v Vladi pripravili Zakon o davčnih blagajnah ..." – okej, malo drugače se imenuje. "... država mora postati vzoren plačnik ..." – to se mi zdi zelo bistvenega pomena – "država mora postati vzoren plačnik ter izboljšati nadzor nad preostalimi neplačniki. Uvedene bodo višje kazni za tiste delodajalce, ki niso v postopku stečaja in likvidacije in za svoje zaposlene ne plačujejo prispevkov" – morda smo se tukaj malček oddaljili, ampak pod ta segment koalicijskega sporazuma sodi tudi to.

Seveda, kot rečeno, jaz in moji kolegi v Desusu podpiramo to idejo. Želeli bi si, da na poti do uveljavitve podpisa se po najboljših močeh upoštevajo tudi tiste pripombe, ki so bile in ki še bodo s strani tistih, ki jih zadeva najbolj tangira, da pri tem naredimo sistem praktičen, enostaven, brez administrativnih ovir in v končni fazi – pa najbolj za začetek –, da prepolovimo

sivo ekonomijo, v končni fazi pa jo skušamo tudi povsem eliminirati. Najlepša hvala za pozornost.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Matej Tonin, pripravi naj se gospa Urška Ban.

Izvolite, gospod Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSI): Spoštovani kolegice in kolegi!

Saj poznate tisti rek, ki govori: samo smrt in davki so neizogibni. Davki so seveda pomembni v vsaki državi, v vsaki družbi. Od pobranih davkov je odvisno, kaj lahko država ustvari, kaj lahko država ponudi. Za vsako stvar je potreben denar in vse to, kar nam država nudi, se financira iz davkov. Ampak poleg davkov je pomembna tudi druga stvar: višina teh davkov! Ker če je davek previsok, potem država postaja neprivlačna za življenje in tudi delovanje podjetja, ljudje pa odhajajo iz države.

Davčna matematika je zelo preprosta. Pomembno je, da davke plačuje čim več ljudi in da so ti davki čim nižji. Zelo preprosta kmečka logika. Tudi kar zadeva samega izogibanja davkov, je logika enostavna; višji kot so davki, bolj se bodo ljudje izogibali plačevanju davkov in več bo vprašanj – z računom ali brez? Prepričan sem tudi, da se država premalo zaveda, da visoki davki še dodatno spodbujajo delo na črno. Država se tudi premalo zaveda, da vsak zaposlen je dvakratna korist za državo. Prvič, plačuje v vse blagajne države, drugič pa državi ni treba izplačevati raznih socialnih pomoči. To je razlog, zakaj je vsak zaposlen dvakratna korist za državo.

Prepričan pa sem, da z zakonom, ki ga danes obravnavamo, nismo na pravi poti in da smo se problema izogibanja plačevanja davkov lotili z napačne strani. Zakaj? Mi se tega lotevamo pri majhnih ribah, problema bi se pa morali lotiti pri velikih ribah. Če sem konkreten, ta vikend sem se udeleževal Parlamentarne skupščine Nata, kjer sem ob robu govoril s srbskim kolegom. Spraševal sem ga, kako tam potekajo reforme, ker se mi je zdelo nenavadno, da ni bilo nobenih protestov v državi, kljub temu da je Vučićeva vlada dejansko znižala pokojnine, znižala plače v javnem sektorju in zadeve gredo normalno naprej. Vprašal sem ga, kako je to mogoče, da se je to zgodilo. In mi je odgovoril, da zelo preprosto, da so konsistentni. Ljudi smo uspeli prepričati, da če bomo zategnili pasove za leto in dve, potem bomo vsi lažje živeli. Je rekel, da predvsem so se pa lotili ene stvari – in to se mi zdi zelo pomembno tudi pri današnji razpravi –, problemov so se lotili pri velikih ribah. Najprej so aretirali in zaprli največjega srbskega tajkuna Miškovića. Za primerjavo, da boste imeli boljši občutek, to je nekaj podobnega kot bi Hrvaška zaprla Todorovića. Kaj se je s tem zgodilo? Rekel je, da je bil neverjeten učinek, pozitiven učinek. Po zaprtju Miškovića, je rekel, so vsi podjetniki kar naenkrat začeli plačevati davke,

ker so videli, da sedaj pa ni več heca. Za to vlado ni posvečenih in ni nobenih izjem. Vsi morajo plačevati davke. In je povedal konkreten primer nekega podjetnika, ki je še leto pred tem, preden so Miškovića zaprli, plačal ob istem obsegu poslovanja pri istih podjetjih za milijon in pol evrov davka, po tej aretaciji pa 9 milijonov evrov. Ali ni to nenavadno?

Mislím, da je ta zgled zelo nazoren in zelo pomemben, da bi se mi morali lotiti tega pri velikih ribah – tistih, ki so državi dolžni milijone. Z davčnimi blagajnami se pa dejansko lotevamo malih rib – tistih, ki že danes trdo delajo, delajo pošteno in se iz meseca v mesec težko prebijajo. Davčne blagajne bodo zadele predvsem tiste, ki že danes plačujejo davke in pošteno delajo, ne bodo pa zaobjele tistih, ki že danes ne izdajajo računov, ker davčna blagajna te ne more prisiliti k temu, da boš ti račun izdal. Enostavno te ne more. In tudi ni nobeno orodje za preganjanje dela na črno.

Moj kolega Prikl je rekel: dobro, v opoziciji govorite o tem, da ste proti temu, kaj pa so vaše rešitve, kaj je vaša pobuda, kaj je alternativa temu. Povejte, za kaj pa potem ste, če ste proti davčnim blagajnam. Pa bom povedal.

Prvič, smo za pavšalne obdavčitve. Zadeve so zelo enostavne, brez kakšnih velikih birokratskih in administrativnih ovir. Konkreten primer lahko povem. Če greste v Avstrijo na smučanje ali obiščete kakšno drugo gostilno ali gostinski lokal, se morda zdi nenavadno, da vam na klasičen list papirja napišejo račun; in to je račun. To je mogoče zato, ker imajo pavšalne obdavčitve, ker so se dogovorili, da glede na kvadraturu in glede na lokacijo gostinec plača toliko in toliko davka. Če vprašate danes slovenske gostince, verjemite mi, da bi se veliko gostincev odločilo prav za to varianto, da jim ne bi bilo treba goljufati z računi ali kakršnekoli druge mišmaše delati, enostavno natančno bi vedeli, koliko davka plačajo, že na začetku leta in to bi bilo tudi vse. Torej, naša prva rešitev, prvi kontrapredlog davčnim blagajnam so pavšalne obdavčitve.

Drugi predlog, pozitivne spodbude oziroma kot Obrtna zbornica pravi: Vsak račun šteje. Mi bomo zdaj z zakonom silili državljane, da morajo vzeti račun, ker če ga ne vzamejo, so kaznovani. Zakaj ne bi zgodbe obrnili, da bi državljane nagradili z davčnimi olajšavami, če račune jemljejo, in bi bili državljani sami zainteresirani, da bi dejansko te račune jemali?

Tretji primer – nasprotni predlog davčnim blagajnam. Dajmo več stvari premakniti z visoke stopnje DDV v nizko; s stopnje 22 % na 9,5, zlasti za tiste najbolj rizične proizvode in storitve. Zakaj? Ker sem prepričan, da tudi številni kupci same podjetnike spodbujajo, naj jim določeno storitev opravijo brez računa. Pa bom šel spet konkretno. Razni mizarji, slikopleskarji, ki morda v nekih domovih pleskajo in delajo določene storitve, jih kupci sami oziroma koristniki teh storitev sami spodbujajo, naj jim to naredijo brez računa, ker bodo na tak način petino stroška

prihranili. To pri znesku več kot tisoč evrov lahko predstavlja pomembno vsoto.

In še zadnji, četrti ukrep, ki ga tudi ponujamo: boljše delovanje pravne države. Ne da preden se kriminalcem in tistim, ki verižijo podjetja in delajo škodo vsem, karkoli zgodi, da že vmes propadejo vsi tisti poštene podjetniki, katerim so baraboni, po domače povedano, ostali dolžni.

Ukrep uvedbe davčnih blagajn bo poslabšal poslovno okolje, v to sem prepričan. Naj navedem samo dva konkretna primera. Nekaj dni nazaj je Poslanska skupina Nove Slovenije bila na obisku na Primorskem in med drugim smo obiskali tudi piranske ribiče. Pokazali so nam tiste svoje ladjice, čolne in so nas vprašali, kako in na kakšen način naj zdaj uporabljajo davčne blagajne. Kam, kje, kam naj jih namestimo?! Morje, vlaga, to in ono. Zato, ker bomo prodali par kilogramov rib, bomo enostavno morali uvesti ali pa kupiti davčno blagajno. Ne vem, če piranski ribiči pri tistih par sto evrih prometa, ki jih naredijo v času sezone, če so tako velik problem, da jih je treba obremeniti še dodatno z davčnimi blagajnam. Konkretna stvar! In se bojim, da bomo enostavno uničili še tisti zadnji del ribištva, ki nekako životari in živi.

Še en primer, ki je tudi zelo konkreten in ki ga bodo lahko davčne blagajne dobesedno ubile oziroma prispevale, da se umakne iz Slovenije, to pa so spletne trgovine. Danes so spletne trgovine v porastu, to je biznis, ki raste. Vse več Slovencev in Slovencev se odloča za spletno trgovino. Tudi ti posamezniki in posameznice bodo morali imeti davčno blagajno, kljub temu da že danes nimajo praktično nobenega opravka z gotovino, ampak vse poslujejo preko kreditnih kartic, kjer so nakazila in tokovi denarja popolnoma jasni oziroma preko raznih vmesnikov, kot je PayPal. In bomo ena izmed redkih držav, ki bo to stvar še dodatno zakomplicirala.

Eden izmed mojih kolegov ima spletno trgovino, kjer prodaja leče, in pravi, da enostavno razmišlja, da bi podjetje v Sloveniji zaprl in ga preselil v tujino, ker je tam poslovno okolje enostavno boljše in enostavnejše. Zdaj, če je to ukrep, s katerim želimo mlade nadobudne podjetnike in start-upe potisniti izven naše države – okej; ampak jaz za to stvar nisem. Zato mislim, da bi uvedba davčnih blagajn zelo škodovala tej panogi.

Temu zakonu bom nasprotoval in upam in si želim, da ne bo dobil večinske podpore.

PODPREDSNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Za besedo je prosila mag. Mateja Vraničar, državna sekretarka na Ministrstvu za finance. Izvolite.

MAG. MATEJA VRANIČAR: Hvala lepa za besedo. Želim odgovoriti na nekatere navedbe v dosedanji razpravi.

Mogoče se osredotočim za začetek samo na najbolj ključne, splošne, na bolj specifične posamezne stvari pa bi odgovarjala v nadaljevanju, ko se jih bo nekaj nabralo. Najprej, kako ta predlog zakona vpliva na slovensko poslovno okolje? Sestavni del dobrega poslovnega okolja je tudi njena urejenost in ta predlog zakona prispeva k urejenosti poslovnega okolja. Vsi poudarjamo pomen tako imenovanih virtualnih davčnih blagajn, ki so bile uvedene s 1. julijem 2013, ampak pozabljamo, da so pravzaprav pošteni podjetniki in gospodarstveniki tovrstne blagajne, ki so omogočale revizijsko sled pri kakršni koli naknadni spremembi podatkov, uporabljali prostovoljno že pred 1. julijem 2013. Ker so to ocenili kot potrebno. Ampak, očitno je v našem okolju potrebno stvari predpisati in potem v bistvu dosežemo neko spremembo.

Ta sprememba v letu 2013 je doprinesla k ureditvi določenega segmenta poslovnega okolja v Sloveniji in s tem tudi preprečila ali pa omejila nelojalno konkurenco med podjetjem ali podjetnikom, ki posluje v skladu s pravili, in tistim, ki se jim poskuša izogniti. Nadzori, ki so bili izvedeni po letu in pol po uvedbi tega režima virtualnih blagajn, so pokazali določene pomanjkljivosti tega sistema. Pokazali so, da je še vedno okoli 10 % zavezancev, ki uporabljajo neustrezne računalniške programe. Pokazalo se je, da izvajanje tovrstnega nadzora zahteva ekstremen angažma inšpektorjev, visoko izobraženih inšpektorjev na terenu in zato zmanjka potem energije in kadrovskih kapacitet za nadzor tako imenovanih velikih rib, ki so bile omenjene v dosedanjih razpravah.

Ta predlog zakona omogoča, da se večina nadzora, ki je bila zdaj izvršena na terenu, opravi online s pomočjo informacijske tehnologije na najsodobnejši mogoč način in omogoča, da se pridobljeni podatki uporabijo za kvalitetno analizo rizika. In ta možnost, ta nadgradnja razlikuje naš sistem od sistema katerekoli države, ki uporablja tak ali drugačen sistem davčnih blagajn. To bo omogočilo bolj učinkovito izrabo inšpektorjev tako na področju boja proti sivi ekonomiji kot tudi na področju odkrivanja in pregona drugih oblik izogibanja plačilu davkov.

Vpliv na zaposlovanje na črno. Na računu se bo izpisala identifikacijska številka osebe, ki bo izdala račun. In ta podatek lahko ključno vpliva na kvaliteto oziroma na učinkovitost nadzorov, ki se izvajajo na področju zaposlovanja in dela na črno. In ta nadzor je z avgustom lanskega leta prevzela Davčna uprava oziroma – se opravičujem – Finančna uprava. Prvi rezultati kažejo izjemen uspeh v povečanju prijavljenih prihodkov iz naslova davka na dohodek pravnih oseb in davka iz dejavnosti. Ampak s tem ukrepom bomo lahko še izboljšali to učinkovitost.

Neizdaja računov. Že uvodoma sem povedala, da s tem ukrepom vseh pojavnih oblik

sive ekonomije ne moremo zajezi. Lahko pa zajezimo en pomemben del in preusmerimo naše kapacitete na druge ukrepe, ki so pomembni tako za boj proti šušmarstvu kot za boj proti primerom, ko do neizdaje računov ne pride.

Problem kupcev, njihovega položaja in določb, ki se njihovih obveznosti dotikajo v zakonu. To področje, kako opredeliti obveznosti kupca, je bilo dokaj kontroveržno področje v teku javne razprave. Pojavljali so se dvojni predlogi: po eni strani kupca pustimo pri kraju, se z njim ne ukvarjamo in po drugi strani, kupec je vendar soudeležen v določenih oblikah izvajanja sive ekonomije in ga je treba zaradi tega nasloviti. Torej, karkoli naredimo, del javnosti bo nasprotoval kakršnikoli rešitvi, ki jo bomo v predlog zakona uvedli.

Kot primer se nam postavlja pogosto Avstrija, njihov sistem pavšalne obdavčitve. Naj opozorim, da je marca Avstrija ravno tako napovedala obsežno davčno reformo in sestavni del te reforme je uvedba davčnih blagajn. Zakaj? Zato ker ugotavljajo številne kršitve, predvsem na tistih področjih, ki so predmet pavšalne obdavčitve.

Mogoče samo še to, kar se tiče stopenj DDV in popravila oziroma adaptacije domov. Te stvari so obdavčene po nižji stopnji že danes. Če pogledamo, katero blago in katere storitve imamo v Sloveniji obremenjene po nižji davčni stopnji in katere imamo lahko glede na evropsko zakonodajo obdavčene po nižji stopnji, moram reči, da smo država, ki imamo predvideno najširšo uporabo nižjih stopenj davka na dodano vrednost, in redki, redki so primeri dobave blaga ali pa izvajanja storitev, ki pod to nižjo stopnjo ne sodijo, pa bi glede na evropsko zakonodajo lahko.

Kdo bo prizadet? Prizadet bo tisti, ki se v dosedanjem pravnem režimu odloči kršiti zakonodajo, ker mu bo zožen manevrski prostor. Tisti davčni zavezanci, ki so uvedli virtualne davčne blagajne julija 2013, bodo te davčne blagajne uporabljali naprej. Edina zadeva, ki jo bodo morali zagotoviti, je povezljivost, spletna povezljivost z Davčno upravo. In to nikakor ne more stati tisoč 800 evrov ali tisoč 500 evrov! Ta številka se je pogosto pojavljala v javni obravnavi, ampak nikdar ni bila specificirana. Mi smo v našem akcijskem načrtu pokazali, kaj po naših poizvedovanjih na terenu med ponudniki pomeni za posameznega davčnega zavezanca. Veliko je odvisno seveda od tega, kakšno opremo danes zavezanci uporabljajo. Tisti, ki imajo sklenjene dobre vzdrževalne pogodbe z IT podjetji in imajo blagajne, kakršne so določene z 38. členom Zakona o davčnem postopku, ne bodo imeli nobenih dodatnih stroškov. Drugi bodo imeli minimalne stroške z nadgradnjami. Tisti, ki nimajo danes nič, pa bodo morali seveda zgraditi celoten sistem, da bodo lahko v tem procesu sodelovali. In zato da se jim olajša ta prehod, je zakon tudi predvidel prehodno obdobje, ki ga v prvem osnutku zakona, ki je šel

v javno obravnavo, ni bilo. O konkretnostih pa kot rečeno ... / izklop mikrofona/

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Urška Ban, pripravi naj se mag. Marko Pogačnik.
Izvolite, gospa Urška Ban.

URŠKA BAN (PS SMC): Hvala za besedo, gospod podpredsednik!

Danes smo v razpravi že slišali, da je po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije, sive ekonomije v Sloveniji za dobrih 8 % oziroma v denarju je to 3 milijarde evrov. Problem sive ekonomije je praktično zaznati na vseh sektorskih področjih. Danes, kot je bilo tudi že rečeno, obravnavamo le en kamenček v celotnem mozaiku, torej aktivnosti v zvezi z gotovinskim plačevanjem, kjer se ugotavlja, da je pojav sive ekonomije tudi najbolj prisoten. Ta ukrep uvajanja davčnih blagajn se nanaša na prejemanje gotovine za opravljen promet blaga in storitev, se pravi, nanaša se na vse, ki opravljajo promet blaga in storitev za gotovino. Ta projekt, projekt uvedbe davčnih blagajn, se uvaja na podlagi konkretnih podatkov in ugotovitev, ki izhajajo iz že opravljenih davčnih nadzorov do sedaj. Namreč, julija 2014 so bile z dopolnitvijo 38. člena Zakona o davčnem postopku že uvedene tako imenovane virtualne davčne blagajne. S tem členom oziroma s to dopolnitvijo zakona je bilo določeno, kakšne tehnične pogoje mora računalniški program izpolnjevati, če želi nekdo izdajati račune s pomočjo takšnega računalniškega programa in tak računalniški program je moral zagotavljati revizijsko sled.

Tudi na podlagi te odločbe so bile opravljeni številni inšpekcijski pregledi, katerih ugotovitve pa lahko strnemo v dve skupini. In sicer, da so tisti davčni zavezanci, ki so že uporabljali računalniške programe, namesto da bi te računalniške programe nadgradili oziroma prilagodili temu, da se zagotovi revizijska sled, se raje odločili za opustitev takega načina izdajanja računov in so prešli nazaj na izdajanje računa v papirni obliki. Tudi tisti davčni zavezanci, ki ohranjajo izdajanje računov na računalniški podlagi, pa še vedno uporabljajo programe, ki omogočajo neevidentirano spreminjanje, brisanje podatkov v računalniških programih. Na podlagi teh ugotovitev je bil pripravljen nov zakonski ukrep, ki je v veljavi od februarja letos, to je dopolnjen 31. a člen Zakona o davčnem postopku, kjer v primeru, če se zavezanec odloči za izdajanje računov v papirni obliki, je treba uporabljati posebne vezane knjige računov, ki so evidentirane pri Finančni upravi in s tem je zagotovljena sledljivost tudi na tak papirni način izdanih računov. Smo pa že takrat, ko smo potrjevali to zakonsko spremembo, opozorili, da je treba z zakonskimi ukrepi omogočiti učinkovitejši nadzor. To se danes v pomembnem delu odraža

s Predlogom zakona o davčnem potrjevanju računov oziroma o tako imenovani uvedbi davčnih blagajn, in sicer v smislu, da bodo neposredno povezane z računalniškim sistemom Finančne uprave, kar bo omogočilo, da bo prvi nadzor in prva kontrola opravljena računalniško, nadaljnji nadzori pa bodo lahko izvršeni v okviru Finančne uprave, kjer se bo nadaljevala obravnava podatkov, ki jih bo Finančna uprava prejela v povezavi z izdanimi računi.

Po tem zakonskem predlogu bodo blagajne zavezancev preko spleta povezane s centralnim informacijskim sistemom Finančne uprave. Zavezanci bodo podatke o računih, za katere prejemajo plačilo v gotovini, pred izdajo poslali na FURS, ki bo potrdila ter shranila podatke o računih v postopku njihove izdaje v realnem času. Postopek davčnega potrjevanja računov bo skupaj z veljavnima in prej omenjenima spremembama 38. in 31. a člena Zakona o davčnem postopku tvoril sistem, ki bo omogočil sledljivost in učinkovitost nadzora nad izdanimi računi ter dodatno omejil sivo ekonomijo.

Temeljna ideja tovrstnih sistemov je, kot sem že rekla, da se vsak gotovinski račun pred izdajo pošlje davčnemu organu, kjer se potrdi in shrani. Zavezanec lahko za izdajo računov uporablja katerokoli elektronsko napravo z možnostjo dostopa do interneta. Gre za odprt sistem davčnih blagajn brez certificiranja strojne oziroma programske opreme. Sistem razen, kot je bilo danes že večkrat poudarjeno, zagotovitve dostopa do interneta praviloma ne zahteva posebnih dodatnih stroškov za zavezance. Elektronske naprave so v tem primeru navadni računalniki, tablični računalniki, pametni telefoni in sodobne registrske blagajne, vsi seveda z možnostjo dostopa do interneta, ki je v večini primerov tudi edini pogoj za delovanje tega sistema. Na elektronskih napravah so nameščeni običajni programi za blagajniško poslovanje z dodatno funkcionalnostjo za izmenjavo podatkov z davčnim organom.

Sama menim, da danes velika večina podjetij ne more poslovati, če ene od teh oblik elektronske naprave že danes nima. Verjetno tisti, ki bo moral v vzpostavitev celotnega sistema, teh je zelo malo oziroma so tisti, ki opravljajo delo na črno in ne izdajajo računov že danes. Na ta način se uvaja cenovno ugoden in administrativno manj zahteven sistem, ki pa bo prinesel bistveno boljše rezultate. Davčni organ bo hranil podatke o vseh izdanih računih pri gotovinskem poslovanju, kar mu bo omogočalo, da bo podatke analitično obdeloval, primerjal s podatki prejetih računov različnih vrst davkov in tako naprej. Na tej podlagi bo lahko davčni organ izvajal ciljni nadzor in načrtoval nadaljnje ukrepe. Sistem bo omogočal, da bo imel inšpektor v postopkih nadzora na voljo podatke o realnem času, kar zelo poveča učinkovitost nadzora. Na primer v realnem času se bo videlo in spremljalo izdajanje računov in nihanje izdanih računov tekom dneva, tekom

določenega časovnega obdobja za določene lokale, kjer se opravlja dejavnost.

Izbrana rešitev za uvedbo davčnih blagajn gre v to smer, ki sem jo sedaj povedala in je stroškovno in tudi administrativno malo oziroma najmanj obremenjujoča tudi za zavezanca.

V javnosti večkrat slišimo, da je davčni sistem nepravilčen, ker omogoča, da se davčni zavezanci, ki bi morali biti v enakem oziroma primerljivem položaju, obravnavani različno, ker se nekdo lahko izogne plačilu davka, drugi pa se temu ne more. Zato je naloga davčnega sistema zagotoviti enake pogoje poslovanja vsem davčnim zavezancem, in to z ukrepi, ki zahtevajo sorazmerno nizko administrativno breme zavezancev, in z namenom, da se onemogočajo utaje oziroma zlorabe plačila davkov.

Kot že rečeno je uvedba davčnih blagajn en kamenček v mozaiku številnih potrebnih ukrepov, ki so potrebni za povečanje učinkovitosti pobiranja javnih dajatev. Dejstvo je, da je izogibanja oziroma neplačevanja veliko, verjetno ne samo zaradi krize ali nezmožnosti plačila, ampak tudi zaradi namernega neplačevanja davkov. Zato je treba najti neko uravnoteženo kombinacijo ukrepov, ki se bodo nanašali tako na povečanje učinkovitosti pobiranja dajatev, govorim na tem mestu o razvoju davčne kulture. Na žalost smo v Sloveniji prišli že tako daleč, da predstavlja pojem davčne kulture že skoraj psovko. Kulture davkov enostavno nočemo oziroma ne razvijemo, zato se ves čas prepiramo o posameznih segmentih in ne o celoviti družbi, ki bi znala učinkovito pobirati davke. In dokler te davčne kulture ne bomo osvojili oziroma sprejeli, do takrat se bomo verjetno pogovarjali, ali vzeti račun za kavo, garancijo za štedilnik, o višini stroškov za vzpostavitev davčnih blagajn in tako naprej.

Če povzamem, na koncu je uvedba davčnih blagajn prav gotovo pomemben element v izboljšanju učinkovitosti in s tem tudi pravičnosti davčnega sistema v Sloveniji. To je ukrep, s katerim je treba nadgraditi dosedanje prizadevanje za zmanjšanje števila kršitev na temu področju. Seveda pa ne more biti to edini ukrep, zato mora biti sprejet skupaj z drugimi spremljajočimi aktivnostmi oziroma komplementarnimi ukrepi, o katerih je bilo tudi že danes govora. Treba je najti način, ki bo povečal davčno kulturo pri kupcih in ki bo povečal zavedanje kupca, kako pomembno je, da zahteva in tudi vzame račun.

Glavni namen uvedbe davčnih blagajn je torej poleg učinkovitega pobiranja davkov tudi zavest, ki jo s tem razvijamo, in to nam bo omogočilo tudi boljšo državo. Če bomo vsi prispevali k temu in o davkih začeli govoriti na drugačen način, potem bomo verjetno postopoma prišli tudi do krajših čakalnih vrst, do boljše zdravstvene oskrbe, višjih pokojnin, boljšega šolskega sistema in tako naprej. Mislim,

da je naš skupen cilj, da država vzpostavi sistem pobiranja davkov, ki bo zajel čim širši krog ljudi, ki so dejansko tudi davčni zavezanci, da pridemo do teh ciljev, ki sem jih povedala. In ta predlog zakona je prav gotovo korak v to smer. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Marko Pogačnik, pripravi naj se Marija Antonija Kovačič. Izvolite, gospod Pogačnik.

MAG. MARKO POGAČNIK (PS SDS): Spoštovani predsedujoči, hvala za dano besedo. Spoštovana državna sekretarka, kolegice in kolegi!

Osebnost tega predloga zakona ne bom podprl; ne bom ga pa podprl, bi rekel, iz več razlogov. Zdaj, mislim, da je tudi čisto napačno mnenje in napačno stališče z razlogi, ki jih je predstavila državna sekretarka in tudi predvsem nekateri poslanci in poslanke koalicijskih strank, in sicer, da bo ta zakon zajezil oziroma zmanjšal sivo ekonomijo. Mislim, da je to dejansko napačno mnenje.

Povejte mi, spoštovana državna sekretarka, kako boste s tem zakonom, s to dopolnitvijo in s to spremembo glede uvedbe davčnih blagajn zmanjšali šušmarstvo. To je siva ekonomija, predvsem pa bi po drugi strani razumel, da bi v stališču povedali predvsem, da boste s tem zakonom, bi rekel, povečali učinkovitost pobiranja davkov, ne pa zmanjševali sivo ekonomijo. Uvedba davčnih blagajn in predvsem višje stopnje davkov sivo ekonomijo še povečajo. To je bilo generalno danes pokazano v vseh državah in tudi zgodovina je to pokazala. Siva ekonomija se poveča s povečevanjem davčnih bremen. Prejšnja vlada Alenke Bratušek, sedanja vlada Mira Cerarja gresta predvsem v to smer. Spoštovana državna sekretarka, vi ste bili v treh vladah, ki je Sloveniji prinesla največ novih zadolžitev in novih davčnih obremenitev: vlada Boruta Pahorja, vlada Alenke Bratušek in vlada Mira Cerarja. In v vseh treh vladah ste državna sekretarka na Ministrstvu za finance. Ne nazadnje ste tudi pod mandatom Alenke Bratušek na veliko, na odborih za finance in v Državnem zboru zagovarjali davek na nepremičnine. Ta siva ekonomija se bo s tem verjetno samo še povečala. Ne nazadnje, spoštovana državna sekretarka, Slovenija ima za približno eno milijardo davčnega dolga. Tukaj se mi zdi, da bi morali narediti te ukrepe. Imamo aktivni, imamo neaktivni davčni dolg, približno 600 milijonov ga je, in tukaj bi, se mi zdi, morali sprejeti prve ukrepe.

Po drugi strani pa imamo virtualne davčne blagajne, ki so verjetno en del pozitivnih učinkov dosegle; predvsem pa zakaj jaz ne podpiram davčnih blagajn, kakršne boste uvedli vi, predvsem iz enega razloga. Kajti tisti, ki ne bo vtikal zneska v blagajno, bo šlo to še vedno

mimo; mimo proračuna in mimo teh zadev! Poglejte, če bo en gostinec imel eno veliko poroko – kako boste vi ugotavljali vnos kot celoten znesek, da ga ni vtipkal polovičnega ali pa da ni vtipkal nič? Po mnenju v Slovenski demokratični stranki in po mojem mnenju bi bilo bistveno bolj učinkovito za Slovenijo pavšalna davčna stopnja. Pavšalna obdavčitev predvsem gostincev, frizerskih storitev, odvetniških storitev in podobnih zadev. Vidim, da pišete in da boste povedali, da davčno pavšalno stopnjo obdavčitve imamo. Imamo, ampak prenizko stopnjo. In da s tem, kar boste s tem zakonom dosegli, boste dosegli samo to, sem prepričan, da bodo prihodki v državni proračun višji, vprašanje pa je, koliko bo zaradi tega več brezposelnih in koliko bodo zaradi tega višje storitve oziroma višje cene določenih gostinskih storitev.

Zanima me tudi: Ali bo ta obveza davčnih blagajn veljala tudi za banke in pošte? Kakšna je zadeva pri teh finančnih storitvah? To v zakonu je zelo slabo opredeljeno, beremo, bi rekel, določene dvome glede kartičnega poslovanja, glede sistema PayPal – kako bo s temi zadevami? Po nekih zadevah – interpretiram Ministrstvo za finance, da tukaj ne bo potrebno – zakaj teh zadev ne daste v sam zakon in bi rekel, da odpravite to nejasnost, kajti vemo, da je Ministrstvo za finance nekaj, inšpektorji na terenu so pa drugo.

Zelo radi tukaj govorite o efektu na Hrvaškem. Hrvaška je uvedla te davčne blagajne, mislim, da s 1. januarjem 2013. Res so v enem letu bili izkazani prihodki več kakor 13 milijard kun in da je bil to nek efekt. Seveda pa poslanke in poslanci koalicije in tudi državna sekretarka pozabijo omeniti, da Hrvaška ni šla samo z enim ukrepom pri večji učinkovitosti pobiranja davka in zmanjševanju sive ekonomije, ampak da so šli z več ukrepi hkrati. Poleg davčnih blagajn, ki so jih uvedli, so seveda hkrati znižali davek DDV za gostince: s 25 % na 10, zmanjšali so davčne osnove, to pomeni, da so ponudili korenček in palico. Hkrati so pa restriktivno zvišali kazni. To pomeni, znižaš davek in potem povečaš kazen. Vi pa uvažate, bi rekel, zgolj samo davčno obremenitev ali pa bi rekel dodatno varnostno plombo ali kako bi se temu lahko reklo. Mislim, da boste s tem dosegli več negativnega učinka kot pozitivnega učinka tako na gospodarstvo kot na proračun. Smiselno bi bilo, da bi rekli, zdaj imate bančne blagajne, sistem bo restriktivnejši, ampak hkrati vam pa ponujamo nižjo davčno obremenitev, ne vem, za gostinstvo, za frizerske storitve, tiste, ki so tudi, bi rekel, najbolj kritične oziroma največje tveganje neplačevanja davkov. Ampak, niti ene stvari od tega niste uvedli! Kot ste že prej omenili, kako boste zagotovili, ko bo ta davčna blagajna, da bo nekdo vtipkal notri račun? Ne bo! To pomeni, da še vedno to ne bo sistem, ki bi – ne bom rekel na 100 % – na 90 % zagotavljal, da se davek ne bo odlil zraven. Po drugi strani se bodo pa seveda povečale storitve

in vprašanje, kaj se bo dogajalo potem v prihodnosti.

Zdaj na drugi strani navajate, da naj bi bil strošek za posameznika približno 300 evrov. Po nekaterih izračunih, ki so nam jih ponudili Obrtna zbornica, Trgovinska zbornica in ostali, naj bi se ta znesek približal približno 800 evrom. Če lahko odgovorite na to vprašanje: Kakšen bo strošek uvedb davčnih blagajn za posameznike, ki davčne blagajne danes še nimajo? Kakšen bo ta strošek, z nakupom in potem seveda s samim vzdrževanjem? Po drugi strani me zanima tudi: Kakšen strošek bo to predstavljalo za FURS oziroma za Ministrstvo za finance, da bo lahko izvajalo nadzor nad tem sistemom? Ali bo to res dejansko samo 2 milijona evrov, kot navajate v samem predlaganem zakonu?

Naslednje vprašanje, ki vam ga želim zastaviti, je pa predvsem v zvezi s programsko opremo in dobavitelji. Na kakšen način se bodo izbirali dobavitelji blagajn oziroma programske opreme? V nekaterih medijih smo zasledili, da poteka ogromno lobiranja in da je sestanek na Vladi oziroma na Ministrstvu za finance omogočil eden izmed poslancev SMC samo enemu takšnemu ponudniku.

Zanima me: Na kakšen način bo prihajalo do izbora in kdo bo lahko bil dobavitelj za blagajne oziroma za programsko opremo? Ali bo pa ta zakon po eni strani ponovno podlaga za nekatere posameznike, nekatere izjeme, ki bodo na račun uvedb davčnih blagajn in programskih oprem, bi rekel, si napolnili svoje žepe? To se mi zdijo poglavitna vprašanja, za katera naprošam, če lahko posredujete odgovore.

Kot sem pa že na začetku omenil, obstaja več razlogov, zaradi česar jaz tega zakona ne bom podprl, predvsem pa sem osebno prepričan, da bi bila bistveno učinkovitejša, bistveno bolj prijaznejša pavšalna obdavčitev kot pa uvedba davčnih blagajn. Uvedba davčnih blagajn na eni strani bo prinesla dodatne stroške podjetnikom, predvsem malim družbam, efekt, ki pa bi bil, se mi zdi, da bo pa bistveno nižji, kot se tukaj pričakuje. Vi navajate znesek od 50 do 100 milijonov evrov letno, da naj bi se zaradi tega povečali davčni prihodki vendar, pogledajte, prepričan sem, da ogromno denarja bo še vedno odtekalo mimo in predvsem, da navedbe, ki ste jih navedli, da naj bi bil ključni razlog za uvedbo davčnih blagajn zaježitev sive ekonomije. Mislim, da z davčnimi blagajnami šušmarjev in teh ne boste mogli odpraviti in da se bo ta zadeva samo še povečala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Za besedo je prosila mag. Mateja Vraničar, državna sekretarka na Ministrstvu za finance. Izvolite.

MAG. MATEJA VRANIČAR: Hvala lepa.

Nekaj konkretnih vprašanj je bilo postavljenih pa želim odgovoriti.

Najprej šušmarstvo – ja, šušmarstvo je ena od pojavnih oblik sive ekonomije. V moji prejšnji intervenciji sem omenila, da si ne delamo utvar, da bi z davčnimi blagajnami lahko naslovili vse pojavne oblike sive ekonomije, ampak v posrednem smislu lahko naslovimo tudi neizdajanje računov. Danes finančna uprava, razen kontrole na terenu, nima možnosti ugotavljati neizdaje računov. S sistemom davčnih blagajn, z uparjanjem podatkov o odbitku vstopnega davka zaradi nakupa blaga in storitev za opravljanje obdavčljive dejavnosti in na drugi strani neizkazovanjem prihodkov oziroma izstopnega DDV in neizstavljanjem računov bo mogoče detektirati tiste, ki na eni strani uveljavljajo odbitek vstopnega davka in na drugi strani ne izdajajo računov in s tem ne plačujejo tistega izhodnega davka na dodano vrednost, ki bi ga morali po zakonu plačati.

Kot sem pa že prej omenila, davčne blagajne ne morejo in niso dizajnirane, da naslovijo vse pojavne oblike sive ekonomije. Omogočajo, kot sem rekla, enega od instrumentov izboljšane nadzora in omogočajo, da se kadrovske zmogljivosti Finančne uprave učinkovito usmerijo na tiste pojavne oblike tudi sive ekonomije in drugih oblik utajevanja davkov, ki jih z davčnimi blagajnami ne moremo zajeti.

Druge področja, davčni dolg, pavšalna obdavčitev – se strinjam, gre za področja, ki jih je treba nasloviti in Vlada je sprejela celovit načrt projektov na davčnem področju, ki se jih bo lotila oziroma ki jih že izvaja v letu 2015 in prav področje davčnega dolga in preučitev učinkovitosti obstoječe pavšalne obdavčitve sta dva od projektov, ki ju v tem kontekstu naslavljamo.

Rada bi omenila, da se je ne samo zaradi izboljšane gospodarske situacije, ampak tudi zaradi učinkovitega dela Finančne uprave davčni dolg v zadnjem letu in pol, dveh letih znižal za 250 milijonov. Še vedno je na visoki ravni, nesprejemljivo visoki ravni, in treba je sprejeti dodatne ukrepe, da se ta dolg zniža. Predvsem je treba nasloviti t. i. aktivni dolg, ki se v zadnjem obdobju pospešeno znižuje, pa ne na način, da bi se v bistvu premikal v neaktivni oziroma zabilančni dolg, se pravi neizterljiv davčni dolg, ampak s tem, da se skupen obseg davčnega dolga dejansko zmanjšuje. Pavšalna obdavčitev – s koncem aprila smo dobili prve podatke o dejanskem izvajanju sedanjega sistema pavšalne obdavčitve. potrebujemo nekaj časa, da te podatke analiziramo, da ugotovimo, katere so pomanjkljivosti obstoječega sistema. In zagotovo se bomo v naslednjih mesecih pogosto srečevali na takšnih sejah Državnega zbora, ker imamo v načrtu, da v Državni zbor še v letošnjem letu prinesemo vrsto predlogov, sprememb najrazličnejših davčnih predpisov, ki bodo naslavljali na eni strani prestrukturiranje davčnih bremen, na drugi strani odpravo administrativnih ovir in na tretji strani povečanje učinkovitosti pri pobiranju javnih dajatev. Vseh zakonov naenkrat ni mogoče predložiti, zaradi

tega je Vlada oblikovala načrt, kako bo posamezne ukrepe pripravljala in jih posredovala Državnemu zboru s ciljem, da je glavnina stvari, vsaj tistih najpomembnejših, sprejetih do konca letošnjega leta.

Banke in pošte – ni izjem v predlogu zakona. Torej, tako za bančne storitve kot za poštne storitve oziroma blago, ki ga dobavljajo, ki se prodaja preko pošte, bo treba zagotoviti potrjevanje računov. V prehodnem obdobju imajo tudi ti zavezanci, tako kot ostali, možnost, da se odločijo, ali bodo takoj prešli na elektronsko potrjevanje računov ali bodo – predvsem na poštah, kjer bo to verjetno primer – za delavce na terenu, za poštarje, ki delajo na terenu, uporabljali vezano knjigo računov in jih naknadno vnašali v sistem potrjevanja.

Kar se tiče spletnih trgovin in tega plačilnega sistema PayPal; dejansko s predlogom zakona naslavljamo gotovinsko plačevanje, plačevanje neposredno pri dobavitelju blaga oziroma pri izvajalcu storitve. V kolikor se plačilo izvaja preko ponudnika plačilnih storitev, kar PayPal v bistvu je, potem v bistvu že po sami določbi zakona ne sodi v ta okvir, se pa strinjam, da je v obdobju do druge obravnave treba preveriti, ali so določbe, kar se tega tiče, dovolj jasne in z ustreznimi dopolnitvami zakona v tej smeri zakon dopolniti oziroma izboljšati. Ne nazadnje je to prav namen tovrstnih razprav, kot je današnja.

Strošek za posameznega zavezanca; omenila sem že, da je odvisen od tega, kakšen sistem zavezanci v tem trenutku uporabljajo, in ti stroški se po naši oceni gibajo od 0 do 300 evrov, seveda pa nismo upoštevali minimalne zahtevane opreme, ki jo je treba imeti, zato da lahko potrdiš račun. Nismo upoštevali tega, da želijo zavezanci zaradi organiziranja svojega poslovanja ta sistem povezati tudi z vodenjem evidenc o zalogah, s svojo knjigo izdanih računov in tako naprej.

Stroški za Finančno upravo; celotni stroški znašajo po naši oceni maksimalno dva milijona evrov in zadevajo razvoj računalniške opreme, ki bo omogočala potrjevanje računov, in tudi razvoj orodij oziroma uporabo orodij, ki bodo omogočala pripravo analize, izvedbo analize tveganja iz grozljivo velike množice podatkov, ki jih bo Finančna uprava za ta namen dobila.

Izbor dobaviteljev; ravno v tem je prednost sistema, ki ga predlagamo: ne zahteva nikakršnega izbora dobaviteljev za računalniške blagajne pri davčnih zavezancih. Edina stvar, ki jo zahtevamo od davčnih zavezancev, je, da zagotovijo povezljivost z računalniškim sistemom Finančne uprave. In ne more priti do nikakršnega lobiranja v smislu, da bi samo posamezne rešitve davčnih blagajn lahko upoštevali, ker se zavestno nismo odločili za sistem, kakršnega poznajo, recimo, v Srbiji ali za kakršnega se zavzemajo po nam dostopnih podatkih v Avstriji, da bi certificirali računalnik, računalniško opremo, tiskalnik, s katerim se davčno priznani račun v bistvu izda.

Kar pa se tiče izbora dobaviteljev za dopolnitve oziroma nadgradnje računalniškega sistema Finančne uprave, pa ti postopki potekajo v skladu z Zakonom o javnem naročanju. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima Marija Antonija Kovačič, pripravi naj se gospod Matjaž Nemec.

MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ (PS DeSUS): Hvala, gospod podpredsednik, za besedo. Pozdrav gospe sekretarki in ekipi, spoštovani poslanci in poslankel!

Kot sem že v stališču omenila, gre za povsem nov zakon, ki je bil kar nekajkrat v razpravi z vključevanjem pripomb tudi iz širše javne razprave. Gre za potrjevanje računov, ki pomeni nadgradnjo veljavnega sistema za izdajo računov z uporabo programske opreme, ki je v skladu s postopkom potrditve računov pri gotovinskem poslovanju s strani državnega organa v času izdaje računa. S tem želimo preprečiti problem sive ekonomije. Davčne blagajne bodo obvezne za vse zavezance, ki poslujejo z gotovino, temeljito pa na dveh temeljih, in sicer online sistem davčnih blagajn po predpisanem postopku verifikacije računov od davčnega organa v času izdaje računov in pa uporaba vezane knjige računov le v izjemnih primerih, kjer še ni interneta, ali ob določenih situacijah, kjer se zgodi nepredvidena težava z električno energijo. Zaradi teh izjemnih situacij so končne določbe, ki v zakonu določajo dvoletno podaljšanje roka začetne veljavnosti zakona.

Zakon prinaša novost o soodgovornosti preprečevanja sive ekonomije tudi na kupce storitev podjetnikov. Zahtevati moramo račun in ga tudi hraniti v dokaz morebitne kontrole. S tem se tudi kupec vključi v nadzor za zagotovitev pravične porazdelitve davčnega bremena. Globe za neizdan račun ali za prevzem računa bodo nezanemarljive, kar je tudi sprožilo veliko polemiko v javnosti.

V koalicijski pogodbi smo se zavezali za boj proti sivi ekonomiji in vzpostavljanju plačilne discipline. Prav predlog zakona, ki je pred nami, je del celotnega procesa za uveljavitev davčnih blagajn, ki so se v večini držav izkazale kot učinkovit ukrep za boj proti sivi ekonomiji. Preprečiti naknadno prirejanje podatkov o obdavčljivem prometu in izogibanju plačil davčnih obveznosti zavezancev pri gotovinskem poslovanju, zanesljivo evidentiranje gotovinskega prometa davčnih zavezancev, zagotoviti učinkovitejše pridobivanje obveznih dajatev, vzpostavitev enakopravnejših pogojev poslovanja, ureditev trga, preprečevanje nelojalne konkurence in hitrejši gospodarski razvoj, zaščiti potrošnika in preprečiti goljufije so cilji, za katere se bomo v naši poslanski skupini zavzemali, zato bom predlog Zakona o potrjevanju računov tudi podprla. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa, gospa Kovačič.

Besedo ima gospod Matjaž Nemec, pripravi naj se gospod Marko Ferluga.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala, predsedujoči.

Zagotovo pobiranje davkov in siva ekonomija je na nek način rak rana tudi naše družbe. Slovenci tukaj nismo nobena izjema, ampak z zavedanjem, da moramo nekaj spremeniti, ne samo s sprejetjem novega Predloga zakona o davčnem potrjevanju računov, treba bo kaj storiti tudi na samem izobraževanju oziroma na vzgoji kot družbe, da se bomo zavedali, da to je naša dolžnost, ne pa samo sprejemati zakone. Ampak dobro, upam, da bo o tem priložnost govora tudi kdaj drugič, o sami vzgoji, kako spremeniti družbo, da bo plačevanje davkov in pravic, ki jih imamo, da bo na nek način samoumevno postalo. Da bi dosegli slednje, mora vlada zagotovo sprejeti tudi druge ukrepe, kar se tiče zaježitve sive ekonomije. Naj omenim samo pretekle slabe odločitve oziroma ne dobro izpeljane, kot so izpad oziroma omejitve izpada iz naslova davčne reforme, nižanje davka na dobiček pravnih oseb, nepremišljene spremembe dohodninske lestvice ter davka na izplačane plače. Prav zaradi tega bi rad izpostavil, da so se ti ukrepi v preteklih letih vztrajno rezali in še se režejo po proračunskih prihodkih, veliko na način razbremenjevanja predvsem najbogatijših, namesto da bi razbremenjevali gospodarstvo v pridobivanju dodatnega investicijskega kapitala. Investicijskemu potencialu so zaprta vrata, o tem večkrat govorimo. Vemo, da bančni sektor je tukaj predvsem zelo konservativen.

Socialni demokrati sicer podpiramo in pozdravljamo ukrepe na področju reševanja davčnih blagajn oziroma plačevanja oziroma načina plačevanja le-teh, ampak opozarjamo tudi na določene pomanjkljivosti, za katere sicer pričakujemo, da se bodo tekom razprave in postopkov tudi približale tistim najranljivejšim. Vemo vsi, dali smo obljube, da ne bomo dodatno obdavčevali gospodarstva in moramo najti način, da taki ukrepi, taki zakoni ne bodo ubili gospodarstva. Ampak dobro, po prehojeni poti bomo videli, kje smo.

Opozoril bi rad predvsem na preventivno delovanje, govoril sem o izobraževanju. Tukaj bom poudaril izobraževanje davčnih zavezancev, predstaviti je treba dejavnike tveganja, predstaviti, bom rekel, dobre knjigovodske prakse, izpostaviti dober monitor in tako naprej. Socialni demokrati na nek način opozarjamo predvsem na to dejstvo – sicer gospa Vrničarjeva, mislim, da je že izpostavila in da so tukaj mogoči dogovori, predvsem kar se tiče stroškov uvedbe sistema za zavezance. Računam, da tukaj imamo še kaj manevrskega prostora, ker kar se tiče socialnih demokratov, so te cifre, o katerih govorimo, popolnoma nesprejemljive. Jaz si ne

predstavljam kot davčni zavezanec oziroma bom rekel kar kupec, da bomo v primeru, da izgubim listek, tako kot je bilo že ničkolikokrat danes povedano, bil primoran plačati od 40 do 400 evrov ali pa 300 evrov ali pa kakorkoli že. Ampak o tem ste tudi, gospa državna sekretarka, nekaj besed namenili in upam, da bomo tudi v bodoče razjasnili to dejstvo.

Pomemben se mi zdi ta vidik, da bomo na nek način upoštevali, da zavezanci, ki bodo stroške za nadgradnjo informacijskega sistema uporabili za nižanje davčne osnove. Mislim, da je ljudem treba razložiti, kaj je moč še narediti na tem oziroma česa nismo naredili, in dobra novica – upam, da to drži –, da glede finančnih učinkov novega sistema potrjevanja računov Vlada ocenjuje, da bi neposredni učinki bili med 50 in 100 milijonov. Gospa državna sekretarka, dovolite mi vprašanje na tem mestu, mogoče kakšne bolj točne ocene, verjamem, da je težko dati, ampak neke projekcije pa so, koliko bo tistega pobranega na račun nove zakonodaje. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Marko Ferluga, pripravi naj se gospod Jernej Vrtovec. Izvolite, gospod Ferluga.

MARKO FERLUGA (PS SMC): Hvala za besedo.

Torej, jaz bi pa svojo razpravo želel usmeriti na kulturo plačevanja davkov oziroma kulturo izogibanja plačevanja davkov, kar je nacionalni šport, pa ne samo pri nas, verjetno tudi drugod po svetu. Ampak, tukaj najdemo vedno milijon izgovorov, kje bi, kako bi in zakaj ne bi. Dejstvo pa je, da se vsi radi zgledujemo po severnih deželah, konkretno po Skandinaviji. In glej ga zlomka, kaj ni čudno, da tam so najvišji in zelo visoki davki. Ampak večina ljudi se ne buni, nima problemov in jih plačujejo. Zakaj? To je vprašanje – zakaj? Zato, ker je to v kulturi naroda. Zato plačujem davke, ker hočem imeti boljšo socialno varnost, boljše šolstvo, boljši zdravstveni sistem in temu primerno je tudi odnos ljudi do tega, ne pa, da je glavno vodilo, kako se izogibati le-temu.

Splošno ljudsko zavedanje, ali pa bom rekel boljše, nezavedanje, kakšne so negativne posledice neplačevanja davkov na celoten ustroj države, je pri nas še vedno v nekih velikih oblakih. Vsi izhajamo iz prejšnje države, ki je bila socialistična, in kot v vseh socialističnih državah je bil sistem "snađi se", dejansko pa smo zdaj prišli v drug sistem, ki bi želel imeti nek red in na podlagi tega si prikojiti tudi sredstva za funkcioniranje države. Se pravi, to je en delček te poti.

Utaja davkov sama kot taka je med davkoplačevalci nekako sprejeta kot neko početje normalnega stanja duha. Družba tudi take ljudi redko obsoja, kar je neverjetno. Po drugi strani pa imamo zelo velike probleme z

raznoraznimi drugimi stvarmi. Odnos do plačevanja davkov je po mojem mnenju tudi precej odvisno od dojemanja davčnega nadzora države nad posameznikom. Se pravi, če posameznik vidi, da dejansko tudi državi je vseeno, ali pa ni sposobna ali ne zna pravilno davkov odvzeti, potem je, jasno, nacionalni šport izogibanja davkov precej jasen. Tukaj s tem zakonom pa poskušamo ravno to; dejansko poskušamo narediti nek red, poskuša biti to nek mozaik, neka prva kocka in prvi delček v nekem sistemu komplementarnih ukrepov, nekih celotnih ukrepov, ki bodo vezani na to, da se bo dejansko nehalo izogibati davkom.

Ko bomo mi, davkoplačevalci sami, dobili občutek, da je plačevanje davkov težko ali celo nemogoče zaobiti, potem bodo davčna bremena, jasno, tudi enakomerno razporejena in tudi davčne obveznosti bodo enakomerneje razporejene. Se pravi, zmanjšati in olajšati birokratske postopke in davčne postopke organov je drugi del posla. Treba pa je neke začeti, mislim, da je začetek pri davčnih blagajnah. In to je, kot jaz razumem, tudi prvi korak k celovitemu pristopu davčne zakonodaje. Kar se tiče mene, podpiram ta sistem in način razmišljanja, da je treba začeti na nekem osnovnem temelju, graditi neko solidno bazo, na kateri potem se lahko zanaša in država in vsi ostali, da bodo vsi davki, ki so sedaj, bom rekel, v zraku pobrani. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Jernej Vrtovec, pripravi naj se gospod Franc Laj. Izvolite, gospod Vrtovec.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovani kolegice in kolegi, star slovenski pregovor pravi: cesarju, kar je cesarjevega. Ampak tako je tudi prav sicer, žal pa ta ukrep, ukrep uvedbe davčnih blagajn, tega ne predvideva in s tem vašim ukrepom bo naš cesar še naprej preveč nag. Žal in škoda. Začeli ste namreč na napačni strani. Mahate s palico, namesto da bi poskušali s korenčkom. Torej greste namesto pozitivne stimulacije – ste rekli, da ne, ne, gremo mi kar s palico naprej – z negativno stimulacijo – mi želimo kaznovati, mi želimo uvesti davčne blagajne in tako naprej.

Spoštovani kolegice in kolegi, davčne blagajne v sami osnovi, tako kot je bilo na Hrvaškem, predstavljeno dodatno breme za slovenskega podjetnika. Ne za ta velika podjetja, za tiste najmanjše, lokalne, mikro podjetja. Zadnjič sem šel v en gostinski lokal na sladoled v naši Vipavski dolini. Prosili so me: "Ali lahko nekaj naredite, da tega ne bi bilo? Ali pa nam plačajte te davčne blagajne." Tako pravi lastnica tega gostinskega lokala. Ali mislite, da je to nek bogat človek, nek velik utajevalac davkov? Saj sami veste, da ne, kajti nekako privarčevali oziroma pridobili bomo med 80 in 100 milijonov evrov, tako ste zapisali kot cilj tega zakona.

Spoštovani kolegice in kolegi, slovenska podjetja so že danes preveč obremenjena. In kje se to občuti? To se občuti najbolj v vsakodnevnem življenju slehernega državljanca in državljanke. Preveč je davščin. Vi narekujete še eno. Torej, nižji davki – več jih bomo pobrali in manjše obremenitve podjetij – boljše bo poslovno okolje. Prav tako, spoštovane kolegice in kolegi, kot so že moji predhodniki dejali, davčne blagajne ne rešujejo problema sive ekonomije. Namreč, če bi davčne blagajne bile pravi ukrep v boju proti sivi ekonomiji, potem finančni učinki tega novega vašega zakona ne bi bili med 80 in 100 milijoni evrov, ampak največ oziroma predvidevam pol milijarde; pol milijarde bi pobrali več davka na dodano vrednost, ampak ga ne. Sami ste to zapisali.

Spoštovani kolegice in kolegi! Sive ekonomije v Sloveniji je po statističnih podatkih okrog 3 milijarde evrov, medtem ko pa na podlagi podatkov, s katerimi razpolagajo, neuradni podatki, tudi podjetniki in obrtniki, je te sive ekonomije še znatno več. Govori se tudi okrog 8 milijard evrov. To so pa velike številke. Torej ta zakon, ki ga predlagate, ki predvideva med 80 in 100 milijonov evrov letno, je res minorna kapljica v morje. Na drugi strani imamo namreč tako imenovane šušmarje, ki so seveda prav konkurenčni, ker ne plačujejo davkov. Tukaj je priložnost.

Ampak, če smo že pri sivi ekonomiji, za katero ste se odločili, da jo boste zajezili, sicer po našem trdnem prepričanju na nepravi način, spoštovani kolegice in kolegi, nastavek sive ekonomije je namreč neposredno povezan z višino obdavčitve, kar sem že dejal, in tudi to je bolj utemeljena razlaga, da se ne plačuje davkov, kot pa to, da so ljudje pokvarjeni in da zaradi tega ne želijo plačevati davkov ter se enostavno za to preusmerijo v sivo ekonomijo. Vi izhajate iz te predpostavke. Ljudje bi plačevali davke, če bi bili ti znosnejši, bolj sprejemljivi. Ampak ne! Dali ste jim palico. To tudi kažejo statistični podatki v drugih državah Evropske unije. Namreč, delež sive ekonomije je visok tam, kjer je posledica visokih vstopnih ovir, ker imamo visoke davke, visoke davščine, visoke obremenitve. Pri čemer je, še enkrat poudarjam, res ključna davčna obremenitev. Seveda ob tem ne gre zanemariti niti administrativnih preobremenitev samega poslovnega okolja, birokratske neučinkovitosti in zapiranja trgov s pomočjo državnih intervencij. Jaz si želim, da bi ta zakon dejansko ne bi bil sprejet, ne bi bil primeren za nadaljnjo obravnavo tudi zaradi tega, ker dajete palico tudi ljudem, ki gredo v trgovino in s seboj ne vzamejo račune, namesto da bi jih spodbudili pozitivno tako rekoč z igrico Vsak račun ... / izklop mikrofona/

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Na nekaj vprašanj bo odgovorila mag. Mateja Vraničar. Izvolite, gospa sekretarka.

MAG. MATEJA VRANIČAR: Hvala lepa.

Bom začela z obsegom davčnih prihodkov. Danes oziroma za leto 2014, ko imamo zadnje uradne podatke, je obseg javnofinančnih prihodkov na nivoju približno 85 % tistih javnofinančnih prihodkov, davčnih in prispevkov, ki so bili pobrani pred začetkom krize. Medtem ko se je BDP začel v bistvu krepiti in je konec leta oziroma ob upoštevanju podatkov za leto 2014 bil na ravni 95 % predkrizne ravni, prihodki od davkov in prispevkov še vedno zaostajajo. Ko pogledamo mednarodno primerjavo oziroma bom rekla še nekaj prej – kje so vzroki za to zaostajanje?

En vzrok je zagotovo v zniževanju posameznih davčnih obremenitev, ki smo jim bili priča od leta 2008 naprej. En del je mogoče tudi v tem, da ne pobereмо tistih davkov, ki bi jih morali, pa so jih v predkriznem času plačevali. In tretji razlog je povečan obseg davčnega dolga, čeprav je tudi v predkriznih časih obstajal, ampak na bistveno nižji ravni. V teh pogojih je težko govoriti o tem, da je treba splošno razbremenjevati oziroma splošno zniževati davčno obremenitev. Tudi če se primerjamo z drugimi državami bodisi v Evropski uniji in bodisi v OECD organizaciji, bomo videli, da je naša obremenitev potrošnje in dohodkov z davki približno v okviru povprečja, obremenitev premoženja pa daleč podpovprečna. Ko pa prištejmo zraven k obremenitvi dohodkov še prispevke za socialno varnost, pa vidimo, da nas pravzaprav v nadpovprečno obremenitev dvignejo prispevki delojemalcev, prispevki za socialno varnost, ki jih plačujejo delojemalci. Ti so tisti, ki so pri nas nadpovprečna obremenitev predvsem dela. Ampak vemo, da so ti prispevki za socialno varnost povezani tudi s pravicami, ki jih naš socialni sistem zagotavlja.

Koliko bo dodatno pobranega denarja iz tega ukrepa in kakšen je obseg sive ekonomije? Študij, ki razlagajo obseg sive ekonomije, je ogromno, uradnih podatkov pa bore malo. Zaradi tega je kakršnakoli špekulacija o tem, da bi z zajezitvijo sive ekonomije pobrali 500 milijonov dodatnih prihodkov, je daleč daleč preoptimistična. Če upoštevamo, da smo z uvedbo virtualnih blagajn zagotovili dodatnih 100 milijonov prihodkov predvsem na področju davka na dodano vrednost, v manjši meri pa tudi davka od dohodkov pravnih oseb in davka iz dejavnosti, potem je treba ugotoviti, da ustrezen nadzor prinese dodatne prihodke ne zaradi tega, ker bi te dodatne prihodke odkrivali inšpektorji, ampak zaradi tega ker se poveča stopnja prostovoljnega plačevanja davkov. In temu prostovoljnemu plačevanju davkov in spreminjanju davčne kulture oziroma vzgoji in izobraževanju, o čemer je govoril gospod Nemec, je namenjena tudi akcija, ki jo Finančna uprava že vodi v sodelovanju s šolami, to je finančno opismenjevanje otrok. Razlaga otrokom, v čem je pomen plačevanja davkov in tu se začne spreminjanje odnosa do plačevanja davkov in zakaj je pomembno, da se javne

dajatve dejansko plačujejo. Moram reči, da sem izredno zadovoljna nad uspehom, ki ga Finančne uprava s to aktivnostjo dosega, in pričakujem, verjamem, da se bo v naslednjem šolskem letu ta aktivnost še nadaljevala.

Predvidevamo tudi pozitivno stimulacijo kupcev, da jemljejo račune, omenjeno je že bilo, da razmišljamo oziroma pripravljamo koncept nagradne igre. Podobno nagradno igro smo imeli že ob uvedbi davka na dodano vrednost in nekaj podobnega želimo ponoviti. Naj vas spomnim, ob uvedbi davka na dodano vrednost smo imeli v zakonu predpisano tudi obveznost kupca, da mora vzeti račun, ko gre iz trgovine ali lokala. In kazen smo imeli predpisano, pa smo jo v nekaj letih potem odpravili, ker je po uvedbi oziroma po uveljavitvi sistema DDV postala nepotrebna. Ampak, podobnih rešitev se poslužujejo tudi druge države v trenutku, ko uvajajo sistem, takšen ali drugačen, davčnih blagajn.

Še dva korenčka sta bila omenjena, znižajte stopnje za gostinsko dejavnost in znižajte stopnjo za frizerje. Spoštovani, danes frizerji plačujejo nižjo stopnjo davka na dodano vrednost, 9,5 %, in v gostinstvu je strežba ljudi obremenjena z nižjo stopnjo davka na dodano vrednost. Samo strežba pijač je obremenjena s splošno stopnjo, samo ta del. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Franc Laj, pripravi naj se mag. Anže Logar.
Izvolite, gospod Laj.

FRANC LAJ (PS SMC): Spoštovani predsedujoči, hvala za besedo. Spoštovani predstavniki Ministrstva za finance, dragi kolege in kolegi!

Mogoče bi začel nekoliko drugače. Po mojem prepričanju je le davčno urejena in pravno urejena družba in država konkurenčna, zdrava in lahko ima tudi eno prihodnost. Prav zaradi tega ta tematika, ki jo danes obravnavamo, ni tako enostavna, kot na prvi pogled tudi zgleda. Imam mogoče srečo, da sem imel stika z davčnim področjem v praksi. Pa bom povedal svoje izkušnje tudi glede, kaj nam prinaša ta zakon, ki je pred nami, in zakaj bom tudi podprl.

Vsekakor je pozitiven že pristop, in sicer to, da se opravi javna razprava. V tem času lahko pridobimo kvalitetne pripombe, tudi nekaj konstruktivnih pripomb smo že pridobili, o katerih velja razmisliti, kako jih vgraditi v ta predlog zakona. Zelo pomembno bo, kakšni bodo podzakonski akti. Ti bodo zagotovo morali biti takšni, da se vzpostavi takšen sistem, ki bo prijazen do uporabnika, mislim, da Finančna uprava ima že veliko izkušenj na tem področju, glede teh programskih rešitev, ki se uporabljajo za davčno poročanje, tako da vsekakor sistem, ki bo nam vsem na razpolago, mora biti prijazen in podjetnika ne sme ovirati pri delu. Prav zaradi

tega vidim veliko izboljšavo, če se bo to tudi na tak način uresničilo. Ker uporaba rešitev – sodobnih komunikacijskih in informacijskih – informacijske tehnologije zagotovo daje pozitivne učinke v tej smeri, da davčna oziroma Finančna uprava – se opravičujem – je lahko bolj učinkovita, da se poenostavi tudi delo inšpektorjev in s tem se povečuje tudi njihova učinkovitost. Naj vam zelo na kratko predstavim trenutno stanje. Z virtualnimi blagajnami, ki niso online povezane, imajo uporabniki nemalokrat kar velike težave, in sicer zaradi tega, ker inšpektorji zahtevajo izpise v papirnati obliki. In si predstavljate, ko na kilograme papirjev izpišejo, vzamejo s seboj, gredo na svojo upravo, pregledajo in se spet vrnejo, ker pač določene stvari ali jim niso jasne ali naletijo na kakršnekoli težave; da bi lahko pravilno ukrepali je potreben še en razgovor in še en razgovor. Vsekakor to zagotovo ovira podjetnika pri poslovanju.

Na to kaže tudi statistika. Dovolite mi, da na kratko predstavim statistiko za obdobje 2008–2014. Na področju nadzora blagajniškega poslovanja je bilo opravljenih 11 tisoč 873 pregledov, od tega so ugotovili nepravilnosti v 3 tisoč 630 primerih, kar pomeni približno 31 % primerov. Kakorkoli, ta zadeva kaže jasno, kje je naša davčna kultura in da so tu potrebni koraki v izboljšavo sistema, da se inšpektorji lahko sprostijo na tem področju, da imajo manj dela, da niso toliko vpeti in da se lahko ukvarjajo tudi z ostalimi nadzori; tako rečeno velikimi. To je izredno pomembno in mislim, da ta sistem zagotovo daje velike pozitivne učinke v tej smeri, da se lahko tudi dejansko v praksi tudi zgodi.

Ne razumem nasprotovanja glede uvedbe teh sodobnih tehnologij, še enkrat omenim, tako komunikacijske kot informacijske, saj so to prvi koraki, lahko rečem, v digitalno družbo. Škoda, da mojega kolega Horvata Jožefa ni tu, on je zelo velik zagovornik digitalne agende, mislim, da ta pot vodi v tisto smer. In zakaj ne bi izkoristili konkurenčne prednosti teh tehnologij, ki so nam na razpolago? Zagotovo to tudi prispeva k bolj urejenemu poslovnemu okolju, k pravičnejši porazdelitvi davčnih bremen, k zmanjšanju sive ekonomije – zakaj? Zaradi tega ker s tem zmanjšujemo nenadzorovan obseg gotovinskega poslovanja. Če se ta obseg zmanjšuje, se zmanjšujejo tudi možnosti plačevanja dela na črno in ostalo nelegalno delo, ki je izven tiste ekonomije, ki jo imamo pod nadzorom. Popolnoma se strinjam z državno sekretarko, zelo težko je oceniti pozitivne učinke v finančnem smislu, ali je to 50 milijonov ali 100 milijonov, ker ne vemo – se z vami popolnoma strinjam, kar nekaj študij sem gledal, ene govorijo eno, druge drugo –, kolikšen je obseg te sive ekonomije. Po mojem je zelo zelo groba ocena možna, ampak še ta je vprašljiva.

Zagotovo je eno zelo pomembno dejstvo, da vsi mi moramo prevzeti odgovornost za dvig davčne kulture in vsakič, ko ne zahtevamo računa za opravljeno storitev oziroma kupljeno blago,

pomeni, da podpiramo sivo ekonomijo, zavestno, in to nam lahko samo škodi: vsakemu posamezniku in celotni družbi. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima mag. Anže Logar, pripravi naj se gospa Vojka Šergan.

Izvolite, gospod Logar.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala, predsedujoči.

No, bi vseeno prosil, da na nek način ostanemo realisti v tem prostoru in ne govorimo takšnih stvari, da bo uvedba davčnih blagajn pomenila prvi korak v informacijsko družbo v novi IKT tehnologiji in tako naprej. Nova informacijska tehnologija in družbe so namenjene temu, da poenostavijo poslovanje, Vlada pa tudi sama priznava, da uvedba davčnih blagajn pomeni dodatno administrativno obremenitev podjetniškega sektorja. Zatorej je v tem pogledu to prej korak nazaj kot naprej. Ta seja Vlade je na nek način specifična. Namreč, na tej seji Vlade SDS ni predlagala nobenega zakona, zato se tudi sama seja zaključí – Državnega zbora, ja, hvala! – zaključí po dveh dneh razpravljanja. En sam zakon je na tej seji, ki ga je Vlada sama v lastni kapaciteti pripravila, torej ne na podlagi evropskih direktiv, zamujanja evropskih direktiv. En sam zakon. In še ta zakon prinaša – kaj? Nove administrativne omejitve za podjetnike!

Vlada si iz tega zakona nadeja 50 do 100 milijonov evrov prihodkov. Ko ste razpravljavci koalicijskih strank ugotovili, da je to res pičel izkupiček glede na vse velike besede ob uvajanju te nove administrativne ovire, ste začeli relativizirati ta znesek; češ, nihče danes ne ve, kakšen bo izplen tega zakona, ampak zaupajmo Ministrstvu za finance, zapisali so v predlog vladnega gradiva od 50 do 100 milijonov in operirajmo s to številko. Prej so poslanci SMC razlagali katastrofične številke o volumni sive ekonomije preko 3 milijarde. Ta znesek 50 milijonov pomeni torej 1,7 % te sive ekonomije. Za banke, 5 milijardno luknjo, smo dali stokrat več. Torej nas čaka stoletni boj zoper sivo ekonomijo, da bomo zaprli luknjo, ki so jo naredili tisti ta veliki goljufivci, tisti, ki so osiromašili naše gospodarstvo, pa se z njimi nihče več ne ukvarja.

Minister Mramor je v ponedeljek dejal v odgovoru na moje poslansko vprašanje, da je za zaprtje proračuna in izhod iz krize ključna gospodarska rast in eden od ključnih ukrepov, je dejal, je zmanjšanje administrativnih ovir. Danes državna sekretarka, trikratna državna sekretarka iz istega ministrstva pride s predlogom Vlade oziroma Ministrstva za finance, kjer določa ravno nasprotno, uvaja nove administrativne zakone. Če ste poslušali razprave poslancev vladajoče koalicije, še posebej slikoviti so bili iz Desusa, in prebrali natančno vladno gradivo, iz njega veje nek duh. Podjetniki so lumpje! Glejte, 30 % –

smo prej slišali – v davčnih nadzorih je bilo ugotovljeno davčnih utaj. Sicer preračunajte to na znesek, boste prišli do zneska, kot je v gradivu, 11 milijonov. Za dve privatni banki, ki jih financiramo davkoplačevalci, banki Foruma 21 – tistih, ki so nas opetnajstili – smo plačali 450 milijonov evrov. Toliko, da bo ta slika bolj natančna.

No, ampak pravite, podjetniki so lumpje in državna sekretarka Vraničarjeva je šla v tem še korak dlje. Pred 20 minutami je rekla, da kupec je soudeležen. Kupec je soudeležen. V čem? V kriminalu? V čem? V davčni utaji? Poslušajte; torej fokus Ministrstva za finance je preganjanje kupcev in tistih, ki ustvarjajo. Ne tistih, ki so zakockali našo prihodnost z bajnimi zneski, ko so po telefonskem klicu od Nove Ljubljanske banke in ostalih bank v državni lasti prejeli preko 100 milijonov evrov za zgrešene projekte! Ne tisti; ne, kupec je soudeležen. In gospa Vraničarjeva to obrazloži, pač, zakaj so predlagali te zakonske opredelitve, približno takole: nadzor je pokazal neustreznost nekaterih rešitev, ki so jih uvedle virtualne davčne blagajne. Po eni strani se Vlada oziroma ministrstvo hvali z učinkom teh davčnih blagajn, virtualnih, potem pa v nekem odstavku v tistem gradivu pove, da je pa nekaj hudo narobe bilo tudi oziroma da je treba nekaj popraviti in sedaj je treba uvesti te nove davčne blagajne, med drugim pove, da potem bo lahko davčni dacar, torej dacar iz svojega fotelja v ohlajeni pisarni spremljal delovanje tistih, ki se v potu obraza trudijo na trgu.

Poglejte, samo en podatek. V letu 2014 je bilo opravljenih 5 tisoč nadzorov zaradi dela na črno in ugotovili za 280 tisoč evrov glob. To je 57 evrov na posamezen nadzor. Zagotavljam vam, da je strošek nadzora bil višji, kot je bila ugotovljena omenjena globa. In še prej, kot sem omenil, za dve privatni banki Foruma 21, da se nam nekateri še naprej smeji z naslovnici, smo davkoplačevalci plačali 450 milijonov, pa zato Vlada ne pripravlja nobenega zakona, kjer bi inkriminirala tiste, ki so si tako sposojali denar.

Gospa Vraničarjeva je rekla, tudi poštene podjetniki so za davčne blagajne. Tu imamo cel kup teh papirjev, ko so se vsi, Trgovinska zbornica, Zveza potrošnikov, odvetnik in tako naprej razburjali nad uvedbo in kazali na neustreznost tovrstnega predloga. In še več! Tu pred seboj imam vabilo na 13. forum obrtništva in podjetništva. Danes sem ga dobil. Kaj je na prvem mestu deset najzahtev slovenske obrti in podjetništva – drugačna umestitev davčnih blagajn! Vi pa tu nas prepričujete, da poštene podjetniki podpirajo davčne blagajne! Torej, tisti, ki bodo sodelovali na 13. forumu obrti in podjetništva, so po vašem mnenju nepošteni, ker oni na prvo mesto postavljajo drugačno ureditev.

Prej ste rekli, da je Avstrija v tem posebnem davčnem projektu velike davčne reforme napovedala tudi uvedbo davčnih blagajn. Ja, ampak bodite pošteni, povejte vse,

samo za rizične gotovinske skupine in strošek uvedbe, 50 evrov, plača država. Pri nas pa do tisoč 500 evrov za tiste podjetnike, ki tega pri nas še nimajo, in kar vse po celi liniji tistega, ki se trudijo na trgu. Potem v vladnem gradivu predlagate oziroma predstavite nekaj držav: Portugalska, limit, nad katerim velja v tej državi je 100 tisoč evrov. Zakaj ne uvedete oziroma ne predlagate tudi v Sloveniji kaj takšnega? Zakaj majhne podjetnike ne pustite pri miru, da ustvarjajo za svoje preživetje, za svoje družine, morda še za kakšnega dodatnega zaposlenega? Švedska, za gotovinska plačila nad 18 tisoč 600 evrov. Če si Švedska lahko privošči, zakaj si mi Slovenci ne bi tega mogli? In še več, izvzeta so večja podjetja, za katera je davčna uprava ugotovila, da imajo dovolj dober sistem notranjih kontrol. Torej, Švedska zaupa svojim podjetjem, Ministrstvo za finance pa ne zaupa slovenskemu podjetniškemu sektorju. Kakšno sporočilo je to tistim, ki ustvarjajo večino naših prihodkov, da lahko, gospa Vraničarjeva, vi kot javna uslužbenka, kot državna uslužbenka prejimate svoje plačo, in vsi ostali, tudi mi poslanci, in vsi, ki delajo v javnem sektorju, če jim sporočate oziroma če ne zaupate v njihovo pošteno poslovanje? Zagotavljam vam, tisti, ki si išče delo na trgu in je odvisen zgolj od svoje iznajdljivosti in sposobnosti in pridnosti in marljivosti, bo naredil vse, da bo delal pravilno. Če mu boste znižali davke in naredili normalno brez nepotrebnih administrativnih ovir, bo pa še z večjim veseljem plačeval davke, zato da bo lahko normalno delal.

V tem gradivu imamo tudi predlog tega zakona, veliko je bilo povedanega, ampak glejte, notri so takšni absurdi, da je vseeno treba še enkrat iti preko določil tega zakona. Ta 17. člen, ki inkriminira kupca oziroma kot gospa Vraničarjeva pravi, po kateri je kupec soudeležen, nas bo, torej kupce, stala tja do 400 evrov. Kaj bodo inšpektorji zvonili pri meni na domu, medtem ko bo prej v svoji ohlajeni pisarni v fotelju ugotovili, da sem kupil, ne vem, zamrzovalnik ali pa hladilno skrinjo ali pa palični mešalec, bodo pri meni doma pozvonili in bodo rekli: pokaži tisti račun za palični mešalec. Zakaj, če uporabljamo in uvajamo sodobne elektronske poti, da ima javni uslužbenec na enem mestu zbrane vse podatke, zakaj mora potem še pri meni preveriti kot kupcu? Zakaj?

Saj ima na pladnju vse podatke o tem, kaj je nekdo prodal, in tudi o kupcu, kaj je kupil. Zakaj mora potem še meni preverjati, če imam ta račun pri sebi? In naprej. Kaj pa v tistih delih, ko bog ne daj, spet pride do poplave in račun izgine? Ali pa nekdo, ki izdaja termične račune, ga ima v žepu, malce bolj segreje stol ali pa ima gretje sedežev v avtomobilu in mu račun pobledi. Kaj pa potem? Kako boste to preverjali?

In naprej. 50 tisoč evrov bo kaznovan nekdo, ki v predpisnem roku ne bo vzpostavil elektronske povezave in poslal vseh podatkov o izdanih računih. Imamo žled, pade drevo, vsi kabli, pa wi-fi ne dela in tako naprej. V dveh

dneh, kot to določa zakon, niso odpravili posledic žledu in ta oseba bo torej še enkrat kaznovana po določitih tega zakona. 75 tisoč evrov bo plačal tudi nekdo, ki je izdal račun, ki nima, recimo, navedene minute izdajanja računa. In naprej, do 150 tisoč evrov bo nekdo, ki bo zaradi storilčevega naklepa oziroma namena koristljivosti. Pozor! Slovenska sodišča, sodišča v okviru sodne preiskave, imajo težave pri dokaznem standardu določiti storilčev naklep. Pri kakšnem županu ga nikakor ne najdejo, tu bo pa inšpektor na licu mesta pri gospodarstveniku ugotovil storilčev naklep in mu izrekel kazen 150 tisoč evrov! Kaj se minister za finance oziroma zakonodajalec oziroma inšpektor postavlja nad sodno vejo oblasti? Kakšne določitve ste zapisali v ta zakon in naprej v tistih zadnjih, 26. členu, kdaj začne veljati zakon oziroma kdaj neha veljati 11. člen zakona, 1. januarja 2018, torej, ko ne bo mogla več tiste knjige vezanih računov izdajati, vse na elektronski način. Ali boste prej v ustavno zapisali pravico do interneta? Kajti, če je ne boste – kako boste pa terjali od nekoga, ki nima elektronske povezave, da vam elektronsko posreduje račun?

Sam prihajam iz volilnega okraja, ki je v bližini Ljubljane oziroma je Ljubljana, en del Ljubljane, in vam zagotavljam, da je tam precej gostincev in objektov in tistih, ki se ukvarjajo z dejavnostjo, ki nimajo te internetne povezave in je v doglednem času ne bodo imeli. Ampak delajo pa pridno. Morda bistveno bolj pridno kot kakšen tisti, ki pokliče banko in reče, daj 100 milijonov temu podjetju, da zaključi ta projekt. In to, kar boste njemu pobrali, bo bistveno manj, kot bi pobrali recimo temu županu ali pa kakšnemu, ki je z njim povezan.

Kolegica Banova je med drugim tudi predsednica Odbora za finance tu, v Državnem zboru, torej zelo pomembna funkcija vizavi ministru za finance v zakonodajni veji oblasti, je rekla, da mi ne razvijamo kulture davkov. Glejte, kako pa naj razvijamo kulturo davkov, če vedno zvišujete davke? V tem državnem zboru, v tem mandatu, edini zakonski predlogi, ki smo jih prejeli, so bili zviševanje davkov in taks. Tako. Vi pričakujete, da bomo z zviševanjem davkov vzgajali kulturo davkov oziroma plačevanja davkov? In če bomo inkriminirali kupca, bomo torej naredili en izredno dober vzgojni ukrep. Ta vzgojni ukrep nas bo prisilil, da bomo torej razvili neko slovensko kulturo, hlepenenje in hlepenja po čim večji želji plačevanja čim višjih davkov.

Sedaj pa najboljše pri tej celi zadevi. Vlada kot cilj v tem svojem gradivu navede preprečevanje nelojalne konkurence in glavni cilj predloga zakona o potrjevanju računov je preprečiti sivo ekonomijo. Glavni cilj predloga zakona o potrjevanju računov je preprečiti sivo ekonomijo. Poglejte, sedaj imam pa tukaj akcijski načrt uvedbe davčnih blagajn, ki ga je, ups, pripravilo isto ministrstvo kot ta zakon, kjer pa na strani sedem piše " ... slabosti predlagane rešitve, povečano tveganje za neizdajanje

računov. Poglavitni cilj zakona je preprečiti sivo ekonomijo, v akcijskem načrtu pa ugotavlja, da je glavna slabost te predlagane rešitve povečanje tveganja za neizdajo računa. Torej s tem vašim zakonskim predlogom greste ravno v nasprotje tega, kar se zavzimate v obrazložitvi tega zakona. Naj razume, kdor more! In niso kupci krivi in niso krivi tisti, ki delajo v potu svojega obraza za svoj vsakdanji kruh! Ne. Krivo je nekonkurenčno gospodarsko okolje, krivi so previsoki davki in kriv je sistem, ki ni obsodil tistih največjih goljufivcev, lumpov, ki so na nek način s svojim zgledom, ker se še danes o njih govori, vzpostavili nek sistem, po katerem pa se strinjam, neplačevanja davkov ni tako nesprejemljivo, kot bi moralo biti. Neplačevanja davkov je nesprejemljivo, ampak s predlogom, s katerim ste prišli v Državni zbor, boste to nesprejemljivost samo še povečali, sivo ekonomijo, kot sami ugotavljate v akcijskem načrtu, pa povečali. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Za besedo je prosila mag. Mateja Vraničar, državna sekretarka. Izvolite.

MAG. MATEJA VRANIČAR: Hvala lepa za besedo.

Bom začela najprej z naslednjim. Žalostna sem in zgrožena, ker dokler bomo v Državnem zboru ob razpravi o takem zakonu kazali s svojim izrazoslovjem tako poniževalen odnos do ljudi, ki so v sistemu državne uprave odgovorni za pobiranje davkov in – ne za mojo, za vašo plačo – toliko časa bomo zelo težko govorili o davčni kulturi. In način, da uslužbenice Finančne uprave naslavljate z "dacarji, ki sedijo v foteljih v ohlajenih sobah", je nesprejemljiv in žaljiv, ne glede na to, da imate kot poslanec pravico govoriti karkoli vam pač pade na pamet. Toliko za uvod.

O drugih vprašanjih, ki ste jih izpostavili. Neizdaja računov. Trikrat sem že danes povedala, pa bom še četrtič: neizdaja računov je samo ena oblika sive ekonomije. In ja, tisti ki danes mahinirajo z izdajo računov, spreminjajo podatke na izdanih računih, poberejo račune z miz in jih zbršejo iz svojega računalniškega sistema, se bodo z uvedbo tega sistema odločali, ali gredo v celoti v črno ekonomijo ali v bistvu bodo začeli prijavljati davke nekoliko drugače. Zaradi tega ta dva akta, akcijski načrt in pa zakon nista v nasprotju. Zakon je instrument in ukrep za boj proti sivi ekonomiji, eni od njenih pojavnih oblik. In nevarnost, ki v zvezi s tem obstaja, je bila identificirana in jo moramo nasloviti s spremljevalnimi ukrepi.

Še enkrat ponavljam, obseg davkov, pobranih davkov danes je na nivoju 85 % tistih davkov, ki so se pobirali v predkriznem obdobju. Torej, ne mi na splošno govoriti o tem, da je slovenski poslovni prostor ali pa slovensko okolje preobremenjeno s previsokimi davki.

Lahko se pogovarjamo o znižanju davkov, ampak se potem hkrati pogovarjamo tudi o tem, katerih javnih izdatkov ne bomo več zagotavljali v javnem sistemu in jih bomo v bistvu plačevali, vsak od nas, iz lastnega žepa.

Kaj plača država? V Avstriji ste omenili primer, da bo država plačala petdeset evrov vsakemu podjetniku, ki bo moral imeti davčno blagajno. V Sloveniji imamo sistem, po katerem davčnem zavezancu, ki investira v nadgradnjo nekega sistema, pripada poleg davčno priznanega odhodka tudi 40-odstotna investicijska olajšava. To bodo lahko koristili vsi, ki bodo morali vložiti dodatna sredstva v izboljšavo njihovega obstoječega sistema izdajanja računov. Seveda, investicijska olajšava samo v primeru, če bodo morali investirati v nekaj, čemur se reče osnovno sredstvo.

Kaj, če se izda račun oziroma posluje v okolju, kjer ni internetne povezave? Zakon predvideva rešitev, v takšnem primeru potrjevanje računov ni potrebno in se lahko uporablja vezana knjiga računov.

Moja izjava o poštenih podjetnikih. Moja izjava je iztrgana iz konteksta in netočno citirana. Govorila sem o tem, da tisti subjekti, gospodarski subjekti, ki delujejo v skladu s predpisi že pred 1. julijem 2013 niso uporabljali za izdajo računov računalniških programov, ki omogočajo brisanje ali spreminjanje podatkov, brez da bi bila zabeležena revizijska sled. In to je vse, kar sem jaz omenjala!

Izjeme. Javna razprava prav zahteva Obrtne zbornice je bila, da ne sme biti nobenih izjem. In tej zahtevi smo sledili. Vi pa želite, da gremo na režim, kakršnega poznajo na primer na Švedskem, kjer sploh ni online povezave z davčnimi blagajnami in izvzeti so največji sistemi; torej pošte, banke, mercatorji, tuši, šparsi in podobni davčni zavezanci. Mali davčni zavezanci pa so zavezani imeti davčne blagajne. Takšnega sistema ne želimo uvajati, želimo imeti sistem, ki bo enak do vseh zavezancev. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Replika? Izvolite, gospod mag. Anže Logar.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): Hvala lepa.

Poglejte, gospa državna sekretarka, če sem vas z izrazom dacar prizadel, se vam iskreno opravičujem... / oglašanje iz dvorane/ Čakajte, vi ste izrazili v imenu njih, jaz ne vem, ali ste vi dacar ali niste, ampak se vam, kot sem rekel, iskreno opravičujem. To, da so v hlajenih pisarnah, drži, kajti na Dursu imajo nameščene klimatske naprave, ampak kljub temu si pa ne bom dopustil, da boste lahko tu, v Državnem zboru kot izvršna veja oblasti zakonodajni veji govorili, da kot član Državnega zbora lahko govorim, kar mi pade na pamet. Poglejte, jaz govorim na podlagi tega, kar ste vi pripravili, jaz lahko rečem, torej ste pripravili, kar vam je padlo

na pamet in sem na podlagi tega prilagodil tudi svojo razpravo.

Zdaj, očitali ste izjavo, da ni res, da ne smemo na splošno govoriti, da je slovenski davčni sistem oziroma slovenski sistem preobremenjen s previsokimi davki. Spoštovana državna sekretarka, preglejte si magnetogram ponedeljkovega odgovora vašega ministra, gospoda Mramorja, kjer je jasno napisano, sam je povedal, da je Slovenija preobremenjena z določenimi davki. Ali lahko povem ali boste skakali v besedo? Jaz vam nisem namreč.

In če je on na splošno govoril, lahko tudi jaz verjetno, če naj spoštujem besede ministra, ki jih, in če naj zaupam besedam ministra, v kolikor to ni tako, kot državna sekretarka boste verjetno vašega ministra opozorili na to, naj v Državnem zboru ne govori več tako na splošno.

Kar se pa tiče primera Švedske, ki ste ga zdaj izpostavili kot češ, ne želimo takšnega primera – ja, pa saj je vlada dala primer Švedske v svoj predlog zakona v tem gradivu! Torej ste v samo gradivo vložili državo, po kateri se nočete zgledovati, uporabili ste jo pa kot argument za to, da upravičite uvedbo davčnih blagajn. Glejte, nekaj konsistentnosti vendarle v tem vašem izvajanju mora biti. V prihodnje, če pač ne želite, da vas opozarjamo na nekonsistentnost vaših vladnih gradiv, vam predlagam zelo enostavno rešitev; ne prihajajte s slabimi zakoni v Državni zbor. In ne polagati v moja usta, kaj si jaz želim, ker nisem z nobeno besedo povedal, kaj si želim. Samo spraševal sem, zakaj torej tudi v Sloveniji ne ponudite tako rešitev. To vašo obrazložitev, da pač ste želeli vzpostaviti enoten sistem brez izjem ...

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Tri minute, gospod Logar.

MAG. ANŽE LOGAR (PS SDS): ... sprejemem kot vašo obrazložitev. Hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Vojka Šergan, pripravi naj se gospod Marijan Pojbič.
Izvolite, gospa Šergan.

VOJKA ŠERGAN (PS SMC): Hvala za besedo, predsedujoči. Spoštovani predstavniki ministrstva, kolegice in kolegi!

Za razliko od predhodnika bom, ker sva isti zakon brala, bom bolj pozitivno ta zakon predstavila oziroma vidim ga bolj pozitivno, pa tudi ko sem srečala v preteklem tednu s podjetniki iz manjše zbornice, ko sem jim odgovorila na nekatera vprašanja in dileme, moram reči, da niso bili tako zelo negativni, kot danes poslušam nekatere razpravljalce.

Torej, zakaj uvajanje davčnih blagajn? Veljavni model virtualnih davčnih blagajn v obliki programske opreme ima več pomanjkljivosti, zato bo to pomanjkljivost mogoče odpraviti z

nadgradnjo obstoječega sistema, gre za online sistem davčnih blagajn, pri katerih izmenjavo podatkov o izdanih računih z davčnim organom poteka v realnem času. Vsak gotovinski račun se pred izdajo pošlje davčnemu organu, kjer se potrdi in shrani. Več izdanih računov načeloma pomeni več davkov za izvajanje javnih storitev, več prispevkov za financiranje zdravstvenih storitev, več sredstev za pokojnine. V Stranki modernega centra pričakujemo, da se bo uporabil davčni izplen, ki ga bodo prinesle davčne blagajne, v zniževanju davčnih obremenitev dela v prihodnjih letih.

Kaj pa stroški uvajanja davčnih blagajn? Za tiste, ki že imajo računalnike in internet, bodo stroški zanemarljivi, sicer pa bo to davčno priznan odhodek. Pri nakupu računalniške opreme v letu nakupa, lahko zavezanec uveljavi amortizacijsko stopnjo 50 %, v skladu z že veljavno zakonodajo pa se prizna investicijska olajšava, v višini 40 % investiranega zneska v opremo in neopredmetena sredstva.

Kaj pa tisti zavezanci, ki bodo v prehodnem obdobju uporabljali vezano knjigo računov? Prehodno obdobje bo trajalo do 1. 1. 2018, torej dve leti. Ti bodo imeli obveznost, da vse račune, izdane z uporabo vezane knjige računov, v roku 10 delovnih dni od dneva izdaje računov potrdijo pri davčnem organu na enak način kot v primeru nedelovanja elektronske naprave za izdajo računov. Torej v prehodnem obdobju se lahko zavezanec prosto odloči, ali bo uporabljal elektronsko napravo ali vezano knjigo računov.

V SMC podpiramo tudi vse rešitve, ki bodo spremenile davčno kulturo v državi, prav zaradi tega so v zakonu kazni za osebe, ki ne izdajajo računov, in za osebe, ki ne vzamejo računa. V SMC pričakujemo, da bodo tako plačevali davke vsi, ki imajo obdavčljive zasluzke, kajti če bomo plačevali davke vsi, obstaja realna možnost, da bodo čez čas nižji. Zato bom ta zakon podprla. Hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala.

Besedo ima gospod Marijan Pojbič, pripravi naj se gospod Ivan Hršak.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani gospod podpredsednik!

Najprej bi rad povedal, ko razpravljamo o teh zakonih, da mora biti zelo jasno vsem, ki sedimo tukaj v tem parlamentu, ker tistim, ki plačujejo davke, so stvari zelo jasne. Tisti, ki plačujejo davke, in tisti, ki jih predstavljajo, niso zastoj opozorili vse poslanke, vse poslance, vse poslanske skupine z razlogi, zakaj nasprotujejo temu, da bi se uvedle davčne blagajne na način, kot je ta zakon pripravila Vlada. Osebnost sem prepričan, da država mora zagotoviti, dati torej pogoje vsem – govorim o tistih, ki plačujejo davke –, da lahko poleg tega, ko plačajo davek državi, tudi preživijo. Ne znam si predstavljati, da bi zadeve lahko tekale drugače.

V naši državi pa je zadeva obrnjena ravno na glavo: tiste, ki še plačujejo davke in ki jih še

zmorejo plačati, jih je treba dodatno stisniti, jih dodatno obremeniti, jih dodatno spraviti na tla, namesto da bi država in vsi tisti, ki smo v tej državi odgovorni za to, da lahko ta država funkcionira, stori to, da bodo tisti, ki davke plačujejo, lahko tudi normalno in spodobno živeli. Če tega ne bomo storili in če bomo še naprej s takšnimi in drugačnimi administrativnimi ukrepi dodatno obremenjevali naše gospodarstvo, gospodarstvenike, obrtnike in tako dalje, je vprašanje, kako dolgo se bomo lahko pogovarjali, ali bo naslednji mesec še plača za nas, ki tukaj sedimo, in za cel kontingent državne in javne uprave in pokojnin za upokoјence in izplačilo pokojnin za upokoјence. Kako dolgo bo še to mogoče, če ne bomo imeli podjetnikov in obrtnikov; tistih, ki ustvarjajo in plačujejo preko davkov v državni proračun, pokojninsko blagajno, zdravstveno blagajno in tako dalje? Naša prva, primarna naloga zakonodajne veje oblasti, izvršilne veje oblasti in še tretje veje oblasti bi morala biti ekskluzivno naravnana tako, da storimo vse, kar je treba; in to na tak način, da bodo gospodarstveniki, torej obrtniki, podjetniki, mali podjetniki in vsi tisti, ki pač vplačujejo v te blagajne, o katerih sem govoril, lahko normalno poslovali.

Verjemite mi, da floskule, ki jih danes tukaj poslušam, poslušam kot nekih partijskih sekretarjev v času, v zgodovini nazaj, če se spomin samo besed Moše Pijada, o katerih sem tukaj, v tem parlamentu govoril, če se tega spominjam, in danes imam ravno tak občutek, da smo v neki situaciji, živimo v neki državi, kjer partijski sekretarji rečejo: Spoštovane gospe in gospodje, to je naše, ne glede za kakšno ceno gre. Ali vi obstajate ali pa ne." Ampak se ne sprašujejo, kaj bo z naslednjimi generacijami, ki prihajajo za nami. Mi smo se v tem času zadolžili skoraj do zgornje meje. Smo skoraj za 30 milijard zadolženi, mislim, da med 88 in 92% bruto družbenega proizvoda. Kaj pa, ko bo nastopil trenutek, ko se več ne bomo mogli zadolžiti? Podjetniki, obrtniki, če bomo to počeli, kar počenjamo s tem zakonom, več davka ne bodo mogli plačevati in bodo šli med tiste, ki bodo na Zavodu za zaposlovanje. Kdo izmed vas zna meni odgovoriti na vprašanje, kako bo v tistem trenutku funkcionirala država? Kdo bo zagotovil košarico zdravstvenih storitev? Kdo bo zagotovil, da bodo spoštovani kolegi iz Desusa dobili penzije, ki danes govorijo popolne oslarije tukaj, ker bom navedel en stavek, ki sem ga danes tukaj slišal, ker mi je bilo slabo, ko sem ga slišal. Moram na to opozoriti. Bom povedal tudi, kdo ga je izrekel, tako da niste vsi poslanke in poslanci v Desusu v istem košu.

In glejte, če ne bomo razčistili tukaj te dileme in teh problemov na tak način, kot sem jih zdajle skušal predstaviti, potem mi verjemite, da je z nami vsami skupaj počasi en krasen konec. Konec! Vprašanje profesorjev, vprašanje doktorjev in tako dalje in tako dalje in tako dalje. In tudi seveda tistih, ki še danes prejemajo 200,

300 ali pa 400 evrov pokojnine; pa tudi tistih, ki jih je že veliko, ki prejemajo minimalno plačo.

Na drugi strani je moj kolega Anže Logar govoril o tem, da mi tukaj lovimo tiste, ki se borijo za to, da bi preživeli. In ti mali podjetniki in obrtniki se borijo, da preživijo. Glejte, če med vami ni nobenega tistega, ki bi bil kdaj podjetnik, obrtnik – jaz sem bil, dosledno sem plačal vsak cent, vendar pa z izjemno velikimi težavami, ker so plače zaposlenih preobremenjene in tako dalje, ne bom razlagal vseh stvari. Vsi ti gostinci, o katerih smo govorili, nimajo samo DDV za plačevati in tako dalje. Kje je pa SAZAS, IPF in ne vem, koliko teh čekov dobijo, da se ljudem meša! In mi tukaj gladko malo – tako, malo za hec, malo za šalo – vržemo zakon na mizo, ni važno, če dodatno obremenimo podjetnike in obrtnike, glavno je, da Vlada dela. In ta Vlada dela. Ste videli, kako fantastično dela? Uničuje slovensko gospodarstvo! Tega si mi v Slovenski demokratični stranki ne moremo dovoliti in zato smo tudi povedali, da tega zakona nikakor ne bomo podprli. V nobenem primeru!

Še to! 2013 je bil med socialnimi partnerji sprejet sporazum, v katerem je bilo jasno povedano, da dodatno se ne bo obremenjevalo gospodarstva. Res je, da poskušajo z ministrstva in Vlade vedno znova in znova opozoriti, češ da je res, da smo se to dogovorili s socialni partnerji, smo pa hkrati tudi rekli, da pa davek na blagajne, torej davčne blagajne, in davek na nepremičnine pa gresta z roko v roki skupaj s tem socialnim sporazumom.

Ampak glejte, spoštovani kolegi in kolegice! Sprašujem vas, ali je to tisto, kar je bilo v tistem socialnem sporazumu dogovorjeno. Torej, da se gospodarstva ne bo dodatno obremenjevalo. Ali je bilo to napisano? Potem pa hkrati imamo že zraven en tak mali aneks k pogodbi, tako kot je v tej naši državi super zgodba, ko neke, da ne bi rekel mafije, ki je pokradla slovensko državo, ki je imela zadaj 27 ali ne vem koliko aneksov, ko je šlo za gradnjo tega onkološkega inštituta v Ljubljani in tako dalje, ne vem koliko jih je bilo in ko govorimo o tem; tam se pa noben ni nič vprašal, kje je tisti denar. Tam pa niso tistim malim siromakom, ki na mesec zaslužijo 3 tisoč evrov, gledali vsakega centa, kam ga je dal, ali je izdal račun in tako dalje in tako dalje. Za tiste pa ni nobenega problema! Moj kolega, ki je pred mano govoril, ki je govoril o bankah, tistih dveh, ki smo dali v njih 500 milijonov evrov, ki smo tajkunom, ki so pokradli slovensko državo, plačali zgodbo – in tu kot da nič ni! Ta Državni zbor – kot da se nič ni zgodilo, razen Slovenske demokratične stranke in Nove Slovenije, ki smo vseskozi na to zelo glasno opozarjali. Vseskozi trdimo, glejte, ne lovimo kurjih tatov v tej državi, najprej naredimo red pri glavi, zgrabimo bika za roge! Pri svetem bogu, naj vam to kmetje povejo, če niste sposobno tega razumeti! Ja seveda, ti čisti državni birokrati to zelo težko razumejo, ker niso nikoli delali v življenju. Saj pa

poglejte! Oni uživajo, svojo plačo dobijo, naredijo toliko ali pa toliko, mesec pride okrog, oni dobijo na svoj račun nakazano toliko in toliko denarja.

Lahko govorite, gospa Vraničar, kar hočete. V tej državi – bom pa sedaj povedal, to pa moram povedati, da se ne bomo napačno razumeli – je pa tudi nekaj poštenih, pridnih državnih birokratov. To pa moram reči. Ampak ogromno je takih, ki se skrivajo za temi pridnimi. Pred kratkim sem imel priložnost na upravni enoti v Pesnici – to moram povedati, ker se mi zdi zelo pomembno – eno državno biokratinjo, ki je bila vrhunška, sem vzel kapo dol, pa sem rekel, takega državnega birokrata še v življenju nisem srečal in danes pred vso slovensko javnostjo povem, da ji čestitam, da obstajajo v slovenski birokraciji taki ljudje. Neverjetno, kaj takega nisem doživel. Mesec dni ima na razpolago, da lahko dela, da zgodbo sestavi; ta gospa je to naredila v treh dneh. Tega ne morete verjeti in jaz sem bil šokiran. Šel sem do te gospe, sem rekel, glejte, kapo dol vzamem pred vami in sem tako ponosen ...

Hočem to povedati, pa da se vrnem nazaj na predlog tega zakona. Torej obstajajo v tej družbi tudi v samem birokratskem sistemu poštene, pridni in tako dalje, ljudje. Ampak problem pa je z veliko večino, ki pa danes v tej združbi pa dela na tak način, da ne bi nič naredili. Ker če nič ne naredijo, ne morejo za nič odgovarjati. Saj veste. Gospo Vraničar pač vedno potisnejo v drek, oprostite, minister pa oni se poskrijejo, ona pa mora zagovarjati stvari, ki niti večini Slovenk in Slovencev niti v sanjah ni pri srcu. Ampak, gospa se mi smili. Res! Ker je dolgo časa že, jo vidim tam, cela blede, izmučena, res se mi smili. Resno tako tudi mislim. To sicer ni smešno, to je resnično. Tisti, ki se skrivajo za odločitvami, ki imajo zadaj zlobirane neke zgodbe za svoje cilje, pošljejo nedolžne ljudi, da se morajo tukaj z nami bockati, se kregati in tako dalje in zagovarjati tisto, česar sami ne verjamejo. Skoraj prepričan sem, da gospa Vraničar v tej situaciji – zdaj pa govorim v tej situaciji – v to čisto ne verjame, da je to prava rešitev za stanje v tej državi, ko govorimo o sivi ekonomiji. Mislim, da ni.

Spoštovani gospodje in gospe! Poglejte, mi smo prej govorili o tem, da je zelo pomembno, ko govorimo tudi o nekih socialnih sporazumih, ko govorimo o tem, kdo je tisti, ki se ukvarja z nekimi določenimi zadevami, in da je treba tistim prisluhniti in v skladu s tistimi pripraviti tudi ustrezno zakonodajo, ki bo sprejemljiva tudi za tisto strukturo ljudi in danes govorimo o podjetnikih in obrtnikih.

Poglejte, gospod Meh, ki je predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije je med drugim, samo bom prebral dve stvari, zapisal naslednje. Prvič, pod številko ena je zapisal – in ste vsi poslanke in poslanci to dobili na klop, pa niti eden danes niti ni omenil tega skoraj. Vsi ste bili lepo tiho, oni pa, kot da jih ni. Zapisalo so naslednje; "Ukrep obvezne uporabe davčnih

blagajn je izrazilo parcialen ukrep, ki posega le na področje registriranih dejavnosti. Ta ukrep torej ne rešuje problema davčnih utaj, ki se izvaja v obliki neizdajanja računov, predvsem pa ne rešuje problema davčnih utaj v dejavnostih, ki niso registrirane ali pri katerih registracija ni potrebna. Kljub uvedbi davčnih blagajn bo neizdajanje računov še vedno problem." In pod točko tri, Stroški, zapišejo naslednje – gospodarsko-podjetniška zbornica Slovenije: "Glede na to, da ocenjujemo, da so dosedanje virtualne davčne blagajne ustrezne, ki so obvezne od julija 2013 in s katerim so imeli poslovni subjekti že stroške, pomenijo davčne blagajne dodatne stroške tako za zavezance kot za državo. Zato naj stroške uvedbe davčnih blagajn vključno s stroški interneta, vzdrževanjem in nabave potrebne strojne opreme pri zavezancih v celoti financira država oziroma naj jih da subjektov v brezplačen najem. Stroški bodo v primeru, da se glede na velikost poslovnih prostorov uporablja več blagajn, za posamezno podjetje ustrezno višji."

Torej, Obrtno-podjetniška zbornica je to vsem, ki danes tukaj sedimo, napisala. In mi smo sedaj tukaj pametnjakoviči, mi bomo sedaj postavljali Obrtno-podjetniški zbornici pravila, ki za njih niso sprejemljiva. In so povedali zelo javno jasno in glasno: spoštovane poslanke in poslanci, enkrat prisluhnite gospodarstvu. Ne silite z glavo skozi steno in ne govorite nam eno, kar politika misli, temveč delajte tisto, kar je potrebno, da bo lahko ta država preživela. Danes sem vam pa povedal, kje so problemi, s katerimi se bomo v kratkem srečali, če bomo pozabili na podjetnike, obrtnike oziroma tiste, ki v tej državi ustvarjajo. Mi tukaj ne bomo dobili petega več plače, verjemite. Dragi kolegi iz Desusa in njihove upokojenke in upokojenci več ne bodo dobili prvega ali drugega pokojnine, če ne bomo mi tukaj ustvarili pogojev, da bodo ti ljudje, ki ustvarjajo, lahko normalno funkcionirali. Če mi mislimo zakonodajo peljati v to smer, da morajo vsi postati siromaki v tej državi, tako kot je to govoril, če se spomnite Moše Pijada, ko je imel svoj nastop na tisti pač maškaradi, in ravno to se nam sedajle dogaja. To se dogaja v Sloveniji! To je neverjetno, kako so te stvari med seboj povezane. Meni ne morete reči, da to ni res, ker lahko vzporednice potegnemo kadarkoli – bom prinesel sklep, če hočete, enkrat, da vam citiram, kaj je govoril in s tem, kar mi počenjamo tukaj. Zato vas prosim, nehajmo se smešiti pred slovensko javnostjo in dajmo malo srca ven, pa malo stopimo skupaj, pa nekaj naredimo za ta ubogi narod. Ne dovolimo, da jih bomo popolnoma uničili. Narod živce izgublja, saj nas ne more več gledati, hvala bogu. In vedno znova in znova govorijo, vsi ste iste barabe. Stokrat v tem parlamentu povem, da jaz nisem med njimi, ker niti centa v življenju nisem ukradel.

Ampak zato vam pa pravim, sedimo pa v istem parlamentu, slovenskem; stopimo skupaj in preprečimo enkrat te svinjarije in naj tisti, ki so pokradli to celotno slovensko družbo, enkrat

odgovarjajo. Milijarde in milijarde! Mi pa tukaj govorimo – da ne bom rekel, o čem, o oslovi senci. To pa še ne pomeni, da sem tisti, ki nasprotujem temu, da bi v tej državi veljala pravila za vse enako. Absolutno se s tem strinjam. Vendar pa najprej začnimo tako, kot sem rekel, tiste zgrabiti, ki jih je treba za roge prijeti, potem pa gremo nazaj do repa. Ne pa, da začnemo pri repu, potem pa, sveta Marija, pa se zgodi, kar se zgodi. Žalostna resnica, res, spoštovane kolegice in kolegi! Upam, da enkrat gremo mimo tega in pozabimo na to, kdo sedi v kateri poslanski skupini, in malo pogledajmo to, kar je pred nami in tisto, kar vemo, da je nujno potrebno za to, da bodo ljudje lahko preživel, da to naredimo. Enkrat naredimo to. Stopimo skupaj. Ne se norčevati eden iz drugega, ker to za slovenski narod ne prinese čisto nič. Prepiranje tu notri, sedeti na eni ali drugi strani, ne prinese čisto nič. In tisto, ko nekdo reče, pogledaj one na oni drugi strani, pa tiste na tretji strani, to mene strašansko moti. V tem parlamentu ni strani. Ta parlament je slovenski parlament. Vsi, ki sedimo notri, smo slovenski poslanke in poslanci, na glede v kateri stranki smo. Pričakujem, da se tega vsi, ki sedimo tu notri, zavedamo in delamo v interesu Slovenk in Slovencev.

Zato bom osebno, in sem prepričan, da tudi Slovenska demokratska stranka glasovala proti takemu zakonu, ki dodatno obremenjuje podjetnike, obrtnike s tem pa daje slabo luč v smeri, o kateri sem prej govoril; torej, dolgoročno zagotavljanje sredstev za vse to, kar država potrebuje, da bo lahko v prihodnosti tudi preživela. Mislim, da o tem moramo razmišljati, o naših otrocih, vnukih in tako dalje. To pa je naša naloga. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Ivan Hršak, pripravi naj se mag. Bojana Muršič.

IVAN HRŠAK (PS DeSUS): Hvala lepa za besedo, spoštovani predsednik. Spoštovana državna sekretarka s sodelavcema. Spoštovani kolegi in kolegice!

Težko je nastopiti za takšnim dobrim govornikom, kot je Marijan Pojbič, ki uspe v svoji razpravi nasmejati celoten Državni zbor. Obljubljam, da na tak način ne bom govoril, seveda, ker so to resne zadeve.

Kar se tiče uvedbe tako imenovanih davčnih blagajn v Sloveniji, se pravi, uvedba je potrebna in jo podpiram. Treba je vzpostaviti red pri plačevanju z gotovino. Sicer uvajanje teh davčnih blagajn traja že nekaj časa. Spomnimo se, prej so bile virtualne, no končno, sedaj bomo dobili prave davčne blagajne. Sam se bom v svoji razpravi osredotočil na v zakonu zapisno razmerje med prodajalcem oziroma izvajalcem storitev in kupcem. Kdo je pravzaprav odgovoren za vsakokratno izdajanje računa? Vsekakor prodajalec oziroma izvajalec storitev. Kupec nam lahko pri tem pomaga, če zahteva

račun, ki ga izvajalec storitev oziroma kupec ni sam od sebe izdal, kar je seveda dolžan, seveda nikakor pa ne sme biti kupec kaznovan na račun prodajalca.

V zakonu so predpisane tudi globe za kupca, ki so po mojem skromnem mnenju bistveno pretirane, ker so v razponu od 40 evrov do 400 evrov, to je desetkratnik. Mogoče bi dobil eno pojasnilo, na kakšen način, kako bo inšpektor odločil, kolikokratnik kazni bo nekemu kupcu izdal v primeru, ne vem, kakšen prekršek bo naredil; ali je to odvisno od višine računa ali česa drugega, tega v gradivu nisem videl, mogoče sem tudi spregledal. Vsekakor je to mnenje glede teh glob izpostavila tudi Zveza potrošnikov Slovenije. Sam teh, kot sem že rekel, visokih kazni oziroma glob tudi na drugih področjih, ki so nesorazmerne s prekrškom, ne podpiram in jih ne bom podprl, ker se mi zdi, da morajo biti te globe premosorazmerne s to kršitvijo.

Določilo, da mora kupec odnesti iz prodajalne oziroma iz poslovnega prostora račun, se mi seveda zdi pravilno in smotno, seveda, če ga prodajalec izda. V primeru, da ga prodajalec ne izda kupcu ter da ima to pravico in to se mi zdi dobro, da ga potem seveda opomni. Nikakor pa, če tega računa ne bi dobil, da je za to sankcioniran kupec. Določilo, da mora kupec račun hraniti do konca garancijske dobe – mislim, to mi je razumljivo, to v praksi seveda že tako in tako kupci delamo. Zakaj? Zato, ker ne moreš uveljaviti garancije, če ne boš priložil tudi računa. To je že kar nekaj let. Zakaj je tako, da moraš priložiti tudi račun? Zato ker se je včasih manipuliralo, da je nek trgovec tisto garancijsko izjavo podpisal ne vem leto, dve, tri pozneje, kot je ta izdelek kupil. Tako so se seveda proizvajalci potem zagarantirali, da bo res garancija upoštevana v primeru, da je originalni račun, kjer se točno vidi, kdaj je ta kupec to kupil.

Prehodno obdobje. Kar se tega tiče, je tudi ustrezno in dovolj dolgo, da se bodo zavezanci lahko prilagodili zakonskim zahtevam. Pozdravljam pa seveda to, ker je bilo omenjeno, nagradna igra za kupce, to smo imeli že leta 1999, to je državna sekretarka že omenila. To se mi zdi zelo pomembno, da bodo kupci stimulirani, da bodo zahtevali od proizvajalca oziroma izvajalca storitev račun, ki ga bodo poslali seveda na FURS, oni pa bodo seveda na osnovi tega potem lahko ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Bojana Muršič ...
Replika, gospod Marijan Pojbič.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani gospod predsednik. Vem, da ste poštenei človek, to se vidi, da ste mi dali repliko.

Torej, rad bi samo mojemu kolegu, ki je govoril pred menoj, povedal naslednje; govoril je, da je to, o čemer danes razpravljamo, resno vprašanje. Trdim, da je resnično resno in zaradi

tega sem tudi zelo resno govoril in zelo resno opozarjal zaradi tega. Očitno sem bil narobe razumljen, ker kolegi v Desusu resnih stvari ne razumete ravno najboljše – po mojem, kajne?

Še ena stvar, spoštovani kolegi iz Desusa, samo toliko. Tistega, ki je pripravil ta zakon, ga je treba pohvaliti. Torej, iz vaših ust, to je povedal eden vaših kolegov, izhaja naslednje: dodano obremeniti gospodarstvo je za Desus pohvalna zadeva. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Replike na repliko sicer ni, je bila tudi pravilno formulirana replika, čeprav se nanaša na moment, ki ... Recimo dobro, nasmejala nas je, po današnji seji se to izplača narediti. Tako dajem zdaj besedo mag. Bojani Muršič, pripravi naj se gospod Bojan Podkrajšek.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala lepa za besedo, predsednik. Državna sekretarka in kolegice in kolegi!

Dotakniti se moram kolega Anžeta Logarja, ki je omenil, da je Vlada v Državni zbor predlagala zgolj en zakon. Zdaj gledam sejo sklica 8. redne seje in ugotavljam, da je tukaj več zakonov. Zdaj pa ne vem, ali sedimo na isti seji ali ne vem kje. Se pravi, imamo še Zakon o sodelovanju o kazenskih zadevah, Zakon o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa, seveda ta zakon o potrjevanju davčnih računov, pa še zakon o ratifikaciji sporazuma – od 10 točk, tako da ne vem ... Se bom zdaj osredotočila na ta zakon, ki ga imamo v obravnavi.

Siva ekonomija, davčne utaje, goljufije to je bolezen današnjega časa. Vsak dober zdravnik bi pozdravil to z zdravili. Temu sledi tudi Vlada, ki je predlagala ta zakon, ki omogoča pregledno, zanesljivo evidentiranje gotovinskega prometa davčnih zavezancev. Vlada meni, da bo s tem prišlo do zmanjšanja sive ekonomije in preprečevanja davčnih utaj in goljufij, prav tako tudi na področju DDV. Vsi si želimo, da bi do tega prišlo čim prej, saj je treba zagotoviti pravično razdelitev davčnega bremena. Menim tudi, da je treba usmeriti vse napore, da pristojni organi to čim prej in v največji meri tudi zaježijo. Ni pravilno, da nekateri posamezniki pošteno prikazujejo svoje gotovinsko poslovanje, na drugi strani imamo pa posameznike, ki tega ne storijo, in se zaobide vsa možna zakonodaja in prikazujejo zgolj minimalno, zato pričakujem, da bo ta zakon to tudi rešil.

Z dopolnitvijo 38. člena Zakona o davčnem postopku je že bilo določeno, da imajo lahko zgolj takšne računalniške programe, ki ne bodo omogočili brisanja in popravljanja kakršnegakoli računa. Mislim, da smo s tem prišli do vse potrebne discipline. Nadzor seveda mora opravljati tudi FURS.

Prav je, da izdajajo račune vsi, tako odvetniki, zdravniki, notarji, zobozdravniki in še bi lahko naštevali. V zakonu pozdravljam tudi to, da je navedeno prehodno obdobje za uvajanje teh

davčnih blagajn. Prav tako pa bi apelirala na Vlado, da razmisli o teh davčnih olajšavah za nabavo le-teh, katerih bodo pač posamezniki oziroma davčni zavezanci morali svoje računalniške programe dograditi.

Naj rečem sicer, da pozdravljam tudi 11. člen, vendar imam en pomislek pri 11. členu. Pa naj konkretiziram. Samostojni podjetnik, ki opravlja svojo dejavnost v hiši, v kletnih prostorih, kjer ni dostopa do interneta in ne mobilne tehnologije. Rešitev je sicer podana, da izda račune v vezani knjigi, moti pa me zgolj to določilo, da bo ta posameznik moral dokazati s potrdilom Agencije za komunikacije omrežja v Republiki Sloveniji, to potrdilo bo veljalo samo 1 leto, da v tej hiši ni mogoč dostop do interneta. Tu bi mogoče vprašala predstavnike Vlade, če so se soočili že s takšno situacijo.

Naj še omenim globo, ki je navedena za kupce, v kolikor kupec ne vzame računa. Zame je ta globa povsem nesprejemljiva. 40 do 400 evrov za kupca, ki ne vzame računa v trgovini – mislim, da je to daleč od normalnega. Kupec je še vedno kralj. Tako so nas učili, tako je in kupec lahko se sam odloča, ali bo vzel račun ali ne. Seveda ta račun potem velja za garancijo, seveda če gre za večje izdelke. Če pa gre za prehrabene artikle, pa bomo rekli konkretno, ker je že bilo dosti govora o tej žemljici, pa se mi zdi, da je povsem nepotrebno, da se tudi ta račun vzame. Zato resnično apeliram, da se ta globa omili ali pa celo ta člen umakne iz predloga zakona.

Predlagam pa tudi – leta 1999 smo že imeli akcijo Vsak račun šteje. Ta, mislim, da je bila zelo pozdravna, zato predlagam, da se tukaj na tem mestu tudi v tej smeri nadaljuje, da državljanke in državljane osvestimo, da je treba jemati račune, da lahko nekaj dokazujejo s tem, tako da mislim, da je dobro da bi še razmislili o tej akciji in tako tudi razbremenili malega človeka.

Če bo takšna dikcija ostala v zakonu, pomeni, menim, da je to grob poseg v državljane in državljanke. Marsikaterega državljana in državljanko pa bo pahnila v še večjo revščino, ker je takšna globa skoraj nesprejemljiva. Torej, predlagam še enkrat črtanje te dikcije. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Bojan Podkrajšek, pripravi naj se Miha Kordiš.

BOJAN PODKRAJŠEK (PS SDS): Spoštovani predsednik, hvala za dano besedo. Spoštovane kolegice in kolegi, predstavniki Ministrstva za finance!

Ko govorimo o davčni politiki v Republiki Sloveniji, pa ko je mogoče z ene strani ali pa z druge strani veliko smeha, je človek zaskrbljen. Danes govorimo o novem zakonu, o zakonu, ki ga sam in tudi v moji poslanski skupini težko podpremo. Kolegica pred mano, Bojana, je govorila tudi o globi. Začel bom tako, nekomu se

lahko zgodi, ko kupi zemljo, pride iz trgovine, založi račun, pa plača globo. Pošteno zaslužil, pošteno zemljico plačal, pa je oglobljen. Seveda, nekemu se lahko zgodi, ko to zemljico v trgovini vzame, jo da v žep, pa jaz mislim, da ni zakonov, da mu lahko nekdo seže v žep, pa pogleda, če je to zemljico res vzel in če jo je plačal. Seveda, velikokrat govorimo, da ko smo v globoki krizi, da bo to krizo izvleklo gospodarstvo, ampak bojim se, ko temu gospodarstvu vsak dan nalagamo nove obremenitve, da bodo tudi tisti gospodarstveniki vsem nam in tistim, ki pripravljajo zakone, rekli, da imajo tega dovolj. Kajti, namesto da bi razbremenjevali gospodarstvo, ga pa s temi zakoni obremenjujemo. Zato seveda dvomim v ta novi zakon.

Ta zakon z davčnimi blagajnami po moji oceni obremenjuje gospodarstvo. Gospodarstvo obremenjuje predvsem z novimi stroški, predvsem pa se mi zdi nekorektno, ker imamo mnogo mnogo podjetnikov, večjih ali manjših, ki spoštujejo pravila igre v Sloveniji in pošteno plačujejo davke, seveda zdaj na tej strani za njih pripravljamo nov zakon, kot da dvomimo v njih, pri vseh tistih, kot smo pa že danes mnogokrat slišali, ki pa teh davčnih pravil že mnoga leta ne upoštevajo, smo pa nemočni. Na eni strani tisti, ki spoštujejo ta pravila, bi bili verjetno za vsak zakon, ki ga Vlada pripravi in ki ga Državni zbor sprejme, ko pa na drugi strani gledajo, da mnogi teh zakonov ne spoštujejo, da ne plačujejo DDV, da izstopajo iz podjetja v podjetje – slišal sem nedavno, da je en odprl 98. podjetje v Sloveniji, seveda, kar velik znesek bi bil, ko bi preverjali za vse dajatve oziroma davke, ki jih je pustil za sabo. Zato se mi zdi nas na tem področju čaka veliko dela, sem pa proti temu, da obremenjujemo tiste, ki delajo pošteno in ki delajo za dobrobit Slovencev.

Sam se bom vedno zavzemal za področje, ki bo šlo v razbremenitev gospodarstva, ki bo šlo v dobrobit gospodarstva, na drugi strani pa se bom zavzemal in seveda tudi apeliram, gospa državna sekretarka, na vas, na ministra in na vse tiste, ki delate na ministrstvu, da jasno postavimo pravila igre za vse in da pravila igre postavimo tako, da jih bodo vsi spoštovali. Vsi, ki živijo v tej lepi Republiki Sloveniji! Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Miha Kordiš, pripravi naj se mag. Bojan Krajnc.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Predsedujoči, najlepša hvala za besedo.

Imam tu pripravljeno razpravo. Vse, kar me teži na temo davčnih blagajn, sem stisnil vanjo. Upam, da mi bo uspelo v času, ki ga imam na voljo, priti skozi to razpravo, bi pa raz začel s svojo intervencijo, napol z repliko.

Rad bi se odzval na vse navedbe o obremenitvi gospodarstva. Glejte, pogovarjamo se o davčnih blagajnah. Ne pogovarjamo se o

tem, da bomo vpeljali ta novi davek, oni novi davek, tretji novi davek – ne! Pogovarjamo se zgolj o tem, kako preprečiti utajevanje davkov in ne razumem, kako je lahko zgolj to, da se poskrbi za to, da se pošteno plačuje davke, obremenitev česar koli. Mislim, to je nek bazični družbeni konsenz, neka bazična družbena pravičnost, da se pač plačuje davke in skozi te davke se servisira neke javne storitve in reči pritisku in spopadu s sivo ekonomijo pritisk na gospodarstvo, je kratko malo neumnost, oprostite. Okej.

Zdaj pa grem naprej na svojo razpravo. Uvedba davčnih blagajn je vsekakor smiselna. Po uvedbi virtualnih blagajn se je prostovoljno plačevanje davkov povečalo. Še vedno je tudi po tem predlogu mogoče poslovanje brez računov – ta del drži, bodo pa zato onemogočene nekatere druge prakse davčnega utajevanja, to je naknadno brisanje in spreminjanje računov, mešetarjenje s poslovnimi evidencami in tako naprej. Skratka, trditve, da ta predlog ne bo naredil nič v spopadu s sivo ekonomijo, ne drži. Ali jo bo odpravil v celoti? Ne, vsekakor ne, bo pa naredil tisti korak ali dva v to smer. V tem smislu imamo opravka s popolnoma pravičnim ukrepom za povečanje davčnih prihodkov in za delovanje proti davčnemu dampingu.

Zakaj se mi zdi pomembno povečanje davčnih prihodkov? Ne samo zato ker smo ne vem kako strašno zadolženi, ker rabimo servisirati javni dolg, predvsem sem naklonjen temu iz nekega bolj načelnega razloga. Glejte, gospodarsko rast imamo zdaj že nekaj časa. Obeta se, da bo ta gospodarska rast šla še naprej. Še dlje kot to, beležimo presežek plačilne bilance. Leta 2013 je ta znašal že kar 6 odstotkov našega bruto domačega proizvoda oziroma 2,1 milijarde evrov. 2 milijardi, dobri dve milijardi evrov. To pomeni, da smo izvozili več, kot smo uvozili oziroma da smo kot družba, kot nacija, kot narodno gospodarstvo, če hočete, ustvarili bistveno več, konkretno za 2,1 milijardo evrov več, kakor smo porabili. In zdaj, tako mislimo v Združeni levici, je končno napočil trenutek, da se začnejo učinki te gospodarske rasti, tega gospodarskega okrevanja prelivati čez celotno družbo.

Trenutno po podatkih lahko rečemo, da krize ni več, ker imamo pač gospodarsko rast. To drži samo napol oziroma še malo manj kot pol. Krize ni več za kapital pa za tiste najbogatejše; ljudje, velika večina državljanov in državljanov pa tega še ni imela priložnosti občutiti in tega ne bo imela priložnosti občutiti, če država ne bo posegla v to ekonomsko tkivo in uporabila svojih redistributivnih mehanizmov za neko pravično prerazporeditev dobrin v družbi. Ne nazadnje, ravno velika večina vseh državljanov, tisti, ki so zaposleni, delavci in delavke, so tisti, ki pa ustvarjajo vrednost. In skrajni čas je, da ta velika večina državljanov in državljanov dejansko dobi nekaj nazaj, glede na to, da so to vrednost že ustvari. Okej.

To me pripelje naprej do moje naslednje poante, z uvedbo davčnih blagajn bo mogoč bistveno bolj temeljit davčni nadzor, brez tega da bi se stroški bistveno povečali, poleg tega bo uvedba davčnih blagajn povečala nadzor nad kršitvami delavskih pravic. To je bila neka točka, ki je bila v javni razpravi v zvezi s temi davčnimi blagajnami zelo pogosto spregledana, ampak v Združeni levici jo postavljamo v ospredje, ker se nam zdi ena najbolj pomembnih, ker vemo, v kakšnem razrastu so težke mahinacije s strani kapitala, s strani gospodarstva, kakšni pritiski se dogajajo na zaposlene. Ta predlog, ki ga imamo pred nami, seveda povečuje nadzor nad temi kršitvami in omogoča več manevrskega prostora za varovanje delavskih pravic.

Tukaj bom potem nadaljeval z globami, te globe so pa bolj problematični del tega zakona. Če se jih že poslužujem, o jih je treba uporabljati po načelu sorazmernosti. Mogoče bi tukaj razmislili o nekem pragu, s katerim pridejo te globe v poštev. Velja pa izpostaviti, da je določena kontrola s strani kupcev tukaj potrebna, ker pristojni inšpektorati, ne glede na to, kako mi napihnemo to – marsikdo bi tu rekel – birokracijo in neproduktivni sektor, tako bi se marsikdo izrazil, nikoli ne bodo mogli sami zaznati vseh kršitev in sodelovanje širšega spektra državljanov in državljanov je pri tem vsekakor strašno pomembno. Poleg tega pa nimamo opravka tukaj samo s potrošniki, se pravi s končnimi porabniki določenih dobrin ali storitev, ampak tudi z drugimi podjetji. Nemalokrat se zgodi, da tukaj različna podjetja med seboj kolaborirajo, zato da kolektivno utajijo davke, to pa seveda ne gre nikamor. Okej.

Če na tej točki preidem na neke splošne poante, ki bi jih želel sporočiti zraven še v tej debati; zakaj ljudje plačujejo davke, kako ljudje plačujejo davke, kdaj so motivirani za kaj takšnega, je prva takšna stvar, da ljudje vedo, kam njihov denar gre. Če ljudje lahko vidijo, da se denar smotrno zlija v javne blagajne za zdravstvo, za šolstvo, za vrtce, za smotne infrastrukturne projekte, za kulturo in šport, verjemite mi, da nihče ne bo imel nikakršnih težav s tem, da plačuje davke, zato ker lahko vidi, lahko občuti, kaj so ti davki pripeljali. Konkreten tukaj primer lahko pogledamo Dansko, tam nekega splošnega odpora do plačevanja davkov s strani ljudi ni, ampak je pač jasno, zakaj ... Pač za davke, ki jih plačajo ljudje, dobijo nazaj neke kakovostne javne storitve in tukaj vsi prispevajo. Bogati, ki imajo več, prispevajo več, revni, tisti, ki imajo manj, prispevajo manj, ampak pod črto pa vsi delujejo v neko kolektivno korist. Kar se pa pri nas dogaja je pa, da se vse te strašne javne finance zlivajo skozi reže našega sistema in tudi to vsi vemo, da teh rež ni tako strašno malo, skozi katere odteka ta naš skupni denar, denar vseh državljanov in državljanov. Imamo tukaj notoričen primer TEŠ 6 na primer, samo en takšen, kjer so se neke škatle izgubile, javna sredstva. Imamo tukaj ogromno bančno luknjo, za katere je šel

avkoplačevalski denar. Tudi to ne motivira strašno ljudi, da bi plačevali davke, ker vidijo, da se jih uporablja za reševanje tajkunskih gamblov in tajkunskih eskapad.

Javna naročila mogoče še tretji takšen primer nesmotrne porabe javnih sredstev, sploh zdravstvo je tisto, ki je tukaj strašno na udaru in naravnost notorično po izgubi nekih sredstev.

Še ena takšna stvar, ki bi prispevala k motivaciji ljudi pri vprašanju plačevanja davkov, je pravična davčna reforma. Če od nekoga, ki ima minimalno plačo, pričakujemo, da bo za neke obrtne storitve plačal za 20 % več, kot plača zdaj brez računa, potem mora, potem je seveda na vladi, da do zadnjega centra izterja davčni dolg od premožnih. To je prva stvar. Druga stvar je, da mora stopiti v veljavo ničelna toleranca do kakršnihkoli transakcij z davčnimi oazami. Ničelna toleranca do velikih rib, če hočete. In če od ljudi dejansko pričakujemo, da bodo dali zadnje cente za državno blagajno, potem je treba končno normalno obdavčiti kapital in premoženje večjih vrednosti, ne pa neprestano govoriti o razbremenitvah gospodarstva in podeljevati davčne odpustke tistim, ki že itak imajo največ v tej družbi. V Združeni levici mislimo, da je treba dohodke obdavčiti glede na višino in to pri viru, kjer nastanejo, zato ker so pač vsi ostali davki slepi za to, v kakšnem socialnem položaju se je znašel tisti, ki vplačuje te davke. In ko se bo to zgodilo in ko bomo več davkov zbrali od dohodka, predvsem od visokih dohodkov in premoženja, se bomo pa lahko začeli pogovarjati tudi o tem precej neproblematično, da bi znižali davek na dodano vrednost, kar ne nazadnje pripelje tudi do manjših razlogov za kakršnokoli poslovanje brez računov. In v taki rekonfiguraciji našega davčnega sistema, taki pravični davčni reformi, ki jo v Združeni levici predlagamo, bi ta zadnji korak pripeljal do tega, da bi pomagal tako gospodarstvu, ne sedaj pač tistim najbogatejšim, ampak gospodarstvu kot podjetjem, hkrati bi bilo pa to ugodno tudi za potrošnike.

Če na tem koncu zaključim. Finančni minister Dušan Mramor zelo rad katastrofično govori o proračunu pa o javnem dolgu, ker si ne moremo ničesar privoščiti, ampak dejstvo je, da ima proračunska enačba in prihodkovno in odhodkovno stran in treba je začeti delati na prihodkovni strani s pravično davčno reformo. To danes je mogoče samo prvi korak. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Bojan Krajnc, pripravi naj se gospod Andrej Čuš.

MAG. BOJAN KRAJNC (PS SMC): Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovani predstavniki Vlade, kolegice in kolegi!

Danes smo že večkrat slišali nekaj števil o problemu, ki kaže na problem sive ekonomije, pa mogoče ni odveč ponovno poudariti, da po uradnih podatkih Statističnega

urada Republike Slovenije za leto 2010 znašajo vsi popravki bruto družbenega proizvoda skoraj 3 pa pol milijarde evrov oziroma 10 % BDP. Sedaj znotraj tega obsega je posebno zanimiv v zvezi s tem zakonom pojem sive ekonomije, ki se v ožjem smislu pri nas uporablja skoraj izključno za pojem davčni utaj, ki pa znašajo 1,3 milijarde evrov oziroma 3,6 % BDP. Naprej pa znotraj tega področja davčnih utaj SURS ugotavlja, da je poleg dela na črno, torej poleg dela enot, ki se sploh ne registrirajo, najbolj problematično opravljanje dela brez računa, kar po navedbah SURS srečujemo zlasti pri malih podjetjih, ki imajo do tri zaposlene. Danes smo že slišali marsikaj o teh ubogih malih podjetjih in podjetnikih, ki naj bi bili najbolj prizadeti zaradi tega zakona, ampak podatki SURS govorijo pač tudi o tem, da so med davčnimi utajevalci predvsem tudi mala podjetja. Seveda, zakon neposredno ne rešuje problema neizdaje računov, ampak kot je že državna sekretarka Vraničar povedala, se bodo s tem zakonom sprostile kadrovske kapacitete za pregon davčnih utaj tudi v tem spektru.

Zakaj sploh govorimo o sivi ekonomiji? Ne toliko zaradi barve, ampak bolj zaradi tega, ker ima številne negativne posledice: potrebna je višja davčna obremenitev zavezancev, ki spoštujejo pravni red, ki davke torej plačujejo; nepravilčen dostop posameznikov do javnih storitev – torej do javnih storitev dostopajo tudi tisti, ki davkov ne plačujejo –, predstavlja nelegalno konkurenco na trgu, nezmožnost uveljavljanja reklamacije potrošnika, pa tudi splošno nezaupanje v pravo, glede katerega se trudimo, da bi ga izboljšali – ne vsi poslanci. Zato je treba sivo ekonomijo preprečevati in poleg že obstoječih ukrepov zahtevajo sprejem novih in še bolj učinkovitih ukrepov za omejevanje sive ekonomije.

Kateri pa so bili ti že obstoječi ukrepi? Na podlagi ugotovitev Finančne uprave Republike Slovenije še pred letom 2013, da nekateri davčni zavezanci, ki poslujejo z gotovino, uporabljajo računalniške programe in strojno opremo, ki omogoča brisanje celotnih izdanih računov, brisanje posameznih postavk na računih in napačno seštevaje celotnega prometa, gotovina v višini tako izbrisanega prometa pa se je nato večinoma uporabila za gotovinsko plačilo delavcev, tako tistih, ki so – se pravi dodatno – bili zaposleni po zakonu, in tistih, ki so bili zaposleni na črno, ter za osebno porabo. Zato so bile v letu 2013 sprejete dopolnitve 38. člena Zakona o davčnem postopku, s katerim so bile uzakonjene virtualne davčne blagajne, nadaljnji ukrep, ki je sledil in je začel veljati januarja 2015, torej letos, pa 31.a člen Zakona o davčnem postopku, ki določa, da morajo zavezanci za davek, ki izdajo račune pri gotovinskem poslovanju brez uporabe ustreznega računalniškega programa oziroma elektronske naprave, uporabljati račune iz posebne vezane knjige računov, ki jo predhodno potrdijo na FURS. Razlog za uvedbo te rešitve pa je bila

večja sledljivost pri izdaji računov pri gotovinskem poslovanju brez uporabe elektronskih naprav in zagotavljanje primernih pogojev poslovanja za zavezance, ki uporabljajo različne načine izdajanja računov. Zakaj to spremembo posebej poudarjam – zato ker v pričujoči zakon v prehodnem obdobju tudi omogoča možnost izbire, da tisti, ki so ta način uporabljali že prej, to ohranijo do leta 2017.

Kaj je finančna inšpekcija do zdaj ugotovila? V obdobju 2009 do 2014 je opravila več kot 16 tisoč nadzorov, v katerih so bile ugotovljene davčne utaje v vrednosti 11,4 milijona evrov, od tega največ v letu 2014 v vrednosti več kot 3,5 milijona evrov. Sprejeti ukrepi, prejšnji, imajo torej pozitivne učinke, vendar pa statistika inšpekcijskih nadzorov kaže, da veljavni model virtualnih davčnih blagajn, kot smo danes tudi že slišali, ni izpopolnjen oziroma je pomanjkljiv, ker se podatki o izdanih računih hranijo v blagajni, pri zavezanecu in ne pri davčnem organu in ni zahtevano posebno tehnično varovanje teh podatkov, s čimer je še vedno mogoče njihovo spreminjanje brez revizijske sledi. Razlogi za uvedbo davčnih blagajn, teh, ki jih predlaga zakon, so torej utemeljeni: prvič, na podlagi ocen SURS, izdelanih z mednarodno primerljivimi metodologijami, in na podlagi preteklih davčnih nadzorov.

V zvezi s tehnično rešitvijo, ki jo predlaga zakon, torej online davčne blagajne, to so takšne, pri katerih izmenjava podatkov o izdanih računih z davčnim organom poteka v realnem času, so v primerjavi s klasičnimi davčnimi blagajnami in tudi s sistemom, ki smo ga imeli do zdaj, več kot očitne, po mojem mnenju. Namreč, zaradi pošiljanja računov davčnemu organu v realnem času, je možnost za naknadno prirejanje podatkov o prometu brez revizijske sledi zmanjšana na minimum. Sistem je odprt, kar pomeni, da lahko zavezanec za izdajo računov uporablja katerokoli elektronsko napravo, torej osebni prenosni, tablični računalnik, pametni telefon, elektronsko registrsko blagajno, zato v primeru, da zavezanec takšno napravo že ima, nima dodatnih stroškov zaradi nabave posebne opreme, ki bi v primeru klasičnih davčnih blagajn znašala od 300 do 800 evrov za poseben t. i. fiskalni tiskalnik, certificirane programske in strojne opreme s strani davčnega organa tudi ni potrebno, s čimer bo zagotovljena večja konkurenca pri trženju blagajniških rešitev in posledično nižja cena za končne uporabnike. Ker so podatki o izdanih računih pri davčnem organu, lahko inšpektorji izvajajo davčne nadzore tudi brez obiska zavezanca, s čimer bo vzpostavljen učinkovitejši nadzorni mehanizem zavezancev z večjim tveganjem.

Tukaj se vračam na uvodoma omenjene male podjetnike z največ tremi zaposlenimi, za katere SURS ugotavlja, da so ravno med najbolj zastopanimi med davčnimi kršilci in mogoče bo izvajati ciljno usmerjene nadzore, kar pomeni tudi sprostitev kadrovskih virov davčnih nadzorov. Spremenjeni način

nadzora bo pomenil tudi manjšo obremenitev za zavezanca, saj se bo zmanjšalo število neposrednih obiskov davčnega organa pri zavezancih z namenom opravljanja nadzora.

Kar se stroškov tiče, so bile nekatere ocene danes tukaj dosti pretirane. Programske rešitve, ki jih je treba uporabiti za to, da se podatki izmenjujejo s FURS, niso tako zahtevne, bo pa v skladu z že veljavnimi davčnimi predpisi omogočeno, da se stroški nakupa davčnih blagajn in ureditve dostopa do interneta priznavajo kot davčno priznani odhodki, ki znižujejo davčno osnovo, kot je državna sekretarka Vraničarjeva tudi že povedala. Pri nakupu računalniške opreme lahko namreč zavezanec v letu nakupa uveljavi amortizacijsko stopnjo 50 %, poleg tega lahko zavezanci v skladu z že veljavno zakonodajo uveljavljajo davčno olajšavo za investicijo v davčne blagajne – nekateri, torej po 55.a členu Zakona o davku o dohodku pravnih oseb, kjer lahko uveljavljajo znižanje davčne osnove v višini 40% investiranega zneska po prejemu in neopredmetena sredstva, vendar največ v višini davčne osnove; drugi pa na podlagi 66.a člena Zakona o dohodnini, kjer lahko uveljavljajo znižanje davčne osnove v višini 40 % investiranega zneska v opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva v davčnem letu vlaganja.

Ne nazadnje pa je treba uvedbo online davčnih blagajn presojati tudi v kontekstu možnosti razvoja tehnologije na področju trgovskega poslovanja, kot so na primer razvoj aplikacije za pametne telefone ali namenskih računalniških programov za vodenje poslovanja, s čimer bodo lahko podjetniki bolj prijazni do kupca, s tem pa tudi bolj konkurenčna. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prosim, da ste malo mirnejši v dvorani, da bodo lahko govorci prišli do besede in da jih ne motite s svojim nemirom.

Zdaj pa ima besedo gospod Andrej Čuš, pripravi naj se mag. Margareta Guček Zakošek.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala za besedo. Dober večer, kolegice, kolegi, gospa Vraničar!

Naj povem, že nekajkrat je bilo v razpravi povedano, da seja Državnega zbora, majska seja bo potekala zgolj do srede. Mislim, da je to eden vidnejših signalov, tudi dokazov, da Vlada dela premalo in da še tudi tisti ukrepi, ki pa so pripravljeni, kot so, recimo, te davčne blagajne, pa so v negativu, niso v pozitivu. Tako sem, seveda kot državljan, zaskrbljen, kaj nas čaka v prihodnje, pred nami pa verjetno ni nič novega. To je že nek uveljavljen, tradicionalen model leve vlade, ki vidi gospodarstvo, obrtnike, podjetnike predvsem kot molzno kravo za svojo lenobo in zavlačevanje pri prepotrebni strukturni reformi. In seveda spet zmagovalec tega zakona je javnosektorski lobi, sindikati, ki seveda tega ne bodo občutili.

Sam se še dobro spomnim, ko smo višali davek na dodano vrednost v času vlade Alenke Bratušek, takrat so bile razprave, ali dvignemo DDV, tako višjo in nižjo stopnjo, ali uvedemo davčne blagajne. Po dveh letih lahko ugotovimo, da smo tako zvišali DDV, obe stopnji, nižjo za 1 %, zgornjo za 2 %, danes pa že v prvem postopku sprejemamo tudi davčne blagajne. Torej, nekdo je držal figo v žepu.

Gospodarstvo in obrtniki že tako ali tako diha na škрге, politika pa jih jemlje kot boks vrečo in tolče po njih z vseh strani. Tako se lahko nekako strinjamo, da drži rek, da mogoče včasih so plačali desetino, danes pa delajo za desetino.

Kar se tiče gospe Vraničar, danes je bilo povedano veliko. Moram povedati, da jo sam izjemno cenim glede na to, v kakšne težavne situacije jo stalno postavljajo ministri za finance. Spomnim se davka na nepremičnine, ko smo tukaj celo noč do sedmih zjutraj bili, minister je spal doma, gospa Vraničarjeva tukaj zagovarjala zakon in še bi lahko našteval naprej. Po drugi strani pa ste tudi sinonim za vedno višje davke in dodatne ad biurokratske ovire.

Sam menim, da bi morali obrtnike, podjetnike, gospodarstvenike razbremeniti, da bo denar za investicije in tudi za zaposlovanje. Zdaj, marsikdo mi bo rekel, kaj pa ti veš o podjetništvu o delu, saj pa nisi nič v življenju ustvaril ... Ja, tako so se mi tudi smejali poslanci Pozitivne Slovenije, pa danes jih je velika večina na borzi, sam pa sem še v Državnem zboru. Pa da gremo naprej, imamo doma družinsko podjetje iz leta 1988, torej starejše kot jaz, in sam dobro vem, kaj pomeni zaslužiti denar na trgu – od kuhanja kav in vse naprej – in moram povedati, da sem na to ponosen. In izkušnja, ki sem jo imel v podjetništvu, še kako dobro služi ko danes opravljam službo poslanca.

99 % podjetij je majhnih ali pa srednje velikih, torej so hrbtenica slovenskega gospodarstva. Ta ukrep bo predvsem velik udarec družinskim podjetjem, manjšim podjetjem. Za njih bo to predstavljalo enkratni visok znesek in ne vem, kje bodo našli za to sredstva. S tem seveda tudi Vlada kaže, da ne zaupa gospodarstvu, obrtnikom – prav, to je vaša odločitev. Zanima pa me, kako pa naj vam gospodarstveniki, podjetniki, obrtniki pokažejo, da ne zaupajo vam? Ankete jasno kažejo, da zaupanja nimate in tukaj prodajati neko meglo, mislim, da za to sploh nimate mandata.

Ne želim biti negativen v svojih razpravah, ampak marsikdo se bo spomnil kampanje Vklopi razum, zahtevaj račun. Ampak politika vsaj večjih davčnih in biurokratskih ovir pa našim podjetnikom bolj kot ne kaže pravilo ali pa rek – oprostite, povedal bom malo po štajersko – Vklopi razum, odidi vun. Ob tem pa se mi dolgoročno poraja vprašanje, kdo bo v tej državi zaposloval, če ne gospodarstvo. Vsi vemo, kakšno je stanje v javnem sektorju, mednarodne primerjave in menim, da bi morali gospodarstvu bolj prisluhniti, prisluhniti njim, pisati zakonodajo,

ki bo po njihovi meri, ki bo ustvarjala normalno poslovno okolje – govorim normalno, ker da bi bilo ugodno, na to bomo še čakali. Imam občutek, da bo gospodarstvo še naprej molzna krava za mnoge privilegije, ki se jih ni porezalo, in pa visoke avtorske honorarje profesorske elite. Profesor ekonomije in psihologije iz italijanske univerze Trento Luigi Mittone je povedal, da v okoljih, kjer vlada nezadovoljstvo nad javnimi storitvami, sive ekonomije pa ne obsojajo ter jo slabo preganjajo, so ljudje bolj dovzetni za davčne utaje. Ob tem pa bi se tudi navezal na razpravo nekaterih poslank in poslancev, ki govorite, kako je treba pri nas vzgajati kulturo. Splošno znano je, da bolj severno, kot smo v Evropi, večje je splošno zavedanje, kakšne so negativne posledice utaje davkov na družbo. To se pripisuje predvsem učinkovitim javnim storitvam. Torej bo tudi javni sektor moral narediti svoje, da bo prebivalstvo zadovoljno, da bo imelo zaupanje v institucije, tako pravne države in druge, ne pa, da se danes pogovarjamo, da ko kdo hoče dobiti gradbeno dovoljenje, pa čaka tri do pet let. Tako imam tudi primerjavo, da bi Šved v Sloveniji v treh mesecih začel utajevati davke.

Da nekako zaključim z nekaj stavki. Višji davki še ne pomenijo več pobranih davkov. Teroriziranje z ekscesnim nadzorom ne spodbuja plačevanja davkov. Nasprotno, namesto tega ustvarja občutek, da državljani davke plačujejo zase v zameno za storitve, ki jih cenijo, ustvarijo občutek, da jih plačujejo neki izterjevalski mafiji. Neplačevanje davkov tako postane nekaj povsem moralnega. Dodaten nadzor sploh ne dosega tistih, ki davkov tako ali tako ne plačujejo, pomeni le dodatne preglavice tistim, ki jih. Dodaten nadzor tudi ne naslavlja osrednjega problema, to je previsokih davkov. In kot zadnje, delež davčnih prihodkov je iz leta v leto izjemno stabilna reč. Povišanja in dodaten nadzor ne moreta kar tako doseči, da se večji delež davkov tudi dejansko pobere, saj je to, koliko so ljudje pripravljeni plačati, razmeroma stabilna reč. Zadnja desetletja so tako kljub krizi, povišanjem dajatev in povečanem nadzoru davčnih prihodki nihali od dobrih 37 do 35 % BDP. Trend pa je kljub ambicijam zadnjih nekaj vlad relativno padanje prihodkov. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Margareta Guček Zakošek, pripravita naj se gospod Franc Breznik in gospa Maruša Škopac.

MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK (PS SMC): Hvala, gospod predsednik. Kolegice in kolegi!

Ob tej pozni uri me veseli, da lahko z gospodom Čušem govorim o gospodarstvu. O temi, ki mi je v bistvu bila nekako položena v roke v tem državnem zboru. Ne nazadnje več kot dve desetletji sem delovala v gospodarstvu in tudi verjamem, da ga razumem.

Preden začnem razpravo, ki sem jo pripravila, bi vendarle rekla, da danes pa resnično tu iz tega zakona, ki bi naj bil vendarle v dobro gospodarstva, pa bom kasneje povedala zakaj, uporabljamo izraze, ki niso primerni. Poglejte, ne zvišujemo davkov za gospodarstvo. Zvišujemo za tisto gospodarstvo, ki že danes ne odvaja davkov, in s tem bomo pomagali tistemu gospodarstvu, ki odvaja davke. Ne povečujemo bremenitev. Oprostite, kdo govori o povečevanju bremenitev? Lahko govorite, da bodo morali mali podjetniki, obrtniki nabaviti davčne blagajne, ampak danes govorimo o davčnih blagajnah kot o neznosno velikih škatlah, ki stanejo 2 tisoč evrov. Temu ni tako. To je virtualen svet. Danes smo v informacijskem sistemu. Preverila sva s kolegom, minimalen strošek – 67 evrov, naprava in dostop do interneta. Govorimo, kot da živimo v Afriki! Oprostite, Hrvaška je uvedla davčne blagajne s 40 % manjše pokritostjo interneta, z otoki in z ne vem čim vse – mi v Sloveniji danes tega nismo zmožni. Sprašujemo se, ali bomo povečali zaposlitve? Ja, bomo. Hrvaška je to dokazala. V kafičih je zrasel promet za 68 % in redne zaposlitve za 36. S tem preprečujemo prekarnost in preprečujemo delo na črno.

Sama bi se pa rada v tej razpravi vendarle dotaknila celotnega trikotnika oziroma enega dela: FURS–podjetje–potrošnik. Ves čas poslušamo pripombe na 12. in 17. člen. Poglejte, ne gre za dodatne obremenitve, gre pa za to, da se davčno breme mora pravično razporediti med vsa podjetja. In res je, obrtniki in podjetniki, ki nas sprašujejo, kaj boste naredili, so tisti, ki že danes odvajajo davke. In govorili ste sami o neregistriranih podjetjih. Kdo lahko tu pomaga? Jaz sama trdim, da tisti konec trikotnika, ki se imenuje kupec. Kajti, cilj tega zakona je, da nikoli ne bomo dobili vprašanja, ali želiš račun, ga potrebuješ, ali želiš to storitev z računom ali brez, ali pa, ko potrošnik reče, oprostite, koliko pa stane brez računa. Govorimo o kulturi davkov, in to je potrebno povedati. Veste, kupec je kralj, kot je že rekla gospa Muršič, in kupec je kralj tudi v tem postopku. In očitno v 25 letih s korenčkom nismo mogli nič narediti. Vsi ste govorili, govorili smo o nagradnih igrah, govorili smo o nagradi za zbiranje računov. Očitno deluje korenček in palica. Uporabila bom eno prisposodo v svojem govoru in mogoče se vam bo zdela pretirana, zame pa ni. Recimo, da v Sloveniji imamo problem s tem, da 30 % voznikov vozi alkoholiziranih, in mi se bomo odločili za ukrep: nagradili bomo tiste, ki jih bodo policaji desetkrat ustavili nealkoholizirane. Super ukrep! Ampak pogledajte, oni ogrožajo svoje življenje in življenje drugih. Veste, tudi tisti, ki ne odvajajo davka in ga ne plačujejo, ogrožajo delovanje države. Res mogoče pretirana prisposoda, ampak vzemimo jo kot prisposodo. Moramo se začeti zavedati pomena. Tako bom rekla: namen spremembe davčne kulture je, da bomo po 25 letih resnično spremenili gledanje na to, kaj pomeni dobiti

račun, vzeti ga. Mogoče res v zakonu moramo opredeliti, kje bo inšpektor ustavil kupca, kakšno kazen mu bo naložil, ampak še vedno, do zdaj nismo bili s korenčnom zmožni tega doseči. Sama verjamem, da kupec nima samo pravice, kupec ima tudi dolžnost. Verjamem, da ga moramo ščititi v pravicah, ampak moramo pa tudi jasno povedati, kaj so kupčeve dolžnosti. In kulture nikoli ne bomo mogli spremeniti, dokler se ne bo spremenil odnos obeh, prodajalca in kupca; stopata v kupoprodajni odnos in ta akt je pač zabeležen z računom in to je edino, kar imamo v roki.

Še to, Obrtno-podjetniška zbornica ni gospodarstvo. Veste, pri nas imamo še druge zbornice, Trgovinsko in Gospodarsko zbornico, ki pa v celoti podpirata zakon, tako da dajmo biti res široki in pogledimo, da resnično želimo korak naprej k tistemu vprašanju, ki ga več ne želimo: Ali želite to z računom ali brez? Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima mag. Branko Grims, pripravita se naj gospa Maruša Škopac in gospod Žan Mahnič.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Hvala za besedo. Vsem prav lep pozdrav!

Pa se po dolgem času srečamo z enim predlogom Vlade, ki se dotika gospodarstva, kajti na kar nekaj sejah je bilo več naših točk na to temo kot vladnih, kar je zelo zanimivo in zelo veliko pove.

Ampak kakšen je ta predlog, gospe in gospodje? Predlog, zaradi katerega bi se bilo dobro za hip vrniti v zgodovino. Ali veste, da je danes Gorenjska, od koder sem, še v slovenskem merilu nekje v sredini in da je Avstrija bistveno bolj razvita od Slovenije? Se strinjate? Pa ste vedeli, da do 2. svetovne vojne je bila Gorenjska trikrat, ne tretjino, trikrat bolj razvita od sosednje Avstrije in daleč najbolj razvita v območju sedanje Slovenije? To, gospe in gospodje, so pa uspehi socializma, za katerega polovica tukaj prisotnih joče, še ena tretjina pa diha, vzdihuje. In zakaj je ta razlika? Zaradi tega, ker Avstrija je gradila sistem, ki je omogočal vsakomur, da je razvil podjetništvo, da je razvil svoje kvalitete, da je ustvarjal in ga ni obremenjevala z neskončnimi birokratskimi postopki stalnega nadziranja, vsestranskega nadziranja, ki je bil seveda značilen za totalitaren sistem, ki je v Sloveniji bil – tudi če se nekateri tega nočejo spomniti. Ampak ti ostanki te mentalitete so še danes prisotni in tako – kaj se zgodi? Če ljudje volijo tranzicijsko levico, potem morajo vedeti, da v takem primeru po navadi neha veljati ustava, nehajo veljati zakoni ali pa skoraj nehajo veljati, zanesljivo velja pa Murphyjev zakon.

In kaj pravi Murphyjev zakon? Kadar zaseda levičarska vlada, so v nevarnosti ljudje, njihovo imetje, človekove pravice in še vse, kar je ustvarjalnega na tem svetu. In potem pride en tak zakon, kot ga imamo zdaj pred seboj. Že sicer z neskončnimi birokratskimi postopki,

previsokimi davki in davščinami obremenjeni ljudje in gospodarstvo – na ljudi ste večina razpravljalcev pozabili – se bodo sedaj soočali še z eno dodatno obveznostjo, ki jih bo stala, kajti vsaka stvar stane časa, denarja, njihove energije, in od katere ne bo na koncu nihče imel posebne koristi, razen tisti, ki dejansko v Sloveniji vlada: to je pa iz denarja države plačana birokracija. In tako narediš v vladi en zakon, ker so prej ljudje pač izvolili tranzicijsko levico, kjer se seveda vsi financirajo iz vladnih nedrij, in potem branijo sami sebe. Potem po birokratsko rešuješ birokratski problem tako, da z več birokracije ustvariš dodatno birokracijo in še eno birokracijo, ki bo nadzirala to birokracijo, in seveda ljudem izstaviš račun in vse to plačajo. Kako se je že reklo na Balkanu temu? Brigo moja, predi na drugoga. V glavnem, če država ne zna opravljati svojega dela, če ne zaupa lastnim državljanom in državljanom, če jim ne omogoči takega okvira, kot jim ga daje sosednja Avstrija, da bi razvili svoje razvojne potenciale, potem se seveda soočiš s takimi rešitvami, kot so danes tu.

Slovenija potrebuje samo dvoje; poenostavitev vseh postopkov za podjetnike in za državljane, poenostavitev in opustitev množice nepotrebnih, katerih edini namen je to, da se potem z dodatnim nadzorom uvaja nek tihi davek, ker plačuješ neke popolnoma bedaste kazni za nepotrebne stvari – nekaj takega je tudi v tem zakonu in po drugi strani pa se temu ne reče davek, ampak dejansko pa pomeni dodatno obremenitev za družinski proračun. Po drugi strani, da se ustvari še nova delovna mesta na račun države. Še več birokracije, ki bo potem še bolj volila birokracijo! In s tem uničiš lastno državo, kajti na ta način, gospe in gospodje, ne bomo prišli nikamor več.

Ne vem, vsi govorite o tem, kako Slovenija napreduje. Oprosite – kaj? Slovenija je šla v tem času, ko je Nemčija že imela en razvojni cikel, pod vlado tranzicijski levičarjev z 8 milijard evrov dolgov, ki jih je imela od še prejšnje Jugoslavije, pa vse do konca leta 2008, do konca naše vlade, na sedanjih več kot 30 milijard. Ob tem je pa gospodarski razvoj, gospe in gospodje, šel takole dol. Zdaj smo tukaj dol in malo se je obrnilo navzgor in boste razlagali, kakšen silen razvoj. Pa gospe in gospodje, mi smo bili že tukaj gor, zdaj smo pa tu dol! Ko boste tukaj, pa čez to, takrat se pa lahko pogovarjamo o nadaljnjem razvoju Slovenije. Do takrat je treba pa storiti vse, da do tega razvoja sploh pride. Pravi poti sta le dve: razbremenitev gospodarstva in morda celo še bolj pomembno, če se pogovarjaš s podjetniki, drastična poenostavitev postopkov, uvedba pavšalov, različnih drugih rešitev; vse tisto, kar nas bo naredilo vsaj toliko podjetništvu naklonjenega, kot je sosednja Avstrija. Da se neha tja seliti podjetništvo, da se nehajo tja seliti mlade družine, da se neha seliti vse tisto, kar predstavlja bodočnost nekega naroda ali pa, če želite, neke države.

Ta zakon zagotovo temu ni v korist in sam ga ne bom podprl pa SDS tudi ne.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Maruša Škopac, pripravi naj se gospod Žan Mahnič in gospa Marija Bačič.

MARUŠA ŠKOPAC (PS SMC): Hvala za besedo, gospod predsednik!

Danes govorimo o predlogu zakona, ki bo predpisal obvezne davčne blagajne, ki jih bo treba uporabljati v primeru gotovinskega poslovanja. Podjetja, ki gotovinsko ne poslujejo, se pravi ves njihov plačilni promet poteka izključno negotovinsko, davčnih blagajn ne bodo potrebovala.

V svetu obstajata dve vrsti davčnih blagajn. Tako poznamo klasične davčne blagajne, ki temeljijo na posebnih tehnologijah varnega hranjenja podatkov lokalno v blagajni. Za take blagajne so predpisane posebne tehnične zahteve za zaščito podatkov in evidentiranje transakcij na blagajni. Takšne davčne blagajne so pravzaprav kar razširjene, saj jih danes v Evropi uporablja že 15 držav, in sicer Italija, Grčija, Poljska, Latvija, Litva, Švedska, Belgija, Bolgarija, Madžarska, Srbija, Malta, Rusija in Turčija. Poleg tega take blagajne uporabljajo tudi v Argentini in Braziliji.

V Sloveniji smo se pa odločili za sistem online davčnih blagajn, pri katerih izmenjava podatkov o izdanih računih z davčnim organom poteka v realnem času. Tak sistem je pred nami uspešno implementirala že Hrvaška. Prednost tega sistema je, da menjava blaga, razen v redkih primerih, ne bo potrebna. Zavezanec potrebuje internetni dostop za povezavo blaga z informacijskim sistemom davčnega organa in program za prenos podatkov. Gre torej za odprt sistem davčnih blagajn, brez certificirane strojne oziroma programske opreme. Poleg tega naj povem, da je tudi v sosednji Avstriji v teku obsežna davčna reforma, v okviru katere bodo uvedli davčne blagajne, tako kot mi s 1. 1. 2016, z letom 2017 pa naj bi davčne blagajne uvedli tudi v Nemčiji.

Iz vsega tega lahko zaključim, da se vse države vedno bolj zavedajo problema in obsega sive ekonomije in v okviru tega iščejo in uvajajo rešitve za njeno zmanjšanje. Slovenija torej ne bo nič posebnega. Spomnimo se, kakšen vik in krik so zganjali na Hrvaškem pred uvedbo davčnih blagajn gostinci in vsi ostali deležniki pretežno gotovinskega poslovanja. Danes pa je jasno, da so bile vse njihove grožnje povsem neutemeljene. Iz podatkov, s katerimi razpolagamo, namreč izhaja, da se je promet v gostinskih objektih na Hrvaškem v letu 2013 povečal za kar 68 %, število zaposlenih se je povečalo za 32 %, povprečna neto plača za 8 %. Čez noč so se izgube hrvaških gostincev spremenile v dobiček in namesto zmanjšanja števila gostinskih lokalov se je njihovo število že v prvem letu uvedbe davčnih blagajn povečalo

za 18 %. V sosednji Hrvaški je zakon torej več kot dosegel svoj namen.

Eden izmed ciljev uvedbe davčnih blagajn je vzpostavitev enakopravnejših pogojev poslovanja, ureditev trga dela, preprečevanje nelojalne konkurence in hitrejši gospodarski razvoj. In če se zopet vrnemo na rezultate Hrvaške pri uvedbi davčnih blagajn, so bili ti cilji nedvomno doseženi. Cilj zakona je tudi zagotoviti učinkovitejše pobiranje obveznih dajatev, kar bo pomenilo tudi pravičnejšo porazdelitev obstoječega davčnega bremena. Z uvedbo davčnih blagajn bo namreč mogoče tveganje zavezancev ugotoviti že na podlagi neposredno prejetih podatkov iz davčnih blagajn in temu ustrezno tudi nadzor krepiti v tistih podjetjih, pri katerih bodo zaznane anomalije. To pomeni, da bodo kadrovske resursi davčnega organa mnogo bolj učinkovito usmerjeni.

Poslanci smo med drugim prejeli tudi pripombe Zveze potrošnikov Slovenije k predlogu zakona o potrjevanju računov. Njihova pripomba se nanaša predvsem na 12. in 17. člen zakona, ki govori o globi za kupce v primeru, ko le-ta ne prevzame računa. Zveza potrošnikov Slovenije temu ostro nasprotuje z obrazložitvijo, da potrošnik ne more nositi bremena nadzora nad pravilnostjo izdaje računov in odvajanja davkov. Naj poudarim, da kupec s tem ne nadzira pravilnosti izdaje računa in ne prevzema nase dela nadzornih organov. Kupec je samo dolžan zahtevati in prevzeti račun, kajti, če tega ne stori, je neizdajatelju računa pravzaprav omogočil izogibanje plačilu davka in je s tega vidika prodajalcu omogočil davčno utajo in to je tisti pomembni del davčne kulture, ki ga je v naši družbi potrebno temeljito nadgraditi. Je pa na mestu proučitev pripombe Združenja potrošnikov Slovenije glede hranjenja računa do poteka garancijske dobe.

Če sedaj podrobno pogledamo tretji odstavek 12. člena zakona, le-ta govori o tem, da mora kupec prevzeti in zadržati račun do poteka garancijske dobe, kadar je storitev opravljena v prostorih kupca. Ker se v tem primeru storitev opravi v prostorih kupca, kjer vemo, da trenutno prihaja do največjih izogibanj plačilu davka, je torej zavest kupca, da mora zahtevati in prevzeti račun, še toliko večja.

Tako kot je lepo zapisano v vladnem gradivu predloga zakona, je namreč vsak model davčnih blagajn le en delček v mozaiku ukrepov proti sivi ekonomiji in davčnim utajam. Za doseganje učinkovitosti takega sistema, pa je ključen učinkovit nadzor in osveščanje davčnih zavezancev o pomenu prostovoljnega izpolnjevanja davčnih obveznosti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Žan Mahnič. Pripravi naj se gospa Marija Bačič. Potem ima besedo gospa Marija Bačič, pripravi naj se gospod Franc Breznik.

MARIJA BAČIČ (PS SD): Hvala za besedo, gospod predsednik. Kolegice in kolegi!

Davčne blagajne se uvajajo z namenom, ki bo omogočal sledljivost in učinkovitost nadzora nad izdanimi računi ter bodo omejile sivo ekonomijo in utajo davkov in goljufij na področju DDV, davkov od dohodkov iz dejavnosti, dohodnine in drugih dajatev. Cilj zakona je tudi zagotoviti učinkovitejše pobiranje obveznih dajatev, ki so predpisane z veljavno zakonodajo, kar bo prineslo tudi pravičnejšo porazdelitev obstoječega davčnega bremena. Hkrati bodo postavljeni enakopravnejši pogoji poslovanja, ureditev trga, preprečevanje nelojalne konkurence in hitrejši gospodarski razvoj ter tudi večja zaščita delavcev. Nekateri zavezanci, manjši obrtniki, izvajalci domače obrti imajo pomisleke glede uvedbe davčnih blagajn, ker pravijo, da nimajo dovolj dohodkov, vendar upamo, da se jim bodo stroški pri davčnih blagajnah upoštevali pri davčni olajšavi. Ogromno denarja, ki bi ga lahko namenili za šolstvo, zdravstvo in mnogo drugih stvari, gre v naši državi mimo državne blagajne, zato je nujno, da država z zakonom uredi finančni red za vse zavezance. Vsi, ki dobivamo plačo, redno plačujemo davke in nam na misel ne pride, da bi se mu izognili. Res pa je, da moramo spremeniti tudi svojo miselnost in zahtevali in vzeti račun v trgovini, pri frizerju ali kjerkoli smo. Ne moremo pa se strinjati s predlogom, da bomo potrošniki za to, če ne bomo vzeli računa in ga hranili za izdelek ali storitev od izteka garancije in ga na zahtevo ne bomo predložili pooblaščenim osebam davčnega organa, kaznovani z globo 40 do 400 evrov. Malo preveč. Zato predlog na tem mestu potrebuje vsekakor spremembo.

Zavedamo se, da je siva ekonomija resen problem, katerega se je treba lotiti. 50 do 100 milijonov dodatnega denarja iz naslova uvedbe davčnih blagajn pa je velik denar, iz katerega se bodo lahko financirali javni zavodi, šolstvo, zdravstvo, kultura, različna društva, šport in še kaj. Res pa je, da vsaka sprememba, ki se uvaja, naleti najprej na oviro in nestrinjanje, potem pa počasi pride v našo zavest, da moramo nekaj narediti, če hočemo državo spraviti v boljšo kondicijo. Spomnimo, kako hudo je bilo na Hrvaškem, ko so začeli izvajati zakon. Bilo je veliko nejevolje, a danes je sistem vzpostavljen in v državi vlada večji finančni red. Upajmo, da bomo tudi pri nas po začetnih porodnih težavah na koncu vsi zadovoljni. Zato bomo predlog zakona podprli. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Jože Tanko, pripravi naj se gospod Tilen Božič.

JOŽE TANKO (PS SDS): Hvala lepa za besedo.

Ko vlada ali ko levica prihaja pred Državni zbor z ureditvijo davčnih zadev, ne da bi na drugi strani karkoli ponudila, je najbrž treba biti vedno nekoliko previden. Kajti ne poznam v zgodovini te države leve vlade, ki bi kadarkoli prinesla nek uravnotežen predlog, da bi na eni strani morda zaostrišla na področju davkov in na

drugi strani sprostila poslovno okolje ali pa razbremenila državni proračun določenih nepotrebnih obveznosti. Mi smo zdaj v situaciji, ko na eni strani imamo obremenitve s hipotekami za prejemnike socialnovarstvene pomoči, na drugi strani iz istih javnih sredstev lahko pridobivajo, ne vem, subvencije varovanih stanovanj tisti, ki imajo pokojnine višje, kot ima več kot dve tretjini državljanov visoko plačo. V tej situaciji smo in te zadeve se odvijajo kar naprej.

Po drugi strani so že mnogi ali pa nekateri sogovorniki povedali, da je višina davkov na nek način neposredno povezana s stopnjo davčnih utaj ali prikrivanj. Če k temu dodamo še, da leve vlade nikoli v zgodovini te države niso naredile poenostavitve poslovanja, ampak kvečjemu dodatne obrazce, potem se te stvari samo še multiplicirajo. Skratka, mi smo v situaciji, ko imamo izredno komplicirane postopke ob istočasno visokih ali previsokih davčnih stopnjah. Vse tisto, kar se ob tem dogaja, je neposredna posledica vsega tistega, kar lahko tisti, ki ste študirali ekonomijo, preberete v teoriji in tudi preverite, kako se to dogaja in odvija v praksi mnogih držav.

Spomnim se, da je kakšno leto nazaj še bila zelo aktualna teorija o desetmilijardni sivi ekonomiji v tej državi. Nihče tega podatka ni preverjal, nihče ga ni izračunal, bila je samo neka ocena in tej oceni so se prirejali vsi ti spremljevalni ukrepi davčne uprave, se pravi zaostrovanje pogojev poslovanja, število dodatnih obrazcev in tako naprej. Menim, da je težko, da bi bilo v tej državi toliko sive ekonomije. To je, kaj pa vem, 20 % ali pa celo več BDP. To je nenormalno visoko glede na to, da ključne slovenske gospodarske družbe poslujejo transparentno, predstavljajo velik del tega BDP. Tudi vsi ali pa večina tudi drugih podjetnikov posluje transparentno in je ta ocena na nek način bistveno bistveno previsoka.

Mislim, da so davčni učinki tega, kar predvideva Vlada, to se pravi nek izplen od 50 do 100 milijonov, bistveno pretirani, zelo pretirani. Na drugi strani pa se ne dogaja prav veliko na tistih področjih, kjer smo dobili milijardne luknje. Imamo cel kup gradbenih podjetij, ki so sodelovala v nekih političnih projektih in so sedaj v fazi propada, propadanja, stečaja, stečajnih postopkov, tudi cel kup tega premoženja je prenesenega na Družbo za upravljanje ali pa je celo še vedno ostalo v tem bančnem sistemu.

Skratka, rad bi povedal, da se Vlada ukvarja z nekimi marginalnimi projekti, kjer bi od tistih, ki so pošteni državljani, pobrali še nekaj denarja in zelo slabi so napor tistih, ki bi morali pobrati in izterjati tisti del, ki je nastal zaradi slabega gospodarjenja, kaznivih dejanj, klientelizma, korupcije in podobnih zadev. Cel kup tega denarja, ki je predmet bančne luknje, je poniknil na Balkanu, je deponiran na Cipru in drugih otokih in v temu delu ne državna, ne Vlada, ne ministrstvo, ne druge institucije pravne države ne funkcionirajo. Ni zaplemb premoženja.

Tam imamo enega tožilca, ki naj bi se ukvarjal s tem, gre za mojega soobčana, gospoda Kozino, ampak občasno ga srečujemo samo na nekih oddajah in govori o tem, da se ne da nič doseči in nič izterjati in da je kriva politika. Imajo vse instrumente v rokah, Vlada naj bi tudi na ta način tu delovala, vendar dogodi se popolnoma nič.

Zanima pa me, spoštovana državna sekretarka, kakšen vpliv ima sprejem te zakonodaje, recimo na domačo in umetnostno obrt? To je obrt in dejavnost, ki je v Sloveniji ja nek način posebnega pomena, ima poseben status, usiha število tistih, ki se ukvarjajo z domačo in umetnostno obrtjo, in prav zanima me, na kakšen način je in bo s tem zakonom urejeno delo tistih, ki se s to nacionalno posebnostjo ali pa dejavnostjo še vedno ukvarjajo. Gre za cel spekter dejavnosti, teh izvajalcev domače in umetnostne obrti pa je manj kot petsto, toliko jih ima najbrž ta certifikat domače in umetnostne obrti. Za nekatera območja, recimo, kot je območje Ribnice, je domača in umetnostna obrt pomembna dejavnost. Mnogi se z njo ukvarjajo, pravzaprav je v temu delu celo največ tistih, koncentrirano, ki imajo ta status in če se bo to tako rigorozno izvedlo v praksi, kot je to napovedano, potem zna biti to še dodatno breme za tiste, ki se ukvarja že s to ročno dejavnostjo, ki že tako ali tako ni posebej perspektivna in tudi ni dobičkonosna, ampak gre le za ohranjanje neke tradicije in posebnosti v slovenskem prostoru. Zanima me, kaj prinaša ta zakon. Kot vem, iz prakse, smo se morali s finančnim resorjem, prav kar zadeva domačo in umetnostno obrt, vedno posebej ukvarjati in biti posebej pozorni prav pri zadevah, ki urejajo davčne okvire za opravljanje te dejavnosti. Skoraj vsak finančni minister, ki je prišel, je imel na tem področju neke velike cilje, neke zahteve, in če ne bi bili pozorni, bi v bistvu ta dejavnost bila že finančno uničena – ne zaradi tega, ker ljudje ne bi znali delati ali ne bi želeli delati, ampak zaradi tega, ker bi bile davčne obremenitve na tem področju bistveno previsoke.

Skratka, kar zadeva te predloge Vlade in tudi ta zakon, menim, da je rešitev nekonsistentna, ne spremljajo je drugi ukrepi, ki bi bili potrebni za to, da bi, recimo, ta zakon lahko s temi cilji, ki ste jih napisali, umestili v naš pravni red, kajti razen tega, da bo to povečalo dodatne obremenitve za tiste, ki že sedaj poslujejo zakonito in legalno, kakšnih drugih dodatnih efektov iz tega naslova očitno ni pričakovati. Vsaj tako je razvidno iz pogovorov s tistimi, ki jih ta zakon zadeva, in tudi iz dopisov interesnih združenj, se pravi, predvsem zbornice oziroma Obrtno-podjetniške zbornice.

Skratka, menim da bi moral Vlada in tudi vladajoča politika narediti veliko več na odpravi administrativnih ovir. Po letu 2012 se papirnati del na vseh področjih samo povečuje in zastruje, administrativni del se povečuje, nobenih posebnih učinkov in razbremenitev pa

ni na nekih drugih področjih, tako da bodo ti dobri nameni ali cilji Vlade verjetno padli v precej prazen prostor in naredili težave še tam kjer jih ne bi bilo treba. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Tilen Božič, pripravi naj se gospod Janko Veber.

TILEN BOŽIČ (PS SMC): Hvala za besedo.

Glede na to, da sem že na začetku predstavljal stališče, bi se sedaj bolj opredelil do tistega, kar je bilo v debati predstavljeno. Uvodoma moram vseeno reči, da morda nekako vsaj tisto, kar sem začetno rekel, da me veseli predstavitev različnih argumentov, da bomo potem prišli na koncu z eno dobro zakonsko rešitvijo, me malo moti. Saj so bili nekateri argumenti, ampak dosti jih je bilo tudi siromašnih oziroma malo čudno podanih, tako da bi se do teh opredelil.

Se pravi, ena izmed teh je bila tista teorija znamenite Lafferjeve krivulje, da naj bi nižji davki zniževali sivo ekonomijo. To je teoretičen koncept, davki so zelo kompleksna zadeva in mislim, da tisti, ki bi pogruntal dejansko v praksi, kako bi zadeva funkcionirala, bi dobil – mislim, da to vprašanje za več kot za milijon dolarjev. Tako sem v tem času, glede na to koliko časa traja že razprava, vzel podatke od OECD in sem malo primerjal, kaj se dogaja, kako je z državami, ki imajo nižje davke, kaj se dejansko zgodi s sivo ekonomijo, pa sem naredil tak lep graf, kjer se kaže – se pravi, padajoče davčne stopnje relativno v državah, mislim, da je bilo preko 30 držav primerjanih, OECD, je siva ekonomija vedno višja. Vedno večji delež BDP. Če bi jaz to rekel, da nižje davčne stopnje pomenijo bistveno višjo sivo ekonomijo, bi s tem potvarjal. V SMC smo nekako zavezani k temu, da probamo dejstva predstaviti takšna, kot so, in jih ne prilagajamo in tu definitivno gre povedati naslednje. Tiste države, ki imajo nižje davčne stopnje, imajo tudi nekako nižji delež davkov v davčnem sistemu, manjšo državo, posledično bistveno manjši nadzor. Tukaj je tudi tista točka, ki bi jo rad izpostavil. Se pravi, šibek davčni nadzor, šibka davčna zakonodaja, nerobusten davčni sistem pelje tudi do tega, da imamo potem šibke rezultate in velik obseg sive ekonomije. To pomeni, da je tukaj vzročno-posledična povezava malo drugačna; bolj ko gremo proti severu, višje so davčne stopnje, manjši delež imamo sive ekonomije. V Sloveniji nimamo tako visokih davčnih stopenj, imamo neko sivo ekonomijo, ki smo jo danes tudi že omenjali, ocene so zelo različne, se strinjam tudi z vami, to so vseeno neki teoretski izračuni, ampak še vedno mislim, da davčne blagajne so korak k temu, da bomo to sivo ekonomijo tudi dodatno omejili oziroma znižali.

Potem, če gremo nekako naprej, omenjeno je bilo tudi, da se s tem lotevamo malih rib. Mislim, da davčne blagajne so nekako ukrep, tako kot je zdaj zastavljeno, brez izjem, sistem nekako za

vse. Se pravi, gremo na vse ribe, ne gremo na velike, male, jih ne delimo na takšne in drugačne. Tudi prej, ko je bilo izpostavljeno, kako so se tega lotili v Srbiji; Srbija ima davčne blagajne kot nek dodaten medklic. Potem, če gremo naprej, ko govorimo o šušmarjih. Res je, da ta zakon ne vsebuje, recimo, nekih komplementarnih ukrepov, ker temu tudi ni namenjen, da bi omejevali oziroma ukrepali neposredno proti šušmarjem. Do določene mere že, zaradi tega ker verjamem, da bo marsikateri zaradi izboljšane kontrole, ko bomo imeli kar naenkrat toliko in toliko davčnih inšpektorjev sproščenih, recimo, če rečemo, da jih je včasih delalo na tej kontroli blagajniškega poslovanja tam skoraj 200, če se jih zdaj sproti 100 in vsak pregleda dve družbi oziroma dva taka šušmarja na teden, kar mislim, da je nekako normalna cifra, to pomeni, da jih pogleda v enem letu 10 tisoč. Kar pomeni, da v treh letih imamo pregledane šušmarje in vsaj na nek način je vzpostavljen ta pritisk, da se tudi šušmarji morda spravijo v ta sistem in začnejo delati, tako kot je treba, in niso več nelojalna konkurenca vsem ostalim. Se pravi, nekakšen avtomatiziran davčni sistem, ki bo razbremenil davčne inšpektorje, jim omogoča, kot že prej rečeno, da se bodo lahko specializirali, izboljšali, šli na kompleksnejše primere, kar za moje pojme tudi šušmarji so.

Potem je bilo nekaj rečeno tudi glede hranjena računov. Tu ne gre za nek račune za kavice – tudi v SMC oziroma jaz sam menim, da tiste rešitve, ki so bile zdaj predstavljene v predlogu, so zgolj predlog in so namenjene temu, da se tukaj razvije taka dobra razprava, na podlagi katere bomo uspeli povsem identificirati en primeren način, kako bi pa vseeno tudi kupce – poleg tistih nagradnih iger in tako naprej, ki bodo komplementarni ukrepi – pritegnili tudi na drugi strani, kot je tukaj kolegica Guček omenjala eno palico, recimo temu paličica, v glavnem nek način, da bi prišli do tega tudi v Državnem zboru, kako bi tudi njih z nekimi ukrepi znotraj tega zakona morda spodbudili k temu, da bi sodelovali v vsem tem, ker tukaj vseeno je nekakšen trikotnik. Se pravi, imamo kupca, imamo prodajalca in imamo finančno upravo in, kako bo ta trikotnik zaprl, da bodo vsi med seboj nekako sodelovali. Mislim, če se vsi vključijo notri, bo učinek največji možen.

Potem morda še ena zadeva za zaključek, mislim, da imam še zelo malo časa, kar se tiče današnjih teh argumentov, da bo spet ne vem koliko družb se zaprlo, da bo ne vem koliko brezposelnih. Naj omenim samo en zanimiv članek, ki je bil na Siolu objavljen. Takrat je bilo napovedano s strani obrtnih zbornic na Hrvaškem, da bo 20 % gostinskih objektov zaprtih in da bodo ob 4 tisoč delovnih mest. V praksi: 18 % se je povečalo število družb v teh branžah, za 4 tisoč 100, približno, se je povečalo število zaposlenih. Največji skoki so bili nekako opaženi tam, kjer govorimo o nekakšnih, se pravi oni rečejo temu kafičih, pa restavracijah. Tudi tam se po naši statistiki beleži močno

izogibanje plačilu davkov, čeprav se postopno izboljšuje. S tem bi pa končal. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Janko Veber. Pripravi naj se gospa Suzana Lep Šimenko.

JANKO VEBER (PS SD): Hvala za besedo. Lep pozdrav vsem!

Že v uvodnem delu v imenu poslanske skupine sem opozoril na nekatere izjemno zahtevne razmere, ki veljajo v našem gospodarstvu, še posebej pri obrtnikih in samostojnih podjetnikih, kjer se dejansko dogaja to, da potrebujejo brezplačno zdravniško pomoč, kar kaže na to, da so nekje na meji zmožnosti ustvarjanja prihodkov, da lahko preživijo. Po drugi strani pa lahko ugotavljamo, da je v prvih dveh letošnjih mesecih Slovenija imela 102 milijona evrov presežka na tekočem računu plačilne bilance, prejemki od izvoza blaga in storitev pa so ustrezne izdatke presegali za 336 milijonov evrov. Skratka, v Sloveniji se očitno ustvarjajo prihodki. Drugo pa je, kako s temi prihodki ravnamo oziroma kako ravnamo do tistih, ki bi lahko naredili še veliko več, pa se to ne zgodi.

Opozoril sem tudi na problem bank, ki smo jih močno dokapitalizirali, pa vendarle te banke teh sredstev ne prenesejo naprej do naših podjetij, podjetnikov, obrtnikov, Skratka, veliko več davkov bi lahko pobrali, če bi banke s temi sredstvi, ki so jih dobile, pomagale gospodarstvu, jih kreditirale, dajale ugodne pogoje in bi v proračun Republike Slovenije priteklo bistveno več sredstev, kot bo mogoče tudi z uvedbo davčnih blagajn. Seveda, ko se pogovarjamo o tem, da banke tega ne naredijo, se pravzaprav niti ne pogovarjamo o tem, ali bodo banke omogočale, pa poslovodstvo teh bank plačevala vsaj primerljive kazni, kot jih bodo plačali, recimo, tisti, ki ne bodo izdali računa. Eno podjetje bo, recimo, kaznovano tudi s 125 tisoč evri ali en podjetnik bo kaznovan s 125 tisoč evri, ker bo nekaj narobe z izdanim računom. Po drugi strani nam pa ogromno denarja leži v bankah, ki ne odreagirajo in jih ne sankcioniramo, ampak jih nagradujemo z izjemno dobrimi plačami in ne odgovarjajo za nič.

Seveda se tudi samo po sebi postavlja vprašanje, ali vendarle tudi številni zakoni in predlogi rešitev, ki jih dobijo ministri tudi od svojih strokovnih sodelavcev, so dovolj kvalitetno pripravljeni, so pripravljeni na način, da analizirajo realno stanje na trgu in kaj se zgodi, če se izkaže, da ta analiza trga in stanja v gospodarstvu ni taka, kot je zapisna v zakon. Pravzaprav nihče potem tudi za to ne odgovarja. Ta sorazmernost ali nesorazmernost pri odgovornosti in tudi pri plačevanju kazni je ena od tistih, ki je zagotovo zelo problematična v tem zakonu in bo potrebno najbrž res natančno izčistiti ta morebitna nesorazmerja, že v uvodnem nastopu pa sem opozoril, da v Poslanski skupini Socialnih demokratov ne bomo podprli rešitve, ki bi dejansko kaznovala

potrošnika zato, ker nima računa še ne vem koliko časa shranjenega pri sebi. Pravzaprav ocenjujemo, da gre tudi tukaj za morebiten hud poseg tudi v posameznika in njegove pravice. Kajti, prav v nekem nerodnem položaju se lahko zgodi, pride nekdo, te nadzira tam na ulici, te ustavi, zahteva od tebe račun. Če ga nimaš, plačaš od 40 do tudi 400 evrov kazni. Vse to so nekateri postopki, ki kažejo na to, da bo treba v nadaljevanju sprejemanja tega zakona marsikatero vprašanje še izčistiti, tako da bomo resnično lahko rekli, da smo vsi proti sivi ekonomiji, da pa ne bi to breme samo nekateri prevzeli, druge izjeme pa ne, kajti ta zakon omogoča tudi izjeme. In to, da so izjeme, je seveda zelo nevarno, ali se sploh lahko lotimo potem odprave sive ekonomije v Sloveniji. Če so izjeme, bo to zelo težko.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predstavnica Vlade, državna sekretarka na ministrstvu za finance mag. Mateja Vraničar.

MAG. MATEJA VRANIČAR: Hvala lepa za besedo.

Ob koncu te razprave bi se rada osredotočila samo na nekaj ključnih poudarkov, ki se tičejo neposredno zakona, ki je danes v obravnavi. Ne bi rada širila te razprave še na druge teme, ki so bile izpostavljene, od bank do preiskovanja drugih zlorab, tajkunov in tako naprej.

Celotna razprava se je danes osredotočila v bistvu na tri točke. Prva točka gre za načelno vprašanje, ali je predlagani sistem potrjevanja računov sprejemljiv za slovensko okolje ali ni. Res je, ta predlagani sistem predstavlja veliko spremembo in vemo, da so se ob podobnih spremembah, ki so bile predlagane v preteklosti, ravno tako kresala mnenja, ali bo sistem primeren ali ne bo, ali bo učinkovit ali ne bo, ali bo povzročal številne dodatne stroške. Če vztrajamo na tem, da bo predlagani sistem zavezancem povzročil velike stroške, to pomeni, da pristajamo na tezo, da dandanes zavezanci praviloma nimajo urejenega svojega računovodstva in izdajanja računov, ker če ga imajo, potem v bistvu ta sistem pomeni samo nadgradnjo njihovega obstoječega sistema s povezavo na informacijski sistem Finančne uprave. Za male davčne zavezance, vključno z zavezanci, ki se ukvarjajo z domačo in umetnostno obrtjo, če bodo želeli to izkoristiti seveda, je oziroma bo na razpolago na spletni strani Finančne uprave sistem, ki bo omogočal neposredno potrjevanje računov ali pa naknadno potrjevanje računov, izpisanih v vezani knjigi računov.

Drugi dve področji, ki smo se ju danes dotaknili, sta področji kazni oziroma prekrškov, njihove sorazmernosti. Ne smemo pozabiti, da že po osnovnih načelih prekrškovnega prava je treba za to, da nekomu izrečeš globo, dokazati, da je ravnal naklepno oziroma z veliko malomarnostjo, ampak vsekakor pomisleki, ki so bili danes

izrečeni, terjajo nekaj dodatnega dela za pripravo zakona za drugo obravnavo.

In zadnje področje, ki sem ga zaznala kot neko rdečo nit – izjeme; ali izjeme da ali izjeme ne. Nekateri razprave so si bile glede tega zelo nasprotujoče. Dosedanja javna razprava se je usmerila močno v smer, da ne sme biti nobenih izjem. Priznam pa, da je bila razprava zelo diametralno nasprotna, nekateri so zahtevali izjeme zase, drugi so zahtevali, da če bo veljalo za njih, mora veljati za vse ostale. Zaradi tega ta predlog zakona za slovenske davčne zavezance ne predvideva nobene izjeme. Možna izjema izhaja zgolj iz Zakona o davku na dodano vrednost, če nekomu že po osnovnem principu ni treba izdati računa, seveda ne moremo od njega zahtevati, da ta račun potrdi. Edina izjema tu v samem sistemu je prodaja na daljavo, kjer pa bi morali poseči v tujo jurisdikcijo oziroma v jurisdikcijo tujih davčnih zavezancev, tega pa s slovenskim zakonom ne moremo. Sploh pri tej prodaji na daljavo gre v veliki meri za primere, ki so povezani s plačilom preko sistema plačilnega posrednika, in zaradi tega obstaja možnost nadzora skozi druge mehanizme.

Če strnem, ocenjujem, da je razprava pokazala, da je zakon v osnovi primeren za nadaljnjo obravnavo, da zahteva na nekaterih točkah še nekaj dodatne razprave in v tem smislu se vam za to današnjo razpravo tudi zahvaljujem. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vsi prijavljeni razpravljavci, ki ste to želeli, ste dobili besedo. Ostalo nam je še 8 minut, torej čas, določen za razpravo, še ni potekel. Zato sprašujem, ali želi na podlagi prvega odstavka 71. člena Poslovnika Državnega zbora še kdo razpravljati. Ne vidim potrebe po tem. Zato zaključujem razpravo.

O predlogu sklepa, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo, bomo v skladu s časovnim potekom seje Državnega zbora odločali čez pol ure v okviru glasovanj.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda.

Prekinjam tudi 8. sejo Državnega zbora, ki jo bomo z glasovanji nadaljevali ob 21. uri 45 minut.

(Seja je bila prekinjena ob 21.15 in se je nadaljevala ob 21.47.)

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Spoštovane kolegice poslanke in kolegi poslanci, gospe in gospodje!

Nadaljujemo s prekinjeno sejo zbora. Prehajamo na glasovanje zbora o predlogih odločitev. Poslance in poslanke prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Nadaljujemo s prekinjeno 5. točko dnevnega reda, to je s prvo obravnavo Predloga zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev.

Prehajamo na odločanje o naslednjem predlogu sklepa: Predlog Zakona o prikritih

vojnih grobiščih in pokopu žrtev je primeren za nadaljnjo obravnavo.

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Nove Slovenije - krščanskih demokratov gospa Ljudmila Novak.

LJUDMILA NOVAK (PS NSI): V Novi Sloveniji bomo seveda ta zakon podprli, glasovali za. Pripravili smo ga z dobrim namenom, ker smo mislili, da je v Sloveniji že dozorel čas, da je v vseh nas želja, da mrtve dostojno pokopljemo. Žal mi je, da se je današnja razprava sprevrgla v ideološko razpravo, s čimer smo znova razžalili svojce žalujočih oziroma svojce teh, ki so bili žrtve in pa tudi njih same.

Ne glede na to v Novi Sloveniji vztrajamo, da je ta zakon dober. Seveda pa je potrebna politična volja, da bi ta zakon tudi izvrševali, zagotovljena sredstva in če bi vse to dosegli s podporo temu zakonu, potem bi lahko naredili v Sloveniji pomemben korak naprej.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Zavezništvo gospod Jani Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB): Hvala lepa.

Tako kot sem napovedal v samem začetku, tudi pri sami predstavitvi stališča, da bomo po sami razpravi sporočili, kakšna je naša odločitev.

Sama razprava je do zadnjega več kot jasno pokazala, da v resnici ta zakon ne bo prinesel nobene sprave. Tudi je jasno, da v resnici – in to nam je najbolj hudo in obžalujemo –, da te kosti v resnici vsi zlorabljajo v politične namene, zato da razlagajo eno in drugo stran, kaj je prav in kaj ne.

V poslanski skupini smo se zato seveda tudi po resnem razmisleku odločili, da bomo glasovali po lastni vesti. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Glasujemo. Navzočih je 78 poslank in poslancev, za je glasovalo 36, proti 23.

(Za je glasovalo 36.) (Proti 23.)

Ugotavljam, da je zbor sklep sprejel, zato bo predlog zakona dodeljen v obravnavo Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide kot matičnemu delovnemu telesu.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Nadaljujemo s prekinjeno 6. točko dnevnega reda, to je s prvo obravnavo Predloga zakona o davčnem potrjevanju računov.

Prehajamo na odločanje o naslednjem predlogu sklepa: Predlog zakona o davčnem potrjevanju računov je primeren za nadaljnjo obravnavo.

Glasujemo. Navzočih je 83 poslank in poslancev, za je glasovalo 60, proti 22.

(Za je glasovalo 60.) (Proti 22.)

Ugotavljam, da je zbor sklep sprejel, zato bo predlog zakona dodeljen v obravnavo Odboru za finance in monetarno politiko kot matičnemu delovnemu telesu.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na prekinjeno 1. točko dnevnega reda, to je na vprašanja poslank in poslancev.

Pregled predlogov sklepov poslank in poslancev za razpravo o odgovorih predsednika Vlade, ministrice in ministrov je objavljen na e- klopi.

V skladu s predlogom poslanca Luka Mesca bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za finance dr. Dušana Mramorja na poslansko vprašanje Luke Mesca v zvezi z vlogo sklada Cinven ter nemškega Telekoma pri postopkih privatizacije družbe Telekom.

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Združena levica Luka Mesec.

LUKA MESEC (PS ZL): Hvala za besedo, gospod predsednik.

Finančnemu ministru Dušanu Mramorju sem včeraj postavil poslansko vprašanje v zvezi z domnevnim dogovarjanjem med prevzemniki slovenskega Telekoma, se pravi Deutsche Telekomom na eni strani in skladom špekulativnega kapitala Cinven na drugi strani. Namreč, dva člana vlade, se pravi sekretar na Ministrstvu za finance Metod Dragonja in gospodarski minister Zdravko Počivalšek, sta za tednik Mladina potrdila, da je bila Vlada informirana, da je med tema dvema pravnima subjektoma prišlo do nelegalnega dogovarjanja z namenom, da poskušajo čim bolj znižati ceno Telekoma, pri čemer naj bi sklad Cinven odigral vlogo preprodajalca Telekoma; se pravi nekoga, ki bo Telekom kupil, zato da ga kasneje proda Deutsche Telekomu. Finančni minister Dušan Mramor je navedbe zanikal. Trdil je, da sta jih tako Počivalšek kot Metod Dragonja demantirala, in povedal, če ga citiram, da "so bile navedbe v tedniku Mladina napačne in nepošteno, saj Metod Dragonja takšne izjave ni dal, niti ni bil s strani novinarja zaprosen za izjavo, ampak sta v neprimernem trenutku o tej zadevi izmenjala nekaj besed, kar je novinar izkoristil in vse besede državnega sekretarja vzel grobo iz konteksta neformalnega pogovora," konec citata. To je bil odgovor finančnega ministra, ampak na tednik Mladina smo povprašali, če je res prišlo do demantija in na kakšen način naj bi prišlo do teh napačnih navedb, nakar se je tednik Mladina odzval za vso slovensko javnost in jasno povedal, da ni šlo za napačno povzemanje, ampak je šlo za dobesedno citiranje odgovorov, ki sta jih tako gospod Dragonja kot gospod Počivalšek podala pisno. Gospod Počivalšek celo preko svoje piar službe, se pravi je šlo za uradno izjavo, da je

obveščen o tem, da naj bi prišlo do dogovarjanja med Cinvenom in Deutsche Telekomom.

Poleg tega ni šlo za neko povzemanje, grobo trganje iz konteksta, kot je rekel finančni minister Dušan Mramor, izjav iz konteksta, ampak je šlo za dobesedno citiranje. In tukaj se pojavlja dvom o kredibilnosti izjav finančnega ministra in predvsem o tem, kaj se zares dogaja v privatizaciji Telekoma. Namreč, poslansko vprašanje smo mu poslali 3 dni prej in ni mogel biti nepripravljen, ampak je šlo za zavedno sprenevedanje. Zato v Združeni levici predlagamo, da se o tem v Državnem zboru resno pogovorimo ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Glasujemo. Navzočih je 78 poslank in poslancev, za je glasovalo 12, proti pa 45.

(Za je glasovalo 12.) (Proti 45.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanca mag. Anžeta Logarja bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za finance dr. Dušana Mramorja na poslansko vprašanje mag. Anžeta Logarja v zvezi z izpolnitvijo napovedi iz načrta razvojnih programov za leto 2016.

Glasujemo. Navzočih je 82 poslank in poslancev, za jih je glasovalo 24, proti pa 55.

(Za je glasovalo 24.) (Proti 55.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanca mag. Marka Pogačnika bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za finance dr. Dušana Mramorja na poslansko vprašanje mag. Marka Pogačnika v zvezi s poravnanjem zakonskih obveznosti Slovenskega državnega holdinga.

Glasujemo. Navzočih je 83 poslank in poslancev, za je glasovalo 26, proti pa 50.

(Za je glasovalo 26.) (Proti 50.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanca Matjaža Hanžka bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za infrastrukturo dr. Petra Gašperšiča na poslansko vprašanje Matjaža Hanžka v zvezi obratovanjem bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj.

Glasujemo. Navzočih je 78 poslank in poslancev, za jih je glasovalo 12, proti pa 49.

(Za je glasovalo 12.) (Proti 49.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanca gospoda Franca Breznika bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za finance dr. Dušana Mramorja na

poslansko vprašanje gospoda Franca Breznika v zvezi s trošarinsko politiko.

Glasujemo. Navzočih je 79 poslank in poslancev, za je glasovalo 22, proti 48.

(Za je glasovalo 22.) (Proti 48.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanca gospoda Zvonka Laha bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za infrastrukturo dr. Petra Gašperšiča na poslansko vprašanje Zvonka Laha v zvezi s sofinanciranjem električne energije iz obnovljivih virov.

Glasujemo. Navzočih je 80 poslank in poslancev, za je glasovalo 32, proti 47.

(Za je glasovalo 32.) (Proti 47.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanca Mihe Kordiša bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za finance dr. Dušana Mramorja na poslansko vprašanje Mihe Kordiša v zvezi s predstavniki Mednarodnega denarnega sklada. Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Združena levica Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Najlepša hvala, predsedujoči, za besedo.

V Združeni levici nam je padel v oči del programa stabilnosti, v katerega je Vlada zapisala, da bo eden izmed ukrepov Slovenije, bom kar citiral, "postopna vpeljava poročil o učinkovitosti v sistem javnih financ. Skupaj z IMF bo opravljen benchmark in pregled postopkov na področjih socialne politike in šolstva, ki bo služila za oblikovanje izboljšav v sistemu," konec citata. O tem sem v ponedeljek povprašal našega finančnega ministra Dušana Mramorja, ki je odgovoril, da je IMF pri nas na njegovo povabilo in da secira področju sociale, zdravstva in šolstva. Če to, da je Mednarodni denarni sklad na obisku in globoko v drobovju neke domnevno suverene države na povabilo finančnega ministra, ni razlog za razpravo v Državnem zboru, potem ne vem, kaj lahko še je. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Glasujemo. Navzočih je 78 poslank in poslancev, za je glasovalo 11, proti 50.

(Za je glasovalo 11.) (Proti 50.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanca Andreja Čuša bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejana Židana na poslansko vprašanje Andreja Čuša v zvezi z Uredbo za mlade kmete.

Glasujemo. Navzočih je 79 poslank in poslancev, za je glasovalo 25, proti 47.

(Za je glasovalo 25.) (Proti 47.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

V skladu s predlogom poslanke gospe Anje Bah Žibert bo zbor odločal o naslednjem predlogu sklepa: Državni zbor bo na naslednji seji opravil razpravo o odgovoru ministrice za notranje zadeve mag. Vesne Györköš Žnidar na poslansko vprašanje gospe Anje Bah Žibert v zvezi z zagotavljanjem enake obravnave pri vzdrževanju javnega reda ter varovanje življenja in osebne varnosti na javnih prireditvah. Glasujemo. Navzočih je 79 poslank in posancev, za je 22 glasovalo, proti 55.

(Za je glasovalo 22.) (Proti 55.)

Ugotavljam, da sklep ni sprejet.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Poslanke in posancev prosim, da zaradi jutrišnje obravnave 9. točke, ki bo potekala na seji brez navzočnosti javnosti, iz dvorane odnesete vsa gradiva, in da v skladu z 11. členom Uredbe o varovanju tajnih podatkov jutri s seboj prinesete svoje poslanske izkaznice.

Prekinjam 8. sejo Državnega zbora, ki jo bomo nadaljevali jutri ob 9. uri. Hvala.

(SEJA JE BILA PREKINJENA 19. MAJA 2015 OB 22.05 IN SE JE NADALJEVALA 20. MAJA 2015 OB 9. URI.)

/9. TOČKA – POROČILO O DELU KOMISIJE ZA NADZOR OBVEŠČEVALNIH IN VARNOSTNIH SLUŽB V LETU 2014. Na podlagi drugega odstavka 101. člena Poslovnika Državnega zbora bo zbor poročilo obravnaval brez navzočnosti javnosti, Ugotovitve in stališča Komisije s predlogom sklepa pa v nadaljevanju na odprti seji./

Odprti del seje se je nadaljeval ob 11.45.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Spoštovani kolegice in kolegi, nadaljujemo s prekinjeno 8. sejo Državnega zbora.

Nadaljujemo s prekinjeno 9. točko dnevnega reda, to je Poročilo o delu Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb za leto 2014.

Prehajamo na razpravo o stališčih in ugotovitvah komisije ter o predlogu sklepa, ki ga je zboru predložila Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb. Besedo ima mag. Matej Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSi): Spoštovani kolegice in kolegi!

V tem delu odprte seje želim govoriti o ugotovitvah Komisije za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb, ki so zanimive za širšo javnost in kjer je dolžnost tega parlamenta, da stori vse, da morebitne zlorabe prepreči. O čem govorim? Govorim o tem, da imamo v tem trenutku sistem in zakonsko podlago, ker lahko Sova popolnoma legalno prisluškuje nedolžnim državljanom. O čem govorim? Če želi Sova

zaradi takšnih ali drugačnih razlogov prisluškovati nekemu posamezniku sta dve poti. Če gre za tujega državljana, odločbo podpiše direktor Sove. Če gre za slovenskega državljana, odločbo izda predsednik Vrhovnega sodišča. Zaradi preteklosti, ko so se pri prisluhih tujim državljanom ujeli v prisluhe tudi slovenski državljani, eden takšnih primer je bil zelo znan pogovor med takratnim gospodom Sanaderjem in gospodom Janšo, se je uvedel sistem, če se v prisluhe ujamejo slovenske številke, sistem avtomatsko izloči tovrstni prisluh. Ampak kljub vsemu je pa ostal sistem, da še vedno se da prisluškovanje slovenskim državljanom popolnoma normalno legalizirati. Bom zelo konkreten.

Denimo, da želijo prisluškovati Janezu Novaku. Sova bo dala predlog sodišču, da vrhovni sodnik, predsednik Vrhovnega sodišča izda odločbo za prisluhe. Da bo predsednik Vrhovnega sodišča to storil, mora ta predlog obrazložiti. Pri obrazložitvi tega predloga se pa Sova lahko sklicuje na marsikaj. Naša komisija je ugotovila, da velikokrat Sova pri obrazlaganju tovrstnih predlogov uporablja tudi informacije tajnih sodelavcev, ki pa so ali pa niso zanesljivi. Ko smo preverjali, ali predsednik Vrhovnega sodišča preveri verodostojnost teh navedb, na podlagi katerih se sploh odloči, da bo omogočil prisluškovanje, smo ugotovili, da niti predsednik Vrhovnega sodišča ni imel vpogleda v to materijo. Zdaj teoretično lahko povem naslednje. Praktično je to tudi mogoče. Veste, da je Sova neposredno podrejena Vladi, da je Sova neposredno podrejena predsedniku Vlade in da je predsednik Vlade neposreden šef direktorja Sove. Denimo, da sedanja vlada želi prisluškovati meni osebni. Kaj mora storiti? Nič. Zelo preprosto. Sova dobi samo nekega neimenovanega tajnega sodelavca, tajni vir, ki sporoči, da, na primer, si izmisli, da Matej Tonin pa trguje z orožjem. In ta informacija tajnega sodelavca je po navadi zadosten vir za obrazložitev in da na koncu sodnik tudi odobri prisluhe. In meni lahko Sova popolnoma legalno brez vsakršnih omejitev tudi prisluškuje. Pri naših nadzorih v preteklosti se je to izkazalo. Ugotovili smo pa to na primerih, ko smo videli, da so posameznikom prisluškovali tudi več mesecev, ni pa bilo nobenih konkretnih rezultatov, nobenih obremenilnih dejstev in smo se spraševali, zakaj so potem sploh odredili prisluškovanje posamezniku. Potem smo prišli do te zgodbe, da so podlage za začetek prisluha zelo na trlih tleh oziroma so zelo slabe informacije. Zato sem prepričan, da je naša dolžnost kot parlamentarcev, da gremo v spremembo 25. člena Zakona o parlamentarnem nadzoru obveščevalnih in varnostnih služb. Ker zgolj sprememba tega 25. člena nam bo omogočila, da bo vsaj komisija lahko pogledala v verodostojnost teh informacij, zaradi katerih se prisluhi zoper nekega posameznika sploh začnejo.

Če želimo obraniti človekove pravice, potem je to nujen ukrep, ki se ga moramo v tem mandatu lotiti.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Predlagatelj mag. Branko Grims, izvolite.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Hvala.

Predlagatelj ima sicer prednost, kar verjetno veste. Hotel pa sem, glede na to, da se je zdaj začel za javnost šele ta del seje, predstaviti samo tista stališča in ugotovitve, ki so javna. Prebral jih bom po vrstnem redu.

Komisija za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb je v preteklem mandatu zagovarjala stališča, da je vsakršen ekstremizem nesprejemljiv in nedopusten. Pojavlja se v Evropi in tudi v Sloveniji. Komisija priporoča tej sestavi mandata državne zbornice, da še naprej spremlja navedeni pojav skupaj s pristojnimi službami.

Drugi sklep: Komisija na podlagi pridobljenih poročil ter pogovorov, ki jih je opravila s predstavniki Ministrstva za obrambo, OVS, Sove ter policije neizpodbitno ugotavlja, da ne obstajajo indici, ki bi dokazovali, da je o dogodkih in nasilnih demonstracijah 2012, 2013 šlo za delovanje organizirane oblike ekstremističnih skupin. Prav tako so bile neresnične informacije, da naj bi pripadniki Slovenske vojske v letih 2011 in 2012 urili skupine, ki so nato sodelovale v nasilnih demonstracijah.

Naslednji sklep: Komisija je precej pozornosti namenila vprašanju ravnanja z izsledki prikritih preiskovalnih ukrepov organov v postopku. Komisija opozarja na nedosledno spoštovanje določb 153. in 154. člena ZKP. Zloraba preiskovalnih ukrepov na široko odpira vrata samovoljnemu in arbitrarnemu ravnanju represivne oblasti. To izhaja tudi iz ugotovitev ESČP. Komisija opozarja Državni zbor in Vlado, da morajo pristojni organi pregona, preiskave ter sodišča spoštovati zakonske roke za postopanje z izsledki iz prikritih preiskovalnih ukrepov. Predhodni in naknadni sodni nadzor nista zadostna. Pogosto se zlorabe odkrijejo šele na najvišji sodni instanci, to je Vrhovno sodišče, po nekaj let trajajočem sodnem postopku.

Četrty sklep: Komisija opozarja, da v posameznih primerih obstajajo zgolj dvomi, da organi preiskave in pregona določijo kaznivo dejanje, za katerega obstaja sum, naznanilo, namig, nimajo pa podlage za utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Kljub temu se z lahkoto pridobi odredba za izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov po 150. členu ZKP in šele z navedenimi ukrepi začnejo zbirati dokaze. Enake ugotovitve se kažejo pri odredbah za hišne preiskave. Obstajajo primeri, ko sodišče izda odredbo za hišno preiskavo, potem pa preiskovalni organi iščejo dokaze, da bi potrdili

obstoj suma kaznivega dejanja, za katerega je ukrep hišna preiskava absolutno nesorazmeren. Komisija je ob nadzoru ukrepov trčila na postopke delovanja KPK. Izmenjava dokaznega gradiva, ki jo je v nekaterih primerih od policije in državnega tožilstva zahteval KPK, to so recimo izsledki prikritih preiskovalnih ukrepov, dokazi iz hišnih preiskav, bi lahko ogrozili celotno kazensko preiskavo, na kar je komisijo opozorila tudi policija. Na drugi strani pa komisija opozarja, da je takšna oseba, preiskovanec v neenakovrednem položaju nasproti organom pregona, in je v neenakopravnem položaju v svoji obrambi, saj je z načelnim mnenjem KPK na podlagi informacij iz predkazenskega postopka v javnosti že vnaprej obtožena, obdolžena in obsojena. Komisija priporoča sestavi novega mandata Državnega zbora, da prevzame aktivno iniciativo za sprejem manjkajoče zakonodaje na področju elektronskih komunikacij. ZEKom določa, da morajo operaterji sprejeti varnostni načrt v primeru delovanja v izjemnih stanih. Komisija naj pozove operaterje, da ob sodelovanju s pristojnimi institucijami Direktorata za informacijsko tehnologijo čim prej pripravi varnostni načrt, v katerega bosta vključeni tudi številki 112 in 113.

Vse to ugotavlja in stališča sprejema komisija. Sprejela jih je soglasno. Večina se sicer nanaša še na delo v prejšnji sestavi, kajti treba je še enkrat poudariti, da je komisija v sedanjosti sestavi začela svoj mandat, poročilo pa se nanaša na leto 2014, šele 23. decembra 2014. Potem smo sicer takoj začeli z delom, tudi uspešno, ampak to je že stvar naslednjega poročila.

Glede sklepov pa bo Državni zbor odločal samo o tem, da se je seznanil s poročilom in da poziva Vlado, naj skupaj s pristojnim ministrstvom in službami čim prej realizira prizadevanja in stališča ter mnenja, ki sem jih ravnokar predstavil. Gre namreč za načelo delitve oblasti, v katerem lahko vladi zgolj predlagamo oziroma priporočamo, ne moremo pa ji neposredno odrediti oziroma naložiti, kaj mora storiti v prihodnjem času. Tisto, na kar bi tudi v odprtem delu posebej opozoril, je, da gre za vprašanje varnosti, da gre za dobro, ki se je ne zavedamo po navadi, tako kot zdravja, do tistega trenutka, ko jo izgubimo, in da je čas, v katerem živimo, kar se tega tiče, zelo zahteven. Po eni strani so tukaj kibernetiska ogrožanja, čemur bomo posvetili ustrezno pozornost, po drugi strani pa tudi fizična, žal. Namreč dogajanje na Bližnjem vzhodu, zlasti pojav Islamske države z ekstremizmom, s tem, ko se sami hvalijo, da pošiljajo skupaj z begunci v Evropo svoje bojvneke, pa tudi potem, ko se bodo vojaško zlomili, bodo dobesedno preplavili povratniki Evropsko unijo, vsak od njih pa predstavlja zase veliko nevarnost, kaj šele vsi skupaj v organizirani mreži. To pomeni, da to predstavlja pomemben varnostni izziv za vse službe, ki morajo svoje delo korektno in maksimalno učinkovito opravljati, med njimi pa je

potreben tudi nadzor. To je tisto vprašanje, s katerim se srečuje vsa demokracija: kdo nadzira nadzornike. To je naša naloga.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima Marjan Dolinšek, pripravi naj se gospod Benedikt Kopmajer.

Gospod Dolinšek, izvolite. (Ne.)

Gospod Benedikt Kopmajer, izvolite. Pripravi naj se mag. Tonin.

BENEDIKT KOPMAJER (PS DeSUS): Hvala lepa, gospod podpredsednik.

Veliko tega je bilo povedanega že na zaprti seji. Tako da v tem trenutku lahko samo povem, da bomo v Poslanski skupini Desus podprli predlagane sklepe komisije. Hvala lepa.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima dr. Jasna Murgel. Pripravi naj se gospod Žan Mahnič.

Dr. Jasna Murgel, izvolite.

DR. JASNA MURGEL (PS SMC): Hvala lepa.

Tudi v Poslanski skupini Stranke modernega centra bomo podprli predlagane sklepe ... / znak za konec razprave/... Ker mi je zmanjkalo časa, toliko. Hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Žan Mahnič ima besedo. Pripravi naj se gospod Matjaž Nemec.

ŽAN MAHNIČ (PS SDS): Hvala za besedo, gospod podpredsednik. Kolegice in kolegi, gospa ministrica, državni sekretar!

Sam bom te sklepe podprl in se bom tudi kot član Komisije za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb zavzemal, da bodo realizirani. Je pa treba že sedaj izpostaviti, da ob tako močno spremenjeni geopolitični situaciji, kot jo imamo trenutno v svetu, da pozivam vladajočo koalicijo, da vendarle v proračunu za prihodnje leto namenijo več finančnih sredstev za varnost, več finančnih sredstev tudi za delovanje varnostnih in obveščevalnih služb. V tem poročilu, ki smo ga dobili, smo imeli kar nekaj konkretnih stvari. Med drugim je predvsem pomembno tudi to, da je Komisija ugotovila, da je tisti dokumentarec, ki ga je predvajala nacionalna televizija, da ga je komisija demantirala v tem smislu, da je vojska urila skrajneže, kar seveda ni bilo res. Pomembno pa je tudi vprašanje odtekanja informacij. Jaz upam, da so se zadeve na Sovi bodisi že toliko konsolidirale bodisi še bodo, da ne bo prek raznih novinarjev, žvižgačev in drugih zadev prihajalo do tega, da informacije odtekajo, da tudi komisija potem informacije takšne ali drugačne dobiva iz medijev. Pomembno bo tudi odpreti vprašanje o tem, kaj se dogaja s prisluhi in z ostalimi dokazi, ki se pridobijo v okviru

posebnih metod zbiranja podatkov. Ali se ti dokazi potem oziroma ti prisluhi in ostali material hrani ali se uniči, tako kot bi se moralo? Kako je s tem? Ali tistemu, ki so mu prisluškovali oziroma ga nadzirali ali ga potem obvestijo, da je bil v takšnih postopkih, ali ga ne obvestijo, kdo o tem odloča oziroma predvsem kakšni so kriteriji, da se v teh primerih spremeni zakon, da smo bolj specifični, ne pa da puščamo odprte roke. Seveda bo komisija spremljala dogajanje v zvezi z vsemi tremi ekstremizmi. Posebno se bomo orientirali na islamski radikalizem in pa na aktivnosti Ruske federacije. Vemo, da ruski predsednik Vladimir Putin targetira določene evropske države z namenom, da bi oslabil Evropsko unijo, z namenom, da bi oslabil tudi zvezo Nato, katere člani smo. Bojim se, da je Slovenija, sodeč po tem, kar smo lahko videli v zadnjem letu, tudi ena od teh tarč. Treba je seveda na tem mestu poostri oziroma da je še bolj aktivna protiobveščevalna dejavnost, saj Evropska unija zaznava povečano število ruskih agentov, ki se pojavljajo v različnih institucijah, in verjamem, da tudi Slovenija ni imuna na ta pojav.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Matjaž Nemec, pripravi naj se gospod Janko Veber.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala lepa.

Veliko je bilo že izrečenega na zaprti seji. Mislim, da so bili najpomembnejši poudarki tam izpostavljeni. Jaz bi samo v luči privatizacije rad izpostavil, tako kot je bilo že na zaprtem delu seje, da ne zanemarjamo varnostnega vidika pri prodaji Telekom. Tega ne smemo narediti v luči privatizacije. Se strinjam s kolegom predhodnikom, upamo, da se bo vlada zavedala, kako pomemben je varnostni vidik in temu namenila v bodoče več sredstev, ker je v takih okoliščinah preventiva boljša kot je kurativa. Ker se finance drastično zmanjšujejo, kar se tiče tega področja, prihaja do neobnovitve kadrov, do neobnovitve tehnoloških naprav, manj se usposablja in izobražuje, kar zagotovo nam ni v prid. Hvala lepa.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Peter Vilfan.

PETER VILFAN (PS ZaAB): Hvala za besedo.

V naši poslanski skupini omenjenega sklepa ne bomo podprli. Ne morem ga podpreti predvsem zato, ker se sklicuje na nekatere ugotovitve in stališča, ki ne držijo. Pa bi se tu osredotočil zgolj na drugo trditev oziroma stališče, v katerem komisija neizpodbitno ugotavlja, da ne obstajajo indici, ki bi dokazovali, da je v dogodkih in nasilnih demonstracijah 2012 in 2013 šlo za delovanje organizirane oblike ekstremističnih skupin. Pa bi spomnil, da je bila v prejšnjem mandatu odrejena tudi parlamentarna preiskava

o delovanju in aktivnosti ekstremističnih skupin v omenjenih demonstracijah. In preiskovalna komisija je v svojem vmesnem poročilu zapisala, da vsi obveščevalni in varnostni organi ugotavljajo obstoj ekstremističnih skupin v Sloveniji, ki sicer predstavljajo nižjo stopnjo tveganja za državno varnost, kljub temu pa strokovna javnost ugotavlja, da veljavna zakonodaja ne omogoča preventivnega nadzora in učinkovitega ukrepanja zoper njihovo delovanje, zato bi bilo treba razmisliti o posegih v obstoječo zakonodajo. Poslanci novega mandata verjetno tudi ne veste, če si tega niste pogledali v arhivu Državnega zbora, iz pridobljenega gradiva, predvsem pa gradiva policije, da je ta preiskovalna komisija oblikovala tudi krog prič, ki pripadajo pri nas najbolj aktivnim ekstremističnim skupinam. Zaradi izteka mandata parlamenta pa ni mogla zaslišanj in svojega dela opraviti. Člani teh pa so bili torej nedvoumno prisotni na protestih. To je iz podatkov policije pridobljeno. To potem v celoti demantira ugotovitev oziroma stališče Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb. Kot sem rekel, je to gradivo dostopno v arhivu Državnega zbora. Jaz bi pozval vladajočo koalicijo, pa tudi nekatere druge poslance, da razmislijo o tem, da bi nadaljevali z delom te preiskovalne komisije tudi v tem mandatu in da bi tem ugotovitvam prišli do dna. Hvala lepa.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Branko Grims, izvolite.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Glede na to, kar je bilo zdaj izrečeno, je seveda treba ločiti dvoje. Eno je strokovno delo nadzora in pa ugotovitve, ki so utemeljene na poročilih in verodostojnih informacijah, ki jih dajo posamezne službe in ministrstva. Drugo pa je neko politično ali pa, če želite, politikantsko delo kakšne preiskovalke. In to, kar je zapisano v sklepih, ki so bili mimogrede popolnoma soglasno potrjeni na naši komisiji, je stvar verodostojnih informacij. Dejstvo je, da so, če želite, bile opravljene obširne preiskave o ekstremističnih skupinah. Kako se to lahko izrodi, je prav zgodba s to preiskovalko krasen primer. Namreč obstajajo trije ekstremizmi: levi, desni in pa verski ekstremizem oziroma v zadnjem obdobju je to kar muslimanski ekstremizem, s katerim se sooča danes svet. Pod vplivom, kadar vmes stopi politika, se pa zgodi naslednje, da se za desnim ekstremizmom opravi toliko posebnih metod in sredstev, da začne tovrstne zahteve kot neutemeljene zavračati celo Branko Masleša, predsednik Vrhovnega sodišča, čeprav vsi vemo, da on ni ravno oboževalec SDS ali pa desnice. In velja tudi obratno. Ampak pri tem se je tako šlo čez vse mere, da se je tudi njemu zdelo, da je tega že dovolj in preveč in je zahteve za nadaljnja prisluškovanja in širitve kroga prisluškovanih začel zavračati. Po drugi strani pa za ekstremne

levičarje, ne boste verjeli, ni bil uporabljen niti en sam ukrep, sploh se jih ni preiskovalo. Toliko o tem preiskovanju ekstremizmov. Temu se potem ne reče več preiskovanje ekstremizmov, ampak groba zloraba institucij in tajnih služb za politično obračunavanje, ki seveda ni prvo. Vemo, da smo v preteklosti bili priče podtikanju, kako se je v Slovenski vojski urilo ekstremiste. Izkazalo se je, da to popolnoma neresnično. Zdaj pa jaz vas vprašam, gospod Möderndorfer, ki skozi vpijete nekulturno in motite tole sejo, kdo bo povrnil tistim vojakom v tisti enoti pa Sloveniji kot celotni državi njen ugled in izgubljen ugled v tujini, pa tudi varnost, ki si jo zaslužijo za svoje odgovorno delo, ki ga opravljajo. Vi gotovo ne. Vas zanima samo politični profit nad interesi lastne države, nad interesi varnosti, nič drugega ni važno. Važna je oblast. In to ni prvič, kajti spomnil bi, da je eden od nenapovedanih nadzorov v preteklosti odkril na eni od služb dokumentacijo o tem, kako naj bi SDS celo sama urila neke muslimanske ekstremiste, skratka Osvobodilno vojsko Kosova in se je izkazalo, da je tudi to grobo podtikanje. Tudi to je zloraba tajnih in obveščevalnih služb. Točno tisto, do česar nikoli ne bi smelo prihajati. In če s tako argumentacijo vi zavračate predlagane sklepe, še enkrat povem, sprejeti so bili soglasno, če se želite prepričati, na čem so bili utemeljeni, obstajajo gradiva, obstajajo poročila, se da to vse še enkrat preveriti, če želite, potem je pač z vami nekaj hudo narobe. Ne morem reči drugače. Dve stvari sta ključni, ko gre za tajne in obveščevalne službe. Da se pri njih strogo postopa po zakonu, tako da je onemogočena zloraba, in da so enaka merila za vse. Vsi ekstremizmi morajo biti predmet nadzora, vsi ekstremizmi, če težijo k nasilju, morajo biti ustrezno nadzorovani, ampak za vse morajo veljati enaka merila. Ne reči, da enega kar ni, z drugim se pa ukvarjati v nedogled, ker slučajno to nekemu politično ustreza.. To je pa potem zloraba institucij in tajnih služb, pa tudi preiskovalke, o kateri sem prej govoril. In to seveda se v normalni državi ne bi smelo nikoli dogajati ...

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Gospod Jani Möderndorfer, prosim, če ... / oglašanje iz dvorane/... gospod Jani Möderndorfer, lepo prosim, da pustite Branka Grimsa, da pove do konca.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Spoštovani gospod Möderndorfer, o preiskovalki je govoril ravnokar vaš kolega in s tem je utemeljil, zakaj ne bo glasoval za ugotovitve, ki smo jih mi predlagali. Gre zgolj za stališča in priporočila in zato odgovarjam na to vprašanje. Če pride do zlorabe, potem taka država ni več demokratična. Je pa še en element. Prej smo govorili o tem, da obstajajo realna ogrožanja v Sloveniji. Med njimi je zagotovo v tem trenutku, pa ne samo v Sloveniji, saj to je evropski problem, najbolj aktualen skrajni muslimanski ekstremizem, ki

predstavlja tisto, čemur rečejo Angleži Clear and Present Danger – tukaj prisotna nevarnost, ki je nihče ne more znikati. In če se službe ukvarjajo s traparijami, potem se nimajo časa ukvarjati s temi zadevami, ki so pa dejansko njihova naloga. Njihova naloga je, da delujejo učinkovito, v okviru ustave in zakona, in da zagotavljajo varnost vsem in vsakomur, vsakemu prebivalcu, vsaki prebivalki, vsakemu državljanu, vsem na enak način. To je naloga teh služb. Naša naloga pa je, da jim pri tem pomagamo, to se tudi pozablja, da jim pomagamo s tem, da jim zagotovimo za to sredstva, pogoje, tudi zakonski okvir, da to nemoteno opravljajo, ampak hkrati, da jih tudi nadzorujemo, da jih nihče, tudi vi ne, ne more več zlorabljati. Tudi nihče drug. Kajti zloraba po mojem mnenju je tudi v tem, da se je naredilo nekatere tajne službe kot švicarski sir, da na vse strani odteka informacije. Prej sem govoril o ugledu države, kako je to pomembno. To je pomembno tudi za varnost ljudi, ljudje božji! Če ena služba pride na slab glas, izgubi ugled ali pa država kot celota, kot se je že to v Sloveniji zgodilo, potem bo pač zahod ali pa tiste službe, s katerimi sodelujemo, enostavno priprl informacijsko pipico, bo malo filtriral, katere informacije nam lahko da, katere pa ne, da ne bi svojih ljudi ogrozil ali pa svoje varnosti. Kar pomeni, da s tem dejansko ogrožamo sami sebe.

Zato je tako pomembno, da veljajo isti zakoni enako za vse, da za vse obstaja in se uporabljajo enaka merila in da vse deluje in se nadzoruje v okviru ustave in zakona. Ta nadzor mora biti stalen in učinkovit. Dobro pa so po mojem mnenju tiste ugotovitve, ki jih sprejememo soglasno, ki jih nihče ne more znikati, ker so utemeljene na verodostojnih informacijah služb, na njihovih gradivih, preverjene in šele potem dane naprej v obravnavo. Ko bomo enkrat zagotovili to v vseh primerih in brez ene same izjeme, takrat bo Slovenija lahko res rekla, da je demokratična država in, verjemite, takrat bo tudi to izboljšalo varnost nas vseh, ker bo dvignilo ugled Slovenije v svetu, odprla se ji bodo vrata, tudi dostop do določenih informacij, do katerih ga morda zdaj sploh nima ali pa je tako filtriran in omejen.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo imajo predstavniki Vlade, če želijo. Izvolite, gospa Katič, ministrica za obrambo.

ANDREJA KATIČ: Lep pozdrav vsem skupaj še enkrat.

Jaz sem na določena vprašanja odgovorila že prej na zaprtem delu seje. Bi pa se v bistvu rada se zahvalila samo za vašo podporo temu vedenju, da je treba varnosti nameniti več pozornosti, predvsem pa tudi med prioritete uvrstiti to, da je treba za to področje nameniti več sredstev, tako kadrovskih, finančnih kot tudi materialnih. Ko bomo v nadaljevanju sprejemali

tudi proračune za prihodnje obdobje, se priporočam za sodelovanje. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Predlagatelj mag. Branko Grims, izvolite.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Hvala še enkrat za besedo.

Jaz bi ob koncu samo povedal tistim, ki nas niso ves čas mogli spremljati, da se to poročilo nanaša na minulo leto. Prepričan sem, da bo obravnava poročila, ki se bo nanašala na letošnje leto, še precej bolj živahna in burna, glede na to, da smo bili v tem letu že zelo učinkoviti. Lahko pa ob koncu samo zagotovimo in trdno sem prepričan, da govorim v imenu vseh članov komisije, da bomo svoje delo po najboljših močeh opravljali tudi v bodoče.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Vsi prijavljeni razpravljalci, ki ste to želeli, ste dobili besedo. Ker čas določen za razpravo še ni potekel, sprašujem, ali želi na podlagi prvega odstavka 71. člena Poslovnika Državnega zbora še kdo razpravljati. Če želite, tudi predlagatelj in predstavnik Vlade, prosim, da se prijavite z dvigom rok. Prosim za prijavo.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Dobro. Besedo ima mag. Matej Tonin.

MAG. MATEJ TONIN (PS NSi): Komisija za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb se je v preteklih letih, zlasti pa v letu 2014 ukvarjala z množico različnih tem. Med drugim tudi z ekstremizmom, o katerem je danes veliko govora in negodovanja in podobnih stvari. Bila je ustanovljena tudi preiskovalna komisija o ekstremističnih skupinah. Jaz sem bil član tako v tej preiskovalni kot v Komisiji za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb. Mislim, da se ne razumemo. Govorimo o istih stvareh. Bom zelo konkreten. In preiskovalka in naša komisija je ugotovila, da v Sloveniji obstajajo skupine in elementi posameznih ekstremističnih grupacij, tako desnih, če hočete, levih in verskih. To je nesporno ugotovljeno, da tovrstne ekstremistične skupine obstajajo. Ampak vprašanje pa je bilo nekaj drugega, in to je kolega Grims korektno povedal, ali so s temi ekstremističnimi skupinami sodelovali tudi pripadniki Slovenske vojske. Naša komisija, Komisija za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb se je s to tematiko zelo podrobno ukvarjala in prišla do zaključka, da pripadniki slovenskih obveščevalnih služb niso sodelovali oziroma niso bili člani teh ekstremističnih skupin. S tistimi, ki pa so izražali kakršnakoli ekstremistična stališča, pa je Obveščevalno varnostna služba Ministrstva za obrambo opravila pogovore in določeni so bili odpušeni, pri nekaterih so se problemi uredili. Jaz mislim,

da gre tukaj za pretirano pogrevanje stvari, ki so popolnoma jasne. Ugotovljeno je bilo tudi to, ker so se določene stvari po medijih pojavljale, da naj bi slovenski vojaki usposabljali ekstremiste v bazi v Škrlju. Tudi to je bilo nedvoumno jasno dokazano, da ne drži. To so pač dejstva. Da pa posamezne ekstremistične skupine obstajajo, pa drži. Pa bom začel z verskimi oziroma z islamističnimi ekstremističnimi skupinami. Posledica njihovega delovanja v Sloveniji je tudi ta, da je odšlo nekaj predstavnikov na bojišča v Sirijo. Te stvari so bile tudi javno obelodanjene in vzpostavljene. Posamezniki, ki so bili predstavljeni v javnosti, niti tega ne zanikajo. Ampak da so tja lahko odšli, obstaja skupina, obstaja posebna združba, ki organizira vse potrebno, da nek posameznik lahko pride iz Slovenije v Sirijo in se tam posebnim enotam skrajnih milic tudi priključi. In sedaj naloga nas zakonodajalcev in parlamentarcev je, kakšne obrambne mehanizme bomo sprejeli, da se bomo na primeren način soočili s temi ekstremisti, ko se vračajo s sirskih bojišč. Mislim, da v Sloveniji to praktično ni tema, ni to debata, o kateri bi obširno razpravljali, medtem ko pa se povsod drugje po Evropi s tem problemom zelo intenzivno ukvarjajo. Zlasti v Franciji, kjer je v Sirijo odšlo več tisoč njihovih državljanov, tudi v Britaniji in Nemčiji, in se pogovarjajo o tem, kakšne spremembe zakona in kazenskega zakonika bodo uveljavili, da bodo lahko učinkovito preprečevali tovrstne grožnje. Pri nas pa to ni tema in se s temi stvarmi več ali manj ne ukvarjamo. Je pa dejstvo, da se bodo nekateri naši državljani vrnili nazaj. Vprašanje je, kako bodo radikalizirani, ali bodo s svojo dejavnostjo še naprej nadaljevali. Kar se mi pa zdi ključno in najbolj pomembno, kje smo mi dejansko najbolj ogroženi, je pa Kosovo. Vi veste, da imamo tam mi večjo skupino slovenskih vojakov, in da zlasti z območja Kosova in tudi Bosne in južnega Balkana je odšlo več sto ljudi na borbo v Sirijo. Ko se bodo ti ljudje začeli intenzivno vračati, bo še zlasti problem, ker predstojniki Islamske države, čeprav menda ne smemo več tega izraza uporabiti, ampak moramo uporabljati izraz Daiš, da ne žalimo muslimanov, pozivajo te pripadnike, da ko se vrnejo v matično domovino, da ukrepajo proti okupatorskim in tujim silam. To je nek način jasno navodilo, da je treba ukrepati proti Kforju na Kosovu. In to je tudi vsebina, s katero se mora ta komisija ukvarjati, in pa tudi država, da bomo našim vojakom zagotovili varnost na Kosovu.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Zaključujem razpravo. Amandmaji k predlogu sklepa niso bili vloženi. Državni zbor bo glasovanje o predlogu sklepa, ki ga je zboru predložila Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb, opravil danes v okviru glasovanj, to je pol ure po prekinjeni 8. točki dnevnega reda. S tem prekinjam 9. točko dnevnega reda.

Prehajamo na **3. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA DRUGO OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA O SPREMENBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SODELOVANJU V KAZENSKIH ZADEVAH Z DRŽAVAMI ČLANICAMI EVROPSKE UNIJE V OKVIRU REDNEGA POSTOPKA.**

Predlog zakona je v obravnavo zboru predložila Vlada. Za dopolnilno obrazložitev predloga zakona dajem besedo predstavniku Vlade.

Državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje gospod Darko Stare, izvolite.

DARKO STARE: Hvala, gospod predsedujoči. Spoštovane poslanke, poslanci!

Vlada Republike Slovenije je besedilo predloga novele Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki sicer velja že od junija 2013, sprejela na svoji redni seji 5. marca letos. S predlagano novelo se implementira Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta, ki velja od decembra 2011, o evropski odredbi o zaščiti. Cilj te direktive in posledično predlagane novele je, da se v območju Evropske unije zaščitni ukrep prepovedi stikov in približevanja določenim posameznikom oziroma fizičnim osebam, ki se izvajajo v eni državi članici, lahko ohranja in uporablja tudi v drugi državi članici v primeru, da se zaščitena oseba tja preseli oziroma se tam zadržuje. Glavni namen in pa temelj teh predlaganih sprememb je, da se zaščitena oseba zaščiti pred ogrožanjem oziroma kaznivimi ravnanji drugih oseb, s katerimi se lahko ogroža bodisi življenje, telo, duševna, telesna celovitost in pa dostojanstvo posameznikov. V Republiki Sloveniji gre konkretno za zaščitne ukrepe, ki jih določajo in urejajo Zakon o kazenskem postopku, Zakon o nalogah in pooblastilih policije in postopkovno tudi zakon, ki ureja preprečevanje nasilja v družini. Tu imam v mislih zlasti prepoved dostopa na določeno območje oziroma približevanje določeni osebi, prepoved in omejevanje stikov, bodisi telefonskih, po elektronski pošti in podobno. Teh zaščitnih ukrepov je poleg zaščitene osebe lahko deležen tudi posameznik, ki je v določeni sorodstveni povezavi z zaščiteno osebo. Katere so te osebe, pa podrobneje opredeljuje zakon, ki ureja preprečevanje nasilja v družini.

Predlagana novela ni sistemska, ker ne posega v koncept zakona, ki velja, ampak zaradi prenosa direktive le z dopolnitvijo poglavja, ki se nanaša na priznanje, izvrševanje in pa izdajanje tovrstnih odredb, v bistvu omogoča in pa implementira to direktivo v naš notranji pravni red. Gre torej v bistvu bolj za implementacijo oziroma novelo, ki je po svoji naravi tehnične vsebine oziroma narave.

Glede na dosedanje uporabo teh ukrepov po veljavnih predpisih v Republiki Sloveniji, predpogoj za uporabo tega ukrepa po direktivi je seveda predhodni obstoj tovrstnega ukrepa po notranjem pravu, ni za pričakovati, da bi se

tovrstni ukrepi o zaščiti teh oseb v mednarodnem okolju uporabljali zelo pogosto, vendar glede na to, da te prakse še ni, z gotovostjo in točno tega seveda ni možno napovedati. Je pa velika verjetnost, da tovrstnih ukrepov z mednarodnim elementom v prihodnosti po uveljavitvi tega zakona, če ga boste sprejeli, ne bo veliko.

Na tem mestu bi se ponovno tako kot že na Odboru za pravosodje rad zahvalil pravni službi Državnega zbora, ki je s svojimi pripombami in opozorili pomembno prispevala h kvalitetnejšemu besedilu predlagane novele. Njihove pripombe so seveda rezultirale v besedilo, ki je pred vami, skozi amandmaje, s katerimi se vlada v celoti strinja in jih v celoti tudi podpira. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Predlog zakona je obravnaval Odbor za pravosodje kot matično delovno telo. Za predstavitev poročila odbora dajem besedo predsednici mag. Bojani Muršič.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala, predsedujoči. Državna sekretarja, kolegice in kolegi, lepo pozdravljeni!

Odbor za pravosodje je na 8. seji 5. 5. 2015 kot matično delovno telo obravnaval Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila Vlada in je bil objavljen na spletni strani Državnega zbora v Poročevalcu z dne 6. 3. 2015.

Predstavniki predlagatelja, državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje Darko Stare je v dopolnilni obrazložitvi členov povedal, da se s predlaganim zakonom v slovenski pravni red prenaša Direktiva 2011/99/EU Evropskega parlamenta in Sveta o evropski odredbi o zaščiti, pri čemer se ne posega v temeljne določbe veljavnega zakona. Predlagane spremembe prinašajo dodatno zaščito žrtev določenih kaznivih ravnanj v primeru, ko po notranjem pravu že uživajo posebne zaščitene ukrepe in jih bodo lahko uživale tudi v primeru gibanja oziroma bivanja v drugih državah članicah Evropske unije.

Predstavnica Zakonodajno-pravne službe Špela Maček Guštin je povedala, da so vse pripombe iz njihovega pisnega pravnega mnenja ustrezno upoštewane v vloženi amandmajih koalicijskih poslanskih skupin.

Predstavniki Sodnega sveta Janez Vlaj je povedal, da Sodni svet predlagani zakon podpira, da je predlagatelj že v fazi njegovega nastajanja upošteval večino utemeljenih pripomb organov, ki ga bodo uporabljali.

Namestnica generalnega direktorja Policije Tatjana Bobnar pa je povedala, da Policija in Ministrstvo za notranje pozdravljata predlagano novelo, ki predstavlja nadgradnjo sistemske ureditve zaščite žrtev kaznivih dejanj z elementi

nasilje. Glede na to je pripravljena tudi sprememba 60. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije, ki ureja prepoved približevanja.

V nadaljevanju je odbor v skladu z drugim odstavkom 65. člena Poslovnika Državnega zbora ob napovedani odsotnosti članov poslanskih skupin ZaAB in SDS brez razprave sprejel amandmaje poslanskih skupin SMC, Desus in SD / nerazumljivo/ k 4. členu ter k 5. in 6. členu ter v skladu s 128. členom Poslovnika Državnega zbora glasoval o vseh členih zakona skupaj in jih tudi sprejel. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Sledi predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima gospa Iva Dimic, ki bo predstavila stališče Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala za besedo, spoštovani predsedujoči. Spoštovani predstavniki ministrstva, kolegice in kolegi!

Spremembe in dopolnitve Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije, ki jih obravnavamo danes, so povezane z implementacijo evropske direktive v naš pravni red. Vsebina sprememb se nanaša na postopke vzajemnega priznavanja odločb držav članic Evropske unije, ki se nanašajo na zaščitne ukrepe za žrtve nasilja, in to v kazenskih in civilnih zadevah. Osrednji cilj, ki ga zasleduje, je učinkovita zaščita žrtev in tudi njenih družinskih članov, ne glede na to, v kateri državi članici Evropske unije se bo žrtev nasilja nahajala.

Poslanci Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov Predlog sprememb in dopolnitev Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije podpiramo, saj prinaša po našem mnenju rešitve, ki prispevajo k učinkoviti zaščiti žrtev nasilja. Naj pa ob tej priložnosti opozorimo na neustreznost zakonskih rešitev, ki jih imamo v naši notranji zakonodaji v zvezi z zaščito žrtev po zakonu o preprečevanju nasilja v družini in na kar sem sama opozorila pristojni ministrici, se pravi ministrici za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter ministrici za notranje zadeve z ustnim poslanskim vprašanjem. Pri tem mislim predvsem na neustrezne zakonske pogoje za izrek in trajanje ukrepa prepovedi približevanja žrtvi ali kraju, kjer žrtev živi ali se nahaja. Pri pogojih za izrek tega ukrepa je treba bistveno večjo težo in vpliv na izdajo tega ukrepa dati žrtvi in njeni oceni o stopnji njene ogroženosti. Žrtev najbolj pozna okoliščine nasilja in seveda tudi storilca. Ob tem posebej poudarjamo, da gre pri izreku prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi za preventivni ukrep in njen izrek ne prinaša škode za storilca, še posebej, če se je žrtev umaknila iz skupnega prebivališča. Neustrezen je tudi najdaljši možni rok za izrek takega ukrepa, ki po

veljavni zakonodaji traja lahko skupaj največ eno leto. Vemo pa, da so sodni postopki bistveno daljši od enega leta, tako civilni kot tudi kazenski, ko se storilcu izreče zakonska sankcija. Žrtev nasilja je tako po enem letu prepuščena sama sebi in svoji iznajdljivosti glede zaščite pred nasiljem. Take rešitve so resnično nesprejemljive, še zlasti ob dimenziji nasilja v družini pri nas, kakršna je bila ugotovljena v nedavni raziskavi. Več kot 50 % žensk, starosti nad 15 let, je že doživelo od eno oblik nasilja v družini. Še posebej pa ob tem izpostavljamo potrebo po zaščiti otrok, ki jim sicer zakon ustrezno priznava status žrtve nasilja v družini, če se nasilje izvaja nad njim in tudi v primeru, če so samo prisotni pri izvajanju nasilja nad drugim družinskim članom. Vendar pa je problematično neizvajanje zakonskih pravic, ki gredo otrokom kot žrtvam nasilja v sami praksi.

Naj torej to priložnost izkoristim za poziv obema ministricama, ki sta pristojni za sprejemanje zakonskih podlag za ukrepe za preprečevanje nasilja v družini, da v čim krajšem roku pripravita ustrezne rešitve za dejansko učinkovito varstvo žrtev pred nasiljem in hkrati zagotovita izvajanje sprejete zakonodaje.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Aleksander Kavčič bo predstavnik stališče Poslanske skupine Stranke modernega centra.

MAG. ALEKSANDER KAVČIČ (PS SMC): Hvala, spoštovani predsedujoči, za dano besedo. Spoštovani predstavniki Vlade spoštovani kolegice in kolegi, Spoštovani vsi, ki spremljate današnjo sejo!

S Predlogom sprememb in dopolnitev Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami EU, ki ga danes sprejemamo, se v slovenski pravni red implementira Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. 12. 2011 o evropski odredbi o zaščiti. Gre bolj ali manj za tehnični prenos omenjene direktive in se s tem ne posega v sistemski koncept obstoječega zakona. Že veljavni zakon, ki velja od septembra 2013, temelji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in drugih odločb sodišč, ki predstavlja temelj medsebojnega zaupanja v pravosodne sisteme med državami članicami in s tem izboljšano sodelovanje med pristojnimi organi in posledično povečanim varstvom pravic posameznika. V skladu s tem načelom organi v Republiki Sloveniji izvršujejo odločbe pristojnih organov drugih članic držav EU in pri odločanju presojujejo le, ali so predložene listine ustrezne in ali so izpolnjeni drugi zakonski pogoji, saj se sodne odločbe enakovredno priznavajo in izvršujejo po vsej Evropski uniji, ne glede na kraj in izdajo odločbe.

Bistveni cilj predloga zakona oziroma direktive je, da se v okviru EU, ki velja kot območje enotnega prostora svobode, varnosti in

pravice in kjer velja pravica državljanov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, zaščita fizične osebe, ki je zagotovljena v eni državi članici, le-ta ohrani in nadaljuje tudi v kateri drugi državi članici, v katero se oseba preseli ali se je že preselila oziroma se tam že zadržuje. Ta zaščita se učinkovito zagotovi z izdajo odredbe s strani organa, ki ni nujno kazensko sodišče. Tako torej država sprejme zaščitni ukrep in izda evropsko odredbo o zaščiti, na podlagi katere država izvršitve lahko odredi v skladu s svojo nacionalno zakonodajo kazenske, upravne ali civilne ukrepe za neprekinjeno zaščito zaščitene osebe. Predvsem gre tukaj za zaščito osebe pred kaznivim dejanjem, ki lahko ogrozi njeno življenje, telesno ali duševno celovitost, dostojanstvo, osebno svobodo ali spolno nedotakljivost. Konkretno v Republiki Sloveniji prihaja v poštev zaščitni ukrep prepovedi približevanja določenemu kraju ali osebi po Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o nalogah in pooblastilih policije. Po statističnih podatkih se je iz leta 2012 na leto 2013 število izrečenih ukrepov prepovedi približevanja povečalo za 3,6 % in hkrati zmanjšalo število kršitev po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini za 4,7 %, kar kaže na učinkovito korelacijo med večjim številom izrečenih ukrepov in na ta račun manjšega števila primerov nasilja v družini. Poleg že omenjenega načela vzajemnega priznavanja, načela učinkovite pomoči, ker so pristojni organi v Republiki Sloveniji dolžni ravnati tako, da je namen sodelovanja z drugo državo članico dosežen v največji možni meri in načela hitrosti postopka, po katerem mora sodelovanje v kazenskih zadevah potekati prednostno in hitro, velja omeniti tudi novo poglavje predloga zakona, ki ureja priznavanje in izvrševanje evropskih odredb o zaščiti. Prav tako pa določa tudi izdajanje evropskih odredb o zaščiti s strani sodišč Republike Slovenije. Pri nas so za izdajo in priznavanje evropske uredbe o zaščiti pristojna okrožna sodišča po stalnem ali začasnem prebivališču zaščitene osebe. Izvrševanje evropske odredbe o zaščiti pa je v pristojnosti policije. V zvezi s priznavanje evropskih odredb o zaščiti iz drugih držav s strani slovenskih sodišč imajo slovenska sodišča določeno diskrecijsko pravico, da izberejo in izdajo zaščitni ukrep, za katerega menijo, da je podoben tistemu, ki ga je izdal organ v državi izdaje in ki je najbolj primeren za zagotavljanje neprekinjene zaščite osebe.

V Stranki modernega centra menimo, da sprejetje tega zakona in implementacija direktive prispeva k bolj poenostavljenemu, hitrejšemu in učinkovitemu sodelovanju organov med državami članicami, harmonizaciji na področju kazenskega prava, obenem pa se ob spoštovanju človekovih pravic in zagotavljanju ... / znak za konec razprave/ ... garancij v kazenskih postopkih nudi še večja kontinuiteta

zaščitene osebe, zato bomo ta predlog tudi podprli. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Dr. Vinko Gorenak bo predstavil stališče Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke.

DR. VINKO GORENAK (PS SDS): Hvala lepa.

Predlog zakona, ki ga imamo na dnevnem redu, verjetno ne zahteva kakšnih velikih besed. Mogoče samo pojasnim to, kar je tudi predsednica rekla, da nismo sodelovali pri delu odbora. Nismo sodelovali preprosto zato, ker menimo, da bi moral biti prisoten generalni državni tožilec, ki bo v največji meri zadeve razlagal oziroma se s tem ukvarjal, pa ni bil. Generalni državni tožilec gospod Fišer namreč sistemsko bojkotira delo Odbora za pravosodje, kjer bi lahko sodeloval.

Tehnično zakon seveda ni problematičen. Opozoriti pa kaže na to, da Slovenija zamuja pri sprejetju tega zakona. Kot se spomnim, je rok potekel že meseca februarja za implementacijo te direktive. Kar pa se tiče naše podpore, pa seveda zakonu ne bomo nasprotovali. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospa Marjana Kotnik Poropat bo predstavila stališče Poslanske skupine Demokratične stranke upokojencev Slovenije.

MARJANA KOTNIK POROPAT (PS DeSUS): Hvala za besedo, predsedujoči. Lep pozdrav tudi državnemu sekretarju. Spoštovane poslanke in poslanci!

Zakon o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami EU je bil sprejet pred dvema letoma. Pred nami je predlog prve novele, in sicer se v naš pravni red prenaša direktiva o evropski odredbi o zaščiti. Omenjena direktiva ureja ukrepe, katerih namen je zlasti zaščititi osebo pred kaznivimi dejanji druge osebe, ki lahko na kakršenkoli način ogrozi življenje ali telesno oziroma duševno celovitost, spolno nedotakljivost ter dostojanstvo in osebno svobodo te osebe. Namen te ureditve pa je tudi preprečiti nova kazniva dejanja oziroma zmanjšati posledice prejšnjih kaznivih dejanj. S predlogom novele se tako v trenutno veljavni zakon dodaja novo poglavje, ki ureja priznavanje in izvrševanje evropskih odredb o zaščiti, poleg tega pa se določa tudi izdajanje evropskih odredb o zaščiti s strani sodišč Republike Slovenije. Cilj omenjene direktive je, da se v skupnem območju zagotovi, da se zaščita fizične osebe, zagotovljena v eni državi članici, ohrani in nadaljuje tudi v primeru, ko ta oseba odpotuje v katerokoli drugo državo Evropske unije. Posamezna država se sicer lahko odloči, da bo na podlagi direktive odredila kazenske, civilne ali upravne zaščitne ukrepe. Tako gre v naši državi konkretno za zaščitne ukrepe prepovedi

približevanja določenemu kraju ali osebi po Zakonu o nalogah in pooblastilih policije in Zakonu o kazenskem postopku. Kot izhaja iz letnih poročil policije, se število izrečenih tovrstnih ukrepov giblje okoli tisoč primerov na leto. Kot kaže statistika je ukrep učinkovit, saj je zaznati določeno vzročno zvezo med povečanim številom izrečenih ukrepov prepovedi približevanja na eni in zmanjšanju nasilja v družini na drugi strani. V praksi pa ni pričakovati velikega števila zahtevkov po tem zakonu, saj gre v primerih zaščitnih ukrepov prepovedi približevanja v redkih primerih za mednarodni element, ko bi se zaščitena oseba preselila ali se nahajala v drugi državi članici Evropske unije. V praksi je namreč največ takšnih primerov na področju nasilja v družini, zato tovrstne zahteve najverjetneje lahko pričakujemo predvsem na obmejnih območjih.

Naj spomnim še na to, da je predlagatelj novele v okviru strokovnega usklajevanja prejel pripombe zainteresiranih institucij in jih tudi upošteval ter vključil v zakon. Tako so bile upoštevane pripombe Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije in Vrhovnega sodišča Republike Slovenije. Zakon pa podpirajo tudi v Državnotožilskem svetu in v Sodnem svetu. Prav tako predlog podpirata policija in Ministrstvo za notranje zadeve, saj menijo, da gre za nadgradnjo systemske ureditve zaščite žrtve kaznivih dejanj z elementi nasilja. Ob naslednji noveli Zakona o nalogah in pooblastilih policije pa je pričakovati tudi spremembo 60. člen tega zakona, ki govori o prepovedi približevanja. Upoštevane so bile tudi vse pripombe Zakonodajno-pravne službe, in sicer z amandmaji, ki smo jih za obravnavo na matičnem odboru pripravili poslanke in poslanci koalicije.

Glede na to, spoštovane poslanke in poslanci, da ta novela pomeni korak naprej pri zaščiti žrtv kaznivih dejanj, jo bomo v Poslanski skupini Desus seveda podprli. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Matjaž Nemec bo predstavil stališče Poslanske skupine Socialnih demokratov.

MATJAŽ NEMEC (PS SD): Hvala, predsedujoči, za besedo.

Naj kar že v uvodu napovem, da bosta obe poslanki in poslanci poslanske skupine podprli predlog novele zakona, ki ureja sodelovanje v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije. Gre za prenos evropske direktive 2011/99 v slovenski pravni red, ki pa ne posega v temeljna določila oziroma načela sodelovanja v kazenskih zadevah med pristojnimi organi Republike Slovenije in drugimi članicami Evropske unije. Poleg tega je opredeljena tudi uporaba tega zakona in drugih predpisov pravnega reda. Tako so določbe Predloga zakona o sodelovanju v kazenskih

zadevah z državami članicami Evropske unije ne uporabljajo za vprašanja, ki so drugače urejena v pravnih aktih Evropske unije, ki se neposredno uporabljajo v mednarodnih pogodbah med državami članicami Evropske unije. Iz same predlagane novele zakona je iz rešitev razvidno, da mora sodelovanje v kazenskih zadevah potekati prednostno in hitro. Ohraniti je treba pisni zapis, ki mora biti posredovan na način, da zagotavlja varnost pri posredovanju osebnih podatkov, izvršitvenemu pravosodnemu organu pa je omogočeno preverjanje verodostojnosti pošiljatelja in podatkov. Stroške, ki nastajajo pri izvajanju določb tega zakona v Republiki Sloveniji, krijejo državni organi in nosilci javnih pooblastil, ki so pristojni za vodenje postopkov in izvrševanja ukrepov po pravu Republike Slovenije. Domače sodišča imajo določen prostor, polja proste presoje oziroma da na podlagi evropske odredbe o zaščiti izdajo takšen zaščitni ukrep, ki je najbolj podoben tistemu, katerega je izdal organ v državi izdaje, in da v kratkem roku zagotovijo ustrezno zaščito žrtve. Kot je povedal predstavnik Ministrstva za pravosodje na matičnem delovnem telesu, predlagane spremembe prinašajo dodatno zaščito žrtv določenih kaznivih dejanj v primeru, ko po notranjem pravu že uživajo posebne zaščitne ukrepe in jih bodo lahko uživale tudi v primeru gibanja oziroma bivanja v drugih državah članicah Evropske unije, kar seveda pomeni, da se bodo žrtve lahko gibale po državah Evropske unije in s tem imele zagotovljeno zaščito. Ne gre pa zanemariti tudi tega, če določena vprašanja v Predlogu zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije niso urejena posebej, je smiselno uporabiti določbe Zakona o nalogah in pooblastilih policije, Zakona o preprečevanju nasilja v družini, Kazenskega zakonika, Zakona o kazenskem postopku, Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij in Zakona o prekrških. Iz gradiva je razvidno, da je bilo opravljeno strokovno usklajevanje, da so bile pripombe in predlogi v večji meri upoštevani. Na podlagi mnenja Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora pa smo s podporo amandmaju pripomogli k ustreznemu popravku predlaganega besedila. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Ker amandmaji k dopolnjenemu predlogu zakona niso bili vloženi, zaključujem drugo obravnavo predloga zakona. Glasovanje o predlogu zakona bomo v skladu s časovnim potekom seje zbora opravili danes v okviru glasovanj, in to pol ure po prekinjeni 8. točki dnevnega reda.

S tem prekinjam 3. točko dnevnega reda.

Prehajamo na **2. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO PREDLOGA**

ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OMEJEVANJU PORABE ALKOHOLA PO SKRAJŠANEM POSTOPKU.

Predlog zakona je v obravnavo zbora predložil poslanec Jani Möderndorfer. V zvezi s tem predlogom zakona Odbor za zdravstvo predlaga Državnemu zboru sprejetje sklepa, da predlog zakona ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Besedo dajem predsedniku odbora Tomažu Gantarju za dopolnilno obrazložitev predloga zakona.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala za besedo. Lep pozdrav vsem!

Odbor za zdravstvo je na svoji 4. seji dne 6. 5. kot matično delovno telo obravnaval Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju porabe alkohola, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo in sprejem po skrajšanem postopku predložil poslanec gospod Jani Möderndorfer. Kolegij predsednika Državnega zbora je na svoji 25. seji 10. 4. sklenil, da se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku. Kot gradivo, ki je bilo objavljeno na spletni strani Državnega zbora, je bil v odboru na voljo predlog zakona, mnenje Zakonodajno-pravne službe, mnenje Vlade Republike Slovenije in mnenje Državnega sveta, Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide.

K obravnavi predloga zakona so bili s sklicem seje poleg predlagatelja, Zakonodajno-pravne službe, Vlade in Državnega sveta vabljeni tudi predstavniki institucij s področja zdravstva. Po sklicu seje so bili o sklicu naknadno obveščeni predstavniki športnih organizacij in predstavniki civilne družbe.

V poslovniško določenem roku so bili vloženi amandmaji Poslanske skupine ZaAB. Uvodno dopolnilno obrazložitev je podal predlagatelj predloga zakona Jani Möderndorfer ter predstavil glavni cilj in namen predlaganih sprememb in dopolnitev zakona. Predstavnica Zakonodajno-pravne službe je povzela njihovo pisno mnenje in obrazložila zadržke do predloga novele zakona, ki jih v celoti niso odpravljali tudi s strani predlagatelja vloženi amandmaji. Mnenje Vlade Republike Slovenije je predstavila ministrica za zdravje, gospa Milojka Kolar Celarc ter poudarila, da Vlada predloga zakona ne podpira. Predlagana sprememba bi po mnogih letih ponovno pripeljala na športna prizorišča alkohol, kar bi bil velik korak nazaj tudi na simbolni ravni. Pomenil bi tudi slabo sporočilo vsem prebivalcem Slovenije, da se sprejeta in uveljavljena pravila umikajo, s tem pa se vračamo na področju alkoholnega politike velik korak nazaj.

Mnenje Državnega sveta, Komisije za socialno varstvo, delo in zdravstvo in invalide je predstavil podpredsednik Komisije Tomaž Horvat. Komisija je predlagane spremembe zakona ocenila kot neustrezno poseganje v zakonski ukrep, ki se je do zdaj izkazal za

dobrega. V široki in polemični razpravi, v kateri so sodelovali tako člani odbora kot vabljeni, so bila izpostavljena različna stališča in mnenja glede predlaganih sprememb zakona, kakor tudi podatki o porabi in uživanju alkohola med Slovenci in primerjalni podatki z ostalimi državami. Predlogu zakona so nasprotovali tako predstavniki strokovnih zdravniških organizacij in predstavniki nevladnih organizacij. Strinjali so se, da bi točenje alkoholnih pijač na športnih prireditvah destigmatiziralo alkohol.

Zagovorniki predloga zakona so opozorili na dejstvo, da so športni klubi v Sloveniji zaradi posledic finančne in gospodarske krize v zelo slabem finančnem položaju, predlagana sprememba pa bi omogočila dodaten prihodek, ki bi ga ustvaril športni klub, ne pa gostinski lokali v bližini. Količina popitega alkohola na športnih prireditvah se s sprejetjem predloga ne bi povečala.

Po opravljeni razpravi je odbor na podlagi drugega odstavka 128. člena Poslovnika Državnega zbora sprejel naslednji sklep: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju porabe alkohola ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo dajem predlagatelju predloga zakona gospodu Janiju Möderndorferju za uvodno predstavitev stališč do predloga matičnega delovnega telesa.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB): Dober dan!

Razprava je bila, zagotovo, ne pa široka. Še posebej pa ne na odboru, kamor ni bil vabljen niti en predstavnik nevladne organizacije, s tem je bila onemogočena predvsem športnikom, tistim, ki se jih je v resnici ta tema dotikala, beseda, kjer bi lahko ta razprava potekala. Tisto, kar je bolj pomembno od tega, je, da nismo prišli niti do amandmajev, niti do predlogov, kajti s proceduralnim sklepom nekoga, ki se niti z eno črko, ne besedo, ni vključil v razpravo, je bila v resnici razprava prekinjena in ugotovljeno je bilo, da po njihovi razlagi, da je razprava pokazala, da zakon ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Mi kot predlagatelji obžalujemo, da je prišlo na takšen način, v bistvu sicer legitimen, legalen način po poslovniku, pa vendar zelo nedemokratičen način razprave. Še več. Doseglo se je, da v tej dvorani ne moremo opraviti resne razprave na to temo, za katero je odbor in tisti protagonisti, ki govorijo o sporočilni vrednosti, kakšna bi bila, dosegla samo to, da se brutalno zadeva prekine in preseka. Jaz moram reči, ne da nismo bili slišani ali celo uslišani, ampak smo bili v resnici z argumenti, ki smo jih dajali, ignorirani. In to je bistvena razlika. Ignorirani do te točke, da ste v resnici do konca dali jasno vedeti, da za športnike, s katerimi se vsi tako radi slikajo, se hvalijo, hodijo na razne dogodke, prireditve, v resnici niso pripravljeni

narediti nič. Ni davčnih olajšav, ni olajšav za tiste, ki pomagajo temu športu, nikoli, nikdar, nikjer. Še več. Treba je bilo vzeti zaradi vrednostnega sporočila, seveda z enim ukrepom, ki v 13 letih ni dal niti enega dokaza in argumenta, da je to opravičljiv ukrep. Še več. Trdili so, da gre za koherenten ukrep v celoti ostalih ukrepov. Da ne bo pomote. Zakon, ki je bil sprejet leta 2003 na predlog takratnega ministra Kebra, je dal ogromno pozitivnih rezultatov, vendar v tem primeru niti enega. Še več. Še policija sploh ni vodila nobene evidence, ker je več kot jasno dokazano, da alkohol ne dela in ni stimulator neredov na samem športnem igrišču.

Smo pa dali eno drugo sporočilo vsem: državljani in državljanke Republike Slovenije, lahko pijete na gasilskih veselicah, lahko pijete pri predsedniku države, lahko greste na poroke, na pogreb, kamor hočete, na katerokoli prireditev, na glasbeno, koncertno, resno, takšno in drugačno, in povsod boste znali razsoditi, ali lahko spijete kozarec ali dva. Na športnem dogodku pa pamet Slovencev in Slovenk odpove. Tako ocenjuje država. In na tem dogodku pa je treba Slovenkam in Slovincem prepovedati. Še več – da bo to slabo sporočilo za otroke. Lepo vas prosim! Na gasilski veselici, ki je družinski dogodek, kjer prideta oče, mati, sin, teta, babica, dedek in ne vem kdo še vse, lahko pijejo do nezvesti. Še več. Pretepejo se, ker je to folklor, ker je to običaj, ker se to pričakuje na gasilski veselici. Na športnem dogodku pa dovolimo vsem gostincem okoli dvorane, okoli športnega dogodka, da služijo denar na račun alkohola. Alkohola se ne spije popolnoma nič manj, samo da ga ne dobijo v roke tisti, ki so v resnici odgovorni za ta dogodek in ki v resnici imajo vsako leto manj denarja. Sprenevedanje Slovencev in Slovenk, nič ne bom slišal, nič ne bom videl, govoril bom po sporočilni vrednosti, je prišlo do skrajne meje. Mobilizirali ste vse športne organizacije, zato ne misliti, da je ta razprava šla z dnevnega reda. Kmalu se bomo slišali ponovno, vendar to pot še s tistimi, ki ste jih prvič utišali, in to na debelo. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Za predstavitev stališča do predloga matičnega delovnega telesa dajem besedo predstavnici Vlade.

Gospa Milojka Kolar Celarc, ministrica za zdravje, izvolite.

MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC: Hvala za besedo, gospod predsedujoči. Spoštovane poslanke, spoštovani poslanci, lepo pozdravljeni!

Vlada Republike Slovenije ne podpira Predloga sprememb zakona o omejevanju porabe alkohola s ciljem povečanja financiranja športnih organizacij. To bi po 17 letih pomenilo dodaten korak nazaj in zelo slabo sporočilo vsem mladim

ljudem. Tudi Komisija Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide sprememb tega zakona ne podpira. Prav tako je predlog zakona v okviru Državnega zbora obravnaval Odbor za zdravstvo, ki je na podlagi široke razprave sprejel sklep, da predlog zakona ni primeren za nadaljnjo obravnavo, s čimer se strinja tudi Vlada Republike Slovenije. Ukrep prepovedi prodaje in ponudbe alkohola na športnih prireditvah sodi med ukrepe omejevanja dostopnosti do alkohola, ki jih svetovna zdravstvena organizacija priporoča kot dokazano učinkovite. Hkrati pa prispeva k uresničevanju pravice vseh ljudi, še posebej mladih in otrok, da živijo v okolju, ki je v največji možni meri zavarovano pred negativnimi posledicami uživanja alkohola. Otroci se namreč sami ne zavedajo tveganja, kaj lahko ima za posledico pitje alkohola. Športne prireditve so namreč prostor, ki ga seveda obiskujejo vsi, od najmlajših do najstarejših, kjer smo priče, da alkohol lahko vodi tudi k nasilju, kar pa so številni primeri doma in v tujini že pokazali. Zaradi tega bi ponovna dovolitev prodaje in ponudbe alkohola na športnih prireditvah prispevala k povečanju tveganja in škodljive rabe alkohola med prebivalci Slovenije ter vodila k povečanju zdravstvenih, družbenih in ekonomskih posledic, kar ne odtehta morebitnih koristi povečanja financiranja športnih organizacij, kot jih navaja predlagatelj. Za ponazoritev mogoče nekaj podatkov. Prebivalci Slovenije na žalost s porabo 10 do 13 litrov čistega alkohola na prebivalca na leto sedaj že močno presegamo mejo petih litrov in smo na nezavidljivem 4. mestu po pitju alkohola od zgoraj navzdol v Evropski uniji. Umrljivost zaradi ciroze jeter je prav tako Slovenijo med državami članicami leta 2010 uvrščala tik pod vrh na 4. mesto. Vsak deseti prebivalec, kar pomeni, da približno 120 tisoč prebivalcev Republike Slovenije pije tvegano. Vsak dan je zaradi vzrokov, ki jih pripisujemo izključno alkoholu, v bolnišnico sprejetih 10 oseb. Vsako leto zaradi prometnih nesreč in drugih škodljivih učinkov alkohola umre vsaj 725 oseb. Alkohol je tudi najbolj pogost posredni in neposredni vzrok smrti pri mladih v starosti od 15 do 29 let, saj pogosto botruje smrtim in poškodbam zaradi nesreč, nasilja in samomorov. V zadnjih 15 letih je v Sloveniji zaradi zastrupitve z alkoholom umrlo kar 48 mladih, mlajših od 19 let. Gre torej za smrti mladih ljudi, ki so tragične tudi zato, ker bi se jim zlahka izognili. Ocena stroškov, ki so povezani s pitjem alkohola, so v Sloveniji leta 2011 znašali 242 milijonov evrov. Za primerjavo, če pogledamo, koliko pa državni proračun zbere denarja od trošarin za alkoholne pijače, pa je bilo to 92 milijonov evrov. Vidimo, da je tu velik razkorak. Če bi prišteli zraven še vse tiste indirektno stroške zaradi zmanjšanja produktivnosti, duševnega trpljenja bližnjih in predvsem otrok, bi bili ti stroški še bistveno višji. Obstoje športnih organizacij oziroma povečanje njihovega financiranja ne sme biti odvisno od

pospeševanja prodaje zdravju škodljivih izdelkov. In na koncu, da mi ne bo očitek kot ministrici za zdravje, da ne podpiram telesne dejavnosti in športa, naj omenim, da je vlada sprejela resolucijo o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje, ki smo jo pripravili prav na ministrstvu in kjer se dajejo osnove in pogoji za aktivno in telesno dejavnost nas vseh, predvsem pa mladih in mladostnikov. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Sledi predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima gospod Jožef Horvat. Predstavil bo stališče Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov.

JOŽEF HORVAT (PS NSI): Hvala lepa, gospod predsedujoči. Spoštovana gospa ministrica, spoštovane kolegice in kolegi!

Zakon o omejevanju porabe alkohola je bil sprejet leta 2003 s ciljem, da se omeji njegova širša dostopnost in poraba. Zakon je tudi določil, da točenje alkoholnih pijač na športnih prireditvah ni dovoljeno.

Pred nami je prvi predlog spremembe in dopolnitve omenjenega zakona, ki ga je predlagal naš poslanski kolega Jani Möderndorfer in je bil na pristojnem odboru po daljši razpravi zavrnjen. Predlog zakona vsebuje določbe o omilitvi prepovedi prodaje oziroma ponudbe alkoholnih pijač na športnih prireditvah eno uro pred in med športno prireditvijo, če ne presegajo 15 volumskih odstotkov alkohola. Predlagatelj bi nadalje ekskluzivno pravico za prodajo oziroma ponudbo alkoholnih pijač podelil zgolj organizatorjem športnih prireditev, ki lahko sklenejo dogovor z upravljavcem športnega objekta ali pa tudi z drugimi osebami, če z upravljavcem takšnega dogovora ne bi mogli skleniti. Slednja sprememba se utemeljuje v povezavi z neurejenim financiranjem športnih klubov.

V Poslanski skupini Nove Slovenije nimamo soglasnega stališča o podpori oziroma nasprotovanju predlogu zakona. Gre za predlog sprememb, kjer so argumenti tako za kot proti dokaj uravnoteženi. Mi smo na seji poslanske skupine razpravljali in si postavili vprašanje, ali je točenje alkohola optimalni način za financiranje športnih društev oziroma športnih organizacij. Športna društva in športne organizacije so finančno podhranjene, to je problem, s katerim se moramo soočati. Na drug stani pa smo seveda nekako imeli v ušesih oziroma v glavi stari rek Mens sana in corpore sano, Zdrav duh v zdravem telesu, in ugotavljali tudi, da imamo skoraj nerazumljivo, da imamo na nekaterih prireditvah pa dovoljeno točenje alkohola. Recimo na maturantskih plesih. Ali torej z alkoholom proslavljamo zrelostni izpit? Vesel pa sem, da vidim in slišim mnoge ravnateljice in ravnatelje osnovnih šol, ki pa na osnovno šolo in tudi v telovadnice, kjer se

rekreirajo starejši in so tudi športne prireditve, ne dovolijo vnosa alkoholnih pijač, kar se mi zdi prav, in bo prav, če tako tudi ostane.

Na eni strani lahko ob obisku športnih prireditev v skoraj neposredni okolici Slovenije opazimo drugačno prakso, kjer je točenje alkoholnih pijač na športnih prireditvah dovoljeno, vendar v različnih odstotkih vsebnosti alkohola. Prav tako so zagrožene visoke sankcije za hujše kršitve javnega reda in miru na športnih prireditvah. Prav tako se na drugi strani v Novi Sloveniji zavedamo, da je alkohol v Sloveniji družbeni problem in smo v samem evropskem vrhu glede na količino popitega alkohola na prebivalca. Na športnih prireditvah zaradi pitja alkoholnih pijač obstaja večje tveganje nesreč in nasilja ter hujših kršitev javnega reda in miru. Študije iz tujine kažejo, da so športni navijači pogostejše ciljna skupina oglaševanja in promocijskih aktivnosti alkoholne industrije ter da je tvegano pitje alkohola med njimi pogostejše kot med ostalimi.

V Poslanski skupini Nove Slovenije nismo oblikovali, kot rečeno, enotnega stališča, zato bomo poslanci glasovali tako kot vedno, torej po vesti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Zavezništvo, zanjo gospod Jani Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB): To je v resnici danes demonstracija nečesa, česar v bistvu parlament ni vreden. Pogovarjamo in beremo tekste, v resnici pa razprave ni, ker je ne more biti, ker beremo samo stališča. In to je to. To je bil dosežek, vrhunski dosežek Odbora za zdravje, da na ta način preseka agonijo in strah resnice in nemoči.

Namreč tisto, kar se je zgodilo, se je zgodilo to, da nekdo po 13 letih ne želi in noče priznati, da eden od ukrepov ne funkcionira. Namesto, da bi ga reguliral, popravil napako, raje govori o cirozah jeter, našteva prometne nesreče in problem v družini, ki se ga ne rešuje s prepovedjo alkohola na športnem dogodku. Če bi bilo to res, če bi bil to iskren namen, potem bi prepovedali v tej državi vsakršno točenje alkohola na kateremkoli dogodku, prireditvi. Pa si ne upajo. Poskusite, ministrica, predlagati v tej novi noveli, pridite z njim na dan in prepovejte alkohol na vseh prireditvah, če ste res iskreni in res mislite otroku prišparati alkohol. Prepovejte pijte alkohola na koncertih, na prireditvah, vse povsod. Tudi na gasilski veselici. Pa da vidim. Še župnik lahko pije vsak dan, dvakrat na dan ali pa trikrat, ko ima mašo, alkohol, v imenu vere in cerkvenega obreda. To ni slab zgled za otroka?

Res se sprenevedamo v državnem zboru in si roke mašimo pred vsemi možnimi čutili, da bi obveljala ta lepa beseda: ne iti en korak nazaj, ne stopiti nazaj – kakšno sporočilo pa bo to? Ampak, veste, žal ugotavljam, da ene stvari bo

pač moral pridelati čas. Jaz se veselim, res se veselim trenutka, ko bodo prišle nevladne organizacije, pa vas bodo povprašale po zdravju. Kar je najbolj žalostno, je žalostno to, da smo razpravljali o ukrepu brez prisotnosti Ministrstva za šolstvo in šport, nobene reakcije ni bilo s tiste strani. In kar je še bolj pomembno, večina, ki je bila proti temu ukrepu, seveda, da se ga regulira, sploh ne hodi na športne dogodke. Nima pojma o športnih dogodkih, kako so organizirani, kako so financirani, kaj se v resnici dogaja in kakšna je prava dinamika na teh športnih dogodkih. Vsi vidijo samo in edino, kar vidijo po televiziji, to je nogometno tekmo, pa še kakšno drugo večjo prireditev. Ne vedo pa, da se športni dogodki dogajajo v Sloveniji vsak teden, 300 na teden jih je, in da največji problem imajo športni klubi. Ampak ker se zelo radi sklicujemo na druge države, je Slovenija ena od petih držav, ki je to uvedla, vse ostale države, na katere se radi sklicujemo, imajo pa ta problem rešen. Tam pa izgleda, da so dovolj razsodni, da vedo, kako se tem stvarjem streže. Tudi na svetovnem prvenstvu v nogometu ni problem spiti pivo, in to na dogodku, ki traja eno uro in pol, bo pa to problem za slovensko družbo v celoti. Ne zanima jih pa v resnici, s konkretnimi ukrepi, kaj narediti dejansko na področju alkohola, ki ga lahko danes pije do onemoglosti po ulici 24 ur na dan vsa mladina. Na to pa nimamo odgovora. Raje se spravimo na športnike in potem kričimo, da so mladoletniki ogroženi in da jim dajemo slab vzgled. Že zvečer gremo pa na kulturno prireditev v Cankarjev dom in dvigujemo med pavzo šampanjec in se gremo kulturo. Čez vikend pa k svoji stari mami in zvečer še na gasilsko veselico. Danes bomo slišali marsikaj še v teh predstavitev, ironična in smešna, predvsem glede na ukrep in rezultat. Sam osebno pa, kot že rečeno, naslednji teden ponovno vlagam ta isti zakon.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, zanjo gospa Irena Grošelj Košnik.

IRENA GROŠELJ KOŠNIK (PS SMC): Spoštovani predsednik, predstavnici ministrstva, kolegice, kolegi!

Predlagatelj navaja, da je osnovni namen sprememb zakona o omejevanju uporabe alkohola omogočiti prodajo oziroma ponudbo alkoholnih pijač na športnih prireditvah, kar bi zagotovilo finančna sredstva za delovanje športnih organizacij, katerih delovanje je zaradi zaostrenih gospodarskih razmer ter varčevalnih ukrepov okrnjeno. Konkretno analize in ocene finančnih učinkov, ki jih predlagatelj napoveduje, nimamo. Podpora predlogu prihaja predvsem s strani zainteresiranih športnih zvez in združenj. Na drugi strani stroka, pristojna ministrstva in interesne skupine opozarjajo, da so finančne posledice za državo, ki nastanejo kot negativna posledica sprostitev pitja alkohola na športnih

prireditvah, lahko večje od pozitivnih učinkov, ki bi jih ta sprememba uvedla.

V poslanski Skupini modernega centra menimo, da pridobivanje sredstev s prodajo alkohola na športnih prireditvah ni primeren način za spodbujanje športa. Zato je naše stališče, da Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju porabe alkohola, ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, zanjo gospa Nada Brinovec.

NADA BRINOVŠEK (PS SDS): Hvala za besedo, predsednik. Lep pozdrav vsem v dvorani!

Z Zakonom o omejevanju porabe alkohola, ki je bil sprejet v letu 2003, se je med drugimi ukrepi prepovedala tudi prodaja oziroma ponudba alkoholnih pijač v športnih objektih, v katerih poteka športna prireditev, in sicer no uro pred začetkom in med samo športno prireditvijo. S predlogom spremembe tega zakona pa se želi ponovno omogočiti prodaja oziroma ponudba alkoholnih pijač na športnih prireditvah, ki ne presegajo 15-volumenskih odstotkov alkohola, in sicer eno uro pred in med športno prireditvijo, saj je obstoječi ukrep popolne prepovedi nesorazmeren z vsemi ostalimi ukrepi. Organizatorji športnih prireditev bi z odpravo popolne prepovedi prodaje alkoholnih pijač lahko pridobili dodatna finančna sredstva za svoje delovanje. Tu pa gre predvsem za veliko število manjših športnih društev, ki se težko preživljajo z dotacijo, ki jo prejmejo od lokalne skupnosti, članarino in sponzorskimi sredstvi. Res je, da bi s to spremembo v Sloveniji po 17 letih ponovno dovolili prodajo in samo ponudbo alkohola v okviru športnih prireditev. Ponovna dovolitev prodaje alkohola na športnih prireditvah bi morda prispevala k povečevanju tveganja in škodljivi rabi alkohola med prebivalci Slovenije, ampak to lahko samo predvidevamo, ker v ta namen ni bila opravljena prav nobena analiza.

V obrazložitvi predloga zakona o omejevanju porabe alkohola v letu 2003 ni bilo namreč v zvezi z omejitvijo porabe točenja alkohola na športnih prireditvah niti z eno besedo obrazloženo, zaradi česa do takšnega ukrepa prihaja. Ni bilo navedenih razlogov in pa samih posledic. Na vse ostale alineje, ki jih je zakon takrat prinesel, pa so bili v obrazložitvi navedeni tehtni argumenti. Res je tudi, da prebivalci Slovenije s porabo 10 do 13 litrov čistega alkohola na prebivalca letno že močno presegamo mejo 5 litrov, pri kateri po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije finančna škoda, ki jo ima država zaradi posledic popitega alkohola, preseže same koristi, ki jih ima država iz prodaje alkohola. Res je tudi, da je ocena stroškov po analizi Nacionalnega instituta za javno zdravje za sanacijo posledic, povezanih z alkoholom, bila v letu 2011 kar 242 milijonov

evrov, vseh trošarin od alkoholnih pijač, ki so pritekale v sam državni proračun, pa je bilo 92 milijonov evrov. Res je tudi, da po pitju alkohola dosegamo nezavidljivo 4. mesto znotraj vseh držav članic EU in da vsak 10. prebivalec Slovenije pije tvegano.

V Slovenski demokratski stranki se absolutno strinjamo, da je poraba alkohola škodljiva in je velik problem v Sloveniji. Zaskrbljujoče je dejstvo, da se trend pitja alkohola v Sloveniji povečuje predvsem med mladimi. Ampak sprememba zakona, ki je pred nami, ne dovoljuje prodaje alkohola mladim, ne dovoljuje oglaševanja alkohola, ne dovoljuje, da se bo alkohol točil pred 10. uro zjutraj. Le organizatorji športnih prireditev ali pa upravljavci športnih objektov bi lahko opravljali prodajo alkoholnih pijač. Za primer, če pridete eno uro ali dve pred športno prireditvijo pred objekt, kjer se športna prireditev odvija, so gostinski lokali nabito polni, s tem pa se omogoča zaslužek predvsem lastnikom gostinskih lokalov. S to spremembo zakona pa bi se omogočil dodaten prihodek za športna društva ali pa klube. In ne nazadnje, kot je bilo že rečeno, na vseh VIP prostorih športnih prireditev se toči alkohol v neomejenih količinah. Znano je tudi, da je 50 kilometrov severno od nas, tu imam v mislih Avstrijo, alkohol na športnih prireditvah dovoljeno točiti, pa ima Avstrija bistveno boljši razvit zdravstveni sistem in verjetno tudi bistveno višje vrednote, kot jih imamo v Sloveniji. In za konec. Zakaj govorimo samo o športnih prireditvah? Tudi na drugih prireditvah, ki se jih udeležujejo mladi, se toči alkohol, pa ne pomislimo na omejitev.

V Slovenski demokratski strank ... / znak za konec razprave/... bomo glasovali vsak po svoje. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije, zanjo gospod Tomaž Gantar.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala, gospod predsednik. Še enkrat lep pozdrav vsem.

Slovenija je na področju alkoholne politike naredila pomembne korake in dosegla rezultate, ki nam jih priznavajo tudi v tujini, vendar pa ostaja dejstvo, da imamo kljub temu s prekomernim uživanjem alkohola velike težave, ki so še posebej izrazite pri mladih. Alkoholizem je resnično velik javnozdravstveni problem, saj predstavlja alkohol tretji najpomembnejši dejavnik pri obolenosti in osmi pri smrtnosti oziroma umrljivosti. Z vidika javnega zdravja je torej vsak korak narejen v smeri zmanjševanja uživanja alkohola dober in pomeni manj hudih bolezni, manj smrti in manj tragičnih dogodkov, ki danes zaznamujejo mnoge slovenske družine.

Glede same vsebine predloga novele zakona naj povem, da tudi tisti, ki predlogu nismo naklonjeni razumemo namen predlagatelja, da pomaga športnim klubom, ki se v resnici soočajo s hudo krizo financiranja

športa. Vendar pa je za ta namen nujno najti drugačno, boljše in predvsem javnemu zdravju neškodljivo rešitev. Veliko argumentov predlagatelja predloga novele lahko drži in tudi v tem je gotovo nekaj razlogov, da v naši poslanski skupini nismo povsem enotnega mnenja o podpori predloga novele zakona o omejevanju uporabe alkohola. Vendar pa nedorečena zakonodaja ali njeno nedosledno izvajanje ne moreta biti razlog za pomemben korak nazaj na področju alkoholne politike. Verjamemo sicer trditvi predlagatelja, da se poraba alkohola na samih športnih prireditvah verjetno ne bi povečala. Nedvomno pa bi dodatno oglaševanje in povezovanje alkohola z zdravo športno dejavnostjo pomenilo dolgoročno večjo porabo alkohola na nivoju države in s tem tudi večjo škodo za javno zdravje. Slovenci imamo že tradicionalno izredno toleranten odnos do prekomernega uživanja alkohola. Govora je bilo o navadah, običajih in podobno. In to je težava, ki jo kot eno pomembnejših vidi tudi Svetovna zdravstvena organizacija. To je destigmatizacija alkohola kot nekaj družbeno sprejemljivega, neškodljivega, kar predstavlja povsem napačen signal predvsem za mlajšo generacijo. V Poslanski skupini Desus se strinjamo, da je treba za učinkovito omejevanje porabe alkohola napraviti mnogo več, kot je prepoved prodaje alkoholnih pijač na športnih prireditvah. Več aktivnosti in vloženih sredstev bo potrebnih na področju preventive, več bo treba napraviti tudi pri zmanjševanju dostopnosti do alkoholnih pijač, ustrezni cenovni politiki in na dobrem zgledu staršev s svojim zdravim načinom življenja, ki ne vključuje zlorabe alkohola in seveda družbe kot celote. Spodbuden je podatek, da se povečuje število občin, ki omejujejo porabo alkohola na javnih mestih. Pred dvema dnevoma je bil objavljen takšen podatek o sprejemanju odloka v občini Novo mesto. Verjamem, da bo dolgoročno zavedanje o škodljivosti alkohola prevladalo nad današnjim tolerantnim odnosom od te škodljive razvade. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, zanjo mag. Bojana Muršič.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Spoštovani predsednik, ministrica in državna sekretarka, kolegice in kolegi!

Dovolite mi, da predstavim stališče Poslanske skupine Socialnih demokratov. Zakon, ki je pred nami, je dvignil kar nekaj prahu in požel različno naklonjenost. Razdvojenost pri podpori je velika. Na eni strani tisti, ki menijo, da alkoholiziranosti obiskovalcev na športnih dogodkih tako ali tako ni mogoče preprečiti, na drugi tisti, ki menijo, da je tak predlog korak nazaj in bi bilo treba razmisliti o dodatnih ukrepih za omejevanje porabe alkohola. Cilj, ki ga je želel doseči predlagatelj te novele, popolnoma odstopa od temeljne usmeritve veljavnega zakona o

omejevanju in porabi alkohola, ki je naravnana k omejevanju porabe alkohola in k ukrepom za preprečevanje škodljivih posledic rabe alkohola. Cilj predlagatelja je finančne narave. Predlagatelj navaja, da bi taka določba pozitivno vplivala na finance manjših športnih društev, saj bi omogočila pridobivanje dodatnih sredstev za delovanje. Ob navajanju pozitivnih finančnih učinkov za športna društva pa je vendarle korektno, da omenimo tudi posredne negativne finančne učinke za državni proračun. Seštevek vseh stroškov in bolezni, poškodb in zastrupitev, ki so povezane s pitjem alkohola, je leta 2011 v Sloveniji znašal kar 159 milijonov evrov. V Poslanski skupini Socialnih demokratov smo leta 2003 menili, da je zakon o omejevanju in porabi alkohola potreben in da je njegovo sprejetje pravzaprav dolžnost vsake resne države, ki skrbi za telesno, duševno in socialno zdravje svojih ljudi. Večina nas svojega mnenja ni spremenila, zato takemu neoliberalnemu konceptu razmišljanja in delovanju, da cilj povečuje vsa sredstva, ne moremo dati podpore.

Leta 2003 smo sprejetje zakona pospremili z besedami, da se zavedamo, da je to le še prvi resnejši korak na trnovi ter zelo dolgi in zahtevni poti, ki naj veliko toleranco do alkohola oziroma zelo pozitiven odnos do njegovega prekomernega uživanja v naši državi vendarle zmanjša. To pa ni naloga Ministrstva za zdravje, to je naloga vlade kot celote, družbe kot celote in seveda tudi vsakega posameznika med nami. 12 let kasneje ugotavljamo, da se ni spremenilo nič. Toleranca je še vedno previsoka, alkoholikov je še več. Namesto da bi imeli na mizi predloge, ki bi zmanjšali našo neslavno statistiko pitja, imamo takega, ki pitje še spodbuja. Novela je vsekakor korak nazaj. V državi, kjer je zaradi alkoholizma posredno prizadetih skoraj milijon prebivalcev, bi se moral pri vsakem od nas vklopiti znak za alarm. Mogoče se milijon sliši pretirano, a v Sloveniji naj bi bilo po ocenah med 150 do 200 tisoč alkoholikov. Če prizadene le najožje družinske člane, povprečna slovenska družina ima 3 člane, zaradi nje trpi torej več kot pol milijona državljanov in državljanov Slovenije. Ker pa alkoholizma ne zaustavijo domači zidovi, je treba k tej številki prišteti tudi širši krog ljudi.

Toleranca je enostavno previsoka. Tudi cena, ki jo plačujemo kot družba, je previsoka. Seveda bi bilo nerealno misliti, da te trende pitja obrnemo na glavo. Tudi prohibicija bi bila kontraproduktivna. Cilj, ki mu moramo slediti, je zaščita zdravja, zaščita javnega interesa za ohranitev tega zdravja, zdravja kot zelo pomembne vrednote in dobrine nacionalnega pomena, ne nazadnje zaščita otrok, žensk, zaščita državljanov. Koliko otrok prizadene ta najbolj neizprosna socialna bolezen, koliko nasilja povzroča, koliko prezgodnjih smrti, socialnih stisk, prometnih nesreč s smrtnim izidom!

Problemi, ki izhajajo iz pretiranega uživanja alkohola, so preprosto preveliki. Zato

namesto rahljanja predpisov potrebujemo dodatni nabor ukrepov, ki bo našo družbo rešil, preden se utopi v mokri kulturi. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Združena levica, zanjo Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Hvala, predsedujoči, za podeljeno besedo.

V Združeni levici načeloma ne nasprotujemo temu, da organizatorji športnih prireditev pridobivajo dodaten dohodek z gostinsko dejavnostjo, ki vključuje točenje alkoholnih pijač. Dejstvo je, da je taka dejavnost dovoljena na številnih drugih prireditvah in da lahko s tem drugi subjekti na zakonit način pridobivajo dodatne dohodke. Ta možnost je za športne klube in društva v okviru veljavnega Zakona o omejevanju porabe alkohola nedvomno okrnjena zaradi prepovedi točenja alkoholnih pijač v času pred in med športnimi prireditvami. Takrat je namreč zaradi prisotnosti obiskovalcev realno gledano edina možnost za ustvarjanje tega dodatnega dohodka.

Predlagatelj je predvidel določene varnostne ukrepe, ki bi preprečevali ali vsaj zmanjšali tveganje za javni red in mir, ko je določil, da se smejo točiti samo alkoholne pijače z največ 15 % alkohola in izključno v mehki embalaži ter v prostorih, ki so izrecno odrejeni za to dejavnost. Vsekakor se zavedamo, da obstajajo tudi tehtni razlogi za omejevanje točenja alkohola na športnih in drugih prireditvah z velikim čustvenim nabojem, predvsem pa nevarnost nasilnih izgrediv. Gotovo je treba računati tudi na demonstrativni učinek, ki ga ima prepoved točenja alkohola na otroke in mladino, vendar se je treba zavedati, da s prepovedjo velikokrat dosežemo samo to, da se uživanja alkohola prenese na okoliške objekte in s tem na nek način marginaliziramo tiste obiskovalce, ki zmerno in normalno uživajo alkohol.

Pitje alkohola samo na sebi pač ni zločin in v določenih okvirih ni zdravstveni problem. Tudi Vlada je v svojem mnenju povedala in se strinjala, da odprave omejitve točenja na športnih prireditvah ne bi povečale porabe alkohola in da ima glavni demonstracijski učinek predvsem oglaševanje alkoholnih znamk, kar pa sploh ni predmet tega zakona.

Po naši oceni je bilo v razpravi o tem zakonu precej demagogije na obeh straneh. Vlada se je sklicevala na splošne statistike o alkoholizmu in zlorabah alkohola. Vsi pa vemo, da ima alkoholizem predvsem socialne vzroke in ni posledica tega, kar se pač dogaja dve ali tri ure na športnih prireditvah. Kriminalizacija alkohola zato teh problemov ne bo odpravila. Po drugi strani pa se je predlagatelj skliceval na to, da bi športni klubi zaradi dodatnih prihodkov več delali z mladimi in da bi se na sploh povečala športna aktivnost. Tudi to je zavajajoče, ker v zakonu ni instrumenta, ki bi zagotavljal namensko rabo tako pridobljenih sredstev. Ni

jamstva, da bi se ta sredstva uporabila za rekreativni in množični šport, namesto za to, da se krepí profesionalni spektakelski šport. Gledanje športnih prireditev pač ni šport in tudi mašenje finančnih lukenj v profesionalnih klubih ne bo povečalo športne aktivnosti prebivalstva. Pod črto, če pogledamo čisto trezno, je realni problem, ki ga odpira ta zakon, pomanjkanje sredstev za financiranje delovanja športnih organizacij. V Združeni levici nas pri tem ne zanimajo tiste organizacije, ki se ukvarjajo s profesionalnim spektakelskim športom, to je pač običajna tržna dejavnost, resnični problem je financiranje množične športne dejavnosti, ki se vedno bolj plačuje iz žepa, kar seveda vedno bolj in bolj prinaša neenakost. Ta problem je treba nekako rešiti.

Predlagani zakon gotovo ni najboljša rešitev v tej smeri, še slabše pa bi bilo, da bi prekinili razpravo, preden bi bila neka boljša rešitev sploh oblikovana in predlagana. Zato sklepa, ki ga je predlagal Odbor za delo, v Združeni levici ne bomo podprli. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. O predlogu sklepa bomo v skladu s časovnim potekom seje zbora odločali danes v okviru glasovanj, pol ure po prekinjeni 8. točki dnevnega reda.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda.

Prehajamo na 4. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA PREDLOG ZAKONA O PRIDOBIVANJU IN PRESADITVI DELOV ČLOVEŠKEGA TELES ZA ZARADI ZDRAVLJENJA V PRVI OBRAVNAVI.

Predlog zakona je v obravnavo zboru predložila Vlada. V zvezi s tem predlogom zakona je skupina 26 poslancev in poslancev s prvopodpisanim gospodom Jožetom Tankom zahtevala, da Državni zbor opravi splošno razpravo.

Za dopolnilno obrazložitev predloga zakona dajem besedo predstavnici Vlade, ministrici za zdravje gospe Mariji Milojki Kolar Celarc.

MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC: Hvala za besedo, gospod predsednik. Spoštovani poslanke in poslanci!

Področje pridobivanja in presaditev v Republiki Sloveniji sedaj urejata dva zakona, in sicer Zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja, ki je bil sprejet v letu 2000 in je uredil področje odvzema in presaditve delov človeškega telesa, določil načela ter pogoje za odvzem. Drugi zakon pa je Zakon o kakovosti in varnosti človeških tkiv in celic, namenjenih za zdravljenje, ki pa je bil sprejet leta 2000 zaradi implementacije direktive Evropske unije iz leta 2004; in je posebej uredil kakovost in varnost na področju tkiv in celic ter pogoje za odvzem le-teh. Kaj so razlogi za pripravo novega zakona? Prvič je to evropska direktiva, ki je bila sprejeta leta 2010; in sicer je

to Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti ter varnosti človeških organov. Na področju te kakovosti in varnosti, ki so namenjene za presaditev; in v nadaljevanju je bila leta 2012 sprejeta tako imenovana posebna Izvedbena direktiva Komisije o postopkih pošiljanja informacij pri izmenjavi človeških organov za presaditev med državami članicami. Ta izvedbena direktiva je določila natančne pogoje za nemoteno zakonito izmenjavo organov na nivoju Evropske unije in evropskih organizacij z namenom zmanjšanja tveganj, zlorab ali celo trgovanja s človeškimi organi. Naslednja novost oziroma razlog za sprejetje novega zakona je, da dopolnujemo področje privolitve v darovanje pri umrlih osebah, pri čemer je določeno, da vsaka oseba, ki je sposobna samostojno odločati o zdravljenju, lahko že za časa svojega življenja pisno privoli v darovanje ali temu izrecno celo nasprotuje; kar je bistvena novost v primerjavi s sedaj veljavno zakonodajo. In še četrta pomembna novost, ki jo prinaša predlog zakona, je, da dopolnujemo tako imenovano domnevno privolitev; in sicer tako, da je sedaj odvzem človeških delov telesa po smrti mogoč, prvič, v primeru, če darovalec privoli v darovanje že za časa življenja, in, drugič, v primeru, da se za časa življenja ni opredelil za darovanje, pa se o darovanju obvesti osebo, ki je bila umrlemu blizu. Če se ta oseba z odvzemom ne strinja, se le-tega ne opravi. Če pa oseb, ki so bile umrlemu blizu, ni mogoče dobiti, se odvzema prav tako ne opravi.

Zavod Republike Slovenije za presaditve organov in tkiv, tako imenovan Slovenija transplant, kot pristojni organ na področju transplantacijske dejavnosti v Republiki Sloveniji opravlja naloge usklajevanja te dejavnosti pridobivanja, presaditve in uničenja, usklajevanja konkretnega odvzema in presaditve, vodenja čakalnih seznamov prejemnikov, dodeljevanje in izmenjave organov, zagotavljanja sledljivosti, obvladovanja hudih neželenih dogodkov in hudih neželenih reakcij, nadzorovanja dejavnosti pridobivanja ter presaditve in upravljanja zelo pomembnega centralnega registra. Slovenija transplant deluje kot centralna koordinacijska pisarna nacionalne transplantacijske mreže in zagotavlja njeno neprestano in nemoteno delovanje. Od leta 2000 je Slovenija transplant kot članica mednarodne mreže za izmenjavo organov in tkiv Eurotransplant, ki jo poleg Slovenije sestavljajo še Avstrija, Belgija, Hrvaška, Madžarska, Nemčija, Nizozemska in Luksemburg. Sodelovanje v veliki transplantacijski mreži je tudi zaradi relativne majhnosti Slovenije izjemno pomembno, saj omogoča solidarnostno pomoč mreže v nujnih primerih ter pripomore k boljšemu izidu pri presaditvah. Zaradi strokovnih kriterijev nujnosti presaditve Slovenije se v Sloveniji izmenja približno 60 % organov. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Prehajamo na predstavitev stališč poslanskih skupin.

Besedo ima Poslanska skupina Stranke modernega centra, v njenem imenu gospa Erika Dekleva.

ERIKA DEKLEVA (PS SMC): Spoštovani predsedujoči, kolegi in kolegice!

Presaditev dela človeškega telesa velja za radikalen način zdravljenja v primeru končne odpovedi organa bolnika. Danes lahko trdimo, da gre za uveljavljeno metodo v okviru transplantacijske medicine, kjer se je skozi desetletja in izkušnje razvijal kompleksen proces razvoja strokovnosti in organizacije; posledično pa se je povečala tudi učinkovitost tovrstnega zdravljenja. Ker je transplantacijska medicina področje, ki se hitro razvija, je nujno potrebno, da se hkratio določajo tudi pravila in standardi kakovosti ter varnosti za izvajanje te zdravstvene dejavnosti. Zaradi razlik v zahtevah po kakovosti in varnosti darovanih oziroma presajenih organov med članicami Evropske unije sta Evropski parlament in Svet EU sprejela Direktivo o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev, ki jo s predlogom zakona prenašamo v slovenski pravni red. Z določitvijo teh standardov ustvarjamo okolje, ki pomembno pripomore k razpoložljivosti organov umrlih in živih darovalcev, povečuje dobavljivost organov, učinkovitost ter dostopnost. Prav tako pa zagotavlja kakovost in varnost postopkov. Uspešnost zdravljenja transplantacijskih posegov je namreč odvisna od pravočasne umestitve bolnika na seznam čakajočih in od kakovostne izvedbe na vseh korakih. Z jasnimi merili kakovosti in sledljivosti, s poenotenjem mednarodnega prostora ter z opredelitvijo zakonske podlage na področju dejavnosti pridobivanja in presaditve delov človeškega telesa pripomoremo k razvoju izredno kompleksnega sistema, ki združuje vse organizacijske in strokovne dejavnosti v procesu številnih zaporednih dogodkov, ki so potrebni v postopku zdravljenja s presaditvijo.

V Poslanski skupini SMC menimo, da predlog zakona sledi smernicam evropske direktive in vzpostavlja sodobno okolje za nadaljnji razvoj transplantacijske medicine, ki omogoča preživetje številnim težko bolnim. Zato bomo podprli sklep, da je Predlog zakona o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja primeren za nadaljnjo obravnavo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke, v njenem imenu gospa Jelka Godec.

JELKA GODEC (PS SDS): Predsedujoči, najlepša hvala za besedo. Lep pozdrav gospe ministrici, kolegom!

Vsi napredki medicine do danes niso omogočili oziroma pripeljali do te točke, da bi lahko z vsemi zdravili in metodami v zdravstvu pomagali vsakemu bolniku. Je pa v zadnjih 50. letih zelo napredovala transplantacijska medicina in je nekako relativno mlada veda. Presajanje organov je postalo ustaljena praksa po celem svetu. Zdravljenje s presajanjem organov in tkiv postaja vedno bolj uveljavljena metoda zdravljenja najhujših bolezni. Transplantacijska medicina je svoje mesto dobila tudi v slovenskem prostoru in se postavila ob bok svetovne medicine. V Sloveniji je bil leta 1969 vzpostavljen laboratorij za ugotavljanje tkivne skladnosti na Zavodu Republike Slovenije za transfuzijo krvi. Že naslednje leto, 1970 je bila v Kliničnem centru v Ljubljani opravljena prva presaditev ledvice živega darovalca. Istega leta je bila opravljena tudi presaditev roženice. Leta 1989 je bila prvič odvzeta in presajena ledvica umrlega darovalca. Uporaba človeških organov za presajanja se je v zadnjih dveh desetletjih postopoma povečala in je trenutno stroškovno najučinkovitejše zdravljenje končne ledvične odpovedi; za končne odpovedi organov, kot so jetra, pljuča in srce, pa je celo edino razpoložljivo zdravljenje. Slovenija se zadnjih nekaj let glede na število umrlih darovalcev na milijon prebivalcev uvršča med prvih 10 najuspešnejših držav na področju darovanja organov v Evropi; prav tako dosega slovenska transplantacijska medicina vrhunske rezultate na področju presaditev src, kjer smo v samem svetovnem vrhu. V primerjavi z evropskim povprečjem dosegamo nadpovprečno dobre rezultate v preživetju bolnikov s presajeno ledvico, kakor tudi v preživetju ledvičnega presadka. Po statistiki je bilo leta 2012 presajenih 119 organov, leta 2014 pa 122. Na nacionalni čakalni listi pa je bilo lani še 115 oseb. Imamo 20,9 darovalcev na milijon darovalcev in s tem smo zelo primerljivi z ostalimi državami v Evropski uniji, imamo torej večje povprečje kot Nizozemska, Nemčija, Luksemburg; pa malo manj kot Belgija, Avstrija in Hrvaška. Prvi transplantacijski zakon je bil v Sloveniji sprejet leta 1985, leta 2000 je Državni zbor sprejel Zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja. Zakon ureja pogoje za odvzem delov človeškega telesa za zdravljenje v primeru živih in umrlih darovalcev. Uvedena je bila kartica darovalca, tako so se ljudje odločili s podpisom, da lahko v primeru smrti odvzamejo organe za presaditev. Opredelitev za darovanje organov in tkiv je najvišja oblika etične zavesti posameznika in najvišja oblika solidarnosti s sočlovekom. Z opredelitvijo za darovanje v času življenja lahko postanete darovalec organov in tkiv po smrti, s čimer lahko pomagate bolniku ohraniti ali pa mu zagotoviti bolj kakovostno življenje. Trenutno v skladu z veljavnim Zakonom o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja se sme presaditev opraviti le, če dajalec v to pisno privoli in če je tveganje za

njegovo zdravje po medicinskih kriterijih v meji sprejemljivega. Za časa življenja se odvzem delov telesa opravi le na podlagi pisne privolitve dajalca. Daruje se lahko le tiste dele človeškega telesa, ki jih telo lahko pogreša, ali pa tiste, ki se v telesu darovalca lahko obnovijo. Darovanje organov za časa življenja je omejeno na darovanje ljudem, s katerimi je darovalec genetsko, sorodstveno ali čustveno povezan. V izogib zlorabam mora vsak tak primer darovanja delov človeškega telesa posebej obravnavati in z njim soglašati Etična komisija za presaditve. Po smrti se lahko deli telesa umrle osebe odvzamejo zaradi presaditve drugi osebi, potem ko je po medicinskih kriterijih in na predpisan način z gotovostjo ugotovljena smrt dajalca. Če se človek za časa svojega življenja ni opredelil za darovanje svojih organov po smrti, se njegove organe lahko odvzame, če temu ne nasprotujejo njegovi bližnji.

Slovenija je že več kot 10 let vključena tudi v Eurotransplant, kar pomeni, da sodeluje z ostalimi evropskimi državami na tem področju, ki so prav tako vključene v Eurotransplant. Že prej je delno sodelovala, vendar po letu 2000 bolj aktivno. Vedeti moramo, da je treba imeti čim širši krog darovalcev, da se najde primerne darovalca, katerega tipizacija tkiva čim bolj ustreza potencialnemu prejemniku. Tako je omogočeno, da čim več ljudi dobi ustrezen organ. S sodelovanjem v Eurotransplantu se je število dajalcev, ki bi imeli tipizacijsko sorodno tkivo, zelo povečalo in se poveča tudi možnost hitreje dobiti potreben organ. S tem se seveda tudi krajšajo čakalne vrste. Zaradi zagotavljanja visoke ravni javnega zdravja so pri izmenjavi človeških organov med državami članicami potrebna podrobna in enotna postopkovna pravila za prenos informacij o značilnostih organov in darovalcev, sledljivost organov ter poročanje o resnih nezaželenih dogodkih in učinkih. V glavnem gre tudi za probleme suma zlorabe. V državi članici izvora organov ali državi članici prejemnici organov se lahko pojavijo resni nezaželeni dogodki ali učinki, ki lahko vplivajo na kakovost in varnost darovanja organov ter posledično tudi na zdravljenje prejemnikov; v primeru živih darovalcev pa tudi na zdravje. Bistveno je, da se zagotovi v vseh primerih, torej primerih pojava resnega nezaželenega dogodka ali učinka, da se nemudoma obvestijo vsi pristojni ali pooblaščen organi iz vseh zadevnih držav članic. Zato morajo države članice zagotoviti, da vse zadevne informacije krožijo med vsemi državami članicami v obliki pisnih sporočil. Glede tega Zavod Republike Slovenije za presaditev organov in tkiv – Slovenija transplant zagotavlja, da zlorab pri nas ni. Prav tako ni prioriteten dodeljevanj organov.

Glavni razlog za spremembo obstoječega Zakona o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja je Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovostih in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev, ki državam

članicam nalaga uskladitev nacionalne zakonodaje s predpisi Evropske unije, predvsem na področju kakovosti in varnosti človeških organov. Predlog zakona, ki je pred nami, torej Predlog zakona o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja spreminja oziroma dopolnjuje obstoječo zakonodajo na področju privolitve oziroma zavrnitve posameznika v darovanje. Države članice imajo po direktivi Evropske unije možnost, da same pravno uredijo to področje. Predlog zakona določa, da vsaka oseba, ki je sposobna samostojno odločati o zdravljenju, lahko za časa življenja pisno privoli v darovanje ali nasprotuje darovanju delov telesa po smrti. Posameznik se lahko opredeli za ali proti darovanju. Register darovalcev bo upravljal Zavod Republike Slovenije za presaditev organov in tkiv – Slovenija transplant. Seveda lahko oseba, ki poda izjavo proti, v kateremkoli trenutku svojo pisno izjavo prekliče na enak način, kot jo je podala. Odvzem delov človeškega telesa se ne opravi, če po prejemu pojasnilu najbližjih svojcev ali pacientov zdravstveni pooblaščenec izrecno pisno nasprotuje odvzemu delov človeškega telesa; in zaradi navedenih okoliščin, ki kažejo, da se umrla oseba za časa življenja ni strinjala z odvzemom delov človeškega telesa po smrti. Predlog zakona določa tudi spremljanje živih darovalcev po darovanju; določa, kdo lahko opravlja dejavnost donorskih in transplantacijskih centrov. To so lahko po zakonu le javni zavodi. Predvsem pa je pomembno, da zakon dobršen del namenja tudi posodobitvi in vzdrževanju kakovosti na tem področju ter varovanju osebnih podatkov darovalca, prejemnikov, svojcev in bližnjih oseb. Dejstvo je, da je transplantacijska dejavnost področje medicine, ki je pravno zelo občutljiva. Ob tej dejavnosti so se vseskozi pojavljala tudi nekatera etična in moralna vprašanja. Lahko pa marsikomu izboljša kvaliteto življenja in celo podaljša življenje.

Pomembno je, da je področje transplantacij, torej področje pridobivanja in presaditve delov človeškega telesa pravno urejeno, da ne prihaja do zlorab ali slabe kakovosti na tem področju. Zato smo v Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke naklonjeni zakonski ureditvi. Glasovali bomo vsak po svoji vesti. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Demokratične stranke upokoјencev Slovenije, v njenem imenu gospod Tomaž Gantar.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala za besedo. Še enkrat lep pozdrav vsem!

Pred nami je prva obravnava Predloga zakona o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja. Ne gre za popolnoma nov zakon, saj je vanj z nekaterimi dopolnitvami prenesena že dosedanja ureditev,

ki se je izkazala kot učinkovita; vključuje pa tudi spremembe direktive EU, ki se nanašajo predvsem na kakovost in varnost v transplantacijski medicini. Trenutno veljavni Zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja je bil sprejet pred petnajstimi leti; pred petimi leti pa je bil z veliko večino v Državnem zboru, po mojem mnenju žal, zavrnjen Predlog zakona o presaditvi organov, ki je javnost razburil s predlogom o domnevni privolitvi za darovanje organov po smrti, če posameznik ne bi podal izjave o izrecnem nasprotovanju. Takšno domnevno privolitev sicer pozna več evropskih držav, v katerih se je na ta način razpoložljivost z organi za presaditev povečala za okrog 20 %. Sedanji predlog zakona tega ne predvideva. Glede izrekanja o darovanju organov ostaja v veljavi dosedanja ureditev, dopolnjena v nekaterih določbah. Oseba, ki je sposobna samostojno odločati o zdravljenju, lahko po novem za časa življenja tudi pisno nasprotuje darovanju po smrti. Predlog zakona opredeljuje za darovanje poenostavlja, saj predvideva, da lahko posameznik svojo odločitev izrazi pri osebnem zdravniku ali kar elektronsko, s pomočjo elektronskih podpisov. Za slednjo obliko bo sicer treba šele vzpostaviti elektronski sistem, kar pomeni, da te možnosti v kratkem še ne moremo pričakovati.

Po ocenah Slovenja transplanta manj kot odstotek ljudi v Sloveniji opredeli svojo pripravljenost, da bi po smrti darovali organe, a v primeru smrti bližnjih skoraj 80 % svojcev privoli v odvzem organov. Če se oseba ni posebej opredelila, se lahko umrlemu odvzame del telesa le v primeru, da temu ne nasprotujejo njegovi bližnji oziroma svojci. Takšna ureditev velja že danes. Sicer pa je glavni razlog za sprejem novega zakona, ki bo v celoti nadomestil sedanjega, uskladitev z evropsko Direktivo v standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev. Ta določa natančne pogoje za nemoteno zakonito izmenjavo organov na ravni EU in evropskih organizacij za izmenjavo organov, z namenom zmanjšanja tveganj zlorab ali celo trgovanja s človeškimi organi. Predlog zakona glede na zahteve direktive predpisuje tudi obveznost spremljanja živih darovalcev po darovanju in obveznost poročanja o morebitnih nezaželenih reakcijah, ki bi se pri živem darovalcu pojavile v zvezi z darovanjem. Dejavnost donarskih in transplantacijskih centrov lahko glede na predlog zakona upravljajo javni zdravstveni zavodi ob izpolnjevanju kadrovskih, prostorskih, tehničnih in drugih pogojev, ki jih predpiše minister. Na področju varstva osebnih podatkov pa predlog zakona daje poseben poudarek varstvu podatkov o darovalcu in prejemniku s tem, da natančno določa vsebino evidenc, ki vključujejo te osebne podatke.

Poslanke in poslanci Poslanske skupine Desus predlog zakona podpiramo in bomo zato podprli

sklep, da je ta predlog zakona tudi primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Socialnih demokratov, v njenem imenu mag. Bojana Muršič.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala lepa ponovno za besedo.

Vlada je pripravila popolnoma nov Zakon o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja, ki v naš pravni red prenaša določila evropskih direktiv ter manjše, a pomembne spremembe obstoječe ureditve. Vlada meni, da je glede na obseg sprememb bolj smiselno manjkajoča področja urediti z novim, ki bo z nekaterimi dopolnitvami veljavnega zakona v celoti nadomestil sedanji zakon. Cilj predloga zakona je v celoti urediti področje pridobivanja in presaditve delov človeškega telesa zaradi zdravljenja. Gre za etično zelo občutljiva vprašanja, ki segajo na področje varstva temeljnih človekovih pravic in zaščite človekove osebnosti tudi po smrti. Predlog zakona dopolnjuje področje privolitve v darovanje pri umrlih osebah, pri čemer se določa, da lahko vsaka oseba, ki je sposobna samostojno odločati o zdravljenju za časa življenja, pisno privoli v darovanje ali nasprotuje darovanju delov telesa po smrti. Le-to oseba lahko poda z izpolnitvijo obrazca, ki ga je po novem mogoče posredovati tudi po elektronski pošti. Socialni demokrati še posebej pozdravljamo rešitev, ki bo omogočila, da lahko vsakdo, ki želi postati darovalec, svojo odločitev izrazi tudi pri osebnem zdravniku. Podatek o opredelitvi za darovanje se zapiše na kartico zdravstvenega zavarovanja in ostane do smrti neviden, saj ga lahko šele po smrti odčita pooblaščen zdravnik. Darovalec pa ima pravico, da svojo prvotno odločitev o posmrtnem darovanju tudi prekliče. Razkorak med potrebo in številom človeških organov, ki so na voljo za presaditve, je v porastu povsod po svetu; vse bolj tudi v Sloveniji. Ob napredku transplantacijske medicine se število ljudi, ki čakajo na presaditev organov, iz leta v leto povečuje. Po dostopnih podatkih zaradi pomanjkanja organov letno umre 20 do 30 bolnikov na čakalni listi. V naši poslanski skupini menimo, da bi nekatere smrti čakajočih preprečili samo z eno privolitvijo več. V Republiki Sloveniji je transplantacijska dejavnost visoko razvita v strokovnem in tudi organizacijskem smislu, predvsem po zaslugi Slovenija transplanta. Ob dejstvu, da je pomanjkanje organov ali drugih delov telesa za presaditve eden večjih problemov na področju transplantacijske medicine v Sloveniji in svetu, moramo vsi skupaj narediti korak naprej in upoštevati dodatni napor, da bomo ljudi ozaveštili o pomenu darovanja organov s ciljem, da se ta odstotek poveča. Odločitev posameznika za darovanje organov je odraz njegovih vrednot in odnosa do soljudi. Je pa

odločitev posameznika, da postane darovalec, velikokrat težka zaradi različnih osebnih okoliščin, vplivov tradicije in načina življenja. Največkrat gre za neinformiranost o postopkih odvzema ter strah pred možnimi zlorabami, zato bo treba tej temi posvetiti več časa in povečati osveščanje ljudi o pomenu darovanja organov po smrti. Pravkar poteka projekt Tisoč knjig – tisoč podpisov, katerega namen je ozvesti ljudi o pomenu darovanja kot najvišji obliki pomoči sočloveku. Ob podpori društva Slovenija transplant je namreč izšla tudi knjiga Jaz sem darovalec, ki je osebna izpoved matere, katere mladoletni hčeri je odločitev za darovanje organov po smrti že dvakrat rešila življenje. Želimo si, da taki in podobni projekti odstrejo vse tančice nevednosti in strahu ter spodbudijo odločitev ljudi za darovanje organov za to najvišjo obliko nesebičnosti in sočutja, ki ga človek premore.

Socialni demokrati bomo zakon podprli. Društvu Transplant pa želimo, da še naprej tako dobro opravlja to plemenito poslanstvo reševanja življenj. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima poslanska skupina Združena levica, v njenem imenu dr. Matej T. Vatovec.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala. Lep pozdrav vsem!

V Združeni levici smo bili pri opredeljevanju do predloga zakona, ki ureja odvzem in presaditev delov telesa za namene zdravljenja, pozorni predvsem na to, ali ta zakon omogoča darovalcu in prejemniku, da izrazita svojo voljo, in ali preprečuje, da bi organi ali deli telesa na kakršenkoli način postali blago, s katerim se trguje. Nezakonita trgovina z organi in deli telesa – namreč realnost in izkušnje iz realnosti kažejo, da bi kakršnakoli oblika komercializacije darovanja organov ogrozila predvsem zdravje in dobrobit ljudi v materialni stiski in ranljivih družbenih skupin, kot so na primer priseljenci. Pri teh skupinah bi v primeru komercializacije dejavnosti zagotovo lahko prišlo do neupravičenih posegov v posameznikovo zdravje in integriteto. Zato je treba na vsak način preprečiti tudi najmanjšo možnost, da bi lahko nekdo z darovanjem svojih ali tujih organov dobil zakonito plačilo ali da bi lahko v zakonit sistem darovanja organov vstopili organi, ki so predmet trgovanja oziroma niso bili odvzeti skladno s pravili. Zakon in direktive predvidevajo vrsto varovalk, ki to preprečujejo. Na tem mestu bi izpostavil samo tri. Zakon predpisuje, da lahko dejavnost transplantacije ali donatorstva organov izvajajo izključno javni zdravstveni zavodi, torej neprofitne organizacije. Enako velja za Slovenija transplant, torej za javni zavod za presaditve, ki koordinira to dejavnost na ravni Slovenije in sodeluje z drugimi državami. S tem je preprečena vsaka možnost, da bi lahko posameznik, po navadi zdravnik ali zdravstveni delavec, pridobil kakšno zakonito premoženjsko

korist z odvzemanjem in presajanjem organov. Druga varovalka je sledljivost organov, kar pomeni, da v ta sistem ne more priti noben organ, ki ne bi bil odvzet v skladu s predpisi. Poenostavljeno povedano, organi neznanega izvora se v tem sistemu ne morejo uporabiti, ker preprečuje vsako možnost uporabe nezakonito odvzetih organov. Tretja varovalka je tudi prepoved oglaševanja potreb po organih ali razpoložljivosti organov v komercialne namene. S temi ali drugimi rešitvami je po našem mnenju zagotovljeno, da deli telesa ne morejo postati blago. S tem so zaščitene tiste skupine prebivalstva v Sloveniji, predvsem pa v tujini, ki bi lahko postale žrtve trgovine s človeškimi deli. Poleg socialne ali ekonomske dimenzije je pomembna tudi etična dimenzija, torej spoštovanje dostojanstva in svobodne izbire posameznika in svojcev. Zakon na tem področju ne uvaja nobenih večjih novosti glede na sedanjo ureditev in tudi ne odstopa od mednarodnih praks. Pomembno je, da noben odvzem ni mogoč brez izrecne privolitve darovalca. V primeru, da gre za darovanje organov po smrti, se upošteva opredelitev darovalca za časa življenja. Vsak od nas se lahko že danes opredeli pri osebem zdravniku oziroma poda izjavo na Slovenija transplant. Če se z darovanjem ne strinja, je ta odločitev dokončna. Če se posameznik opredeli za darovanje, ni potrebna privolitev svojcev; je pa v 12. členu določba, da morajo biti bližnji pred odvzemanjem o tem obveščeni. Če se posameznik ne opredeli, takih je verjetno večina, o darovanju odločijo njegovi bližnji. Glede tega je 13. člen zelo strog, tako da v primeru, ko ni mogoče vzpostaviti stika z bližnjimi, pokojniku ni dovoljeno odvzeti organa. Kar zadeva odvzem delov telesa mrtvega splavljenega zarodka, odvzem ni mogoče brez pisne privolitve ženske, ki je zarodek nosila; in zgolj na podlagi predhodne odobritve Etične komisije za presaditve in medicinsko etiko. V Združeni levici ocenjujemo, da je na ta način ustrezno zavarovano dostojanstvo pokojnih pred odvzemanjem organov po smrti. Kot je znano, lahko nekatere organe oziroma dele telesa in tkiva darujejo tudi živi darovalci. Praviloma se darujejo tkiva, ki se obnavljajo, na primer kostni mozeg. Že po sedaj veljavnem zakonu je dovoljeno darovati tudi posamezno ledvico ali del jeter, novi zakon pa zahvaljujoč napredku medicine omogoča tudi darovanje dela pljuč. Do sedaj so vsi postopki presaditve pljuč za slovenske bolnike potekali na Dunaju. Morda se bo ta veja kirurgije sedaj razvila tudi v Sloveniji. Darovanje živih darovalcev je bilo že po starem zakonu – in ostaja tudi po novem – omejeno na sorodnike, družinske člane in na osebe, s katerimi imamo posebno čustveno vez. Mladoletniki lahko darujejo samo izjemoma, s pisnim soglasjem Etične komisije za presaditve; vsako darovanje organov pa je mogoče le z izrecno pisno privolitvijo darovalca.

Če povzamem. S socialnega vidika mora ta zakon preprečiti vsako obliko trgovanja z organi in preprečiti, da si lahko kdorkoli s svojim vplivom in denarjem zagotovi prednost pri presaditvi. Iz etičnega vidika mora omogočiti svobodno izbiro darovalca ali njegovih bližnjih. V tej fazi postopka bi predlagatelje opozorili na dve vprašanji, ki bi lahko bili po našem mnenju bolje urejeni. Tretji odstavek 4. člena prepoveduje oglaševanje potrebe po delih telesa, če je namen takšnega oglaševanja iskanje dobička ali podobnih koristi. Ta prepoved je popolnoma upravičena, vendar ne rešuje problema iskanja primernega tkiva za presaditev. Naj to nekoliko pojasnim. Potrebe po organih mrtvih darovalcev, po našem mnenju, v nobenem primeru ni dovoljeno oglaševati. Darovanje posamezne ledvice, dela jeter ali dela pljuč s strani živih darovalcev je po zakonu omejena na sorodnike in družinske člane, tako da tukaj kakršnokoli oglaševanje pravzaprav ni smiselno. Je pa smiselno v primeru tkiv, ki se obnavljajo, na primer kostnega mozga, kjer se velikokrat zgodi, da nekdo zelo urgentno rabi presaditev, pa nima primernega darovalca, ker se morajo krvne skupine ujemati. V preteklosti je bilo že več javnih kampanj za iskanje kostnega mozga za presaditev točno določeni osebi, po navadi so bili to primeri znanih osebnosti. Kolikor sem seznanjen, so bolniki pri iskanju tkiv za presaditev prepuščeni bolj kot ne samim sebi; to pa pomeni, da imajo javne osebnosti in ljudje s premoženjem ter vplivom veliko več možnosti, da bodo pravočasno prišli do tkiva za presaditev. Tega po našem mnenju ni smiselno urejati s prepovednimi normami, ampak bi morala biti dolžnost javnih zavodov na tem področju, konkretno Slovenija transplant, da izvaja iskalne akcije, če se lahko tako izrazim. Tukaj bi se lahko zgledovali po Rdečem križu in Zavodu za transfuzijo, ki v primerih pomanjkanja krvi posameznih krvnih skupin izdajata posebne javne pozive in izredne krvodajalske akcije. Javni zavod Slovenija transplant bi izvajal anonimne iskalne akcije glede na neke prioritete, ki bi bile določene v skladu s strokovnimi merili in etičnimi načeli transplantacijske medicine. Slovenija transplant ima to znanje in tudi podatke. Že po sedanji ureditvi Slovenija transplant vodi čakalni seznam prejemnikov organov in tkiv ter register nesorodnih darovalcev kostnega mozga. Najboljša rešitev bi nemara bila, da se to doda v 40. členu kot eno od nalog Slovenija transplant. Druga pomanjkljivost se nahaja v 3. členu. Definicija oseb, ki so umrlemu darovalcu blizu, je diskriminatorna do neregistriranih istospolnih parov. Pri raznospolnih parihih lahko namreč svoje mnenje podajata zakonec in zunajzakonski partner, pri istospolnih pa ne. Ko bo začela veljati sprememba Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, to seveda ne bo več problem, vendar je v tej fazi sama formulacija nepravilna in po našem mnenju neskladna z Ustavo, zato jo bo treba spremeniti.

V Združeni levici se zavedamo, da so ta vprašanja zato, ker se dotikajo smrti in hude bolezni, neke vrste tabu in da sprožajo določene strahove. Vendar smo tudi prepričani, da v urejenem sistemu, v katerem je preprečeno vsakršno trgovanje z organi in vsaka komercializacija te dejavnosti, ni pravega razloga za strah. Nobene potrebe ni, da bi bili religiozni in moralni predsodki ovira pri tem, da pomagamo soljudem in zagotavljamo napredek znanosti pri zdravljenju in izboljševanju kakovosti življenja. Mi vsekakor upamo, da bo v naši družbi, ki je na primer svetovno znana po požrtvovalnih krvodajalcih, pripravljenost pomagati sočloveku tudi po smrti in, če ne drugače, tudi z organi, ki jih po smrti pač več ne rabimo, postala nekaj samoumevnega. Zakon bomo zato podprli, pričakujemo pa jasne odgovore s strani ministrstva. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanskih demokratov, v njenem imenu gospa Iva Dimic.

IVA DIMIC (PS NSI): Spoštovani predsednik, spoštovana ministrica, kolegice in kolegi!

Pred nami je prva obravnava Predloga zakona o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja, ki v celoti nadomešča do zdaj veljavni zakon s tega področja iz leta 2000. Vlada nujnost zakona utemeljuje s prenosom Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev; ter izvedbe direktive Komisije o postopkih pošiljanja informacij pri izmenjavi človeških organov za presaditev med državami članicami. Predlog zakona spreminja glede na obstoječ zakon področje privolitve v darovanje pri umrlih osebah, pri čemer se določa, da lahko vsaka oseba, ki je sposobna samostojno odločati o zdravljenju za časa življenja, pisno privoli v darovanje ali nasprotuje darovanju delov telesa po smrti. V tem primeru, da do te opredelitve ne pride, se lahko umrlému odvzame del telesa, tako imenovano domnevno soglasje, če temu ne nasprotujejo osebe, ki so bile le-temu blizu. Zakon ureja pogoje za odvzem delov človeškega telesa – organi, tkiva in celice – od žive ali umrle osebe ter pogoje za presaditev v telo druge osebe zaradi zdravljenja. Predlog zakona ureja etično zelo občutljiva vprašanja, ki segajo na področje varstva temeljnih človekovih pravic in zaščite človekove osebnosti tudi po smrti. V Novi Sloveniji menimo, da mora predlog zakona z varovalnimi mehanizmi uskladiti vse interese in preprečiti kakršnekoli zlorabe. Darovanje organov je lahko izraz solidarnosti, človekoljubnosti, saj gre za konkretno pomoč bližnjemu v stiski. Pri tem je odločilna svobodna privolitev darovalca. Če gre za živega darovalca, je pri tem treba upoštevati, da darovalec ne sme utrpeti hude in nepopravljive škode v zvezi z zdravljenjem ter da mora biti telesna in

psihološka škoda ter tveganje darovalca sorazmerno z dobrim, ki ga želimo doseči pri prejemniku. Če gre za mrtvega darovalca, mora biti smrt zanesljivo ugotovljena, prav tako je treba upoštevati pieteto do mrtvega telesa. Človeški organi ne smejo nikoli biti predmet trgovine, ampak morajo biti predmet zastonske podaritve. V Novi Sloveniji menimo, da je v primeru živega darovalca treba upoštevati etične kriterije, kot so svobodna privolitev, zastonskost darovanja, spoštovanje fizičnega življenja darovalca in prejemnika. Tveganje mora biti sorazmerno z možnostjo uspeha, prav tako pa ne sme biti ogroženo življenje darovalca; ter varovanje osebne identitete prejemnika.

Po podatkih Slovenija transplant je bilo 5. januarja 2015 na čakalnem seznamu za presaditev organov 187 bolnikov, in sicer 136 za ledvice, 31 za srce, ter 20 za jetra; medtem ko je bilo 31. 12. 2013 v register vpisanih 16 tisoč 29 darovalcev. Slovenija transplant je skladno z navedbami v njihovem letnem poročilu od leta 1999 enakopravni član Eurotransplanta – mednarodne organizacije za izmenjavo organov mrtvih darovalcev med transplantacijskimi centri držav članic. Eurotransplant je neprofitna organizacija, ki deluje kot mednarodna transplantacijska mreža, ki organizira izmenjavo organov med posameznimi transplantacijskimi centri osmih držav: Belgije, Nizozemske, Luksemburga, Nemčije, Avstrije, Hrvaške, Slovenije in Madžarske. Združuje področje 133 milijonov prebivalcev. Sedež je v Leidnu na Nizozemskem. Slovenija je država, ki sodeluje na največ projektih kot mlajša članica Evropske unije. Slovenija transplant je pripravil in sodeloval v največ projektih ali delovnih paketih med mladimi državami iz področja transplantacije. Ker je Slovenija zelo aktivna na mednarodnem nivoju, je po mnenju Nove Slovenije še toliko bolj pomembno, da se določijo kazalci kakovosti v vseh segmentih transplantacijske medicine – darovanje, alokacija, transplantacija, resursi in izhod zdravljenja. Vemo, da se med državami članicami izvaja veliko izmenjav organov. Trenutno na področju zagotavljanja organov primanjkujejo enotni standardi kakovosti in varnosti, zato je zelo pomembno, da se ta zahteva izpolni. Zato bi bilo smiselno pripraviti zakon o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, kar je zelo pomembna tema, ki se že več let obravnava na osnovi zahtev v Direktivi 2010/53/EU. Še posebej občutljiva in izpostavljena tema je že več let enakost bolnikov, saj vemo, da je program pridobivanja organov zelo različno razvit v različnih državah Evropske unije, medtem ko naj bi vsaka država skrbela za svoje bolnike glede razložitljivosti organov. Pomembna je preglednost pri vodenju čakalnih seznamov, da ne bi prihajalo do škandaloznih primerov zlorab zakonodajnih vrzeli. Zaradi pomanjkanja organov različne kriminalne združbe izkoriščajo to stanje in so skrb za ljudi preoblikovali v donosno trgovino s

človeškimi organi. Posredno se lahko proti takšnemu ravnanju borimo z ozaveščenostjo in spodbuditi državljanov k darovanju, seveda ob upoštevanju vseh varnostnih tveganj in etičnih vprašanj ter tudi nevarnosti presaditvenega turizma, ko v mnogih tretjih državah ljudi izkoriščajo za pridobivanje organov.

Darovanje in presajanje organov je občutljivo in pomembno vprašanje, pri tem lahko dobra zakonodaja skupaj z dobro prakso vsako leto reši tisoče človeških življenj. Vprašanja o tanki črti med življenjem in smrtjo so resnično občutljiva, zato v Novi Sloveniji opozarjamo predvsem na etično sporni 14. člen v predlogu zakona, ki ureja odvzem delov telesa splavljenega zarodka za presaditve; zato bomo v nadaljnjem postopku predlagali črtanje tega člena. Sicer ta člen v predlogu zakona ni novost, saj obstaja že v veljavnem zakonu; bi nas pa zanimalo, koliko soglasij je bilo s strani Komisije za medicinsko etiko izdanih in kaj je namen te določbe, saj iz obrazložitve člena to ni jasno. Glede na našo veliko mednarodno aktivnost pri izmenjavi organov in vključenost v Eurotransplant, kjer sta članici Nizozemska in Belgija, ki imata uzakonjeno evtanazijo, se odpira etično vprašanje o dopustnosti izmenjave organov evtanaziranih oseb. Kot je dejal pokojni dr. Trontelj, predsednik Komisije za medicinsko etiko, citiram: "so v Belgiji že začeli povezovati evtanazijo in transplantacijo." Slovenija je že bila zaprosena, ali bo sprejela takšne organe, zato je treba to področje v predlogu zakona po našem mnenju dodatno urediti.

V Novi Sloveniji ne nasprotujemo ureditvi zakonodaje na tem področju, vendar bo naša podpora vezana predvsem na že izpostavljene etične dileme.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Sledi splošna razprava poslank in poslancev. Besedo ima gospa Marija Antonija Kovačič, pripravita naj se gospa Irena Grošelj Košnik in gospod Tomaž Gantar.

MARIJA ANTONIJA KOVAČIČ (PS DeSUS): Hvala lepa, gospod predsednik. Spoštovana ministrica s sodelavci, lep pozdrav poslankam in poslancem!

Predlog zakona, ki je pred nami, ni nov, vendar je glede na glavni razlog o spremembah implementacije Direktive 2010 Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev, terjal tolikšne spremembe, ki bi morale biti realizirane že v naši zakonodaji do avgusta 2012, da je nastal nov predlog zakona. Druga direktiva komisije 2012, ki bi morala implementirana v našo zakonodajo do aprila 2014, ureja nadzorovane mehanizme, ki bodo zmanjševali tveganje zlorabe ali celo trgovanje s človeškimi organi. Ureja tudi postopke za pošiljanje informacij pri izmenjavi človeških organov za presaditev med državami članicami.

Ta predlog zakona ureja ureditev glede na izrekanje o darovanju organov in tudi o umiku soglasja. Oseba, ki je sposobna samostojno odločati o zdravljenju, lahko po novem za časa življenja tudi pisno nasprotuje darovanju po smrti. Opredelitev za darovanje pa zakon poenostavlja. Vsak posameznik svojo odločitev izrazi pri osebnem zdravniku, z elektronsko pošto, z elektronskim podpisom, pri pooblaščenih osebi na prijavnih mestih, v javnih zdravstvenih zavodih, Slovenija transplantu, z osebnim dokumentom in kartico zdravstvenega zavarovanja. Darovalec ima pravico svojo odločitev tudi preklicati. Darovanje in prejemanje je anonimno. Po dvakratnem komisijskem ugotavljanju smrti so izpolnjeni pogoji za odvzem tkiv ali organov mrtvega darovalca. Prične se izbira prejemnika, ki ni naključna, seznam čakajočih urejajo tudi pravilniki pravilne medicinske indikacije prejemnika. Darovanje za časa življenja se običajno daruje po sorodstveni liniji, predvsem organi, ki ne ogrožajo zdravljenja darovalca. Da ne pride do zlorab, mora tovrstno darovanje obravnavati in soglašati Etična komisija za presaditve. Dejavnost donorskih in transplantacijskih centrov pa lahko opravljajo javni zdravstveni zavodi ob izpolnjevanju kadrovskih, prostorskih, tehničnih in drugih pogojev, ki jih predpiše minister. Varstvo osebnih podatkov ureja zakon s posebnim poudarkom o varstvu podatkov o darovalcu in prejemniku s tem, da natančno določa vsebino evidenc, ki vsebujejo osebne podatke. Nadzor je naloga Zdravstvenega inšpektorata in informacijske pooblaščenke. Za kršitev so določene globe do 6 tisoč evrov.

Podpiramo ureditev področja pridobivanja in presaditve delov človeškega telesa zaradi zdravljenja; spodbujamo razvoj opravljanja dejavnosti presaditve delov človeškega telesa, ki temelji na novih dosežkih sodobne medicine in omogoča bistveno boljše načine zdravljenja. Gre tudi za etično zelo občutljiva vprašanja s področja temeljnih človekovih pravic in zaščite človekove osebnosti do smrti. Predlog zakona z varovalnimi mehanizmi in preprečevanjem vsakršne zlorabe podpiramo. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Irena Grošelj Košnik, pripravita naj se gospoda Tomaž Gantar in Janko Veber.

IRENA GROŠELJ KOŠNIK (PS SMC): Hvala za besedo, predsednik. Spoštovani predstavniki Vlade, kolegice in kolegi!

Slovenija transplant je članica Eurotransplanta že od leta 2000 in omogoča izmenjavo organov iz sedmih evropskih držav, kar zajema 125 milijonov prebivalcev. Potrebe po presaditvah v teh državah najdemo pri 15 tisoč pacientih. Opravljenih je 6 tisoč 200 transplantacij, od tega približno 110 v Sloveniji. Slovenija je prvi korak v to smer medicinskih storitev naredila pred približno pol stoletja. Prva presaditev kostnega mozga je bila pred 26 leti, nacionalna mreža pa

se je vzpostavila leta 1998, leta 2000 smo dobili zakon, ki velja sedaj. Cilj tega zakona je, da se vzpostavi nacionalni sistem, da se na enem mestu uredi združitev organizacijskih, strokovnih, tehničnih in informacijskih postopkov ter da je zakon usklajen z evropskima direktivama, ki zagotavljata kakovost in določata standarde na tem področju; ter na ta način omogočata večjo varnost za te storitve ter tudi zmanjšata možnosti zlorab na tem področju, predvsem v komercialne namene. Zakon uvaja izraz "deli človeškega telesa", ker ne ureja samo presaditev organov, temveč tudi tkiv in celic. Določa tudi pristojni organ, ki daje dovoljenja za delo, in sicer govorimo o dovoljenjih za delo v donorskih centrih, ki ga izvaja v Sloveniji devet bolnišnic in Klinični center. Tu gre za organizacijo zbiranja in zagotavljanja organov ter tkiv in določa transplantacijski center, ki pa je pri nas samo Klinični center. Slovenija transplant pa je zadolžen za vso strokovno, organizacijsko, informativno in tehnično organizacijo ter mednarodno povezovanje.

Problematika je zelo kompleksna tudi iz pravnega, organizacijskega in etičnega vidika. V zakonu se ureja tudi privolitev v darovanje. Pri nas ima vsaka oseba, stara nad 15 let, pravico, da se za časa življenja opredeli, ali želi darovati organe ali ne. Po smrti pa se išče, ali morda temu nasprotujejo bližnji. Razveseljivo je, da pri nas sedaj ne nasprotuje darovanju organov že 80 % svojcev, privolitev pa imamo samo 1 %, kar je veliko manj, kot je na primer na Nizozemskem, kjer so v najboljših časih zmogli tudi 38 % privolitev. Lahko uporabljamo kapacitete za darovanje iz Belgije, Nemčije, Nizozemske, Luksemburga, Avstrije in Hrvaške in tudi mi posredujemo organe tem državam, če ni odjemalca v Sloveniji. Na ta način pridemo do višjega nabora darovalcev. To omogoča tudi višja stopnja preživetja, predvsem pa daje možnost večje kakovosti življenja, kajti transplantacija je zelo močen poseg v človeško telo, vendar pa lahko marsikateremu pacientu, če je uspešna, zelo poveča kvaliteto življenja. Letos smo pridobili tudi logistično izboljšavo, saj je Slovenija transplant podpisal dogovor z Ministrstvom za obrambo, da lahko najame letalo falcon, da prepelje iz bolj oddaljenih držav organe, ki ne prenesejo drugega transporta. Tudi ta poteza bo še zmanjšala čakalno dobo in rešila kakšno življenje. Tako bomo prepeljali v enem letu 20 do 25 organov, večinoma gre tu za srca. Ker ta zakon omogoča boljše kakovost pri pacientih, njihovo večjo varnost ter tudi zmanjšuje tveganja za zlorabe, mislim, da je treba nadaljevanje obravnave tega zakona podpreti. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Tomaž Gantar, pripravitelj naj se gospod Janko Veber in gospe Erika Dekleva.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala lepa, predsednik.

Slovenija ima, podobno kot na nekaterih drugih področjih v zdravstvu, tudi tukaj zelo dobre rezultate, s katerimi se lahko pohvali in s katerimi hodi vzporedno z državami, s katerimi se v zadnjem času radi primerjamo in imajo dobro urejeno zdravstvo. Je pa treba vedeti, da za tem stoji ogromno dela preteklih let, bodisi v okviru Eurotransplanta, v povezavi z organizacijo te službe, bodisi tudi v povezavi z evropsko mrežo; in tudi v posameznih institucijah, kjer moramo vedeti, da so stalno na razpolago visoko strokovno usposobljeni timi za odvzem organov dajalcem, ki so to postali po predvidenem postopku, kot tudi timov, ki izvajajo transplantacije – pri nas v Kliničnem centru v Ljubljani. Mislim, da je bilo lani opravljenih v ljubljanskem Kliničnem centru 115 uspešnih transplantacij, kar pomeni, da je bilo 115 ljudem na nek način vrnjeno življenje oziroma bistveno izboljšana kakovost življenja. Mora biti pa nekaj jasno, seveda, da transplantacijske dejavnosti in njenega nadaljnjega razvoja ne more biti in je ne bo, če ne bomo imeli na razpolago zadostnega števila dajalcev. Opredelitev za nekoga, da postane dajalec, verjamem, da je težka. In ni strogo vezana, to bi bilo zelo enostavno, zgolj na same postopke, kje in na kakšen način se opredeliš kot dajalec; ampak predvsem tudi na veliko mero samega zaupanja v zdravstveni sistem, v zaupanje, da ne bo prihajalo do zlorab in da je delo korektno izvedeno. Vsak ima to odločitev v sebi in ta odločitev ni ter verjetno nikdar ne bo zgolj in samo razumska. O tem razmišljati je enostavno težko, kaj se ti bo dogajalo in kaj se bo dogajalo po smrti, na kakršenkoli način že do nje pride. Zato mi je na nek način, kot sem že prej omenjal, žal, da v zakonu kljub vsemu nismo poskušali z domnevno privolitvijo, ki bi pomenila, da je vsak med nami dajalec, če se ne izreče drugače oziroma dokler se ne opredeli nasprotno. Na ta način se je število dajalcev v državah, ki so to sprejele, precej povečalo, tudi za okoli 20 %. In to bi bila verjetno prava pot. Vprašanje, če je danes primeren čas, čeprav – spet racionalno gledano – verjetno ne bo nikdar. Treba bo enkrat odločitev sprejeti.

Upam, da bo tudi ta predlog, ki zagotavlja nekoliko večjo varnost na področju transplantacijske medicine, predvsem v smislu zlorab in tudi lažje poti za opredelitev, dosegel svoj namen – to je večje število dajalcev. Mislim, da je dolgoročno edina prava pot ustrezen razvoj, ustrezen napredek, predvsem pa zaupanje, kot rečeno, v samo zdravstvo, medicino, v usposobljenost naših zdravnikov. Verjamem, da brez tega dajalcev ne bo dovolj. In druga stvar, ki bi bila verjetno pomembna, pač zahteva tudi nek primeren in ustrezen pristop, pa je širša razprava, nevsiljena seveda, o vprašanih transplantacijske medicine – kaj v resnici pomeni, kakšni so postopki, na kakšen način in kolikim se da na ta način zelo učinkovito pomagati. Kar vedno ni bilo na razpolago, danes pač je.

To sem želel povedati in zato je mogoče še toliko bolj pomembno, da rešimo dileme, ki se pojavljajo, da ne bomo imeli v zdravstvu vedno v ospredju težav, ki so prisotne, ki se kopičijo, ki pa v ničemer ne zmanjšujejo pomena in vrednosti dela vseh zdravstvenih ekip; pa naj bo to na področju transplantacijske medicine kot ostalih, da se dela še vedno zelo dobro in še vedno primerljivo z najboljšimi. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Erika Dekleva, pripravita naj se gospa Iva Dimic in gospod Uroš Prikl.

ERIKA DEKLEVA (PS SMC): Hvala za besedo.

Kot sem že uvodoma v stališču izpostavila, je dejstvo, da s predlogom zakona samo sledimo smernicam evropske direktive. Dejstvo je, da moramo sprejeti predpise, ki so bili že sprejeti na ravni Evropske unije, in jih implementirati v našo zakonodajo, saj s tem tudi že nekoliko zamujamo. Po veljavnem zakonu se sme presaditev opraviti, če se za časa življenja tako človek odloči, opredeli; če se ne, se umrlému lahko odvzame organe le, če to dovolijo njegovi najbližji. Sedaj pa nov zakon v celoti ureja področje pridobivanja in presaditve organov oziroma delov človeškega telesa zaradi zdravljenja. To je pomembno tudi ali pa predvsem zaradi celotne transplantacijske mreže, v katero je vključena tudi Slovenija kot članica Eurotransplanta. Dejstvo je, da imamo prav zaradi tega pravico, da lahko pridobimo organe za naše slovenske prejemnike, seveda pa smo obvezni te organe, če jih nismo porabili za naše bolnike, tudi ponuditi Eurotransplantu. Želela bi morda le izpostaviti, da je v Sloveniji po mojem mnenju še veliko rezerve, saj se za darovanje organov po smrti odloči manj kot 1 % prebivalcev; v nasprotju, kot je že kolegica povedala, z zelo uspešno državo Nizozemska, kjer se za darovanje opredeli kar do 38 % ljudi. Dejstvo je, da je darovanje organov plemenita odločitev, z njo lahko rešimo zdravje, lahko rešimo celo življenje. Nekako res je, da v Sloveniji velja zelo visoka splošna pripravljenost za darovanje organov, se pa ta odstotek oziroma ta splošna pripravljenost bistveno zmanjša, ko jo je treba konkretizirati. Strinjam se s kolegom Gantarjem in tudi sama sem mnenja, da je domnevno soglasje tista prava pot, po kateri bi morali hoditi. Sicer pa se pa se tudi zavedam, da sistem domnevnega soglasja ni edini razlog, zaradi katerega imajo nekatere države tako visok delež darovalcev. Transplantacijsko dejavnost bi kljub vsemu najbrž veljalo nekoliko temeljito oživiti z organizacijskimi spremembami, kot so to naredili v Španiji. Najbrž bo treba bistveno več izobraževanja, promocije medicinskega osebja in širše javnosti, da se lahko doseže višjo podporo za darovanje organov po smrti. Morda je tudi malce čudno, da zdravstveno osebje v Sloveniji še vedno ne zazna vseh morebitnih darovalcev. V nekaterih državah so na primer

celo zaposlili poseben profil zdravstvenih delavcev, tako imenovane transplantacijske koordinatorje, da bi se temu izognili. Žal še vedno v državah na območju Eurotransplanta, ki združuje teh sedem držav s 125 milijoni prebivalcev, umrejo štirje bolniki na dan, ker pač niso dočakali presaditve organa. V Evropi, če malo širše pogledamo, je na čakalnem seznamu za presaditev kar 400 tisoč ljudi. Od teh žal umre okrog 10 ljudi vsak dan, ker je darovanih organov premalo. Najbrž je na tem področju še kaj prostora, da naredimo še kaj in stvar premaknemo v drugo smer.

Zakon je vsekakor nujen, poleg tega pa je kljub vsemu treba jasno povedati ljudem, da gre za radikalen poseg v človeško telo, da so možni pooperativni zapleti. Gre za zelo občutljiva vprašanja, ki segajo na področje človekovih pravic in zaščite zasebnosti tudi po smrti. Zato je oziroma bo treba posebno pozornost nameniti predvsem varovalnim mehanizmom za preprečitev kakršnihkoli zlorab na tem področju. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Iva Dimic, pripravita naj se gospod Uroš Prikl in gospa Nada Brinovšek.

IVA DIMIC (PS NSi): Hvala lepa za besedo, predsednik. Spoštovana ministrica, kolegice in kolegi!

Današnja obravnava predloga zakona, se mi zdi, je bila zelo obsežna in moram tukaj izraziti pomisleke ter tudi nekoliko pokritizirati. Žal, da so podatki na slovenski spletni strani zelo težko dostopni in skopi. Ko sem se želela podučiti o delovanju Slovenije transplanta, in to se največkrat lahko razbere iz letnih in poslovnih poročil, sem ugotovila, da deluje od leta 2000; poročila pa so bila za leta 2012, 2013 in 2009. Lahko rečem, da je to zelo skopo, glede na to, da se pogovarjamo o človeških organih in da bi morala biti poročila kot v ostalih gospodarskih družbah striktna, redna in tudi javno dostopna. Tukaj gre kritika na račun tega. Tega na spletni strani ni, lahko greste pogledat. Jaz sem šla še enkrat preveriti, če je prišlo do kakšne spremembe, ne. Pa še eno zadevo sem pogrešala pri pripravi na današnjo sejo. Tudi spletna stran za medicinsko etiko je v prenovi. Skratka, dve spletni strani, ki sta na nek način osnova, poleg zakonske podlage, za današnjo sejo, za kvalitetno razpravo, ne delujeta oziroma nista popolni. Želim tukaj podati opozorilo, da človek dobi občutek, da zadeve niso urejene oziroma so pomanjkljive. Potem spet vprašam, ne vem, ali je to komu korist, ali je dejstvo, da ne prihaja do zlorab.

Gospa ministrica, jaz bi vseeno pričakovala, že v stališču sem podala vprašanje na etično sporni 14. člen predloga zakona, ki ureja odvzem delov telesa splavljenega zarodka za presaditve. Mene zanima, za kaj se uporabljajo ti deli telesa? Koliko je bilo zaprosil oziroma prošenj za to? In koliko je bilo odobrenih dovoljenj na tem

področju? To me zanima. Ker to je bilo že v predlogu zakona, mislim, da morajo dejansko obstajati tudi nekatere podlage oziroma zahteve ali uporaba, ker drugače bi pri pripravi tega zakona zadevo vendarle optimizirali; in če bi bil ta člen neuporaben, se ga ne bi uporabljalo, bi ga verjetno že sami črtali. Pa še ene zadeve se moram dotakniti, ker se mi zdi, da je zelo v Sloveniji aktualna, tudi mednarodno je aktualna. Gre namreč za dopustnost izmenjave organov evtanaziranih oseb, kot sem prebrala in kot je navedeno, je bila Slovenija že zaprosena, da se opredeli glede tega, ali bo te organe evtanaziranih oseb sprejemala ali ne. Prebrala sem tudi besede, žal že pokojnega dr. Trontlja, predsednika Komisije za medicinsko etiko. V obdobju, ko se je Slovenija na tem področju odločala, je žal prehitro preminil, tako da je zadeva obvisela v zraku. Ampak jaz bi vseeno rada poudarila, da pri pripravi oziroma pri odločanju o tem je treba vseeno upoštevati tudi, kdo so evtanazirane osebe, da so to navadno osebe, ki so neozdravljivo bolne, ki nimajo možnosti, da bi s kakršnikoli zdravili oziroma s pomočjo medicine ozdraveli. Govorila sem z gospo, ki je bila v Sloveniji pionirka na področju transplantacije, in me je opozorila, da je to praktično skoraj nedopustno, ker osebe, ki se v državah, ki imajo evtanazijo dovoljeno, odločijo za tak način, imajo njihovi organi metastaze, ali kakorkoli bi rekla, ker nisem zdravnica in se ne znam mogoče niti na ta način izraziti. Zanima me, kako poteka nadzor nad ustreznostjo oziroma da so ti organi zdravi, da ni kakršnekoli možnosti za poslabšanje stanja pacienta, ki ta organ prejme? Moram opozoriti, kaj se je dogajalo v Ameriki, ko so rakovim bolnikom odvezemali dele kostnih tkiv – mislim, da je to tu prosto dostopno in si lahko vsak pogleda – in so se ti ljudje dejansko rešili ene bolezni in dobili drugo. Skratka, prosila bi za ta dva odgovora, če ju lahko dobim.

Podpora krščanskih demokratov temu zakonu je vezana predvsem na te izpostavljene etične dileme. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Nada Brinovšek. Pripravita naj se gospod Jernej Vrtovec in gospod Andrej Čuš.

NADA BRINOVŠEK (PS SDS): Hvala za besedo, predsednik. Lep pozdrav še enkrat vsem v dvorani!

Verjamem, da se strinjate vsi z menoj, da je pridobivanje in presaditev človeških organov zelo občutljiva tema. Sama menim, da to ni le tema nas politikov oziroma politike, temveč vseh Slovencev. No, pa vendar, prva ideja o presaditvi je stara že več kot sto let. Prvi poskus presaditve ledvice na živali so izvedli že davnega leta 1902. Prav zanimiv je pregled nekaterih mejnikov v transplantaciji človeških organov, ki sem ga našla na spletu, in sicer leta 1954 je bila izvedena prva uspešna presaditev ledvice živega darovalca, leta 1962 prva

uspešna presaditev ledvice pokojnega darovalca, leta 1963 prva uspešna presaditev pljuč, leta 1967 prva uspešna presaditev jeter, leta 1967 tudi prva uspešna presaditev srca, leta 1981 prva uspešna presaditev srca in pljuč naenkrat. In zelo zanimivo, leta 1992 presaditev jeter opice na človeka. V Sloveniji je bila prva uspešna presaditev ledvice opravljena v letu 1970. Ko govorimo o pridobivanju in presaditvi človeških organov, moramo v prvi vrsti spoštovati pravico ljudi, in sicer pravico, da se sami odločijo, ali želijo nek organ prejeti, ali ga želijo darovati še v času svojega življenja oziroma po smrti nekemu drugemu. Seveda pa so dolge čakalne dobe in etične dileme največkrat vzrok za veliko pomanjkanje darovalcev. Kot lahko razberemo tudi iz literature, ki jo je kar precej na spletni strani, so se nekatere religije opredelile do transplantacije. Za krščansko vero je znano, da je prostovoljna pripravljenost darovati organe z namenom rešiti življenje nekoga drugega dajanje usmiljenja, ljubezni in velikodušnosti. V klasičnem budizmu je darovanje organov kot ideal dobrega za družbo in odraz velikodušnosti. Japonska inačica budizma pa vidi v trupu nekaj skrajno nečistega, umazanega in nevarnega, zaradi česar dajanje organov mrtvega živemu ni sprejemljivo. Za islamiste je presajanje organov za reševanje življenj sprejemljiva in veljavna metoda zdravljenja. Žal pa so tudi nekatera področja, kot na primer v Pakistanu, kjer cveti ilegalna prodaja organov. Pretežno gre tu za revnejše ljudi, katerih organi največkrat oziroma po navadi pristanejo v telesih premožnih ljudi, predvsem tujcev. Velik porast prodaje ledvic revnih ljudi je bilo zaznati tudi po letu 2004 v južni Indiji. Iz vsega tega lahko zaključimo, da je za večino verstev darovanje organov plemenito, človekoljubno in etično dejanje. Ampak verjetno je nesprejemljivo in neetično samo pričakovati, da nekdo sprejme organe nekoga drugega, pri tem pa sam ni pripravljen darovati. Zato je pri uvajanju sprememb na tako občutljivem področju, kot je pridobivanje in presaditev delov človeškega telesa, vsaj po mojem mnenju, kot sem že dejala, potrebna širša debata in skupni konsenz, da se področje lahko še bolj razvije in pripomore k izboljšanju kakovosti življenja prejemnikov teh organov.

In še moje mnenje za zaključek, da je v ta postopek treba vključiti celotno družbo, vladne in nevladne organizacije ter tudi sodelovanje z mednarodnimi institucijami. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Andrej Čuš; pripravita naj se dr. Matej T. Vatovec in gospa Jelka Godec.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala za besedo. Spoštovani kolegice, kolegi, gospa ministrica!

Naj povem, da sam podpiram to, da smo se odločili, da opravimo o tem predlogu zakona splošno razpravo. Veliko razpravljavcev je povedalo, da se pogovarjamo o občutljivih

stvarih, ki po mojem mnenju potrebujejo konsenz družbe, soglasje stroke in civilne družbe. Veliko razpravljavcev je govorilo in opozarjalo tudi na problematiko trgovine s človeškimi organi. Sam menim, da je naša zakonodaja ter Evropska unija na tem področju naredila veliko premalo. Sicer je v zadnjem obdobju moč zaslediti neka prizadevanja, tako na ravni Evropske unije kot tudi države, da se bolj organizira v boju proti trgovini s človeškimi organi, ampak mislim, da bo za to treba spremeniti tudi stanje v družbi. Kar se tiče samega predloga zakona, bi povedal, da nas niso vsi napredki medicine do danes pripeljali do točke, ko bi lahko z vsemi razpoložljivimi zdravili in tehnologijo pomagali vsakemu bolniku. Je pa v zadnjih petdesetih letih presajanje organov postalo ustaljena praksa po celem svetu in uporaba človeških organov za presajanje se je v zadnjih dveh desetletjih povečala. Zdravljenje s presajanjem organov in tkiv postaja vedno bolj uveljavljena metoda zdravljenja najhujših bolezni. Opredelitev za darovanje organov in tkiv je najvišja oblika etične zavesti posameznika in najvišja oblika solidarnosti s sočlovekom. Z opredelitvijo za darovanje v času življenja lahko postanete darovalec organov in tkiv po smrti, s čimer lahko pomagate bolniku ohraniti ali mu zagotoviti bolj kakovostno življenje. V skladu z veljavnim Zakonom o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja se sme presaditev opraviti le, če dajalec v to pisno privoli in če je tveganje za njegovo zdravje po medicinskih kriterijih v mejah sprejemljivega. Transplantacijska medicina je relativno mlada veda, ki je svoje mesto dobila tudi v slovenskem prostoru in se postavila ob bok svetovni medicini.

Kar se tiče tudi zakonodaje na tem področju, velja omeniti, da je bil prvi transplantacijski zakon v Sloveniji sprejet leta 1985, leta 2000 pa je Državni zbor sprejel Zakon o odvzemu in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja. Zakon ureja pogoje za odvzem delov človeškega telesa za zdravljenje v primeru živih in umrlih dajalcev. Uvedena je bila tudi kartica darovalca. Tako so se ljudje odločili s podpisom, da jim lahko v primeru smrti odvzamejo organe za presaditev. V zadnjem obdobju se v Sloveniji transplantacijska medicina glede na kriterije, po mojem mnenju, dobro razvija. Že zadnjih nekaj let se glede na število darovalcev na milijon prebivalcev uvrščamo med prvih 10 najuspešnejših držav na področju darovanja organov v Evropi. Prav tako pa slovenska transplantacijska medicina dosega dobre rezultate. Imamo 21 darovalcev na milijon darovalcev, s čimer smo zelo primerljivi z ostalimi državami Evropske unije. S sodelovanjem Eurotransplant se število dajalcev, ki bi imeli tipizacijsko sorodno tkivo, zelo poveča. Poveča se tudi možnost hitreje dobiti potreben organ, s tem se pa krajšajo tudi čakalne dobe. Za darovanje organov po smrti je v slovenskem registru trenutno vpisanih 5 tisoč

ljudi, za darovanje kostnega mozga pa 16 tisoč ljudi. V lanskem letu, v letu 2014 je bilo opravljenih 175 presaditev organov. Kar se konkretno tiče zakonskega predloga, je glavni razlog za spremembo obstoječega zakona Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o standardih kakovosti in varnosti človeških organov, namenjenih za presaditev, ki državam članicam nalaga usklajitev nacionalne zakonodaje s predpisi Evropske unije, predvsem na področju kakovosti in varnosti človeških organov, ki so namenjeni za presaditev; ter v letu 2012 sprejeta Izvedbena direktiva Komisije o postopkih za pošiljanje informacij pri izmenjavi človeških organov za presaditev med državami članicami. Predlog zakona spreminja oziroma dopolnjuje obstoječo zakonodajo, ki opredeljuje področje privolitve v darovanje pri umrlih osebah, pri čemer se določa, da vsaka oseba, ki je sposobna samostojno odločati o zdravljenju, lahko za časa življenja pisno privoli v darovanje ali nasprotuje darovanju delov telesa po smrti.

Dejstvo je, da je transplantacijska dejavnost področje medicine, ki je pravno gledano zelo občutljivo. Ob tej dejavnosti so se vseskozi pojavljala tudi nekatera etična in moralna vprašanja. Lahko pa marsikomu izboljša kvaliteto življenja in celo podaljša življenje. Jasno pa je tudi, da je za pravilno in kakovostno delovanje postopka transplantacije treba imeti tudi pravno ureditev tega področja. Sam v osnovi podpiram namene zakona. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima dr. Matej Tašner Vatovec, pripravi naj se gospa Jelka Godec. Izvolite, gospod Tašner Vatovec.

DR. MATEJ T. VATOVEC (PS ZL): Hvala, gospod podpredsednik.

Jaz bi na nek način samo še enkrat povzel stališče. Mislim, da je bila ta razprava dokaj konstruktivna in tudi usmerjena v pravi kurz. V Združeni levici, kot povedano v stališču, od takšne zakonodaje pričakujemo predvsem dve stvari. To je, da preprečuje kakršnokoli komercializacijo transplantacijske dejavnosti, se pravi trgovanje z deli človeškega telesa; in da ustrezno ureja tudi področje privolitve oziroma kdaj in kako se lahko takšni odvzemi naredijo. Mislimo, da ta zakon, kot je predlagan, ti dve področji ustrezno in na edini možni način ureja.

Imamo pa dve pripombi, to bom še enkrat ponovil. Prva je ta, vprašanje iskanja primernih tkiv, se pravi na kakšen način zagotoviti, da bi se transplantacijska dejavnost čim bolj razširila in tudi povečala ta baza darovalcev oziroma dajalcev, kot se je izrazil kolega Gantar; ter kdo so tiste osebe, ki lahko po smrti odločajo o darovanju. Prva je predvsem vezana na neke mehanizme, sistemske mehanizme, ki omogočajo lažje iskanje teh

organov oziroma tkiv. Kot sem že uvodoma povedal, je to predvsem lažje dostopno tistim, ki so bolj prepoznani v javnosti, se pravi znane osebe, ki že zaradi tega, da nastopijo enkrat na televiziji ali v drugih medijih, dosežejo večjo število potencialnih dajalcev oziroma darovalcev; in po drugi strani tudi ljudje, ki so po svoje premožnejši oziroma imajo več mehanizmov za to, da pridejo do neke širše mreže možnih dajalcev. Naše mnenje je tukaj, da bi moral ta zakon po svoje tudi vzpostaviti neke mehanizme, kako bi Slovenija transplant ali pa kakšna od vladnih služb na ministrstvu sistemsko na nek omogočala tistim, ki potrebujejo tkiva, da se sistematizirano pride do iskanja najprimernejšega darovalca. Zdaj vemo, da to posamezniki počno sami s solidarnostnimi akcijami na facebooku ali po drugih kanalih, ko množično iščemo primernega darovalca kostnega mozga ali kaj podobnega. Mislim, da je to mogoče ena od pomanjkljivosti tega zakona, ki bi jo bilo treba nasloviti. Druga pripomba pa je definicija bližnjih oseb – kot sem povedal, je v trenutni formulaciji, kot je zapisana, na nek način izključen tisti del, ki smo ga urejali pred nekaj meseci, se pravi istospolni pari, predvsem tisti, ki živijo v neregistriranih istospolnih skupnostih. Mislim, da bi bilo to določbo nujno spremeniti na tak način, da bo ustrezna tudi s prizadevanji, ki si jih je ta državni zbor zadal s spremembo novele Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, da bi se ta definicija bližnjih oseb razširila na vse možne oblike družinskih razmerij. V razpravi je bil izpostavljen tudi 14. člen glede odvzema tkiva in organov splavljenega zarodka. Tukaj je jasno zapisano, da se to lahko stori samo s pisno privolitvijo ženske, ki je zarodek nosila. Mislim, da v tej situaciji nimamo nobenega zadržka do tega, da bi bila ta ureditev kakorkoli sporna.

Skratka, kot sem povedal že v stališču, po našem mnenju bi morali na tem področju koristiti za zdravje tehtati različne moralne, religiozne strahove. Nikogar se ne sili v to, da sprejme ali daruje organ, vsekakor pa mora sistem spodbujati k darovanju, to je gotovo. Kolega Gantar je odprl vprašanje domnevne privolitve. Jaz podpiram to idejo, mislim, da bi na tak način vsaj tako skušali povečati ta bazen potencialnih darovalcev. Je pa tudi omenil, da je pri nas 80 % svojcev, ki dovoli odvzem delov telesa. Mislim, da je to dober podatek, ki kaže na neko še visoko stopnjo solidarnosti v slovenski družbi. Mislim, da jo moramo ohranjati oziroma še spodbuditi in doseči čim več odločitev, ki bi šle v to smer, da se po smrti organe daruje. Hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Jelka Godec, izvolite.

JELKA GODEC (PS SDS): Najlepša hvala za besedo.

Mislim, da moramo vsi spoštovati pravico ljudi, da sami odločajo o svojem telesu, in predvsem upoštevati načelo dostojanstva človekovega bitja, telesne integritete v času življenja in po smrti. Zelo težko se je samemu človeku odločiti, ali je darovalec ali ni. Mislim, da gre tukaj za veliko pomanjkanje znanja pri posamezniku in da je težka odločitev, da si darovalec, tudi neke vrste pokazatelj zaupanja v zdravstveni sistem ali v zdravstvo. Marsikdo se danes, v teh dneh sprašuje, kako zaupati v naše zdravstvo, ko prebira novice glede zdravnika Radana, pa je tudi ta tema v Državnem zboru – darovanje organov. Čeprav vem, daleč od tega, da je stvar povezana; in to je treba tudi ljudem povedati, da ne enačiti teh zadev. Veliko se govori tudi, predvsem pred leti se je govorilo o zlorabi oziroma preprodaji delov človeškega telesa. Prav je, da se o tem govori, pa vendar se s tem tudi sproža strah v ljudeh. Po anketah, ki so jih pripravljali v Evropski uniji in Združenih državah Amerike, so glavni faktorji, ki vplivajo na odločitev, recimo demografske spremenljivke. Večjo pripravljenost za darovanje organov po smrti se zasledi predvsem pri mladih, pri ženskah ter ljudeh z višjo izobrazbo in višjim ekonomskim statusom. Pomembno je tudi informiranje in znanje, kajti če ljudje niso seznanjeni oziroma nimajo dovolj znanja in niso dobro informirani, se veliko težje ali pa sploh ne odločijo za darovanje. Veliko se govori tudi o verskih prepričanjih, vendar vse ankete oziroma tudi ostale raziskave kažejo, da večina verstev, torej pomembnejše verske izpovedi podpirajo darovanje organov po smrti. Neverovanje se tudi povezuje, kot sem dejala, z zaupanjem v medicino in tudi s strahom pred smrtjo. Relevantne ankete v Sloveniji so pokazale enak odstotek oziroma enake dejavnike, ki vplivajo na darovanje. Večjo pripravljenost za darovanje izražajo mladi, tisti z višjo stopnjo izobrazbe, zaposleni in predvsem se za darovanje odločajo neverniki, torej ateisti.

Dejala bi, da mora biti ta del medicine, ki je relativno mlad del, tudi pravno urejen, da ne bo prihajalo do zlorab. Upam, da v Sloveniji, vsaj po podatkih, ki jih imamo, do teh zlorab ne prihaja. Je pa res, da se tu in tam tudi pojavijo informacije, novice, da ljudje zaradi ekonomskega statusa, zaradi tega, da preživijo, tudi prodajo svoje človeške organe, kar je seveda žalostno. Upam, da bo s tem zakonom oziroma z vsemi podobnimi regulativami na tem področju tega čim manj v Sloveniji in da bo tudi čim več darovalcev, ki bodo pripomogli k temu, da se te čakalne dobe zmanjšajo in da se pomaga tistim, ki so tega najbolj potrebni. Hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima Marija Milojka Kolar Celarc, predstavnica Vlade.

MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC: Hvala za besedo, gospod predsedujoči. Bom skušala

odgovoriti na nekatere pomisleke in vprašanja, ki so jih spoštovane poslanke in poslanci predstavili oziroma povprašali v svojih obrazložitvah.

Naj mogoče začnem z nekaterimi podatki, ki govorijo o tem, da imamo kljub temu, po mnenju nekaterih od vas, v Sloveniji relativno majhno število darovalcev, ki se vnaprej opredelijo. Naj vam povem, da je Slovenija že v zadnjih nekaj letih glede na število umrlih darovalcev na milijon prebivalcev uvrščena med prvih 10 najuspešnejših držav na področju darovanja organov v Evropi. Strinjam se z razpravljalci, z vsemi tistimi, ki so poudarili to humano gesto darovanja oziroma opredelitev vnaprej. Nekateri so tudi izrazili možnost, da bi dejansko v zakon prijavili možnost, da tisti, ki izrecno ne nasprotuje, pomeni že avtomatsko, da bi postal darovalec po smrti. Vendar so tu določeni pomisleki ustavnopravne stroke, predvsem z vidika varovanja našega telesa tudi po smrti. Mislim in prepričana sem, da je tukaj najpomembnejše predvsem ozaveščanje. Ozaveščanje vseh prebivalcev in nas samih, da se opredelimo in da za časa življenja damo izjavo ter se vpišemo v register kot humano dejanje; in s tem lahko omogočimo oziroma rešimo katero življenje tudi po naši smrti. Med drugim tudi, kar ste nekateri že omenjali, ima naša transplantacijska medicina tudi vrhunske rezultate, predvsem na področju presaditev src, kjer smo po številu presajenih src na milijon prebivalcev prvi na svetu. In tudi po rezultatih o preživetju, recimo v primerjavi z evropskim povprečjem, dosegamo nadpovprečno dobre rezultate v preživetju bolnikov s presajeno ledvico. Mislimo, da je to vsekakor uspeh naše medicine pa tudi Slovenija transplanta. Mislim, da bo tukaj potrebnega predvsem več komuniciranja in ozaveščanja, da se bomo ljudje prostovoljno odločili in postali darovalci.

Če ne začenjam še od zadnjega konca navzdol; gospod Vatovec iz Združene leve je imel nekaj vprašanj oziroma pripomb, predvsem na 3. člen tega zakona, za katerega ste omenili, da je lahko diskriminatoren glede istospolnih partnerjev. Naj povem, da je bila v 21. točki tega člena pripravljena dikcija, takrat, ko smo pripravljali ta zakon, na takratno veljavno obstoječo zakonodajo. Zaradi tega je ta dikcija v tem členu takšna, kot je. Je pa dejstvo, da bomo do drugega branja uskladili to dikcijo naših členov z vso obstoječo, veljavno zakonodajo, tako da bomo pripravili in korigirali tudi v tem delu. Glede povečevanja ozaveščanja sem že dala odgovor; glede izmenjave organov in podatkov, mislim, da je dovolj dobro opredeljeno v predlogu zakona od 31. do 37. člena. Glede zlorab naj povem, da obstaja posebna konvencija Sveta Evrope proti trgovanju s človeškimi organi in ozaveščanju. Na žalost Slovenija še ni med podpisniki, ker je ta konvencija relativno novejšega datuma. Prepričana sem, da bo tudi Slovenija in Vlada v najkrajšem času pristopila k podpisu te

konvencije, ki opredeljuje oziroma omogoča, da do takšnih trgovanj oziroma zlorab trgovanja s človeškimi organi ne bi prihajalo. Nadalje, glede same kakovosti in varnosti, ki je opredeljena v poglavju 3, naj omenim, ker je bilo več vprašanj, povezanih tudi, kako zagotoviti standarde kakovosti organov. Naj rečem, da imamo že zdaj, po zdaj veljavni zakonodaji poseben pravilnik, ki določa te standarde kakovosti. Tudi v novem zakonu je dana pravna podlaga v drugem odstavku 19. člena, da bomo pripravili, oziroma resnici na ljubo imamo en osnutek novega pravilnika o standardih kakovosti organov že pripravljen, kar bo dalo še dodatno zagotovilo, še bolj podrobno, kot je to navedeno v zakonu. Strinjam se, da je treba zaščititi vse interese. Omenjen je bil, če se spomnim, 14. člen tega predloga zakona, ki govori o odvzemu delov telesa mrtvega splavljenega zarodka. Naj povem, da je to dikcija, ki je že v zdaj veljavnem zakonu, da dejansko do tega odvzema ne prihaja in tudi v preteklosti ni prišlo. Ta člen je v bistvu dan bolj kot preventivno varovalo, ki govori o tem, da morajo, če bi že kdo želel, da pride do takšnega odvzema, dve varovalki. Ena varovalka je to, da je treba pridobiti, če bi kdo to želel, posebno odobritev Komisije za medicinsko etiko – to je poseben, najvišji nacionalni organ v Republiki Sloveniji, ki vse takšne zadeve odobrava oziroma zavrne. Sploh ne more priti do tega, da ta komisija mnenja ne bi dala. Drugo varovalo pa je, da zdravnik, ki opravi prekinitve nosečnosti, četudi bi komisija dala odobritev, ne sme sodelovati pri odvzemu ali presaditvi. To so nadzorni mehanizmi, da ne bo in ni prišlo do takih odvzemov. Mislim, da je tukaj bojazen, da bi do takih situacij ali primerov prišlo, odveč. Tudi sedaj ni nikoli bilo teh primerov.

Potem je bilo vprašanje, povezano z letnimi poročili. Naj omenim, da je Slovenija transplant samostojni javni zavod v skladu z javnimi zavodi, da so na spletni strani vsa letna poročila, tako poslovni kot računovodski del. Na žalost res še ni, ker smo sedajle preverili, naloženo kompletno poslovno poročilo z računovodskimi izkazi za leto 2014; so pa vsi drugi relevantni podatki. Težko odgovorjam, kako je s Komisijo za medicinsko etiko, če sedaj oni prenavljajo spletno stran. Mi nimamo ingerence ali vpogleda, da bi to ..., bom pa povprašala in poprosila, da se ta spletna stran čim prej prenove in dopolni s podatki, letnim poročilom, ker je bilo že sprejeto na svetu zavoda. Glede samih čakalnih seznamov bomo tudi opredelili v tem pravilniku, kako poteka izbira prejemnika organa. Zadeve potekajo tako, da potem, ko so izpolnjeni vsi pogoji za odvzem tkiv in organov mrtvega darovalca, se šele prične izbira prejemnika za posamezne organe. Izbiro bolnika med čakajočimi na listi določa, kot sem omenila, pravilnik, ki zagotavlja pravilne medicinske indikacije in tudi pravičnost pri izbiri prejemnika. Glede oglaševanja je treba poudariti, da je prepovedano komercialno oglaševanje; je pa dovoljeno neprofitno

oglaševanje oziroma pozivi k izbiri za darovanje. Zdravljenje z izvornimi celicami ni materija tega zakona in ga ne ureja ta zakon, ker je to, bom rekla, poseben zakon. Tukaj govorimo o človeških organih in delih telesa. Potem še mogoče glede evtanaziranih oseb. Naj povem, da Slovenija ne jemlje organov v tistih državah, kjer je evtanazija uzakonjena. To vemo, da sta Belgija in Nizozemska. Tudi v prihodnje ne bo možno. Toliko bi jaz sedaj za uvod; mislim, da sem na grobo odgovorila. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Gospa ministrica, hvala lepa.

Vsi prijavljeni razpravljavci, ki ste to želeli, ste dobili besedo. Ker čas, določen za razpravo, še ni potekel, sprašujem, ali želi na podlagi prvega odstavka 71. člena Poslovnika zbora še kdo razpravljati? Ne. Hvala lepa. Zaključujem razpravo.

O predlogu sklepa, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo, bomo v skladu s časovnim potekom seje zbora odločali danes v okviru glasovanj.

S tem prekinjam 4. točko dnevnega reda.

Prehajamo na **8. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA PREDLOG PRIPOROČILA ZAVODU ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE V ZVEZI Z NEIZVEDBO SKLEPOV VLADE, VEČJO TRANSPARENTNOSTJO PLAČIL IN PRIPRAVO SISTEMSKIH REŠITEV UČINKOVITEGA NADZORA NAD IZVAJANJEM ZDRAVSTVENIH STORITEV.**

Predlog priporočila je v obravnavo zboru predložila skupina petih poslank in poslancev s prvopodpisanim Jernejem Vrtovcem. Skupina 30 poslank in poslancev s prvopodpisanim mag. Matejem Toninom je zahtevala, da Državni zbor opravi splošno razpravo o predlogu priporočila. V zvezi s tem predlogom priporočila Odbor za zdravstvo predlaga Državnemu zboru sprejem sklepa, da predlog priporočila ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Besedo dajem predsedniku odbora, Tomažu Gantarju, za dopolnilno obrazložitev predloga sklepa.

Izvolite, gospod Tomaž Gantar.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala lepa, predsedujoči!

Odbor za zdravstvo je na svoji 4. seji 6. 5. kot matično delovno telo obravnaval predlog priporočila Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z neizvedbo sklepov Vlade, večjo transparentnostjo plačil in pripravo sistemskih rešitev učinkovitega nadzora nad izvajanjem zdravstvenih storitev, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Jernejem Vrtovcem.

Odbor je bil predhodno seznanjen z mnenjem Zakonodajnopravne službe in z mnenjem Vlade Republike Slovenije.

Dopolnilno obrazložitev je v imenu predlagatelja podal poslanec gospod Jernej Vrtovec in predlagal sprejem priporočil. Poudaril je, da so priporočila vložili predvsem zaradi številnih težav, s katerimi se sooča slovensko zdravstvo in po mnenju stranke NSi nosi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije velik del odgovornosti za neučinkovitost zdravstvenega sistema. Priporočila gredo v smeri, da bi bilo delovanje poslovanja in financiranje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije bolj učinkovito.

Predstavnica Zakonodajnopravne službe je predstavila njihovo pisno mnenje in poudarila, da lahko Državni zbor drugim državnim organom predlaga le tiste ukrepe, ki sodijo v izrecno in vnaprej določeno pristojnost posameznih organov, in pri tem upoštevajo njihovo ustavno ali zakonsko določeno samostojnost in neodvisnost pri izvrševanju teh pristojnosti. Navedla je konkretne pripombe na posamezne dele priporočila in poudarila, da tudi vloženi amandmaji s strani Poslanske skupine Nove Slovenije ugotovljenih nepravilnosti ne odpravljajo, zato je predlog priporočil neusklajen.

Ministrica za zdravje, gospa Milojka Kolar Celarc, je predstavila mnenje Vlade in poudarila, da predlog priporočil neustrezno in nezakonito poskuša reševati probleme, ki sicer so prisotni v zdravstvu, vendar njihovega reševanja Vlada v predlagani obliki ne podpira. Predstavniki Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v. d. direktorja Samo Fakin je podrobno predstavil delovanje zavoda in zakonski okvir, v katerem zavod deluje. Zavrnil je očitke, da zavod ne spoštuje sklepov, in poudaril, da ZZZS vodi skupščina in upravni odbor in ne njen direktor Samo Fakin. Skupščina ima svoje pristojnosti urejene z zakonom, ki ga Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije dosledno spoštuje, za kar skrbi tudi Računsko sodišče. V zadnjih osmih letih s strani Računskega sodišča niso prejeli negativnega mnenja. Predstavniki ZZZS je podal tudi odgovore na nekatera vprašanja predlagatelja in izpostavil najbolj aktualna področja, kot so finančni viri za stabilno izvajanje obveznega zdravstvenega zavarovanja, čakalne vrste, višino prispevnih stopenj, trošarine na sladke pijače, vsebino košarice pravic, univerzalno košarico pravic ter dostopnost do zdravstvenih pravic brez omejitev in konkurence na področju zavarovalniškega sistema.

Na podlagi drugega odstavka 128. člena Poslovnika Državnega zbora je odbor sprejel naslednji sklep: Predlog priporočila Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z neizvedbo sklepov Vlade, večjo transparentnostjo plačil in pripravo sistemskih rešitev učinkovitega nadzora nad izvajanjem

zdravstvenih storitev ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo dajem predstavniku predlagatelja predloga priporočila gospodu Jerneju Vrtovcu za uvodno predstavitev stališča do predloga matičnega delovnega telesa. Izvolite.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovani kolegice in kolegi, spoštovana gospa ministrica z ekipo, predsedujoči!

Slovenski zdravstveni sistem že dolgo let ne deluje tako, kot bi moral. Slovenski zdravstveni sistem je po našem trdnem prepričanju že mnogo let dejansko v razsulu. O tem ni nobenega dvoma in temu smo priča skoraj sleherni dan. Dolge čakalne dobe, zdravstveni lobiji, drage storitve, dolge čakalne vrste, anomalije pri obračunu zdravstvenih storitev, cene zdravil – vse to so naše težave, ki jih moramo odpraviti, ampak žal pri tem nismo najbolj uspešni. Težave zgolj prelagamo, delamo strategije in analize, problemi pa žal ostajajo. Slovenski davkoplačevalci v naš zdravstveni sistem namenimo veliko denarja in posledično upravičeno tudi pričakujemo, da bomo glede na finančni vložek imeli tudi človeka vredno zdravstvo. Ampak zdravstveni sistem, v katerem, poudarjam, v katerem moramo za operacije svojih otrok zbirati zamaške, jih pošiljati v tujino, tak zdravstveni sistem ni človeka vreden. Zaradi tega, ker je slovenski zdravstveni sistem dobesedno v razsulu, so posledice, prvič, pri državljanih, ker nimajo kakovostnega zdravljenja, torej dolge čakalne dobe in vrste, vrste, govorim v ambulantah, in seveda tudi pri finančnem stanju države. Eden izmed največjih problemov našega zdravstvenega sistema pa je nedvomno Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in monopol, ki ga Zavod za zdravstveno zavarovanje ima. Prav monopol Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije omogoča, da so cene storitev tako visoke, kakovost pa slaba. Dogajajo se velike anomalije, na primer pri obračunavanju cen storitve, pri napotovanju in tudi samem nadzoru. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki letno obrača preko 2,3 milijarde evrov, je eden izmed večjih problemov v okviru slovenskega zdravstvenega sistema. ZZZS je s približno 2,3 milijardami evrov letnih prihodkov eden izmed največjih finančnih skladov v državi, vendar je nadzor nad njim slab, v večini ZZZS nadzira kar sam sebe in sebi določa regulatorni okvir. Da se delovanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije izboljša, smo v Novi Sloveniji pripravili priporočila, ki se nanašajo na tri področja. Prvo priporočilo pravi, da Državni zbor Republike Slovenije nalaga Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, da skladno z določili 26. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in

zdravstvenem zavarovanju pripravi do 30. 6. 2015 standarde in normative storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so podlaga za določanje cen zdravstvenih storitev. Drugo priporočilo se nanaša na sistemske rešitve za transparentnost plačil zdravstvenih storitev. In tretje priporočilo pravi, da mora zavod pripraviti sistemske rešitve za transparenten nadzor nad napotovanjem in izvajanjem zdravstvenih storitev in o tem poročati tudi nenazadnje Državnemu zboru.

Spoštovani kolegice in kolegi, Državni zbor lahko skladno s poslovniškimi določili predlaga ukrepe za delo, organizacij in posameznikov, ki opravljajo javne službe ali izvršujejo javna pooblastila. Državni zbor Republike Slovenije tako Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije nalaga, da skladno z določili 26. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju pripravi standarde in normative storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so podlaga za določanje cen zdravstvenih storitev. Trenutni sistem dogovarjanja programa zdravstvenih storitev je namreč tak, da se ZZZS in izvajalec dogovorita za program, ki se ga v letu lahko izvede. Izvajalci imajo torej omejen program, ki ga plača zavod, ne vključuje pa potreb zavarovancev. Vsakokratni splošni dogovor, na osnovi katerega se sklepajo pogodbe z izvajalci, nikakor ne vključujejo normativov in standardov, saj bi potem iste storitve morale biti vsem izvajalcem enako plačane. Sprejetje normativov in standardov zdravstvenih storitev je torej eden izmed ključnih ukrepov za izvedbo tako imenovane zdravstvene reforme. ZZZS je s približno, ponavljam, 2,3 milijardami evrov letnih prihodkov eden izmed največjih finančnih skladov v državi. In še enkrat trdim, nadzor nad njim je izredno slab. To se izkazuje tudi s tem, da Zavod za zdravstveno zavarovanje ne izpolnjuje sklepov Vlade, ki so za ta zavod zavezujoči. Vlada Republike Slovenije je skladno z Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju že večkrat sprejela sklep, da Zavod za zdravstveno zavarovanje pripravi standarde in normative. Tako je Vlada Republike Slovenije s sklepom z dne 18. 3. 2010 naročila zavodu, da v roku 6 mesecev pripravi standarde in normative storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so podlaga za določanje cen zdravstvenih storitev, s katerimi bi v času zaostrenih pogojev zaposlovanja zagotovili ustreznejši sistem financiranja. Podoben sklep je Vlada Republike Slovenije sprejela tudi leta 2011 in nadalje tudi leta 2013, ko je zavod nenazadnje tudi pozvala, da spoštuje sklepe, ki jih je Vlada sprejela. Žal Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije predlaganih sklepov, ki jih je Vlada sprejela, ni spoštoval. Predlagatelji priporočil zato pozivamo zavod, da skladno z zakonodajo pripravi standarde in normative storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so

podlaga za določanje cen zdravstvenih storitev, saj drugače ne more biti noben dodaten ukrep pravičen do vseh zavarovancev. Brez določitve standardov in normativov storitev in drugih pravic iz zdravstvenega zavarovanja ni možen naslednji nujen korak, ki bi transparentno in enakopravno prerešetal košarico zdravstvenih pravic. Brez teh preprostih opredelitev ne bomo nikoli prišli dlje kot do nekajkratnega poskusa spreminjanja kateregakoli zakona v zdravstvenem sistemu.

Drugo priporočilo pa govori o tem, da Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije pripravi sistemske rešitve za transparentnost plačil. Plačila zdravstvenih storitev so danes netransparentno urejena. Temu pritruje tudi Računsko sodišče. Financiranje zdravstvenih storitev je zasnovano v obliki delitev sredstev po zdravstvenih dejavnostih. Sama osnova za delitev sredstev je okvirna skupna vrednost celotnega dogovorjenega programa zdravstvenih storitev v Republiki Sloveniji, le-ta se vsako leto znova uskladi s partnerskim dogovorom med, prvič, Ministrstvom za zdravje Republike Slovenije, nadalje, Združenjem zdravstvenih zavodov Slovenije, Zdravniško zbornico Slovenije, Skupnostjo slovenskih naravnih zdravilišč, Skupnostjo socialnih zavodov Slovenije, Lekarniško zbornico, Skupnostjo organizacij za usposabljanje Slovenije in tudi samim Zavodom za zdravstveno zavarovanje. Na podlagi dogovora omenjeni deležniki določijo podrobnosti izvajanja in financiranja zdravstvenih dejavnosti v tekočem letu. Splošni dogovor je tako edino izhodišče za načrtovanje obsega programov in financiranja na ravni posameznega izvajalca. Težava je v tem, da Zavod za zdravstveno zavarovanje za področja osnovnega zdravstvenega varstva, specialističnega ambulantnega zdravljenja in zdraviliškega zdravljenja nima vseh podatkov o tem, katere konkretne zdravstvene storitve je v določenem obdobju plačal posameznemu izvajalcu. ZZZS tako plača izvajalcu obračunane količnike in točke, ne dobiva pa podatkov o tem, koliko preiskav ali posegov posameznega tipa je bilo za plačani znesek dejansko opravljenih. Na to je namreč, poudarjam, na to je že leta 2013 opozorilo tudi Računsko sodišče Republike Slovenije. Zavod za zdravstveno zavarovanje prav tako ne plačuje izvajalcev zdravstvenih storitev po realizirani uteži, za to anomalijo pa nikoli ni predlagal, da se transparentno uredi. Posledično je dodatno obremenjena tudi zdravstvena blagajna, bolnišnice pa poslujejo z izgubo.

Sam sistem plačevanja je torej ena velika anomalija, ki jo je treba odpraviti. Tovrstni obračuni in nepregledno plačevanja je tipičen primer planskega gospodarstva. Sistem bi morali utemeljiti na realizaciji in ne na planu. Posledično so zdravstvene ustanove v izgubah, saj nimajo plačanih storitev, na drugi strani pa predstavniki ZZZS prikazujejo poslovanje z

dobičkom. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije seveda te anomalije pozna in se jih vsekakor zaveda, težava pa je v tem, ker jih ne odpravi oziroma ne predlaga boljših rešitev.

Nadalje kot tretje priporočilo pa predlagamo sistemske rešitve za transparenten nadzor nad napotovanjem in izvajanjem zdravstvenih storitev, kajti Zavod za zdravstveno zavarovanje je dolžan izvajati nadzor nad izvajalci zdravstvenih storitev. Tega nadzora pa ne izvaja v celoti, na kar je opozarjalo tudi Računsko sodišče. Zavod za zdravstveno zavarovanje dejansko onemogoča nadzor pri posameznih izvajalcih zdravstvenih storitev. ZZZS tako ni objavil zapisnikov, da bi bili na voljo pooblaščenim predstavnikom izvajalcev, da bi lahko preprečili ponavljanje vsakoletnih napak. Prav tako ZZZS ne objavlja količine nadzorov po javnih zavodih in koncesionarjih. Pa bi to moral storiti, saj bi tako povečal preglednost poslovanja. Obstaja sum, da gre torej za zavestna dejanja, ki nekaterim koristijo, zato je nujno, da zavod omogoči nadzor pri posameznih izvajalcih zdravstvenih storitev. Glede neučinkovitosti kontrol je Računsko sodišče tudi že opozorilo Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, da kontrolno okolje ni izpostavljeno oziroma ne deluje tako, da bi v celoti zagotavljalo pravilnost obračuna. Obračunsko sodišče je tako že leta 2012 ugotovilo, da je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije v letu 2010 med obveznostmi do lekarn izkazoval tudi zneske, ki niso imeli podlage v receptih, lekarne so obračunavale napačne cene zdravil, šifre zdravnikov na nekaterih receptih pa niso bile veljavne. To je le nekaj tipičnih anomalij, ki se jih gre Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Spoštovani kolegice in kolegi, priporočila, ki smo jih pravkar na kratko predstavili, smo krščanski demokrati pripravili v veri, da naredimo korak naprej pri odpravljanju anomalij in težav v slovenskem zdravstvenem sistemu. V Novi Sloveniji namreč ne moremo več križem rok gledati, kako so državljani in državljanke prikrajšani za dober, učinkovit in kakovosten zdravstveni sistem. Najlepša hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Za uvodno predstavitev stališča do predloga matičnega delovnega telesa dajem besedo predstavnici Vlade.

Gospa ministrica Marija Milojka Kolar Celarc, izvolite.

MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC: Hvala za besedo še enkrat. Spoštovani!

Skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Jernejem Vrtovcem je v obravnavo in sprejem Državnemu zboru vložila Predlog priporočila Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z neizvedbo sklepov Vlade, večjo transparentnostjo plačil in

pripravo sistemskih rešitev učinkovitega nadzora nad izvajanjem zdravstvenih storitev. V 26. členu tega zakona je namreč določeno, da obseg zdravstvenih storitev iz prvega odstavka 23. in 23.c člena tega zakona, ki se zagotavljajo v breme obveznega zavarovanja natančnejši postopek uveljavljanja pravic, standardne normative določil Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije v splošnih aktih v soglasju z ministrom, pristojnim za zdravje.

Vlada je na svoji 34. seji 29. aprila letos sprejela mnenje k predlogu priporočil, v katerem meni, da predlog priporočila neustrezno in nezakonito poskuša reševati probleme, za katere se sicer strinja, da jih je treba reševati in rešiti, vendar zaradi svojega neustreznega predloga teh priporočil v predlagani obliki ne podpira. Svoje mnenje Vlada utemeljuje tudi s tem, da standardov in normativov za delo zdravstvenih delavcev oziroma kadrovskih in delovnih normativov ne moremo enačiti s standardi in normativi iz 26. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zavarovanju. S tem ko bi Državni zbor sprejel takšna priporočila, da naj Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije upošteva sklepe Vlade, pa se slednji postavlja na mesto oziroma v položaj Vlade, za kar v veljavni zakonodaji ni pravne podlage.

Glede priprave sistemskih rešitev pa Vlada meni, da je sporno nalagati pravico sistemskih rešitev za transparentno izvajanje določenih nalog Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki jih le-ta opravlja na podlagi zakona, saj je to mogoče uresničiti le v obliki predloga zakona kot pravnega akta. Priprava sistemskih rešitev je naloga Ministrstva za zdravje, Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije pa je lahko aktivno udeležen pri tem.

Vsebinsko podobno mnenju Vlade je bilo tudi mnenje Zakonodajnopravne službe Državnega zbora.

Zaradi vsega povedanega menimo, da predlog priporočil kljub svojemu dobremu namenu, kot je predlagan, v taki obliki ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Sledi predstavitev poslanskih skupin. Gospa Nada Brinovšek bo predstavila stališče Poslanske skupine Slovenske demokratske stranke. Izvolite.

NADA BRINOVŠEK (PS SDS): Hvala za besedo, predsedujoči! Še enkrat prav lep pozdrav vsem!

Naš zdravstveni sistem deluje slabo; mislim, da s tem nisem povedala nič novega. V desetih letih se je zamenjalo osem ministrov. Vso odgovornost za slab zdravstveni sistem in neurejene razmere vsekakor nosi Vlada, Ministrstvo za zdravje in nenazadnje tudi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Potrebujemo reformo zdravstvenega sistema.

Ukvarjamo pa se s tem, kdo bo direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, kdo bo direktor UKC, ukvarjamo se s Pravilnikom o nujni medicinski pomoči, ki je bil pripravljen brez stroke s terena in ki bo teren tudi najbolj prizadel. To, da bomo zdravstvu namenili več denarja in zgradili nove urgentne centre, da bomo imenovali oziroma izbrali novega direktorja Zavoda za zdravstveno zavarovanje ali UKC, to ni reforma. A s tem se v tem trenutku najbolj ukvarjamo, vsaj tak občutek dajete predvsem s strani ministrstva. Reforma zdravstvenega sistema se bo pa pričela s tem, ko si bomo enkrat že zastavili vprašanje, zakaj naš zdravstveni sistem ne deluje dobro, zakaj se vedno znova pojavljajo vedno isti problemi, zakaj bodo zdravniki in medicinske sestre stavkale, zakaj bolnišnice poslujejo negativno in, seveda, ko bomo našli tudi željo in predvsem voljo, da bomo našli na ta naša vprašanja odgovore. Z našim zdravstvenim sistemom niso zadovoljni uporabniki, se pravi, bolniki, ne izvajalci ne financerji kot tudi nenazadnje ne politika. Vse te deležnike motijo dolge čakalne vrste, slabo upravljanje nekaterih javnih zdravstvenih zavodov, nabava drage opreme, še vedno ni normativov in standardov za programe, ki se izvajajo v bolnišnicah, uravnilovka pri plačah zdravnikov, ni konkurenčnosti, pomanjkanje zdravnikov in korupcija, ki še ni bila nikoli razkrita, še manj pa sankcionirana.

Pomembno vlogo pri kreiranju zdravstvene politike ima nedvomno tudi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Preko zavoda oziroma njegovega računa se letno pretaka več kot 2,3 milijarde evrov, poleg tega pa zavod s svojimi odločitvami posredno vpliva še na okoli 450 milijonov evrov iz prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja in na okoli 430 milijonov evrov neposrednih zdravstvenih izdatkov prebivalcev. Zavod za zdravstveno zavarovanje je torej institucija, ki posredno ali neposredno posluje z okoli 3,2 milijarde evrov zdravstvenega denarja, to pa je skoraj 9 % BDP. S tem pa zavod sodi med največja, če tako rečemo, podjetja oziroma podjetje v državi. Zdravstvena blagajna je torej poleg državnega in lokalnih proračunov ter pokojninske blagajne eden od štirih stebrov javnofinančnega sistema. Nedvomno ima zavod zelo pomembno vlogo, pogosto odločilno vlogo o vprašanih financiranja in regulacije zdravstvenega sistema, pri kreiranju zdravstvene politike, delu izvajalcev in nas, državljanov samih. Kot državljani smo z zavodom povezani od rojstva do smrti preko obveznega zdravstvenega zavarovanja, v katerega smo vpisani tako rekoč avtomatično ob rojstvu in izbrisani ob smrti. Torej, brez zavoda ni zdravstvenega sistema, kot ga poznamo danes. Zavod je v svojih funkcijah nekakšen hibrid med ministrstvom, regulatorjem, nadzornikom in zavarovalnico. In s tem je v nasprotju celo s svojim lastnim imenom – čeprav ni ministrstvo, temveč javni zavod, opravlja v velikem delu oblastvene ministrske funkcije.

Čeprav je pristojen za zdravstveno zavarovanje, ni zavarovalnica, ker ne posluje po zavarovalniških, temveč po administrativnih načelih. Zavod je zaradi svojih funkcij, kapacitet in informacijske osnove institucija, brez katere Ministrstvo za zdravje ne more poslovati. In tega se Zavod za zdravstveno zavarovanje še kako dobro zaveda.

Nesprejemljivo je dejstvo, da zavod ignorira zahtevo Vlade Republike Slovenije, ki je zavod v letu 2010, 2011 in 2013 pozvala, da pripravi standarde in normative storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki bi bili podlaga za določanje cen zdravstvenih storitev in s katerimi bi v času zaostrenih pogojev za poslovanje zagotovili ustrežnejši sistem financiranja. Pa teh standardov in normativov Vlada Republike Slovenije še do danes ni prejela. Ker zavod ni izpolnil sklepov Vlade, so se posamezni izvajalci sami lotili njihove priprave. Pripravili so standarde in normative, a žal so ti standardi in normativi morali obležati v predalih, kot že marsikaj drugega.

Poseben problem so tudi razmerja Zavoda za zdravstveno zavarovanje z zdravstvenimi izvajalci. Ta razmerja je zaradi poznanstvenih vezi mogoče zlorabljati. To pa prav zaradi tega, ker ni določene vloge zavoda, ali oblastveni organ ali zavarovalnica. Namesto s pogodbami se razmerja z izvajalci urejajo s tako imenovano partnerskim dogovarjanjem o programih, kjer so pravice in obveznosti izvajalci izražene skozi netransparenten sistem, ki izvajalcem daje možnost določanja normativov, ki ne odražajo učinkovitega izvajanja, temveč zatečeno stanje iz preteklih let. V takem sistemu pa praviloma prihaja do prekoračitve partnersko dogovorjenih storitev in do dodatnih zahtev za financiranje. Zavod za zdravstveno zavarovanje ne kupuje storitev od izvajalcev, seveda s pravno veljavnimi pogodbami, ki bi jih zavezovala, da poslujejo v okviru pogodbeno dogovorjenih zneskov. Iz takšnih pravno nedefiniranih razmerjih izhaja velik del problemov zdravstva, to so predvsem pritisk na dodatna sredstva, nezmožnost sankcioniranja prekoračitev, dolge čakalne vrste in tako naprej. Izvajalci pa odsotnost učinkovite zdravstvene politike seveda spretno izkoriščajo za doseg svojih lastnih interesov, z lobiranjem enkrat ene, drugič druge institucije, na primer z zahtevami za dodatno financiranje, za rahljanje normativov zaposlovanja, normativov zdravstvenih postopkov in tako naprej.

Zavod torej ne plačuje izvajalcev zdravstvenih storitev po realizaciji. Posledično je dodatno obremenjena zdravstvena blagajna, bolnišnice pa poslujejo z izgubo.

Zavod prav tako javno ne objavlja pogodb z izvajalci zdravstvenih storitev niti metodologije končnega letnega obračuna za vsakega posameznega izvajalca na sekundarnem nivoju. Takšna objava bi namreč pomenila večjo

preglednost delovanja Zavoda za zdravstveno zavarovanje.

Nepregledno ravnanje s finančnimi sredstvi se kaže tudi pri plačevanju dežurstev. V kalkulativnih elementih cene zdravstvenih storitev zavod plačuje dežurstvo tudi tistim izvajalcem, ki dežurstva sploh ne izvajajo, saj so odprti oziroma delajo čez dan od ponedeljka do petka. V tem primeru gre za davkoplačevalski denar, zato je nadvse pomembno, kako se s temi sredstvi ravna.

Po mnenju predlagateljev zavod prav tako ni objavil pogodb z izvajalci zdravstvenih storitev javno, metodologije končnega obračuna ni predstavil za vsakega posameznega izvajalca na sekundarnem nivoju posebej, posameznih postavk pa ni nikoli razložil.

Zavod je dolžan izvajati nadzor nad izvajalci zdravstvenih storitev. Takega nadzora pa ne izvaja v celoti, na kar je opozarjalo tudi Računsko sodišče. Zavod po mnenju predlagatelja ne objavlja količine nadzorov po javnih zavodih in pri koncesionarjih, pa bi to moral storiti, saj bi tako povečal preglednost poslovanja.

Računsko sodišče je leta 2012 ugotovilo, da je zavod v letu 2010 med obveznostmi do lekarn izkazoval zneske, ki niso imeli pravne podlage v receptih. Lekarne so obračunale napačne cene zdravil, šifre zdravnikov na nekaterih receptih pa niso bile več veljavne.

Zastavlja se nam tudi vprašanje, zakaj Zavod za zdravstveno zavarovanje ne vrši nadzora nad storitvami nenujnih reševalnih prevozov, saj so le-ti v letu 2013 kar za 218 % presegli načrtovano vrednost storitev. Praviloma bi morali naročniki te prevoze naročiti samo pri izvajalcih, ki imajo sedež v istem kraju kot naročnik. In odgovor generalnega direktorja je bil, da se nadzor ne vrši, saj je le-ta drag, da zavod nima dovolj kadrov in finančnih sredstev. A žal takšnega opravičila v Slovenski demokratiški stranki nikakor ne moremo sprejeti.

In iz vsega navedenega lahko sklepamo, da je na tem področju zelo nujna sistemska organizacijska sprememba zakonodaje, nadzor, se pravi, povečati nadzor ter seveda sprememba v smeri povečanja odgovornosti vodstva zavoda. V Slovenski demokratiški stranki bomo priporočilo podprli. Hvala.

PODPREDSIEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Tomaž Gantar bo predstavil stališče Poslanske skupine Demokratične stranke upokojencev Slovenije. Izvolite.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala lepa, predsedujoči. Še enkrat pozdravljeni!

V zdravstvu se v bistvu že vsaj v zadnjem desetletju, pa raje več, kopičijo težave, na katere se opozarja, ki jih poznamo in katere vedno bolj občutimo tudi kot bolniki. Razlogov za to je veliko in jih ni moč pripisati eni sami

instituciji ali njenemu morebitnemu monopolnemu položaju, neučinkovitosti dela ali slabemu nadzoru. Težave v zdravstvu so v prvi vrsti posledica demografskih sprememb in z njimi povezanim porastom kroničnih nenalezljivih bolezni, razvoja medicine, farmacije, tehnološkega napredka, nenazadnje pa tudi ugotovljenih nepravilnosti, nesodobne tudi na nek način preživete zakonodaje in hude gospodarske krize preteklih let. In slednja je še dodatno povečala velik razkorak med tistim, kar od zdravstva pričakujemo, in tistim, kar lahko financiramo oziroma za kar lahko zagotavljamo sredstva. In seveda, prej kot se bomo tega zavedali, prej bomo tudi lahko začeli reševati nakopičene težave v zdravstvu.

Ob tem lahko razumemo željo predlagatelja po večji transparentnosti in nadzoru nad porabljenimi sredstvi, po uvedbi, sicer smiselnih standardov in normativov, se pa obenem strinjamo z mnenjem Zakonodajno-pravne službe, da predlogi priporočil presegajo zakonske okvire nalog Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in da tak predlog ne upošteva načela delitve oblasti. Sicer dobra priporočila večinoma niso naslovljena na pravi naslov in odražajo tudi nezadostno poznavanje vloge in pristojnosti Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, če že govorimo in je tema o tem zavodu.

A ostaja dejstvo, da je sprememba načina financiranja zdravstva nujna. V nasprotnem primeru se bomo iz dneva v dan bolj soočali s pravicami, ki jih bomo v resnici imeli bolj na papirju kot pa v vsakodnevem življenju. Sistem partnerskega dogovarjanja v zdravstvu potrebuje spremembe. Zastarel in nestimulativen je tudi sistem obračunavanja hospitalnih in vrednotenja ambulantnih storitev, kar vodi le v slabšo dostopnost in daljšanje čakalnih dob, ki jih samo z dodatnim denarjem ne bomo rešili. Namesto dobrega in učinkovitega dela financiramo bolj ali manj zmogljivosti posameznega izvajalca, plačni sistem v javnem sektorju pa ne spodbuja k boljšemu, bolj učinkovitemu, varnejšemu delu.

Lahko bi še veliko našteval, že tu je dovolj razlogov za spremembe, ki pa se ne nanašajo samo na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Ob tem mora vsak udeleženec prevzeti svoj del odgovornosti, v prvi vrsti politika, po drugi strani pa seveda tudi vodstva javnih zavodov in nenazadnje Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Vendar pa je treba vedeti, da so pristojnosti vsakega med omenjenimi jasne in tudi zakonsko opredeljene in da jih ne moremo presegati in jih omejevati oziroma širiti na druga področja.

Zato naša Poslanska skupina enotno podpira sklep, da predlog priporočila ni primeren za nadaljnjo obravnavo. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Mag. Bojana Muršič bo predstavila stališče Poslanske skupine Socialnih demokratov.

Izvolite.

MAG. BOJANA MURŠIČ (PS SD): Hvala lepa za besedo. Spoštovani!

Pred nami je obravnava priporočil Zavoda za zdravstveno zavarovanje, ki so jih pripravili v Poslanski skupini Nove Slovenije. Socialni demokrati priporočil ne bomo podprli, saj so, kot ugotavljata že Vlada in Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora, neustrezna in presegajo zakonsko določene okvire pristojnosti posameznih institucij. V skladu z načelom delitve oblasti, zapisanim v 3. členu Ustave, lahko Državni zbor obravnava in sprejema odločitve le v zvezi z zadevami, ki so v njegovi pristojnosti, kar pomeni, da ne more obravnavati in sprejemati odločitev, ki so v izključni pristojnosti drugih vej oblasti oziroma drugih državnih organov. Predlagatelji z vsebino priporočil, s katerimi poskušajo doseči uresničitev sklepov Vlade, Državni zbor postavljajo v položaj Vlade. Takšno ravnanje pa je sporno, saj nima pravne podlage v veljavni zakonodaji in pomeni poseg Državnega zbora v pristojnost in delovno področje Vlade.

Priporočila so sporna tudi v smislu določanja obveze zavodov, da pripravi systemske rešitve za transparentno izvajanje določenih nalog, ki jih zavod upravlja na podlagi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki pa so zakonska materija. Povedano pomeni preseganje zakonsko določenih okvirjev pristojnost in nalog zavoda.

Vsi se strinjamo, da je naš zdravstveni sistem potreben prevečitve. Nabralo se je veliko težavam, ki jih moramo odpraviti. Na strani financiranja imamo socialno neupravičeno dopolnilno zdravstveno zavarovanje, ki zavarovalnicam kljub splošnemu pomanjkanju sredstev za zdravstvo prinaša lahek dobiček. Na strani organizacije zdravstvene dejavnosti smo dopustili nenadzorovano mešanje javne in zasebne zdravstvene dejavnosti, posebej v obliki nesmotrnega podeljevanja koncesij. Hkrati preveč zanemarjamo primarno raven zdravstvenega varstva. Problemov, za katere se vsi strinjamo, da jih je treba reševati, ne moremo odpraviti čez noč in na način, kot so si ga zamislili predlagatelji priporočil. Oblikovanje zdravstvene politike je v pristojnosti ministrstva, ki mora pripraviti zdravstveno reformo. Nujna podlaga za zdravstveno reformo je celovita analiza zdravstvenega sistema, na podlagi katere bo temeljila tudi priprava systemskih rešitev za večjo transparentnost plačil zdravstvenih storitev. Do sedaj Sloveniji ni uspelo izpeljati reform, ki bi naš zdravstveni sistem posodobile in mu zagotovile dolgoročno vzdržnost.

Socialni demokrati menimo, da mora biti reforma takšna, da bo zagotovila sistem

zdravstvenega varstva, ki bo učinkovit, kakovosten, odvisen in vzdržan, ki bo temeljil na tradiciji solidarnosti, vzajemnosti in pravičnosti ter bo usmerjen v preprečevanje in zgodnje odkrivanje bolezni ter v učinkovito zdravljenje. Takšen zdravstveni sistem je za nas eden izmed temeljev socialne države. Socialni demokrati ne moremo pristati na neoliberalno logiko, ki tudi zdravje razume kot tržno blago. Za nas je zdravje javno dobro, zato ne more biti podrejeno zakonitostim trga. Privatizacija zdravstvenega sistema in izenačevanje javnega in zasebnega zdravstva vodita k neenakopravni obravnavi bolnikov, to pa pomeni diferencirano kakovost glede na bolnikov socialni položaj in neenakopravno dostopnost. Vladajoča koalicija mora v temu mandatu na področju zdravstva narediti korak naprej in slovenski zdravstveni sistem trdno usmeriti k solidarnosti, pri zagotavljanju sredstev in k učinkovitemu izvajanju javne zdravstvene dejavnosti. Socialni demokrati bomo še naprej vztrajali, da potrebujemo pravično in solidarno javno zdravstvo. Z dobro organizacijo javne zdravstvene dejavnosti ter s preprečevanjem korupcije in klientelizma bomo dosegli učinkovite in za vse enako dostopne zdravstvene storitve. Zdravstveni sistem mora biti v službi zagotavljanja zdravja vseh posameznikov in posameznic. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Miha Kordiš bo predstavil stališče Poslanske skupine Združena levica. Izvolite.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Predsedujoči, najlepša hvala za besedo.

Razpravo o teh priporočilih je treba postaviti v kontekst. Spomnimo, da so se vladne stranke v koalicijskem sporazumu izrecno obvezale, da bodo z reformo okrepile javni zdravstveni sistem, da bodo omejile privatni sektor in da bodo odpravile neučinkovito in nepravilno dopolnilno zdravstveno zavarovanje. To še zdaleč ni samoumevno. Vemo, da te obljube segajo najmanj v leto 2003, ko je bila objavljena Kebrova bela knjiga. Po drugi strani pa je že nekaj časa na mizi tudi neka druga zdravstvena reforma, ki predvideva komercializacijo obveznega zdravstvenega zavarovanja, liberalizacijo izvajanja zdravstvenih storitev in zmanjševanje košarice zdravstvenih pravic. Protagonisti tega drugega scenarija privatizacije in komercializacije zdravstva so do zdaj vedno uspešno blokirali napredek javnega zdravstva in zdravstvenega zavarovanja. Res pa je, da reformo v prid javnega sistema ni bila nikoli tako izrecno izpostavljena kot v koalicijskem sporazumu te Vlade, ki ga v Združeni levici v tem delu podpiramo.

Zato nismo presenečeni, ko naletimo na lobiranje in različne kampanje zasebnih zavarovalnic in dela zdravništva, ki poskušajo

diskreditirati javni zdravstveni sistem nasploh in Zavod za zdravstveno zavarovanje posebej. Pri tem izkoriščajo neodločnost Vlade, predvsem predsednika Vlade, da bi jasno stal za lastnim koalicijskim programom. Iz razlogov, do katerih bom prišel nekoliko kasneje, se zdi, da ima tudi današnja razprava precej podoben namen.

Predno se dotaknem tega vprašanja, se moram vseeno odzvati na izjavo predsednika Vlade, ki jo je izrekel s te govornice mesec dni nazaj, zato ker se to neposredno dotika vsebine predlaganih priporočil. Konkretno, predsednik Vlade je dejal, da je naš zdravstveni sistem zavožen. Zdaj, če rečeš, da je sistem zavožen, pomeni, da ta sistem nima opravka z nepravilnostmi, ampak da ima konstrukcijsko napako. In tu je seveda srž problema. Tudi ti predlagatelji bi nas namreč radi prepričali, da je s tem našim zdravstvenim sistemom prav vse narobe. In ko to začne ponavljati še predsednik Vlade, se ustrašim, da ne razume svojih lastnih obljub, ki jih je dal v koalicijski pogodbi ali pa da Vlada že zdaj popušča zavarovalniškim in zdravniškim interesom na račun 99 % prebivalcev, ki smo življenjsko odvisni od javnega zdravstvenega sistema. Reforma, ki je obljubljena v koalicijskem sporazumu, je nadgradnja sedanjega, torej javnega sistema, ki je v osnovi pravi, v osnovi je dober. Problem je v tem, da se mu od leta 1991 naprej zmanjšujejo sredstva in da se ga košček za koščkom komercializira. Če tega predsednik Vlade ne razume, potem ne vem, kako bo izpeljal to, čemur se je zavezal, in to, kar je obljubil. Zato so ta priporočila, čeprav jih v Združeni levici ne podpiramo, na nek način koristna. Vlado in koalicijo silijo, da se opredeli do svojih lastnih obljub glede zdravstvenih pravic in do javnega zdravstva.

Če preidem na vsebino predlaganih priporočil, za začetek seveda ne morem mimo ugotovitve Zakonodajno-pravne službe, da ta priporočila Zavodu za zdravstveno zavarovanje nalagajo naloge, za katere ta zavod v resnici niti ni pristojen. To velja predvsem za 2. in 3. točko. Državni zbor naj bi priporočil zavodu, da do 30. junija pripravi systemske rešitve za transparentnost plačil zdravstvenih storitev in systemske rešitve za transparenten nadzor. Iz obrazložitve pa je razvidno, da se sam predlagatelj dobro zaveda, da se obseg programa in cene storitev določajo v okviru pogajanj. Način teh pogajanj je določen v 63. členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Kakršne koli večje spremembe so mogoče samo na ravni zakona, pa tudi rezultati teh pogajanj niso v rokah zavoda, zavod je samo eden od partnerjev, ki sodelujejo v tem dogovarjanju, drugi partnerji so Združenja izvajalcev, je Zdravniška zbornica in Ministrstvo za zdravje. V primeru, da do dogovora ne pride, na koncu razsodi Vlada, kar se je na primer zgodilo ravno v lanskem letu. Skratka, če bi bil to, kar je danes pred nami, dejansko dobronameren poziv, kot pravi predlagatelj, da je, bi ga bilo treba nasloviti na

vse partnerje oziroma bi bilo treba od Vlade zahtevati, da pripravi spremembo zakona. Glede na to, da so po zagotovilih Vlade te aktivnosti že v polnem teku, je priporočilo v resnici brezpredmetno. Vprašanje pa je seveda, kakšne bi morale biti spremembe, ampak o tem nekoliko kasneje.

Glede amandmirane 1. točke, da naj zavod pripravi standarde in normative v skladu s 26. členom Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, je treba najprej opozoriti na to, da obstaja dve vrsti normativov. Ena so kadrovske normativi, ki določajo, koliko dela morajo v določenem času opraviti sestre in zdravniki. Vemo, da je ena od stavkovnih zahtev Fidesa ravno to, znano je, da so stanovske organizacije pripravile dve modri knjigi, eno za zdravnike, drugo za sestre, skratka to niso normativi iz 26. člena. To pa pomeni, da postane brezpredmeten argument iz obrazložitve predloga, da mora zavod pripraviti te standarde, zato ker so posamezni zdravstveni poklici že začeli sami s pripravo teh istih standardov. Skratka, kadrovske normativi določajo, koliko sester mora biti na nekem delovišču, koliko ur lahko zdravnik dela v operacijski sobi. Standardi iz 26. člena pa se nanašajo na take stvari kot je to, ali obvezno zavarovanje krije belo ali srebrno plombo. To je opredeljeno v pravilih obveznega zdravstvenega zavarovanja in delno tudi v splošnih dogovorih. In mi tukaj nismo usposobljeni za presojanje o tem, ali so ti standardi dovolj izčrpní ali ne. Dejstvo pa je, da se na podlagi teh standardov vsako leto sprejme splošni dogovor in da zdravstvena dejavnost poteka bolj ali manj normalno. Brez soglasja zdravstvenega ministra ni potrjen noben splošni dogovor in brez soglasja Vlade ni potrjen noben finančni načrt zavoda, zato mi ne moremo podpreti priporočila, da zavod realizira pet let stare sklepe Vlade, če v teh sklepih ni zapisano, kaj konkretno je narobe z obstoječimi standardi, kaj in kje so konkretne pomanjkljivosti. Vlada pravkar izvaja analizo obračunskih modelov in drugih ukrepov za izboljšanje sistema določanja cen in dogovarjanja o programih. V teh pripravah sodeluje tudi zavod, zato bi bilo precej nesmiselno, da zavodu nalagamo, da samostojno pripravlja iste standarde, in to celo v izjemno kratkem roku 40 dni. Če povzamem. Ta priporočila nalagajo zavodu naloge, za katere po zakonu ni pristojen oziroma so brezpredmetne, ker jih v okviru svoje analize pripravlja Vlada. Upam, da jih Vlada pripravlja v skladu s obljubami iz svoje koalicijske pogodbe, ne pa v tej smeri, ki jo nakazujejo priporočila pred nami. Predlagatelj namreč v obrazložitvi k 1. točki pravi, da brez določitve standardov in normativov, citiram, "ni možen naslednji nujen korak, ki bo transparentno in enakopravno prerešetal košarico zdravstvenih pravic," konec citata. In ravno v tem grmu se skriva zajec. Že prej sem rekel, da imamo na mizi dve reformi. Ko govorimo o zdravstvenem zavarovanju, se je treba torej opredeliti, ali smo za to, da se ukine

dopolnilno zdravstveno zavarovanje in se ga v obliki javne dajatve prenese v okvir obveznega zavarovanja. Na ta način bi bile vse pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja za bolnike brezplačne, medtem ko bi v obliki dajatve vsak prispeval po svojih zmožnostih. Svetovna zdravstvena organizacija upravičeno opozarja, da sistem doplačil revnejšim prebivalcem onemogoča dostop do zdravja. Dopolnilno zavarovanje ni rešitev, ker je za marsikoga še vedno predrago. Leta 2003 je bila narejena anketa, ki je pokazala, da je bilo 5 % prebivalcev brez dopolnilnega zavarovanja. Sicer pa je tak sistem nepravilčen tudi do tistih, ki si ga lahko privoščijo, preprosto zato, ker je premija enaka, ne glede na to, ali nek človek prejema minimalno plačo ali pa ta človek prejema plačo, ki je ustrezna, na primer, funkciji direktorja. Dodaten problem je tudi v tem, da je tak sistem ekonomsko strašno neučinkovit. Zavarovalnice si konkurirajo za zavarovance, kar pa jim prinese obilo stroškov. Njihovi obratovalni stroški so okrog 10 %, zavod ima teh stroškov za 1,8 %. Če na teh 10 % obratovalnih stroškov privatnih zavarovalnic damo še to, da morajo zavarovalnice zaslužiti še dobiček, pridemo do tega, da v zavarovalnicah neupravičeno konča okrog 40 do 50 milijonov naših skupnih sredstev, ki bi jih naš zdravstveni sistem sicer zelo krvavo potreboval. Zato je normalno, da se je Vlada zavzela za ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Razumljivo pa je tudi, da se zasebne zavarovalnice temu upirajo. Oblikovala se je široka fronta zdravniških organizacij na čelu s FIDES, ki zahteva konkurenco zavarovalnic na področju obveznega zavarovanja. Scenarij za komercializacijo si lahko vsak prebere v strateških usmeritvah slovenskega zdravstva za izhod iz krize. Najprej se zmanjša košarico pravic. En del pravic se prenese v druge socialne blagajne, druge pravice se pa preprosto izčrta. Te storitve potem postanejo blago, treba jih je plačati iz žepa ali pa skleniti dodatno zavarovanje. Ta ukrep bi nedvomno povečal neenakost v dostopu do zdravja, koristil bi pa izključno finančnemu kapitalu, v tem primeru zavarovalnicam. Ni pa to še vse. Preostale pravice bi se razdelile na košarico A in B. V košarici A bi ostale zahtevne storitve, ki ostanejo v javnem sistemu in jih direktno krije zavod. Manj zahtevne storitve, ki pa so hkrati tudi bolj donosne, pa bi šle v košarico B. Te storitve bi plačal bolnik sam ali pa bi jih plačala njegova zasebna zavarovalnica, zavod pa bi jim moral refundirati stroške do višine standardne cene. Ali ni to krasen nov svet za zasebne zavarovalnice, ki bi lepo pobirale smetano, pa za privatne izvajalce, ki bodo dobivali državno subvencijo. Zavarovalnice bodo takoj za to, da se dopolnilno zavarovanje ukine, ker bi na ta način dobile obvezno pogodbeno zavarovanje in še dodatno zavarovanje za pravice, ki bodo letele iz košarice pravic. Kar pa je dobro za zavarovalniški kapital, je seveda slabo za bolnike, predvsem za prekarne

delavce, delavce z nizkimi plačami, brezposelne, upokoјence in tako naprej. Zato smo v Združenji levici absolutno proti kakršnemukoli rešetanju košarice pravic, kot je predvideno v teh priporočilih. Pravice je treba ohranјati in po možnosti širiti. Smo tudi absolutno proti komercializaciji zdravstvenega zavarovanja, v komercialnem zavarovanju zdravstva preprosto nimajo kaj iskati. Hvala.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala.

Gospa Iva Dimic bo predstavila stališče Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov.

IVA DIMIC (PS NSI): Spoštovani predsedujoči, spoštovana gospa ministrica, kolegice in kolegi!

V Novi Sloveniji se zavedamo resnosti stanja, v katerem se nahaja naš zdravstveni sistem. Vsi se strinjamo, in se v tem že ponavljamo, da je potreben temeljite prenove. Ker ključnih zakonodajnih predlogov za reformo zdravstvenega sistema s strani Vlade še ni, smo se odločili, da lahko s predlogi priporočil največji in tudi edini zdravstveni blagajni, ki jo upravlja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, predlagamo priporočila in na ta način skušamo pospešiti uresničevanje že sprejetih zavez drugih organov. V Novi Sloveniji smo želeli, da Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije upošteva priporočila, ki se nanašajo na pripravo standardov in normativov skladno z določili 26. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. To priporočilo ne vsebuje ničesar novega, saj so pretekle vlade že vse od leta 2010 ob obravnavi poslovnega načrta ZZZS zavarovalnici naložile pripravo standardov in normativov storitev in drugih pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki so podlaga za določanje cen zdravstvenih storitev. Vsakršno sprenevedanje direktorja zavarovalnice o tem, da ti standardi in normativi že obstajajo oziroma spet drugič, da ZZZS ni pristojen za njihovo pripravo, so nesprejemljivi. Državni zbor resda lahko sprejema samo priporočila, torej neobvezen akt, medtem ko imajo sklepi Vlade povsem drugo, zavezujočo plat. Brez prejema standardov in normativov, ki ima za posledico preoblikovanje košarice zdravstvenih pravic, ne more biti noben dodaten ukrep pravičen do vseh zavarovancev ter ne pridemo nikoli dlje, kot do nekajkratnega poskusa spreminjanja zdravstvene zakonodaje.

V Novi Sloveniji se zavedamo, da je za pripravo reformne zakonodaje zdravstvenega sistema pristojna Vlada, vendar pa to ne pomeni, da o vlogi in soodgovornosti Zavoda za zdravstveno zavarovanje ne bi smeli razpravljati. Priznati je treba, da je sistem oblikovanja in plačevanja cen storitev zdravstvenim izvajalcem nepregleden. To še dodatno zapleta nedodelan informacijski sistem, kar ima za posledico še preveliko papirnega poslovanja zavoda in posledično po ugotovitvah Računskega sodišča tudi večkratno plačevanje istih storitev.

Zdravje vseh državlјanov je v rokah enega in edinega financerja, to je ZZZS, kar je unikum v evropskem prostoru. Nadzor nad Zavodom za zdravstveno zavarovanje je slab. Velikokrat le-ta nadzira sam sebe. Zavod za zdravstveno zavarovanje ima še veliko nedokončanega dela na področju transparentnosti in nadzora nad napotovanjem in izvajanjem storitev kot tudi druge zakonodaje. Naj to podkrepimo z dejstvi, da je Zavod za zdravstveno zavarovanje začel s prvimi izterjavami zdravnikom specializantom, ki bi se morali vrniti v regijo, pa se niso, pričel šele lani, čeprav zakon velja že vse od leta 2003. Seveda tega Zavod za zdravstveno zavarovanje ni začel na lastno pobudo, ampak zaradi priganjanja in vztrajnosti tako Zdravniške zbornice kot Ministrstva za zdravje.

V Novi Sloveniji se ne strinjamo, da predlagana priporočila ZZZS niso potrebna in aktualna, saj posledice nedelujočega zdravstvenega sistema vedno bolj občutimo državljani z daljšanjem čakalnih vrst in zmanjšano kakovostjo zdravstvenih storitev, medicinske opreme in pripomočkov, kljub velikemu naporu zdravnikov in zdravstvenih delavcev. Čas je za spremembe.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Branko Zorman bo predstavil stališče Poslanske skupine Stranke modernega centra. Izvolite.

BRANKO ZORMAN (PS SMC): Spoštovani predsedujoči, spoštovana ministrica, predstavniki ministrstva, spoštovani kolegi in kolegice!

Zdravje je univerzalna vrednota in temeljna pravica vsakega posameznika, zato je seveda izredno pomembno, da država s primerno zdravstveno politiko teži k cilju za dvig razpoložljivosti in kakovosti storitev v javnem zdravstvu. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije deluje kot javni zavod, ki upravlja s sredstvi obveznega zdravstvenega zavarovanja vseh državlјanov, zato mora delovati po načelih socialne pravičnosti in solidarnosti.

Številni pozivi s strani upravičencev zdravstvenih storitev kot tudi izvajalcev in strokovne javnosti, torej Zdravniške zbornice Slovenije, Slovenskega zdravniškega društva, FIDES in tako dalje, opozarjajo na to, da se nevarno znižuje kvaliteta oziroma standard zdravstvenih storitev, sistem pa potrebuje reorganizacijo. Tako v Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju kot tudi v statutu ZZZS ima zavod opredeljeno nalogo priprave standardov in normativov, česar pa ne uresničuje. K opravljanju te svoje dolžnosti ga je po številnih pritiskih s strani javnosti pozvala tudi Vlada, prvič leta 2010, v letu 2011 in ponovno v letu 2013. Vemo, da na netransparentnost plačevanja Zavod za zdravstveno zavarovanje

Slovenije Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije opozarja tudi Računsko sodišče, zato upravičeno skrbi tudi nas in je prav, da o teh vprašanih govorimo tudi v Državnem zboru, ki kot osrednji prostor za razpravo igra ključno vlogo pri ustvarjanju novih politik. Vendarle pa je treba jasno ločiti meje pristojnosti. Menimo namreč, da predlog priporočila posega v načelo delitve oblasti, saj Državni zbor kot zakonodajno telo nima pristojnosti do poziva zavodu, da upošteva sklepe, ki jih je sprejela Vlada kot izvršilni organ. Menimo tudi, da priporočilo s pozivom k pripravi sistemskih rešitev ni primerno, saj gre za rešitve, ki vplivajo na celoten zdravstveni sistem in zato morata celotna koordinacija in vodenje potekati pod okriljem Ministrstva za zdravje.

V Stranki modernega centra smo že večkrat izrazili nestrinjanje z delovanjem in poslovanjem Zavoda za zdravstveno zavarovanje, kar smo nenazadnje jasno pokazali tudi z nepodporo kandidatu za direktorja ZZZS. Vendar glede na vsebinske pomisleke o ustreznosti in zakonitosti predlaganih priporočil, na katere v svojem mnenju opozarja tako Vlada kot Zakonodajno-pravna služba, in glede na razpravo, opravljeno na 4. redno seji Odbora za zdravstvo dne 6. 5., Poslanska skupina SMC zavzema stališče, da Predlog priporočila Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z neizvedbo sklepov Vlade, večjo transparentnostjo plačil in pripravo sistemskih rešitev učinkovitega nadzora nad izvajanjem zdravstvenih storitev, ki ga je pripravil predlagatelj, ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Končali smo s predstavitvijo stališč poslanskih skupin. Prehajamo na splošno razpravo poslank in poslancev o predlogu priporočila. Besedo ima gospod Jožef Horvat, pripravi naj se gospod Tomaž Gantar. Izvolite, gospod Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, gospod predsedujoči. Spoštovana gospa ministrica z ekipo, dragi kolegi in kolegi!

Seveda je najlažje reči, nismo pristojni, nimamo pristojnosti, nimamo zakonskih pooblastil in tako naprej, kar v tem kontekstu, kar danes govorimo, morda res drži. Gotovo pa smo pravzaprav na neki isti poti, ravno v tem, kar je zdaj nazadnje kolega Zorman povedal in nas vse skupaj spomnil, da direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje tukaj v Državnem zboru ni dobil podpore, temu pravzaprav nekako sledi ta razprava, ki jo bomo danes, upam, da kvalitetno opravili. Mi smo se z zdravstvenim sistemom veliko ukvarjali in se ukvarjamo že kar nekaj časa v okviru naše ekipe za prihodnost ali po domače rečeno vlade v senci. S tem smo se veliko ukvarjali pred lanskimi volitvami in zelo jasno zapisali tudi v naš volilni program, kaj bi po našem prepričanju bilo nujno, da naredimo v

smislu zdravstvenih reform ali zdravstvene reforme, da bi dejansko stanje v Sloveniji na zdravstvenem področju popravili in ga dvignili na nek primerljivi evropski nivo. Nisem zdravnik, nisem specialist, nisem diagnostik, lahko pa ugotovim, da je zdravstveni sistem v Sloveniji resno bolan. Pa to zdaj, da se razumemo, ni kritika tukaj prisotne spoštovane ministrice in njene ožje ekipe. Že kar nekaj časa ugotavljamo, da nismo sposobni narediti reform, čeprav sem prepričan, da je toliko strokovnega znanja na ministrstvu, pa morda še kje, da bi bilo treba samo še malo več politične volje in realizacije. In temu bi rekli zdravstvena reforma. Preden nadaljujem morda nekaj glede samega financiranja, če že govorimo o zdravstveni zavarovalnici. Prvo dejstvo je, da je v Sloveniji delo relativno visoko obdavčeno. Stopnja delojemalčevih prispevkov je 22,1 % na bruto plačo in je najvišja med državami OECD. To je alarm. To je razlog za alarm.

Drugič, obstoječ zdravstveni sistem dolgoročno ni javnofinančno vzdržen, za javne finance bo izziv, prvič, kako pokriti primarni finančni primanjkljaj v zdravstvu, drugič, kako pokriti dodatni primanjkljaj ob eventualni ukinitvi dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, ki je nekako napovedano, in tretjič, kako zagotoviti potrebna sredstva še za pokojninski sistem in sistem dolgotrajne oskrbe, kar je pravzaprav tudi vsebina, ki je na mizi.

Tretjič, zdravstvena reforma mora potekati na več ravneh. Tu ne bo šlo samo za spremembo enega zakona. Tu bo najbrž po našem razumevanju nujna sprememba kar nekaj zakonov, ki bodo potem morali veljati najbrž na isti datum. Torej, zdravstvena reforma ne more potekati samo na strani virov sredstev. In naslednja ugotovitev, zdravstvena reforma bi morala potekati sočasno s spremembami pokojninskega sistema in sistema dolgotrajne oskrbe. To smo mi zapisali v naš program. Veliko smo se s tem ukvarjali. Sami seveda tega znanja, vsaj vsega nimamo, zato smo se seveda šli posvetovati k pametnim, ki to zadevo obvladajo. Mi smo jim zaupali in to zapisali v naš program, ki je javno dostopen.

Če smem samo še nekoliko okvantificirati prispevke za socialno varnost v Sloveniji, ker sem pač govoril o tem, da je delo v Sloveniji relativno visoko obdavčeno. Pa pogledjmo, za pokojninsko in invalidsko zavarovanje delojemalci plačujemo iz bruto plače 15,5 %, delodajalci pa, na bruto seveda, 8,85 %, torej skupaj 24,35 %. In kar nas danes zanima, za obvezno zdravstveno zavarovanje – seveda imamo v mislih Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije – pa delojemalci, da spomnim, plačujemo iz bruto plače 6,36 %, delodajalci pa 7,09 %, to je skupaj 13,45 % je prispevna stopnja na bruto plačo. Potem seveda imamo še prispevke za zaposlovanje in za starševsko varstvo. In pod črto delojemalci plačujemo, kot že rečeno, 22,1 % na bruto plačo, delodajalci pa še dodatnih 16,1 %

oziroma skupaj 38,2 % na bruto plačo. Izjemno izjemno visoka obremenitev dela oziroma bruto plače, ampak kolegice in kolegi, reforme najbrž ne bomo delali samo na osnovi finančnega segmenta. Denar ni vse. Denar ni vse, zato govorimo o normativih, zato govorimo o nujno potrebni reorganizaciji. Mi se moramo enkrat v tej državi tudi dogovoriti, da seveda, ja, se strinjam, zdravstvo je javno dobro oziroma naše, moje osebno dobro. To je največja vrednota. Če nisem zdrav, potem mi vse drugo pravzaprav tudi ne koristi. Najbrž moramo tudi nekoliko spremeniti naše razmišljanje do privatnih klinik. Koliko jih že imamo v Sloveniji? Zanimiva je spletna stran. Ko sem se pripravljaj na to razpravo, sem šel pogledati. Zelo hitro jo zgooglate in jo najdete, spletna stran, kjer je govora o Top Private Hospitals in Europe, se pravi, top privatne bolnišnice v Evropi. Ko greste to gledati, si misliš, pa res ni vse slabo, kar je privat. Zakaj bi mi morali, gospe in gospodje, z javnim denarjem, ki ga itak nimamo in ga še dolgo časa ne bomo imeli, zidati objekte, zakaj bi mi javni denar morali vlagati v zidove, zakaj tega ne bi zaupali in prepustili zasebnikom in na ta način bi se gotovo razbremenila javna oziroma državna blagajna. Ampak danes verjetno tukaj ne bomo prišli do konca. Že v definiciji, da je javno zdravstvo seveda sestavljeno, po našem razumevanju, iz državnega in zasebnega. Tisto zasebno mora biti seveda pod bujnim očesom, pod kontrolo, ker danes žal ta kontrola tukaj pa tam šepa, če sem tako diplomatski, ker drugače v zdravstvenem sistemu šepa in še kje drugje, ampak danes govorimo o tem, ker drugače ne bi imeli toliko pijavk, ki so prisesane na ta zdravstveni sistem, s katerim se vsi strinjamo, pa nismo diagnostiki, da je bolan.

Nekaj dejstev o zdravju kot vrednoti. Seveda, zdravje je za ljudi ena izmed največjih dobrin in vrednot. Tukaj se verjetno vseh nas 90 strinja. Res pa je, da se tega zavedamo šele takrat, ko zbolimo, ko v vrsti čakamo nekaj mesecev, upam da ne let, da nam zamenjajo kakšen kolik ali koleno ali pa kakšen organ. In ko zbolimo, je kakršnakoli čakalna doba in negotovost groza za človeka, groza za bolnika. Dejstvo je, da so čakalne dobe nepotrebne. Z dnevi čakanja na obravnavo, pazite to, to so pametni ljudje izračunali, z dnevi čakanja na obravnavo pa eksponentno naraščajo stroški za končno ozdravitev. Eksponentno. Kdaj drugič tudi o številkah.

In kakšni so naši odgovori za prihodnost za zdravstveni sistem? Kot rečeno, smo se že v predvolilnem programu veliko s tem ukvarjali in navedli osnovne nujne postopke, ki bi jih bilo potrebno urediti takoj. Tukaj bi ministrico pravzaprav prosil in pozval, da časa nimamo, da je treba iti v realizacijo reform takoj. Poglejte, še malo pa se bomo znašli v predvolilnem letu. Nikoli ne vemo, kdaj je predvolilno leto, in v predvolilnem letu vi ne morete sprejemati nobenih reform, prav nič.

Morda kakšne kozmetične popravke, ki pa ne dajejo pozitivnih učinkov, prej negativne. Tako da tukaj je naš prvi apel iz današnje razprave, dajmo stopiti skupaj in gremo v akcijo, in to takoj.

Zaradi pomanjkanja časa in ker bodo tudi kolegi razpravljali, bom malo pohitel.

Kakšno je sedanje stanje? Imamo javno zdravstveno mrežo za javni denar seveda. Kot rečeno, zasebnega zdravstva je komaj za vzorec. Še vedno se nekako zasebnikov bojimo. Tako kot sem zadnjič govoril, ko smo govorili o zasebnih šolah oziroma o spremembi ustave v zvezi s šolskim sistemom. Zasebnikov se tako bojimo kot v nekem prejšnjem režimu, ko so kmetom rekli, da ne smejo imeti več zemlje kot 10 hektarjev, in ko je obrtnik, zasebnik lahko imel samo pet zaposlenih. Neumnost od neumnosti.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je pravzaprav dvotretjinski plačnik, je tudi nosilec pogodb in kreator politike. Ali je to prav? Ali je prav, da je zdravstvena zavarovalnica kreatorka politike? Po mojem, našem prepričanju ne. Administrativni in finančno-medicinski nadzori so nepregledni, tudi brez javnih razpisov. In inšpekcijske službe vsaj treh ministrstev niso povezane. Kolegice in kolegi! Ta razprava je kljub temu, da se ji pravnoformalno očita, bolj konkretno tem našim priporočilom, da so pravnoformalni očitki, da nimamo pristojnosti karkoli reči ali priporočati Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ampak mislim, da je to nek osnutek razprave, širše razprave, ki pa mora biti vodena, upam da čim prej, s strani vlade, s strani koalicije. Mora biti usmerjena v neko zdravstveno reformo. To mora biti neka sistematična razprava, ki bo seveda na koncu dala ne zgolj neke površinske sklepe, ampak zakonske rešitve s konkretnimi rešitvami. In jaz si želim, Poslanska skupina Nove Slovenije – krščanski demokrati smo tukaj pripravljeni, tudi z našim strokovnim odborom smo pripravljeni pomagati, da bi ta zdravstvena reforma, ki jo krvavo potrebujemo, dejansko čim prej zagledala luč svet in da bi dejansko naši ljudje, naši bolniki, nekaj od tega imeli. Ves denar, ki ga usmerimo v zdravstveno oskrbo, v zdravstveni sistem mora služiti izključno pacientu, bolniku. Izključno. In če je to vodilo, pa morda in gotovo še kakšno obstaja, že to je eno od vodil, ki nas mora spremljati skozi razpravo o zdravstveni reformi. Hvala lepa.

PODPREDSNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Tomaž Gantar, pripravi naj se gospod Marijan Pojbič. Izvolite, gospod Gantar.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala.

Jaz bom mogoče malo, glede na to, kar sem zdaj poslušal, razpravo drugače usmeril. Jaz seveda izhajam iz stališča, da imamo zelo dobro zdravstvo, predvsem zelo dobro glede na

to, kar v njega vlagamo. In prepričan sem, da bi izredno težko našli zdravstveni sistem, ki je na eni strani do te mere učinkovit in za katerega se nameni tako malo denarja na prebivalca, kot ga namenja Slovenija. Lahko je seveda propagirati privatne institucije, ampak nič nismo slišali o cenah, o dobičkih, ki se tam ustvarjajo. In že samo, če primerjamo našo sosednjo državo, Avstrijo, pogledajte, dejstva so pač številne. Mi namenimo na prebivalca za zdravstvo dobrih 2 tisoč dolarjev na leto, Avstrija pa preko 5 tisoč dolarjev. Mi zdravila na recepte dajemo praktično, lahko rečem zastonj, tam vsak recept stane, ne vem, 15 evrov za otroka, nosečnico, rakavega bolnika, kogarkoli. V temu delu seveda dostikrat primerjamo neprimerljivo. Slovenski zdravstveni sistem nam marsikje še vedno zavidajo glede na rezultate, prej smo govorili o transplantacijah. In, dajmo biti realni, recimo, učinkovita primerjava je, če gremo primerjati zdravstveni sistem z gospodarstvom v Sloveniji. Pogledajte, zdravstveni sistem je prvič po učinkovitosti dela – podatki seveda obstajajo, ne govorim na pamet – popolnoma primerljiv z razvitimi državami na področju zdravstva v Evropi. Se pravi, naša učinkovitost ni nič manjša. V gospodarstvu bi seveda težko kaj takšnega rekli. V zdravstvu je večina zdravstvenih ustanov, predvsem bolnišnic, ki porabijo več denarja, akreditiranih, imajo izpolnjene standarde kakovosti in podobno. V gospodarstvu so svetle izjeme, ampak tega večinoma ni. V zdravstvu je opravljenega ogromno dela, ki ga nihče ne plača, ker tega denarja ni. In seveda ta zapitek je slej kot prej treba plačati. Vsaka pametna država bi z veseljem pokrila izgubo v zdravstvu, ne vem, stotih milijonov, zato da bi obdržala, da bomo za dva tisoč dolarjev na prebivalca obdržali takšen nivo zdravstvenih storitev, kot jih imamo danes. Ampak tega ne moremo, ker enostavno na ta način ne gre.

Zelo lepo je poslušati, kako bomo širili pravice na eni strani, na drugi strani kako bomo privatno zdravstvo uvajali. Lepo vas prosim, s čim? Pa ne zagovarjam seveda anomalij, ki so v zdravstvu prisotne. Vemo da je tudi korupcija prisotna, vemo, da so nepravilnosti. Ampak, lepo vas prosim, trditve, ki smo jih poslušali leto, dve nazaj o 500 milijonih, ki izginejo v zdravstvu, to je popolnoma skregano s pametjo. In vsak, ki malo pozna zdravstvo ve da temu ne more biti tako. Lahko govorimo o desetih, dvajsetih, tridesetih milijonih, kar je ogromno in kar je nesprejemljivo, ampak to ne rešuje problema v zdravstvu.

Zato seveda na takšen način poenostavljati enostavno ne gre. Je dejstvo, seveda, zdravstvena reforma je potrebna, ker če hočemo dolgoročno servisirati, če grdo rečem, usluge, ki jih ljudje dobivajo, staranje prebivalstva, nove bolezni, nove tehnologije, nove metode, ob tem, da nam že danes manjka denarja, seveda brez tega ne bo šlo. Nobena reforma, ki premešča denar iz levega v desni

žep, tega ne bo zagotovila. In verjemite mi še enkrat, privatno zdravstvo, jaz sem zagovornik javnega zdravstva, ampak je dražje. Javno zdravstvo ne deluje na nivoju in na principu dobičkov. To je dejstvo. In Slovenija danes ponovno, če primerjam z gospodarstvom, glejte, število zdravstvenih delavcev, ki opravi primerljivo delo, je bistveno nižje od povprečju v Evropi, podpovprečno število sester, da ne govorimo o zdravnikih, ki so na repu. Se pravi, težko bi očitali zdravstvu, da dela neučinkovito ali pa da dela slabo zato, ker imamo nekaj čakalnih dob, ki so posledica tega, ker ni denarja, in ker ni ljudi, ki bi to delo lahko tudi opravili. Bolnišnice imajo izgubo, ker presegajo programe dela, lahko tudi do neke mere delajo in vodijo neučinkovito zavode, ampak dejstvo je, da delajo racionalno. Še enkrat, je ni države, ki bi nudila to, kar mi, za denar, kot ga mi namenimo za zdravstvo. In prodajati tu seveda druge rešitve, kaj vse bo rešilo probleme, ne vem, od privatizacij in ostalega v zdravstvu, lepo vas prosim, ne drži. In prej, ko bo to jasno, lažje bo. Odločitev bo samo na tem, ali bomo našli in na nek način zagotovili dodaten denar, da obdržimo pravice, ki jih imamo danes in ki si jih želimo in ki jih zagovarjamo. In očitati Zavodu za zdravstveno zavarovanje, da ima neke izgube, je smešno. Zavod za zdravstveno zavarovanje je pač servis, ki deluje tudi na osnovi pakta stabilnosti, ki se ne sme zadolževati. Enostavno ima na razpolago denarja, kolikor ga ima, in ga razdeli toliko, kolikor ga ima. In ga ni sistema v zdravstvu, kjer je račun odprt in bo plačano vse, kar zdravstvo je sposobno napraviti. Tega ni. Zato dajmo skušati biti realni v teh naših pogledih in željah, kaj zdravstvo lahko naredi, in se zavedati, da rešitve kljub vsemu niso tako enostavne, kot jih želijo nekateri prikazati. Hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Marjan Pojbič, pripravi naj se mag. Margareta Guček Zakošek. Izvolite, gospod Pojbič.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Spoštovani gospod podpredsednik!

Te razprave danes, ko jih poslušam, pa ne samo danes, kar veliko časa že razpravljamo o tem zdravstvenem sistemu, jaz mislim, da bi bilo denarja v samem sistemu zagotovo bistveno več, če ne bi imeli v tem zdravstvenem sistemu toliko omrežij, stricov in vseh tistih lopovov, ki na vsako zadevo, ki se v tem zdravstvenem sistemu kupi ali naroči in tako dalje, prislonijo svoj piskerček. In če ne bo zdravstvo, če odgovorni v tem zdravstvenem sistemu ne bodo presekali te svinjarije in preprečili tistim, ki se bogatijo in super živijo na ta račun, je vprašanje, ali in koliko denarja se bo vrtelo v zdravstvenem sistemu. Jaz sem prepričan, da slovenski davkoplačevalci plačujejo ne glede na to, kar ste gospod Gantar zdajle govoril, če primerjamo Avstrijo in tako dalje, ampak vi morate vedeti, da

v Avstriji ima navadni delavec tisoč 300 ali pa tisoč 500 evrov plače, pri nas pa 600, precej ljudi je že na minimalni plači. In ne morete pričakovati, če ne pride denar v blagajne, da boste potem vi iz njega lahko toliko in toliko plačevali. To je treba razumeti. Enostavno. Se pravi, mi moramo najprej pri nas z eno logiko razčistiti. Najprej moramo vedeti, ali in na kakšen način bomo storili tisto, kar je ključno, da bodo ljudje imeli denar in bodo več lahko vplačevali v državni proračun, v zdravstveno blagajno in pa v pokojninsko. In če mi ne bomo uspeli na tisti strani, ki je temelj in ključ do tega, da lahko govorimo o neki boljši, večji, višji blaginji, potem vse razprave tukaj niso na mestu, vsaj ne na tak način, da bi lahko govorili o nekih boljših, kvalitetnejših, dolgoročnejših rešitvah.

Vsi, ki so danes tukaj razpravljali in vse, ki sem poslušal, skoraj vse, trdijo enako, kot mislim tudi jaz. Naš zdravstveni sistem deluje v resnici slabo. Deluje slabo. In lahko govorijo še predstavniki ministrstva pa tudi določeni predstavniki tukaj v Državnem zboru, da to ne drži. Jaz mislim, da bi se bilo bolj pomembno in bolj treba vprašati, kaj o tem mislijo pacienti. Ko boste paciente vprašali, večino, vam bodo povedali to, kar jaz govorim, in ne to, kar govori ministrstvo, in to, kar govorijo posamezniki predstavniki tukaj v Državnem zboru. Ne bodo tega povedali. Imajo problemov milijon, ko se srečujejo s svojimi zdravstvenimi težavami, milijon problemov. Danes so bile omenjene čakalne vrste in tako dalje, da ne govorimo o tem sploh.

Danes je gospa ministrica rekla, da je predlog priporočila neustrezno rešuje omenjeno problematiko, ker presega svoja pooblastila. S tem se strinjam. S tem se strinjam, vendar pa Nova Slovenija je ta priporočila vložila z enim drugim razlogom, da zbudi ministrstvo iz spanja, to vlado Republike Slovenije iz spanja, da začnejo pripravljati ustrezne rešitve, ne pa da hodijo sem, pa to moramo, bi morali narediti, to bomo naredili in tako dalje, a na koncu nobenih konkretnih korakov, nobenih konkretnih predlogov v Državnem zboru od Ministrstva za zdravstvo nimamo. In tudi ministrica in njeni predstavniki vedo, da v našem sistemu ni vse tako, kot bi moralo biti in da bi bilo treba takoj ukrepati. Takoj ukrepati. Ampak glejte, skoraj leto dni je ta vlada Mira Cerarja zdaj tukaj. A čakamo, da bo tej vladi, da vam bo potekel mandat? Čakate, da vam bom potekel mandat, da ste zato na teh pozicijah, da boste prejemale plače in uživali lepo kot mali bogovi? Saj bo štiri leta mimo in zgodba zaključena, nobenemu nič in tako dalje in tako dalje. Leto dni ste tukaj. Vlada Janeza Janše je v letu dni naredila spomnite se, koliko reform? Poglejte, v enem letu. In ne govorite mi tega ... v enem letu. Kaj pa ste naredili vi doslej? Kaj pa ste naredili? Povejte, meni je čisto vseeno, jaz nimam nobenega problema. Jaz podpiram in bi zagovarjal Vlado Republike Slovenije in tudi koalicijo, če bi stvari šle v pravo smer. Če bi

stvari šle v pravo smer, bi bil izjemno zadovoljen, izjemno srečen ali pa najbolj srečen v tej državi. Meni je najtežje nonstop kritizirati. Ampak glejte, mi moramo, če pa se nič ne zgodi. Čisto nič se ne zgodi. Ja, saj nič hudega, naslednji mandat bodo videli, komu se bodo smejali ali kdo se bo njim smejal.

Gospa ministrica je rekla, glede priprave sistemskih rešitev je naloga Ministrstva za zdravje. Seveda, saj to mi vemo, tega ni treba nam govoriti. Ampak, spoštovana ministrica, mi pričakujemo, da boste dali predloge za zakone na mizo, ne pa nam metati take floskule neumne, ker vemo vsi, saj pa nismo v Državnem zboru pa da ne bi vedeli, kaj je naloga ministrstva. Takšen verjetno ne sedi tukaj v tem državnem zboru, vsaj ne bi smel sedeti, ker bi to bilo skregano z vsem. In prosim vas, ko ste o tem govorili, jaz sem pričakoval, da boste rekli, glejte, aha, to pa to, kar je Nova Slovenija vložila, ni v redu, mi pa imamo rešitev, to, to, to, pa bi vrgli na mizo in bi danes prišli z rešitvami in bi bilo vse okej. Bi rekli, glejte, naslednji teden bomo vložili ta zakon, ta zakon, ta zakon pa v parlamentarno proceduro in bomo rešili ta problem, ta problem, ta problem in ta problem. In bi bilo vse super, vse okej pa vsi zadovoljni. Ampak, da vi vedno govorite samo, ja, pa ... tako kot sem že govoril danes, ne bom to stokrat ponavljal.

In dobili smo tudi danes oziroma včeraj na mizo pismo, odprto pismo slovenski politiki in slovenski javnosti. Napisalo pa ga je Društvo za zdravje naroda. In bom prebral, da boste vedeli, kaj so napisali. "Društvo za zdravje naroda je organizirano z razlogom, da se uredi slovenski zdravstveni sistem po meri uporabnikov. Gibanje za zdravje naroda je trdno odločeno, da zavaruje dosedanj zdravstveni sistem in da takoj poskrbi za ukrepe pri izboljšanju tega sistema z namenom, da bo življenje v naši državi vredno življenja, da zaščitimo že obbolele državljane Republike Slovenije, da preprečimo razpad zdravstvenega sistema, da poskrbimo za nemočne in starejše državljane, da poskrbimo za mlado generacijo, za njihovo boljše in lepše življenje, da postavimo pravo strategijo preprečevanja bolezni, da zagotovimo ustrezno, pošteno in pregledno plačevanje zdravstvenih storitev, da se dosledno upoštevajo smernice razvoja zdravstvenega sistema, kot jih predlagajo zdravniki, združeni v zdravniških organizacija, Zdravniški zbornici Slovenije, Slovenskem zdravniškem društvu in Fidesu, in devetič, da se na vodilne funkcije Ministrstva za zdravje postavi kompetentne ljudi, ki niso povezani s strankarskimi interesi. Razprave iz sej Državnega zbora kažejo na nekompetentnost vodstva Ministrstva za zdravje, zato je nujno pristopiti k takojšnjem reševanju navedene problematike, razporeditvi dela in odgovornosti in vsakodnevnu spremljanju rezultatov dela. Glede na navedeno so naši predlogi naslednji. Nujne so takojšnje strukturne spremembe in zdravstvena reforma. Potrebna je

takojšnja potrditev standardov in normativov, ki so jih pripravili slovenski zdravniki v okviru Zdravniške zbornice Slovenije in Ekonomske fakultete v Ljubljani. Potrebno je organizirati pregledno, pošteno in pravočasno plačevanje zdravstvenih storitev ter nadzor njihove kakovosti v skladu s standardi. Potrebno je zagotoviti za enake zdravstvene storitve enako plačilo vsem izvajalcem storitev. Predlagamo, da Ministrstvo za zdravje prekine pogodbe s škodljivimi svetovalci, ki zdravstveno blagajno stanejo 600 tisoč evrov. Potrebno je slediti tisti strategiji, ki je pripravljena v okviru Zdravniške zbornice Slovenije in Ekonomske fakultete v Ljubljani. Ta dokument, ki je davkoplačevalce stal 50 tisoč evrov je strokovno pripravljen za izvajanje in delovanje. Potrebno je ustaviti slabo vodenje gradnje zdravstvenih objektov po vsej Sloveniji, saj se v tem prepreči korupcija in nenamenska uporaba javnega denarja. Predlagamo, da se izgradnja zdravniških objektov izvaja na podlagi projektna dokumentacije v predvidenih rokih, brez dodatnih aneksov in dodatnih stroškov, ter da se zagotovi redni nadzor nad izgradnjo in porabo javnih sredstev. Za nastalo situacijo nosi objektivno odgovornost predsednik Vlade, zato je potrebna takojšnja vzpostavitev vseh mehanizmov za reševanje navedene problematike. Pričakujemo, da se bo predsednik Vlade sam osebno zavzemal za kadrovanje kompetentnih ljudi na Ministrstvu za zdravje po principu, ki ga velevala staro slovensko reklo Le čevlje sodi naj kopitar in prepusti vodenje Ministrstva za zdravje zdravnikom." Odprto pismo je bilo poslano na podlagi Sklepa upravnega odbora Društva za zdravje naroda z dne 12. 5. 2015. Jaz sem prepričan, gospa ministrica, da ste vi tudi to pismo dobili, ker tu ste tudi med navedenimi, in tukaj je zapisano veliko pomembnih stvari. In pričakoval bi, da vas to malo zaskrbi. Mene zaskrbi, ko to poslušam. Tega zagotovo niso pisali popolni laiki, ki se ne bi spoznali na zdravstveni sistem. To sem prepričan. In tisti, ki so to zapisali, zagotovo, če so to pisno poslali tudi predsedniku Vlade in ministrici in tako dalje, za tem stojijo in imajo sigurno za to tudi ustrezne argumente. Zagotovo. V to sem prepričan. Vloga Državnega zbora in tudi danes ta predlog Nove Slovenije je po moji oceni popolnoma na mestu, zato ker je potrebno, nujno potrebno pritisniti na Vlado Republike Slovenije, ki je v fazi spanja ali prebujanja, morda prebujanja, bomo videli v nadaljnjem časovnem obdobju, da začne resnično delati in reševati probleme. Probleme, s katerimi se srečujemo vsak dan. In da ne bomo samo brali in poslušali Mramorja, kako na novo obremeniti gospodarstvo z novimi davki in tako dalje in popolnoma nič drugega. Tega od te vlade, od teh novih obrazov državljanke in državljani Republike Slovenije zagotovo niso pričakovali. In jaz sem prepričan, da ima vlada, po enem letu se je že konsolidirala dovolj, da pa je sedaj nastopil trenutek, da bodo začeli

prihajati na mizo kvalitetni konkretni predlogi zakonov, ki bodo ustrezno reševali to problematiko.

Prav tako sem prepričan in se sprašujem, ali resnično moramo v tej državi uničiti vse, kar je mogoče, preden se streznimo. Zakaj to govorim? Poglejte, kam smo pripeljali, Pahorjeva vlada, vlada Alenke Bratušek in vlada Mira Cerarja, kam so pripeljali kar se tiče zadolževanja države. Kam? Če ste poslušali včeraj predsednika Računskega sodišča, bi najmanj kar bi pričakoval, da bi moralo to koga izmed vseh nas, ki smo tu v tem parlamentu, močno zaskrbeti. Jaz upam, da spremljate to, kar govorijo kompetentni ljudje. In veste, kaj bo imelo to za posledico, povedal je, kaj bo imelo za posledico. In glejte, v nadaljevanju, namesto, da bi gospodarstvu pomagali, ga znova in znova potapljam...

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: ... Gospod Pojbič, se lahko vrnete na zdravstvo, lepo prosim.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): ... Ja, se bom vrnil, takoj.

V tej državi imajo očitno vse te socialistične vlade cilj uničiti vse podsisteme, da pridemo enkrat na realna tla. In potem spet tisti, ki nam vseskozi za vse, kar se v tej državi slabega zgodi, to poskušajo naprtili, bomo morali prevzeti vaje v svoje roke in začeti resnično reševati resnične probleme slovenske družbe. Za to pa zagotovo državljanke in državljani Republike Slovenije niso izbirali novih obrazov na teh državnoborskih volitvah, in upam, da se tukaj motim. Hvala lepa.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.
Repliko ima gospod Tomaž Gantar.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Hvala lepa.

Čisto na kratko, še enkrat. Slovenija daje več kot polovico manj denarja na glavo na prebivalca za zdravstvo, in kje je ta razlika. Se pravi, kupujemo enake materiale, zdravila imamo enaka, podobna, in lahko gre samo na račun kadra v zdravstvu, ki ga je bistveno manj in je slabše plačan. In ko bomo sprejeli standarde in normative, ki so po mojem upravičeni, ker težko delajo kolegi v takšnem obsegu, bo tega denarja še dodatno bistveno premalo. In tu je pač verjetno treba na to gledati. In plača, kakšna je v Avstriji in kakšna v Sloveniji, verjetno nima posebnega smisla poudarjati teh razlik.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima predlagatelj gospod Jernej Vrtovec.
Izvolite.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovani kolegi in kolegi!

Jaz sem te razprave zelo vesel, zaradi tega ker se mi zdi dobra in se predvsem vidi te konceptualne razlike med eno stranjo in drugo stranjo. V bistvu se vidita dva različna pogleda, kako bi izgledala ureditev slovenskega zdravstva. In to mi je všeč, da lahko državljanke in državljani vidijo, kateri sistem bi lahko bil boljši, kateri pa slabši. In sem prepričan, da je ta sistem, ki ga zagovarjamo v Novi Sloveniji, sistem, ki odgovarja na ključne potrebe slovenskega zdravstva ta trenutek.

Zahvalil bi se tokrat tudi gospe ministrici, ki je dejansko pritrdila sami vsebini naših priporočil. Vlada se dejansko s priporočili strinja, problem je torej le ustreznost, pravna ustreznost, ustreznost samega akta. V tej smeri je tudi govoril nekdanji minister za zdravje gospod Gantar. Zaradi tega vas pozivam, saj se lahko usedemo, dobimo tudi zadovoljiv pravni okvir, naredimo en korak naprej proti zdravstveni reformi. Če smo že tudi pri pravnem okviru in mnenju Zakonodajno-pravne službe, spoštovani kolegice in kolegi, vas sprašujem, kolikokrat ste v tem sklicu državnega zbora glasovali proti mnenju Zakonodajno-pravne službe. Kolikokrat? Poznate en velik primer, ko vam je klopoto zadalo tudi Ustavno sodišče, ker niste poslušali mnenja Zakonodajno-pravne službe. Zaradi tega ne biti farizeji. Ne bi biti farizejski in se trkati na prsi. Zaradi tega, ker niste poslušali Zakonodajno-pravne službe – jaz se strinjam, jaz spoštujem mnenje Zakonodajno-pravne službe –, zaradi tega ste enemu poslancu odvzeli mandat. Ampak, pustimo to ob strani, to je minilo, zaradi tega ne biti preveč pametni, bi lahko rekli slengovsko.

Če grem naprej. Standardi in normativi. Ključno vprašanje pri tej zgodbi je, kako lahko nek zavod, ki deluje v državi in operira z 2,3 milijardami evri, ne spoštuje sklepov Vlade. Ali si vi predstavljate, da katerikoli državni organ ne bi spoštoval sklepov vlade? Jaz si tega res ne predstavljam. Če jaz ne spoštujem določenega zakona, sem kaznovan. Če vozim prehitro, sem kaznovan. Ali je tako? Ja, tako je. In to velja za vse nas. In zaradi tega smo mi dali to kot prvo priporočilo, da se spoštujejo sklepi vlade. Ja, kam pa pridemo, če mi izvršilne veje oblasti ne spoštujejo? In še več, prvi predstavnik Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije gospod Fakin je ob tretjem pozivu Vlade Republike Slovenije, da se spoštujejo sklepi vlade, dejal: "Boste videli hudiča, če se to naredi." Ja, a je to kakšen odgovor visokega predstavnika ZZZS? Ni čudno, da je dobil samo en glas v Državnemu zboru, ko se je tretjič potegoval za predsednika. Gre za to, da je nespoštovanje sklepov Vlade prvi pokazatelj, da je nekaj s to veliko organizacijo, kot je ZZZS, hudo narobe in da je potrebna temeljita prenova te organizacije.

Nadalje – financiranje. Poglejte, v današnjem svetu je zelo nenavadno, da človek ne ve, koliko plača za določeno storitev in da ima to storitev zaračunano od bolnišnice do bolnišnice različno. Kako je to lahko mogoče, ne

vem. Kakšen je to sistem, da imamo za eno stvar v bolnišnici Izola takšne cene, v drugi bolnišnici za isto stvar druge cene. Razumem za Klinični center, zaradi tega ker imajo tudi težje stvari in so zaradi tega lahko cene drugačne, ampak, lepo vas prosim, nek sistem bi pa moral biti, kjer bi veljala enaka pravila vsem prebivalcem Republike Slovenije, pravila, ki bi bila jasna.

Nadalje, ko smo že pri financiranju, naj omenim tudi bolnišnice in poslovanje v izgubah ... Veste, žalostno je videti slovenski javni zavod, kot je bolnišnica, ki bi morala biti neki garant, neki porok dobrega poslovanja, da se utaplja v izgubah. Saj to ni zaradi mene žalostno ali zaradi vas, ampak zaradi pacientov, ki morajo v takšne bolnišnice, ko zbolijo, zahajati. Takrat, ko zbolimo, nastane problem. Kakšen porok, da se bomo počutili varno v ustanovi, ki posluje z 200 tisoč evri izgube, kakšen porok dobrega zdravja je takšna ustanova, kjer ni dobrega gospodarja? Na drugi strani, kot sem že dejal, imamo letos ZZZS, ki posluje in se hvali z milijonskimi dobički. Dober zdravstveni sistem!

Še glede financiranja – sam sistem dogovora. Poglejte, noben pacient oziroma državljan Republike Slovenije tega sistema dogovora, če se ne poglubi, ne pozna. To je velik problem, da imamo sistem dogovora, sistem tudi plana, ne pa sistem dejanske realizacije. To je eden izmed ključnih problemov slovenskega zdravstvenega sistema, da se dogovorimo, kaj bomo opravljali, koliko bo kaj stalo, koliko bo kakšna storitev, koliko bomo za kakšno storitev plačali in tako naprej. In da imajo, še enkrat poudarjam, v različnih ustanovah iste storitve različne cene – ja, "only in Slovenia", se opravičujem.

Glede nadzora – na Odboru za zdravstvo smo obravnavali sam sistem nadzora glede nenujnih reševalnih prevozov, ko so se nenujni reševalni prevozi povečali za 218 % od plana, ki je bil zastavljen. Ukrepov na temu področju, da bi se to realiziralo oziroma se to popravilo, ni. Še več, ta isti odbor je temu istemu zavodu, ki izvaja sistem nadzora nad nenujnimi reševalnimi prevozi oziroma bi ga bil dolžan izvajati, smo naložili, da 30. marca poroča Državnemu zboru, kako je spremenil sistem nadzora ... Al iste člani Odbora za zdravje dobili to poročilo? Ne! Gospod Fakin vam ga ni predložil, ker mu je vseeno. Če ne spoštuje sklepov Vlade, zakaj bi pa spoštoval zaveze odbora Državnega zbora? Kako se počutite kot poslanci, ko o nečem glasujemo, in to, o čemer glasujemo, ni upoštevano? In potem pridete domov in vas vprašajo, ali vi sploh imate kakšno moč? Ne, dejansko je nimamo!

Ko sprašujejo, kdo je močnejši, Ministrstvo za zdravje, ki operira s 100 milijoni evrov, ali ZZZS z 2,3 milijardami evrov – ja, saj odgovor je na dlani!

Kolegice in kolegi, naj nadaljujem pri tudi monopolu; pač izhajamo krščanski demokrati iz politične smeri in zaradi tega smo

tudi krščanski demokrati, ko trdimo, da monopol ni dober. In to se lahko pokaže tudi na konkretnih primerih. V praksi. Povejte mi, če bi imeli samo eno zavarovalnico za zavarovanje avta – pa ne želim primerjati avtomobilskega zavarovanja z zdravstvenim zavarovanjem – in bi ta postavila ceno 2 tisoč evrov za zavarovanje vašega avta in vi bi morali dati 2 tisoč evrov za zavarovanje vašega avtomobila. Če bi imeli dve, h kateri bi šli? K tisti, ki je dražja, ali tisti, ki je cenejša in kakovostnejša? Imeli bi vsaj izbiro odločitve in bi lahko sami izbrali dražjo. Sami bi lahko izbrali cenejšo, sedaj pa imamo samo eno zavarovalnico, ki ponuja osnovna zdravstvena zavarovanja in toliko stane in toliko so te storitve. Nimamo možnosti izbire. Hvala za takšno tržno gospodarstvo in za tako svobodo odločitve. Kje bom zavarovan! Neka večina poslancev tega državnega zbora spadate tudi v politično skupino v Evropskem parlamentu ALDE, ki sloni na liberalnih usmeritvah. Preberite si liberalne programe drugih političnih strank, pa boste videli, kaj pomeni konkurenca za socialno tržno gospodarstvo.

Glede zasebnega in javnega je bilo rečeno. Veste, mi se strinjamo, okrepiti je treba javno zdravstvo, hkrati pa ne zapirati zasebnega in ga omejevati. Bog ne daj, da bi se sedaj odločili, kako bi mi zasebno zdravstvo omejili, kajti čakalne dobe, čakalne vrste bi se še verjetno podvojile. Kdaj potrebujete zasebno zdravstvo v veliki večini? Kdaj ga potrebuje državljanke in državljani? Takrat, ko dobijo narek, da naj pridejo na ta in ta pregled ali na to in to rentgensko slikanje čez približno pol leta in rečejo, da takrat bom jaz prej umrl, bom šel raje k zasebniku, raje plačal, kot da me hrbet boli. Ja tako je to! In vi bi radi zasebno zavarovanje še privili oziroma zasebno zdravstvo še privili oziroma zmanjšali. Nasprotno, treba je okrepiti tako javno kot omogočiti zasebnikom, da razvijejo svoj potencial. Konkurenca tudi na tem področju, to zagovarjamo krščanski demokrati in to bi morali zagovarjati vi, spoštovani kolegi iz Stranke modernega centra, vsaj po pripadnosti v Evropskem parlamentu oziroma evropski politični grupaciji.

Glede drugih anomalij, ki so omenjene. Strinjam se z razpravo in tudi večkrat se strinjam z gospodom Gantarjem, bivšim ministrom, tudi z današnjo razpravo, ampak na podlagi te razprave, gospod Gantar, jaz dejansko ne vem, kaj je privedlo do tega in kakšni so bili razlogi, da ste vi odstopili kot minister. Res ne vem. Škoda, ker mi je zmanjkalo časa, da bi mu to povedal, ampak boste v predverju. Imam težave z razumevanjem, kajti kot minister ste se mi zdeli dobri in navedli ste različne pritiske. To je bilo iz javnosti lahko videti.

Da se pa dogajajo anomalije v slovenskem zdravstvu; ena anomalija, ki ni nič kaj normalna, je primer, ki se odvija te dni, primer Radan. Zdravnika, kjer vidimo, da tudi strokovni direktorji v Kliničnem centru, noben noče prevzeti te odgovornosti nad problematiko, ki se je zgodila.

Še več, kolegi novinarji pošiljajo novinarska vprašanja v Klinični center – so brez odgovorov! Ali je to edini zdravnik tam, ki naj bi tam to naredil?

Nadalje, lobiji, korupcija – zame ni normalno, da dotični lobist gospod Zemljarič trka na vrata Kliničnega centra po večkrat na mesec. Če je to za koga normalno, potem ne vem, ali živimo na istem planetu. Tudi lobiji, korupcija, so rakrana našega zdravstvenega sistema. Ta rakrana. Spomnite se problematike operacijskih miz in naprej, Onkološkega inštituta, vodovoda. Mi se obnašamo tako, kot da imamo kupe in kupe denarja, ki ga lahko mečemo skozi okno. Tako nekako lahko rečejo državljanke in državljani, ki spremljajo vse afere, ki se dogajajo v okviru slovenskega zdravstva. Ne mine namreč več razpis večjih vrednosti, da ga ne bi spremljale kriminalistične preiskave, sumi korupcije, klientelizem in tako naprej.

Nadalje pa bi se dotaknil ene pomembne stvari, ki se bo odvijala naprej, ampak, ker sem že pri korupciji. Spomnite se enomesečne ali 20-dnevne ministrice, eno leto nazaj približno, gospa Alenka Trop Skaza. Samo tega se spomnite in klim, pa naredite vzporednice. Takrat je bila namreč v tem času podpisana 9-milijonska pogodba za klime. Nekateri so se takrat upravičeno spraševali, ali smo mi imeli ad hoc ministrico, da je podpisala pogodbo. Zaradi tega ne pristajam na tezo, da imamo na letni ravni, da gre iz zdravstvenega sistema kar tako skozi okno na račun koruptivnih dejanj, klientelizma samo 10 milijonov evrov. Trdim, da gre več tega denarja. Zaradi tega velja v Državnem zboru dejansko razmisliti za dolgoročno preiskovalno komisijo, ki bi preiskovala sistemsko korupcijo v slovenskem zdravstvenem sistemu. Kajti v slovenskem zdravstvu je korupcija dejansko zakoreninjena. Je del navadnosti, del normalnosti in to je napaka.

Nadalje – in s tem bom tudi zaključil –, dve leti nazaj sem tudi sam videl na lastne oči ob dveh zjutraj, kako deluje slovenski zdravstveni sistem. Ko prideš na urgenco v Klinični center ob dveh in si z bolečinami na vrsti približno ob osmih, ko se že menjajo zdravniki. Takrat začneš dejansko v tem čakanju razmišljati, zakaj to sploh plačujem. Zakaj se odvaja denar od moje plače za osnovne zdravstvene storitve? Zakaj to plačujem, če pa čakam v ambulantni, tam pred zdravniškimi vrati, ure in ure. In nisem osamljen primer! Sem prepričan, da je tudi kdo od vas v dvorani lahko podoben primer doživel.

Še enkrat poudarjam anomalije; recimo, dolge čakalne vrste, kar sem pravkar omenil, dolge čakalne dobe, pa sem tudi vprašal predsednika Vlade, samo ministrico v preteklosti. Gospod Fakin je dejal, da za določene storitve bodo čakalne dobe v tem letu znižane oziroma jih ne bo več. Upam, da mu lahko verjamem, jaz si to želim. Samo upam, da to le bil del kampanje, da ne bom ponovno

izvoljen za predsednika oziroma za direktorja ZZS.

Potem pa tudi operacije za naše najmlajše v tujini. Imamo kardiologijo, srčno kirurgijo, kjer se v zadnjem času dejansko dogajajo nesprejemljive stvari in o tem bo tudi Državni zbor bodisi v okviru Odbora za zdravje moral spregovoriti. Odgnali smo iz naše države strokovnjake, ki so bili res specialisti za otroško srčno kirurgijo; češ, bili so predragi. Zdaj pa otroke pošiljamo na operacije v tujino, v München za mnogo večje zneske. In še je vprašanje, če Zavod za zdravstveno zavarovanje krije stroške ali so starši primorani, da sami plačujejo 10 tisoč evrov. Zaradi tega ker Zavod za zdravstveno zavarovanje in strokovnjaki na UKC Ljubljana trdijo, da so dovolj dobri, da naredijo razrez tako, ne pa tako. To bo ena izmed problematik v naslednjih tednih.

Zaradi tega smo mi sprožili današnjo sejo oziroma priporočila, da opozorimo na sistemske težave, ki se dogajajo v zdravstvenem sistemu. Ne pričakujemo reforme poslanci in poslanke Nove Slovenije, ampak državljanke in državljani, kajti dokler si zdrav, je slovenski zdravstveni sistem zelo dober in učinkovit. Ko pa enkrat človek zboli, takrat je slovenski zdravstveni sistem zelo zelo slab. Zaradi tega reforma zdravstvenega sistema.

PODPRESEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa, gospod Vrtovec. Imenovali ste vrsto ljudi, ki se ne morejo braniti, tudi za gospoda Gantarja veste, da ne more replicirati, in ni bilo ravno najbolj korektno.

Besedo ima mag. Margareta Guček Zakošek, pripravi naj se Matej Tonin. Izvolite.

MAG. MARGARETA GUČEK ZAKOŠEK (PS SMC): Hvala, gospod predsednik. Kolegice in kolegi!

V bistvu se nisem nič kaj vnaprej pripravila, ker sem pričakovala, da bo ta debata, ko se bo odprla, v bistvu vseeno na nek način politične narave. Namreč, vemo, da ti sklepi niso zavezujoči za ZZS, zato je nesmiselno, da jih tukaj tudi sprejemamo. Vemo, da je Vlada sprejela določene sklepe, slišali smo, ZZS jih ni upošteval – to je nesprejemljivo. Gospod Fakin ni uredil stvari, ki bi jih moral – to je tudi nesprejemljivo, ni dobil podpore in tisti en glas, kolikor vem, je bil po pomoti.

Ampak, gremo zdaj nazaj. Zdaj ko poslušam te razprave, še posebej poslance, ki imajo najdaljši staž v Državnem zboru, kako danes ministrica spi, Ministrstvo za zdravje spi in reforme so potrebne zdaj, nujno in danes. Včeraj! Me pa zanima, ker je gospod poslanec imenoval tri vlade, v nobeni pa ni bilo imena Janeza Janše, zakaj njihova vlada teh reform ni naredila. Jaz kot državljanka Republike Slovenije zagotovo vem, da te težave niso od danes, te težave so izpred petnajst let.

Oprostite, vsi tisti, ki ste tukaj sedeli, tega niste uspeli narediti; zdaj, vprašanje je, zakaj, pa mislim, da je vsem jasno ... Partikularni interesi v tej državi so tako močni, da nikoli ne moremo najti skupnega cilja.

Še bi rada enkrat naglasila, da je financiranje zdravstvenih storitev zasnovano v obliki delitve sredstev po zdravstvenih dejavnostih. Sama osnova za delitev sredstev je skupna okvirna vrednost celotnega dogovorjenega programa zdravstvenih storitev. V Republiki Sloveniji se le-ta vsako leto znova uskladi – pomembno! – s partnerskim dogovorom med Ministrstvom za zdravje, Združenjem zdravstvenih zavodov Slovenije, Zdravniško zbornico torej, Skupnostjo slovenskih naravnih zdravilišč, Skupnostjo socialnih zavodov Slovenije, Lekarniško zbornico Slovenije, Skupnostjo organizacij za usposabljanje in ZZS. Tukaj, kot vemo, gospod Vrtovec, imamo tudi še socialne partnerje, ki so pomembni. Mogoče je tukaj odgovor, zakaj nismo uspeli uskladiti do danes, kaj je tisti cilj, kateremu želimo slediti.

Mislim, da tukaj danes zdravstvenemu sistemu delamo krivico; delamo krivico zdravnikom, ki jih velika večina dela pošteno in si dobro in s poštenim delom zaslužijo svoj denar. Oprostite, besede, kot so lopovi, korupcija na vsakem mestu, vse, kar se razpiše, se pokrade – ja, sem si pisala, tako da si lahko magnetogram pogledate, kdo je to rekel, lopovi ... Gospod Pobjbič je to besedo uporabil – so resnično krivični. V tem delu se pa pridružujem dr. Gantarju: z denarjem, ki ga imamo na razpolago, je naš zdravstveni sistem dober. Resnično, dobimo veliko, mislim, da dajemo napačno sporočilo državljanom danes tukaj, da je vse slabo, da vsi kradejo in da ne delamo dobro. Ker s tem denarjem, ki ga imamo na voljo, vendarle delamo najboljše mogoče.

Poglejte. Spet se bom vrnila na Avstrijo, ker velikokrat njej govorimo. Po eni strani Nova Slovenija pravi: obdavčitev plač in tudi prispevne stopnje so previsoke, obdavčitev dela je previsoka, dajmo znižati, zato da bomo zagnali gospodarstvo – 22 % smo slišali. Po drugi strani slišimo, da ta del, ki ga solidarno prispevamo v osnovno zdravstvo, je tisti, ki v resnici financira približno 70 % vsega. Ves ostali del pride pa iz dopolnilnega zavarovanja, ki pa resnično ni solidaren. Mi se moramo dogovoriti – očitno se moramo prvo dogovoriti –, kako bomo pripeljali več sredstev v ta sistem, če hočemo pač boljše usluge. Drugače ne gre. In Avstrija, omenil je, pogledajte, vsak recept se plača 5,3 evre. Vsak državljan plača za vsak recept 5,3 evre, pa plače niso petkrat višje od naših. Tukaj ta primerjava, ampak mi imamo socialni sistem, nihče ne prispeva za recept nič, zato pa dve toni zdravil, dve toni zdravil na leto uničimo. In to je tudi nekaj, na čemer moramo delati. Ker dve toni zdravil je kar nekaj denarja. Glejte, če bi ministrstvo predlagalo ta sistem participacije, pol evra, evro, sem prepričana, da bi imeli ljudi na

ulicah, ker povprečna cena škatlice zdravila je pa malo več kot 4 evre. Ne boste verjeli! Eno kilo in pol kruha za povprečno škatlico zdravila za 30 dni. Tako ni vse črno belo in mislim, da predvsem je pomemben tukaj dogovor med vsemi temi partnerji, ki pa ga očitno ni mogoče doseči, ker ne vem, zakaj bi 6 ministrov menjali v vseh vladah, pa lahko rečemo Pahorjevi, Bratuškovi, pa tudi v desni vladi, tudi vi ste imeli to priložnost. Moramo se zmeniti, kam gremo.

Poglejte, govorimo o reformi in ves čas želimo ključne spremembe vseh zakonov, danes tukaj, zdaj, ki bodo vse spremenile z danes na jutri. Preprosto, osebno menim iz tega, kar spremljam že nekaj let, da to ne bo mogoče in da je mogoče boljše razmisliti o korakih, katere bomo delali postopno, ker spremembe velike v tej družbi niso zaželeno in niti niso dobro sprejete. Reforme pa ni mogoče narediti brez dogovora vseh teh deležnikov, ki sem jih naštela in dokler bo vsak stal na svojem bregu, to ne bo mogoče! To je tudi apel vsem tem ljudem, da naj vendar sedijo za isto mizo in se zmenijo, kaj je cilj. Hkrati pa določitev načina, kako bomo dobili več sredstev za denar na prebivalca.

Kaj so ti koraki, prvi, zadnji ... Vseeno mislim, da neki koraki pa so narejeni, ne moremo reči, da ministrstvo nič ne dela na tem, ne nazadnje poskuša tudi vplivati na vodstvo zavoda oziroma je dalo mnenje. Druga stvar, seveda je kritika na desnem polu sistemu nujne medicinske pomoči, pa vendarle sistem je naravnost tako, da bi lahko optimiziral delovanje zdravstva v tem delu. Pa se zopet ne moremo zmeniti, smo že v startu javne razprave, ki je prinesla v javnosti razkol. Mogoče, gospod Vrtovec, v tem primeru, ko ste vi čakali tam nekaj ur, pa očitno ste bili urgentni primer, mogoče pa v tem sistemu, ki je zdaj predlagan, ne bi čakali pet ur oziroma bi se ovdetnotili ali ste urgentni ali ste nujni primer – ne vem, samo predvidevam in tudi to se je nam zgodilo. Vendarle pa tudi te korake, ki jih ministrstvo dela, poskusimo tudi mi poslanci sprejeti z več razumevanja in proučiti, kaj je v teh korakih dobro in kaj slabo, ne da takoj a priori, na prvo žogo sesujemo vsako stvar, ki pride. In tukaj je pot. Po mojem mnenju je tukaj pot. Še enkrat bi pa rada poudarila: s sredstvi, jih imamo na voljo, naš zdravstveni sistem, verjemite, ne funkcionira tako zelo slabo, da bi danes lahko državljanom sporočali, da je vse narobe. Ker tisti, ki ste mogoče živeli drugje, v kakšni drugi državi, bi videli, da ni tako preprosto priti do zdravstvenih storitev. Lahko smo brali zdaj zgodbo državljanke iz Švedske, ki je povedala, kakšno je stanje. Naša opevana Švedska. Tam, da do splošnega zdravnika prideš, te dva dni prepričujejo, da sploh nisi bolan, verjetno ste to poslušali vsi. In potem, ko prideš, dobiš nekega zdravnika, ki si ga sploh nisi izbral. Na koncu pa, če ta storitev ni vredna 200 evrov, jo plača sam iz svojega žepa.

Poglejte, želimo si socialno, javno dostopno zdravstvo, čim več tega. Kako bomo pa pripeljali

ali pa v zdravstveni blagajni pomagali s tistim delom, katerega vi zagovarjate, v zasebnem delu, je pa potrebno dobro premisliti, da tisti ljudje, ki jih gospod Pojbič velikokrat zagovarja, kmetje, ti, ki so na minimalni plači, pri takem načinu ne bodo trpeli. Ker tisti, ki imajo denar, si bodo seveda to lahko privoščili. A veste, tisti, ki ga pa nimajo, si pa potem v takem sistemu tega ne bodo mogli in spet ne bo pravičen.

Tako govoriti, da je vaš sistem, ki ga predlagate v Novi Sloveniji absolutno in najboljši ... Če bi bilo to res, verjamem, da bi se že pred 10 leti začel uvajati. Ni tako preprosto. Ker če bi bilo, bi to naredile vlade in ministri, ki so se menjavali že prej. Potreben je dialog, partnerjev je ogromno, verjamem, da vsi lahko pomagamo tudi s tem, da vsakega koraka, ki ga ministrstvo začne, ne razsujemo že takoj v startu. Hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Gospod Marijan Pojbič ima repliko.

MARIJAN POJBIČ (PS SDS): Hvala lepa, spoštovani gospod podpredsednik!

Najprej bi rad gospe povedal, da sem bil narobe razumljen in govoril sem o tisti hudodelski združbi iz ozadja, ki se priključi in prisloni svoj piskrček, ko gre za nabave raznega materiala v tem sistemu in pri javnih naročanjih. In še samo to bi rad vprašal, če je za vas gospod Janez Zemljarič socialni partner Ministrstva za zdravstva. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Repliko ima gospod Jožef Horvat, izvolite.

JOŽEF HORVAT (PS NSi): Hvala, gospod predsednik!

Spoštovani kolegici Margareti Guček Zakošek bi rad povedal, da nisem jaz kriv, da sem tukaj morda stari obraz. Resda sem tukaj menda 8. leto z neko prekinitvijo, prvič leta 2004, ampak glejte, v parlamentarni proceduri je zakon o državnozborskih volitvah. Naredite tako, da se bo, ne vem, pri petih letih ali kdaj pač, mandat končal in se ne bo smel več ponoviti.

Če boste šli gledat, kaj smo mi naredili v mandatu 2004–2008, ampak bil je drugi čas, ki ga nikoli več ne bo in tudi takšnega, kot je danes, nikoli več ne bo. Za tisti čas smo naredili, kar je bilo potrebno. In ker ste bili v gospodarstvu, vi natančno veste, kaj je tam edina stalnica. Edina stalnica v gospodarstvu so spremembe, drugače vas ni, jutri vas ni, vas pobere. Kdo? Konkurenca. Ravno to, če bi me poslušali, bi me slišali, da sem rekel: denar ni vse. Mi smo, kar zadeva čakalne dobe, skupaj s Švedsko. Mi smo skupaj! Pa še z Veliko Britanijo, pa še kasneje, če bo delitev časa, bom še naredil to primerjavo. Denar ni vse. Seveda zdravnike poslušam in spoštujem. Nikoli nisem in ne bom rekel, da je zdravnik lopov. Preveč

dela in premalo plače imajo, niso pa organizirani oziroma ni organizacije. Poslušam lokalne medije v Pomurju, Prekmurju in zdravnik, ki je s strani Pomurcev nagrajen kot persona Pomurja nekega meseca, je brez dlake na jeziku povedal, da že nekaj let čakamo, zdravniki predvsem čakajo standarde, normative. Ker, kaj se dogaja? Da ima enako plačo, če kaj dela ali pa nič ne dela. Ali je to prav? Ni prav. In veliko, ampak ne bom zlorabljal replike, veliko je teh zadev, ki jih bom potem v nadaljevanju še povedal. Hvala.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospod Andrej Čuš, pripravi naj se gospa Jelka Godec. Izvolite, gospod Čuš.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Hvala za besedo.

Gospod podpredsednik, tudi jaz bi povedal, da z naše strani nihče ni razpravljal, da so zdravniki, delavci v zdravstvu in drugi lopovi. Problematično pa je to, ko se pogovarjamo o javnih naročilih in aferah – omenjene so bile, recimo, operacijske mize – in tu seveda odteka denar. Odteka denar in nihče ne ukrepa. To je problematično.

Sam bi se drugače v svoji razpravi prvo osredotočil na čakalne dobe. 1. novembra lani je na prvi pregled v specialistični ambulanti čakalo več kot 95 tisoč bolnikov, kar je skoraj 10 tisoč bolnikov več kot leta 2013. Ob tem pa so najdaljše čakalne dobe za prvi pregled na področju revmatologije, kjer se je povprečna čakalna doba v enem letu povečala, zelo povečala. Če nadaljujem, posegi in operacije hrbtenice v ortopediji s povprečno čakalno dobo 546 dni, revmatološka ambulanta s povprečno čakalno dobo 427 dni, ortopedska operacija rame s povprečno čakalno dobo 401 dan, drugi posegi na perifernem ožilju s povprečno čakalno dobo 391 dni, operacije krčnih žil s povprečno čakalno dobo 312 dni, koronarna angiografija s povprečno čakalno dobo 268 dni, posegi in operacije v ustih, grlu in žrelu s povprečno čakalno dobo 218 dni, posegi na ušesu s povprečno čakalno dobo 210 dni, operacije kile pri odraslih s povprečno čakalno dobo 209 dni. Naj govorijo številke, pa sem jih poiskal. Številke povedo vse, da čakaš eno leto na nek pregled, sam pa si plačnik v zdravstveno blagajno. Ne vem, kaj bi si človek mislil.

Se pa strinjam, da je problematično tudi to, sem bral dva dni nazaj na internetu, da tretjina teh, ki je naročenih na pregled, tudi ne pride na pregled oziroma na poseg. Se strinjam, da je to problematično, zato nekako se strinjam ali pa bi podprl prizadevanja, ki bi spremenila tudi sistem pri čakalnih dobah. In verjemite, jaz sem prvi, ki bo ministrico podprl, ko bo v Državni zbor prišla s konkretno zakonodajo, zdravstveno reformo, kolegi iz Nove Slovenije so to tudi jasno povedali, in moram povedati, da popolnoma podpiram prizadevanja gospoda Vrtovca, ki se

mi zdi, da je precej argumentirano in dobro povedal, kakšno je stanje danes. Strinjam se, da ministrica ni zdaj odgovorna ali pa kriva, ti problemi v zdravstvu so se nalogali že nekaj let, ne samo mesecev, ampak treba jih je rešiti. Zato sem prepričan, da je zdravstvena reforma prva prioriteta vlade Mira Cerarja, ampak te ne bomo naredili, če bomo samo preučevali in analizirali, ker to imamo že opravljeno. Treba je samo užgati z roko po mizi pa sprejeti neke konkretne usmeritve.

Tudi krivci, za to niso krivi zdravniki, medicinske sestre. Ti so preobremenjeni, so po mojem mnenju eni izmed herojev ali junakov, ki v takšnih okoliščinah delajo. In za to jim gre vsa pohvala.

Sam bi rad povedal svojo izkušnjo. Prejšnji teden sem bil kot spremljevalec v Kliničnem centru v Ljubljani v sedmem nadstropju. Oseba je bila sprejeta ob osmih zjutraj, do štirih popoldne se čaka v čakalnici na prosto posteljo, kri pa ti vzamejo kar medicinske sestre, ki ob tem delijo še malico. Če je to nek zdravstveni standard ali pa za to, kar mi plačujemo, potem ne vem, kje živimo. Me veseli, da je to tudi zdaj slišal novi predsednik sveta zavoda, upam, da boste naredili red v tem javnem zavodu. Verjemite, da bom prvi, ki vas bom pri tem podprl. In še enkrat povem, za to niso odgovorni zdravniki, medicinske sestre, drugi delavci, ki so preobremenjeni, ampak z vsakim ukrepom na področju zdravstva mi iščemo ali predlagamo neke rešitve pri repu. Treba se je lotiti problemov pri glavi. In takšne politike bomo seveda – vsaj jaz jih bom podprl. Zato upam, da bo reforma čim prej na vrsti.

Kar se tiče korupcije, je kolega Pojbič zelo dobro povedal. Žalostno je, da še nekateri – ne bom niti govoril, kaj so delali v preteklosti, kršili človekove pravice in tako naprej, danes krajejo naš proračun, v katerega plačujemo vsi. Zaradi tega trpijo tisti, ki čakajo na posege. Tudi tako imenovani nekateri socialni partnerji v ozadju. Ja. Po moje imajo ti tudi pomembno vlogo, ko se pogovarjamo o volitvah in novih obrazih in medijskih monopolih in še naprej. Zato je tudi problematično, seveda. Ministrica ima pred seboj veliko dela. Tudi reorganizacija nujne medicinske pomoči je, lahko rečemo, razburila skoraj vso državo, ker jaz dojemam novo mrežo organizacije nujne medicinske pomoči kot napad na periferijo in napad na podeželje. Pa sem iz srca hvaležen, da bo Ptuj dobil urgentni center in za to vas podpiram, ampak, če pogledamo splošno sliko na državni ravni, pa vidimo, da je še ogromno problemov.

Zadnjič je gospod Laj povedal na Odboru za zdravstvo problematiko Lendave, slišali smo problematiko Ormoža, Kamnika, Cerknice, Loške doline in mislim, da vsi zaenkrat ocenjujemo, da ta dokument ni primeren za sprejem ...

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Gospod Čuš, gremo lahko nazaj na zdravstveni zavod?

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Prosim?

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Tema je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

ANDREJ ČUŠ (PS SDS): Ja, saj to je zelo povezano, v končni fazi se tam tudi ljudje tolčejo, kakšen je profit, potem pa nimamo denarja, da zgradimo eno urgenco. Je zelo povezano.

Sam podpiram uvedbo načela konkurenčnosti v zdravstvu, več konkurenčnosti, ne, da imamo monopolista. Monopoli po mojem funkcionirajo samo na Kubi pa v Severni Koreji, pa še tam vidimo, da je njihov standard slab. Sistem, kjer je treba zbirati zamaške za posege, je slab, zato predlagam, da odpremo trg in damo možnost tudi drugim. Konkurenca vedno prinese dobrodošlo, lahko rečem, tekmovalnost in teh načel tako na področju zdravstva, javnega sektorja, je premalo v državi.

Demografska slika je, kar se tiče Slovenije, zaskrbljujoča. Že leta 2013 je bilo razmerje zavarovanec : proti upokojencu 1 : 1,3. To razmerje ne bo pozitivno raslo, ampak bo negativno padlo. Zato rabimo reformo, ki bo dolgoročno stabilna in ki bo tudi pila vodo. Primer korupcije ali pa kriminalnega dejanja je projekt eZdravje. Skozi okno smo vrgli 10 milijonov evrov. Za to bi zgradili tri urgentne centre na novo ali pa Stožice, ki jih je tudi gospod Janković dobil s strani gospoda Lukšiča, 9 milijonov šenka.

Zato moram povedati, da v koalicijski pogodbi vlade Mira Cerarja pogrešam celostni pristop na področju zdravstva, ker se ukvarjate samo z dobrimi 10 % vseh zbranih finančnih sredstev – zdravstvene blagajne, seveda. In, še enkrat, ko se bomo pogovarjali o konkretnih reformah za zdravstvo, sem prvi, ki vas bom pri tem podprl, gospa ministrica, samo prosim, ne se zaplesti z analiziranjem pa proučevanjem, ker teh dveh besed več ne morem slišati. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa.

Besedo ima gospa Jelka Godec ...
Proceduralno, ja izvolite gospa.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa, predsedujoči!

Zavedam se, da ste precej utrujeni glede na to, da s predsednikom sama dva opravljata oziroma vodita to sejo, ampak vas res prosim, da ste dosledni oziroma da obravnavate vse poslance v Državnem zboru enako. Danes ste, vsaj kar se tiče te točke, že dvakrat opozorili moje poslanske kolege, češ da se odmikajo od točke, kar ni res, kajti vse je bilo povezano z Zavodom za zdravstveno zavarovanje, kajti gre za sistem. Na drugi strani pa ste vašemu poslanskemu kolegu dali možnost do replike, čeprav časa za to sploh ni imel. Takrat se nismo oglasili. Ampak mislim, da je pa to že malo nekorektno, in vas res prosim, da nekako zdržite

to sejo in da res pazite na to, da se ne bomo poslanci počutili nekako neenakovredni. Hvala lepa.

PODPREDSEDNIK PRIMOŽ HAINZ: Hvala lepa, gospa Anja Bah Žibert.

Vse je povezano in bi lahko tudi filozofirali o vsemirju istočasno, namreč zadeve tako poenostavljati ni treba, ampak dejstvo je, da sem bil prepričan, da so šle nekatere teme mimo. Pri gospodu Gantarju pa sem dal, mislim, da sem mu dal 31 sekund, ampak avtomat me ni prekinil, kar sem pričakoval, potem sem pa malo počakal, da je stavek končal. Hvala lepa.

Dobro, gospa Jelka Godec, izvolite, imate besedo.

JELKA GODEC (PS SDS): Najlepša hvala.

Danes je bilo že veliko rečenega na račun zdravstva in našega sistema. Moram reči, da se moram strinjati z vsemi tistimi, ki govorijo, da je naš zdravstveni sistem v krizi – pa ne od danes, že kar nekaj časa.

Trenutno se mi zdi, da delamo na področju zdravstva samo gasilske akcije. Na to stanje opozarjajo tako v Zdravniški zbornici Slovenije, ostalih združenj s področja zdravstva, predvsem pa na to opozarjajo sami bolniki oziroma koristniki zdravstvenih uslug. Mislim, da zdravstveno politiko bi morali v Sloveniji voditi, torej Ministrstvo za zdravje bi se moralo oblikovati glede na potrebo bolnikov, uporabnikov, ne pa na to, kdo trenutno vodi Zavod za zdravstveno zavarovanje, kdo trenutno vodi vlado ali ministrstvo. Razprave v Državnem zboru na Odboru za zdravstvo, problematika UKC, bolnišnic, ki so v rdečih številkah, pa tudi razprave ob imenovanju gospoda Fakina za direktorja oziroma to, kar je bilo glede soglasja za imenovanje direktorja in izrečena nezaupnica njegovemu direktovanju, kaže na to, da gre za splošno nezadovoljstvo tako na področju zdravstva v Sloveniji kot na področju delovanja Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Čudi me za vse tiste, ki danes govorite, kako ta zavod dobro deluje, a hkrati pred nekaj dnevi niste podali gospodu Fakinu zaupnice, da vodi naprej še ta zavod. Zavod za zdravstveno zavarovanje ni uresničil sklepov, ki so mu bili dani s strani vlade v 2010, 2011, 2013 glede standardov in normativov, in težko rečemo, da potem ta zavod deluje tako, kot je potrebno oziroma tako kot bi moral. Pred petimi leti je, recimo, gospod Fakin napovedal, da bo v letih od 2010–2015 gonilna sila v izboljšavi v zdravstvu, da se bo izboljšala organizacija dela, skrajšanje čakalnih vrst, povečanja nadzora v zavodih, dvig kakovosti in tako naprej in tako naprej. Danes seveda vsi ugotavljamo, da to ni bilo nič uresničeno, da se zadovoljstvo državljanov na področju zdravstva ni zvišalo, čakalne vrste se niso zmanjšale, še povečale, in da je sistemska korupcija še bolj prisotna v našem zdravstvu. Pred dnevom – mislim, da včeraj ali predvčerajšnjem – ste lahko spremljali

v medijih korupcijo na področju dobave medicinske opreme s strani Emporio Medicala, ki je ustanovil slamnata podjetja v Avstriji, da je lahko zvišal cene, prodal bolnišnicam opremo po višji ceni, razliko med nabavno in to ceno pa potem uporabil za korupcijo, torej za plačevanje zdravnikov v UKC, v Ljubljani, v Mariboru, Valdoltri, Novem mestu in tako naprej. To že poslušamo od leta 2013, pa vendar ministrstvo samo ni na tem naredilo nič, popolnoma nič. Prav tako ni pri tem sodeloval oziroma pripomogel karkoli Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Mislim, da je predlagatelj s svojim priporočilom, ki ga je dal v Državni zbor, želel opozoriti na nevzdržno stanje v tem zavodu oziroma za samo stanje v našem zdravstvenem sistemu. Danes je že bilo povedano, da ... Glejte, kako lahko rečemo, da se naš zdravstveni sistem dober, če se, recimo, za otroke s poškodbami glave zbirajo zamaški, da dobijo terapije, hkrati pa ima Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije milijonske dobičke. Mislim, da je tukaj kar nekaj hudo narobe. Menjava ministrov, torej 8 ministrov v desetih letih, ni pripomogla vsekakor ne k temu, da se naš sistem v zdravstvu izboljša, se pa veselo bogati, razrašča Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije. Mislim, da bi morala tukaj gospa ministrica ostro reagirati na vsa ta priporočila, na vse te debate oziroma sugestije, ki so bile danes dane z naše strani, vendar težko verjamem, kajti sama vidim popolno ignoranco, recimo, pri primeru nujne medicinske pomoči, kjer že od januarja opozarja strokovna javnost na to, da se pri pripravi tega pravilnika ni upoštevalo terena in danes imate kar nekaj peticij, ki se podpisujejo v Sloveniji, ravno s tega področja.

Najbolj opazite, kako se naš sistem pa tudi kako se Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije mačehovsko obnaša do bolnikov, če sami zbolite. Moram reči, da zadnjih pol leta sem, žal, imela primere, ker sem sama morala k zdravniku zaradi določenih zadev, pa otroka peljati, ne prideš drugače na vrsto, kot da ne uporabiš vseh zvez in poznanstev oziroma na koncu pristaneš v zasebni kliniki – ali pri zobozdravniku, ali pri dermatologu, karkoli kjerkoli, čakalne vrste so nenormalne, tudi za otroke. In naj mi nihče ne reče, da naš zdravstveni sistem in Zavod za zdravstveno zavarovanje dela dobro. Mislim, da ta priporočila je treba jemati resno. Čeprav je Zakonodajno-pravna služba rekla, da / znak za konec razprave/ ... Državni zbor nima te pristojnosti, pa vendar bi bila potrebna še širša razprava o zdravstvenem sistemu. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Hvala lepa.

Besedo ima Miha Kordiš, pripravi naj se gospa Nada Brinovšek.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Predsedujoči, hvala za besedo. 2 minuti 40 sekund.

Predlagatelji današnjih priporočil ne skrivajo svojega neoliberalnega programa. V obrazložitvi so iskreno zapisali, da bi bila izvedba priporočil prvi korak k, bom kar citiral, "prerešetanju košarice pravic". Konec citata. Pred volitvami so obljubljali, da bodo zasebne zavarovalnice izvajale obvezno zdravstveno zavarovanje. To je neka znana stvar, to niti ne preseneča. Sem pa presenečen, da v ta isti tok trobi tudi vladajoča stranka, ki je sicer obljubila ukinitve dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja, oblike zavarovanja, ki ima petkrat višje obratovalne stroške od zavoda, zaradi katere 50 milijonov konča v zavarovalnici namesto v zdravstvu.

Naj ponovim Fidesov scenarij za privatizacijo obveznega zavarovanja. Najprej se zmanjša košarica pravic, s tem se za zasebne zavarovalnice odpre trg za dodatna zavarovanja. Potem se ločita dve košarici pravic; za donosne storitve zavarujejo zasebne zavarovalnice, Zavod za zdravstveno zavarovanje pa to dejavnost subvencionira. Zavarovalniški lobi bi takoj zamenjal dopolnilno zavarovanje za tak sistem, to protireformo pa bi plačali vsi državljani in vse državljanke, 99 % prebivalstva. Pa koga hecate? Saj ta ambicija tu zadaj je popolnoma jasna, saj vemo, koliko je ura.

Predsednik Vlade je zadnjič izjavil, da je naš zdravstveni sistem popolnoma zavožen in da Skupščina Zavoda za zdravstveno zavarovanje blokira reformo. Te izjave so strašno podobne izjavam predsednika Fidesa, da Semoličevi sindikati v Skupščini zavoda blokirajo reformo. Stranka modernega centra je bila tudi tista, ki se je prvo postavila kontra Samu Fakinu, ki ga je potrdila Skupščina zavoda. Spoštovana Stranka modernega centra, Zavod je avtonomen in vsaj za silo demokratičen predstavnik zavarovancev. Zavod je tudi imel lani neke presežke zato, ker so se pogrebne in posmrtnine nehalne izplačevati iz zdravstvene blagajne, ne pa zato, ker bi plačal ... / znak za konec razprave/ To si izvolite preveriti v poslovnem poročilu. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Hvala lepa.

Sedaj pa ima besedo predstavnica Vlade, ministrica za zdravje. Gospa Milojka Kolar Celarc.

MARIJA MILOJKA KOLAR CELARC: Hvala za besedo, gospod predsednik.

Zelo pozorno sem vas poslušala, vse vas, cenjene poslanke in poslanci, in največkrat izrečeni besedi sta bili med drugim tudi zdravstvena reforma in strukturne spremembe. Pa če bi vprašala sedajle vas, da na en kratek listek napišete, kaj vi razumete pod zdravstveno reformo in kaj pod strukturne spremembe. Pozivi so prihajali z vseh koncev, pa mudi se, pa zavožen sistem, v razsulu in tako naprej. Zelo odgovorno vam povem, da v evropskem prostoru, kot je bilo že povedano, ima Slovenija zelo dober zdravstveni sistem, posebej če ga

gledamo v vidu denarja, ki ga damo za ta sistem.

Danes ponoči sem se vrnila z zasedanja Generalne skupščine Svetovne zdravstvene organizacije. Imela sem tako sestanke z direktorico Chanovo, s številnimi ministri, mislim, da jih je bilo 8 ali 9 na bilateralnih srečanjih. Z ministri iz Evrope, s katerimi se pogovarjam, ko primerjamo sisteme, načine financiranja, kaj dobijo naši ljudje in kaj dobijo v tujini. Bi vam priporočila, da mogoče kdo na svoji lastni koži, čeprav ne privoščim nobenemu, da bi potreboval zdravstveno oskrbo, to poizkusi tudi kje v tujini. Na primer med drugim tudi v Švici, ker je bilo v Ženevi to srečanje. Pa ne bi, mislim, da danes ni priložnost, da debatiramo o tem, ker boste zelo kmalu vsi vi imeli priložnost v javni razpravi aktivno sodelovati in dati vaše cenjene pripombe in sugestije na resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva, ki jo na ministrstvu končujemo za obdobje naslednjih desetih let, 2016 do 2025. Seveda, v zdravstvu se obrne 2,3 milijarde denarja. Interesov je res ogromno. Mislim, da se vsi strinjamo in tukaj ni nobene dileme. Veliko je seveda tudi legitimnih interesov, kar vzamem kot nekaj samoumevnega, da se določene interesne skupine borijo za svoj kos pogače v tej 3,2 milijardi v današnjem delu torte, ki jo namenjamo zdravstvu.

Med drugim naj omenim, kar mogoče mnogi ne veste, da Slovenija že danes daje 28 % privatnih sredstev, 14 % iz žepa pa 14 % dopolnilnega zavarovanja in je to približno za 4 odstotne točke več, kot je to povprečje v Evropski uniji. In še enkrat: res reforma – ja. Jaz zelo nerada uporabljam ta izraz prav zaradi tega, ker vsak po svoje razumemo in tolmačimo, kaj to je reforma. Vsi tisti, ki so že kdaj delali v velikih sistemih ali pa državi kakršnekoli spremembe, strukturne reforme, vedo povedati, kar pa še posebej velja za zdravstveni sistem, da morajo biti te spremembe premišljene, dolgotrajne, narejene na osnovi dogovorov po največji možni meri, konsenzualno. Seveda, žal čisto vsega ni mogoče konsenzualno sprejeti, je pa res, da jih je treba delati po korakih. Ta resolucija bo dala program za celotno desetletno obdobje vseh sistemskih sprememb, ki jih Slovenija danes in dolgoročno glede na demografske spremembe potrebuje, če hočemo, da si bomo zagotovili vsaj tako zdravstveno varnost, kot jo imamo danes, s stabilnim, vzdržnim, dolgoročnim financiranjem tega zdravstvenega sistema. Hkrati naj tudi povem, da bodo v tem določene prioritete ter mini časovne aktivnosti in seveda tako imenovani akcijski načrti ali, če hočete, master plani. Hkrati, kot je bilo že povedano, čeprav nekateri spoštljive poslanke in poslanci nočejo to slišati, pa meni se ob vsaki taki diskusiji potrjuje, da je to prava smer, da res krvavo potrebujemo analizo našega sistema. Zakaj? Zaradi tega, ker mnogo stvari, ki ste jih danes izrekli in povedali, na žalost in preprosto niso res. Pa dajmo na

mizo podatke, številke in dajmo se pogovarjati o realnih podatkih tudi za mnogokatero čakalno vrsto. Ker mimogrede, pripravljamo en pilotni projekt, da bomo v zelo kratkem času, verjamem in sem prepričana, tudi z delom moje nove ekipe, uspeli te vrste skrajšati tam, kjer je to najbolj nujno potrebno.

Enkrat sem že omenila, ne vem, če ste prebrali članek prof. dr. Tomšiča, kjer je uradno čakalno vrsta mislim, čez 440 dni za revmatologe. Ampak on pravi, noben nujen primer, tisti ki so res, ne čaka več kot teden, 10 dni, ker se je sam organiziral tako, da ima posebnega zdravnika specialista, ki pregleda vse napotnice in vsak dan, bi rekel, renovira oziroma časovno uskladi to čakalno vrsto.

Pa da ne bi, ker mislim, da danes ni ta tema ... Recimo, no, mogoče samo še korupcija. Poglejte, mimogrede, veliko smo naredili že na skupnih javnih naročilih. Za zdravila sem že večkrat povedala. Zdaj gremo že v drugo rundo teh skupnih javnih naročil, kjer smo prihranili od 7 do 12 milijonov evrov. Konkretno, skupno javno naročilo na osnovi standardiziranih tehničnih podatkov za urgentne centre, opremo, kjer smo prihranili od 8,95 milijonov na 5,6. Se pravi 3,35 milijona evrov. Ali ni to tudi del strukturnih sprememb ali reforme in ukrepov, o katerih govorimo? Saj reforma so včasih tudi manjše zadeve. Poglejte, pravilnik NMP uvajamo. Investirali smo 50 milijonov v novo opremo urgentnih centrov. Vprašajte predstojnike bolnišnic, kako so veseli, da so po dolgih dolgih letih dobili eno kvalitetno moderno opremo, da bodo lažje delali. Naši nujni pacienti, tisti bodo oskrbovani v najkrajših mogočih dostopnih časih, z enotnim dispečerskim centrom pa imamo na terenu take težave. Težave zaradi tega, ker tudi mi sami pri sebi nismo pripravljeni spremeniti miselnosti in razmišljanja.

Naj zaključim s tem, ker se bo ravno izteklo, naj bo tukaj poziv, priporočilo in dobra volja in požrtvovalnost nas vseh, če nam je res toliko do nas, do naših pacientov in do konec koncev nas vseh, ker smo vsak dan starejši, da bomo dobili boljšo in pravo oskrbo in dajmo pacienta na prvo mesto in malo odmislimo lokalne ali pa osebne interese in razmišljajmo na dolgi rok. Hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima predlagatelj, gospod Jernej Vrtovec. Ali se lahko, prosim, izklopite?

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovane kolegice in kolegi, spoštovana gospa ministrica!

Za zaključek bom zelo kratek, kajti za nami je res že ena izčrpna razprava. Se opravičujem, ampak če vas pavšalno poslušamo, potem lahko sklepamo, da v slovenskem zdravstvenem sistemu res ni nič kaj tako narobe. To, kar vi govorite in kakor vi zavzimate stališče, je pač vaše mnenje, spoštovanja vredno, ampak tudi zaradi tega

koncepta do ureditve slovenskega zdravstvenega sistema smo se žal razšli v tistih poletnih mesecih tudi na podlagi pogajanj v Državnem zboru in dobro poznate to modro knjižico, kjer je tudi obširno oziroma kjer tudi na strani 98 oziroma 100 opisan zdravstveni sistem.

O tem smo se pogovarjali, zaradi tega tedaj tudi nismo prišli tudi skupaj. Te konceptualne razlike obstajajo še danes. Ampak to knjižico vam bom, spoštovana gospa ministrica, danes podaril, da boste še enkrat lahko prebrali program, ki dejansko po našem mnenju, tako kot v drugih državah Evropske unije, kjer bolje rešujejo problem zdravstva, bi lahko rešili ta problem tudi problem v Sloveniji.

Namreč pravilno ugotavljate, da je v središču človek, državljan, pacient. Zaradi tega vam polagam, da naj bo tudi pacient oziroma posameznik tisti, ki se sam odloči, komu bo zaupal svoja sredstva za zdravstveno zavarovanje. Kajti vse se začne in konča, smo sami videli na primeru slovenskega zdravstvenega sistema, pri denarju. Namreč monopol, še enkrat poudarjam in s tem zaključujem, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije se namreč odraža prav v odsotnosti pri različnih kontrolah, ki bi morale biti, ampak jih ni. Najlepša hvala.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Vsi prijavljeni razpravljalci, ki ste to želeli, ste dobili besedo. Ker čas, določen za razpravo, še ni potekel, sprašujem, ali želi na podlagi prvega odstavka 71. člena Poslovnika zbora še kdo razpravljati. Če želite razpravljati tudi predstavnika predlaganja predloga poročila gospod Jernej Vrtovec in predstavnica Vlade, ministrica za zdravje gospa Marija Milojka Kolar Celarc, prosim, da dvigneta roko. Ne, v redu.

Potem vse samo za ostale, prosim, da se prijavite. Vsak razpravljalavec ima na voljo pet minut časa.

Prvi ima besedo gospod Jožef Horvat.

JOŽEF HORVAT (PS NSI): Hvala, gospod predsednik.

Gospa ministrica, v vaši uvodni razpravi sem nekako zaznal, slišal, da ste izjavili, da jemljete ta priporočila kot dobronamerna. Ja seveda, saj ravno s tem, z dobrim namenom smo napisali teh, sicer samo sedem strani in pol, in nimamo ne vem kako velikih resursov, veste, kako velika je naša poslanska skupina; imamo, kot sem že omenil, strokovni svet, zelo dober in tako dalje. In še bomo pisali priporočila in še bomo predlagali priporočitve. Seveda verjamem, da imamo tukaj v demokraciji, v Državnem zboru različna mnenja, ampak želimo postaviti v ospredje človeka in njegovo zdravje, to je naš moto, ko govorimo o zdravju.

In še enkrat oziroma že tretjič, ni vse denar. Seveda, mi smo revna država in ne moremo toliko dajati za zdravstveni sistem kot bogata Avstrija. So pa seveda anomalije, ki jih spremljamo preko medijev, ki spremljajo odstop

vašega prejšnjega kolega, ministra, meni zelo cenjenega kolega Gantarja, ki je pravzaprav bil molčeč, ko je govoril oziroma ni govoril o razlogih, zakaj odhaja. Govorimo in vidimo tudi, da zdravniki, specialisti da tudi nekateri odhajajo iz Slovenije. Mi bi želeli, da bi jih zadržali tukaj, pri nas. Nihče od poslank in poslancev Nove Slovenije ni rekel, da je vse v zdravstvu slabo. To ni res in če bo kdo to rekel, bom jaz tisti, ki bo branil zdravstveni sistem. Ni vse slabo. Lahko je pa boljše in bistveno boljše.

Zdaj bom navedel, kar sem že prej napovedal, ker si nisem sam izmislil niti pravzaprav nihče v Sloveniji, ampak vir sem vzel v mednarodni primerjavi evropskih zdravstvenih sistemov, Euro Health Consumer Index, in sprašujem, kaj imajo skupnega tako različne države, kot so Velika Britanija, Švedska, Irsko, Poljska, Litva, Španija, Slovenija, Romunija, Srbija in Malta. Kaj imajo skupnega tako različne države? Različne so po razvitosti, po bogastvu, po zdravstvenih sistemih so tudi različne, skupne pa so jim dolge čakalne dobe. Torej, ni vse denar. In ta indeks, ta mednarodna primerjava pravzaprav govori, da tako rekoč ni nobene korelacije med denarjem in dostopnostjo do zdravstvenega sistema. Zdi se mi celo, da so čakalne dobe na zdravstvene storitve bolj kot duševno stanje, ki zadene zdravstveno administracijo in strokovnjake, kot pa vprašanje pomanjkanj virov. Če pogledamo Švedsko, zdravstveno varstvo, drugače kot pri nas, financira večinoma iz davkov, za zdravstvo nameni dobro polovico več denarja kot Slovenija, če upoštevamo kupno moč na prebivalca. Zdravstvo je večinsko javno, socialna država še razkošna, rezultati zdravstvenega sistema so dobri, ljudje tudi ne hodijo za vsako figo k zdravniku kot pri nas. Ampak, čakalne dobe so pa tam kar stalnica, kot so tudi pri nas. Pozor, švedska vlada je v skrajšanje čakalnih dob vložila eno milijardo evrov. To seveda vi poznate, gospa ministrica. To beremo v tej raziskavi, ki jo omenjam, a za zdaj s precej omenjenimi učinki. Se pravi, vržete milijardo in pravzaprav ni učinka. Odgovor na vprašanje, kje je problem, je na dlani. Problem je v organizaciji, organiziranosti. Na zdravljenje raka se na Švedskem še vedno čaka predolgo, podobno tudi na družinskega zdravnika, na specialiste, celo na urgencah in tako naprej. Zdaj pa pazite, na drugi strani nekatere... / znak za konec razprave/ najrevnejše evropske države čakalnih vrst v zdravstvu po ugotovitvah te raziskave nimajo oziroma so minimalne, denimo Albanija, ali pa so jih zelo uspešno zmanjšale, najbolj Makedonija. Kar je tej uspelo z uvedbo e-naročanja na zdravstvene storitve v realnem času. Zanimivo, Slovenija, ki se ima za precej IT razvito in je v projekt eZ dravje zmetala že 15 milijonov evrov – kolega Čuš je rekel 10, ministrica ve natančno število –, naj bi po letih zamud in po najnovejših obljubah končno dobila možnost e- naročanja na zdravstvene storitve in

enotni čakalni sistem šele konec leta ... / izklop mikrofona/.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospa Anja Bah Žibert.

ANJA BAH ŽIBERT (PS SDS): Hvala lepa, predsedujoči, za besedo.

Ministrica, mislim, da ste prej nekako v vašem izvajanju oziroma ko ste odgovarjali na nekatera vprašanja, izjavili, da je bilo izrečenega kar nekaj neresnic od mojih predhodnikov. Veste, če bi sledili vašim odgovorom, bi jih našli tudi kar nekaj. Spomnite se samo mojega poslanskega vprašanja o resoluciji o duševnem zdravju, ki ste jo napovedali v Državnem zboru aprila, danes smo konec maja, pa je še vedno ni. Tako prosim, bodite dosledni in predvsem pazite, kaj obljublimate, kajti držali vas bomo vedno za besedo in potem tudi tisto, kar boste dobronamerno povedali, bomo težko smatrali, da je temu dejansko tako.

Glejte, ko govorimo o Zavodu za zdravstveno zavarovanje je v skladu s 77.a členom natančno navedeno, kaj so vaše obveznosti. Ne nazadnje gre tudi za nadzor in zakonitost delovanja in seveda tukaj ste pristojni. Ko pa se na vas obračamo s konkretnimi zadevami, s poslanskimi vprašanji, pa pravite, da se v njihovo delo ne morete spuščati. Veste, pa bi se morali. Namreč, danes govorimo o sistemu, ki na eni strani beleži ogromen profit. Govorimo o sistemu, ki profita ne bi smel imeti, denar pa krvavo rabi naš sistem zdravstva. In dovolite, da povem nekaj primerov, ki dejansko govorijo o tem, da ni vse tako v redu, kot bi moralo biti ali pa, da bi lahko bilo marsikaj boljše. Vem in se zavedam, da nikoli v državi ne bo dovolj denarja za zdravstvo, nikoli. Tako pač je, verjetno ga nikjer ni, ampak pomembno pa je, da tudi tisti denar, ki je, namenimo in uporabimo tako, da bo ta najbolje uporabljen. Govorimo seveda za zdravje državljanov in državljanov.

Obrnila oziroma primer bom podala na tistih, ki so najbolj ranljivi, to so naši otroci. Gre za skupine, ki se najtežje branijo in ko gre za otroke, takrat se mi zdi, da je marsikaj drugega manj pomembno. Za ortodonta danes otroci čakajo – oziroma bom povedala drugače: še predno jim zrastejo zobje, bi jih moral naročiti na ortodonta, takšne so čakalne dobe. Ali je to normalno? Glejte, to so konkretni problemi. In potem morate logično pričakovati, da se straši naročajo v take večletne vrste in potem jih tudi tja ni, ker iščejo druge rešitve, lahko pa niti tega ne potrebujejo, ker se marsikaj uredi samo. Potem na drugi strani, kar je bilo danes že povedano, govorim o otroški srčni kirurgiji. Oprostite, to je sramota za celoten sistem, da se morajo starši kregati in izpostavljati po socialnih omrežjih, zato ker jim dobesedno eden ali drug zdravnik svetuje drugače in jih pošiljajo od Poncija do Pilata, oni pa se borijo za življenje svojih otrok. Ne nazadnje, ti otroci, ko bodo

odrasli, bodo davkoplačevalci, samo bog daj, da odrastejo, da se ne bo zgodilo vmes kaj hujšega. Ja, ker rešitev tukaj ni! Enkrat obljublajo prihod kirurgov z enega konca, z drugega konca, potem pa se dogaja še to, da znotraj sistema obračunavajo s tistimi, ki upajo kaj povedati oziroma se z nečim ne strinjajo. Glejte, da si strokovni direktor Kliničnega centra gospod Hojker privoščiti in reče, da je absurd, da starši govorijo po spletnih omrežjih, kaj se dogaja, jaz obračam: absurd je, da ima nekdo čas, da na takšen način polemizira s starši, namesto da bi iskal rešitve.

Tega je še ogromno, meni pa žal zmanjkuje časa in seveda ne bom, nadaljevala, ampak vas resno prosim, ministrica, ni vse samo v strategiji, tudi v denarju ni vse, denarja je trenutno, kolikor ga je, ampak vi ste pa tisti, ki lahko naredite in usmerite pozornost v to, da bo ta najbolje izkoriščen in ne, da iščejo starši otrok rešitve v tujini sami, s pomočjo državljanov ... / izklop mikrofona/

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Besedo ima gospod Primož Hainz.

PRIMOŽ HAINZ (PS DeSUS): Hvala lepa, gospod predsednik. Spoštovane kolegice in kolegi, gospa ministrica in kolegi!

Seveda tudi sam, kar se zdravstvenega sistema tiče, in sem že enkrat vprašal gospo ministrico okrog te zdravstvene reforme in sem imel pomislek, zakaj moramo tuje eksperte najemati za to, da bomo izvedeli nekaj, kar mislim, da sami dobro vemo, kje je ta sistem tak, kot je in ni najboljši.

Ampak, glede na razpravo pa moram vendar reči, gospod Horvat, bilo je rečeno, da je zdravstveni sistem bolan. Pravzaprav sem se samo zato oglasil oziroma se oglasam. Mislim, da zdravstveni sistem ni bolan. bil, recimo v Ljubljani na urgenci večkrat, za kakšno športno poškodbo, pa tako naprej, gleženj, in sem čakal. Ampak, dvakrat pa sem bil v situaciji, ko sem nujno rabil resen poseg, in sem bil takoj sprejet, v 3 minutah, in so me poflikali dvakrat, da me bolje ne bi mogli. In trdim, da ta sistem ni bolan. Pa sem šel ... /oglašanje iz dvorane/ Noben Primož Hainz! Prišel sem kot pacient, sem rekel sestri, poslušajte, padel sem skupaj, kaj naj naredim. Je rekla, počakajte trenutek. Čez 3 minute sem šel noter – imel sem perforacijo želodca. Najprej so me na srce, potem pa so me ... Ampak to je bilo že pred par leti, takrat sem bil strokovni delavec in tako naprej.

Skratka, hočem reči, stvari so izjemno dobro delovale. So pa zunaj v vrsti čakale ženske zaradi zvitega komolca pa vpile, da čakajo že tri ure, ta da gre pa kar direktno noter. Tako približno je ta večer – oziroma dvakrat sem to doživel – pač izgledalo in trdim, da zdravstveni sistem kljub vsemu ni bolan. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: S tem zaključujem splošno razpravo o predlogu priporočila.

O predlogu sklepa, da predlog priporočila ni primeren za nadaljnjo obravnavo, bomo v skladu s časovnim potekom seje Državnega zbora odločali čez pol ure v okviru glasovanj.

S tem prekinjam to točko dnevnega reda.

Prekinjam tudi 8. sejo Državnega zbora, ki jo bomo z glasovanjem nadaljevali ob 18. uri in 45 minut.

(Seja je bila prekinjena ob 18.15 in se je nadaljevala ob 18.47.)

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Spoštovani kolegice poslanke in kolegi poslanci, gospe in gospodje!

Nadaljujemo s prekinjeno sejo Državnega zbora.

Prehajamo na glasovanja Državnega zbora o predlogih odločitev. Poslance in poslanke prosim, da preverite delovanje glasovalnih naprav.

Nadaljujemo s prekinjeno 9. točko dnevnega reda, to je z obravnavo Poročila o delu Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb v letu 2014.

Ker k predlogu sklepa ni bilo vloženih amandmajev, prehajamo na odločanje o naslednjem predlogu sklepa: Prvič: Državni zbor Republike Slovenije se je seznanil s poročilom o delu Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb v letu 2014. Drugič: Državni zbor podpira prizadevanja Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb, ki jih navaja v stališčih, ter poziva Vlado, da jih skupaj s pristojnimi ministrstvi in službami čim prej realizira.

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Zavezništvo gospod Peter Vilfan.

PETER VILFAN (PS ZaAB): Hvala za besedo.

V Zavezništvu sklepa ne moremo podpreti, saj se sklicuje na nekatere ugotovitve in stališča, ki ne držijo. Opozoriti želimo, da je ugotovitev oziroma stališče, v katerem komisija neizpodbitno ugotavlja, da ne obstajajo indici, ki bi dokazovali, da je v dogodkih in nasilnih demonstracijah 2012/2013 šlo za delovanje organizirane oblike ekstremističnih skupin, v nasprotju z izsledki, do katerih se je v prejšnjem mandatu dokopala preiskovalna komisija.

Gospod Grims je danes v razpravi trdil, da je nekaj strokovni nadzor, ki ga je opravila KNOVS, nekaj drugega pa politična ali politikantsko delo preiskovalne komisije. Trditve gospoda Grimsa so seveda zavajajoče. V zvezi s tem bi rad opozoril, da KNOVS ne more opravljati nadzora na način, kot ga lahko preiskovalna komisija, ki ima širša pooblastila. Poleg tega je KNOVS v prejšnjem mandatu omenjeno ugotovitev oblikoval tudi na podlagi gradiva, ki ga je prejel od Sove. Iz gradiva preiskovalne komisije, ki ga

je pridobila ravno zaradi svojih širokih preiskovalnih pristojnosti, izhaja, da je Sova na zahtevo KNOVS pripravila poročilo o aktivnostih ekstremističnih skupin pri nas, ki je obsegalo deset strani. Slednje poročilo pa nikoli ni bilo posredovano KNOVS, ta je prejela bistveno krajše oziroma zgolj tri strani dolgo poročilo. Preiskovalna komisija je ugotovila, da se dokumenta po vsebini bistveno razlikujeta: prvo poročilo je bilo precej bolj podrobno v delu, ki se govori o desnem ekstremizmu, drugo poročilo, ki je, – kako zanimivo – sicer brez podpisa, pa je uravnoteženo, desnemu in levemu ekstremizmu je namenjena enaka pozornost.

Obstaja pa tudi tretje poročilo Sove, ki je nastajalo pod vodstvom Damirja Črnčeca, to pa se razlikuje od obeh omenjenih poročil, je daljše in še bolj podrobno kot prvo poročilo, vključuje pa tudi slikovno gradivo. Poleg tega je KNOVS zatrjeval, da tudi policija na demonstracijah ni zaznala organiziranih ekstremističnih skupin ali skupin, ki bi bile povezane z ekstremisti. V zvezi s tem velja opozoriti, da policija nima zakonskih pooblastil, da bi nadzirala ekstremistične skupine in z njimi povezane posameznike in zaradi slednjega tudi ne more voditi ustreznih evidenc. In da so bile izjave policije vezane na slednje.

Zato je preiskovalna komisija morala ubrati drugo pot; od policije je zahtevala slikovno gradivo, ki ga je le-ta na ljubljanskih protestih posnela za potrebe identifikacije storilcev kaznivih dejanj. Poleg tega je od policije zahtevala, da jo seznani z osebami, zoper katere je sprožila ustrezne prekrškovne in kazenske postopke. Na podlagi tako pridobljene gradiva je preiskovalna komisija julija lani, tik pred državnozborskimi volitvami, oblikovala dokazni sklep. Z njim je oblikovala krog prič, za katere sumi, da pripadajo pri nas najbolj aktivnim ekstremističnim skupinam. Člani teh ekstremističnih skupin so bili torej nedvoumno prisotni na protestih, poleg tega pa so celo izvršili nasilna dejanja oziroma kazniva dejanja.

Slednje ugotovitve torej v celoti demantirajo navedbe bivših članov preiskovalne komisije iz opozicije in ugotovitve Komisije za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Ne vem, ali je to obrazložitev glasu ali poročilo preiskovalne komisije, ki je na dnevnem redu, to je za mene osnovno vprašanje. Običajno se res v to ne spuščam, ampak bilo je že nevarno blizu, po mojem, da bi bilo kaj tajnega, ampak ni bilo nič, po mojem, zaradi tega ker tiste točke niso bile zajete. Ampak, prosim, opozarjam vas, da tega ne počnete več, imate opomin. Obrazložitev glasu?

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine SDS mag. Branko Grims.

MAG. BRANKO GRIMS (PS SDS): Spoštovani, vsem prav lep pozdrav!

V Poslanski skupini SDS bomo predlagane sklepe podprli. Ti sklepi so bili povsem soglasno sprejeti s strani vseh članic in članov Komisije za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb na svoji seji – in sicer, na kakšni osnovi? To so ugotovitve, ki so bile sicer še s strani prejšnje komisije oziroma prejšnje sestave, kajti mi smo svoje delo opravljali šele nekaj dni do novega leta, nanaša pa se na novo leto. Vendar, ob tem ko smo pridobili vsa gradiva preiskovalne komisije s posebnim sklepom, smo jih namreč zahtevali, to je predlagal dr. Trček, in tako da ni nobeden od teh sklepov kakorkoli bil narejen tako, kot se je zdaj poskušalo prikazati. Mislim pa, da takšna polemika ne sodi v obrazložitev glasu na pamet.

Tisto, kar nas prepričuje, da je te sklepe nujno sprejeti, tudi zaradi odgovornosti do naših vojakov doma in v tujini, je to, da je bil kot izhodišče za te sklepe nekoč izražen dvom oziroma sum, češ da naj bi slovenski vojaki trenirali neke ekstremiste. Izkazalo se je, in to je zajeto v teh sklepih, da je to popolna laž in neresnica. Kdor pri tem vztraja, naj se zaveda, da izpodbija verodostojnost naših varnostnih in obveščevalnih služb proti njihovim kolegom v tujini in, kar je še mnogo huje, spodbuja verodostojnost države Slovenije in njene vojske doma in v tujini. S tem dejansko vpliva tudi na njihovo varnost, kajti, če se neka institucija ali varnostno-obveščevalna služba ali pa vojska zaradi tovrstnih politikantskih ravnanj ne šteje več ali ne vidi več v tujini kot povsem verodostojna, se ji določeni viri informacij zaprejo ali pa se filtrirajo, kar potem negativno vpliva na njihovo varnost. Gre torej tudi za odgovornost do tistih ljudi, ki jih pošiljamo, zato da našo Slovenijo branijo v tujini; za vprašanje njihove varnosti in konec koncev tudi za vprašanje varnosti nas vseh.

Z varnostjo, kolegice in kolegi, pa je tako kot z zdravjem. Kako pomembna je in kako jo štejemo za samoumevno, se zavemo takrat, ko to izgubimo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Še enkrat sem prebral sklep in niti prva obrazložitev mi ni zadoščala, ampak ta druga obrazložitev je v bistvu polemika z ono prvo obrazložitvijo. Zato bom tudi vam za tisti del izrekel opomin, ne za celo zadevo. Na začetku ste vsaj v primerjavi s prejšnjim povedali, kako boste glasovali.

Še kakšna obrazložitev? Postopkovno ali karkoli? Individualna obrazložitev ali postopkovno? Individualna obrazložitev. Še kdo v imenu poslanske skupine? Mislim, da že vam, kaj bo na koncu te individualne obrazložitve. Individualna obrazložitev gospod Jani Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB): Hvala lepa.

Za ta predlog sklepa seveda ne bom glasoval za iz enega preprostega razloga. Opozarjal sem vas na začetku tega mandata in dal sem v

proceduro tudi predlog spremembe zakona, kjer sem zelo jasno utemeljeval, kako neumno, noro in trapasto je, da današnja sestava sprejema poročila prejšnje sestave, ki sploh zraven ni bila. In kar je še bolj pomembno, navedel sem razlog. Zakaj? Zaradi manipulacij! In ta manipulacija je bila pa danes demonstrirana. In to, kar smo danes poslušali od mojega predhodnika, je več kot jasno, pa si lahko zaslužim, predsednik, sto opominov. Ampak dejstvo je, da je danes izjavil naslednjo stvar v okviru podajanja poročila, to pa je, da je samo en levi ekstremist bil priklican. Problem tega državnega zbora pa je, da tega enega ste si ga sami dali poklicati, tam za vami sedi avtor te zgodbe. Ampak bolj pomembno od tega pa je, da dokler ta državni zbor ne bo razumel in uvidel in si priznal, da ekstremiste imamo – ker po eni strani pravi, da jih ne vidimo oziroma jih je malo, ampak na demonstraciji jih ni bilo. Potem rečemo, da jih ni oziroma so tako v majhnem številu, da jih pravzaprav ni za prepoznati in niso nevarni za to družbo. Lepo vas prosim, take neumnosti ste danes pokvasili s tem poročilom, da je mene sram, da ste s tem prišli v Državni zbor! In zato to seveda ni za sprejeti. Sam osebno, še enkrat, zato da bom dobil šest opominov, tega ne morem sprejeti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ:

Sprejememo dejstvo, da tega ne boste sprejeli in en opomin bo zadoščal.

Postopkovno ima prednost, postopkovno gospod Peter Vilfan.

PETER VILFAN (PS ZaAB): Hvala.

Nimam nobenih težav s tem, da ste mi izrekli opomin, če sem morda prekoračil v nekem delu tega svojega izvajanja, ampak tisto, kar ste pa rekli, da nisem povedal, kako bomo glasovali, pa ne drži. Namreč, svoje izvajanje sem začel z besedami: "V Zavezništvu sklepa ne moremo podpreti." Tako da sem povedal tisto, kar je najpomembnejše pri obrazložitvi glasu. Hvala lepa.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Umikam ta del svoje izjave.

Torej, vsi ste si na isti način, zaradi tega ker ste delno kršili to zadevo, čemur je namenjena obrazložitev glasu, zaslužili opomin in sedaj upam, da je dovolj opominov in da je dovolj obrazložitev glasu in da lahko glasujemo.

Glasujemo. Navzočih je 74 poslank in poslancev, za je glasovalo 69, proti 5.

(Za je glasovalo 69.) (Proti 5.)

Ugotavljam, da je sklep sprejet.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Nadaljujemo s prekinjeno 3. točko dnevnega reda, to je s tretjo obravnavo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodelovanju v kazenskih zadevah z državami članicami Evropske unije v okviru rednega postopka.

Ker v drugi obravnavi amandmaji k dopolnjenemu predlogu zakona niso bili vloženi, prehajamo na odločanje o predlogu zakona. Obveščam vas, da me Zakonodajno-pravna služba oziroma Vlada nista opozorili, da bi bil zaradi amandmajev, sprejetih na matičnem delovnem telesu, predlog zakona neusklajen. Glasujemo. Navzočih je 74 poslank in poslancev, za je glasovalo 56, proti nihče.

(Za je glasovanje 56.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je zakon sprejet.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Nadaljujemo s prekinjeno 2. točko dnevnega reda, to je z obravnavo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju porabe alkohola po skrajšanem postopku.

Prehajamo na odločanje o naslednjem predlogu sklepa: Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o omejevanju porabe alkohola ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Zaveznštvo gospod Jani Möderndorfer.

JANI (JANKO) MÖDERNDORFER (PS ZaAB):
Hvala lepa, predsednik.

Danes smo se v bistvu, v resnici seznanili samo z enim dejstvom: povedali smo državljanom, da lahko jejo, kjer želijo, razen tam, kjer je z zakonom to prepovedano; povedali smo jim, da imajo limitiran čas; smo jim pa povedali tudi naslednjo stvar, in to je bistvena.

Ljudje v državi Republiki Sloveniji znajo biti vsepovsod razsodni in vedo, kdaj lahko kaj spišejo in kdaj ne, ko pa prestopijo prag športne prireditve, pa se jim pamet zaustavi. Zato je smiselno, da seveda obstaja ukrep znotraj zakona, ki govori, da na športnem dogodku enostavno ne smejo odločati o tem, ali bodo lahko spili eno pivo ali ne, ker postanejo nerazsodni; kar je pa še bolj pomembno, samo na tem dogodku, na nobenem drugem dogodku, dajejo slabo sporočilo. Kajti na gasilski veselici so lahko mrtvo pijani, se lahko stepejo, celo pričakovano je, kajti na gasilskih veselicah običajno je vedno pretep. To se vedno pričakuje. Na kulturnem dogodku, kjerkoli, od predsednika države do pogreba, je mogoče vedno spiti in nikjer ni nerazsodnosti, razen na športnem dogodku; in to je v resnici najbolj žalostno sporočilo.

Ukrep je nesorazmeren. Pričakujem od ministrstva, da bo prišel z novim predlogom, kjer bo na vseh prireditvah prepovedal pitje alkohola. Na vseh dogodkih! Pa da vidimo, koliko bomo takrat uspešni, če hočemo biti sorazmerno enakovredno z ukrepom. Seveda pri tem ne bomo ostali. Izključili smo v demokratičnem postopku tudi nevladni sektor, športne organizacije, športne panožne zveze nismo povabili na ta dogodek, ker smo menili, da o tem lahko govori samo Odbor za zdravje oziroma tisti, ki so za to poklicani. Razloge, ki jih ta

država ima, to pa je, da nima niti davčnih olajšav niti nobenih spodbud za športne organizacije, zraven govori pa samo, da zdrav duh v zdravem telesu veliko pomeni in da to je tisto najbolj pomembno, seveda pripelje do točke, da v resnici lahko na koncu ugotovimo, da to je enako, kot da bi se delali norca iz vseh športnih delavcev.

Zraven tega naj ob zaključku samo to povem. Mi se bomo ponovno srečali s tem predlogom. Vsem poslancem in poslankam hvala lepa za podporo, ki so jo izkazali. Pričakujem pa, da bo to ob naslednji razpravi seveda tudi večja. Hvala.

PRESEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Kako boste pa glasovali? Proti. Proti.

Naj mislim .../ smeh v dvorani/

Torej glasujemo. Navzočih je 73 poslank in poslancev, za je glasovalo 45, proti 22.

(Za je glasovanje 45.) (Proti 22.)

Ugotavljam, da je zbor sklep sprejel, zato je zakonodajni postopek o predlogu zakona končan.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prosim za mir v dvorani!

Nadaljujemo s prekinjeno 4. točko dnevnega reda – s prvo obravnavo Predloga zakona o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja.

Prehajamo na odločanje o naslednjem predlogu sklepa: Predlog zakona o pridobivanju in presaditvi delov človeškega telesa zaradi zdravljenja je primeren za nadaljnjo obravnavo.

Glasujemo. Navzočih je 73 poslank in poslancev, za je glasovalo 57, proti 1.

(Za je glasovalo 57.) (Proti 1.)

Ugotavljam, da je Državni zbor sklep sprejel, zato bo predlog zakona dodeljen v obravnavo Odboru za zdravstvo kot matičnemu delovnemu telesu.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Nadaljujemo s prekinjeno 8. točko dnevnega reda, to je z obravnavo Predloga priporočila Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z neizvedbo sklepov Vlade, večjo transparentnostjo plačil in pripravo sistemskih rešitev učinkovitega nadzora nad izvajanjem zdravstvenih storitev.

Odločamo o naslednjem predlogu sklep: Predlog priporočila Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije v zvezi z neizvedbo sklepov Vlade, večjo transparentnostjo plačil in pripravo sistemskih rešitev učinkovitega nadzora nad izvajanjem zdravstvenih storitev ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Združena levica Miha Kordiš.

MIHA KORDIŠ (PS ZL): Najlepša hvala za besedo, predsedujoči.

Ta predlog priporočil ni bil nič drugega kot izgovor za propagando proti javnemu zdravstvu, propagando, ki je šla hkrati v korist zasebnih zavarovalnic. Nobena skrivnost ni, da se predlagatelj zavzema za neoliberalno reformo zdravstvenega sistema, pardon zdravstvenega zavarovanja, in nobena skrivnost ni, da je prvi korak te reforme tudi zmanjšanje košarice zdravstvenih pravic. Kolegi iz NSi so to zelo lepo formulirali z izrazom preresetanje košarice zdravstvenih pravic. Scenarij, po katerem gre ta privatizacija, je znan: manj pravic, več posla za zavarovalnice, in to zagovarjajo politične opcije potem, ko imamo že 20 let izkušenj z dopolnilnim zavarovanjem in v tem času se niso skrajšale čakalne vrste, premije dopolnilnega zavarovanja so se dražile, rastle so obratovalni stroški, skupaj z njimi pa tudi dobički zavarovalnic, prišli pa smo celo tako daleč, da 50 milijonov od dobrih 470 milijonov zbranih sredstev konča v zavarovalnicah, namesto da bi šla ta sredstva v naš zdravstveni sistem.

Potem imamo tu še ekonomsko dimenzijo. Obratovalni stroški zasebnih zavarovalnic so 5-krat višji kot pri zavodu, da o dobičkih niti ne govorimo. Konkurenca na področju zdravstvenih zavarovanj je slaba. Sedaj bi radi nekateri ta sistem, ki je socialno nepravičen, ekonomsko neučinkovit, podtaknili še v obvezno zdravstveno zavarovanje. In to se dogaja potem, ko je na primer Nizozemska šla v ukinjanje tega modela – mislim, da se pri njih imenuje obvezno pogodbeno zavarovanje. To se dogaja potem, ko v Združenih državah prvič v zgodovini uvajajo obvezno zdravstveno zavarovanje, ker je bilo prej v privatnem sistemu pač 40 milijonov ljudi brez kakršnegakoli zavarovanja.

Je pa nekoliko presenetljivo, da se nekateri koalicijski poslanci niso jasno ogradili od teh priporočil, ki gredo popolnoma kontra njihovim obljubam o krepitvi javnega zdravstva in o ukinitvi dopolnilnega zavarovanja. To je ne nazadnje tudi del koalicijske pogodbe. Njihova stališča so se skrila za formalne pomanjkljivosti tega priporočila, niso pa nikakor trznila ob neoliberalnih receptih, ki jih to priporočilo uvaja oziroma predlaga. Še celo sodelujejo pri tej negativni kampanji slovenskemu zdravstvu.

To poročilo je po formi nezakonito, po vsebini je popolnoma protisocialno, zato bomo v Združeni levici seveda podprli sklep, da to priporočilo ni primerno za nadaljnjo obravnavo.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Brez zadnjega stavka bi dobili opomin. Sedaj pa ima besedo gospod Jernej Vrtovec za obrazložitev glasu v imenu Poslanske skupine Nove Slovenije – krščanskih demokratov.

JERNEJ VRTOVEC (PS NSi): Spoštovane kolegice in kolegi!

Čas je za resno razpravo, pogovarjamo se o resni problematiki, kot je zdravstvo, slovenski

zdravstveni sistem, zaradi tega bom za razliko od

svojega predhodnika malce resneje govoril in seveda, v Poslanski skupini Nove Slovenije bomo glasovali proti.

Namreč, glejte, slovenski zdravstveni sistem je dejansko v razsulu. To vidimo iz dneva v dan, da se iz dneva v dan potrjuje. Namreč, dolge čakalne dobe, zdravstveni lobiji, dolge čakalne vrste, drage storitve, anomalije, ki smo jim priča vsakodnevno, korupcija in klientelizem, zdravstveni lobi in še bi lahko naštevali, kličejo po tem, da nekaj na tem področju naredimo. Slovenski davkoplačevalci v naš zdravstveni sistem namenimo kar velike vsote denarja in glede na finančni vložek dobimo mnogo premalo od slovenskega zdravstvenega sistema. Namreč, človek je lahko v Republiki Sloveniji zadovoljen s slovenskim zdravstvenim sistemom vse do tedaj, ko ne zboli, ko si pa enkrat bolan, nastopijo resne težave. In zahvalimo se le dobrim in kakovostnim usposobljenim slovenskim zdravnikom, zdravstvenemu sistemu žal ne, in da ne pozabim, tudi medicinskim sestram.

Kolegice in kolegi, če vam torej ni vseeno, kakšne so čakalne dobe, če vam ni vseeno, da za operacije naših najmlajših zbiramo zamaške, da organiziramo dobrodelne akcije in jih nazadnje tudi pošiljamo na operacije v tujino, potem je prav, da se tokrat odločite – dobil bom opomin – in glasujete tako kot Nova Slovenija.

Namreč, eden izmed največjih problemov našega zdravstvenega sistema je nedvomno Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Da je temu tako, pričajo različni razgovori in priča vsakodnevno stanje v zdravstvenem sistemu. Zaradi tega smo v Novi Sloveniji pripravili priporočila, in sicer prvo priporočilo se nanaša na standarde in normative. Dejstvo je, da jih je Vlada naložila Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, ki pa jih nekako ne želi izpeljati. Namreč, v kakšni državi živimo, kjer dotični zavod ne spoštuje sklepov vlade! Drugo priporočilo se nanaša na sistemske rešitve za transparentnost plačil zdravstvenih storitev in tretje priporočilo se nanaša na sistemske rešitve za transparenten nadzor nad napotovanjem in izvajanjem zdravstvenih storitev.

To so tri priporočila, ki odgovarjajo na potrebe današnjega časa in zagotavljajo pravičnejši in boljši zdravstveni sistem.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Danes je pa sejo res zelo preprosto voditi, še sami si dajete opomine, toda ... Še kakšna obrazložitev? V lastnem imenu? V lastnem imenu dr. Franc Trček.

DR. FRANC TRČEK (PS ZL): Hvala za besedo.

Ne bom si vnaprej dal opomin. Na letalu za Rigo sem srečal ministrico in sem ji tudi povedal, da imam pač v niti ne tako široki družini, pa še kakšnem prijatelju ali prijateljica

zraven, pač ljudi, ki delajo v zdravstvu na treh celinah v nekaj državah. Kolega Milan je včeraj rekel, da smo politiki, izhajamo iz različnih ideoloških pozicij. Ideološka pozicija Nove Slovenije je jasna, ideološka pozicija Združene levice je jasna, ne bom se ponavljal na veliko. Če pogledamo Supervizor, če pogledamo tistih 9, 10 firm, ki pač pokrivajo naročilo v javnem zdravstvu, če pogledamo, po kakšni ceni kupujemo generike v Sloveniji – mladi kolega, tu so problemi v slovenskem zdravstvu, plus seveda neka obljuba, ki jo je dala ta koalicija, kako bo šla v spremembe zdravstvenega zavarovanja.

Skratka, nehajmo se blefirati. Tu se valja pol milijarde, povejo ljudje, ki sektor zelo dobro poznajo, mi se pa potem tam pri proračunu kregamo, kam bomo: ali bomo 200 tisoč evrov našli ali za Sovo, ali za šolstvo, ali ne vem za kaj, ali nekaj drugega. Upam, gospa Kolarjeva, vem, da jo čaka penzija, vem, da ima dober vrtiček, da rada vrtnari, rada tudi dela marmelade, upam pa, da predno bo šla v to, da naredi red na tem področju in da te pol milijarde damo v zdravstvo in imamo kvalitetno zdravstvo. Pri izjavljanju pa ne govoriti tako počez. V zdravstvu dela ogromno ljudi, ki se zelo trudi, ki zelo dobro delajo za preslabe plače. Hvala za besedo, kako bom glasoval, je pa povedal že kolega Kordiš.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Čisto vsakemu pa spet ne morem dati opomina. Na koncu je povedal, kako bo glasoval.

Obrazložitev glasu v lastnem imenu gospod Tomaž Gantar.

TOMAŽ GANTAR (PS DeSUS): Poglejte, izpostavljenih je bilo ogromno problemov v zdravstvu, ki so v resnici prisotni in seveda se z njimi ljudje soočajo in lahko samo pritrujejo. So bili pa ti problemi v veliki meri potencirani in dejstvo je, da se problemi v zdravstvu nekako odražajo iz družbe in niso, če govorimo o korupciji ali pa katerikoli drugih problemih, ne večji in žal tudi ne manjši kot so na ostalih področjih.

Mislim, da je predlagatelj z današnjo diskusijo zadovoljen in da je svoj namen dosegel. Na drugi strani, kljub temu da se zaveda seveda, da je posegel na področje, ki v

resnici ne pripada Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije in ne more odgovarjati na vse te kritike. Seveda iz tega razloga, ker je to po mojem mnenju neke vrste manipulacija tudi z javnim mnenjem in ti predlogi z realnostjo seveda nimajo nobene zveze, niti s pristojnostjo, jih seveda žal ne moremo podpreti.

PREDSEDNIK DR. MILAN BRGLEZ: Torej smo končali z obrazložitvami glasu.

Glasujemo. Navzočih je 74 poslank in poslancev, za je glasovalo 50, proti 22.

(Za je glasovalo 50.) (Proti 22.)

Ugotavljam, da je zbor sklep sprejel, zato je postopek obravnave predloga priporočila končan.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Prehajamo na **7. TOČKO DNEVNEGA REDA, TO JE NA OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA O RATIFIKACIJI SPORAZUMA MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN KRALJEVINO ŠPANIJO O IZMENJAVI IN MEDSEBOJNEM VAROVANJU TAJNIH PODATKOV.**

Predlog zakona je v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada. Predlog zakona je obravnaval Odbor za zunanjo politiko kot matično delovno telo, ki je zboru pisno poročal. Prijavljenih k razpravi ni.

Ker matično delovno telo v okviru druge obravnave ni sprejelo nobenega amandmaja, amandmajev na seji zbora ni mogoče vlagati, zato prehajamo na odločanje o predlogu zakona.

Glasujemo. Navzočih je 73 poslank in poslancev, za je glasovalo 73, proti nihče.

(Za je glasovalo 73.) (Proti nihče.)

Ugotavljam, da je zakon sprejet.

S tem zaključujem to točko dnevnega reda.

Zaključujem tudi 8. sejo Državnega zbora.

Seja se je končala 20. maja 2015 ob 19.18.

INDEKS GOVORNIKOV

B

BAČIČ, MARIJA	80, 93, 154
BAH ŽIBERT, ANJA	63, 64, 70, 95, 100, 209, 213
BAN, URŠKA	62, 132
BON KLANJŠČEK, MAG. MIRJAM	18, 19
BOŽIČ TILEN	125, 156
BRATUŠEK, MAG. ALENKA	110, 124
BREZNIK, FRANC	51, 52
BRGLEZ, DR. MILAN	13, 99
BRINOVŠEK, NADA	36, 174, 186, 193

C

CERAR, DR. MIROSLAV	16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

Č

ČUŠ, ANDREJ	24, 59, 60, 70, 103, 104, 151, 186, 208, 209

D

DEKLEVA, ERIKA	69, 177, 185
DIMIC, IVA	29, 107, 118, 167, 182, 185, 198

F

FERLUGA, MARKO	68, 69, 101, 137

G

GANTAR, TOMAŽ	170, 174, 179, 184, 190, 194, 200, 203, 218
GAŠPERŠIČ, DR. PETER	24, 25, 28, 37, 38, 43, 46, 47, 54, 66, 67, 68, 71, 72
GODEC, JELKA	24, 25, 177, 188, 209
GÖNCZ, DR. LÁSZLÓ	86
GORENAK, DR. VINKO	28, 111, 117, 169
GRIMS, MAG. BRANKO	93, 94, 95, 153, 162, 164, 165, 214
GROŠELJ KOŠNIK, IRENA	173, 183
GUČEK ZAKOŠEK, MAG. MARGARETA	152, 206
GYÖRKÖS ŽNIDAR, MAG. VESNA	41, 42, 63, 64

H

HAINZ, PRIMOŽ	117, 213
HAN, MATJAŽ	46, 47, 48
HORVAT, DR. MITJA	87, 105
HORVAT, JOŽEF	48, 90, 116, 122, 172, 199, 207, 212
HRŠAK, IVAN	44, 146

I

IRGL, EVA	76

J

JANŠA, JANEZ (IVAN)	20, 21
JURŠA, FRANC	29, 105

K

KATIČ, ANDREJA	165
KAVČIČ, MAG. ALEKSANDER	35, 168
KOLAR CELARC, MARIJA MILOJKA	171, 176, 188, 192, 210

KOLEŠA, ANITA	103
KOPAČ MRAK, DR. ANJA	30, 57, 58, 69, 75
KOPMAJER, BENEDIKT	163
KOPRIVNIKAR, BORIS	35, 45, 46
KORDIŠ, MIHA	55, 56, 57, 148, 160, 176, 196, 210, 216
KORENJAK KRAMAR, KSENIJA	53
KOTNIK POROPAT, MARJANA	57, 58, 169
KOVAČIČ, MARIJA ANTONIJA	119, 136, 183
KOZLOVIČ, MAG. LILIJANA	21, 89
KUSTEC LIPICER, DR. SIMONA	15

L

LAH, ZVONKO	53, 54, 55
LAJ, FRANC	65, 139
LEP ŠIMENKO, SUZANA	32, 34, 127
LEVIČAR, MARINKA	98
LISEC, TOMAŽ	44, 45
LOGAR, MAG. ANŽE	30, 31, 32, 140, 142, 143

M

MAHNIČ, ŽAN	60, 61, 71, 108, 163
MAJCEN, IRENA	38
MATIČ, DR. DRAGAN	96
MESEC, LUKA	25, 27, 121, 159
MÖDERNDORFER, JANI (JANKO)	15, 85, 159, 171, 173, 215, 216
MRAMOR, DR. DUŠAN	26, 27, 31, 32, 33, 34, 39, 40, 51, 52, 55, 56, 61, 62
MURGEL, DR. JASNA	163
MURŠIČ, MAG. BOJANA	147, 167, 175, 180, 195

N

NEMEC, MATJAŽ	110, 136, 163, 169
NOVAK, LJUDMILA	16, 17, 75, 88, 92, 98, 107, 109, 116, 118, 159

P

PODKRAJŠEK, BOJAN	23, 49, 50, 147
POGAČNIK, MAG. MARKO	39, 40, 133
POJBIČ, MARIJAN	34, 143, 146, 201, 203, 207
PRIKL, UROŠ	67, 68, 79, 92, 128

R

RADIČ, DUŠAN	49

S

STARE, DARKO	166

Š

ŠERGAN, VOJKA	143
ŠKOPAC, MARUŠA	38, 154

T

T. VATOVEC, DR. MATEJ	36, 38, 97, 180, 187
TANKO, JOŽE	13, 15, 48, 114, 155
TOMIČ, VIOLETA	65, 66, 67, 72, 73, 74, 82, 95, 113
TONIN, MAG. MATEJ	84, 129, 161, 165
TRČEK, DR. FRANC	217

V

VEBER, JANKO	102, 120, 157

VILFAN, PETER	163, 214, 215
VRANIČAR, MAG. MATEJA	119, 130, 134, 138, 142, 158
VRTOVEC, JERNEJ	40, 42, 97, 137, 191, 203, 211, 217
VUK, MARTINA	115

Z

ZORČIČ, IGOR	27, 91
ZORMAN, BRANKO	198

Ž

ŽIDAN, MAG. DEJAN	23, 50, 59, 60, 73, 74
ŽNIDAR, LJUBO	42, 43

LEGENDA

PS SMC – Poslanska skupina Stranke modernega centra
PS SDS – Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke
PS DeSUS – Poslanska skupina Demokratične stranke upokojencev Slovenije
PS SD – Poslanska skupina Socialnih demokratov
PS ZL – Poslanska skupina Združena levica
PS NSi – Poslanska skupina Nove Slovenije
PS ZaAB – Poslanska skupina Zavezništvo Alenke Bratušek
PS IMNS – Poslanska skupina italijanske in madžarske narodne skupnosti